[redacted]

Van: [redacted]@rivm.nl>
Verzonden: dinsdag 6 april 2021 13:17
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: toonbankvraag over raadsadres windmolens
Bijlagen: Raadsadres Gezondheidseffecten windturbines definitief.pdf

Hoi [redacted]

Ik heb [redacted] net even gebeld om e.e.a. even kort te sluiten.
Zij is al een eind op weg, maar wil [redacted] en mij even mee laten lezen.

We maken een antwoord vanuit RIVM aan de GGD.

Wanneer moet je het uiterlijk hebben?

Hartelijke groet
[redacted]

Van: Centrum Gezondheid en Milieu <Centrum.Gezondheid.en.Milieu@rivm.nl>
Verzonden: dinsdag 6 april 2021 10:51
Aan: [redacted]@rivm.nl>
Onderwerp: FW: toonbankvraag over raadsadres windmolens

Van: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 6 april 2021 10:09
Aan: Centrum Gezondheid en Milieu <Centrum.Gezondheid.en.Milieu@rivm.nl>
CC [redacted]@rivm.nl>
Onderwerp: toonbankvraag over raadsadres windmolens

Beste cGM medewerker,

Bij de GGD Amsterdam is een raadsadres binnengekomen van een groep bezorgde medici en paramedici over de vermeende gezondheidseffecten van windturbines. De brief is bijgevoegd. In de brief stellen zij een aantal vragen die rechtstreeks ingaan op het RIVM rapport van [redacted] en [redacted] dat in oktober 2020 is verschenen (https://www.rivm.nl/publicaties/health-effects-related-to-wind-turbine-sound-update).

[redacted] is inmiddels bezig met de beantwoording van deze vragen, maar het lijkt ons goed om de beantwoording onder te brengen in een toonbankvraag van het cGM.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior adviseur Leefomgeving
GGD Amsterdam

T 020 [redacted]
M 06 [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

ma-di-do-vr

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl *De zorg voor morgen* begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Amsterdam, 29 maart 2021

Raadsadres Gemeente Amsterdam

Aan de Gemeenteraad van de Gemeente Amsterdam

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Er is de laatste maanden veel te doen om de zoekgebieden voor de plaatsing van windturbines in en rondom Amsterdam. Het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie, de Nederlandse vertaling van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015), speelt behalve in de energieregio Noord-Holland Zuid met daarbinnen deelregio Amsterdam, ook in de andere 29 energieregio's in Nederland. Niet alleen met het oog op klimaat, maar ook voor de gezondheid is schone energie onontbeerlijk.

In Amsterdam wordt gezocht naar mogelijkheden voor plaatsing van windturbines met een hoogte van 146 tot 200 meter op afstand vanaf 350 meter van bewoning. In dit raadsadres willen we als medici en paramedici op basis van wetenschappelijke literatuur onze ernstige zorgen uiten over de nadelige gezondheidseffecten van windturbines in de directe nabijheid van woningen.

1. Het college, ten aanzien van dit onderwerp vertegenwoordigd door wethouder M. van Doorninck, hecht veel waarde aan de uitkomsten van het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update" uit 2020[1]. Om de navolgende redenen is dit rapport echter niet toepasbaar op de Amsterdamse zoekgebieden:

   A. In het RIVM-rapport[1] wordt verwezen naar 102 wetenschappelijke studies.[o.a.2-21] Het merendeel gaat over overlast en acceptatie van windturbines. Slechts 15 studies gaan over gezondheidseffecten en windturbines. Opvallend in deze studies is dat vrijwel alle windturbines in dunbevolkt gebied gelokaliseerd zijn en een maximale tiphoogte van 120 meter hebben. Daarnaast woont het overgrote deel van de omwonenden in de studies op meer dan 500 meter afstand van de windturbines en is de geluidsbelasting lager dan 42 dB.

   B. In de veel besproken Deense studies (The Danish Wind turbine Study,[5-9]) is onderzoek gedaan naar de gezondheidsrisico's bij 711.000 inwoners die in dunbevolkt gebied binnen een straal van 10 km van windturbines wonen. Slechts 1100 inwoners wonen binnen 500 meter van windturbines met een tiphoogte tot 100 meter en een geluidsbelasting van 42 dB en hoger. In deze kleine groep (minder dan 1% van het totaal aantal onderzochte bewoners) is wel degelijk een verhoogd risico op hart- en vaatziekten[9], slapeloosheid, depressie en toename gebruik van antidepressiva en slaapmedicatie aangetoond[8].

C. In diezelfde Deense studies is een significant verhoogd risico op hypertensie aangetoond bij mensen ouder dan 65 jaar die in de nabijheid van windturbines wonen met een geluidsbelasting buitenshuis van 42 dB en meer; binnenshuis 15 dB en meer[5].

D. Er zijn geen wetenschappelijke studies beschikbaar over de gezondheidseffecten van windturbines met een tiphoogte hoger dan 120 meter, die binnen 2000 meter van omwonenden staan met 42dB geluidsbelasting of hoger. De hoofdonderzoeker van de Deense studies ([redacted][-9]) en ook de auteur van het RIVM-rapport ([redacted]) bevestigen dit. De conclusies van het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update" uit 2020 zijn daarom niet van toepassing op de situatie, zoals in en rondom Amsterdam gepland is.

E. In het WHO-rapport Environmental Noise Guidelines for the European Region[15] wordt in de bespreking van geluidsoverlast door windturbines bevestigd dat de onderzoeken plaats hebben gevonden in dunbevolkte gebieden.

2. Er is vooralsnog geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar negatieve gezondheidseffecten bij kinderen die opgroeien in de buurt van windturbines. Het eerder aangehaalde RIVM-rapport vermeldt niet welke betekenis er toegekend moet worden aan het gegeven dat hierover geen kennis beschikbaar is. Helaas zijn in de Deense Studies bewoners van jonger dan 18 jaar uitgesloten van deelname. Wel is bekend dat geluid van weg- en vliegverkeer significant negatieve gevolgen heeft op de leerprestaties en geheugenfuncties van kinderen [20]. Hoewel een dergelijk verband m.b.t. turbinegeluid aannemelijk lijkt, ontbreekt wetenschappelijk onderzoek hieromtrent. Er is bovendien veel onderzoek gedaan naar de effecten van slaapstoornissen op de hersenontwikkeling van kinderen. Slaapstoornissen bij kinderen, waarvan kan worden aangenomen dat die ten gevolge van windturbinegeluid kunnen ontstaan, kunnen leiden tot neuronen-verlies, verlies van geheugenfunctie, stagnerende cognitieve vermogens, toename van gedragsproblemen en verminderd welbevinden [16-19]. Tenslotte is verstoorde slaap bij kinderen geassocieerd met overgewicht en metabole ontregeling.

3. Er is veel wetenschappelijk bewijs dat geluidsoverlast door verkeer en vliegvelden geassocieerd is met een verhoogd risico op hart- en vaatziekten[10-13, 20, 22]. Geluidsoverlast veroorzaakt door windturbines wordt ongeveer even hinderlijk ervaren als geluidsoverlast door vliegverkeer en 3 maal hinderlijker ervaren dan weg- en railverkeer bij een vergelijkbaar geluidsniveau[14].

4. In verschillende wetenschappelijke studies is aangetoond dat omwonenden vanaf 35dB(A) hinder tot ernstige hinder ervaren. Dat is ook af te lezen uit bovenstaande schematische weergave van de resultaten van de review van geluidsexperts [redacted] en [redacted] uit 2013. Ook valt uit deze weergave op te maken dat de huidige Nederlandse geluidsnormen voor windturbines leiden tot ernstige hinder bij een veel grotere groep omwonenden dan op basis van de berekeningen van TNO en RIVM wordt aangenomen.

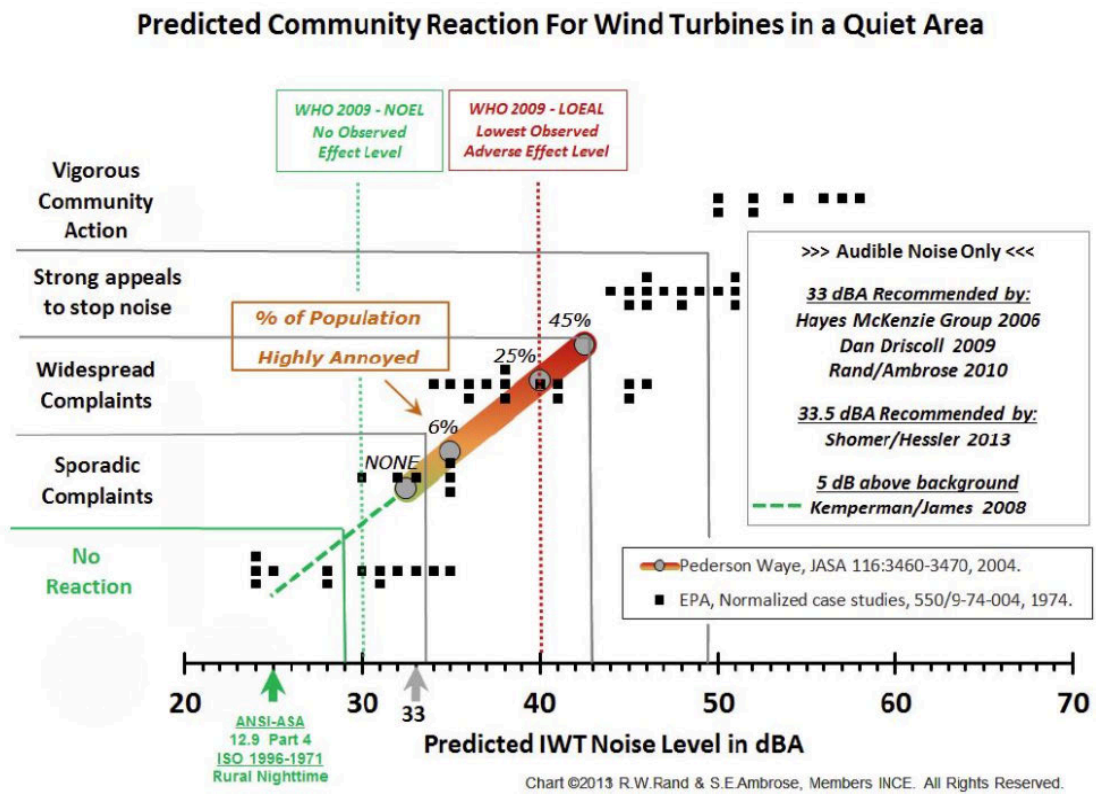

Tijdens de expertsessie presenteerde [redacted] bovenstaande figuur, waarin de relatie tussen het geluidsniveau van windturbines en overlast ervan wordt weergegeven. Ook legde hij uit dat een geluidsniveau van 35dB(A) overeenkomt met een afstand van 10x de ashoogte van een moderne windturbine. Een windturbine met een tiphoogte van 200 meter heeft een ashoogte van ongeveer 150 meter. Dit type windturbine zal daarom op een afstand van minimaal 1500 meter tot woonhuizen, scholen, zorgcentra en andere gevoelige bebouwing moeten worden geplaatst om geluidshinder en secundaire gezondheidseffecten te minimaliseren. Bij plaatsing van een windturbine op of nabij water zou deze afstand minimaal 1,5x groter moeten zijn, gezien het feit dat geluid over water veel verder draagt dan over land.

De volgende figuur van de Amsterdamse zoekgebieden toont het bereik van de invloedsfeer van 1500 meter binnen en buiten de zoekgebieden. Geschat wordt dat tienduizenden Amsterdammers gezondheidseffecten zullen ondervinden.

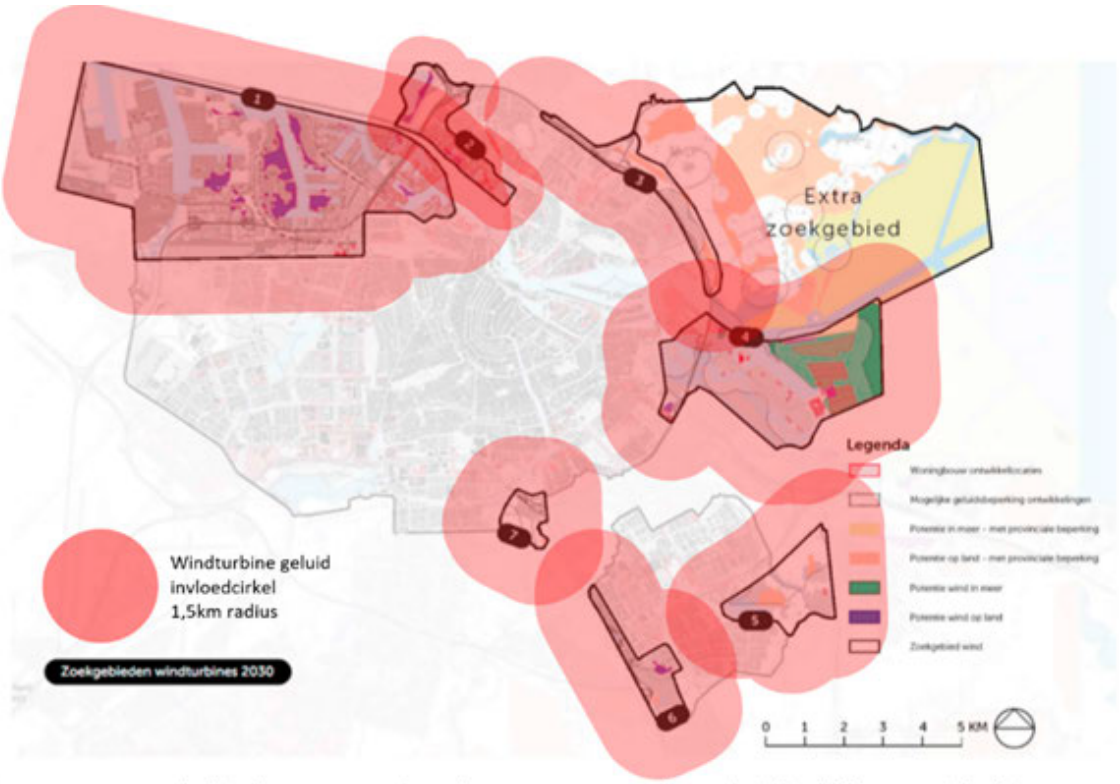

Figuur. De zeven zoekgebieden van Amsterdam, door auteurs aangevuld met de invloedssfeer van windturbines van 1500 meter in en rondom elk zoekgebied.

5. De WHO stelt vast dat bronnen van geluidsoverlast, waaronder windturbines, een belangrijke bedreiging voor de volksgezondheid zijn en adviseert een striktere geluidsnorm dan de Nederlandse wettelijke geluidsnorm voor windturbines [15].

6. Het RIVM adviseerde in 2009 een lagere geluidsnorm met een voorkeurswaarde van 40dB Lden én een maximale waarde van 45dB Lden om de ernstige hinder van windturbines tot een minimum te beperken. Dit advies is destijds niet opgevolgd door de landelijke politiek en er is gekozen voor uitsluitend een maximale waarde van 47dB Lden.

7. Windturbinegeluid wordt in de nacht niet gemaskeerd door het geluid van verkeer zoals dit overdag wel het geval kan zijn[4]. Daardoor leidt geluidsoverlast door windturbines ook langs (snel)wegen tot een toename van slapeloosheid. Het is al langer bekend dat chronische slapeloosheid leidt tot hypertensie, depressie, overgewicht en diabetes. Deze ziektebeelden hebben reeds een hoge incidentie in de zoekgebieden in dichtbevolkte volkswijken[24]. Deze ziektebeelden zullen naar verwachting door plaatsing van windturbines nog verder toenemen.

8. Bovendien zijn er aanwijzingen dat laagfrequent en infrasoon geluid (zowel hoorbaar als niet hoorbaar) door windturbines voor een aanzienlijke groep omwonenden hinderlijk is en een negatieve invloed kan hebben op de gezondheid. Tijdens de expertsessie in de gemeenteraad heeft [redacted] u hierover uitleg gegeven. Hij baseert zijn conclusies op een studie van meer dan 300 wetenschappelijke artikelen over dit onderwerp, welke binnenkort gepubliceerd zal worden. Daarnaast geeft een recente studie gepubliceerd in Nature Scientific Reports aanwijzingen voor volumeverlies van grijze stof in enkele

gebieden in het brein bij proefpersonen die aan infrasoon geluid waren blootgesteld. Deze onderzoekers vinden hun bevindingen een plausibele casus voor verder onderzoek[25].

Op basis van het voorgaande zijn wij ernstig bezorgd over de nadelige gezondheidseffecten van windturbines in de directe nabijheid van woningen. Deze zorgen worden niet weggenomen door het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update", aangezien dit rapport onvolledig is en niet op alle relevante aspecten van dit probleem is toegesneden. Bovendien zijn de conclusies ervan niet op de Amsterdamse situatie van toepassing. Om deze reden vormt dit rapport geen bruikbaar uitgangspunt voor verantwoorde besluitvorming door de gemeenteraad over de plaatsing van windturbines in de Amsterdamse zoekgebieden.

Daarom stellen wij de volgende vragen:

I. We vragen u om een reactie te geven op bovengenoemde punten. Wij zouden graag zien dat u per punt aangeeft wat dit betekent voor het Amsterdamse voornemen om windturbines van 146 tot 200 meter hoogte nabij woningen te plaatsen.

II. Deelt u onze mening dat het op grond van het RIVM-rapport niet te verantwoorden is om de voorgenomen plannen om windturbines te plaatsen nabij woonwijken ten uitvoer te brengen? Zo nee, waarom niet?

III. Bent u inmiddels op de hoogte van het feit dat juist kinderen met een zich nog ontwikkelend brein bijzonder kwetsbaar zijn voor slaapverstoring en dat dit negatieve gevolgen voor de hersenontwikkeling kan hebben en dat windturbines een bijkomende bron zijn van slaapverstoring?

IV. We vragen u opdracht te geven aan het RIVM om gedegen onderzoek te doen naar de specifieke gezondheidsrisico's met betrekking tot de Amsterdamse zoekgebieden voor windturbines met een hoogte van 146 meter en hoger, binnen 2000 meter van woningen, en/of met een geluidsbelasting van 42 dB en hoger.

V. Wij vragen u om het onderzoek onder punt IV niet te beperken tot de effecten op volwassenen, maar ook de gezondheidseffecten op kinderen mee te nemen.

VI. a. Op welke wijze denkt u invulling te geven aan uw verantwoordelijkheid als volksvertegenwoordiger om het voorzorgprincipe te hanteren en uw inwoners te beschermen tegen eerdergenoemde gezondheidsrisico's?

b. Bent u, net als wij, van mening dat u pas tot uitvoering van de voorgenomen plannen kunt besluiten, als overtuigend is aangetoond dat deze geen gezondheidsrisico's opleveren en bovendien te allen tijde niet ten nadele van de omwonenden zullen uitpakken? Zo nee, waarom niet?

VII. Ziet u het als uw verantwoordelijkheid om geluidsoverlast in de stad zoveel mogelijk te beperken en daarom te zoeken naar groene (energie) alternatieven, die geen negatieve gezondheidseffecten opleveren? Zo nee, waarom niet?

Graag ontvangen wij de beantwoording van onze vragen binnen de daarvoor gestelde termijn.

Hoogachtend,

[redacted], kinder- en jeugdpsychiater

[redacted], cardioloog

[redacted], internist

[redacted], verloskundige en klinisch epidemioloog

[redacted], kno-arts

[redacted], moleculair farmacoloog

Ondertekend door:

Totaal:	**104**
Auteurs	6
Mede-ondertekenaars	98

Per specialisme:

Cardiologen	3
Huisartsen	20
Internisten	8
Kinderartsen	5
Kno-artsen	8
Psychiaters	6
Chirurgen	11
Radiologen	9
Psychologen	15
Anesthesiologen	2
Neurologen	2
Gynaecologen	2
Artsen, overig	6
Paramedici, overig	7

Een afschrift van dit raadsadres wordt verzonden aan:

Het College van de gemeente Amsterdam

GGD Amsterdam

RIVM

Provincie Noord-Holland

Relevante woordvoerders Tweede Kamer, w.o. Volksgezondheid en Duurzaamheid

Referenties

1. RIVM rapport “Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update”

Literatuurlijst:
2. [redacted] (2019b). Association Between Long-Term Exposure to Wind Turbine Noise and the Risk of Stroke: Data From the Danish Nurse Cohort. Journal of the American Heart Association, 8(14)

3. [redacted] (2018a). Clarifications on the design and interpretation of conclusions from health Canada’s study on wind turbine noise and health. Acoustics Australia, 46(1), 99-110

4. [redacted], (2010) Can road traffic mask sound from wind turbines? Response to wind turbine sound at different levels of road traffic sound. Energy Policy Vol. 38 no. 5, 2520-2527.

5. [redacted], (2018a). Long-term exposure to wind turbine noise and redemption of antihypertensive medication: a nationwide cohort study. Environment international, 121, 207-215.

6. [redacted] (2018b). Long-term exposure to wind turbine noise at night and risk for diabetes: a nationwide cohort study. Environmental research, 165, 40-45.

7. [redacted] (2018c). Pregnancy exposure to wind turbine noise and adverse birth outcomes: a nationwide cohort study. Environmental research, 167, 770-775.

8.[redacted], (2019a). Impact of long-term exposure to wind turbine noise on redemption of sleep medication and antidepressants: a nationwide cohort study. Environmental health perspectives, 127(3).

9. [redacted], (2019b). Long-term exposure to wind turbine noise and risk for myocardial infarction and stroke: a nationwide cohort study. Environmental health perspectives, 2019(3).

10.[redacted], (2020a). Evidence Relating to Environmental Noise Exposure and Annoyance, Sleep Disturbance, Cardio-Vascular and Metabolic Health Outcomes in the Context of IGCB (N): A Scoping Review of New Evidence. International journal of environmental research and public health, 17(9), 3016.

11. [redacted] (2020b). Review of Evidence Relating to Environmental Noise Exposure and Annoyance, Sleep Disturbance, Cardio-Vascular and Metabolic Health Outcomes in the Context of the Interdepartmental Group on Costs and Benefits Noise Subject Group (IGCB (N)). RIVM Report 2019-0088; Netherlands.

12. [redacted] (2012), The quantitative relationship between road traffic noise and hypertension: a meta-analysis. J Hypertens, 30, 1075-1086.

13. [redacted], (2018). WHO environmental noise guidelines for the European region: a systematic review on environmental noise and cardiovascular and metabolic effects: a summary. International journal of environmental research and public health, 15(2), 379.

14. [redacted], (2009). Evaluatie nieuwe normstelling windturbinegeluid. Invloed van verschillende grenswaarden op blootstelling, hinder en mogelijkheden ontwikkelingslocaties. RIVM Rapport 680300007

15. WHO, Environmental Noise Guidelines for the European Region (2018) WHO, Bonn.

16. [redacted] et al, (2013) Sleep deprivation and neurobehavioral functioning in children, International Journal of Psychophysiology, Volume 89, Issue 2, Pages 259-264

17. [redacted] et al, (2010) Long-term sleep disturbances in children: A cause of neuronal loss European Journal of Paediatric Neurology, Volume 14, Issue 5, Pages 380-390

18. [redacted] et al, (2016) Sleep in adolescence: physiology, cognition and mental health, Neurosci Biobehav Rev; 70: 182–188.

19. [redacted] et al, (2003) Ambient noise and cognitive processes among primary school children. Environment & Behavior, 35 (6): 725-735

20. [redacted] et al (2010), The effects of road and aircraft noise exposure on children's episodic memory. Noise & Health, 12 (49): 244-54

21. [redacted] al, (2014) Auditory and non-auditory effects of noise on health. The Lancet, 2014 383 (9925):1325-1332

22. [redacted] et al (2020), Midregional pro atrial natriuretic peptide: a novel important biomarker for noise annoyance-induced cardiovascular morbidity and mortality? Clinical Research in Cardiology 110(1): 29-39.

23. [redacted] et al, Health Effects of Sounds produced by Wind Turbines: a systematic review. publication under review. Bron Argos: https://www.vpro.nl/argos/lees/onderwerpen/windmolens/2020/onhoorbaar-geluid-schadelijk-voor-gezondheid.html

24. https://amsterdam.ggdgezondheidinbeeld.nl/opdekaart

25. [redacted] et al. A longitudinal, randomized experimental pilot study to investigate the effects of airborne infrasound on human mental health, cognition, and brain structure. Sci Rep 11, 3190 (2021). https://doi.org/10.1038/s41598-021-82203-6

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 15 april 2021 10:33
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: FW: Uitnodiging gast aan tafel bij reflectiebijeenkomst RES NH 19/5
Bijlagen: 20210413 concept programma 19-5.docx

Hallo [redacted]

Door de info avond van afgelopen maandag sta ik nu ook op de radar van de provinciale RES regio's. Ben uitgenodigd om aan te schuiven op 19 mei en van plan om daar positief op te reageren.
In het conceptprogramma staat dat ik afkomstig ben uit de 'expertpool NPRES'. Da's mooi, maar ik was nog niet op de hoogte dat ik daar onderdeel van uitmaak. Voor onze regio vind ik dat prima, maar misschien is het handig om per GGD-regio (5x dus) 1 of 2 aanspreekpunten/[redacted] te hebben. Dat kunnen we dan onderbrengen in het kennisinformatiepunt dat het RIVM aan het oprichten is.

Net nog gebeld door [redacted]. Jan de Laat komt maandag en ze willen weten wie daar het beste tegenover kan zitten. Ik heb aangegeven hoe we de verdeling bedacht hebben: ik de eerste 2, [redacted] de volgende 2 en voor de laatste zien we nog. [redacted] vroeg zich af of Jij of [redacted] komende maandag misschien beter in staat is om met Jan te discussiëren. Gezien jouw/[redacted] ervaring is dat mogelijk het geval. We zouden ook het RIVM nog kunnen vragen. Hoor graag je mening.

Groet,

[redacted]
Senior adviseur Leefomgeving
GGD Amsterdam

T [redacted]
M [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

ma-di-do-vr

Van: [redacted]@alkmaar.nl>
Verzonden: donderdag 15 april 2021 08:58
Aan: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
CC: [redacted]@alkmaar.nl>; [redacted] (Gemeente Alkmaar) [redacted]@alkmaar.nl>; [redacted]@noord-holland.nl>
Onderwerp: Uitnodiging gast aan tafel bij reflectiebijeenkomst RES NH 19/5

Beste [redacted]

Op 19 mei organiseren we vanuit de RES NHN en RES NHZ een online 'Reflectiebijeenkomst RES 1.0' voor volksvertegenwoordigers, ter voorbereiding op de besluitvorming over de RES 1.0. Een aantal bestuurders, volksvertegenwoordiger en experts gaan dan met elkaar in gesprek in een studio. De uitzending is online te volgen, en deelnemers kunnen via de chat vragen stellen. Het is een mooie mix tussen een studio-gesprek en online deelnemers (zie als voorbeeld onze kennissessies). De bijeenkomst vindt plaats op 19 mei 19.30-21.30 uur op locatie in Amsterdam Zuid-Oost. Wij zijn nu bezig met de invulling van het programma, dit doen we op basis van aangedragen onderwerpen door een aantal volksvertegenwoordigers.

We willen je graag uitnodigen om aan tafel (in de studio) deel te nemen aan het gesprek, als expert op het gebied van geluid en leefomgeving. Hieronder vindt je informatie over de bijeenkomst en in de bijlage het concept programma. Ik hoop dat je in de gelegenheid bent om aanwezig te zijn. Ik zal je vanmiddag ook nog even bellen hierover.

> Op 21 april worden de Regionale Energiestrategieën 1.0 van Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid gepubliceerd op www.energieregionhn.nl/res en www.energieregionhz.nl/res.
>
> In mei, juni en begin juli 2021 besluiten de gemeenteraden, provinciale staten en de algemeen besturen van de waterschappen in Noord-Holland over de RES 1.0. Ter voorbereiding op de besluitvorming organiseren wij op 19 mei van 19.30-21.30 uur een **online Reflectiebijeenkomst Regionale Energiestrategie (RES) Noord-Holland** voor volksvertegenwoordigers. Dit zenden we uit vanuit een professionele studio van Pakhuis de Zwijger in Amsterdam Zuid-Oost. De locatie voldoet aan de Corona-richtlijnen. Een save-the-date voor de bijeenkomst is al verstuurd, binnenkort wordt de uitnodiging verstuurd.
>
> Voor de reflectiebijeenkomst nodigen wij een aantal gasten uit aan tafel, die een reflectie geven op een bepaald thema. Graag willen we u als gast aan tafel.
>
> In de bijlage vindt u een **concept**programma en de namen van de andere genodigden. De sessie is opgedeeld in drie blokken. In de bijlage vindt u bij welk blok we graag met u in gesprek gaan. De bedoeling is dat u in 2 minuten een reflectie geeft op het betreffende onderwerp (zie hieronder). Aansluitend gaan we hierover in gesprek met de andere tafelgenoten, o.a. aan de hand van vragen uit de chat. Het gesprek wordt begeleid door Matthijs Wind.
>
> De sessie is opgedeeld in drie blokken:
> 1. In het eerste blok gaat het om een introductie op de RES door stuurgroepleden: Wat staat er in de RES. Waar bent u trots op? Wat ziet u als grootste uitdaging de komende tijd?
> 2. In het tweede blok gaat het om de nut en noodzaak van participatie/draagvlak. Wat vindt u vanuit uw rol hoe de participatie nu loopt? Wanneer is er 'voldoende' participatie? Hoe kan financiële participatie draagvlak vergroten?

3. In het derde blok gaat het om de leefomgeving en natuur. Er zijn zorgen over de effecten van zonne- en windenergie op de natuur en leefomgeving (landschap/gezondheid/biodiversiteit etc.) Hoe kun je als volksvertegenwoordiger een integrale belangenafweging maken?

Graag vernemen wij voor 19 april of u in de gelegenheid bent om deel te nemen als tafelgenoot aan deze bijeenkomst. En of u op locatie aanwezig kunt zijn of niet.
Mocht u niet op locatie aanwezig kunnen zijn, dan is het ook mogelijk om vanuit huis online uw bijdrage te doen aan de uitzending.
NB Houdt rekening met reistijd en dat u een uur van te voren – dus 18.30 uur- aanwezig moet zijn ivm de technische doorloop.

Uiteraard zorgen wij in de aanloop naar de uitzending voor heldere instructies met betrekking tot de sessie en uitzending. In week 18 / 19, tussen 3 en 12 mei, zal er een digitale voorbereidende sessie ingepland worden waarin u online kennis kunt maken met de andere tafelgenoten, toelichting krijgt en vragen kunt stellen. Mocht u niet in de gelegenheid zijn om op dat moment aanwezig te zijn, maken we een aparte afspraak.

Met vriendelijke groet,

[redacted] / [redacted], programmamanagers RES Noord-Holland Noord / [redacted]@alkmaar.nl, [redacted]@alkmaar.nl
[redacted], programmamanagers RES Noord-Holland Zuid / [redacted]@noord-holland.nl, [redacted]@noord-holland.nl

[redacted]
Programmamanager Regionale Energie Strategie NHN

M: [redacted]@alkmaar.nl
T: [redacted]
Volg ons! op LinkedIn en Twitter

www.energieregionhn.nl

19 Mei 2021 19.30-21.30 uur
Reflectiecongres

Doel

- Kennis en ervaringen delen

Doelgroep;
Volksvertegenwoordigers

Vorm
Live uitzending Pakhuis de Zwijger en Online deelname

Globale opzet

Welkom

- 19.30-19.40 uur
- 5 min welkom en toelichting programma [redacted] en [redacted]
- trailer

Plenair

- 19.40-20.00 uur. (20 min totaal).
- 5 min pitch door Programma managers RES
  (Waar staan we? Waar besluiten we over? Vervolg)

  Vervolgens Rijk, Provincie, Waterschap en gemeente.
  Deelnemers: (totaal 15 min)
  1. Minister EZK [redacted], Rijk. Inbellen/videoboodschap

- introductie op de RES door stuurgroepleden.
  Waar bent u trots op? Welke knopen zijn er doorgehakt? Wat ziet u als grootste uitdaging de komende tijd?
  Door (2 min per persoon):
  2. [redacted], Provincie NH.
  3. [redacted], wethouder Purmerend (en voorzitter Stuurgroep NHZ)
  4. [redacted], Waterschap HHNK (Noord)
  5. [redacted], wethouder Hoorn.

- Interactie via chat en mening jongeren. ([redacted]

Eerste blok; Participatie

- 20.00-20.30 uur. (30 min totaal)
- 5 min aftrap:
  1. met filmpje/quotes jongeren
  2. en pole/stelling over draagvlak en participatie;

- Nut en noodzaak Participatie/draagvlak.
  Wat vindt u vanuit uw rol van hoe de participatie nu loopt? Wanneer is er ‘voldoende’ participatie? Hoe kan financiële participatie draagvlak vergroten?

  Door (2 min. per persoon):

  1. Annette de Vries – Statenlid (PVDA en betrokkene jongerentafel)

2. Bram Broersen - raadslid Schagen (CDA)
3. [redacted] - Participatiecoalitie
4. [redacted] - NVDE

Achter elkaar de statements en aansluitend gesprek.

- Interactie via chat en mening jongeren ([redacted]

Pauze; - 20.30-20.45 uur (plus speling)

Tweede blok: Leefomgeving en natuur

- 20.45-21.15 uur (30 min totaal)
- 3 min aftrap doen met pole/stelling over leefomgeving en natuur.
  Ieder 2 min statements.

Er zijn zorgen over de effecten van zonne- en windenergie op de natuur en leefomgeving (landschap/gezondheid/biodiversiteit etc.) Hoe kun je als volksvertegenwoordiger een integrale belangenafweging maken?

1. Marcel Steeman - Statenlid (D'66).
2. Hidde Fennema - raadslid Hilversum (VVD)
3. [redacted], Natuurmonumenten
4. Expertpool NPRES: [redacted], Senior adviseur Leefomgeving, GGD Amsterdam

Achter elkaar de statements en aansluitend reageren.

Interactie via chat en mening jongeren ([redacted]

Afronding

21.15– 21.30 uur
Programmamanagers: hoe tot nu toe proces ervaren & schets hoe nu verder.

Locatie Pakhuis de Zwijger Uitzending vanuit Pakhuis de Zwijger; deelnemers online. Kijken of pitchers in Pakhuis aanwezig kunnen zijn

[redacted]

Van: [redacted].Smiers@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 14 juni 2021 9:14
Aan: [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: FW: Uitvraag: VJN2021 - Moties 445 en 446 (algemene beschouwingen & commissies MLW en FEZ)
Bijlagen: 445.21.Motie Kiliç gezondheids- en veiligheidseffecten windturbines monitoren.docx; 446.21.Motie Kiliç minimaal 250 meter afstand tot volkstuinen.docx; 446 SJABLOON - Minimaal 250 meter afstand tot volkstuinen_210614.docx; 445 SJABLOON - Gezondheids- en veiligheidseffecten windturbines monitoren_210614.docx

Urgentie: Hoog

Hi [redacted]

Zie bijlagen: 2 moties + 2 preadviezen op de moties.

Graag een check/jouw feedback op mijn 2 preadviezen aan het college over gezondheid en windturbines in het kader van de algemene beschouwingen.

Dit heeft helaas spoed.

NB: ik ga zo meelezen met de beantwoording van het raadsadres van de medici. Afgelopen donderdag kreeg ik een spoedje tussendoor. Daardoor lukte het niet.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 11 juni 2021 12:10
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Uitvraag: VJN2021 - Moties 445 en 446 (algemene beschouwingen & commissies MLW en FEZ)

Beste collega's,

Uit de commissies MLW en FEZ zijn 2 moties voortgekomen, welke ik aan jullie voor wil leggen voor het opstellen van een preadvies. Het betreft de moties:

- 445.21.Motie Kiliç gezondheids- en veiligheidseffecten windturbines monitoren.
- 446.21.Motie Kiliç minimaal 250 meter afstand tot volkstuinen.

Kunnen jullie voor deze motie een preadvies opstellen?
De sjablonen heb ik bijgevoegd.

Voor het opstellen van het preadvies is het verzoek om **uiterlijk maandagmiddag 14 juni a.s. 12:00,** na interne afstemming, het preadvies bij mij aan te leveren.
Dit advies wordt vervolgens vrijdagmiddag voorgelegd aan de Concern- en Business Controller, alvorens aan te leveren voor de bestuurlijke afstemming met wethouder.

Ik hoor graag van jullie.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

Strategisch adviseur
Programma coördinator P9
Ruimte en Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T [redacted]
[redacted] @amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018XA Amsterdam
www.amsterdam.nl

Aanwezig: ma, di, wo-o, do en vr

Van: Voorjaarsnota <Voorjaarsnota@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 11 juni 2021 9:29
Aan: [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] l@amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; Bestuursadvisering <bestuursadvisering@amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @

[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Voorjaarsnota 2021: Moties en amendementen algemene beschouwingen & commissies MLW en FEZ

Beste collega's,

Gisteren vond de behandeling van de Voorjaarsnota 2021 in de commissies MLW en FEZ plaats. Voor deze commissies zijn 28 moties en amendementen ingediend (betreffende motie 439 t/m 466). In bijgaande zip-files treffen jullie de moties en amendementen.

In het exceloverzicht zijn de bijgekomen m&a's weer aan portefeuillehouders en directies gekoppeld. Opnieuw geldt: waar meer portefeuillehouders genoemd worden is het organisatiedeel van de eerstgenoemde portefeuillehouder verantwoordelijk voor het opstellen en afstemmen van het preadvies. Het is aan de programmacoördinator van het betreffende programma om de preadviezen af te stemmen met de betrokken bestuursadviseurs en coördinerend programmacontrollers. De accounthouders (BA) zijn uiteindelijk verantwoordelijk voor aanlevering van de preadviezen bij het kernteam van DMC. Het kernteam neemt alleen preadviezen in behandeling die door de accounthouders zijn aangeleverd.

Sjabloon
We verzoeken wederom het bijgevoegde sjabloon te gebruiken voor het opstellen van de preadviezen. Alleen de geel gearceerde onderdelen hoeven te worden ingevuld. Vergeet niet het preadvies af te sluiten met één van de volgende zinnen:
• Tegen aanneming van dit voorstel heeft B&W daarom geen bezwaar.
• B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.
• Gelet op bovenstaande geeft B&W de indieners in overweging om een gewijzigd voorstel in te dienen.

Planning
Bijgaand nogmaals de planning. Dit was de laatste commissie waarbij om schriftelijke preadviezen gevraagd wordt. Bij de tweede termijn commissies die volgen wordt alleen om mondelinge preadviezen gevraagd.

Datum	Actie	Door
Do 3 juni	Uitzetten ingediende moties en amendementen bij programmacoördinatoren en accounthouders / bestuursadviseurs (WIO en KDD)	Kernteam
Vrij 4 juni	Uitzetten ingediende moties en amendementen bij programmacoördinatoren en accounthouders / bestuursadviseurs (ZJS en Z)	Kernteam
Do 10 juni	Uitzetten ingediende moties en amendementen bij programmacoördinatoren en accounthouders / bestuursadviseurs (WB en RO)	Kernteam
Vrij 11 juni	Uitzetten ingediende moties en amendementen bij programmacoördinatoren en accounthouders / bestuursadviseurs (MLW en FEZ)	Kernteam
Di 15 juni (21:00)	Aanleveren preadviezen via voorjaarsnota@amsterdam.nl	Accounthouder

Vrij 18 juni	Behandeling preadviezen in college van B&W	
Vrij 18 juni	Aanleveren preadviezen aan de raad	Kernteam
Do 24 juni	Uitzetten ingediende moties en amendementen bij programmacoördinatoren en accounthouders / bestuursadviseurs (WIO en KDD) – tweede termijn	Kernteam
Vrij 25 juni	Uitzetten ingediende moties en amendementen bij programmacoördinatoren en accounthouders / bestuursadviseurs (ZJS en AZ) – tweede termijn	Kernteam
Do 1 juli	Uitzetten ingediende moties en amendementen bij programmacoördinatoren en accounthouders / bestuursadviseurs (WB en RO) – tweede termijn	Kernteam
Vrij 2 juli	Uitzetten ingediende moties en amendementen bij programmacoördinatoren en accounthouders / bestuursadviseurs (MLW en FEZ) – tweede termijn	Kernteam
Ma 5 juli (13:00)	Aanleveren input mondelinge preadviezen via voorjaarsnota@amsterdam.nl	Accounthouder

Succes en bedankt voor jullie werk!

Met vriendelijke groet,
Namens het P&C kernteam,

[redacted]
Beleidsadviseur Planning & Control
Directie Middelen en Control - Besturing en Begrotingszaken
Gemeente Amsterdam

Trainee Metropoolregio Amsterdam

M [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Amstel 1, 1011 PN Amsterdam
amsterdam.nl

Werkdagen: ma, di, do, vrij ochtend

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Gemeente Amsterdam

Motie

Datum raadsvergadering	8 juli 2021
Ingekomen onder nummer	445
Status	Status
Onderwerp	Motie van het lid Kılıç inzake monitoren gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines

Onderwerp

Monitoren gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende heeft de eer voor te stellen:

De Raad,

Gehoord de discussie over vaststellen van de Voorjaarsnota 2021 en de daarin voorgestelde begrotingswijzigingen van de Begroting 2021.

Constaterende dat:
- Het RIVM in haar verkenning naar de gezondheids- en veiligheidseffecten van energiebronnen zoals windturbines bevestigt dat er inderdaad reële gevaren bestaan;
- Het RIVM daarom voorstelt om de gezondheids- en veiligheidsaspecten juist in de (huidige) ontwikkelfase van de RES integraal mee te nemen en te monitoren tijdens de transitie.

Overwegende dat:
- De gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines leiden tot grote zorgen onder de bevolking;
- Deze zorgen niet genegeerd mogen worden;
- Het RIVM een expertisecentrum heeft opgezet genaamd Expertisepunt Windenergie en Gezondheid dat de gemeente Amsterdam kan ondersteunen bij een goede monitoring van de gezondheids- en veiligheidseffecten.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders

In contact te treden met het recent opgerichte Expertisepunt Windenergie en Gezondheid, zich te laten adviseren over hoe de gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines gemonitored kunnen worden en deze aanbevelingen te integreren in de RES 1.0.

Indiener

A. Kılıç

Gemeente Amsterdam

Motie

Datum raadsvergadering	8 juli 2021
Ingekomen onder nummer	446
Status	Status
Onderwerp	Motie van het lid Kılıç inzake minimaal 250 meter tot volkstuinen

Onderwerp

Minimaal 250 meter afstand te hanteren tot volkstuinen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende heeft de eer voor te stellen:

De Raad,

Gehoord de discussie over vaststellen van de Voorjaarsnota 2021 en de daarin voorgestelde begrotingswijzigingen van de Begroting 2021.

Constaterende dat:
- volkstuinen in een stad zoals Amsterdam één van de weinig plekken zijn waar Amsterdammers kunnen ontsnappen aan de constante prikkels in de stad en kunnen genieten van de rust, de stilte en de natuur;
- er bij de plaatsing van windturbines geen minimale afstand wordt gehanteerd tot volkstuinen, waardoor volkstuinbezoekers het risico lopen op geluidsoverlast.

Overwegende dat:
- volkstuinbezoekers net als andere Amsterdammers bescherming dienen te genieten van geluidsoverlast door windturbines;
- het RIVM na een verkenning van de gezondheids- en veiligheidseffecten een generieke afstand heeft bepaald van bijna 250 meter voor windturbines (met een vermogen van 1-5 MW) bij een nominaal toerental.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders

De zoekgebieden in de RES 1.0 zodanig aan te passen dat de afstand tussen windturbines en volkstuinen minimaal 250 meter is.

Indiener

A. Kılıç

Nr. 307: 307 De gezondheid boven windturbines

Onderwerp

Wordt ingevuld door DMC

Aan de gemeenteraad

Wordt ingevuld door DMC

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Wordt ingevuld door DMC

Het lid van de gemeenteraad

Wordt ingevuld door DMC

Preadvies

- Het RIVM heeft geen generieke afstand bepaald van 250 meter.
- In Nederland zijn er geluidsnormen en veiligheidsnormen. Daar zal Amsterdam zich aan houden. Maatwerk is nodig: geluidsberekeningen en veiligheidsberekeningen per windturbine of –park.
- Met betrekking tot volkstuinen, qua:
    - Geluid: In de gezondheidseffectanalyse (eerder health impact assessment genoemd) wordt ook het effect op de volkstuinparken meegenomen. En zodoende meegewogen in de bestuurlijke besluitvorming over de vergunningen.
    - Veiligheid: de nationale richtlijnen uit de Handreiking Risicozonering Windturbines en bijbehorende Handleiding Risicoberekening Windturbines wordt gevolgd. Hierin staan toetsafstanden voor veiligheidsberekeningen. Dit zijn geen generieke afstanden die verplicht aangehouden moeten worden.
- Als deze motie aangenomen wordt, worden de zoekgebieden voor windenergie flink verkleind en komt de ambitie van de gemeente onnodig onder druk.

B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Nr. 445 : Gezondheids- en veiligheidseffecten windturbines monitoren

Onderwerp

Wordt ingevuld door DMC

Aan de gemeenteraad

Wordt ingevuld door DMC

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Wordt ingevuld door DMC

Het lid van de gemeenteraad

Wordt ingevuld door DMC

Preadvies

Het college acht deze motie overbodig:

- Voordat er in Amsterdam een windturbine of –park wordt gebouwd wordt er op verzoek van de gemeenteraad een gezondheidseffectanalyse uitgevoerd (eerder health impact assessment genoemd).
- De Amsterdamse GGD is al in contact getreden met het RIVM en andere GGD's om zich hierover te laten adviseren.
- B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 10 mei 2021 15:32
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Uw goedkeuringsaanvraag voor ZD2021-005906: Beantwoording raadsadres gezondheidseffecten windturbines werd beantwoord
Bijlagen: Map wethouder Kukenheim (1) Voordracht.pdf

En dit is die van Kukenheim

[redacted]
strategisch beleidsadviseur
Directie

GGD Amsterdam

T [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

Nieuwe Achtergracht 100, 1018 WT Amsterdam
ggd.amsterdam.nl

Van: andreas@amsterdam.nl <andreas@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 10 mei 2021 14:29
Aan: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
Onderwerp: Uw goedkeuringsaanvraag voor ZD2021-005906: Beantwoording raadsadres gezondheidseffecten windturbines werd beantwoord

Uw originele verzoek:

Het door goedkeurder gegeven antwoord:

Goedgekeurd

N.v.t.

Klik voor meer informatie op onderstaande link:
http://intranet.amsterdam.nl/kennis-beleid/bestuur-raad/bestuurlijke/

Nummer VN2021-013158
Directie GGD

Gemeente Amsterdam

Map wethouder Kukenheim **Map**

Voordracht voor de Map wethouder Kukenheim van 11 mei 2021

Portefeuille Zorg (35)

Agendapunt Bo

Onderwerp

Beantwoording raadsadres gezondheidseffecten windturbines

Gevraagde beslispunten

Akkoord te gaan met aangepaste beantwoording van het raadadres over de gezondheidseffecten van windturbines

Onderbouwing beslispunten

Een aantal paramedici heeft een raadsadres gestuurd over de negatieve gezondheidseffecten van windturbines. De GGD heeft het RIVM om een reactie gevraagd. Het RIVM heeft gereageerd op een groot aantal punten uit de brief. De reactie van het RIVM is integraal onderdeel van de brief. Een aantal vragen zijn specifiek voor de gemeente Amsterdam, daar wordt nader ingegaan in deze brief.

Het eerste concept is aan u en wethouder Van Doorninck voorgelegd. U had de volgende reactie: De hele brief moet veel empathischer. Brief ook medeondertekenen door Van Doorninck want veel vragen gaan over de noodzaak en het proces rondom windturbines.Deze paragraaf roept vragen op en de laatste zin ervan is onleesbaar (of je moet hem op z'n minst vier keer lezen), graag aanpassen:"Het RIVM-rapport en de reactie van het RIVM op uw vragen zijn geen aanleiding om het voorgenomenproces te wijzigen om tot opwekking van windenergie te komen. Het RIVM-rapport geeft daarnaastalleen de mogelijke gevolgen van blootstelling aan geluid weer en de niet-akoestische factoren diehierbij een rol spelen; niet of dat (maatschappelijk) verantwoord is noch of dat geldt voor de specifiekecondities en context op Amsterdamse locaties."Volgens mij zijn we de procedure juist aan het herontwerpen, met een tussenfase oid, vanwege gedeelde zorgen over gezondheid, dus eerste zin klopt in dat het niet vanwege het RIVM rapport is, maar niet in z'n uitkomst van het proces en roept wrijving op.Ik snap dit antwoord niet, we gaan toch gewoon onderzoek doen naar de effecten van de turbines en uiteraard houden we rekening met kinderen (neem aan dat daar bij normstelling rekening mee is gehouden.) graag noemen en aanpassen: "Onderzoek naar de gezondheidseffecten van windturbines gebeurt wereldwijd en de resultatendaarvan zijn breed toepasbaar. Het ministerie van economische zaken is in overleg met het RIVM om na te gaan of het nodig is om aanvullend landelijk onderzoek naar de mogelijke gezondheidseffecten van windturbines. Er is geen aanleiding om onderzoek te doen specifiek voor de Amsterdamse situatie. Het college zal een dergelijke opdracht dus niet geven aan het RIVM."Idem antwoord op VI: we hebben juist een proces ingericht om dit goed te kunnen wegen dus we kunnen de vraag veel meer omarmen.Antwoord op VII veel empathischer: aangeven dat windturbines maar een onderdeel is van de transitie en dat we dus een veel grotere agenda hebben. En dat we de geluidsnormen niet voor niets hanteren. Graag check KTK.

Ook is input geleverd door de bestuursadviseurs van wethouder van Doorninck. De brief is nog verder afgestemd met RES en in lijn gebracht met de raadsbrief die wethouder van Doorninck naar de raad heeft gestuurd (die is bijgevoegd).

Volgende processtappen

De brief zit gelijktijdig ook in de map van wethouder van Doorninck.

Na akkoord van u en wethouder van Doorninck zal de ondertekende brief naar de indieners van het raadsadres gestuurd worden en ter kennisname naar de leden van de raadscommissie ZJS.

Advies / afstemming

input van RIVM

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2021-047653	3. Raadsinformatiebrief afhandeling moties RES.pdf (pdf)
AD2021-047655	Map wethouder Kukenheim (1) Voordracht (pdf)
AD2021-047651	Raadsadres Gezondheidseffecten windturbines definitief.pdf (pdf)
AD2021-047652	beantwoording raadsadres gezondheidseffecten windturbines def concept.docx (msw12)

Behandelend ambtenaar of indienend raadslid (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

GGD Amsterdam, [redacted]@ggd.amsterdam.nl, [redacted]

Uitslag

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 6 mei 2021 10:09
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Vraag aan energieregionhz.nl

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Hi [redacted] verzoek vanuit energieregio om mee te kijken op het antwoord.
Vanuit mijn kennis is dit correct. Ik zou nu nog niet naar de voorgenomen HIA verwijzen, want dit wordt pas volgende week / de week ernaar openbaar als de commissie plaats vindt.

Graag je check.
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+[redacted]

Van: info energieregio nhz <info@energieregionhz.nl>
Verzonden: dinsdag 4 mei 2021 16:51
Aan: [redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Vraag aan energieregionhz.nl

Hi, willen jullie met [redacted] meekijken bij beantwoording van onderstaande vraag?
Dank voor jullie spoedige reactie.

Groet
[redacted]

Van: [redacted]@noord-holland.nl>
Verzonden: dinsdag 4 mei 2021 13:03
Aan: info energieregio nhz <info@energieregionhz.nl>
Onderwerp: RE: Vraag aan energieregionhz.nl

Hallo [redacted]
Hierbij een voorzet voor een reactie. Wel zou ik graag de beantwoording af willen stemmen met [redacted] en [redacted] (RIVM). Zou jij dit uit willen zetten.
Vraag:
Op welke wijze is het onderzoek van het RIVM inzake windturbines op land, waarnaar men verwijst dat het geen significante invloed heeft op de gezondheid, extrapoleerbaar naar de Amsterdamse c.q. Noord-Hollandse situatie?
Graag ook specificeren inzake geluidproductie en afstand tot woningen.

Antwoord:
Het RIVM verzamelde de wetenschappelijke literatuur over onder andere het effect van windturbines op de ervaring van hinder, verstoring van de slaap, cardiovasculaire en metabole effecten. Het RIVM keek ook wat er in de wetenschap bekend is over hinder door de visuele aspecten van windturbines en andere niet-akoestische factoren, zoals het lokale besluitvormingsproces.
Uit de literatuurstudie blijkt dat hinder optreedt als gevolg van geluid: hoe sterker (in dB/decibel) het geluid van windturbines, hoe groter de hinder ervan. Uit de literatuur bleek niet dat het zogeheten ‘laagfrequent geluid’ (lage tonen) van windturbines voor extra hinder zorgt in vergelijking met gewoon geluid. Voor andere gezondheidseffecten van het geluid van windturbines, zoals slaapverstoring, slapeloosheid en hart- en vaatziekten, zijn de resultaten van wetenschappelijk onderzoek niet eenduidig: deze effecten hangen niet duidelijk samen met het geluidniveau, maar soms wel met de ervaren hinder. Deze resultaten onderbouwen de eerdere conclusies van een vergelijkbare opdracht drie jaar geleden. De studies richten zich op de hinder en niet op de geografische plek waar deze hinder plaats vindt.

De hoeveelheid geluid die een windturbine produceert is afhankelijk van de windsnelheid, de ouderdom en de hoogte van de turbine. Nieuwe windturbines produceren minder geluid. Hogere molens draaien langzamer en maken daardoor minder geluid. In de wet staat dat het geluid van een windturbine gemiddeld per jaar niet meer dan 47 decibel mag zijn, gemeten op de gevel van een woonhuis. ’s Nachts mag dit niet meer dan gemiddeld 41 decibel zijn. Er is in de wet geen afstandsnorm, maar een geluidsnorm vastgelegd. De geografische ligging, de aanwezigheid van bebouwing, de aanwezigheid van bomen, etc. bepalen uiteindelijk doormiddel van berekeningen welke afstand aangehouden moet worden tussen de windturbine en de woningen. Voordat een windturbine geplaatst wordt dient een berekening te worden gemaakt om aan te tonen dat de geluidsbelasting op de gevel als gevolg van deze windturbine niet wordt overschreden.

Vraag:
Wanneer er gemonitord wordt wanneer de windturbines er al staan, op welke wijze kunnen mensen die gezondheidsgevolgen ondervinden zorgen dat de veroorzakende turbines uit gebruik worden genomen of zelfs helemaal worden afgebroken (en eventueel herplaatst worden)?
Kan er een stapsgewijs protocol worden aangeleverd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:
Om te beginnen wordt voordat een windturbine geplaatst wordt er een berekening gemaakt van de geluidsbelasting op de gevel van de woningen. Deze berekening vormt onderdeel van het toetsingscriterium voor de omgevingsvergunning. Uw gemeente toetst of de initiatiefnemer voldoet aan de in de wet vastgestelde gemiddelde geluidsbelasting per jaar. In de wet staat dat het geluid van een windturbine gemiddeld per jaar niet meer dan 47 decibel mag zijn, gemeten op de gevel van een woonhuis. ’s Nachts mag dit niet meer dan gemiddeld 41 decibel zijn. U kunt als bewoner bezwaar maken tegen een eventuele omgevingsvergunning via uw gemeente.
Mocht na het realiseren van de windturbine blijken dat de geluidsnorm wordt overschreden dan is uw eerste ingang uw gemeente. Samen met uw gemeente kunt u bekijken in welke mate er sprake is van overschrijding van de norm en welke stappen genomen kunnen worden om eventuele hinder te verminderen. Per situatie zijn de te nemen stappen verschillend. Het kan bijvoorbeeld gaan om afspraken maken met de exploitant van de windturbine over het op bepaalde momenten stilzetten van een windturbine of het treffen van geluidsisolerende maatregelen. Ook het eventueel volledig stilzetten, verwijderen of verplaatsen zullen dan onderdeel van het gesprek zijn. Omdat iedere situatie verschillend is, is een stapsgewijs protocol niet van toepassing. De situatie ter plaatsen zal bepalen welke stappen genomen kunnen worden.

Groet,
[redacted]

Van: energieregio Noord-Holland Zuid <info@energieregionhz.nl>
Verzonden: donderdag 29 april 2021 12:28
Aan: [redacted]@noord-holland.nl; info@energieregionhz.nl
Onderwerp: Vraag aan energieregionhz.nl

Bedankt! Wij hebben uw vraag ontvangen.

Wanneer krijg ik een antwoord?
U krijgt per e-mail zo snel mogelijk antwoord op uw vraag. Omdat we de vragen zorgvuldig willen beantwoorden en daarom mogelijk ook aan betrokken partijen voorleggen, kan dit misschien wat langer duren.

Een selectie van de vragen en antwoorden wordt vervolgens anoniem op onze website geplaatst.

Heeft u nog een vraag?
Klik hier om nog een vraag te stellen.

U vulde het formulier in met de volgende gegevens:

Een RES vraagformulier op de website energieregionhz.nl is ingevuld met de volgende gegevens:

Voornaam: [redacted]
Achternaam: [redacted]
Postcode: 1998WT
E-mailadres: [redacted]@noord-holland.nl
Bent u volksvertegenwoordiger? Ja
Van welk(e) gemeente, waterschap of provincie? Noord-Holland

Vraag:
Op welke wijze is het onderzoek van het RIVM inzake windturbines op land, waarnaar men verwijst dat het geen significante invloed heeft op de gezondheid, extrapoleerbaar naar de Amsterdamse c.q. Noord-Hollandse situatie?
Graag ook specificeren inzake geluidproductie en afstand tot woningen.
Over welke (deel)regio gaat uw vraag?
- amstelland
- amsterdam
- zaanstreek-waterland
- energieregio-noord-holland-zuid
- ijmond-zuid-kennemerland
- haarlemmermeer
- gooi-en-vechtstreek

Vraag:
Wanneer er gemonitord wordt wanneer de windturbines er al staan, op welke wijze kunnen mensen die gezondheidsgevolgen ondervinden zorgen dat de veroorzakende turbines uit gebruik worden genomen of zelfs helemaal worden afgebroken (en eventueel herplaatst worden)?
Kan er een stapsgewijs protocol worden aangeleverd? Zo nee, waarom niet?
Over welke (deel)regio gaat uw vraag?
- energieregio-noord-holland-zuid

- zaanstreek-waterland
- ijmond-zuid-kennemerland
- haarlemmermeer
- gooi-en-vechtstreek
- amsterdam
- amstelland

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 30 juni 2021 18:24
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: vraag over impact afwijkend GGD-advies

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

[redacted] kan jij naar onderstaande vraag kijken? Betekent afwijkend advies van GGD Utrecht iets voor ons?
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+[redacted]

Van: [redacted]@noord-holland.nl>
Verzonden: woensdag 30 juni 2021 15:52
Aan: [redacted]@generation.energy>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@noord-holland.nl>
Onderwerp: FW: vraag over impact afwijkend GGD-advies

Hallo [redacted]
Bijgaande vraag is binnengekomen vanuit het NPRES. Lijkt mij dat een verlaging van 47 naar 45 dB invloed heeft op de cirkels die wij hebben gebruikt bij het opstellen van de RES en voor het bepalen van de contouren van de zoekgebieden. Is er grofweg iets te zeggen over het effect van de omvang van deze cirkels als er inderdaad een verlaging komt van 2dB? Zelf lijkt mij de impact aanzienlijk (omdat het toch al krap is tov de gebouwde omgeving), maar wellicht interpreteer ik dit verkeerd. Is hier door jullie iets over te zeggen?
Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@npres.nl>
Verzonden: dinsdag 29 juni 2021 15:29
Aan: [redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: vraag over impact afwijkend GGD-advies

Beste [redacted] en [redacted]

Ik heb een vraag aan jullie ivm een GGD-Utrecht-advies aan de RES-regio's daar over de geluidsnorm voro windmolens,.
Dat advies geeft aan om het WHO-geluidsniveau aan te houden (45 Db ipv de norm uit ons Activiteitenbesluit (47 Db) aan te houden, waar bv GGD Amsterdam (in navolging van RIVM) naar verwijst.

Ik vroeg me af of jullie daarvan negatieve consequenties verwachten voor jullie eigen processen.
Denk je dat 'tegenstanders wind" dat zullen aangrijpen als een mooie gelegenheid om ook in NHZ / Amsterdam een opschuiven te eisen (En als er eenmaal wordt geschoven, dan kan er ook wel nog verder schuiven worden gevraagd…)?

Vriendelijke groeten,

[redacted]
Regio-accounthouder Noord-Holland, Flevoland, Utrecht

M: [redacted]
@: [redacted]@npres.nl
W: www.regionale-energiestrategie.nl

Koningskade 40, 2596 AA, Den Haag

Nationaal Programma RES Regionale Energie Strategie

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 12 april 2021 15:42
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: FW: Windturbines - cGM TBvraag 30502
Bijlagen: Windturbines - cGM TBvraag 30502.pdf

Beste mensen,

Zojuist het antwoord van het RIVM op het raadsadres ontvangen. Dit is meteen input voor ons overleg van woensdag.
Ik krijg minimaal 1x per dag van verschillende kanten de vraag waar het blijft, dus er schijnt enige druk op te zitten. Verder heb ik – meer informeel – ook een reactie gekregen van RIVM-medewerkers op een artikel van de Volkskrant dat afgelopen zaterdag over windmolens verschenen is. Daar is ook veel reuring over en mogelijk handig om mee te nemen in de beantwoording van het raadsadres (https://www.volkskrant.nl/wetenschap/is-het-geluid-van-windmolens-ziekmakend-toen-we-verhuisden-was-ik-binnen-twee-weken-van-alle-klachten-af~b338801a/).

@[redacted] vanavond 1e van 5 info avonden van de gemeente over windmolens met de GGD aan tafel: https://www.amsterdam.nl/nieuwsbrieven/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/nieuwsbrief-duurzame-energie/?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=e-mail&utm_term=20210408&utm_content=link_ID0AKFCI0WFCI&utm_campaign=Nieuwsbrief%20Duurzame%20Energie

@allen: KRO pointer heeft vanavond om 22:20 NPO2 ook een item over windmolens in kwetsbare natuur.

Groet,

[redacted]
Senior adviseur Leefomgeving
GGD Amsterdam

T [redacted]
M [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

ma-di-do-vr

Van: [redacted]@rivm.nl>
Verzonden: maandag 12 april 2021 15:18
Aan: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
CC: [redacted]@rivm.nl>; [redacted]@rivm.nl>
Onderwerp: Windturbines - cGM TBvraag 30502

Beste [redacted]

Hierbij ontvang je onze reactie op jullie vraag om te reageren op de genoemde punten over het RIVM-rapport over windturbines.

We hopen de GGD daarmee voldoende te ondersteunen bij het beantwoorden van de vragen over windturbines en gezondheid.

Hartelijke groet,

[redacted]
Adviseur Milieu en Gezondheid - regio Noordwest
RIVM-VLH, Centrum Gezondheid en Milieu (cGM)
Flex W3/W4
Tel [redacted] (di, do)
Woensdagen: GGD Amsterdam
[redacted]

Postadres:
RIVM, cVLH (interne pb 21)
Postbus 1
3720 BA Bilthoven

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl *De zorg voor morgen* begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Aan: GGD Amsterdam
Van: RIVM
Datum: 12 april 2021
Betreft: Windturbines en gezondheid (cGM-Toonbankvraag 30502)

De GGD Amsterdam heeft op 29 maart 2021 een raadsadres ontvangen van een groep bezorgde medici en paramedici over de vermeende gezondheidseffecten van windturbines. In de brief stellen zij een aantal vragen die rechtstreeks ingaan op het RIVM rapport (oktober 2020) van [redacted] en [redacted] (de Nederlandse vertaling van het rapport zal midden april beschikbaar zijn).

Op verzoek van de GGD Amsterdam, gaan we na een korte inleiding, in op de vragen in het raadsadres voor zover deze verwijzen naar ons rapport en breder werk van RIVM in het geluiddomein. Op specifieke vragen voor de gemeente gaan wij niet in.

Inleiding

Het betreffende RIVM-rapport is opgesteld in opdracht van de Afdeling Geluid en Niet-Ioniserende straling van het Zwitserse Milieubureau (Bundesamt für Umwelt). Het RIVM werd gevraagd om een actueel overzicht van de conclusies van wetenschappelijke onderzoeken naar de gezondheidseffecten van windturbinegeluid en hierbij in het bijzonder te kijken naar het effect van infrageluid en laagfrequent geluid. Hiervoor is alle relevante wetenschappelijke literatuur verzameld die is gepubliceerd vanaf 2017 . Dit is een vervolg op een vergelijkbare opdracht waarover in 2018 een rapport en artikel verscheen [redacted] en [redacted] 2017, [redacted] en [redacted] 2018).

Het monitoren van gezondheidsklachten rond belangrijke (geluid en trilling) bronnen is een van de basistaken van de afdeling Milieu en Gezondheid van het Centrum Duurzaamheid, Milieu en Gezondheid (DMG) van het RIVM. Dit gebeurt rond transportbronnen in het algemeen, en specifiek rond vliegvelden, langs het spoor, en windturbines (WTs). Naast survey ’s (herhaald vragenlijstonderzoek onder omwonenden) is een systematisch review van de internationale literatuur een hiervoor geëigende methode. Dat is voor WT geluid gedaan in 2013, 2015, 2017, 2018 en 2020. Deze reviews zijn geschreven in opdracht van VWS, IenW, Overheid VK, Zwitserse Overheid en de WHO (zie referentielijst).

Deze producten zijn tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van het RIVM. RIVM-onderzoek wordt onafhankelijk uitgevoerd volgens de Wet op het RIVM artikel 5. De opdrachtgevers hebben geen invloed op de gebruikte onderzoeksmethoden en de wijze van rapporteren van het onderzoek.

Het RIVM hanteert daarbij in de eerste plaats een volksgezondheid-benadering, waarin op basis van groepsgegevens uitspraken worden gedaan over de aannemelijkheid van optreden van gezondheidseffecten naar aard, ernst en omvang. In de bovengenoemde reviews over windturbines werd telkens de meest recente literatuur betrokken. Deze werd op systematische wijze beoordeeld, volgens een standaardmethode voor systematische reviews. Er werd geen blootstelling-effect relatie afgeleid omdat onderzoekresultaten onvoldoende beschikbaar en/of niet vergelijkbaar genoeg waren om een dergelijke analyse uit te voeren. Literatuuronderzoek is een eerste stap in het leveren van informatie ten behoeve van besluitvorming op basis van wetenschappelijk bewijs. De nadruk ligt hierbij op het gebruik van bewijs uit onderzoek met een adequate onderzoeksopzet en uitvoering.

Deze benadering geeft een algemeen beeld van gezondheidsrisico's en de (mede)bepalende factoren ervan. De medische benadering richt zich op individuele ziektegevallen en onderscheidt zich daarmee van een volksgezondheid-benadering.

Een review gaat van veel studies uit en zoekt naar een gemene deler, een gemiddelde. Het resultaat is daarom toepasbaar op grote groepen mensen, en goed bruikbaar op de schaal van de algemene bevolking. Wanneer de groepen kleiner worden, kunnen contextuele, persoonlijke en situationele factoren een belangrijke rol spelen, waardoor resultaten op lokaal niveau vaak afwijken van de uitkomsten van de review. Voor het nauwkeurig schatten van gezondheidseffecten op lokaal niveau is een algemene review daarom niet voldoende en is meer en andere, liefst lokale informatie nodig op grond van een gezondheidseffectscreening. Een review is hierbij wel een belangrijke eerste stap.

Reactie op de acht vragen en deelvragen gesteld in de brief van verontruste artsen en paramedici aan de gemeente Amsterdam.

1. *Het college, ten aanzien van dit onderwerp vertegenwoordigd door wethouder M. van Doorninck, hecht veel waarde aan de uitkomsten van het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update" uit 20201. Om de navolgende redenen is dit rapport echter niet toepasbaar op de Amsterdamse zoekgebieden:*

A. In het RIVM-rapport1 wordt verwezen naar 102 wetenschappelijke studies.o.a.2-21 Het merendeel gaat over overlast en acceptatie van windturbines. Slechts 15 studies gaan over gezondheidseffecten en windturbines. Opvallend in deze studies is dat vrijwel alle windturbines in dunbevolkt gebied gelokaliseerd zijn en een maximale tiphoogte van 120 meter hebben. Daarnaast woont het overgrote deel van de omwonenden in de studies op meer dan 500 meter afstand van de windturbines en is de geluidsbelasting lager dan 42 dB.

Reactie1: Dit zijn de studies die sinds 2017 gepubliceerd zijn in de wetenschappelijke literatuur en die aan de wetenschappelijk kwaliteitseisen voldoen ([redacted], 2021, bladzijde 68). De meeste studies gaan over hinder en slaapverstoring. Deze effecten vatten wij, in lijn met de WHO definitie van gezondheid, op als nadelige gezondheidseffecten. Deze studies vormen een goede basis voor het schatten van de gezondheidseffecten. Deze effecten zijn niet anders voor dicht- of dunbevolkte gebieden, en jaargemiddelde geluidniveaus boven 42 dBA s'nachts komen nauwelijks voor in zowel dicht- als dunbevolkte gebieden. Natuurlijk zijn de sociale, geografische, visuele omstandigheden anders, maar daar kan rekening mee worden gehouden.

In onderzoek naar de effecten van windturbinegeluid worden verschillende indicatoren voor het geluidniveau gebruikt, vaak L_{den}, soms ook L_{Aeq} al dan niet bij een bepaalde windsnelheid. Het is van belang bij vergelijkingen steeds goed op te letten om welke eenheid het gaat. In het hypertensie-onderzoek van [redacted] et al (2018a) gebruikt men bijvoorbeeld het nachtelijk geluidniveau bij 8 m/s windsnelheid van 10 PM - 7 AM, terwijl in Nederland de nachtnorm geldt voor 11PM – 7AM. De hoogste klasse van nachtelijke geluidblootstellingen in deze studie was >= 42 dBA. Die 42 dBA komt overeen met de 47 dB L_{den} etmaal norm in NL. En dat komt weer overeen met 40 dB L_{night}, terwijl de NL grenswaarde 41 dB L_{night} is. Dus uiteindelijk ligt de hoogste geluidsklasse van [redacted] (2018a) rond en deels boven de NL grenswaarde. Voor de wijze van omrekening wordt verwezen naar [redacted] (2008*).*

Reactie2: Het klopt dat de afstanden in de studies vaak groter zijn dan 500 meter. De geluidbelasting komt in sommige studies, als in de goede eenheid wordt vergeleken, overeen met wat in Nederland voorkomt/is te verwachten.

1B. In de veel besproken Deense studies (The Danish Wind turbine Study ,5-9) is onderzoek gedaan naar de gezondheidsrisico's bij 711.000 inwoners die in dunbevolkt gebied binnen een straal van 10 km van windturbines wonen. Slechts 1100 inwoners wonen binnen 500 meter van windturbines met een tiphoogte tot 100 meter en een geluidsbelasting van 42 dB en hoger. In deze kleine groep (minder dan 1% van het totaal aantal onderzochte bewoners) is wel degelijk een verhoogd risico op hart- en vaatziekten[9], slapeloosheid, depressie en toename gebruik van antidepressiva en slaapmedicatie aangetoond[8].

1C. In diezelfde Deense studies is een significant verhoogd risico op hypertensie aangetoond bij mensen ouder dan 65 jaar die in de nabijheid van windturbines wonen met een geluidsbelasting buitenshuis van 42 dB en meer; binnenshuis 15 dB en meer[5].

Reactie1: Voor de genoemde effecten hart- en vaatziekten, slapeloosheid en depressie is onvoldoende bewijs. Dat concluderen wij in onze review en dit concluderen de onderzoekers ook zelf.

Hart-vaatziekten: Een significant verhoogd risico op *hypertensie* is niet gevonden. Er is geen statistisch significant verband gevonden voor *hypertensie*, maar hooguit een marginaal verband ('borderline statistically significant for outdoor WTN') voor het gebruik van medicatie tegen hypertensie bij mensen boven de 65 jaar als indicator voor hypertensie [redacted] 2018a).

De studie van [redacted] (2019b) leverde eveneens geen afdoend bewijs op voor een verband tussen het windturbinegeluid buitenshuis en *ischemische hartziekte of een beroerte.*

Slapeloosheid: [redacted] (2019a) vonden een zwak verband tussen een jaargemiddeld niveau van windturbinegeluid van 42 dBA of hoger 's nachts (buitenshuis) en het gebruik van slaapmedicatie, maar dit verband was niet significant. Ook werd er geen verband gevonden met het geluidniveau binnenshuis. Een nadere analyse toonde aan dat de sterkste verbanden voorkwamen bij oudere mensen. Het risico op vertekening in deze studie is hoog, omdat de gegevens werden geanalyseerd op groeps-/bevolkingsniveau en gegevens niet op individueel niveau beschikbaar waren.

Depressie en welvinden: Er is onvoldoende bewijs voor effecten op welbevinden en depressie zoals wordt bevestigd in een recent review van [redacted] et al, 2020., waarin geconcludeerd wordt dat het bewijs voor effecten van het windturbinegeluidniveau op de zelfgerapporteerde kwaliteit van leven

of gezondheid van zeer lage kwaliteit is. Dat geldt ook voor het bewijs voor een effect op mentale aandoeningen (angststoornis, depressie) (zie ook [redacted] 2019ac).

Reactie2: Ook in de groep die binnen de 500 meter van windturbines woont, zijn in de studie van [redacted] geen andere effecten aangetoond dan hinder.

1D. Er zijn geen wetenschappelijke studies beschikbaar over de gezondheidseffecten van windturbines met een tiphoogte hoger dan 120 meter, die binnen 2000 meter van omwonenden staan met 42dB geluidsbelasting of hoger. De hoofdonderzoeker van de Deense studies ([redacted]) en ook de auteur van het RIVM-rapport ([redacted]) bevestigen dit. De conclusies van het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update" uit 2020 zijn daarom niet van toepassing op de situatie, zoals in en rondom Amsterdam gepland is.

Reactie: De conclusies van het rapport zijn niet zondermeer toepasbaar op lokale situaties. Vanzelfsprekend zijn er rond zeer recent geplaatste windturbines minder onderzoeken beschikbaar dan rond turbines die al langer staan. Op basis van de huidige kennis lijkt het niet zo te zijn dat, als de geluidbelasting wordt begrensd, vervolgens de tiphoogte en afstand doorslaggevend zijn voor genoemde gezondheidseffecten.

1E. In het WHO-rapport Environmental Noise Guidelines for the European Region[15] wordt in de bespreking van geluidsoverlast door windturbines bevestigd dat de onderzoeken plaats hebben gevonden in dunbevolkte gebieden.

Reactie: Dat klopt. Het is overigens niet zo dat 'dun bevolkt zijn' op zich een beperkende factor is om effecten te vinden, als de bevolkingsgroep maar groot genoeg is en/of de meetduur lang genoeg.

***2.** Er is vooralsnog geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar negatieve gezondheidseffecten bij kinderen die opgroeien in de buurt van windturbines. Het eerder aangehaalde RIVM-rapport vermeldt niet welke betekenis er toegekend moet worden aan het gegeven dat hierover geen kennis beschikbaar is. Helaas zijn in de Deense Studies bewoners van jonger dan 18 jaar uitgesloten van deelname. Wel is bekend dat geluid van weg- en vliegverkeer significant negatieve gevolgen heeft op de leerprestaties en geheugenfuncties van kinderen 20. Hoewel een dergelijk verband m.b.t. turbinegeluid aannemelijk lijkt, ontbreekt wetenschappelijk onderzoek hieromtrent. Er is bovendien veel onderzoek gedaan naar de effecten van slaapstoornissen op de hersenontwikkeling van kinderen. Slaapstoornissen bij kinderen, waarvan kan worden aangenomen dat die ten gevolge van windturbinegeluid kunnen ontstaan, kunnen leiden tot neuronen-verlies, verlies van geheugenfunctie, stagnerende cognitieve vermogens, toename van gedragsproblemen en verminderd welbevinden [16-19]. Tenslotte is verstoorde slaap bij kinderen geassocieerd met overgewicht en metabole ontregeling.*

Reactie: Onderzoek naar het effect van omgevingsgeluid op kinderen is in het algemeen zeer beperkt en heeft zich vooral gericht op luchtvaartgeluid en cognitieve effecten. Voor windturbines ontbreken studies volledig (zie WHO reviews). Onze review gaat inderdaad niet verder in op het ontbreken van studies bij kinderen.

***3.** Er is veel wetenschappelijk bewijs dat geluidsoverlast door verkeer en vliegvelden geassocieerd is met een verhoogd risico op hart- en vaatziekten[10-13, 20, 22]. Geluidsoverlast veroorzaakt door windturbines wordt ongeveer even hinderlijk ervaren als geluidsoverlast door vliegverkeer en 3 maal hinderlijker ervaren dan weg- en railverkeer bij een vergelijkbaar geluidsniveau[14].*

Reactie: Hier spelen twee zaken door elkaar. Het klopt dat geluid van windturbines bij gelijke geluidniveaus drie maal zo hinderlijk is als geluid van industrie, weg-, vlieg- en railverkeer. Maar dat

betekent niet automatisch dat ook de kans op hart- en vaatziekten drie keer zo hoog is. Er is geen verband aangetoond tussen WT geluid en hart- en vaatziekten. Mogelijk is dit een gevolg van minder onderzoek, minder blootgestelde mensen, of van de lagere geluidniveaus. Maar het is niet te verwachten dat het verband tussen geluid en effecten anders is voor de verschillende bronnen, als rekening wordt gehouden met genoemd verschil in hinderlijkheid. Hierbij gaan we er dan van uit dat het risico deels via hinder loopt.

Bij de huidige grenswaarde van 47 dB voor WT is dus het risico op hart- en vaatziekten vergelijkbaar met dat van transportbronnen en industrie bij hogere grenswaarden.

4. *In verschillende wetenschappelijke studies is aangetoond dat omwonenden vanaf 35dB(A) hinder tot ernstige hinder ervaren. Dat is ook af te lezen uit bovenstaande schematische weergave van de resultaten van de review van geluidsexperts* [redacted] *en* [redacted] *uit 2013. Ook valt uit deze weergave op te maken dat de huidige Nederlandse geluidsnormen voor windturbines leiden tot ernstige hinder bij een veel grotere groep omwonenden dan op basis van de berekeningen van TNO en RIVM wordt aangenomen. Tijdens de expertsessie presenteerde* [redacted] *bovenstaande figuur, waarin de relatie tussen het geluidsniveau van windturbines en overlast ervan wordt weergegeven. Ook legde hij uit dat een geluidsniveau van 35dB(A) overeenkomt met een afstand van 10x de ashoogte van een moderne windturbine. Een windturbine met een tiphoogte van 200 meter heeft een ashoogte van ongeveer 150 meter. Dit type windturbine zal daarom op een afstand van minimaal 1500 meter tot woonhuizen, scholen, zorgcentra en andere gevoelige bebouwing moeten worden geplaatst om geluidshinder en secundaire gezondheidseffecten te minimaliseren. Bij plaatsing van een windturbine op of nabij water zou deze afstand minimaal 1,5x groter moeten zijn, gezien het feit dat geluid over water veel verder draagt dan over land. De volgende figuur van de Amsterdamse zoekgebieden toont het bereik van de invloedsfeer van 1500 meter binnen en buiten de zoekgebieden. Geschat wordt dat tienduizenden Amsterdammers gezondheidseffecten zullen ondervinden.*

Reactie1: Het rapport van Rand en Ambrose is geen wetenschappelijk studie, maar een niet-collegiaal getoetst rapport van akoestisch adviseurs. De hierin weergegeven 'community reaction' is een oude indeling uit de VS, die naar eigen (en niet nader toegelichte) inzichten toegepast werd op windturbines. De hinderpercentages zijn gebaseerd op één oude studie.

Reactie2: De geluidproductie neemt de laatste jaren niet meer toe met de grootte van een windturbine. Qua geluid is er dus geen sprake meer van een relatie tussen grootte en geluidsproductie en dus ook niet tussen afstand en geluidniveau. Wel is er nog verschil tussen windturbines van verschillende leveranciers (mondelinge mededeling [redacted]) (RVO, 2016).

Reactie3: Er worden hier twee dingen door elkaar gehaald: het laagste niveau waarop effecten worden gevonden en het niveau waarboven het beleid het % ernstige hinder onacceptabel vindt. Ook bij andere geluidbronnen verschilt het geen-effect-niveau van het aanvaardbaar geachte niveau. Wat als aanvaardbaar wordt geacht is een politieke keuze en niet een wetenschappelijke keuze.

5. *De WHO stelt vast dat bronnen van geluidsoverlast, waaronder windturbines, een belangrijke bedreiging voor de volksgezondheid zijn en adviseert een striktere geluidsnorm dan de Nederlandse wettelijke geluidsnorm voor windturbines 15.*

Reactie1: WHO verwoordt het in de Guidelines (WHO, 2018) als volgt: “Noise is an important public health issue. It has negative impacts on human health and well-being and is a growing concern”. Het

RIVM onderschrijft het gezondheidskundige belang van het beperken van de geluidbelasting voor de volksgezondheid.

Reactie2: De WHO adviseert inderdaad een 2 dB lagere gezondheidskundige streefwaarde voor geluid van WTs. Deze streefwaarde voor windturbines is voorwaardelijk omdat er ten tijde van de Guidelines onvoldoende evidentie was (studies van lage kwaliteit) om een "definitieve" relatie voor hinder af te leiden (Guski et al, 2017) en geen evidentie om voor slaap een nachtelijke relatie af te leiden (Basner and Mcquire, 2018).

6. *Het RIVM adviseerde in 2009 een lagere geluidsnorm met een voorkeurswaarde van 40dB Lden en een maximale waarde van 45dB Lden om de ernstige hinder van windturbines tot een minimum te beperken. Dit advies is destijds niet opgevolgd door de landelijke politiek en er is gekozen voor uitsluitend een maximale waarde van 47dB Lden.*

Reactie: Gebruik makend van de resultaten van [redacted] et al (2008) rapporteerden [redacted] et al In 2009 en 2011 in opdracht van VROM een exploratieve analyse van de gemodelleerde geluidniveaus van WTs. Vervolgens heeft TNO ([redacted] et al, 2011) een vergelijking gemaakt met het percentage ernstige hinder door geluid van industrie, weg-, vlieg- en railverkeer geluid. Op basis hiervan is de norm in Nederland op de gevel van woningen en andere gevoelige objecten vastgesteld op 47 dB L_{den} en 41 dB L_{night}.

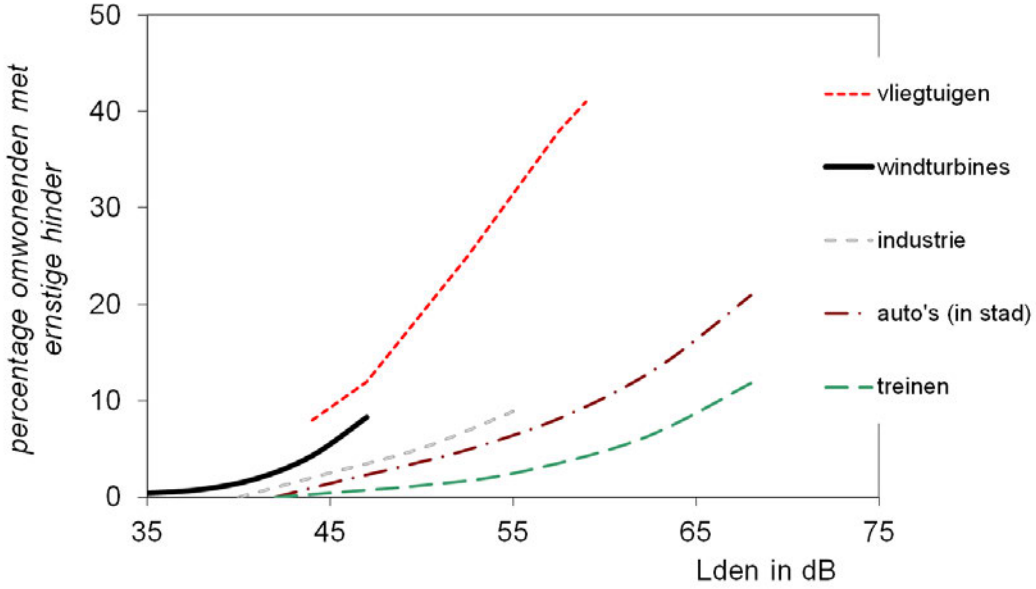

Figuur 1. Vergelijking van het percentage ernstig gehinderd ten gevolge van wind-, vliegtuig-, industrie-, wegverkeer- spoorgeluid op basis van de ***in 2011 beschikbare*** *blootstelling-effect relaties.*

Het gaat hier om beleidsmatige normen, waarbij een afweging wordt gemaakt tussen de voordelen van windenergie en de hinder die omwonenden ondervinden. In Nederland wordt op basis van gegevens uit 2015 geschat dat toen 0.02% van de bevolking blootgesteld was aan geluidniveaus van WTs die hoger zijn dan de norm van 47 dB (L_{den}). Ter vergelijking: voor andere bronnen van omgevingsgeluid ligt dit percentage aanzienlijk hoger. Zo wordt bijvoorbeeld 29% van de Nederlandse bevolking blootgesteld aan geluidsniveaus van meer dan 53 dB (de voorkeurswaarde) van gemeentelijke wegen en bijna 2% van de Nederlandse bevolking wordt blootgesteld aan geluidniveaus van meer dan 50 dB (L_{den}) door vliegverkeer ([redacted] et al, 2019).

7. Windturbinegeluid wordt in de nacht niet gemaskeerd door het geluid van verkeer zoals dit overdag wel het geval kan zijn[4]. Daardoor leidt geluidsoverlast door windturbines ook langs (snel)wegen tot een toename van slapeloosheid. Het is al langer bekend dat chronische slapeloosheid kan leiden tot hypertensie, depressie, overgewicht en diabetes. Deze ziektebeelden hebben reeds een hoge incidentie in de zoekgebieden in dichtbevolkte volkswijken[24]. Deze ziektebeelden zullen naar verwachting door plaatsing van windturbines nog verder toenemen.

Reactie1: Uit Nederlands onderzoek blijkt dat de hinder van wegverkeer en van windturbines los van elkaar staan (alleen bij wegverkeer met een L_{den} 20 dB hoger dan het geluidsniveau van windturbines heeft men geen hinder meer van de windturbines). Er is geen versterking van het geluid van wegverkeer door dat van windturbines of vice versa (et al, 2008)

Reactie2: De redeneerlijnen lijken hier door elkaar te lopen. Het is inderdaad bekend dat bepaalde aandoeningen mogelijk samenhangen met een chronische slaapverstoring. Het is ook bekend dat bepaalde aandoeningen iets vaker voorkomen in lage SES wijken. Dat zegt nog niets over de samenhang met windturbine geluid 's nachts. Vooralsnog is geen direct verband vastgesteld met diabetes, overgewicht, depressie en hypertensie voor geluid van transport-gerelateerde bronnen, ook niet via de relatie met slapeloosheid. Kennis over deze verbanden vraagt om onderzoek waarbij ook gekeken worden naar andere geluidbronnen en andere risicofactoren zoals leefstijlfactoren, voeding en ander gezondheidsgedrag en familiaire belasting. Dit zou zeker de moeite waard zijn, ook met oog op het bepalen van de relatieve bijdrage van WT-geluid aan dit proces op lange termijn. Voor wat bekend is over wegverkeersgeluid en slaapindicatoren waaronder slapeloosheid zie de review van & 2017.

***8.** Bovendien zijn er aanwijzingen dat laagfrequent en infrasoon geluid (zowel hoorbaar als niet hoorbaar) door windturbines voor een aanzienlijke groep omwonenden hinderlijk is en een negatieve invloed kan hebben op de gezondheid. Tijdens de expertsessie in de gemeenteraad heeft Dr. ir. de Laat u hierover uitleg gegeven. Hij baseert zijn conclusies op een studie van meer dan 300 wetenschappelijke artikelen over dit onderwerp, welke binnenkort gepubliceerd zal worden. Daarnaast geeft een recente studie gepubliceerd in Nature Scientific Reports aanwijzingen voor volumeverlies van grijze stof in enkele gebieden in het brein bij proefpersonen die aan infrasoon geluid waren blootgesteld. Deze onderzoekers vinden hun bevindingen een plausibele casus voor verder onderzoek[25].*

Reactie1: Windturbines produceren geluid over het hele spectrum van lage en hoge tonen, net als andere geluidbronnen, en dus ook LFG en infrageluid (geluid onder de 20Hz). Het aandeel LFG en infrageluid van windturbinegeluid is gemiddeld vergelijkbaar en op momenten groter (als gevolg van meteo-omstandigheden) dan dat van andere alledaagse bronnen, zoals wegverkeer. In onze review wordt bevestigd dat laagfrequent geluid van invloed kan zijn op hinder (en op eventuele vervolgeffecten), maar net zoals 'gewoon' geluid dat kan hebben. Voor infrageluid zien wij geen bewijs en zelfs geen overtuigende aanwijzingen.

Reactie2: Het is inderdaad interessant verder te onderzoeken, ook om te bepalen wat de praktische betekenis is van het verlies aan grijze stof en of het inderdaad samenhangt met (alleen) het infrageluid. Maar vooralsnog is niet duidelijk wat dit dan betekent voor de praktijk: bij woningen veroorzaken windturbines aanzienlijk lagere geluidniveaus dan in de genoemde studie en als er al negatieve gezondheidseffecten zijn, levert wegverkeer waarschijnlijk een veel grotere bijdrage en voor veel meer mensen.

Reactie3: De review van [redacted] is (nog) niet gepubliceerd, dus het is niet mogelijk deze conclusies op waarde te schatten. Het gaat hier om ongepubliceerde, en in principe vooralsnog onbekende resultaten.

Op basis van het voorgaande zijn wij ernstig bezorgd over de nadelige gezondheids-effecten van windturbines in de directe nabijheid van woningen. Deze zorgen worden niet weggenomen door het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update", aangezien dit rapport onvolledig is en niet op alle relevante aspecten van dit probleem is toegesneden. Bovendien zijn de conclusies ervan niet op de Amsterdamse situatie van toepassing. Om deze reden vormt dit rapport geen bruikbaar uitgangspunt voor verantwoorde besluitvorming door de gemeenteraad over de plaatsing van windturbines in de Amsterdamse zoekgebieden

Reactie1: De toepasbaarheid van de resultaten uit onderzoek elders is inderdaad beperkt, zeker in het geval de situatie en context sterk verschillen *in casu*: type turbine en de afstand tot de turbines. Hiervoor is een Health Impact Assessment nodig. Hiervoor ontbreken nog de benodigde ingrediënten zoals een definitieve blootstelling- effect relatie voor dag en nacht geluidniveaus (zie WHO-tabel 36, 37, page 77-78), maar bij gebrek aan beter zou de voorwaardelijke blootstelling-effect relatie kunnen worden gebruikt om het verwachte percentage ernstige hinder af te leiden. Hinder wordt behalve door geluid, door persoonlijke, situationele en contextuele aspecten bepaald en het is daardoor lastig precies te voorspellen. Gegevens van elders kunnen goed helpen om een inschatting te maken en gegevens van meerdere studies zijn hier beter toe in staat dan een enkele studie rond een enkel windpark. En die studie kan uiteraard pas gedaan worden als de windturbines er al staan. Hierbij zou de invloed van visuele aspecten (bv in relatie tot de masthoogte) meegewogen moeten worden.

Reactie2: Het is overigens niet duidelijk wat hier bedoeld wordt met "relevante aspecten".

Reactie3: Zoals boven aangegeven was de vraag van de Zwitserse overheid: 'breng de omvang van problematiek in beeld op basis van de beschikbare kennis in de wetenschappelijke literatuur gepubliceerd na 2017. Betrek hierbij de effecten van Laagfrequent Geluid en Infrageluid, en de rol van determinanten van hinder anders dan geluid'.

Noot RIVM: Onderstaande vragen zijn gericht aan de gemeente Amsterdam: wij gaan ter duiding alleen in op vraag II.

I. We vragen u om een reactie te geven op bovengenoemde punten. Wij zouden graag zien dat u per punt aangeeft wat dit betekent voor het Amsterdamse voornemen om windturbines van 146 tot 200 meter hoogte nabij woningen te plaatsen.

II. Deelt u onze mening dat het op grond van het RIVM-rapport niet te verantwoorden is om de voorgenomen plannen om windturbines te plaatsen nabij woonwijken ten uitvoer te brengen? Zo nee, waarom niet?

Reactie: Het RIVM-rapport geeft alleen de mogelijke gevolgen van blootstelling aan geluid weer en de niet-akoestische factoren die hierbij een rol spelen; niet of dat (maatschappelijk) verantwoord is noch of dat geldt voor de specifieke condities en context. Voor dit doel zou lokaal een gezondheidskundige effect screening (Health Impact Assessment) gedaan moeten worden waarbij gebruik gemaakt zou kunnen worden van de voorwaardelijke WHO-blootstelling-effect relatie voor geluid van windturbines en rekening moet worden gehouden met specifieke visuele aspecten en demografische kenmerken (zie boven)

III. Bent u inmiddels op de hoogte van het feit dat juist kinderen met een zich nog ontwikkelend brein bijzonder kwetsbaar zijn voor slaapverstoring en dat dit negatieve gevolgen voor de hersenontwikkeling kan hebben en dat windturbines een bijkomende bron zijn van slaapverstoring?

IV. We vragen u opdracht te geven aan het RIVM om gedegen onderzoek te doen naar de specifieke gezondheidsrisico's met betrekking tot de Amsterdamse zoekgebieden voor windturbines met een hoogte van 146 meter en hoger, binnen 2000 meter van woningen, en/of met een geluidsbelasting van 42 dB en hoger.

V. Wij vragen u om het onderzoek onder punt IV niet te beperken tot de effecten op volwassenen, maar ook de gezondheidseffecten op kinderen mee te nemen.

VI. a. Op welke wijze denkt u invulling te geven aan uw verantwoordelijkheid als volksvertegenwoordiger om het voorzorgprincipe te hanteren en uw inwoners te beschermen tegen eerdergenoemde gezondheidsrisico's?

b. Bent u, net als wij, van mening dat u pas tot uitvoering van de voorgenomen plannen kunt besluiten, als overtuigend is aangetoond dat deze geen gezondheidsrisico's opleveren en bovendien te allen tijde niet ten nadele van de omwonenden zullen uitpakken? Zo nee, waarom niet?

VII. Ziet u het als uw verantwoordelijkheid om geluidsoverlast in de stad zoveel mogelijk te beperken en daarom te zoeken naar groene (energie) alternatieven, die geen negatieve gezondheidseffecten opleveren? Zo nee, waarom niet?
Graag ontvangen wij de beantwoording van onze vragen binnen de daarvoor gestelde termijn.

Referenties

[redacted] S (2018). WHO environmental noise guidelines for the European Region: a systematic review on environmental noise and effects on sleep. Int J Environ Res Public Health. 15(3):pii: E519 (http://www.mdpi.com/1660-4601/15/3/519/htm) 2018).

[redacted], [redacted] and [redacted] Evidence for Environmental Noise Effects on Health for the United Kingdom Policy Context: A Systematic Review of the Effects of Environmental Noise on Mental Health, Wellbeing, Quality of Life, Cancer, Dementia, Birth, Reproductive Outcomes, and Cognition Int. J. Environ. Res. Public Health 2020, 17(2), 393; https://doi.org/10.3390/ijerph17020393

[redacted], et al (2018) WHO Environmental Noise Guidelines for the European Region: A Systematic Review on Environmental Noise and Cardiovascular and Metabolic Effects: A Summary Int J Environ Res Public Health . 2018 Feb 22;15(2):379. doi: 10.3390/ijerph15020379.

[redacted] (2017). WHO environmental noise guidelines for the European Region: a systematic review on environmental noise and annoyance. Int J Environ Res Public Health. 14(12). pii:1539 (http://www.mdpi.com/1660-4601/14/12/1539/htm,).

[redacted], [redacted], [redacted] Hinder door geluid van windturbines, Dosis-effectrelaties op basis van Nederlandse en Zweedse gegevens. TNO Report 2008-D-R1051/B; 2008. Summery in predicting annoyance by wind turbine noise' by [redacted], paper 659 of the Proceedings of Internoise 2010, Lisbon.

[redacted] (2018a). Long-term exposure to wind turbine noise and redemption of antihypertensive medication: a nationwide cohort study. Environment international, 121, 207- 215.

[redacted] (2019a). Impact of long-term exposure to wind turbine noise on redemption of sleep medication and antidepressants: a nationwide cohort study. Environmental health perspectives, 127(3) 037005.

[redacted] (2019b). Long-term exposure to wind turbine noise and risk for myocardial infarction and stroke: a nationwide cohort study. Environmental Health Perspectives, 2019(3), 037004.

RIVM, RUG, GGD Amsterdam (2015).Pilot Kennisplatform Windenergie KENNISBERICHT Geluid van windturbines
http:/Documents/Downloads/Kennisbericht_Geluid_van_windturbines_versie_1punt0_20150611.pdf

RVO Windturbines en geluid
https://www.rvo.nl/sites/default/files/2016/05/Factsheet%20Geluid.PDF [redacted],

[redacted], [redacted], [redacted] [redacted] WINDFARM perception: Visual and acoustic impact of wind turbine of wind turbine farms on residents. Report FP6-2005-Science-and-Society-20, University of Groningen, Göteborg University.

[redacted]. Criteria for wind farm noise: Lmax and Lden Euronoise, Paris, 2008

[redacted] & [redacted] (2017). Health Effects Related to Wind Turbine Sound, Including Low-Frequency Sound and Infrasound. Acoustics Australia. 46. 10.1007/s40857-017-0115.

[redacted], [redacted] (2021) Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update RIVM 2020-0214.

[redacted], [redacted], [redacted] (2019) Review of Evidence Relating to Environmental Noise Exposure and Annoyance, Sleep Disturbance, Cardio-Vascular and Metabolic Health Outcomes in the Context of the Interdepartmental Group on Costs and Benefits Noise Subject Group (IGCB(N)) RIVM report 2019-0088.

[redacted] and [redacted] (2020) Health effects related to wind turbine sound: an update RIVM report 2020-0150/0214 (NL vertaling).

[redacted]., [redacted]. [redacted], [redacted] [redacted] (2013). Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden, RIVM rapport 200000001/2013.

[redacted], [redacted], [redacted], [redacted] and [redacted] (2020) Evidence Relating to Environmental Noise Exposure and Annoyance, Sleep Disturbance, Cardio-Vascular and Metabolic Health Outcomes in the Context of IGCB (N): A Scoping Review of New Evidence Int. J. Environ. Res. Public Health, 17(9), 3016; https://doi.org/10.3390/ijerph17093016

[redacted] et al, (2009). Evaluatie nieuwe normstelling windturbinegeluid. Invloed van verschillende grenswaarden op blootstelling, hinder en mogelijkheden ontwikkelingslocaties. RIVM Rapport 680300007

[redacted], [redacted] [redacted], [redacted] (2011) Impact of wind turbine noise in The Netherlands, N&H, 13, 55, 459-463.

[redacted] et al. (2019) , Motie Schonis en de WHO-richtlijnen voor omgevingsgeluid (2018). Het doel heiligt de middelen, RIVM-rapport 2019-0227.

WHO, Environmental Noise Guidelines for the European Region (2018) WHO, Bonn.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 8 oktober 2021 15:51
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Over polarisatie en het zwijgende midden

Hoi [redacted]
Ik heb vanmiddag ingeruimd voor spiegelen en reflecteren met 2 collega s uit het strategenteam; Cor Vos , gespecialiseerd en goeroe participatie / communicatie en [redacted] . Dat helpt mij . Ik kom daar nog een keer op terug , maar voor communicatie is dit echt heel groot en rennen in de actualiteit , maar ook proberen te redden op verschillende niveaus . Vooral ook inrichten van de communicatie op de onderdelen, die weer in samenhang moeten komen . Het zijn geen sessies om leuk te denken . Ik heb ze nodig en krijg daarmee ook het draagvlak dat we als communicatie aan de lat staan . Dit is 80% communicatie. Ook onze kop/reputatie staat wat mij betreft op het spel .
Ik ga nu nog even fysiek met [redacted] verder . Maar deze link geeft aan een mooie doorkijk . Op wat we al doen in de reflectie fase en waar risico's zitten .
Blijft ook uitdagend ! Fijn weekend , [redacted]

Outlook voor iOS downloaden

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: Friday, October 8, 2021 2:54:40 PM
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Over polarisatie en het zwijgende midden
https://insidepolarisation.nl/wp-content/uploads/2021/03/C02_magazine_bondgenoten.pdf

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 11 juni 2021 13:27
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Reflectiefase windmolens in bewoond gebied in Amsterdam

Dit is waar ik over vertelde, een belangrijke vertegenwoordiger van de gezondheidszorg in Adam en tot nu toe partner in de verduurzaming. Waar/hoe kunnen we die het beste laten aansluiten?
Groet
[redacted]

Van: [redacted]@sigra.nl>
Verzonden: vrijdag, juni 11, 2021 12:08 PM
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Reflectiefase windmolens in bewoond gebied in Amsterdam

Dag [redacted]
Je bood aan aan te schuiven nu in de reflectiefase rondom het besluit over de zoekgebieden voor de windturbines. [redacted], directeur van Cliëntenbelang Amsterdam, lid van het Sigra bestuur en coalitiepartner in Amsterdam Vitaal & Gezond, sluit graag aan met het oog op de belangen van de burger, cliënt en patiënt.
Graag horen we van jou de agenda wanneer de gesprekken plaatsvinden, wat de topics zijn en wie er aan tafel zitten. En mogelijk is het goed eerst een gesprek van tevoren te hebben. We horen het graag, alvast bedankt.
Mvg,

[redacted]
Consultant Digital Care
Programme Leader Health Innovation Lab
Tel: +[redacted] / +[redacted]

+31 (0)20 512 88 88 | sigra@sigra.nl | sigra.nl
Maassluisstraat 574A, 1062 GZ Amsterdam

Dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Verstrekking aan en gebruik door anderen dan geadresseerden is niet toegestaan. Indien u niet de geadresseerde bent, wordt u verzocht de verzender hiervan op de hoogte te stellen en het bericht te verwijderen. In verband met elektronische verzending kunnen aan dit e-mail bericht geen rechten worden ontleend.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 5 oktober 2021 11:26
Aan: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Fwd: RES NHZ: Agenda opdrachtgeversoverleg RES NHZ dd 6 oktober 2021
Bijlagen: Agenda opdrachtgeversoverleg 6 oktober 2021.docx; 20210930 memo eerste voorzet besluitboom UP.docx

Categorieën: belangrijk

Hi [redacted] zie hier agenda directeurenoverleg RES NH.
[redacted] en ik spreken elkaar morgen om eea voor te bespreken. Ik probeer de afspraak die wij hebben staan naar de ochtend te verschuiven. Hoop dat dit lukt.
@[redacted] passen onze activiteiten in reflectiefase goed binnen het voorgestelde model? Wat is Amsterdams belang in de voorgestelde aanpak?
@[redacted] wil jij even meekijken tav RSW en warmte. Is de voorgestelde lijn een juiste/wenselijke?
Spreek jullie morgen, groet, [redacted]

Outlook voor iOS downloaden

Van: [redacted]@noord-holland.nl> namens [redacted]@noord-holland.nl>
Verzonden: donderdag, september 30, 2021 3:25 PM
Aan: [redacted]@amstelveen.nl; [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@haarlem.nl; [redacted]@alliander.com; [redacted]@haarlemmermeer.nl; [redacted]@edam-volendam.nl; [redacted]@regiogv.nl; [redacted]@regiogv.nl; [redacted]@waternet.nl; [redacted]
CC: [redacted]@amsterdam.nl; directiesecretariaat@haarlem.nl; Bestuurssecretariaat@edam-volendam.nl; [redacted]@regiogv.nl; [redacted]@waternet.nl; [redacted]@rhdhv.com)
Onderwerp: RES NHZ: Agenda opdrachtgeversoverleg RES NHZ dd 6 oktober 2021
Hallo,
Bijgesloten vinden jullie de agenda plus bijlage voor het opdrachtgeversoverleg RES NHZ van aankomende woensdag 6 oktober.
Hopen jullie in grote getale te zien, tot woensdag!
Met vriendelijke groet,

[redacted]

Programmasecretaris Regionale Energie Strategie (NHZ)

[redacted]
Houtplein 33 2012 DE Haarlem

afwezig; woensdagmiddag en vrijdag

[redacted]@noord-holland.nl
www.energieregionhz.nl

Volg ons op LinkedIn en Twitter!

Aan dit bericht en eventuele bijlagen kunnen geen rechten worden ontleend. Het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland.

Naam overleg	Opdrachtgeversoverleg
Locatie	Digitaal
Datum	6 oktober 2021
Tijdstip	begin: 15:00 eind: 17:00

Uw contactpersoon
[redacted]
BEL/IOT

Telefoonnummer +[redacted]
[redacted]@noord-holland.nl

Agenda

1. **Opening en mededelingen**
   - Terug naar roulerend voorzitterschap?
     Vandaag is [redacted] voorzitter.
2. **Uitvoeringsprogramma**
   - Memo: eerste voorzet besluitboom uitvoeringsprogramma (zie bijlage)
   - Stavaza Uitvoeringstafels
3. **Personele bezetting in Regio**
4. **Financiën**
5. **Wvttk/rondvraag**

Memo werkgroep RES NHZ

Onderwerp	:	Uitvoeringsprogramma RES NHZ (vormen, eerste voorstel voor keuzes)
Datum vergadering	:	13/27 sept 2021

Aanleiding

Komende maanden wordt het uitvoeringsprogramma RES NHZ opgesteld. In de RES 1.0 hebben we vastgelegd **wat** we willen bereiken. Met het Regionale Uitvoeringsprogramma geven we aan **hoe** we dit willen bereiken. Het uitvoeringsprogramma richt zich vooral op: waarop en hoe gaan we samenwerken' en 'hoe geven we de ondersteuning vorm'. Dit is de basis voor afspraken over rolverdeling en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen. De colleges van gemeenten, provincie en het waterschap stellen het uitvoeringsprogramma in december vast.

In september en oktober gaan we o.a. met overheden, stakeholders, inwoners en volksvertegenwoordigers in gesprek aan 8 zogenoemde 'uitvoeringstafels'. Aan iedere uitvoeringstafel wordt een onderwerp uit de RES 1.0 behandeld. De uitkomsten van de tafels vormen de input voor het regionaal uitvoeringsprogramma.

Werksporen in landelijke handreiking RES 2.0 (zie ook bijlage I)

Het NPRES heeft een concept Handreiking RES 2.0 opgesteld als ondersteuning aan de regio's voor de verdere uitwerking en uitvoering van de RES'en 1.0 en het opstellen en vaststellen van de RES 2.0, uiterlijk 1 juli 2023. Centraal in de handreiking staan 5 werksporen:

1. Borgen van het **gezamenlijk uitvoeren** van ambities, plannen en projecten in en tussen regio's door samen te werken met alle betrokkenen op regionale schaal;
2. Bijdragen aan het **gezamenlijk programmeren** van duurzame energieopwek in samenhang met het regionale energiesysteem op basis van een gebiedsgerichte aanpak;
3. **Verankeren** van RES 1.0 en RES 2.0 in samenhang met andere opgaven in het **omgevingsbeleid**, waaronder verankeren van lokaal eigendom in gemeentelijk en provinciaal beleid;
4. **Permanente dialoog en stimuleren van lokaal eigenaar- en zeggenschap** in een democratisch proces voor gedragen besluiten en uitvoering;
5. **Verbeterde monitoring en verantwoording** over de voortgang en bereikte resultaten, vanuit een regionaal en lerend perspectief.

Deze werksporen geven richting voor de onderdelen van het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma doet uitspraak over afspraken over rolverdeling van- en samenwerking tussen de betrokken partijen. Ook geeft het uitvoeringsprogramma afspraken weer over gezamenlijke programmering, verankering in het omgevingsbeleid en het democratisch proces. Tot slot besteedt het uitvoeringsprogramma aandacht aan de monitoring, voor voortgang en het bestuurlijke gesprek.

Raamwerk voor het uitvoeringsprogramma

Parallel aan het opstellen van de inhoud van het Uitvoeringsprogramma (mbv de uitvoeringstafels) voeren we het gesprek* over de vorm van het uitvoeringsprogramma. Is bijvoorbeeld een omgevingsprogramma als onderdeel van de cyclus van de Omgevingswet gewenst? Of hoe ver willen we de samenwerkingsafspraken uitwerken?

**Planning gesprekken over vormen/raamwerk van het UP:*

- *13 sept/27 sept: Werkgroep RES NHZ*
- *23 sept: Werkgroep RES NHZ XL*
- *23 sept/29 okt: Stuurgroep RES NHZ*

In bijlage 3b vind je een schema met daarin de te maken keuzes die het raamwerk vormen voor het uitvoeringsprogramma. Daarin is een eerste voorzet gegeven voor de keuzes, op basis van de

gesprekken en opgedane ervaringen tijdens het RES-proces. Hieronder wordt dit voorstel kort toegelicht. De te maken keuzes zijn nog onderwerp van gesprek!

Uitvoeringsstructuur warmte en/of elektriciteit

Het voorstel is om:

- de *uitvoering* van de warmtetransitie opgavegericht en in nader te bepalen deelregio's te organiseren. Dat houdt in dat gemeenten (waar nodig) rondom concrete oplossingen en projecten samenwerken aan warmteoplossingen. De provincie kan hierin ondersteunen.
- de bestuurlijke *afstemming* over de warmtetransitie onder te brengen in een nog nader te definiëren overlegstructuur. Integratie van de activiteiten binnen het MRA Warmte Koude programma, de RES (deel RSW) en de provincie is hierbij van belang om dubbelingen te voorkomen. Aandachtpunt hierbij is dat de portefeuillehouders die deelnemen aan het bestuurlijk overleg RES NHZ niet per definitie ook de warmtetransitie in de portefeuille hebben.

De huidige governance van de RES lijkt voor warmte te moeten worden herijkt voor de uitvoeringsfase. Klopt dit? En is het wenselijk om voor de warmteopgave een nieuw/ander bestuurlijke afstemmingsoverleg op te zetten?

Publiek en/of niet-overheden

Het voorstel is om:

- in het uitvoeringsprogramma samenwerkingsafspraken tussen de betrokken overheden vast te leggen. De colleges stellen het uitvoeringsprogramma vast en daarmee is het een 'uitvoeringsprogramma voor de betrokken overheden'.
- In het uitvoeringsprogramma in algemene zin te beschrijven hoe afspraken gemaakt kunnen worden ten aanzien van het betrekken van bedrijven, energiecoöperaties en NGO's. Het uitvoeringsprogramma is een eerste stap in een proces, en evt. activiteiten met niet-overheden kunnen ook beschreven worden in het vervolg. Het uitvoeringsprogramma is daarmee een groeidocument. Dat sluit aan bij de gedachte om het uitvoeringsprogramma bij RES 2.0 te 'herijken/actualiseren'. Een mogelijke uitzondering hierop is de Participatiecoalitie.

Samenwerkingsafspraken kunnen als 'deals' weergegeven worden (RES West-Brabant), als 'afspraken' volgend uit de activiteiten en organisatie (RES Zeeland), ook kan er nagedacht worden over een samenwerkingsovereenkomst [redacted]). Welke ideeën zijn er hierbij?

Verantwoordelijkheid participatie

Het voorstel is:

- dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de participatie met bewoners. De gemeente is het bevoegd gezag voor participatiebeleid en vergunningverlening, en staat het dichts bij de lokale samenleving.
- om afspraken te maken over hoe gemeenten de inwoners en volksvertegenwoordiging van buurgemeenten (waar nodig) betrekt bij deze participatie.

Schaalniveau van uitvoeringsprogramma (deelregio en/of RES-regio)

Het voorstel is:

- om een overall uitvoeringsprogramma voor de RES NHZ op te stellen
- om daar afhankelijk van de behoefte per deelregio een plan van aanpak / uitvoeringsagenda aan toe te voegen (in ieder geval voor de komende 2 jaar). Is dit wenselijk? Dit levert niet alleen een werkplanning op (waardoor de voortgang kan worden gemonitord), maar is ook efficiënt o.a. voor de inzet van capaciteit/expertise in de deelregio en afstemming met de netbeheerder (en andere stakeholders).

Daarnaast kunnen gemeenten een eigen uitvoeringsagenda opstellen.

Ondersteuning RES proces

Het voorstel is:

- om de ondersteunende en faciliterende rol van de programma-organisatie RES NHZ tot aan 2025 voort te zetten (met herijking bij RES 2.0), waarvan de 29 gemeenten, PNH en de 3 waterschappen opdrachtgever zijn.
- dat het budget hiervoor grotendeels bestaat uit de verwachte Rijksbijdrage voor het RES-proces. Voor 2022 is inmiddels een budget op de rijksbegroting gereserveerd. Nader uitsluitsel over verdeelsleutel volgt.

Wat te doen als er in december geen duidelijkheid is over een Rijksbijdrage (voor RES, maar ook uitvoeringslasten Klimaatakkoord?)

Juridische verankering

Het voorstel is om te kiezen voor een bestuurlijk verankerd uitvoeringsprogramma. En dus het uitvoeringsprogramma niet juridisch te verankeren in een regionaal (omgevings)programma onder de omgevingswet. Het (regionaal) omgevingsprogramma is een nieuw instrument, er is nog weinig ervaring in de toepassing ervan. Daarnaast is er nog geen duidelijkheid over een Rijksbijdrage voor het RES-proces en de uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord. Vaststellen van een omgevingsprogramma in zelfbindend, vaststellen is uitvoeren.
Bij de herijking van het uitvoeringsprogramma RES (bij de RES 2.0) kan de keuze gemaakt worden om het uitvoeringsprogramma alsnog om te zetten in een regionaal omgevingsprogramma.

Monitoring

Het voorstel is om zowel op het doelbereik (TWh) als op de voortgang van activiteiten te monitoren. Alleen cijfermatige (kwantitatieve) monitoring zegt niet zoveel. Hierbij willen we ook tussendoelen voor de regio Zuid (niet per gemeente of deelregio) opnemen in zin van “streven naar”, niet in termen van een “besluit”. Pas wanneer inzichtelijk is waarom ontwikkelingen goed gaan of vertragen, is bijsturen mogelijk. Is het vaststellen van tussendoelen tot aan 2030 wenselijk, om de voortgang te kunnen ‘meten’?

Eerste opzet inhoudsopgave

Deel I:

1. Gezamenlijk proces
   1.1. Actieve afstemming tussen volksvertegenwoordigers
2. Lokale uitvoering en regionale slagkracht:
   2.1. Overheden
   2.2. Bedrijfsleven
   2.3. Maatschappelijke organisaties
3. Verankering in omgevingsbeleid
4. Realisatie duurzame elektriciteitsprojecten:
   4.1. Opgave
   4.2. Lokale activiteiten
      4.2.1.Wind op land
      4.2.2.Zon op land (incl. op parkeerplaatsen en langs infrastructuur)
      4.2.3.Zon op dak
   4.3. Programmeringsopgave irt regionale energiesysteem
   4.4. Regionale samenwerkingsafspraken (publiek-publiek en publiek-privaat)
5. Regionale Structuur Warmte
   5.1. Opgave
   5.2. Bovengemeentelijke aspecten

5.3. Programmeringsopgave irt regionale energiesysteem
5.4. Verankering in omgevingsbeleid
5.5. Regionale samenwerkingsafspraken (publiek-publiek en publiek-privaat)
6. Participatie en communicatie:
6.1. Permanente dialoog
6.2. Publiekscommunicatie
6.3. Lokale zeggenschap en eigenaarschap
6.4. Uitgangspunten voor participatie bij beleid en projecten
7. Kennis delen en ontwikkelen
8. Monitoring
8.1. Voortgang realisatie RES-ambitie
8.2. In te zetten instrumenten
9. Uitvoeringsorganisatie
9.1. Regionale taken en organisatie: wie doet wat?
9.2. Publiek-private samenwerking
9.3. Bestuurlijke samenwerking en besluitvorming
9.4. Begroting en capaciteit (incl. dekking)

Deel II:

- Plan van aanpak (suggestie: Programma) per deelregio

NB: We hebben nog niet helder welke onderwerpen we deelregio overstijgend invullen (bijv. proces, kennis, monitoring en uitvoeringsorganisatie) en welke per deelregio.

Eerste aandachtspunten bij de inhoudsopgave zijn als volgt:

- Regionale samenwerkingsafspraken zullen vooral procesafspraken zijn.
- Ten aanzien van het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties (2.2 en 2.3) zullen procesafspraken over wat samen uitgevoerd wordt uiteengezet worden in het uitvoeringsprogramma (bijv. een samenwerkingsovereenkomst, principeafspraak, financieringsafspraak). In de volgende fase van het RES-traject zullen we aangeven hoe we dit ook daadwerkelijk gaan doen.
- De programmering van het energiesysteem vindt plaats in de nieuwe provinciale taskforce i.r.t. het regionale energiesysteem.
- Het beschrijven van de cyclus van de omgevingswet en het verwerken van gemeenten hiervan moet bij 1.2 naar voren komen.
- Ten aanzien van warmte wordt de samenwerking gezocht met het MRA Warmte Koude programma en de provincie Noord-Holland (o.a. in relatie tot het SPDE)
- De inhoud van het participatie en communicatie hoofdstuk (6) moet nog vorm krijgen. In dit hoofdstuk wordt voornamelijk beschreven wie wat gaan doen.

Bijlage 1: Acties 5 werksporen Handreiking RES 2.0

1. Borgen van het gezamenlijk uitvoeren in en tussen regio's in een uitvoeringsprogramma

- Opstellen en vaststellen van een gezamenlijke Uitvoeringsprogramma voor 1 januari 2022;
- Herijken / actualiseren van de governance en organisatie van de uitvoering;

- Ramen en borgen van de benodigde capaciteit in de eigen organisaties voor uitvoering, bijvoorbeeld door uitbreiding van capaciteit en/of samenwerkingsafspraken in de regio;
- In beeld brengen van de kansen voor gebiedsspecifieke innovaties in de RES-regio (als basis voor goede koppeling met landelijk ondersteunende initiatieven en programma's);
- Bijdragen aan initiatieven van rijk en regio om te werken aan arbeidsmarktcapaciteit.

2. Bijdragen aan gezamenlijk programmeren van duurzame energieopwek in samenhang met het regionale energiesysteem

- Instellen van een overleg voor het programmeren van duurzame energieopwek**.** Bij dat overleg zijn in elk geval gemeenten, provincie en netbeheerders, desgewenst aangevuld met vertegenwoordigers van diverse sectoren;
- Vormgeven van de afstemming (in acties, proces en planning) tussen de Transitievisies Warmte en de Regionale Structuur Warmte;
- Voorbereiden van relevante inbreng voor een integrale netimpactanalyse van de netbeheerders; afstemmen van de resultaten daarvan in de het programmeringsoverleg;
- Vertalen van de eventueel nog resterende / nieuwe ambities in concretere en mogelijk ook nieuwe zoekgebieden;
- Een voorstel maken voor prioriteren en faseren van alle zoekgebieden, locaties en projecten in samenhang met de beschikbare en geplande netcapaciteit;
- Uitwerken van de regiospecifieke elementen van een Regionale Structuur Warmte;
- Maken van een Uitvoeringsstrategie zon-op-daken;
- Toepassen van het Afwegingskader 2.0 (zie H4) en zo zicht krijgen op de kansen en effecten voor de leefomgeving en op de maatschappelijke kosten en baten van de RES 2.0.

3. Verankeren resultaten RES 1.0 en RES 2.0 in het omgevingsbeleid

- Uitwerken van een voorstel en afspraken over welke resultaten van RES 1.0 en RES 2.0 hoe (met welke instrumenten) worden verankerd in het omgevingsbeleid; denk aan inzet grondbeleid, vormen van tendering, lokaal eigendom, andere vormen van financiële participatie, etc;
- Invullen en uitvoeren van eventuele afspraken over RES-regio-overschrijdende afwegingen die nodig zijn bij de verankering in het omgevingsbeleid;
- Maken van keuzes in de rol die gemeenten en provincie willen spelen bij het realiseren van lokaal eigenaarschap en zeggenschap en verankeren van het streven naar lokaal eigenaarschap in gemeentelijk en provinciaal beleid;
- Doorvertalen van het SDE-kader met maatschappelijke minimumeisen in vergunningen.

4. Permanente dialoog in een democratisch proces voor gedragen besluiten en uitvoering

- Opstellen van plan van aanpak en van kaders voor procesparticipatie bij beleid en/of projecten. Met bijzondere aandacht voor een zorgvuldig gebiedsproces, vernieuwende participatievormen en bestuurlijk commitment voor de aanpak vooraf.
- Opstelling van kaders voor participatie en besluitvorming over RES 2.0 door volksvertegenwoordigers, waaronder voorstellen voor actieve afstemming tussen volksvertegenwoordigers bij regionale afwegingen;

- Delen van opgedane ervaringen, methodes en lessen, zowel over procesparticipatie als over de regionale samenwerking door volksvertegenwoordigers.

5. Verbeterde monitoring en verantwoording over voortgang en bereikte resultaten

- Invullen van de quickscan tbv voortgang per 1 juli 2022.
- Bestuurlijke afspraken over hoe om te gaan met de uitkomsten van de monitoring (kan bijvoorbeeld worden vastgelegd in het Uitvoeringsagenda).
- Gebruik maken van kernindicatoren die eind 2021 worden vastgesteld voor de eigen monitoring.
- Gebruik maken van GIS-kaart (RVO) ten behoeve van eigen GIS-systematiek en -weergave.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 7 oktober 2021 9:08
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Fwd: uitnodiging voor een gesprek vanuit Windalarm voor pfh Groenewoud en Berends
Bijlagen: Mail-bijlage.eml

[redacted]

Ik richt me maar even tot jou.
[redacted] begreep van [redacted] dat deze mail ergens is blijven hangen en er geen antwoord is gegeven. Er was afgesproken dat dit vanuit RES team zou worden beantwoord.
Kan jij eea uitzoeken?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Coordinator Duurzaamheid
Stadsdeel Noord
Gemeente Amsterdam
E-mail: [redacted]@amsterdam.nl
Mobiel: [redacted]

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "[redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: uitnodiging voor een gesprek vanuit Windalarm voor pfh Groenewoud en Berends
Datum: 6 oktober 2021 om 16:28:53 CEST

Aan: [redacted]@amsterdam.nl>

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 5 oktober 2021 15:37
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: R[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: uitnodiging voor een gesprek vanuit Windalarm voor pfh Groenewoud en Berends

Beste collega's
Een tijd geleden heeft het DB de bijgevoegde mail gekregen. De wijze van beantwoording van deze mail plus de verdere afhandeling is destijds op 16 september besproken tijdens het PHO met wethouder Van Doorninck inzake de RES, en ik heb destijds daar van begrepen dat het de bedoeling was dat er vanuit het projectteam hierop gereageerd zou worden. Op deze manier zou er richting bewoners een eenduidige boodschap worden gegeven.
Daar de betreffende bewoner, de heer Verberne, nog steeds opnieuw contact met het stadsdeel opzoekt - met steeds meer ongeduld omtrent de vraag wanneer hij een reactie mag verwachten - is mijn vraag of hij inderdaad spoedig vanuit het projectteam contact met hem opgenomen kan worden.
Hartelijke groet

[redacted]
Bestuursadviseur
Stadsdeel Noord
[redacted]
Gemeente Amsterdam
Werkdagen maandag t/m donderdag

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 14 september 2021 16:22
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: uitnodiging voor een gesprek vanuit Windalarm voor pfh Groenewoud en Berends

Beste collega's
Zie de bijlage. De bestuurders hebben een uitnodiging gekregen van Windalarm.
Portefeuillehouder Groenewoud vraagt zich af of het verstandig is om dit gesprek aan te gaan, en wil dit graag kort met de wethouder bespreken. Welke rol heeft de portefeuillehouder of de wethouder hierin? Wie kan het beste dit gesprek voeren, ook met het oog op de positie van verlengbestuur versus signaalfunctie voor t stadsdeel?
Hartelijke groet

[redacted]
Bestuursadviseur
Stadsdeel Noord
[redacted]
Gemeente Amsterdam
Werkdagen maandag t/m donderdag

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 14 september 2021 13:47
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Aanvraag gesprek stadsdeelbestuur met Windalarm en bewoners

Outlook voor iOS downloaden

Van: [redacted]@gmail.com>
Verzonden: vrijdag, september 10, 2021 1:48 PM
Aan: [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@amsterdam.nl
CC: [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]@amsterdam.nl; [redacted]; [redacted]@hotmail.com
Onderwerp: Aanvraag gesprek stadsdeelbestuur met Windalarm en bewoners

Amsterdam, 10 september 2021

Beste mevrouw ([redacted] en mevrouw ([redacted]

Hierbij wil ik u beiden vragen, namens Windalarm en een aantal zeer betrokken bewoners uit Noord en landelijk Noord, voor een gesprek met ons.

Vanuit de belangengroep huiseigenaren Banne-Buiksloot ben ik begin dit jaar betrokken geraakt bij dit dossier, ik coördineer Windalarm Noord-Waterland en maak sinds enige tijd deel uit van het kernteam van het Windalarm.

Van verschillende contacten in Noord, waaronder [redacted] (bewoner van de wijk Elzenhagen, een van de artsen van het raadsadres gezondheid en windturbines van april jl.) en [redacted] (bewoner Noorder IJplas en een van de woordvoerders van de bewonersgroep Zijkanaal H.), delen de behoefte aan een gesprek met de verantwoordelijk bestuurder ([redacted]). Er is via verschillende wegen contact gezocht maar er is nauwelijks tot geen communicatie geweest. Dit verbaast ons zeer vanwege de urgentie, de commotie en de potentiële impact van de plannen op tienduizenden bewoners van Amsterdam Noord. Er bestaat een grote behoefte aan een goed gesprek met u als bestuurder.

Gelukkig is het Corona-beleid na de zomer versoepeld en hoop ik dat u inziet dat een gesprek mogelijk én op zijn plaats is. Een aantal leden van Windalarm heeft deze week een gesprek gevoerd met de verantwoordelijk bestuurder in stadsdeel Oost en dat is niet voor het eerst. Wij wensen dat ook te hebben met onze bestuurders.

Over windturbines in ons stadsdeel is al veel langer sprake, maar over de huidige plannen was bij veel bewoners nog weinig bekend. Sinds het aanwijzen van zoekgebieden (waarvan twee in ons stadsdeel) vorig jaar is het pas concreet geworden voor veel bewoners, en pas sinds januari is er door gemeente en stadsdeel ruchtbaarheid aangegeven middels een brief. Vanaf november vorig jaar zijn 20.000 handtekeningen (waarvan 4.000 in Noord) opgehaald door Windalarm, waarmee duidelijk is dat het enorm leeft onder bewoners. Het veelvuldig inspreken bij stadsdeel en Raad is u ook niet ontgaan natuurlijk.

Wij zouden tijdens het gesprek onze zorgen willen uiten, ofwel eerder gedeelde zorgen mondeling toelichten aan het bestuur, en de gelegenheid krijgen om mevrouw Groenewoud vragen te mogen stellen. We kunnen in vogelvlucht door het proces tot nu toe gaan (ook vanuit jullie oogpunt), ingaan op de huidige stand van zaken en reflectiefase, en samen vooruit kijken. Jullie kunnen de eigen rol en positie uitleggen, en wat jullie wel en niet voor ons (hebben) kunnen betekenen.

Ik hoop dat u ingaat op ons verzoek, dat we op korte termijn een gesprek kunnen voeren met elkaar in het stadsdeelkantoor, en dat u ons dit snel laat weten. Ik denk dat [redacted] [redacted] en ik niet mogen ontbreken. Hierbij het verzoek om het gezelschap niet te groot te maken, en de suggestie om ook [redacted] (woordvoerder van de woonbootbewoners aan Buikslotermeerdijk), [redacted] (stadsboerderij de Stadshoeve) en [redacted] (bewoner Zunderdorp) uit te nodigen.

Wij horen graag komende week van jullie.

hartelijke groet,

[redacted]
Windalarm Amsterdam
[redacted]

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 28 april 2021 17:38
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Fwd: 2. Raadsbrief afhandeling moties en reflectiefase nieuw.docx
Bijlagen: 2. Raadsbrief afhandeling moties en reflectiefase nieuw.docx

Ha [redacted]
Ter info bijgevoegde brief.
De GGD wordt meermalen genoemd. Zie met name motie 71. Is al eerder gemeld dat wij voor elk WT plan een health impact assessment gaan doen. Ik heb dit nergens geweigerd, ook vandaag niet in overleg met de wh.
Het antwoord van de wethouders op het raadsadres van de artsen is nu neergelegd bij de adviseurs van de wh. Met als argument dat als ze empathie en perspectief van de wh willen dat zij dat het beste zelf kunnen in het belang van snelle afhandeling.

De raad eist een soort expertteam en een afwegingskader. Was zelfs sprake dat zo'n team uit de artsen van windalarm zou gaan bestaan. Dat gaat em niet worden, maar blijft daarom van belang dat wij ons blijven profileren om de expertrol vast te houden

Groet,
[redacted]

---------- Doorgestuurd bericht ----------
Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Datum: 28 apr. 2021 15:26
Onderwerp: 2. Raadsbrief afhandeling moties en reflectiefase nieuw.docx
Aan: [redacted]@amsterdam [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]"
[redacted]@ggd.amsterdam.nl>, [redacted]@public-mediation.nl>
Cc: "[redacted]@amsterdam.nl>

Beste allen,
Bij deze de eerste voorzet voor de nieuwe raadsbrief. Ik denk dat het niet lukt om in een trein te reageren, dus graag opmerkingen voor 19:00 uur naar mij.
Er ontbreken nog wat afbeeldingen, die ik dacht erin te voegen.
Ook zal ik met onze jurist nog een aantal dingen checken.
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Gemeente Amsterdam
+[redacted]

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	20 april 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Wethouder Marieke van Doorninck
Behandeld door	Ruimte en duurzaamheid [redacted] @amsterdam.nl)
Onderwerp	Bestuurlijke reactie op moties inzake "reactienota Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid"

Geachte leden van de gemeenteraad,

In de vergadering van de gemeenteraad van 10-02-2021 heeft uw raad bij de behandeling van agendapunt 25 over de reactienota Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid 11 moties aangenomen. Deze moties zijn verwerkt in de RES 1.0 (zie bijlage). Via deze brief informeer ik u hoe het college uitvoering aan de moties geeft. Ook informeer ik u hoe het college in het vervolgproces zal omgaan met de zorgen die door insprekers meervoudig in de raad geuit zijn en wanneer en hoe de raad betrokken zal zijn.

Ik begrijp dat Amsterdammers zich zorgen maken over de mogelijke komst van windmolens, over daarmee verbonden geluid en mogelijk overlast of zelfs gezondheidsrisico's. Het college vindt het heel belangrijk om Amsterdammers hierover goed te informeren en heeft voor behandeling van de RES 1.0 informatiegesprekken georganiseerd waarin deze zorgen door experts uitvoerig geadresseerd zijn. Ook in de toekomst zullen we gesprekken blijven organiseren.

Ik vind het belangrijk om nogmaals te benadrukken dat het college de zorgen van Amsterdammers heel serieus neemt. Onderzoek naar specifieke locaties in de zoekgebieden zal uiteindelijk duidelijk maken of er een windturbine / windmolen kan komen of niet. Als uit deze locatieonderzoeken blijkt dat onaanvaardbare gezondheidsrisico´s dan wel onaanvaardbare aantasting van de natuurwaarden te verwachten zijn, dan zal er geen windturbine komen. Dit wordt o.a. door een Healt Impact Assessment en een milieu effectrapportage voorafgaand aan een vergunning geborgd.

Beleidsproces en tegemoetkomen aan zorgen van bewoners
Vanaf begin van het RES-proces zijn bewoners en belanghebbenden betrokken. Voor en na het vaststellen van de concept-RES is er gecommuniceerd naar en met bewoners en andere betrokkenen in met name de directe omgeving van de zoekgebieden voor windenergie. Ook in de buurgemeenten. In deze beleidsfase is ingezet op het periodiek informeren van alle betrokkenen over het proces. Met (digitale) bijeenkomsten waarvoor uitgenodigd is met geotargetting heeft Amsterdam zoveel mogelijk bewoners betrokken bij de doelen van de concept-RES: het bepalen in welke (zoek)gebieden meer duurzame energie kan worden opgewekt en de argumentatie hiervoor of tegen. Over de uitkomsten van de diverse bijeenkomsten met bewoners is verslag gedaan aan

de deelnemers[1]. Ook heeft Amsterdam een website en nieuwsbrief specifiek over windenergie[2] gemaakt waar uitvoerige en actuele informatie over (de ontwikkeling van) windenergie in Amsterdam wordt gedeeld. Op de website is ook informatie over het besluitvormingsprocestraject in een tijdlijn te vinden.

Bewoners en belanghebbenden in de windzoekgebieden hebben tijdens het participatieproces van de gemeente zorgen geuit over o.a. geluid, zicht, gezondheid, en de effecten op de natuur. Die zorgen neemt het college heel serieus. In het verloop van het proces wordt daarom de participatie verder geïntensiveerd en wordt zorgvuldig onderzocht hoe het beste aan deze zorgen tegemoet kan worden gekomen, zie verder in deze brief. Specifiek onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten op de natuur en geluidshinder en gezondheid kan pas worden uitgevoerd als er precieze locaties voor windturbines zijn besproken tussen initiatiefnemers, bewoners en belanghebbenden, en de gemeente. In de RES 1.0 zijn geen precieze locaties maar zoekgebieden en een ambitie vastgelegd.

De moties van uw raad richten zich op het evalueren van het beleidsproces en ervoor te zorgen dat in het vervolgproces aan alle zorgen van bewoners en belanghebbenden tegemoet wordt gekomen. Onderstaand vindt u de bestuurlijke reactie per motie. De moties zijn tevens verwerkt in de RES 1.0 op pagina's 97 en 114/115.

Motie #35: Altijd een milieueffectrapportage (MER)
Motie #35 van het lid Kreuger inzake de reactienota Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid, verzoekt het college erop toe te zien dat er voor de plaatsing van een windturbine altijd een MER wordt aangevraagd.

Bestuurlijke reactie:
In de RES 1.0 is opgenomen dat de uitvoering van een MER verplicht is voor de initiatiefnemer(s).

Met opmerkingen [redacted] @[redacted] Juridisch maakt het nog een verschil of dit per windproject (een molen / aantal molens) of voor de hele gemeente tegelijk (de RES ambitie) gebeurd. Hoe interpreteren we deze?

Motie #43: Evaluatie informatievoorziening RES-proces
Motie #43 van de leden Kreuger en Boomsma inzake de reactienota Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid, verzoekt het college te evalueren hoe adequaat en op welke manier Amsterdam tot op heden haar inwoners heeft geïnformeerd over het RES-proces. Daarbij te bekijken voor welke middelen/methoden/kanalen is gekozen en welke doelgroepen daarbij juist wel en niet zijn bereikt. Daaruit vervolgens lessen te trekken en het de volgende keer beter te doen.

Bestuurlijke reactie:
De voorbereidingen van dit onderzoek worden getroffen. Het onderzoek start na het doorlopen van het volledige besluitvormingsproces, zodat het volledige overzicht van participatie en communicatie kan worden meegenomen bij dit onderzoek. Tijdens de reflectiefase zal deze evaluatie geagendeerd worden en vragen van belanghebbenden kunnen mee worden genomen.

Met opmerkingen [redacted]**]:** Nog aanpassen nav reflectiefase. Staat nu nog niet in stuk reflectiefase.

1 Zie alle verslagen en 3D beelden op https //energieregionhz nl/documenten#amsterdam

2 www amsterdam.nl/windenergie

De planning is het resultaat te agenderen in de raadscommissie FED in Q4 2021 of Q1 2022 (rond de jaarwisseling 2021/22).

Motie #61: Zonnepanelen op Noorder IJ-plas
Motie #61 van het lid Ceder inzake zonnepanelen op de Noorder IJ-plas, verzoekt het college de Noorder IJ-plas alsnog aan te wijzen als zoekgebied voor zon op water.

Bestuurlijke reactie:
In de RES 1.0 is de Noorder IJ-plas opgenomen als zoekgebied voor zon op water.

Motie #67: Expertsessies voor bewoners
Motie #67 van de leden Heinhuis, Groen, Timman en N.T. Bakker inzake expertsessies voor bewoners onderdeel van participatietraject, verzoekt het college dat er in de relevante stadsdelen expertsessies voor bewoners worden georganiseerd waar zij hun vragen kunnen stellen en zorgen kunnen bespreken. En bij deze sessies rekening te houden met de diverse groepen die in het stadsdeel wonen en de inhoud op een zo laagdrempelig mogelijke manier te presenteren. Er moet worden gestreefd naar dat zo'n breed mogelijke groep bewoners aan deze sessies kan deelnemen.

Bestuurlijke reactie:
Expertsessies worden gedurende alle fases van het proces ingezet. Het zijn momenten waarop (binnen de mogelijkheden van de coronamaatregelen) in gesprek wordt gegaan met bewoners om hun vragen, zorgen en wensen te bespreken. Dit kan bijvoorbeeld tijdens bewonersbijeenkomsten, informatieavonden, webinars en vraaggesprekken. De laatste expertsessies dateren van april 2021. Er zijn vier informatieavonden gehouden gericht op een stadsdeel met een voorkeursgebied voor windturbines en één algemene informatieavond. De vorm was een vraaggesprek met experts, bewoners en stadsdeelbestuurder. Per stadsdeel zijn vertegenwoordigers van bewoners uitgenodigd om in gesprek te gaan. Eind april hebben ca 7500 personen naar deze online gesprekken gekeken.

In het vervolgproces worden ook (weer) expertsessies gehouden. Ten eerste in de tussenfase na vaststelling van de RES 1.0 en voorafgaand aan de medewerking aan een initiatief voor de realisatie van windmolens. In deze fase zal neemt de gemeente uitgebreid de tijd om het gesprek voeren met de directe omgeving en belanghebbenden over de zorgen die leven en wat Amsterdammers nog graag zouden meenemen in het vervolgproces. Ook de inrichting van deze reflectiefase wordt in overleg met belanghebbenden en stadsdelen nader geconcretiseerd, zie hieronder in deze brief.
Ten tweede in de fase dat de gemeente medewerking verleent aan een initiatief. In het participatieplan dat de initiatiefnemer in overleg met de lokale omgeving moet opstellen kan bijvoorbeeld worden opgenomen om "bewonersberaden" te organiseren over relevante thema's zoals de inpassing in het landschap, geluid en slagschaduw, natuur en ecologie, en financiële participatie en lokaal profijt. Bewoners kunnen onderwerpen inbrengen waarover ze (onafhankelijk) willen worden geïnformeerd. De gemeente helpt bij iedere stap. In het participatieplan wordt ook opgenomen hoe groepen bewoners aan de sessies kunnen deelnemen en de informatie wordt laagdrempelig gepresenteerd.

Motie #71: Heldere analyse risico's gezondheid
Motie #71 van de leden N.T. Bakker en Timman inzake volksgezondheid en windmolens, verzoekt het college een heldere analyse te maken in welke mate omwonenden bij plaatsing van windmolens extra risico lopen op gezondheidsschade gezien de huidige criteria waarop de windmolens geplaatst kunnen worden ten opzichte van de woonwijk; aan te geven welke opties er zijn om deze risico's maximaal te verminderen; en de gezondheid van omwonenden een zodanig prominente rol te geven in het besluitvormingsproces rond de RES, dat het belang van de volksgezondheid altijd geborgd is bij de afweging waar windmolens komen te staan.

Bestuurlijke reactie:
Het college zorgt ervoor dat er in de voorkeursgebieden voor windenergie door de GGD een heldere analyse wordt gemaakt van de gezondheidsrisico's van een of meerdere windturbines op precieze locatie(s), als gevolg van de wettelijk verplichte geluidmetingen en een Health Impact Assessment. Ook in relatie tot andere geluidsbronnen zoals wegen. En daarbij ook te betrekken de opties om de risico's maximaal te verminderen. Dit advies en de opties om de risico's te verminderen wordt opgenomen in de besluitvorming over de vergunningverlening.

Motie #72: Participatie RES
Motie #72 van het lid N.T. Bakker inzake participatie RES, verzoekt het college In het participatietraject rond de plaatsing van windmolens en zonnepanelen ervoor te zorgen dat alle omwonenden en belanghebbenden worden geïnformeerd en uitgenodigd. Naast digitale participatie ook te zorgen voor fysieke bewonersbijeenkomsten in de betreffende buurten. Meer tijd uit te trekken voor het participatietraject wanneer corona beperkingen het onmogelijk of ingewikkeld maken om fysieke bewonersbijeenkomsten te organiseren. De raad verslag te doen van het participatietraject.

Bestuurlijke reactie:
Het college zorgt ervoor dat net zoals bij het windinitiatief in het gebied van de Noorder IJ-plas en het havengebied van stadsdeel Noord alle omwonenden worden uitgenodigd voor het participatietraject. In alle voorkeursgebieden voor windenergie worden naast digitale participatiebijeenkomsten ook fysieke bewonersbijeenkomsten gehouden. Er wordt meer tijd uitgetrokken voor participatieprocessen als vanwege coronabeperkingen fysieke bewonersbijeenkomsten onmogelijk of ingewikkeld zijn. De raad wordt geïnformeerd over de uitvoering van het participatieplan. Daarnaast neet de gemeente in de reflectiefase uitgebreid de tijd om het gesprek voeren met de directe omgeving en belanghebbenden over de zorgen die leven en wat Amsterdammers nog graag zouden meenemen in het vervolgproces (zie ook reactie op motie #67).

Motie #73: Evaluatie en verbetering participatieproces
Motie #73 van het lid Kiliç inzake evaluatie en verbetering participatieproces, verzoekt het college het participatieproces tot dusver grondig te evalueren om hieruit lering te trekken voor het verder vervolg van de RES.

Bestuurlijke reactie:
De voorbereidingen van dit onderzoek worden getroffen. Zie bestuurlijke reactie op motie #43.

Motie #77: Toepassen Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land
Motie #77 van de leden Groen en Heinhuis inzake het integraal toepassen Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land, verzoekt het college de Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land integraal toe te passen in de verdere participatietrajecten van de gemeente betreffende wind op land.

Bestuurlijke reactie:
De verdere participatietrajecten worden uitgevoerd conform de afspraken in de Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land. Meer informatie hierover kunt u vinden op: https://www.nwea.nl/gedragscode-wind-op-land/

Motie 78: Innovatieve oplossingen tegen geluidshinder
Motie #78 van de leden Groen en Heinhuis inzake stimuleer innovatieve oplossingen tegen geluidshinder windmolens, verzoekt het college te onderzoeken hoe het redelijkerwijs windmolenontwikkelaars kan stimuleren en faciliteren zo veel mogelijk van deze geluidshinder beperkende maatregelen toe te passen; Daarbij te onderzoeken of, naar voorbeeld van Utrecht, het gebruik van de 'Best-available-technology' op het gebied van geluid als voorwaarde kan worden gesteld bij het verlenen van vergunningen; In participatie en voorlichting over windmolens bewoners van Amsterdam expliciet voor te lichten over deze mogelijkheden.

Bestuurlijke reactie:
Het college zorgt ervoor dat wordt onderzocht hoe windmolenontwikkelaars redelijkerwijs kunnen worden gestimuleerd en/of gefaciliteerd om in een gebied zoveel mogelijk geluidshinder beperkende maatregelen toe te passen. Daarbij wordt onderzocht of naar voorbeeld van Utrecht, het gebruik van 'Best-available-technology' op het gebied van geluid als voorwaarde kan worden gesteld bij het verlenen van vergunningen. In het participatieproces en de voorlichting over windmolens worden bewoners expliciet geïnformeerd over deze mogelijkheden.

Motie #83: Helder afwegingskader en gezondheidstoets
Motie #83 van de leden Timman en Heinhuis inzake helder afwegingskader en gezondheidstoets, verzoekt het college verschillende belangen te onderzoeken en op te nemen in een helder afwegingskader dat laat zien welke belangen doorslaggevend zijn bij het vaststellen van een locatie voor windturbines en dit afwegingskader ter controle voorlegt aan de raad; Het college toont bij elke locatie expliciet aan waarom zij van mening is dat de locatie geen onaanvaardbare risico's meebrengt voor de gezondheid.

Bestuurlijke reactie:
Het college zorgt ervoor dat er een helder afwegingskader wordt voorgelegd aan de raad dat laat zien welke belangen doorslaggevend zijn bij het vaststellen van een locatie voor windturbines. Daarnaast worden de gezondheidsrisico's onderzocht (zie bestuurlijke reactie op motie #71).

Motie #84: Toegepaste audiovisuele techniek bij burgerparticipatie
Motie #84 van het lid Timman inzake gebruik toegepaste audiovisuele techniek bij burgerparticipatie om overlast goed in kaart te brengen, verzoekt het college in het

burgerparticipatietraject gebruik te maken van toegepaste audiovisuele simulatietechnieken die al worden gebruikt om vliegtuiglawaai in kaart te brengen.

Bestuurlijke reactie:
Het college zorgt ervoor dat toegepaste audiovisuele simulatietechnieken die al worden gebruikt om vliegtuiglawaai in kaart te brengen, worden gebruikt in het burgerparticipatietraject. Deze technieken worden toegepast als uit gesprekken tussen initiatiefnemers, bewoners en belanghebbenden, en de gemeente specifieke locaties in beeld komen.

Het college beschouwt hiermee de moties als afgehandeld.

Vervolgstap na RES 1.0: Reflectiefase (voormalig "tussenfase")
Na het vaststellen van de zoekgebieden van de RES 1.0 en voordat initiatiefnemers zich kunnen melden voor medewerking door de gemeente, vindt een fase plaats waarin ruimte is voor dialoog en reflectie. Deze reflectiefase (voormalig "tussenfase") wordt in co-creatie met bureau "Public Mediation", stadsdelen, buurgemeenten en meer belanghebbenden vorm gegeven. Als uitvoering van de motie #72 moet de reflectiefase mogelijkheid tot fysiek gesprek bieden.

In de reflectiefase wordt toegewerkt naar een afwegingskader. Het afwegingskader wordt gebruikt om zowel locaties als het proces te toetsen. Het kan onderdeel worden van de intentieovereenkomst met initiatiefnemers. Het afwegingskader wordt voorgelegd aan de raad ter goedkeuring.
[afbeelding invoegen proces]

Het afwegingskader zal (minimaal) uitspraken doen over criteria ten aanzien van gezondheid, natuur en ruimtelijke voorkeuren en aanvullende (ruimtelijke) opgaven inventariseren, breder dan alleen windenergie. Tijdens de reflectiefase wanneer het afwegingskader opgesteld wordt, zullen belanghebbenden maximaal gehoord worden en invloed hebben op de criteria van het afwegingskader. Daarmee kunnen belanghebbenden zelf mee bepalen welke criteria een rol in de uiteindelijke afweging zullen spelen. Onderdeel van het afwegingskader zal ook een "Health Impact Assessment" zijn.
Bij het opstellen van het afwegingskader zal minimaal gesproken worden over:

- De zorgen en de mogelijkheden rondom gezondheid. Gezondheidswetenschappers, experts en (para)medici worden actief uitgenodigd hun voorstellen in te brengen hoe gezondheidsrisico's in kaart gebracht en gewogen kunnen worden. Ook de simulator van het Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR) zal worden ingezet, hij wordt ook gebruikt om de hinder te simuleren bij weg- en spoorprojecten en bij Schiphol.
- De zorgen over natuur en ruimtelijke voorkeuren, waarbij getracht wordt alle belangen uit te nodigen om zich in het proces in te brengen, denk aan gemeente, initiatiefnemers, bewoners, bedrijven, milieuorganisaties en mogelijk meer. Dit gebeurd specifiek per zoekgebied, buurt- of wijkgericht.
- Andere aanvullende (ruimtelijke) opgaves, die breder inventariseren dan windenergie alleen.

Het co-creatietraject zal uitwijzen of nog aanvullende aspecten onderdeel van de reflectiefase worden, zoals de inzet van specifieke experts. De komende weken wordt dit samen met de bewoners en belanghebbenden nader geconcretiseerd.

Ook wordt tijdens de reflectiefase ingegaan op de gevraagde evaluatie op het participatieproces (zie moties #43 en #73). Bij de reflectiefase betrokkenen geven ook input op het kader voor de evaluatie van het participatieproces.

Overzicht vervolgstappen proces windenergie
Invoegen afbeelding

Projectvoorbereidingsfase en opstellen participatieplan
Na vaststellen van de RES 1.0 en de afronding van het afwegingskader in de reflectiefase kunnen initiatiefnemers van windenergieprojecten zich bij de gemeente melden. De gemeente kan dan met de initiatiefnemer afspraken vastleggen over de samenwerking ("intentieovereenkomst"). Indien hiervoor gekozen wordt, zal deze overeenkomst door het college worden goedgekeurd, en ter informatie naar de raad worden gestuurd. Verplichte afspraken voor alle initiatiefnemers zijn (1) minimaal 50% lokaal eigendom en (2) het opstellen van participatieplan met de omgeving.
De initiatiefnemers starten vervolgens het traject om het participatieplan op te stellen, samen met de omgeving en belanghebbenden. Zij worden o.a. per brief uitgenodigd om eraan mee te doen. De gemeente ziet erop toe dat dit proces volgens de afspraken gebeurd en dat een evenwichtige en juiste vertegenwoordiging van de omgeving betrokken is, aanvullende rollen zijn tegen die tijd nader te bepalen.

Bij het opstellen van het participatieplan is nog niet duidelijk of in een bepaald zoekgebied uiteindelijk daadwerkelijk een vergunning voor een windturbine kan worden afgegeven. Dat traject is voor de initiatiefnemer en de minimaal 50% lokale eigenaren risicovol. De gemeente kan voor hen risico dragend optreden in de voorbereidingskosten bijvoorbeeld door subsidieverstrekking (op basis van principe no-cure no-pay.).

Het participatieplan moet ter goedkeuring aan het college worden voorgelegd en gaat ter kennis naar de raad.

Start participatietraject zoals uitgewerkt in participatieplan
In overleg tussen initiatiefnemers, bewoners en belanghebbenden en gemeente, en in overeenkomst met het afwegingskader dat in de reflectiefase is opgesteld, worden onderzoeken ingesteld. Dit traject wordt specifiek per zoekgebied ingevuld. Deze gezamenlijke onderzoeken kunnen onder ander gericht zijn op:

- Gezondheid en geluid, zoals
  - Geluidsberekeningen (wettelijk verplicht);
  - GGD adviseert over gezondheidseffecten per windmolen/-park (Health Impact Assessment) op basis van de geluidsmetingen. Dit advies wordt opgenomen in de besluitvorming over de vergunningen.
- Financieel lokaal eigendom en omgevingsfonds,
- Natuur en landschap.

Ook een Milieu effect Rapportage (MER) wordt uitgevoerd. De MER wordt opgenomen in de besluitvorming. Onderdeel van MER is een onderzoek naar de volksgezondheid.

De GGD toetst de plannen aan de hand van het afwegingskader (Health Impact Assessment).

Vervolgens vinden bestuurlijke gesprekken plaats tussen initiatiefnemers en gemeente, waarin de resultaten van de onderzoeken besproken worden om te komen tot een (beperkt) aantal opties.

Als uit de onderzoeken van een locatie blijkt dat er onaanvaardbare gezondheidsrisico's en/of onaanvaardbare schade aan natuurwaarden te verwachten zijn zal op die locatie geen windturbine gerealiseerd worden.

De initiatiefnemers leggen na doorlopen van dit participatietraject verantwoording af naar college en raad.

Start vergunning traject
Na doorlopen van dit uitvoerig traject, waarin o.a. een milieu effectrapportage (mer) uitgewerkt is, kan een vergunning traject gestart worden.
Voor de uiteindelijke afgifte van de vergunning moet de raad toestemming verlenen.

Handhaving
@[redacted] kan je hier nog iets over zeggen?

Toevoegen: overzicht momenten raadsinvloed. Juliane maakt afbeelding

Voorkeur voor zoveel mogelijk in het havengebied (Haven en Haven-Zuid)
Het college begrijpt goed dat de realisatie van windenergie in de haven maatschappelijk gezien de grootste voorkeur heeft. Daarom spreek ik mijn intentie uit om zo veel mogelijk capaciteit op te wekken in de Haven, waarbij het college zich zal inspannen de eventuele financiële en ruimtelijke barrières op te lossen.

Steun door het Rijk
De opgave van wind op land en de Regionale Energiestrategie vraagt veel van gemeenten, niet alleen expertise, ook vaak pionieren in maatschappelijke discussies en ruimtelijke dilemma's. Amsterdam zal bij het Rijk erop aandringen dat voor lokale overheden meer expertise en communicatief support beschikbaar zal zijn. Dit onder ander op de onderwerpen nut en noodzaak van de energietransitie, gezondheid en natuur en landschap. Amsterdam ontwerpt een lerend traject en neemt daarin de meest actuele inzichten mee in de lokale uitvoering van het landelijk klimaatakkoord.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Bijlagen

1 Raadsvoordracht RES 1.0 Noord-Holland Zuid

2 RES 1.0 Noord-Holland Zuid + bijlagen

3. Moties met nummers 35, 43, 61, 67, 71, 72, 73, 77, 78, 83, 84.

[redacted]

Van: [redacted]@zaanstad.nl>
Verzonden: donderdag 30 september 2021 15:57
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Nieuw-West/Haven

--- --- --- ---disclaimer--- --- --- ---

Aan deze e-mail kunnen geen rechten worden ontleend. De Gemeente Zaanstad sluit iedere aansprakelijkheid uit die voortvloeit uit de electronische verzending van dit bericht. De inhoud van dit e-mailbericht (en de bijlagen) is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Mocht u dit bericht bij vergissing ontvangen hebben dan wordt u verzocht de afzender hierover te informeren en het bericht te verwijderen. Indien u niet de geadresseerde bent noch een geautoriseerde medewerker die kennis mag nemen van berichten voor de geadresseerde, mag u het bericht niet openbaar maken of op enige wijze verspreiden of vermenigvuldigen

--- --- --- ---disclaimer--- --- --- ---

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 30 september 2021 14:49
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Nieuw-West/Haven

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 5 oktober 2021 13:47
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Zuidoost

Ik kan tot 16:15 aanwezig zijn.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

X Projectleider flexteam
X OC lid stadsdeel Zuidoost
X Gebiedspool | Gemeente Amsterdam Stadsdeel Zuidoost
X Tel [redacted] | [redacted]@amsterdam.nl

Werkdagen: **m**a, **d**i, **d**o, **v**rij

Ik beschouw e-mails waarin ik als cc-ontvanger sta als ter kennisname. Ik behandel alleen die e-mails die direct aan mij zijn gericht

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 4 oktober 2021 14:43
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Nieuw-West/Haven

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 6 oktober 2021 12:35
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: LIVE (+hybride link) sessie werkgroep Reflectiefase RES/Wind (A'dam)

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 1 oktober 2021 16:10
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: Lokale Proces Groep Noord (windrichting)/ Reflectiefase RES (13/10)

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 1 oktober 2021 16:10
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: Lokale Proces Groep Noord (windrichting)/ Reflectiefase RES (13/10)

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 30 september 2021 18:05
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Nieuw-West/Haven

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 30 september 2021 16:21
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: Lokale Proces Groep Noord (windrichting)/ Reflectiefase RES (13/10)

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 4 oktober 2021 9:07
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: Lokale Proces Groep Noord (windrichting)/ Reflectiefase RES (13/10)

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 1 oktober 2021 11:33
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: Lokale Proces Groep West (Nieuw-West) (windrichting)/ Reflectiefase RES (23/9)

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 14 oktober 2021 9:34
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: Reflectiefase RES/Wind - windrichting Oost (Projectmanager(s)/omgevingsmanagers)

Goedemorgen,

Is het een idee om te proberen [redacted] ook uit te nodigen? Zij is projectmanager IJburg I, met de meeste bewoners....
Groet [redacted]

[redacted]

Projectmanager Gebiedsontwikkeling Oost
Grond en Ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

[redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Amsterdam.nl/gebiedsontwikkeling

Werkdagen: ma, di, do, vrij

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 20 april 2021 16:14
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: genodigden =: uitnodiging deelname online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase - woe 28 april 2021 (17:00-19:00)

Beste allemaal,

De mailing is verstuurd naar onderstaande genodigden deze lijst is als def. opgeslagen in de map:
G:\RD\Projecten_D\duurzaamheid\Programma A-'dam Klimaatneutraal\2b RES\1_RES Amsterdam_stap 8_Reflectiefase

1	Ronde Venen	[redacted]
2	Diemen	[redacted]@diemen.nl
3	Landsmeer	[redacted]
4	zaandam	[redacted]
5	Ouder Amstel	[redacted]
6	Oostzaan	[redacted]
7	Gooise Meren	[redacted]
8	Waternet	[redacted]
	stadsdelen	
9	Noord	[redacted]
10	Oost	[redacted]
11	Zuidoost	[redacted]
12	Nieuw-West	[redacted]
	RES-partners	
13	[redacted]	[redacted]
14	[redacted]	[redacted]

15	[redacted]	[redacted]
	gemeente A'dam	
16		[redacted]
17		[redacted]
18		communicatie ([redacted] of [redacted]
19	**begeleiding door PM**	[redacted]
20		[redacted]
	Omgevingsvisie	
21	[redacted]	[redacted]
22	[redacted]	Haven Amsterdam

Groeten
[redacted]

Van: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 20 april 2021 16:10
Aan: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Onderwerp: uitnodiging deelname online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase - woe 28 april 2021 (17:00-19:00)

Geachte heer/mevrouw,

Naar verwachting stelt de gemeenteraad van Amsterdam binnenkort de Regionale Energie Strategie 1.0 vast. Jij was bij de totstandkoming van die RES 1.0 betrokken.

Graag nodig ik je uit om met ons te bespreken hoe we, nadat de gemeenteraad de RES 1.0 heeft vastgesteld, de volgende fase in het proces kunnen vormgeven: de reflectiefase. Dit is een fase die vooraf gaat aan de fase waarin een initiatiefnemer voor de realisatie van windmolens in beeld komt. Om de reflectiefase goed te kunnen inrichten stellen we eerst met jouw input een plan van aanpak op. Je ideeën hierover horen we graag in een online overleg, op **woensdag 28 april 2021 tussen 17:00 tot 19:00 uur**.

Reflectiefase
De gemeente wil na vaststelling van de RES 1.0 in een reflectiefase bepalen aan welke criteria de plannen voor de plaatsing van een windmolen in het traject daarna moeten worden getoetst. Dit doen we samen met belanghebbenden.

Deze uitnodiging is om te praten over de inhoud van een plan van aanpak voor de reflectiefase. Wat vindt jij dat het doel moet zijn van die fase, wat moeten er voor activiteiten worden uitgevoerd en wie moeten er worden betrokken?

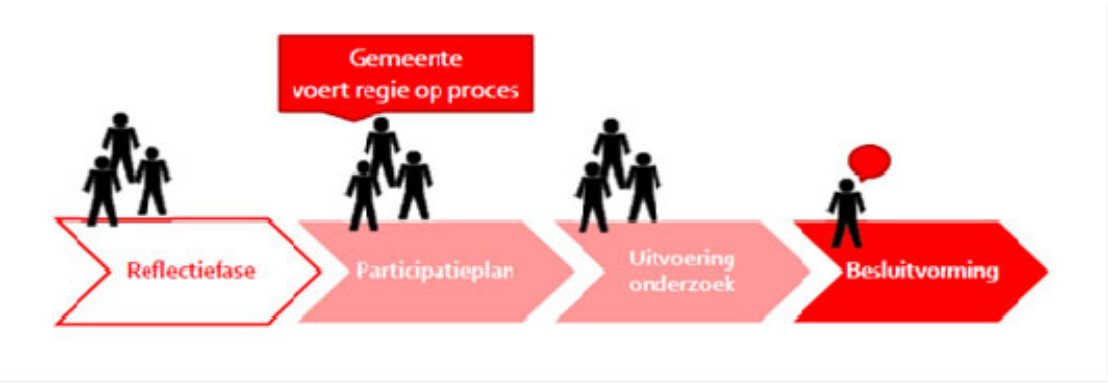

Voor de bijeenkomst op 28 april 2021 nodigen we (semi-)overheden uit. Voor een latere bijeenkomt nodigen we bewoners, bedrijven, belangengroepen en overige betrokkenen uit.

De bijeenkomst zal online plaatsvinden in MS Teams. Als je je hebt opgegeven, ontvang je de MS TEAMS link op de dag van de bijeenkomst.

Aanmelden kan via: Ja, deelname aanpak reflectiefase RES 1.0. voor (semi)overheden – 28 april 2021

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam

Contact en vragen via : RESAmsterdam@amsterdam.nl
Wilt u op de hoogte blijven over de RES en windenergie? Meld u aan
Volg ons via:
Website Amsterdam Windenergie
Nieuwsbrief Duurzame Energie

www.facebook.com/duurzaam020

www.twitter.com/duurzaam020

JK/ 20210430

Evaluatie online gesprekken Wind en vooruitblik reflectiefase
Wethouder, Stadsdeelbestuurders Oost, Noord en Nieuw West, PA en coörd. RES.

Noord: veel overleg van te voren, spijtig dat [redacted] niet op de hoogte van de andere opzet op de dag zelf. Waarom niet eerder doorgegeven aan [redacted] Had nog beter uit de verf kunnen komen, had nog sterker per wijk gekund. [redacted] zat er op dat punt niet scherp genoeg in.

Insteek voor Noord: geen jargon gebruiken, academische discussie vermijden. Dat mensen anders niet vrij zijn om vragen te stellen. Werkte wel goed. Geen discussie over Megawatt, maar over de windmolens. Werkte goed.

Vooraf aan uitzending en tijdens de uitzending: vragen en e-mails: juist uit de wijken die moeilijk bereikbaar zijn, kwamen veel vragen. Ter plekke vragen ingebracht. Men herkende zich goed. Mooie aanvulling op de bewoners aan tafel. Daardoor ruim aanvullend vragen aan tafel.

[redacted] kritische geluiden, maar wel feedback dat er ruimte was voor de discussie. Al met al tevreden.

Wh: Dirk : was tevreden, vindt email zoals bij Noord goede aanvulling op de opzet . (verder niet aanwezig bij gesprek)

Oost: aanloop wat stroef, toch slapeloze nachten, graag volgende keer beter organiseren.
Tussen stadsdeel en stedelijk team lijnen strakker. Ook dat onrust.
Gesprek zelf was redelijk goed.
Tevreden, goede reacties ontvangen.
Geen storm op social media, duidt op een goed gesprek.
Goede stap in 'beetje rust brengen' .

Ronald/ NW:
Gesprekken in nieuw west minder scherp. Elk gesprek anders gevoerd, was iets losser, goed gesprek, jammer dat twee groepen nog onderbelicht in uitnodiging (nieuw sloten is minder relevant,)
Wel: Ondernemers in Westpoort en volkstuin in vervolg beter betrekken.
Nieuwe discussie: windmolens en fijnstof. Aub uitzoeken, als dat relevant is.
Weinig discussie op social media. Wel over Bretten.
Dank voor voorbereiding en draaiboek, was voortreffelijk.

Wh
Complimenten dat we dit überhaupt doen, EZK heeft nu ook door dat Amsterdam showcase is, dat Amsterdam durft, en dat we ook het gesprek aangaan.
Het gesprek aangaan, gezicht laten zien, doet goed bij de mensen.

Je hoort ook zorgen van mensen die anders zijn dan verwacht.
7500 mensen hebben gekeken,
Is veel groter bereik als wat we in fysieke bijeenkomsten hadden kunnen bereiken.

En met blik op de reflectiefase

Wethouder: zo veel mogelijk met kleine groepen. Bijna een op een.
Ronald: het is ook lastig om de juiste mensen aan tafel zetten.

Marieke: reflectiefase: inhoudelijk en proces, afwegingskader.
Ophalen: waar wil iedereen het over hebben? Op thema, en op wijk.
Hoe kan je het ook met elkaar een verdieping laten zijn? Bijvoorbeeld: denk ook aan een ecologische wandeling. Of anders.

Rick: ik heb de zorg, dat dit een extra moment is waar je nog meer polarisatie creëert, nog een keer [redacted] tegenover GGD.

We nemen tijd om te informeren, en welke zorgen geadresseerd moeten worden in het afwegingskader.

[redacted] zorg, hoe voorstanders erbij te betrekken, moeilijk om evenwicht te krijgen. Milieuclubs doen niet snel mee. Wellicht inzetten op lokale groepen, voorbeeld Zeeburger Eiland?

Marieke: reflectiefase niet helemaal vasttimmeren, maar ook ruimte voor flexibiliteit houden, maar toch duidelijk aangeven wat we doen. Zoeken hoe duidelijkheid geven en toch ruimte laten. Bijv. ook hoe lang reflectiefase?

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 30 september 2021 15:07
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geweigerd: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Nieuw-West/Haven

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 30 september 2021 18:05
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geweigerd: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Nieuw-West/Haven

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 26 oktober 2021 8:27
Aan: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Geweigerd: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Oost

Zouden jullie mij uit deze lijst willen halen? Pieter Klapwijk is onze projectleider. Hij praat mij bij als nodig.
Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

[redacted].

Gebiedscoördinator IJburg en Zeeburgereiland
Gemeente Amsterdam

M [redacted]

Op dit bericht is een proclaimer van toepassing: amsterdam.nl/proclaimer
Let op CC-mail! *Ik beschouw e-mails waarin ik in cc sta als 'ter kennisname' en lees ze onregelmatig.*

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 26 oktober 2021 9:05
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geweigerd: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Zuidoost

Hoi [redacted]
Ik ben afwezig ivm een ander overleg, [redacted] sluit aan vanuit ons gebiedsteam.

Groet,
[redacted]

[redacted]

Van: [redacted]@populytics.nl>
Verzonden: dinsdag 5 oktober 2021 16:51
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geweigerd: LIVE sessie werkgroep Reflectiefase RES/Wind (Ada'm)

Ha [redacted]

Volgens mij had ik het eerder ook gemaild, maar ik kan er donderdagochtend helaas niet bij zijn. We spreken elkaar die middag sowieso.

Groet,

[redacted]

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 4 oktober 2021 10:00
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geweigerd: Lokale Proces Groep Noord (windrichting)/ Reflectiefase RES (13/10)

Beste [redacted] ,

Ik ben vanaf 1 okt niet meer werkzaam in Noord.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Gebiedsbeheerder Centrum-Oost
Directie Stadswerken
Gebied en Gebruik

Gemeente Amsterdam

Mob: [redacted]7
e-mail [redacted]@amsterdam.nl

Bezoekadres: Jacob Bontiusplaats 11, 1018 LL Amsterdam

Op dit bericht is een proclaimer van toepassing: amsterdam.nl/proclaimer

[redacted]

Van: [redacted]@populytics.nl>
Verzonden: woensdag 13 oktober 2021 9:02
Aan: [redacted]
Onderwerp: Geweigerd: Werkgroep Reflectiefase RES 1.0

Hi [redacted]

Ik moet zometeen een coronatest laten afnemen bij mijn zoon en kan helaas niet bij de werkgroep zijn.

Groet,

[redacted]

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 25 augustus 2021 16:37
Aan: [redacted]
Onderwerp: GGD in werkgroep "windturbines en gezondheid Amsterdam"

Opvolgingsvlag: FollowUp
Vlagstatus: Voltooid

Hi [redacted]

Op 2 september a.s. tijdens de eerste stedelijke klankbordgroep met belanghebbenden over windturbines in de reflectiefase zal het voorstel worden gedaan om een stedelijke werkgroep "windturbines en gezondheid" in te stellen met een onafhankelijke voorzitter.

Graag wil ik bij jou polsen:

1. Of jij (of een andere GGD-expert) bereid bent om deel te nemen aan de werkgroep.
2. Of jij iemand kent bij het RIVM die ik kan benaderen om deel te nemen aan de werkgroep.

Het voorstel ziet er voorlopig op hoofdlijnen als volgt uit:

- Een stedelijke werkgroep van 5 personen, inclusief een onafhankelijke voorzitter (wellicht iemand van het overlegorgaan fysieke leefomgeving). Met in ieder geval een vertegenwoordiger van Windalarm / de bekende medici, een vertegenwoordiger van de coöperaties, een vertegenwoordiger van de GGD, een vertegenwoordiger van het RIVM.
- Een begeleidingsgroep van de werkgroep met daarin een nader te bepalen (hoeveelheid) belanghebbenden. De begeleidingsgroep dient de werkgroep te voeden met vragen.
- De concrete vraag aan de werkgroep zal zijn om voor december 2021 met een advies te komen over de te onderzoeken aspecten over gezondheid in de notitie Reikwijdte en Detail – zodat binnen de MER een goede gezondheidseffectanalyse kan worden uitgevoerd (resultaat 1), en daarnaast een Q&A op te stellen op basis van de input uit de begeleidingsgroep uit de raadpleging Participatie Waarde Evaluatie (resultaat 2).
    - Startpunt van de gesprekken van de stedelijke werkgroep en de begeleidingsgroep zal zijn de MER die door de commissie MER wordt beoordeeld als voorbeeld MER waarin de gezondheidseffecten goed zijn meegenomen. Hypothese is dat er meer onderzocht moet worden, maar wat dan? En wat is de onderbouwing hiervoor?
- Om optimistische planning is half september, en anders z.s.m., te starten met een kick-off van de beide groepen.
- Daarna volgt naar verwachting gedurende 10 weken wekelijks contact met de werkgroep en tussen de groepen.
- De resultaten 1 en 2 worden op een duurzame gegevensdrager gezet (Word, PDF of PP) en toegelicht aan de stedelijke klankbord begin december.
- Daarna worden de resultaten ter kennisname gestuurd naar de gemeenteraad, evenals de andere resultaten uit de andere trajecten.

- Met alle resultaten wordt een afwegingskader gemaakt die wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Het afwegingskader wordt naar verwachting een infographic van de resultaten uit alle trajecten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T +[redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Van: [redacted]@public-mediation.nl>
Verzonden: donderdag 1 juli 2021 13:05
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Groepsindeling preconstructie
Bijlagen: Groepen preconstructie 1 juli 2021.docx

Beste allen,

In de bijlage kunnen jullie de groepsindeling vinden voor de preconstructie zo meteen. Mocht er nog iets aangepast moeten worden in de indeling, hoor ik dat graag spoedig. Afhankelijk van of er mensen niet komen opdagen, zullen we schuiven met de deelnemers die niet verbonden zijn aan een gebied om gelijke groepjes te krijgen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]
Adviseur PM
Aanwezig op: Ma-Do
[redacted]
www.public-mediation.nl

Groepsindeling Preconstructie Reflectiefase 1 juli 2021

Naam	*Organisatie/ Functie*	*Mag verplaatst naar andere groep*
Windrichting Noord		
[redacted]	Team RES	
[redacted]	Public Mediation	
1. [redacted]	Over-gemeenten	Nee
2. [redacted]	Waterland	Nee
3. [redacted]	Provincie NH	
4. [redacted]	Groenlicht, adviseur Team RES	
5. [redacted]	Gem Amsterdam, Ruimte en duurzaamheid	
6. [redacted]	Team RES, Communicatie	
Windrichting Oost		
[redacted]	Public Mediation	
[redacted]	Team RES	
1. [redacted]	Stadsdeel Oost	Nee
2. APPM Consortium	ooststroom@appm.nl	Nee
3. [redacted]	Provincie NH	
4. [redacted]	Gem Amsterdam, waarschijnlijk adviseur ingehuurd	
5. [redacted]	Gem Amsterdam, stedenbouwkundige	
6. [redacted]	Team RES, Communicatie	
Windrichting Zuidoost en Diemen		
[redacted]	Public Mediation	
[redacted]	Team RES	
1. [redacted]	Diemen	Nee
2. [redacted]	Stadsdeel Zuidoost	Nee
3. [redacted]	Ouder-Amstel	Nee
4. [redacted] (?)	Energieregio NHZ	
5. [redacted]	Gem Amsterdam, Zon - duurzaamheid	
6. [redacted]	Gem Amsterdam, ontwerper afdeling duurzaamheid	
Windrichting Nieuw-West en Haven		
[redacted]	Public Mediation	
[redacted]	Team RES	
1. [redacted]	Port of Amsterdam	Nee
2. [redacted]	Stadsdeel Nieuw-West	Nee
3. [redacted]	Omgevingsdienst IJmond	Nee

4. [redacted]	Gem Amsterdam Omgevingsvisie	Nee (bij [redacted])
5. [redacted]	Alliander	Nee (wsl dit enige zoekgebied)
6. [redacted]	Waternet	
7. [redacted], provincie NH- waarschijnlijk afwezig	Provincie NH, waarschijnlijk afwezig	

[redacted]

Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 8:25
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Health Impact Assessment - windenergie Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Geachte heer [redacted],

Graag benader ik u voor het volgende.

Ik ben ingehuurd door de gemeente Amsterdam om vanuit de gemeente Amsterdam het proces te begeleiden van windontwikkeling bij het zoekgebied voor windenergie in de Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein. Dit zoekgebied loopt vooruit op de ontwikkeling in de andere zoekgebieden aangezien dit gebied al in het verleden is aangewezen voor wind.

De gemeente heeft een intentieovereenkomst met cooperaties gesloten die graag wind willen ontwikkelen en daarbij aangegeven dat zij hun project moeten uitwerking middels een participatietraject. Aanvullend is aangegeven dat zij een milieueffectrapport moeten opstellen.

Inmiddels is door de gemeenteraad aangegeven dat zij een Health Impact Assessment (HIA) verlangd. Aangezien initiatiefnemers met een mer-proces willen starten komt de vraag op naar de inhoud van de HIA en de uitvoering ervan, waaronder de koppeling met het MER.

Van de heer [redacted] begreep ik dat ik het beste u daarvoor kan benaderen. Aangezien dit de eerste keer voor wind in Amsterdam is stel ik voor een afspraak te plannen met u en de heer [redacted] om dit door te spreken. Bijvoorbeeld vanmiddag of volgende week vrijdag?

HIA inhoudelijk
Ik heb alvast een beetje voorwerk voor mezelf gedaan via de website van het RIVM (https://www.rivm.nl/health-impact-assessment-hia). De stappen die hier worden onderscheiden zouden goed kunnen aansluiten op de stappen in het MER. Ik zag:

- Screening
- Scoping
- Beoordeling
- Conclusies/aanbevelingen

- Monitoring en evaluatie

Het MER start ook met ‘screening’ en ‘scoping’. De start van dit traject is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) waarin is beschreven wat wordt onderzocht (welke potentiele effecten) en op welke wijze deze worden onderzocht (scoping). Deze notitie wordt 6 weken ter inzage gelegd zodat een ieder kan beoordelen of dit volledig is. Mogelijk is de HIA goed te integreren in het mer-proces.

Graag hoor ik van u; telefonisch ben ik deze ochtend niet zo goed bereikbaar.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior Adviseur Duurzame Energie/ Partner

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: +[redacted]
T: +31 (0)88 PONDERA

www.ponderaconsult.com

Chamber of Commerce: 08 156 154
Amsterdamseweg 13, 6814 CM Arnhem, The Netherlands

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 12:16
Aan: [redacted]@amsterdam.nl); [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: HIA paragraaf in brief wethouder

Besten,

Door [redacted] is de GGD gevraagd om de HIA paragraaf in de brief van de wethouder over de inrichting van de tussenfase te schrijven. Dat doen we graag, maar is geen paragraaf die los gezien kan worden van de rest van de tussenfase, omdat het net als de andere onderwerpen om een afweging gaat die we in een kader moeten zetten. Voor elk van de afwegingen uit de tussenfase zullen deskundigen betrokken worden en worden stakeholders uit de stad betrokken. Het is niet de bedoeling van de GGD om met een parallel proces te komen, maar om het proces van de HIA zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de overige activiteiten.

De volgende processtappen hebben we in gedachten en willen we beschrijven in de brief van de wethouder:

- Stel een commissie samen van experts op het gebied van geluid en gezondheid die de opdracht krijgt om vast te stellen welke gezondheidsaspecten rond de plaatsing van een WT beoordeeld moeten worden en hoe die beoordeling plaats moet vinden. Vraag een onafhankelijke voorzitter, die door de (meeste) partijen geaccepteerd wordt. De voorzitter hoeft zelf niet inhoudelijk expert te zijn, acceptatie door stakeholders is belangrijker.
- Geef de commissie als uitgangspunt het vaststellen van de gezondheidsaspecten zoals die nu al in de MER procedure verankerd zijn, en de bouwstenen voor een HIA die door de wereld gezondheids organisatie (WHO) beschreven zijn.
- De commissie haalt de zorgen en wensen ten aanzien van gezondheid en welzijn op in de stad. Dit proces kan zoveel als mogelijk aansluiten bij het overige proces van het afwegingskader.
- De commissie gaat na of extra gezondheidsaspecten moeten worden meegewogen bij een projectaanvraag bovenop de MER procedure. Zo ja, dan geeft de commissie aan hoe deze aspecten moeten worden vastgesteld/uitgerekend en wie dit onderzoek kan/mag uitvoeren. Zo nee, dan moet de commissie beargumenteren waarom de aangedragen wensen niet in de HIA terecht komen.
- De commissie brengt hierover een advies uit.

Het belangrijkste element voor dit hele proces is acceptatie. Zoals ik de sfeer nu proef zien verschillende partijen de HIA als een mogelijkheid om hun gelijk te halen of hun standpunt te verspreiden. Ook moet nagedacht worden wat er moet gebeuren als experts in de commissie het niet met elkaar eens worden en één van hen een minderheidsstandpunt naar buiten brengt. Spelregels voor het werk van de commissie horen erbij, dit geldt overigens ook voor de andere onderdelen van het afwegingskader.

Groet,

[redacted]
Senior adviseur Leefomgeving
GGD Amsterdam

T [redacted]
M [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

ma-di-do-vr

[redacted]

Van: [redacted]@public-mediation.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 16:37
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Idee van budgetten
Bijlagen: Calculatie RF.xlsx

Hi [redacted] en [redacted]

We hebben even nagedacht over calculatie van reflectiefase. Dit is een eerste slag met een hoop voorbehouden, maar volgens mij helpt dit jullie op weg. Ik vermoed dat de bron voor financiering op een aantal andere plekken te vinden is, zoals buurgemeenten en NP RES. ☺

Fijn weekend, [redacted]

[redacted]
Public Mediation
Unravelling public controversies
Cabralstraat 1, Amsterdam
[redacted]
www.public-mediation.nl

PWE	[redacted]	met opschaling naar buurgemeenten komt er misschien wat werk bij, maar niet voor rekening van Amsterdam
opzetten/ontwerpen met klankbordgroep		
communicatie bewoners + filmpje en illustraties		
Live (4 weken?) + helpdesk + doorlopende campagne		
Analyse en rapportage		soms willen andere gemeenten maatwerk rapportages (wat vinden onze mensen)
ethnografisch onderzoek zoekgebieden	[redacted]	of [redacted] per zoekgebied? Dan kan je het wel goed doen. Evt [redacted] icm PM junioren of studenten, financiering deels RES partners?
Definieren thema's die van belang zijn		
Selecteren deelnemersgroep		met onderrepresentatie van mensen en thema's. Hier wel aantallen vaststellen ivm pakketten
Pakket met "cultural probes" samenstellen + vragen en activiteiten	[redacted]	cultural probes zijn bijvoorbeeld een eenmalige camera, ansichtkaarten en kaartmateriaal om op te tekenen (setje kost tussen 12 en [redacted] euro, x 500 bewoners)
Verzamel de cultural probes pakketten		inloop bij stadsdeelkantoor of per post of ophalen aan huis
Categoriseer voorwerpen		
verwerk gegevens thematisch		
bespreek resultaten met selectie deelnemers		
Ma.ak tafel oost (?)	PM	
start JFF thema tafels		
ondersteuning Public Mediation 2/3 dagen pw	[redacted]	[redacted] / [redacted] gedurende 4 maanden
ondersteuning Omgevingsmanagement	PM	kunnen wij ook doen maar gaat via PMB?
communicatie	PM	
Fase 2 (november/december) 2 maanden		
dialoog tafels per zoekgebied		
JFF thema tafels vervolg		
communicatie	PM	
Ma.ak tafel oost (?)	PM	
ondersteuning Public Mediation 2/3 dagen pw	[redacted]	
Fase 3 (januari/maart) 3 maanden		
dialoogtafels vervolg		
jff vervolg		
ondersteuning Public Mediation (1/2 dagen pw)	[redacted]	
	[redacted]	

[redacted]

Van: [redacted]@public-mediation.nl>
Verzonden: dinsdag 28 september 2021 17:19
Aan: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Ideeën op papier
Bijlagen: Ideeen-voor-aangepaste-RF.docx

Hoi [redacted] en [redacted]

Ik heb n.a.v. ons gesprek onze ideeën en vragen over de RF nog even op een rij gezet. Hopelijk helpt dat om het gesprek scherp te houden en een praktische uitweg te vinden.

Groeten, [redacted]

[redacted]
Public Mediation
Unravelling public controversies
Cabralstraat 1, Amsterdam
[redacted]
www.public-mediation.nl

Datum
28 september
2021

Beste [redacted] en [redacted]

We spraken vanmorgen over wijzigingen in de aanpak van de reflectiefase. Ik zet onze ideeën over de opties nog even op een rij. Dan kunnen we dat ook delen met de rest van het team.

Aanleiding
Omdat de tijd begint te dringen en de WH heeft aangegeven dat het afwegingskader in december gereed moet zijn, is besloten om de klankbordgroepen los te maken van het afwegingskader. Dat brengt een paar vragen met zich mee:

1. Is de RF afgerond met de oplevering van het afwegingskader of loopt die nog door?
2. Is er nog ruimte om met KGB'en te werken in de RF?
3. Is de oplevering van de richtlijnen voor participatie en de afspraken met RES partners nog onderdeel van de RF?
4. Hoe gaan we om met de communicatie over de RF tot nu toe in de raadsbrief en persbericht (met publicatie in huis aan huisbladen). M.n. dat belangengroepen kunnen participeren via klankbordgroepen.

Zorg over participatie: niet alleen inhoudelijke waarde
Er zijn toezeggingen gedaan en verwachtingen gewekt over het betrekken van de stad bij de RF. Deze fase is juist bedacht om inwoners (en medeoverheden) beter te betrekken bij de beleidskeuzes over windenergie. Het is goed te beseffen dat participatie een inhoudelijk doel kan hebben maar evenzeer een procedurele waarde heeft, namelijk "erbij horen" en een stem kunnen laten horen.

Via de context mapping en de PWE worden geluiden opgehaald. Maar er is ook een groep bewoners die de dialoog opzoekt en serieus genomen wil worden. Waar kunnen die mensen straks terecht? Als je de klankbordgroepen (en andere interactievormen) verder uitkleedt dan wekt dat een valse schijn van betrokkenheid, terwijl die er niet is. Dat is een riskante strategie die ertoe kan leiden dat bewoners zich verzetten tegen het proces. De reflectiefase werkt dan averechts.

Wat kan je nu doen?
Deze situatie biedt een kans, namelijk om de RF op te splitsen in twee delen. Waarbij het afwegingskaders de opbrengst is van de 1e fase. Een afwegingskader bevat informatie op basis waarvan besluiten worden genomen. Hierin wil je relevante informatie presenteren, bijvoorbeeld over gezondheid, ruimtelijke kwaliteit, recreatie, natuur en andere gebruiksvormen. Zowel PWE als de context mapping bieden hier input voor. Alsook de inspraakreacties en de sessies die we eerder hebben gehad met bewoners en buurgemeenten.

Samengevat: RF deel 1
- Product RF deel 1 is een afwegingskder.
- Opleverdatum is december 2021
- Inhoudelijke informatiebronnen: PWE, CM en inspraak RES 1.0
- Participatie via CM en PWE (optioneel via KBG)
- Communicatie is cruciaal: hier een hele strakke argumentatie aanhouden
- Commitment van bestuur om deze koers vast te houden is noodzakelijk

Fase 2 van de RF benut je om werken aan de richtlijnen voor participatie en voor samenwerking met de buurgemeenten. Die tijd is beschikbaar want er gaat voor de verkiezingen geen besluit worden genomen over wind, cq kunnen ontwikkelaars zich nog niet melden. Dat betekent dat je tot juni hebt om te werken aan de richtlijnen. Daar kan je heel goed klankbordgroepen voor gebruiken, hoewel je die nu niet per windrichting hoeft te organiseren.

Samengevat RF deel 2
- Producten RF deel 2 zijn de handreikingen
- Opleverdatum juni 2022
- Inhoudelijke informatiebronnen: PWE, inspraak, dialoog, KBG, evaluatie
- Participatie via dialoog/KBG
- Optioneel: ruimte voor nut- en noodzaak
- Optioneel: ruimte om resultaten gezondheid mee te nemen
- Selectie KBG via NPBO
- Communicatie gericht op verwachtingen over de rollen in participatie
- Commitment van bestuur om dit te communiceren.

Conclusie: KBG kan wel starten omdat je dat al hebt gecommuniceerd, alleen kijken die vooral naar de producten van het 2e deel van RF. Niet starten is in onze ogen geen optie en te riskant voor de betrouwbaarheid van de overheid.

Groeten, [redacted] en [redacted]

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 26 mei 2021 9:27
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Info over RIVM op website gemeente

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

[redacted]

Onder een kopje ‘Windmolens en gezondheid’ willen we op de eigen website amsterdam.nl/windenergie iets zeggen over RIVM-onderzoek. Tegen de achtergrond van het raadsadres van de artsen, zogezegd, lijkt het me goed om zorgvuldig met de tekst om te gaan. Mijn voorkeur zou hebben om eerder te verwijzen naar RIVM dan alles over te nemen van hun website (zie https://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-gezondheid).

RES NZH doet het op onderstaande manier….

Wat is jullie idee?

Groet, [redacted]

Bij het maken van plannen voor het plaatsen van windturbines in Nederland spelen geluidhinder en andere vormen van hinder voor omwonenden een belangrijke rol. RIVM doet onderzoek naar de effecten van windturbines op de gezondheid van omwonenden. Uit studie blijkt dat er hinder optreedt voor omwonenden als gevolg van het geluid van de windturbines: hoe sterker het geluid (in dB), hoe groter de hinder ervan. Het RIVM heeft geen aanwijzingen gevonden dat het laagfrequente deel van het geluid van windturbines voor extra hinder zorgt. Voor andere gezondheidseffecten zijn de resultaten niet eenduidig: deze effecten hangen niet duidelijk samen met het geluidniveau, maar soms wel met de persoonlijke beleving. Meer informatie: website RIVM.

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: Herinnering: Tijdblokken voor lezen RES 1.0!

Beste [redacted]

Graag wil ik jullie vragen op donderdag tijd in te plannen om de RES 1.0 door te lezen en opmerkingen/aanvullingen einde dag (voor 20 uur) aan te leveren bij mij - [redacted] ([redacted]@amsterdam.nl <mailto:[redacted]@amsterdam.nl>)

Planning:

· Woensdag lever ik einde dag een tekst bij jullie aan.

· Donderdag aan jullie om de tekst te lezen en opmerkingen voor einde dag (voor 20 uur) naar mij te mailen.

· Vrijdag verwerk ik al jullie opmerkingen en stuur ik het naar [redacted] van Decisio.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Programma Klimaatneutraal

Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

M: [redacted]

E: [redacted]@amsterdam.nl <mailto:[redacted]@amsterdam.nl>

Volg ons via

www.facebook.com/duurzaam020 <http://www.facebook.com/duurzaam020>

www.twitter.com/duurzaam020 <http://www.twitter.com/duurzaam020>

Nieuwsbrief duurzaam020 <https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-

amsterdam/nieuwsbrief-duurzaam/>

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 15 april 2021 15:55
Aan: [redacted]@mundonovo.nl'
CC: [redacted]
Onderwerp: informatie avonden windmolens Amsterdam

Beste [redacted]

De gemeente Amsterdam is bezig met een serie van 5 informatie avonden over de RES voor de inwoners van Amsterdam. 4 avonden voor de betrokken stadsdelen en 1 gemeentebreed. Maandag 19 april 19-20:30 is de gemeentebrede avond. Daar zitten organisaties aan tafel ipv bewoners. Nu is er bedongen dat [redacted] ook aanwezig zal zijn (online, niet in de zaal want daar heeft hij de tijd niet voor). De afgelopen bijeenkomst heb ik als expert voor gezondheid opgetreden, maar nu is de vraag of ik wel partij genoeg ben voor [redacted]. Jouw statuur op dit gebied wordt daarbij genoemd.
Het is niet de bedoeling om een presentatie te geven of in een wetenschappelijke discussie te gaan met [redacted]. Maar als hij zijn ideeën presenteert is het goed als de 'mainstream' wetenschap voldoende vertegenwoordigd is. Het is heel erg kort dag, maar ik hoor graag of je eventueel beschikbaar bent om deel te nemen aan deze avond.

Meer info over de avonden staat hier: https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/bijeenkomsten-windmolens-amsterdam/
Daar is ook de mogelijkheid om afgelopen maandag terug te kijken, zodat je weet hoe het format is.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior adviseur Leefomgeving
GGD Amsterdam

T [redacted]
M [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

ma-di-do-vr

[redacted]

Van: RESAmsterdam
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 18:48
Aan: RESAmsterdam; [redacted]; [redacted] @costerabcoude.nl; [redacted] @gmail.com; [redacted] @eceat.nl; [redacted] @gmail.com; [redacted] @planet.nl; [redacted] @gmail.com; info@noord-verstoord.nl; [redacted] @gmail.com; [redacted] @hetnet.nl; [redacted] @woonbootverenigingamsterdam.nl; [redacted] @gmail.com; [redacted] @amsterdamenergie.nl; [redacted] @westpoortondernemers.nl; [redacted] @live.com; [redacted] @arcadis.com; [redacted] @mnh.nl; [redacted] @degezondestad.org; [redacted] @gmail.com; [redacted] @outlook.com; tuinpark.de.molen@gmail.com; [redacted] @orion.nl; [redacted] @mnh.nl; [redacted] @berenschot.nl; [redacted] @gmail.com; [redacted]; [redacted] @kpnmail.nl; [redacted]; [redacted] @online.nl; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: informatie Reflectiefase RES/Wind (tbv belanghebbenden)

Beste deelnemer,

Op 6 mei en op 9 juni hebben we u gevraagd om met ons mee te denken over de onderwerpen die in de Reflectiefase aan bod zouden kunnen komen. Dit verwerken we nu in een aanpak zodat we na de zomer een vliegende start kunnen maken met de reflectiefase zelf. In deze fase is er volop de ruimte om mee te denken en input te geven.

Voor nu danken we u zeer voor uw bijdrage en uw tijd om mee te denken! We hebben gemerkt dat er heel veel belangstelling is om mee te praten en mee te denken. We zien ook, dat de behoeftes zeer verschillend zijn en dat er veel vragen leven. Daarom hebben we verschillende activiteiten voor ogen, voor verschillende doelgroepen. We nodigen belanghebbenden op stedelijk en lokaal niveau uit om input te geven in klankbordgroepen. Deze groepen zullen input geven die verwerkt wordt in het afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en sturing.

Neemt u deel namens een organisatie? Dan ontvangt u binnenkort een aparte e-mail met informatie over hoe deze organisatie verder betrokken kan zijn.

Bent u betrokken als individuele bewoner, dan kunt u via de nieuwsbrief duurzame energie op de hoogte blijven wanneer en hoe u kunt meedoen aan de reflectiefase.
U kunt zich ook inschrijven voor de nieuwsbrief van de energieregio NHZ, ook zij zullen activiteiten organiseren waaraan u kunt bijdragen.

We kijken uit naar uw verdere betrokkenheid!

Hartelijke groet en een fijne zomer,

[redacted]
Coördinator team RES/Wind Amsterdam

Team Regionale Energiestrategie (RES) Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid | Gemeente Amsterdam
Contact en vragen via : online contactformulier
Wilt u op de hoogte blijven over de RES en windenergie? Meld u aan
Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam
Volg ons via:
Website Amsterdam Windenergie
Nieuwsbrief Duurzame Energie

www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 18:02
Aan: [redacted]@Zaanstad.nl'; [redacted]@odijmond.nl'; [redacted]@landsmeer.nl'; [redacted]@waterland.nl'; [redacted]@diemen.nl'; [redacted]@ouder-amstel.nl'; [redacted]; [redacted]@derondevenen.nl'; [redacted]@gooisemeren.nl'; [redacted]@over-gemeenten.nl'
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: informatie Reflectiefase RES/Wind (tbv buurgemeenten)

Beste collega,
Na vaststelling van de RES zijn we gestart met de voorbereiding van de reflectiefase. Je hebt hieraan al een bijdrage geleverd door je deelname aan de "preconstructie".
In het vervolgproces starten we met **lokale werkgroepen**. Met stadsdelen en omliggende gemeenten bepalen we samen welke belanghebbenden we op welke manier het beste kunnen uitnodigen om hun input te leveren.
Ik nodig jou (of je collega) daarom graag uit om deel te nemen aan de lokale werkgroep, die het traject zal begeleiden. Deze groep komt eens in de twee weken bij elkaar gedurende twee uur. Wij verwachten inclusief de voorbereiding en afhankelijk van het traject in jouw gemeente een inzet van gemiddeld vier uur per week. Dit is inclusief de voorbereiding en afstemming intern, of met externe stakeholders uit jouw gemeente. Want naast de werkgroep zullen wij ook een lokale **klankbordgroep** om hun bijdragen vragen met partijen uit jouw gemeente, indien relevant.
Wil je s.v.p. voor een succesvolle start in september **snel het volgende aan ons doorgeven**:

- **Wie neemt vanuit jouw gemeente deel in de lokale werkgroep**? Ben jij dat of een collega?
- **Welke belangenorganisaties moeten vanuit jouw gemeente deelnemen** aan een lokale klankbordgroep?

Dank voor je snelle feedback!
Tijdens de vakantie kan je terecht bij [redacted]@amsterdam.nl) of [redacted]@amsterdam.nl) voor meer informatie.
Voor nu alvast een fijne zomer en tot ziens half augustus!
Hartelijke groet,

[redacted]
Coördinator team RES/Wind Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E [redacted]@amsterdam.nl
T. [redacted]

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 17:50
Aan: Mauer, Ronald Jan; Bestuurssecretariaat SDW; [redacted]; [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: informatie Reflectiefase RES/Wind (tbv PH- SD Nieuw-West)

Beste [redacted]
Afgelopen weken hebben wij met jou en de andere portefeuillehouders de aanpak voor de reflectiefase RES besproken. Er is besloten om de raadsinformatiebrief zoals die eerder met jullie is gedeeld, na het reces naar de gemeenteraad te sturen, waarschijnlijk tegelijkertijd met een persbericht.
We willen nog steeds in september voortvarend starten. Zoals eerder aangegeven hebben we per stadsdeel daarvoor een coördinator met een klein team nodig. Dit verzoek hebben wij naar de ambtelijke collega's gestuurd. Wij willen voor het vormen van de **lokale klankbordgroep** graag optimaal gebruik maken van het **netwerk in het stadsdeel**.
Daarnaast willen we graag met jou als portefeuillehouder een aftrap organiseren van de lokale klankbordgroep.
Wij nemen hiervoor zelf contact op met de collega's in de stadsdelen en de bestuurssecretariaten.
Mocht je nog specifieke wensen hebben voor het betrekken van partijen die nog niet in beeld zijn, geef deze vooral door of attendeer ze op het proces van de reflectiefase.
Met [redacted] van Ondernemersvereniging Westpoort is contact geweest en hij zal deelnemen aan de klankbordgroep in de reflectiefase
Tijdens de vakantie kan je terecht bij [redacted]@amsterdam.nl, [redacted]@amsterdam.nl en [redacted]@amsterdam.nl voor meer informatie.
Ik wens je een hele fijne zomer en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!
Hartelijke groet,
[redacted]

Coördinator team RES/Wind Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E [redacted]@amsterdam.nl
T. [redacted]

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 17:31
Aan: [redacted]; Bestuursondersteuning SDN; [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: informatie Reflectiefase RES/Wind (tbv PH- SD Noord)

Beste [redacted]

Afgelopen weken hebben wij met jou en de andere portefeuillehouders de aanpak voor de reflectiefase RES besproken. Er is besloten om de raadsinformatiebrief zoals die eerder met jullie is gedeeld, na het reces naar de gemeenteraad te sturen, waarschijnlijk tegelijkertijd met een persbericht.

We willen nog steeds in september voortvarend starten. Zoals eerder aangegeven hebben we per stadsdeel daarvoor een coördinator met een klein team nodig. Dit verzoek hebben wij naar de ambtelijke collega's gestuurd. Wij willen voor het vormen van de lokale klankbordgroep graag optimaal gebruik maken van het netwerk in het stadsdeel.

Daarnaast willen we graag met jou als portefeuillehouder een aftrap organiseren van de lokale klankbordgroep Wij nemen hiervoor zelf contact op met de collega's in de stadsdelen en de bestuurssecretariaten. Mocht je nog specifieke wensen hebben voor het betrekken van partijen die nog niet in beeld zijn, geef deze vooral door of attendeer ze op het proces van de reflectiefase.

Tijdens de vakantie kan je terecht bij [redacted]@amsterdam.nl, [redacted]@amsterdam.nl en [redacted]@amsterdam.nl voor meer informatie.

Ik wens je een hele fijne zomer en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Hartelijke groet,

[redacted]
Coördinator team RES/Wind Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E. [redacted]@amsterdam.nl
T. +[redacted]

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 17:35
Aan: [redacted]; Bestuurssecretariaat SDO; [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: informatie Reflectiefase RES/Wind (tbv PH- SD Oost)

Beste [redacted]
Afgelopen weken hebben wij met jou en de andere portefeuillehouders de aanpak voor de reflectiefase RES besproken. Er is besloten om de raadsinformatiebrief zoals die eerder met jullie is gedeeld, na het reces naar de gemeenteraad te sturen, waarschijnlijk tegelijkertijd met een persbericht.
We willen nog steeds in september voortvarend starten. Zoals eerder aangegeven hebben we per stadsdeel daarvoor een coördinator met een klein team nodig. Dit verzoek hebben wij naar de ambtelijke collega's gestuurd. Wij willen voor het vormen van de lokale klankbordgroep graag optimaal gebruik maken van het netwerk in het stadsdeel. Daarnaast willen we graag met jou als portefeuillehouder een aftrap organiseren van de lokale klankbordgroep Wij nemen hiervoor zelf contact op met de collega's in de stadsdelen en de bestuurssecretariaten. Mocht je nog specifieke wensen hebben voor het betrekken van partijen die nog niet in beeld zijn, geef deze vooral door of attendeer ze op het proces van de reflectiefase.
Tijdens de vakantie kan je terecht bij [redacted]@amsterdam.nl, [redacted]@amsterdam.nl en [redacted]@amsterdam.nl voor meer informatie.
Ik wens je een hele fijne zomer en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!
Hartelijke groet,

[redacted]
Coördinator team RES/Wind Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E. [redacted]@amsterdam.nl
T. +[redacted]

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 17:45
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]; Bestuurssecretariaat SDZO; [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: informatie Reflectiefase RES/Wind (tbv PH- SD Zuidoost)

Beste [redacted]

Afgelopen weken hebben wij met jou en de andere portefeuillehouders de aanpak voor de reflectiefase RES besproken. Er is besloten om de raadsinformatiebrief zoals die eerder met jullie is gedeeld, na het reces naar de gemeenteraad te sturen, waarschijnlijk tegelijkertijd met een persbericht.

We willen nog steeds in september voortvarend starten. Zoals eerder aangegeven hebben we per stadsdeel daarvoor een coördinator met een klein team nodig. Dit verzoek hebben wij naar de ambtelijke collega's gestuurd. Wij willen voor het vormen van de **lokale klankbordgroep** graag optimaal gebruik maken van het **netwerk in het stadsdeel**.
Daarnaast willen we graag met jou als portefeuillehouder een aftrap organiseren van de lokale klankbordgroep.
Wij nemen hiervoor zelf contact op met de collega's in de stadsdelen en de bestuurssecretariaten.

Mocht je nog specifieke wensen hebben voor het betrekken van partijen die nog niet in beeld zijn, geef deze vooral door of attendeer ze op het proces van de reflectiefase.

Tijdens de vakantie kan je terecht bij [redacted]@amsterdam.nl, [redacted]@amsterdam.nl en [redacted]@amsterdam.nl voor meer informatie.

Ik wens je een hele fijne zomer en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Hartelijke groet,

[redacted]
Coördinator team RES/Wind Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E [redacted]@amsterdam.nl
T. [redacted]

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 17:02
Aan: [redacted];
CC: [redacted];
Onderwerp: informatie Reflectiefase RES/Wind tbv (SD Nieuw-West)

Beste [redacted] en [redacted]

Mijn collega [redacted] en ik hebben de afgelopen weken met jullie en de portefeuillehouders gesprekken gevoerd over de reflectiefase. Naar aanleiding van de gesprekken met jullie en anderen richten we momenteel het proces en de organisatie in.

Wij verwachten van elk stadsdeel een coördinator RES, die ondersteund wordt door een klein team met o.a. een communicatieadviseur, de gebiedsmakelaars en gebiedscoördinatoren (afhankelijk hoe het stadsdeel ingericht is) die lokale kennis over belangengroepen en lokale kenmerken kan inbrengen. We vragen jou vanuit de stadsdeel input te leveren op de beoogde activiteiten. Wij verwachten om eens in de twee weken bij elkaar te komen, gedurende twee uur. Wij vragen ook collega's uit buurgemeenten aan die besprekingen deel te nemen, omdat ook hun bewoners input kunnen leveren. Daarnaast zullen wij een aantal keer met een lokale klankbordgroep (ca. vier bijeenkomsten) de inhoud en het proces bespreken. Alle overige belanghebbenden en geïnteresseerden worden via de nieuwsbrief op de hoogte gehouden

Apart van deze lokale werkgroep en de lokale klankbordgroep zal een stedelijke werkgroep het traject van de gezondheidseffectanalyse nader uitwerken.

Voor een geslaagde start in september hebben we **snel twee dingen van je nodig**:

1. **Wie moeten we uitnodigen voor de lokale werkgroep** in je stadsdeel? Geef alsjeblieft naam, functie en contactgegevens door, dan kunnen we de bijeenkomsten inplannen.
2. **Wie zijn de meest belangrijke lokale (georganiseerde) belanghebbende** in je stadsdeel? Het RES team zal hen mede namens het stadsdeel uitnodigen om in een lokale klankbordgroep deel te nemen.

De lokale klankbordgroep starten wij met een **eerste bijeenkomst die geopend wordt door de portefeuillehouder.** Wij zullen daarvoor afspraken inplannen via de secretariaten van de bestuurder. We willen samen met jullie nadenken over mogelijke locaties en de invulling van de bijeenkomsten etc.

Tijdens de vakantie kan je terecht bij [redacted]@amsterdam.nl, [redacted]@amsterdam.nl en [redacted]@amsterdam.nl voor meer informatie.

Voor nu alvast een fijne zomer en tot ziens half augustus!

Hartelijke groet,

[redacted]
Coördinator team RES/Wind Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E [redacted]@amsterdam.nl
T. [redacted]

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 16:44
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: informatie Reflectiefase RES/Wind tbv (SD Noord)

Beste [redacted] en [redacted]

Mijn collega [redacted] en ik hebben de afgelopen weken met jullie en de portefeuillehouders gesprekken gevoerd over de reflectiefase. Naar aanleiding van de gesprekken met jullie en anderen richten we momenteel het proces en de organisatie in.

Wij verwachten van elk stadsdeel een coördinator RES, die ondersteund wordt door een klein team met o.a. een communicatieadviseur, de gebiedsmakelaars en gebiedscoördinatoren (afhankelijk hoe het stadsdeel ingericht is) die lokale kennis over belangengroepen en lokale kenmerken kan inbrengen. We vragen jou vanuit de stadsdeel input te leveren op de beoogde activiteiten. Wij verwachten om eens in de twee weken bij elkaar te komen, gedurende twee uur. Wij vragen ook collega's uit buurgemeenten aan die besprekingen deel te nemen, omdat ook hun bewoners input kunnen leveren. Daarnaast zullen wij een aantal keer met een lokale klankbordgroep (ca. vier bijeenkomsten) de inhoud en het proces bespreken. Alle overige belanghebbenden en geïnteresseerden worden via de nieuwsbrief op de hoogte gehouden.

Apart van deze lokale werkgroep en de lokale klankbordgroep zal een stedelijke werkgroep het traject van de gezondheidseffectanalyse nader uitwerken.

Voor een geslaagde start in september hebben we **snel twee dingen van je nodig**:

1. **Wie moeten we uitnodigen voor de lokale werkgroep** in je stadsdeel? Geef alsjeblieft naam, functie en contactgegevens door, dan kunnen we de bijeenkomsten inplannen.
2. **Wie zijn de meest belangrijke lokale (georganiseerde) belanghebbende** in je stadsdeel? Het RES team zal hen mede namens het stadsdeel uitnodigen om in een lokale klankbordgroep deel te nemen.

De lokale klankbordgroep starten wij met een **eerste bijeenkomst die geopend wordt door de portefeuillehouder.** Wij zullen daarvoor afspraken inplannen via de secretariaten van de bestuurder. We willen samen met jullie nadenken over mogelijke locaties en de invulling van de bijeenkomsten etc.

Tijdens de vakantie kan je terecht bij [redacted]@amsterdam.nl, [redacted]@amsterdam.nl en [redacted]@amsterdam.nl voor meer informatie.
Voor nu alvast een fijne zomer en tot ziens half augustus!

Hartelijke groet,

[redacted]
Coördinator team RES/Wind Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E. [redacted]@amsterdam.nl
T. [redacted]

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 16:51
Aan: [redacted];[redacted]
CC: [redacted];[redacted];[redacted]
Onderwerp: informatie Reflectiefase RES/Wind tbv (SD Oost)

Beste [redacted] en [redacted]

Mijn collega [redacted] en ik hebben de afgelopen weken met jullie en de portefeuillehouders gesprekken gevoerd over de reflectiefase. Naar aanleiding van de gesprekken met jullie en anderen richten we momenteel het proces en de organisatie in.

Wij verwachten van elk stadsdeel een coördinator RES, die ondersteund wordt door een klein team met o.a. een communicatieadviseur, de gebiedsmakelaars en gebiedscoördinatoren (afhankelijk hoe het stadsdeel ingericht is) die lokale kennis over belangengroepen en lokale kenmerken kan inbrengen. We vragen jou vanuit de stadsdeel input te leveren op de beoogde activiteiten. Wij verwachten om eens in de twee weken bij elkaar te komen, gedurende twee uur. Wij vragen ook collega's uit buurgemeenten aan die besprekingen deel te nemen, omdat ook hun bewoners input kunnen leveren. Daarnaast zullen wij een aantal keer met een lokale klankbordgroep (ca. vier bijeenkomsten) de inhoud en het proces bespreken. Alle overige belanghebbenden en geïnteresseerden worden via de nieuwsbrief op de hoogte gehouden

Apart van deze lokale werkgroep en de lokale klankbordgroep zal een stedelijke werkgroep het traject van de gezondheidseffectanalyse nader uitwerken.

Voor een geslaagde start in september hebben we **snel twee dingen van je nodig**:

1. **Wie moeten we uitnodigen voor de lokale werkgroep** in je stadsdeel? Geef alsjeblieft naam, functie en contactgegevens door, dan kunnen we de bijeenkomsten inplannen.
2. **Wie zijn de meest belangrijke lokale (georganiseerde) belanghebbende** in je stadsdeel? Het RES team zal hen mede namens het stadsdeel uitnodigen om in een lokale klankbordgroep deel te nemen.

De lokale klankbordgroep starten wij met een **eerste bijeenkomst die geopend wordt door de portefeuillehouder.** Wij zullen daarvoor afspraken inplannen via de secretariaten van de bestuurder. We willen samen met jullie nadenken over mogelijke locaties en de invulling van de bijeenkomsten etc.

Tijdens de vakantie kan je terecht bij [redacted]@amsterdam.nl, [redacted]@amsterdam.nl en [redacted]@amsterdam.nl voor meer informatie.
Voor nu alvast een fijne zomer en tot ziens half augustus!

Hartelijke groet,

[redacted]
Coördinator team RES/Wind Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E [redacted]@amsterdam.nl
T. [redacted]

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 16:54
Aan: [redacted];
CC: [redacted];[redacted];
Onderwerp: informatie Reflectiefase RES/Wind tbv (SD Zuidoost)

Beste [redacted] en [redacted]

Mijn collega [redacted] en ik hebben de afgelopen weken met jullie en de portefeuillehouders gesprekken gevoerd over de reflectiefase. Naar aanleiding van de gesprekken met jullie en anderen richten we momenteel het proces en de organisatie in.

Wij verwachten van elk stadsdeel een coördinator RES, die ondersteund wordt door een klein team met o.a. een communicatieadviseur, de gebiedsmakelaars en gebiedscoördinatoren (afhankelijk hoe het stadsdeel ingericht is) die lokale kennis over belangengroepen en lokale kenmerken kan inbrengen. We vragen jou vanuit de stadsdeel input te leveren op de beoogde activiteiten. Wij verwachten om eens in de twee weken bij elkaar te komen, gedurende twee uur. Wij vragen ook collega's uit buurgemeenten aan die besprekingen deel te nemen, omdat ook hun bewoners input kunnen leveren. Daarnaast zullen wij een aantal keer met een lokale klankbordgroep (ca. vier bijeenkomsten) de inhoud en het proces bespreken. Alle overige belanghebbenden en geïnteresseerden worden via de nieuwsbrief op de hoogte gehouden

Apart van deze lokale werkgroep en de lokale klankbordgroep zal een stedelijke werkgroep het traject van de gezondheidseffectanalyse nader uitwerken.

Voor een geslaagde start in september hebben we **snel twee dingen van je nodig**:

1. **Wie moeten we uitnodigen voor de lokale werkgroep** in je stadsdeel? Geef alsjeblieft naam, functie en contactgegevens door, dan kunnen we de bijeenkomsten inplannen.
2. **Wie zijn de meest belangrijke lokale (georganiseerde) belanghebbende** in je stadsdeel? Het RES team zal hen mede namens het stadsdeel uitnodigen om in een lokale klankbordgroep deel te nemen.

De lokale klankbordgroep starten wij met een **eerste bijeenkomst die geopend wordt door de portefeuillehouder.** Wij zullen daarvoor afspraken inplannen via de secretariaten van de bestuurder. We willen samen met jullie nadenken over mogelijke locaties en de invulling van de bijeenkomsten etc.

Tijdens de vakantie kan je terecht bij [redacted]@amsterdam.nl, [redacted]@amsterdam.nl en [redacted]@amsterdam.nl voor meer informatie.
Voor nu alvast een fijne zomer en tot ziens half augustus!

Hartelijke groet,

[redacted]
Coördinator team RES/Wind Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E. [redacted]@amsterdam.nl
T. [redacted]

[redacted]

Van: [redacted] namens [redacted]
Verzonden: maandag 10 mei 2021 14:10
Aan: [redacted]@public-mediation.nl'; [redacted]@public-mediation.nl'; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: [input Amsterdam-Wind tbv Pva] FW: Input brainstorm reflectie

Urgentie: Hoog

Hoi allen,

Hierbij de input (per mail) van Amsterdam Wind tbv PvA reflectiefase.

Groeten
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam-wind.nl>
Verzonden: zaterdag 8 mei 2021 15:38
Aan [redacted]
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Input brainstorm reflectie

Beste [redacted]

Hieronder de input voor de brainstorm over reflectie RES van afgelopen donderdag. Ik heb dit ook naar de mensen van Public Mediation gestuurd dus hopelijk wordt het nog meegenomen.

Groeten, [redacted]

++++++++++++++++

- *Wat vind je belangrijk in de reflectie?*

Dat de gespreksonderwerpen goed gestructureerd worden en de diverse niveau's van abstractie worden duidelijk gemaakt, zodat ook duidelijk is wie waar op welk moment invloed op (had) kunnen uitoefenen;

a. Klimaatakkoord - RES - gemeentelijke ambitie ogv duurzame energie en windenergie op land in het bijzonder (Nut en noodzaak van wind op land, de getallen discussie rondom de RES opgave)
b. Concrete invulling van windenergie projecten op gebiedsniveau (in de zoekgebieden) (geschikte plekken voor windmolens zoeken binnen het zoekgebied en het maken van een zo geaccepteerd mogelijk plan)

Bij a. Gaat het vooral om gesprekken over de ‘’nut en noodzaak’’ van windenergie op land in Nederland en gaat het gesprek vooral over de invulling van het klimaatakkoord en de rol die Amsterdam daar in wil spelen, en hoe dat leidt tot een ambitie van 17 windmolens in de. RES zoekgebieden
(Gesprekken stadsbreed vooral gevoerd tussen overheden (rijk en gemeente en bewoners)

Bij b. Is de ‘nut en noodzaak’’ een gegeven en gaan de gesprekken niet meer over de onderwerpen over a. maar over de invulling van een zoekgebied, hoe maken we daarvoor een goed plan, welke aantallen passen op welke plekken in dit gebied? Hoe nemen we zorgen en wensen van mensen die in het gebied wonen, werken en recreëren zo goed mogelijk mee? (Gesprekken vooral gevoerd door initiatiefnemers, gemeente en bewoners van een specifiek zoekgebied)

Om de gesprekken onder ‘b’ te kunnen voeren is het nodig dat het gesprek onder a heeft opgeleverd dat er dus x aantal windmolens komen in een bepaald zoekgebied. Ik zie nu soms dat er openingen worden gegeven in de gesprekken die gaan over onderwerpen onder ‘a’ dat 0 ook een uitkomst kan zijn, dan krijg je mensen nooit in een meedenk of acceptatie stand komen om een goed plan met elkaar te maken dat op zoveel mogelijk acceptatie kan rekenen van de omgeving, en komen we ook niet verder met gesprekken onder. ‘’B’.

De reflectie moet geen rem zetten op het realiseren van de energietransitie en het realiseren van duurzame energie projecten zoals windenergie. We moeten en willen aan de slag!

- *Wie moeten deelnemen aan de reflectiefase?*

Jongeren ! , Overheden (ook EZK), leden van energiecooperaties, burgers die nog geen mening hebben of vóór windenergie zijn. (vaak horen we alleen de tegenstanders), en wetenschappelijke instanties zoals. RIVM, GGD Amsterdam ….(ipv individuele wetenschappers of artsen) die staan voor objectieve en feitelijke informatie over geluid en gezondheid,

Het rijk moet ook meer. betrokken zijn, we moeten voorkomen dat gemeente en burgers tegenover elkaar komen te staan, terwijl we bezig zijn een opgave te realiseren die landelijk is (Klimaatakkoord), laat het Rijk ook eens wat lastige kooltjes uit het vuur halen en ons helpen met het duidelijk maken waarom we dit allemaal moeten en willen doen, óók in Amsterdam.

- *Aan welke onderwerpen moet aandacht besteed worden in de reflectiefase? Welke vragen moeten we daarvoor stellen?*

- Duidelijke informatie over wie waar op welk moment invloed op kan (of had kunnen) uitoefenen. Een aantal zaken staan inmiddels vast; zo is de ambitie van de gemeente Amsterdam op het gebied van windenergie een gegeven (dit is door de gemeenteraad vastgesteld beleid) en staat. niet meer ter discussie staat

(duidelijk reflecteren op het proces van die ambitie, wie had wanneer wat kunnen doen? Toewerken naar acceptatie van de ambitie op het gebied van windenergie (zie ook eerder onder a.) zodat mensen in de meedenken en acceptatie stand komen voor concrete invulling van zoekgebieden.

- Duidelijk maken waar informatie vandaan komt en wie namens wie praat; er is teveel informatie die circuleert die niet op wetenschappelijke feiten is gebaseerd.

- *Welke activiteiten horen nog meer in de reflectiefase?*

Informatie, zorgen en wensen concreter maken door aan de slag te gaan met onderzoeken in een concreet gebied, over concrete windmolens, afstanden tot woonobjecten, geluidssimulaties etc….)
Een excursie naar een windpark?

- *Wat heb je nodig van de gemeente?*

Van de gemeente heb ik vooral nodig dat deze duidelijk maakt dat de ambitie op het gebied van windenergie vaststaat , en dat dit samen met het Rijk keer op keer goed wordt uitgelegd hoe dat past in samenhang met wind op zee, zon op daken, en andere technieken, zodat mensen in een meedenk en acceptatie stand komen voor concrete windmolen projecten binnen de zoekgebieden zodat er plannen kunnen worden gemaakt die ook echt gaan werken voor de buurt waarin ze komen. Duidelijk maken dat in elke zoekgebied er een of meerdere windmolens zullen kunnen gaan komen. Hoeveel, waar, hoe hoog en op welke manier is invulling, waar volop invloed kan worden uitgeoefend door een ieder die betrokken is bij het gebied. Zoekgebieden kunnen niet onderling tegen elkaar worden uitgeruild.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 27 oktober 2021 12:08
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Input gevraagd voor jaarprogramma 2022 (deadline donderdag 4 nov)
Bijlagen: Stap 1.docx; Projectinformatie jaarprogramma Duurzaamheid 2022.xlsx; Rekentool capaciteitsraming tbv jaarprogramma duurzaamheid 2022.xlsx; 1911 concept jaarprogramma 2021 dzh.xlsx; Jaarprogramma duurzaamheid 2021.pdf

Beste allemaal,

Zoals aangekondigd gaan we weer het proces in richting het vaststellen van de jaarprogramma's met begrotingen voor 2022.

Het **proces** ziet er als volgt uit:

Inhoudelijke (belangrijkste) hoofdlijnen 2022. *Input vanuit team BEI is aangeleverd (zie bijlage, stap 1)*	MT R&D	2/11
Invullen financiële formats + korte toelichtingen Raakvlakken/Dilemma's	**Aanleveren bij** [redacted] Bila's met EVA en RES Bespreken in KT Aanleveren	**4/11** Week 1/11 9/11 15/11
	Afdelingsoverleg	22/11
Verwerken opmerkingen		25/11

Aan jullie de vraag om **uiterlijk volgende week donderdag 4 november** voor jouw thema de volgende info aan te leveren:

- Korte toelichting opgave en activiteiten/projecten/producten 2022
- Raming capaciteit + out of pocket (ga uit van budget 2021 (**zie 2 bijlagen mbt jaarprogramma 2021**), tenzij gegronde reden is tot aanpassing. Kijk echt kritisch wat er nodig is en reken niet op meer, uurtarieven 2022 worden met 15% verhoogd.)
- Benoem raakvlakken (wat heb je qua inhoud/budget van anderen nodig, binnen de afdeling, binnen R&D of bij andere directies)
- Het betreft hier een opgave voor dekking vanuit het jaarprogramma Duurzaamheid. Voor velen zal je specifieke programmabegroting ook dekking uit andere bronnen nodig hebben. Goed om deze andere bronnen te benoemen bijv. afhankelijkheid jaarprogramma RO of andere directie.
- **Gebruik de excel met projectinformatie 2022 + de rekentool** in de **bijlage**

Fijn als onderstaande personen input willen aanleveren:

Thema	Naam
RES + wind	[redacted] + [redacted]
Zon	[redacted] + [redacted]
Duurzame warmtebronnen o.a. aquathermie, geothermie, biomassa	[redacted]
EVA	[redacted]
Haven & Industrie	[redacted]
Zakelijke markt	[redacted]
Regie	[redacted] / [redacted]

Weet [redacted] of mij ook **tussentijds te vinden als er vragen zijn of we even moeten meedenken**. Met [redacted] en [redacted] / [redacted] plannen we i.i.g. nog even een overlegje in volgende week over EVA en RES.

Groet,
[redacted] mede namens [redacted] en [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Projectmanager
Directie Ruimte en Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl
linkedin.com/company/directie-ruimte-en-duurzaamheid
Weesperplein 8, 1018XA Amsterdam
amsterdam.nl

werkdagen: ma, di, wo en do

Opgaven Team BEI – input voor stap 1 Jaarprogramma 2022
26-10-2021

Duurzame Energiebronnen

- Opgave: groei hoeveelheid duurzame energiebronnen (elektriciteit en warmte)
- RES 1.0 is vastgesteld in de gemeenteraad mei '21
- 2022: 1) Reflectiefase met uitgebreid participatietraject, evaluatie en afwegingskader. 2) Bijdrage in regionaal en landelijke RES-programma 3) Voorbereiding/uitwerking windprojecten (o.a. ruimtelijke inpassing, financieel, organisatie, participatie)
- Context: Vraagt ntb bijdrage in de uitwerking/uitvoering van **R**(enD), G&O, V&OR, EZ en Havenbedrijf
- Disclaimer: Opgevoerde budget is niet afdoende voor volledige uitvoeringsorganisatie, die nog moet worden uitgedacht. Budget o.a. afhankelijk van nieuwe coalitieakkoord.

Energie-infrastructuur (Elektriciteit)

- Opgave: Toekomstbestendige elektriciteitsvoorziening voor Amsterdam
- Basisvoorwaarde voor behoud economische ontwikkeling, groei van nde stad, waaronder woningbouw en energietransitie
- 2022: 1) Intensiveren samenwerkingsprogramma met Liander 2) Aanpak congestie 3) Ontwikkelkader onderstations 4) Middenspanningsstrategie
- Context: Vraagt bijdrage in de uitwerking/uitvoering van **R**(enD), G&O, V&OR, EZ en Havenbedrijf
- Disclaimer: Opgave gaat fase van uitvoering in. Dit vraagt brede inzet in de gehele organisatie.

Haven & Industrie en verduurzamen zakelijke markt

- Opgave: Verduurzamen Haven & Industrie en zakelijke markt: energiebesparing, waterstof en CO_2 afvangst
- Samenwerkingsprogramma met EZ en Haven op Haven en Industrie
- Samenwerkingsprogramma met EZ op verduurzamen zakelijke markt
- 2022: 1) energie-infra waterstof 2) energie-infra CO_2
- Context: Vraagt bijdrage in de uitwerking/uitvoering van **R**(enD), EZ en Havenbedrijf

Team: (invullen)

Projectnaam	Korte toelichting op activiteit en te behalen resultaten	Bedrag uren	Bedrag materiële kosten	Totaal bedrag

Format berekenen capaciteitskosten teams Duurzaamheid

Naam medewerker	*Vul bij R&D medewerker hier niets in. Vul bij inhuur een "I" in*	*Aantal uren per week (max. 36)*	*Uurtarief*	*Bedrag*
(naam project a)				Niet zelf invullen!
(naam medewerker 1)		36		
(naam medewerker 2)	I	32		
(etc.)				0
				0
				0
				0
				0
	totaal capaciteit voor het project			

Schaal	*Intern uurtarief (voorlopig)*	*Inhuur uurtarief (voorlopig)*
7		
8		
9		
10		
10a		
11		
11a		
12		
13		
14		

Ter achtergrondinformatie (dit wordt gebruikt bij de automatische berekening van de kosten)
Bij R&D medewerkers wordt bij full time uitgegaan van 1.373 productieve uren per jaar
Bij R&D inhuur wordt bij full time uitgegaan van 1.600 productieve uren per jaar

(naam project b)				Niet zelf invullen!
(naam medewerker 1)				0
(naam medewerker 2)				0
(etc.)				0
				0
				0
				0
				0
	totaal capaciteit voor het project			**0**

(naam project c)				Niet zelf invullen!
(naam medewerker 1)				0
(naam medewerker 2)				0
(etc.)				0
				0
				0
				0
				0
	totaal capaciteit voor het project			**0**

(naam project d)				Niet zelf invullen!
(naam medewerker 1)				0
(naam medewerker 2)				0
(etc.)				0
				0
				0
				0
				0
	totaal capaciteit voor het project			**0**

(naam project e)				Niet zelf invullen!
(naam medewerker 1)				0
(naam medewerker 2)				0
(etc.)				0

				0
				0
				0
				0
	totaal capaciteit voor het project			**0**

(naam project f)				Niet zelf invullen!
(naam medewerker 1)				0
(naam medewerker 2)				0
(etc.)				0
				0
				0
				0
				0
	totaal capaciteit voor het project			**0**

(naam project g)				Niet zelf invullen!
(naam medewerker 1)				0
(naam medewerker 2)				0
(etc.)				0
				0
				0
				0
				0
	totaal capaciteit voor het project			**0**

(naam project h)				Niet zelf invullen!
(naam medewerker 1)				0
(naam medewerker 2)				0
(etc.)				0
				0
				0
				0
				0
	totaal capaciteit voor het project			**0**

Bouwsteen	Project	Wat ga je doen?	Welke kosten voor ureninzet?	Welke materiële kosten?	Totaalbedrag
Klimaatneutraal					
Gebouwde omgeving	Coördinatie en regie		[redacted]		[redacted]
	Wonen&corporaties	Regie voeren, samenhang borgen tussen projecten en activiteiten die bijdrage aan de realisatie van de pijler 'energiezuinige woningen' van de Routekaart met o.a. - opdrachten aan Stichting !WOON (Energie en Woningverbetering) en regionaal energieloket - monitoren samenwerkingsafspraken met de corporaties en bijsturen bij. - In het kader van duurzaam herstel opstellen plan voor collectieve inkoopacties gericht op isoleren, zon en aardgasvrij maken van particuliere woningen en start uitvoering. - stimuleren bewoners (huurders en woningeigenaren) om zelf energie te besparen, o.a. door inzet van energiecoaches en fiexbrigades. Hiervoor doen we een aanvraag bij het Rijk (specifieke uitkering Regeling Reductie energiegebruik woningen, RREW).	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Nieuwbouw	Het streven is om in 2021, uiterlijk januari 2022, de in Amsterdam vigerende norm voor energiezuinig bouwen van woningen van EPC 0,2 beleidsneutraal om te zetten in de nieuwe landelijke BENG systematiek en deze ook in werking te laten treden. Hiervoor is Amsterdam in 2021 afhankelijk van het Rijk voor een wettelijke grondslag. Vanaf 2022 voorziet de Omgevingswet in deze wettelijke grondslag. Parallel wordt dit jaar gebruikt om voorbereidingen te treffen voor aangescherpte normen voor kantoren en overige utiliteit. In de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 is aangekondigd dat deze vervolgens in 2022 en 2023 in Amsterdam in werking treden. Deze activiteiten worden in samenwerking met o.a. directie G&O en Wonen voorbereid. Voor de sector kantoren zal directie EZ worden betrokken.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	VvE	Uitvoering en doorontwikkeling VvE aanpak. De VvE aanpak richt zich naast het energiezuinig maken van woningen, ook op advies en ondersteuning van VvE's bij zonnepanelen en aardgasvrij maken van de gebouwen. O.a. energieadvies en procesondersteuning, vraagbaak instellen, beheer / doorontwikkeling online stappenplan, bijeenkomsten / workshops VvE's en VvE beheerders.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Zakelijke markt	Uitvoering en doorontwikkeling van aanpak verduurzaming zakelijke markt, met specifiek inzet op meer informeren en bewustwording creëren, hulpaanbod (o.a. energiescans) voor bedrijven opschalen en verder optimaliseren, collectieve (branchespecifieke en gebiedsgerichte) projecten initiëren. en . Accounthouder naar EZ, Omgevingsdienst (handhaving intensiveren)en MKB Motor,	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Maatschappelijk vastgoed	Versnellingsaanpak verduurzaming maatschappelijk vastgoed. O.a. inzicht creëren in doelgroepen en kansen, aanjagen en ondersteunen kansrijke projecten, bundelen en delen van kennis, ontwikkelen en coördineren benodigd instrumentarium(o.a. subsidies). Geplande activiteiten zijn o.a.: - Uitvoering van 18 pilotprojecten in PO en VO - I.s.m. OJZ en Klimaatfonds ontwikkeling financieel instrumentarium voor verduurzaming onderwijsgebouwen. - inzichtelijk maken van eigendomsverhoudingen en het energieverbruik van maatschappelijke gebouwen in Amsterdam	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Elektriciteit	Zon	Activiteiten onder meer gericht op: - toename zonne-energie en rekening houden met inclusieve aanpak van Amsterdam - informeren Amsterdammers over de voordelen van zonne energie, ondersteunen en faciliteren we via een doelgroepenaanpak, - benutten kansen voor dubbel ruimtegebruik	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Zon woningcorporaties	Samen met AFWC en corporaties belemmeringen wegnemen waar corporaties tegen aanlopen weg , zodat er meer panelen in een korter tijdsbestek op de corporatie daken komen. In het kader van duurzaam herstel wordt een garantie/risicofonds uitgewerkt op basis waarvan corporaties sneller zonprojecten realiseren.		[redacted]	[redacted]

Bouwsteen	Project	Wat ga je doen?	Welke kosten voor ureninzet?	Welke materiële kosten?	Totaalbedrag
	Wind	Via twee hoofdlijnen proces inzetten tot realisatie van windmolens in de zoekgebieden : 1. Concretisering en prioritering van de zoekgebieden 2 Uitvoering en realisatie. In de geprioriteerde zoekgebieden wordt gestart met/meegewerkt aan planologische inpassing van windturbines. De resultaten van het prioriteren en het uitwerken van de zoekgebieden worden vastgelegd in de RES NHZ 1.0 en de Omgevingsvisie/-plan Amsterdam.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	RES	De concept RES wordt uitgewerkt tot de RES 1.0. In 2021 zijn de zoekgebieden uit de concept RES geconcretiseerd zijn en vastgelegd in de RES 1.0, vastgesteld door de gemeenteraad. Dit gebeurt via in samenwerking/participatie en afstemming met inwoners en stakeholders binnen en buiten de gemeente, ook met buurgemeenten.	[redacted]		[redacted]
Haven en Industrie	Haven en industrie	In het havengebied samen met het Havenbedrijf en stakeholders uit het gebied werken aan een fundamentele transitie van een fossiele naar duurzame (zowel energie als circulair) haveneconomie. We werken aan reductie van CO2 uitstoot bij bedrijven, CCSU bij AEB, waterstofproductie en opwek, zon en wind en productie van duurzame brandstoffen voor lucht- en scheepvaart. Doel voor 2021 is o.a. investeringsbeslissingen voor CO2 afvanginstallatie bij AEB, CO2 infrastructuur in het NZKG, herontwikkeling van de Hemweglocatie naar duurzame energiehub, Waterstofinfrastructuur en elektrolysecapaciteit.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Bouwen aan de beweging in de stad	Nieuw Amsterdam klimaat	Bieden van inspiratie en handelingsperspectief aan Amsterdammers die willen verduurzamen. Platform verder doorontwikkelen tot duurzaamheidsbrede one stop shop voor de doelgroepen. Lancering energy challenge tool, doorontwikkeling duurzame wegwijzer, meer verhalen en inspiratie.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Overig deel Bouwen aan de beweging in de stad	Verbeteren dienstverlening en instrumenten, bieden ondersteuning aan Amsterdammers met vragen en plannen en begeleiden bij aanvraag subsidies.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Klimaatrechtvaardigheid en sociaal domein	Klimaatrechtvaardigheid en sociaal domein	Uitvoering van diverse activiteiten zoals het langlopend project Step2Save met o.a. energiecoaches die adviezen geven aan bewoners met lage inkomens	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Klimaatrapportage en monitoring	Rapportage en klimaatbegroting	In de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 heeft de Gemeenteraad in april 2020 vastgesteld dat er jaarlijks wordt gerapporteerd over de uitvoering van de Routekaart. Met deze rapportage wordt verantwoord afgelegd op inhoud en doelmatigheid van de inzet van middelen. Er wordt gerapporteerd over de voortgang van de indicatoren en de maatregelen en er worden nieuwe/gewijzigde maatregelen aangekondigd. Een update van de Klimaatbegroting maakt tevens onderdeel uit van de rapportage. De rapportage richt zich op het kalenderjaar 2020 en wordt samen met een groot aantal gemeentelijke directies voorbereid. We verkennen hierbij innovatieve mogelijkheden om de Klimaatbegroting verder door te ontwikkelen, zoals het ontsluiten van nieuwe databronnen en het toepassen van nieuwe	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Data en monitoring		[redacted]	[redacted]	[redacted]
Programma en regie	Programma en regie	Overall programmamanagement gericht op de realisatie van de ambities en activiteiten van de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Communicatie	Communicatie		[redacted]	[redacted]	[redacted]
		subtotaal Klimaatneutraal	[redacted]	[redacted]	**5.963.207**
Circulaire economie					
Regie en programma	Regie en programma	Programmasturing inclusief monitoring en evaluatie Innovatie- en uitvoeringsprogramma Amsterdam Circulair 2020-2021 (>200 projecten).	[redacted]	[redacted]	[redacted]

Bouwsteen	Project	Wat ga je doen?	Welke kosten voor ureninzet?	Welke materiële kosten?	Totaalbedrag
Onderzoek en Innovatie	Onderzoek en Innovatie	Twee onderzoeken ter versterking van de uitvoering projecten. 1.Digital twin openbare ruimte en ondergrond – ; Verbinden van digitale producten in gehele waardeketen Gebouwde omgeving – verschillende lopende projecten die individueel bekostigd worden (bijv. EME door Vastgoed) – verdere inventarisatie, expert-bijeenkomst, uitzetten kleine onderzoeken (projecten 140 en 213). 2. Ruimtelijke impact CE (gebiedsontwikkeling, grondstoffenhubs, bedrijvigheid, logistiek, haven & industrie).	[redacted]	0	[redacted]
Haven & Industrie/branches	CE projecten Haven & Industrie/branches	Haven & Industrie en bedrijven dragen bij aan alle waardeketens. Maatwerk per doelgroep. Algemeen: coördinatie projecten andere directies en partners. Daarnaast Inzet onder andere op uitvoering motie versterken samenwerking bedrijven havengebied via afdelingsbreed programma Haven & industrie; koplopersgroep circulaire hotels en Bizzen; ontwikkelen circulaire scans als tool voor bedrijven en festivals.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
waardeketen voedsel	CE Projecten voedsel	Algemeen coördinatie uitvoering projecten van andere directies en partners. Tevens projecten op het gebied van tegengaan van voedselverspilling; stimuleren korte ketens zoals Boeren voor Buren & Voedsel verbindt, transitie van dierlijk naar plantaardig; van Amsterdamse bodem. Ism Voedselstrategie.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
waardeketen consumptiegoederen	CE Projecten consumptiegoederen	Samenwerking met Afval & Grondstoffen (voeren meeste projecten uit), deelname landelijk transitieteam consumptiegoederen.	[redacted]		[redacted]
waardeketen gebouwde omgeving	CE Projecten gebouwde omgeving	Algemeen: coördinatie projecten bij diverse andere directies en partners. Deelname MRA programma Samen versnellen Cirkelstad Nieuwe normaal in de bouw. Ook borging gebiedsadvisering via Programma Duurzame GebiedsOntwikkeling . Tevens: 1. Gebiedsontwikkeling nieuwbouw/transformatie zoals waarde inventarisatie in gebieden, gebiedsadvisering nieuwe projecten met borging circulaire criteria, aanscherpen MPG. 2. Openbare ruimte en eigen organisatie zoals ontwikkeling online gereedschapskist circulaire tools en houtbouw/gebruik biobased materialen. 3. Bestaande stad zoals coördinatie aanpak circulaire corporatie met pilotprojecten, inzetten op circulaire renovatie zoals isolatie.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Communicatie CE	Communicatie CE	Gericht op Amsterdammers, bedrijven, eigen organisatie en internationale steden. Middelen inzet via diverse media zoals social media, online platform NAK onderdeel CE, nieuwsbrieven, gerichte campagnes, (internationale) speeches, internationale korte filmpjes, taskforce communicatie CE met regionale stakeholders en diverse publicaties, zichtbaarheid CE via projecten in de stad.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
CE projecten andere directies		In totaal is € 4 miljoen coalitiemiddelen voor CE en afvalketen beschikbaar. Hiervan is € 2,7 miljoen nog vrij beschikbaar voor directies waarvan € 1,6 miljoen geparkeerd is op rekening RenD. Hiermee worden meeste projecten uitgevoerd uit de > 200 projecten Innovatie- en uitvoeringsprogramma Amsterdam Circulair 2020 -2021. Van deze € 1,6 miljoen wordt € 624.012 ingezet voor het RenD deel en € 975.988 voor de projecten van andere directies..		[redacted]	[redacted]
		subtotaal CE	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Aardgasvrij					
AGV Programma en regie	AGV Programma, regie en lobby (JP)	Bestuursadvisering en algemene aansturing van het programma. Beantwoording moties en halfjaarlijkse update brieven aardgasvrij.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
AGV Strategie	AGV Strategie	Lage Temperatuur Warmte programma, Onderzoek potentie geothermie, Isolatiestrategie, Onderzoek mogelijkheden koeling, Marktordening collectieve warmtesystemen	[redacted]	[redacted]	[redacted]
AGV Bestaande Bouw	AGV Bestaande Bouw	Uitvoering aanpak Wijken Aardgasvrij Maken (WAM!) in rond dertig wijken. Inclusief proeftuinen Van der Pek en WG-terrein en begeleiding buurtinitiatieven zoals MeerEnergie.	[redacted]		[redacted]
	AGV Wijkaanpak			[redacted]	[redacted]
AGV Communicatie	AGV Communicatie	Gebiedsgerichte communicatie gericht op de gebouw-/woningeigenaar in buurten die aardgasvrij gemaakt gaan worden.	[redacted]	[redacted]	[redacted]

Bouwsteen	Project	Wat ga je doen?	Welke kosten voor ureninzet?	Welke materiële kosten?	Totaalbedrag
AGV Participatie	AGV Participatie	In de buurten van de wijkaanpak worden volgens het WAM!-proces bewoners betrokken bij de keuze voor het aardgasvrij-alternatief voor hun buurt.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
		subtotaal AGV	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Algemene taken					0
Algemeen deel Versnellingsmiddelen	Subsidie Stichting !Woon			[redacted]	[redacted]
	Subsidieregeling duurzame initiatieven (deel via Versnellingsmiddelen)		[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Duurzaamheidscoördinatoren stadsdelen	Per stadsdeel een capaciteit een duurzaamheidscoördinator. Na evaluatie Q2 2021 werken met jaarcontracten ipv inhuur		[redacted]	[redacted]
	Duurzame eigen organisatie	Scala aan activiteiten van het programma Duurzame Gemeentelijke Organisatie. Ook capaciteit voor duurzaam inkopen dekken in dit budget		[redacted]	[redacted]
	Overig algemeen deel Versnellingsmiddelen	Koplopersaanpak via o.a. 02025 € 350.000 (uitgaande van verlenging in 2e helft 2021) Adviezen maatschappelijk organisaties € 75.000 Raadsinitiatief bestrijding energiearmoede € 95.000		[redacted]	[redacted]
		subtotaal Algemene versnellingsmiddelen	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Algemene taken	geluid	Het geluidbeleid geeft invulling aan de verplichtingen voor het collega vanuit de Europese geluid richtlijn en de collegedoelstellingen tav de leefbaarheid. Met de activiteiten uit het actieplan geluid wordt een bijdrage gegeven aan de vermindering van ernstige geluidshinder, wat bijdraagt aan een betere gezondheid voor de Amsterdammers.	[redacted]		[redacted]
	Bestuurszaken		[redacted]		[redacted]
	Communicatie algemeen	kosten strategisch medewerker, contentbeheer. N.b. nog geen rekening gehouden met kosten Expertise gedragsverandering	[redacted]		[redacted]
	Netwerk en Lobby	Actieve lobby voeren richting het Rijk en Europa om te pleiten voor een ambitieus duurzaamheidsbeleid, de juiste randvoorwaarden op gebied van bijvoorbeeld wet- en regelgeving, financiën en ruimte voor lokale afweging en uitvoering. Deel uitmaken en een actieve bijdrage leveren aan regionale, nationale en internationale (zoals CNCA) netwerken.	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Beheer Klimaatfonds		[redacted]		[redacted]
	Beheer Duurzaamheidsfonds		[redacted]		[redacted]
	Algemeen deel beheer middelen	inzet voor planning en control, juridisch advisering e.d.	[redacted]		[redacted]
		Subtotaal algemene taken	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Nieuwe en overige taken	Ruimtelijke (beleids)vertaling)	Ruimtelijke beleidsvertaling en omgevingswet m.b.t. duurzaamheid. Hiervoor worden o.a. diverse taken door een kwartiermaker verricht.	[redacted]		[redacted]
	EVA Elektriciteitsinfrastructuur	Elektriciteitsinfrastructuur afstemmen en gereed maken voor de ambities op het gebied van duurzame energieopwekking. De taken zijn binnen R&D van Ruimte naar Duurzaamheid gegaan. Een deel van de dekking van de kosten komt uit het programma Ruimte voor de stad.	[redacted]		[redacted]
	Innovatie/CTO	p.m.			p.m.
	Floriade (CE)	p.m.			p.m.
	Duurzaam Herstel	Inzet voor de diverse motoren van Duurzaam herstel. Dekking komt uit het Klimaatfonds			0

Bouwsteen	Project	Wat ga je doen?	Welke kosten voor ureninzet?	Welke materiële kosten?	Totaalbedrag
	Warmte voor de Stad	Een integrale strategische verkenning voor collectieve warmte van de gezamenlijke directies G&O, V&OR, R&D en IB, . Bij bepaling van budget is uitgegaan van afronding in Q1.		[redacted]	[redacted]
	Manager City Deal	Dagelijkse aansturing van het samenwerkingsverband City Deal Amsterdam Aardgasvrij. 2/3 van de kosten verrekenen met Citydeal-partners		[redacted]	[redacted]
	WPW accountteam	Invulling van aandeelhoudersrol bij de nieuwe gemeentelijke deelneming Westpoort Warmte, om zo te sturen op het publiek belang. Overige kosten te dekken in het verkooptraject		[redacted]	[redacted]
	LTW-A structureel beleid en regie	Bepalen gemeentelijke rol en bijpassend organisatiemodel voor de realisatie en het beheer van lage temperatuur warmte in Amsterdam Budget is voor de aanloopkosten		[redacted]	[redacted]
		Subtotaal nieuwe en overige taken	[redacted]	[redacted]	[redacted]
		TOTAAL	[redacted]	[redacted]	[redacted]

Bouwsteen	**Project** *Schrijf hieronder in elke cel steeds het onderwerp waarvoor je het budget wil gebruiken.*	**Wat ga je doen?** *Neem hieronder in elke cel steeds een korte begrijpelijke toelichting op. Laat kort, maar zo goed mogelijk, zien wat de doelstelling is en welke activiteit wordt uitgevoerd*	**Wat levert het op?** *Welke resultaten ga je leveren, inclusief te leveren producten.* *Invullen voor zover dit van toepassing is*	**Welke kosten voor ureninzet?** *Schrijf hieronder op welke kosten je verwacht voor de inzet*	**Welke materiële kosten?** *Schrijf hieronder op welke materiële kosten je verwacht.*	**Totaalbedrag** *HIER VUL JE NIKS IN. DEZE KOLOM TELT AUTOMATISCH OP.*
Klimaatneutraal						
Gebouwde omgeving	Coördinatie en regie			[redacted]		[redacted]
	Wonen&corporaties	Regie voeren, samenhang borgen tussen projecten en activiteiten die bijdrage aan de realisatie van de pijler energiezuinige woningen van de Routekaart met o.a. - opdrachten aan Stichting !WOON (Energie en Woningverbetering) en regionaal energieloket - monitoren samenwerkingsafspraken met de corporaties en bijsturen bij. - In het kader van duurzaam herstel opstellen plan voor collectieve inkoopacties gericht op isoleren, zon en aardgasvrij maken van particuliere woningen en start uitvoering. - stimuleren bewoners (huurders en woningeigenaren) om zelf energie te besparen, o.a. door inzet van energiecoaches en fiexbrigades. Hiervoor doen we een aanvraag bij het Rijk (specifieke uitkering Regeling Reductie energiegebruik woningen, RREW).		[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Nieuwbouw	Het streven is om in 2021, uiterlijk januari 2022, de in Amsterdam vigerende norm voor energiezuinig bouwen van woningen van EPC 0,2 beleidsneutraal om te zetten in de nieuwe landelijke BENG systematiek en deze ook in werking te laten treden. Hiervoor is Amsterdam in 2021 afhankelijk van het Rijk voor een wettelijke grondslag. Vanaf 2022 voorziet de Omgevingswet in deze wettelijke grondslag. Parallel wordt dit jaar gebruikt om voorbereidingen te treffen voor aangescherpte normen voor kantoren en overige utiliteit. In de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 is aangekondigd dat deze vervolgens in 2022 en 2023 in Amsterdam in werking treden. Deze activiteiten worden in samenwerking met o.a. directie G&O en Wonen voorbereid. Voor de sector kantoren zal directie EZ worden betrokken.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
	VvE	Uitvoering en doorontwikkeling VvE aanpak. De VvE aanpak richt zich naast het energiezuinig maken van woningen, ook op advies en ondersteuning van VvE s bij zonnepanelen en aardgasvrij maken van de gebouwen. O.a. energieadvies en procesondersteuning, vraagbaak instellen, beheer / doorontwikkeling online stappenplan, bijeenkomsten / workshops VvE's en VvE beheerders.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Zakelijke markt	Uitvoering en doorontwikkeling van aanpak verduurzaming zakelijke markt, met specifiek inzet op meer informeren en bewustwording creëren, hulpaanbod (o.a. energiescans) voor bedrijven opschalen en verder optimaliseren, collectieve (branchespecifieke en gebiedsgerichte) projecten initiëren. en . Accounthouder naar EZ, Omgevingsdienst (handhaving intensiveren)en MKB Motor,		[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Maatschappelijk vastgoed	Versnellingsaanpak verduurzaming maatschappelijk vastgoed. O.a. inzicht creëren in doelgroepen en kansen, aanjagen en ondersteunen kansrijke projecten, bundelen en delen van kennis, ontwikkelen en coördineren benodigd instrumentarium(o.a. subsidies). Geplande activiteiten zijn o.a.: - Uitvoering van 18 pilotprojecten in PO en VO - I.s.m. OJZ en Klimaatfonds ontwikkeling financieel instrumentarium voor verduurzaming onderwijsgebouwen. - inzichtelijk maken van eigendomsverhoudingen en het energieverbruik van maatschappelijke gebouwen in Amsterdam		[redacted]	[redacted]	[redacted]
Elektriciteit	Zon	Activiteiten onder meer gericht op: - toename zonne-energie en rekening houden met inclusieve aanpak van Amsterdam - informeren Amsterdammers over de voordelen van zonne energie, ondersteunen en faciliteren we via een doelgroepenaanpak, - benutten kansen voor dubbel ruimtegebruik		[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Zon woningcorporaties	Samen met AFWC en corporaties belemmeringen wegnemen waar corporaties tegen aanlopen weg , zodat er meer panelen in een korter tijdsbestek op de corporatie daken komen. In het kader van duurzaam herstel wordt een garantie/risicofonds uitgewerkt op basis waarvan corporaties sneller zonprojecten realiseren.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Wind	Via twee hoofdlijnen proces inzetten tot realisatie van windmolens in de zoekgebieden : 1. Concretisering en prioritering van de zoekgebieden 2 Uitvoering en realisatie. In de geprioriteerde zoekgebieden wordt gestart met/meegewerkt aan planologische inpassing van windturbines. De resultaten van het prioriteren en het uitwerken van de zoekgebieden worden vastgelegd in de RES NHZ 1.0 en de Omgevingsvisie/-plan Amsterdam.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
	RES	De concept RES wordt uitgewerkt tot de RES 1.0. In 2021 zijn de zoekgebieden uit de concept RES geconcretiseerd zijn en vastgelegd in de RES 1.0, vastgesteld door de gemeenteraad. Dit gebeurt via in samenwerking/participatie en afstemming met inwoners en stakeholders binnen en buiten de gemeente, ook met buurgemeenten.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
Haven en Industrie	Haven en industrie	In het havengebied samen met het Havenbedrijf en stakeholders uit het gebied werken aan een fundamentele transitie van een fossiele naar duurzame (zowel energie als circulair) haveneconomie. We werken aan reductie van CO2 uitstoot bij bedrijven, CCSU bij AEB, waterstofproductie en opwek, zon en wind en productie van duurzame brandstoffen voor lucht- en scheepvaart. Doel voor 2021 is o.a. investeringsbeslissingen voor CO2 afvanginstallatie bij AEB, CO2 infrastructuur in het NZKG, herontwikkeling van de Hemweglocatie naar duurzame energiehub, Waterstofinfrastructuur en elektrolysecapaciteit.		[redacted]	[redacted]	[redacted]

Bouwsteen	Project	Wat ga je doen?	Wat levert het op?	Welke kosten voor ureninzet?	Welke materiële kosten?	Totaalbedrag
Bouwen aan de beweging in de stad	Nieuw Amsterdam klimaat	Bieden van inspiratie en handelingsperspectief aan Amsterdammers die willen verduurzamen. Platform verder doorontwikkelen tot duurzaamheidsbrede one stop shop voor de doelgroepen. Lancering energy challenge tool, doorontwikkeling duurzame wegwijzer, meer verhalen en inspiratie.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Overig deel Bouwen aan de beweging in de stad	Verbeteren dienstverlening en instrumenten, bieden ondersteuning aan Amsterdammers met vragen en plannen en begeleiden bij aanvraag subsidies.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
Klimaatrechtvaardigheid en sociaal domein	Klimaatrechtvaardigheid en sociaal domein	Uitvoering van diverse activiteiten zoals het langlopend project Step2Save met o.a. energiecoaches die adviezen geven aan bewoners met lage inkomens		[redacted]	[redacted]	[redacted]
Klimaatrapportage en monitoring	Rapportage en klimaatbegroting	In de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 heeft de Gemeenteraad in april 2020 vastgesteld dat er jaarlijks wordt gerapporteerd over de uitvoering van de Routekaart. Met deze rapportage wordt verantwoord afgelegd op inhoud en doelmatigheid van de inzet van middelen. Er wordt gerapporteerd over de voortgang van de indicatoren en de maatregelen en er worden nieuwe/gewijzigde maatregelen aangekondigd. Een update van de Klimaatbegroting maakt tevens onderdeel uit van de rapportage. De rapportage richt zich op het kalenderjaar 2020 en wordt samen met een groot aantal gemeentelijke directies voorbereid. We verkennen hierbij innovatieve mogelijkheden om de Klimaatbegroting verder door te ontwikkelen, zoals het ontsluiten van nieuwe databronnen en het toepassen van nieuwe visualisaties.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Data en monitoring			[redacted]	[redacted]	[redacted]
Programma en regie	Programma en regie	Overall programmamanagement gericht op de realisatie van de ambities en activiteiten van de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
Communicatie	Communicatie			[redacted]	[redacted]	[redacted]
			subtotaal Klimaatneutraal	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Circulaire economie						
Regie en programma	Regie en programma	Programmasturing inclusief monitoring en evaluatie Innovatie- en uitvoeringsprogramma Amsterdam Circulair 2020-2021 (>200 projecten).		[redacted]	[redacted]	[redacted]
Onderzoek en Innovatie	Onderzoek en Innovatie	Twee onderzoeken ter versterking van de uitvoering projecten. 1.Digital twin openbare ruimte en ondergrond – ; Verbinden van digitale producten in gehele waardeketen Gebouwde omgeving – verschillende lopende projecten die individueel bekostigd worden (bijv. EME door Vastgoed) – verdere inventarisatie, expert-bijeenkomst, uitzetten kleine onderzoeken (projecten 140 en 213). 2. Ruimtelijke impact CE (gebiedsontwikkeling, grondstoffenhubs, bedrijvigheid, logistiek, haven & industrie).		[redacted]	0	[redacted]
Haven & Industrie/branches	CE projecten Haven & Industrie/branches	Haven & Industrie en bedrijven dragen bij aan alle waardeketens. Maatwerk per doelgroep. Algemeen: coördinatie projecten andere directies en partners. Daarnaast Inzet onder andere op uitvoering motie versterken samenwerking bedrijven havengebied via afdelingsbreed programma Haven & industrie; koplopersgroep circulaire hotels en Bizzen; ontwikkelen circulaire scans als tool voor bedrijven en festivals.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
waardeketen voedsel	CE Projecten voedsel	Algemeen coördinatie uitvoering projecten van andere directies en partners. Tevens projecten op het gebied van tegengaan van voedselverspilling; stimuleren korte ketens zoals Boeren voor Buren & Voedsel verbindt, transitie van dierlijk naar plantaardig; van Amsterdamse bodem. Ism Voedselstrategie.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
waardeketen consumptiegoederen	CE Projecten consumptiegoederen	Samenwerking met Afval & Grondstoffen (voeren meeste projecten uit), deelname landelijk transitieteam consumptiegoederen.		[redacted]		[redacted]
waardeketen gebouwde omgeving	CE Projecten gebouwde omgeving	Algemeen: coördinatie projecten bij diverse andere directies en partners. Deelname MRA programma Samen versnellen Cirkelstad Nieuwe normaal in de bouw. Ook borging gebiedsadvisering via Programma Duurzame GebiedsOntwikkeling . Tevens: 1. Gebiedsontwikkeling nieuwbouw/transformatie zoals waarde inventarisatie in gebieden, gebiedsadvisering nieuwe projecten met borging circulaire criteria, aanscherpen MPG. 2. Openbare ruimte en eigen organisatie zoals ontwikkeling online gereedschapskist circulaire tools en houtbouw/gebruik biobased materialen. 3. Bestaande stad zoals coördinatie aanpak circulaire corporatie met pilotprojecten, inzetten op circulaire renovatie zoals isolatie.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
Communicatie CE	Communicatie CE	Gericht op Amsterdammers, bedrijven, eigen organisatie en internationale steden. Middelen inzet via diverse media zoals social media, online platform NAK onderdeel CE, nieuwsbrieven, gerichte campagnes, (internationale) speeches, internationale korte filmpjes, taskforce communicatie CE met regionale stakeholders en diverse publicaties, zichtbaarheid CE via projecten in de stad.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
CE projecten andere directies		In totaal is € 4 miljoen coalitiemiddelen voor CE en afvalketen beschikbaar. Hiervan is € 2,7 miljoen nog vrij beschikbaar voor directies waarvan € 1,6 miljoen geparkeerd is op rekening RenD. Hiermee worden meeste projecten uitgevoerd uit de > 200 projecten Innovatie- en uitvoeringsprogramma Amsterdam Circulair 2020 -2021. Van deze € 1,6 miljoen wordt € 624.012 ingezet voor het RenD deel en € 975.988 voor de projecten van andere directies..		[redacted]	[redacted]	[redacted]
			subtotaal CE	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Aardgasvrij						
AGV Programma en regie	AGV Programma, regie en lobby (JP)	Bestuursadvisering en algemene aansturing van het programma. Beantwoording moties en halfjaarlijkse update brieven aardgasvrij.		[redacted]	[redacted]	[redacted]
AGV Strategie	AGV Strategie	Lage Temperatuur Warmte programma, Onderzoek potentie geothermie, Isolatiestrategie, Onderzoek mogelijkheden koeling, Marktordening collectieve warmtesystemen		[redacted]	[redacted]	[redacted]
AGV Bestaande Bouw	AGV Bestaande Bouw	Uitvoering aanpak Wijken Aardgasvrij Maken (WAM!) in rond dertig wijken. Inclusief proeftuinen Van der Pek en WG-terrein en begeleiding buurtinitiatieven zoals MeerEnergie.		[redacted]		[redacted]

Bouwsteen	Project	Wat ga je doen?	Wat levert het op?	Welke kosten voor ureninzet?	Welke materiële kosten?	Totaalbedrag
	AGV Wijkaanpak					
AGV Communicatie	AGV Communicatie	Gebiedsgerichte communicatie gericht op de gebouw-/woningeigenaar in buurten die aardgasvrij gemaakt gaan worden.				
AGV Participatie	AGV Participatie	In de buurten van de wijkaanpak worden volgens het WAM!-proces bewoners betrokken bij de keuze voor het aardgasvrij-alternatief voor hun buurt.				
			subtotaal AGV			
Algemene taken						0
Algemeen deel Versnellingsmiddelen	Subsidie Stichting !Woon					
	Subsidieregeling duurzame initiatieven (deel via Versnellingsmiddelen)					
	Duurzaamheidscoördinatoren stadsdelen	Per stadsdeel een capaciteit een duurzaamheidscoördinator. Na evaluatie Q2 2021 werken met jaarcontracten ipv inhuur				
	Duurzame eigen organisatie	Scala aan activiteiten van het programma Duurzame Gemeentelijke Organisatie. Ook capaciteit voor duurzaam inkopen dekken in dit budget				
	Overig algemeen deel Versnellingsmiddelen	Koplopersaanpak via o.a. 02025 € 350.000 (uitgaande van verlenging in 2e helft 2021) Adviezen maatschappelijk organisaties € 75.000 Raadsinitiatief bestrijding energiearmoede € 95.000				
			subtotaal Algemene versnellingsmiddelen			
Algemene taken	geluid	Het geluidbeleid geeft invulling aan de verplichtingen voor het collega vanuit de Europese geluid richtlijn en de collegedoelstellingen tav de leefbaarheid. Met de activiteiten uit het actieplan geluid wordt een bijdrage gegeven aan de vermindering van ernstige geluidshinder, wat bijdraagt aan een betere gezondheid voor de Amsterdammers.				
	Bestuurszaken					
	Communicatie algemeen	kosten strategisch medewerker, contentbeheer. N.b. nog geen rekening gehouden met kosten Expertise gedragsverandering				
	Netwerk en Lobby	Actieve lobby voeren richting het Rijk en Europa om te pleiten voor een ambitieus duurzaamheidsbeleid, de juiste randvoorwaarden op gebied van bijvoorbeeld wet- en regelgeving, financiën en ruimte voor lokale afweging en uitvoering. Deel uitmaken en een actieve bijdrage leveren aan regionale, nationale en internationale (zoals CNCA) netwerken.				
	Beheer Klimaatfonds					
	Beheer Duurzaamheidsfonds					
	Algemeen deel beheer middelen	inzet voor planning en control, juridisch advisering e.d.				
			Subtotaal algemene taken			
Nieuwe en overige taken	Ruimtelijke (beleids)vertaling)	Ruimtelijke beleidsvertaling en omgevingswet m.b.t. duurzaamheid. Hiervoor worden o.a. diverse taken door een kwartiermaker verricht.				
	EVA Elektriciteitsinfrastructuur	Elektriciteitsinfrastructuur afstemmen en gereed maken voor de ambities op het gebied van duurzame energieopwekking. De taken zijn binnen R&D van Ruimte naar Duurzaamheid gegaan. Een deel van de dekking van de kosten komt uit het programma Ruimte voor de stad.				
	Innovatie/CTO	p.m.				p.m.
	Floriade (CE)	p.m.				p.m.
	Duurzaam Herstel	Inzet voor de diverse motoren van Duurzaam herstel. Dekking komt uit het Klimaatfonds				0
	Warmte voor de Stad	Een integrale strategische verkenning voor collectieve warmte van de gezamenlijke directies G&O, V&OR, R&D en IB, . Bij bepaling van budget is uitgegaan van afronding in Q1.				
	Manager City Deal	Dagelijkse aansturing van het samenwerkingsverband City Deal Amsterdam Aardgasvrij. 2/3 van de kosten verrekenen met Citydeal-partners				
	WPW accountteam	Invulling van aandeelhoudersrol bij de nieuwe gemeentelijke deelneming Westpoort Warmte, om zo te sturen op het publiek belang. Overige kosten te dekken in het verkooptraject				
	LTW-A structureel beleid en regie	Bepalen gemeentelijke rol en bijpassend organisatiemodel voor de realisatie en het beheer van lage temperatuur warmte in Amsterdam Budget is voor de aanloopkosten				
			Subtotaal nieuwe en overige taken			
			TOTAAL			

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 2 november 2021 11:54
Aan: [redacted]; KernteamBei@amsterdam.nl
Onderwerp: input jaarprogramma/ werkzaamheden bei
Bijlagen: nota begrotingsruimte art 20210604.xlsx

Ha allen,

Bijgaand het overzicht van onze werkzaamheden dat ik eerder heb opgehaald in het kader van de nota begrotingsruimte. Mogelijk te gebruiken als input voor het jaarprogramma.

Gr,
[redacted]

Nota beg ot ngs u nste

2021

Onde we p **Hoven en ballast ie**	Medewe ke /Funct e	Fte	Dekk ng 2021
	P ue amma manaae	1	DZH
	A s stent p og amma manage	0 9	DZH
	P o ectie de CO2U en CO2 educt e ridust e	1	DZH
	Adv eu St ates e	0 4	DZH
	Adv eu commun cat e	0 4	DZH
	P o ectie de C cula e konom e	0 4	DZH
	Adv eu (in l eu) u nte en nf ast uctuu	0 4	DZH
	Phy p og amma manage / A l ound adv eu	0 5	IZ
	P o ectie de Waste stof en duu zame b andstoffen	1	IZVWM

RES/ W nd	U tgeb e d team 2021		
	P o ect(b ng amma manage RES	1	DZH
	P ocesmanage W nd	1	DZH
	Managementass stent	1	DZH
	Geb edsmanage / ng sseu N ijdas	0,5	DZH
	P o ectass stent	1	DZH
	P ocesmanage RES	1	
	Geb edsmanage / ng sseu ss	0,5	
	Geb edsmanage / ng sseu ss	0,5	
	Plann ngs/ s comanage	0,5	
	Omgev ngsmanage	1	
	Beliuff ie	5	
	Adv eu commun cat e	1	

Zon	P og amma/ p oject manage	1	DZH
	P o ectie de / Ass stent manage	1	DZH
	P o ectmanage doelg oepen	0,6	DZH
	P o ectmanage doelg oepen	0,6	DZH/ GV
	P o ectmanage doelg oepen	0,6	DZH
	P o ectie de oo po at es	0,5	DZH (pb zon oo po at es)
	Adv eu commun cat e	0,5	DZH
	P o ectie de s Wonen/ Spo t en Rie, Met o en t en, GV, G&O	3	VWM/ D&O

Elect c te ts nf a	P og amma / p o ectmanage	1	DZH
	P og ammasec eta s	0,3	DZH
	p o ectie de onde stat ons	1	R&D
	Ass p o ectmanage	0,5	R&D

Duu zame wa nteb onnen	P o ect/P ocesmanage wa nteb onnen	1	DZH
	P o ect/P ocesmanage wa nteb onnen	1	
	Wa ntebalde /b onnenst ateg e	1	R&D
	P og amma Wa nte sso de stad		
	P og amma DWT		

Zalel ke ma ki	P o ectie de bed jkensanpak	1	DZH
	P o ectie de bed jkensanpak	0,3	DZH
	P g manage	1	VWM/IZ
	P og amma medewe ke s	3	VWM/IZ

Projectnaam	**Project nummer**	**Budget uren**	**Budget pgk**	**Budget totaal**
AKN Zalie ijke markt	0508	[redacted]	0 000	[redacted]
AKN Zon	3698	[redacted]	[redacted]	[redacted]
AKN Zon woningcorpo at es	05827	[redacted]	[redacted]	[redacted]
AKN Wind	05868	[redacted]	[redacted]	[redacted]
AKN RES	05869	[redacted]	[redacted]	[redacted]
AKN Haven en industrie	05960	[redacted]	[redacted]	[redacted]
EVA E ektr c teitsinf astructuur	0 01	0	0	0
EVA programmamanagement	0 01 A	0	[redacted]	[redacted]
EVA Innovat e	0 01 B	0	[redacted]	[redacted]
LTW-A structuurel beleid en rede	0 051	0	[redacted]	[redacted]

Benod gde n ddelen nte n/ onde zoek etc Benod gde n ddelen este n

Kl maatfonds [redacted] Tussen 5 en 10 m ljoen coserncomen n bested nesse soect ef. Nse aeen be oes co eedaan. Eventueel b ld aze nsaest & voo cn endabele tas ctoomnet

Vf egw elin ddelen b d age P og amma manage [redacted] Voo 2 jae , b jd age Amste dam, en Pro8, PRH, Tata

Vf egw elin ddelen este end [redacted] Nse aeen neuld ne voo

h s the stel en nseste nasalan van 621 [redacted] eeds bestwed aan forkie o

AKN out of pocket [redacted] ae Out of pocket n ddelen

Locat eonde zoeken natuu / gelu d etc

Health Impact Assessment

Med at on

Schatt ng Out of pocket pe jae [redacted]

Inhou RES, voo collectieve inkoop

Dekcentr actie onde zoek en advies bed l ven

Scans en p o ec llegelelding

Duu ontwikkel ng zonplatfo m

Onde steun ng aanv agen monumenten(beche ml stadsgez cht

Maatbe ng en analyse

Ove g

Schatt ng Totaal out of pocket kosten [redacted] eu o pe jae

Schatt ng benod gde out of pocket kosten [redacted] eu o pe jae

onde zoek / p oefuu ngen/ u ntst jke npass ng

Schatt ng benod gde out of pocket kosten [redacted] eu o pe jae

IZ doet be zep op mee de e potten voo f nanc e ng van het p og amma.

budget VZM

Vf egw elin ddelen [redacted]

MKB-mcto [redacted] MKB-mcto n ddelen konnen we tot (en met?) 2022 we mee.

AKN out of pocket [redacted]

h s (he stel en nseste ngsten van IZ) [redacted]

totaal [redacted]

Inzet Vf egw elin ddelen

[redacted] voo nnovat eplatfo m

[redacted] voo onde zoek, commun cat e & opd achten (expe t se nzet)

[redacted] pe sonel, h e van e co [redacted] voo compensat e nzet IZ-medewe ke s. Rest gaat naa nhou en medewe ke datacentr (b.j cto)

N et duu beta te IZ-medewe ke s schat ti nsmomenteel n zp [redacted]

En t nhou staat n et op de VVM-balans [redacted] ook zo [redacted]

Pou naa pe sonel k jkend z t e een bed [redacted] e teen hu d ge doo belast ng IZ-medewe ke s e [redacted] te [redacted] (a le IZ-medewe ke s doo beta t en lau ens en medewe ke datacentr).

k kan me voo ste len dat na een g ote boost ene g escans e een ande e v aag voo l gt en we eel mee gaan nzetten op collect ewe p ojecten etc. Dat zouden potent eel n rule hogerbed agen kunnen z jn.

Mee zoking w l g at s ene g escans bl een aanb eden, zol e tenn nst [redacted] pe jae nod g hebben. H e z tten dan ook onl ne scan , c cula e scans, egul e e scans en scans eso g ote e bed ven n.

[redacted]

Van: RESAmsterdam
Verzonden: donderdag 6 mei 2021 14:43
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]@public-mediation.nl'; [redacted]@public-mediation.nl'
Onderwerp: [input Natuur en Milieufederatie] FW: input reflectiefase wind Amsterdam

Urgentie: Hoog

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

Hoi allen,

Helaas dan [redacted] niet meer aansluiten. Namens de natuur en milieufederatie NH hebben ze wel input.
Zie hieronder.
Ik zal haar bevestigen ik haar input doorgeef aan het team.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted]@mnh.nl>
Verzonden: donderdag 6 mei 2021 13:59
Aan: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Onderwerp: input reflectiefase wind Amsterdam

Beste RES Amsterdam,

Ik sta voor vanavond namens de natuur en milieufederatie NH aangemeld, maar ik kan helaas toch niet aansluiten.
We hebben wel een aantal punten die we graag willen meegeven. Hopelijk kan dat ook via de mail.

Het doel van de reflectiefase moet o.a. zijn om zo veel mogelijk *zorgen* over het plaatsen van windmolens in de omgeving weg te nemen. Dit kan het beste door de effecten beter in beeld te krijgen.
We zien de volgende activiteiten:

- Ga binnen de zoekgebieden van wind concreet op zoek naar locaties en toets deze op omgevingseffecten. Op deze manier komen de effecten beter en realistischer in beeld.
- Ga in gesprek met lokale stakeholders en vraag hen naar de mogelijkheden van inpassing in het gebied.
- Maak landschappelijke inpassingsplaatjes waarop je daadwerkelijk kunt zien hoe hoog de molens komen en hoe het zicht hierop voor omwonenden is. Op basis daarvan kan je betere locatiekeuzes maken.

➔ *De ParticipatieCoalitie (samenwerking tussen de milieufederatie en vereniging van energiecoöperaties in NH) kunnen bovengenoemde punten oppakken en uitwerken in een zogeheten 'zoekgebiedenaanpak'. Door gesprekken te voeren met lokale partijen halen we veel gedetailleerde kennis en informatie op en stellen we een advies op richting de gemeente over de (on)mogelijkheden van wind binnen het zoekgebied. We hebben een dergelijk onderzoek al voor meerdere gemeenten in NH uitgevoerd.*

- De milieufederatie wil graag samenwerken met de GGD van Amsterdam om de geluidseffecten in kaart te brengen (per gebied). Zo maak je het per gebied concreet en kan je zorgen van omwonenden wegnemen.
- Het zou goed zijn om per zoekgebied een *geluidseffectkaart* op te stellen.

- Als laatste punt, richt je niet alleen op mensen die tegen zijn, maar ook op de middengroep (die nu niet van zich laat horen). Hoe kunnen we die bereiken? De milieufederatie kan jongeren aanspreken en hen beter betrekken bij de uitwerking van de zoekgebieden.

Ik ontvang graag een bevestiging of onze input wordt meegenomen. Indien er vragen zijn dan kunnen we altijd nog een afspraak plannen.
Succes vanavond.

Vriendelijke groet,

[redacted]
Projectleider Duurzame Energie

Werkdagen: maandag, dinsdag, donderdag, vrijdag

natuur en milieu federatie noord-holland

T: [redacted]
I: www.mnh.nl

Samen voor een mooi en duurzaam Noord-Holland. Blijf op de hoogte van ons werk via onze nieuwsbrief. Blij met ons? Word lid of steun ons met een donatie!

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 19 april 2021 15:17
Aan: [redacted]
CC:
Onderwerp: Input Raadsadressen / sessie vanavond met WH (nav staf!)
Bijlagen: Raadsadres Gezondheidseffecten windturbines definitief.pdf; zienswijze 2021-03-15_Definitief.pdf

Urgentie: Hoog

Dag [redacted] en [redacted]

Vanavond is er een bijeenkomst over windmolens met de wethouder. Van [redacted] (bestuurszaken) begrijp ik dat de wethouder tijdens de staf vandaag heeft aangegeven dat ze graag op de hoogte wil worden gebracht van de voortgang van twee raadsadressen: die van de artsen over gezondheid en Windalarm.

Het raadsadres van de artsen heb ik bijgevoegd. Beantwoording ligt bij [redacted] en [redacted] van de GGD. @[redacted] en [redacted] Willen jullie reageren wat de stand van zaken is?

Zover ik weet is er geen raadsadres van Windalarm. Er is wel een zeer uitgebreide zienswijze ingediend bij de omgevingsvisie door Windalarm met bijgevoegd een ondertekende petitie van 15.000 handtekeningen. Het traject van beantwoording van de zienswijze loopt nog en een antwoord komt pas na 12 mei zover ik weet. Ik heb het document bijgevoegd. Ik hoor het graag als het toch een andere vraag van windalarm betreft, maar die staat dan niet scherp bij mij op het netvlies.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam

M: [redacted]
E: [redacted]@amsterdam.nl

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Amsterdam, 29 maart 2021

Raadsadres Gemeente Amsterdam

Aan de Gemeenteraad van de Gemeente Amsterdam

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Er is de laatste maanden veel te doen om de zoekgebieden voor de plaatsing van windturbines in en rondom Amsterdam. Het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie, de Nederlandse vertaling van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015), speelt behalve in de energieregio Noord-Holland Zuid met daarbinnen deelregio Amsterdam, ook in de andere 29 energieregio's in Nederland. Niet alleen met het oog op klimaat, maar ook voor de gezondheid is schone energie onontbeerlijk.

In Amsterdam wordt gezocht naar mogelijkheden voor plaatsing van windturbines met een hoogte van 146 tot 200 meter op afstand vanaf 350 meter van bewoning. In dit raadsadres willen we als medici en paramedici op basis van wetenschappelijke literatuur onze ernstige zorgen uiten over de nadelige gezondheidseffecten van windturbines in de directe nabijheid van woningen.

1. Het college, ten aanzien van dit onderwerp vertegenwoordigd door wethouder M. van Doorninck, hecht veel waarde aan de uitkomsten van het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update" uit 2020[1]. Om de navolgende redenen is dit rapport echter niet toepasbaar op de Amsterdamse zoekgebieden:

   A. In het RIVM-rapport[1] wordt verwezen naar 102 wetenschappelijke studies.[o.a.2-21] Het merendeel gaat over overlast en acceptatie van windturbines. Slechts 15 studies gaan over gezondheidseffecten en windturbines. Opvallend in deze studies is dat vrijwel alle windturbines in dunbevolkt gebied gelokaliseerd zijn en een maximale tiphoogte van 120 meter hebben. Daarnaast woont het overgrote deel van de omwonenden in de studies op meer dan 500 meter afstand van de windturbines en is de geluidsbelasting lager dan 42 dB.

   B. In de veel besproken Deense studies (The Danish Wind turbine Study,[5-9]) is onderzoek gedaan naar de gezondheidsrisico's bij 711.000 inwoners die in dunbevolkt gebied binnen een straal van 10 km van windturbines wonen. Slechts 1100 inwoners wonen binnen 500 meter van windturbines met een tiphoogte tot 100 meter en een geluidsbelasting van 42 dB en hoger. In deze kleine groep (minder dan 1% van het totaal aantal onderzochte bewoners) is wel degelijk een verhoogd risico op hart- en vaatziekten[9], slapeloosheid, depressie en toename gebruik van antidepressiva en slaapmedicatie aangetoond[8].

C. In diezelfde Deense studies is een significant verhoogd risico op hypertensie aangetoond bij mensen ouder dan 65 jaar die in de nabijheid van windturbines wonen met een geluidsbelasting buitenshuis van 42 dB en meer; binnenshuis 15 dB en meer[5].

D. Er zijn geen wetenschappelijke studies beschikbaar over de gezondheidseffecten van windturbines met een tiphoogte hoger dan 120 meter, die binnen 2000 meter van omwonenden staan met 42dB geluidsbelasting of hoger. De hoofdonderzoeker van de Deense studies ([redacted][-9]) en ook de auteur van het RIVM-rapport ([redacted]) bevestigen dit. De conclusies van het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update" uit 2020 zijn daarom niet van toepassing op de situatie, zoals in en rondom Amsterdam gepland is.

E. In het WHO-rapport Environmental Noise Guidelines for the European Region[15] wordt in de bespreking van geluidsoverlast door windturbines bevestigd dat de onderzoeken plaats hebben gevonden in dunbevolkte gebieden.

2. Er is vooralsnog geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar negatieve gezondheidseffecten bij kinderen die opgroeien in de buurt van windturbines. Het eerder aangehaalde RIVM-rapport vermeldt niet welke betekenis er toegekend moet worden aan het gegeven dat hierover geen kennis beschikbaar is. Helaas zijn in de Deense Studies bewoners van jonger dan 18 jaar uitgesloten van deelname. Wel is bekend dat geluid van weg- en vliegverkeer significant negatieve gevolgen heeft op de leerprestaties en geheugenfuncties van kinderen [20]. Hoewel een dergelijk verband m.b.t. turbinegeluid aannemelijk lijkt, ontbreekt wetenschappelijk onderzoek hieromtrent. Er is bovendien veel onderzoek gedaan naar de effecten van slaapstoornissen op de hersenontwikkeling van kinderen. Slaapstoornissen bij kinderen, waarvan kan worden aangenomen dat die ten gevolge van windturbinegeluid kunnen ontstaan, kunnen leiden tot neuronen-verlies, verlies van geheugenfunctie, stagnerende cognitieve vermogens, toename van gedragsproblemen en verminderd welbevinden [16-19]. Tenslotte is verstoorde slaap bij kinderen geassocieerd met overgewicht en metabole ontregeling.

3. Er is veel wetenschappelijk bewijs dat geluidsoverlast door verkeer en vliegvelden geassocieerd is met een verhoogd risico op hart- en vaatziekten[10-13, 20, 22]. Geluidsoverlast veroorzaakt door windturbines wordt ongeveer even hinderlijk ervaren als geluidsoverlast door vliegverkeer en 3 maal hinderlijker ervaren dan weg- en railverkeer bij een vergelijkbaar geluidsniveau[14].

4. In verschillende wetenschappelijke studies is aangetoond dat omwonenden vanaf 35dB(A) hinder tot ernstige hinder ervaren. Dat is ook af te lezen uit bovenstaande schematische weergave van de resultaten van de review van geluidsexperts [redacted] en [redacted] uit 2013. Ook valt uit deze weergave op te maken dat de huidige Nederlandse geluidsnormen voor windturbines leiden tot ernstige hinder bij een veel grotere groep omwonenden dan op basis van de berekeningen van TNO en RIVM wordt aangenomen.

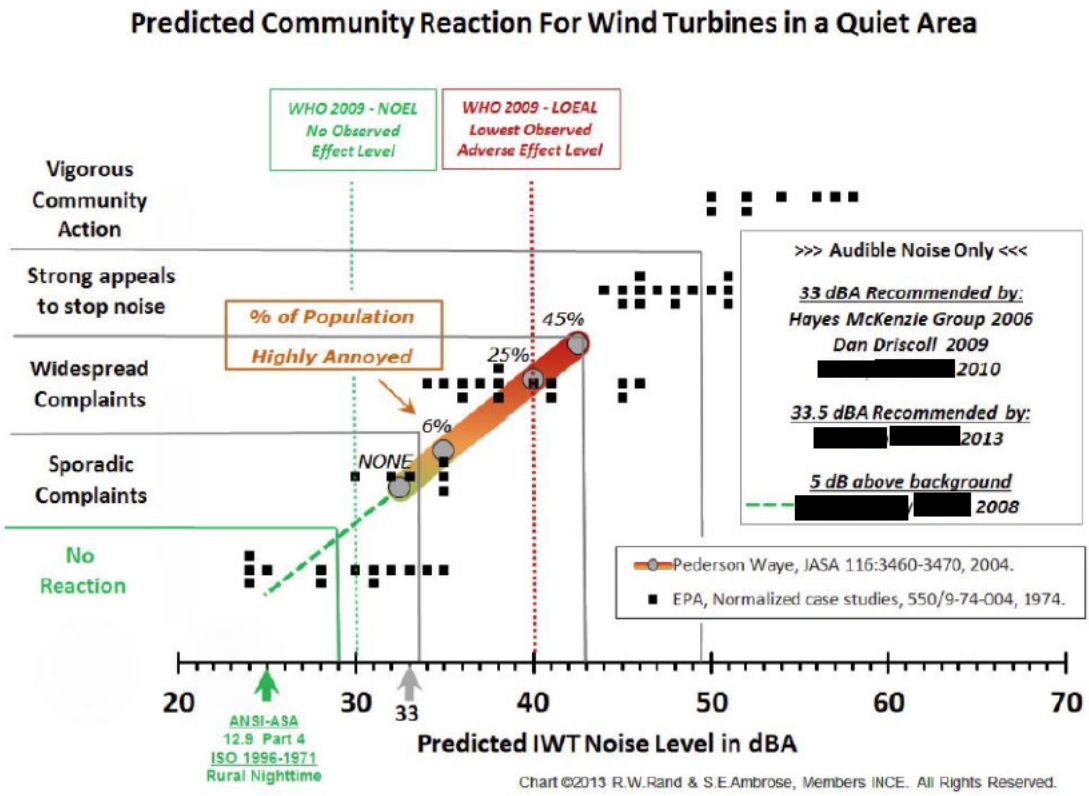

Tijdens de expertsessie presenteerde [redacted] bovenstaande figuur, waarin de relatie tussen het geluidsniveau van windturbines en overlast ervan wordt weergegeven. Ook legde hij uit dat een geluidsniveau van 35dB(A) overeenkomt met een afstand van 10x de ashoogte van een moderne windturbine. Een windturbine met een tiphoogte van 200 meter heeft een ashoogte van ongeveer 150 meter. Dit type windturbine zal daarom op een afstand van minimaal 1500 meter tot woonhuizen, scholen, zorgcentra en andere gevoelige bebouwing moeten worden geplaatst om geluidshinder en secundaire gezondheidseffecten te minimaliseren. Bij plaatsing van een windturbine op of nabij water zou deze afstand minimaal 1,5x groter moeten zijn, gezien het feit dat geluid over water veel verder draagt dan over land.

De volgende figuur van de Amsterdamse zoekgebieden toont het bereik van de invloedsfeer van 1500 meter binnen en buiten de zoekgebieden. Geschat wordt dat tienduizenden Amsterdammers gezondheidseffecten zullen ondervinden.

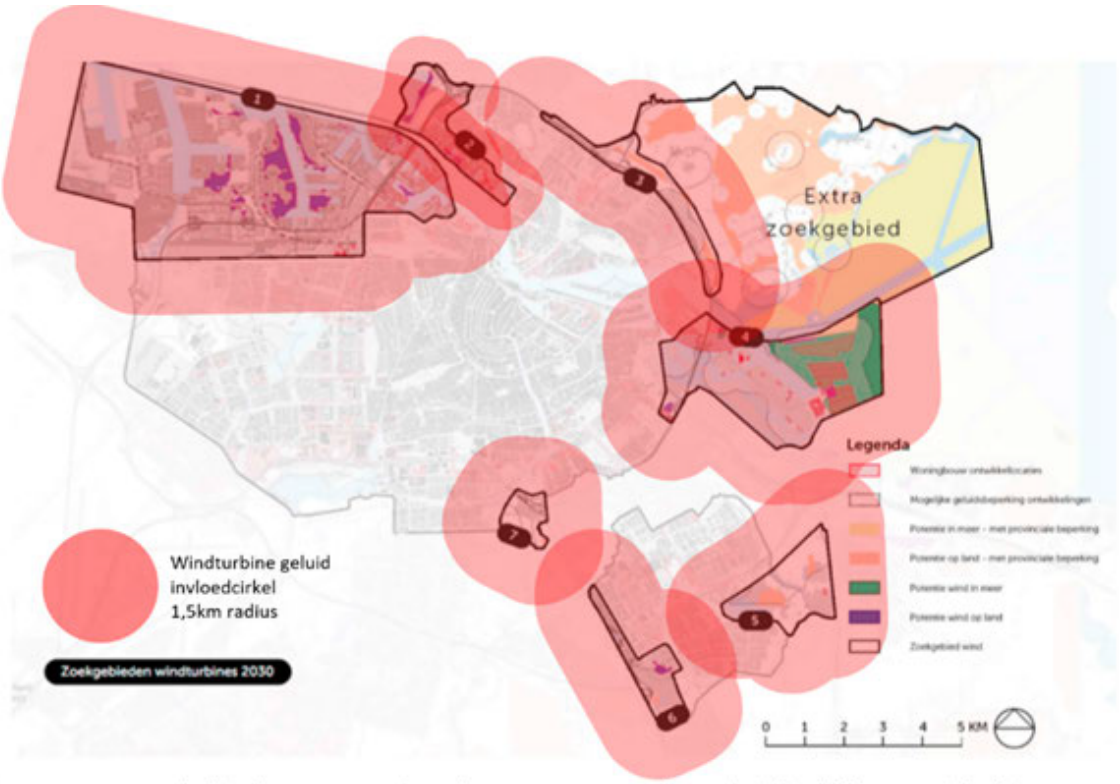

Figuur. De zeven zoekgebieden van Amsterdam, door auteurs aangevuld met de invloedssfeer van windturbines van 1500 meter in en rondom elk zoekgebied.

5. De WHO stelt vast dat bronnen van geluidsoverlast, waaronder windturbines, een belangrijke bedreiging voor de volksgezondheid zijn en adviseert een striktere geluidsnorm dan de Nederlandse wettelijke geluidsnorm voor windturbines [15].

6. Het RIVM adviseerde in 2009 een lagere geluidsnorm met een voorkeurswaarde van 40dB Lden én een maximale waarde van 45dB Lden om de ernstige hinder van windturbines tot een minimum te beperken. Dit advies is destijds niet opgevolgd door de landelijke politiek en er is gekozen voor uitsluitend een maximale waarde van 47dB Lden.

7. Windturbinegeluid wordt in de nacht niet gemaskeerd door het geluid van verkeer zoals dit overdag wel het geval kan zijn[4]. Daardoor leidt geluidsoverlast door windturbines ook langs (snel)wegen tot een toename van slapeloosheid. Het is al langer bekend dat chronische slapeloosheid leidt tot hypertensie, depressie, overgewicht en diabetes. Deze ziektebeelden hebben reeds een hoge incidentie in de zoekgebieden in dichtbevolkte volkswijken[24]. Deze ziektebeelden zullen naar verwachting door plaatsing van windturbines nog verder toenemen.

8. Bovendien zijn er aanwijzingen dat laagfrequent en infrasoon geluid (zowel hoorbaar als niet hoorbaar) door windturbines voor een aanzienlijke groep omwonenden hinderlijk is en een negatieve invloed kan hebben op de gezondheid. Tijdens de expertsessie in de gemeenteraad heeft [redacted] u hierover uitleg gegeven. Hij baseert zijn conclusies op een studie van meer dan 300 wetenschappelijke artikelen over dit onderwerp, welke binnenkort gepubliceerd zal worden. Daarnaast geeft een recente studie gepubliceerd in Nature Scientific Reports aanwijzingen voor volumeverlies van grijze stof in enkele

gebieden in het brein bij proefpersonen die aan infrasoon geluid waren blootgesteld. Deze onderzoekers vinden hun bevindingen een plausibele casus voor verder onderzoek[25].

Op basis van het voorgaande zijn wij ernstig bezorgd over de nadelige gezondheidseffecten van windturbines in de directe nabijheid van woningen. Deze zorgen worden niet weggenomen door het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update", aangezien dit rapport onvolledig is en niet op alle relevante aspecten van dit probleem is toegesneden. Bovendien zijn de conclusies ervan niet op de Amsterdamse situatie van toepassing. Om deze reden vormt dit rapport geen bruikbaar uitgangspunt voor verantwoorde besluitvorming door de gemeenteraad over de plaatsing van windturbines in de Amsterdamse zoekgebieden.

Daarom stellen wij de volgende vragen:

I. We vragen u om een reactie te geven op bovengenoemde punten. Wij zouden graag zien dat u per punt aangeeft wat dit betekent voor het Amsterdamse voornemen om windturbines van 146 tot 200 meter hoogte nabij woningen te plaatsen.

II. Deelt u onze mening dat het op grond van het RIVM-rapport niet te verantwoorden is om de voorgenomen plannen om windturbines te plaatsen nabij woonwijken ten uitvoer te brengen? Zo nee, waarom niet?

III. Bent u inmiddels op de hoogte van het feit dat juist kinderen met een zich nog ontwikkelend brein bijzonder kwetsbaar zijn voor slaapverstoring en dat dit negatieve gevolgen voor de hersenontwikkeling kan hebben en dat windturbines een bijkomende bron zijn van slaapverstoring?

IV. We vragen u opdracht te geven aan het RIVM om gedegen onderzoek te doen naar de specifieke gezondheidsrisico's met betrekking tot de Amsterdamse zoekgebieden voor windturbines met een hoogte van 146 meter en hoger, binnen 2000 meter van woningen, en/of met een geluidsbelasting van 42 dB en hoger.

V. Wij vragen u om het onderzoek onder punt IV niet te beperken tot de effecten op volwassenen, maar ook de gezondheidseffecten op kinderen mee te nemen.

VI. a. Op welke wijze denkt u invulling te geven aan uw verantwoordelijkheid als volksvertegenwoordiger om het voorzorgprincipe te hanteren en uw inwoners te beschermen tegen eerdergenoemde gezondheidsrisico's?

b. Bent u, net als wij, van mening dat u pas tot uitvoering van de voorgenomen plannen kunt besluiten, als overtuigend is aangetoond dat deze geen gezondheidsrisico's opleveren en bovendien te allen tijde niet ten nadele van de omwonenden zullen uitpakken? Zo nee, waarom niet?

VII. Ziet u het als uw verantwoordelijkheid om geluidsoverlast in de stad zoveel mogelijk te beperken en daarom te zoeken naar groene (energie) alternatieven, die geen negatieve gezondheidseffecten opleveren? Zo nee, waarom niet?

Graag ontvangen wij de beantwoording van onze vragen binnen de daarvoor gestelde termijn.

Hoogachtend,

[redacted], kinder- en jeugdpsychiater

[redacted], cardioloog

[redacted], internist

[redacted], verloskundige en klinisch epidemioloog

[redacted], kno-arts

[redacted], moleculair farmacoloog

Ondertekend door:

Totaal:	**104**
Auteurs	6
Mede-ondertekenaars	98

Per specialisme:

Cardiologen	3
Huisartsen	20
Internisten	8
Kinderartsen	5
Kno-artsen	8
Psychiaters	6
Chirurgen	11
Radiologen	9
Psychologen	15
Anesthesiologen	2
Neurologen	2
Gynaecologen	2
Artsen, overig	6
Paramedici, overig	7

Een afschrift van dit raadsadres wordt verzonden aan:

Het College van de gemeente Amsterdam

GGD Amsterdam

RIVM

Provincie Noord-Holland

Relevante woordvoerders Tweede Kamer, w.o. Volksgezondheid en Duurzaamheid

Referenties

1. RIVM rapport “Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update”

Literatuurlijst:
2. [redacted] (2019b). Association Between Long-Term Exposure to Wind Turbine Noise and the Risk of Stroke: Data From the Danish Nurse Cohort. Journal of the American Heart Association, 8(14)

3. [redacted] (2018a). Clarifications on the design and interpretation of conclusions from health Canada’s study on wind turbine noise and health. Acoustics Australia, 46(1), 99-110

4. [redacted] et al, (2010) Can road traffic mask sound from wind turbines? Response to wind turbine sound at different levels of road traffic sound. Energy Policy Vol. 38 no. 5, 2520-2527.

5. [redacted] (2018a). Long-term exposure to wind turbine noise and redemption of antihypertensive medication: a nationwide cohort study. Environment international, 121, 207-215.

6. [redacted] (2018b). Long-term exposure to wind turbine noise at night and risk for diabetes: a nationwide cohort study. Environmental research, 165, 40-45.

7. [redacted] (2018c). Pregnancy exposure to wind turbine noise and adverse birth outcomes: a nationwide cohort study. Environmental research, 167, 770-775.

8. [redacted] (2019a). Impact of long-term exposure to wind turbine noise on redemption of sleep medication and antidepressants: a nationwide cohort study. Environmental health perspectives, 127(3).

9. [redacted] (2019b). Long-term exposure to wind turbine noise and risk for myocardial infarction and stroke: a nationwide cohort study. Environmental health perspectives, 2019(3).

10. [redacted], (2020a). Evidence Relating to Environmental Noise Exposure and Annoyance, Sleep Disturbance, Cardio-Vascular and Metabolic Health Outcomes in the Context of IGCB (N): A Scoping Review of New Evidence. International journal of environmental research and public health, 17(9), 3016.

11. [redacted], I, (2020b). Review of Evidence Relating to Environmental Noise Exposure and Annoyance, Sleep Disturbance, Cardio-Vascular and Metabolic Health Outcomes in the Context of the Interdepartmental Group on Costs and Benefits Noise Subject Group (IGCB (N)). RIVM Report 2019-0088; Netherlands.

12. [redacted], (2012), The quantitative relationship between road traffic noise and hypertension: a meta-analysis. [redacted], 30, 1075-1086.

13. [redacted], (2018). WHO environmental noise guidelines for the European region: a systematic review on environmental noise and cardiovascular and metabolic effects: a summary. International journal of environmental research and public health, 15(2), 379.

14. [redacted] et al, (2009). Evaluatie nieuwe normstelling windturbinegeluid. Invloed van verschillende grenswaarden op blootstelling, hinder en mogelijkheden ontwikkelingslocaties. RIVM Rapport 680300007

15. WHO, Environmental Noise Guidelines for the European Region (2018) WHO, Bonn.

16. [redacted] et al, (2013) Sleep deprivation and neurobehavioral functioning in children, International Journal of Psychophysiology, Volume 89, Issue 2, Pages 259-264

17. [redacted] et al, (2010) Long-term sleep disturbances in children: A cause of neuronal loss European Journal of Paediatric Neurology, Volume 14, Issue 5, Pages 380-390

18. [redacted] et al, (2016) Sleep in adolescence: physiology, cognition and mental health, Neurosci Biobehav Rev; 70: 182–188.

19. [redacted] et al, (2003) Ambient noise and cognitive processes among primary school children. Environment & Behavior, 35 (6): 725-735

20. [redacted]. et al (2010), The effects of road and aircraft noise exposure on children's episodic memory. Noise & Health, 12 (49): 244-54

21. [redacted] et al, (2014) Auditory and non-auditory effects of noise on health. The Lancet, 2014 383 (9925):1325-1332

22. [redacted] et al (2020), Midregional pro atrial natriuretic peptide: a novel important biomarker for noise annoyance-induced cardiovascular morbidity and mortality? Clinical Research in Cardiology 110(1): 29-39.

23. [redacted] et al, Health Effects of Sounds produced by Wind Turbines: a systematic review. publication under review. Bron Argos: https://www.vpro.nl/argos/lees/onderwerpen/windmolens/2020/onhoorbaar-geluid-schadelijk-voor-gezondheid.html

24. https://amsterdam.ggdgezondheidinbeeld.nl/opdekaart

25. [redacted]. et al. A longitudinal, randomized experimental pilot study to investigate the effects of airborne infrasound on human mental health, cognition, and brain structure. Sci Rep 11, 3190 (2021). https://doi.org/10.1038/s41598-021-82203-6

Zienswijze op omgevingsvisie Amsterdam 2050 namens 14.858 petitie-ondertekenaars

15-3-2021

Omgevingsvisie 2050

In de omgevingsvisie wordt onder meer het volgende geschreven:

“Amsterdam doet een bijdrage met 127 megawatt wind-energie in 2030” (pag. 158);

“Voor wind zijn er zeven zoekgebieden aangewezen, plus Waterland/IJmeer als extra zoekgebied wanneer de ambitie niet binnen deze zeven zoekgebieden gerealiseerd kan worden of wanneer er vanuit het Rijk een extra opgave wordt opgelegd. Een zoekgebied is een gebied waar in de basis potentie is voor windenergie, maar waar de gemeente Amsterdam nog nader onderzoek gaat doen wat de specifieke mogelijkheden in dat gebied zijn. Wanneer een gebied is aangewezen als zoekgebied betekent dit niet dat het gehele gebied wordt benut voor de opwek van windenergie. De inpassing van windmolens vraagt om een brede en integrale afweging. Het stadsbeeld, waar ze door hun hoogte een prominent onderdeel van zullen uitmaken, veiligheid, geluidhinder en het zoeken naar menselijke maat in ontwikkellocaties zijn daarbij belangrijke aspecten.” (pag. 117)

Zienswijze namens 14.858 burgers op omgevingsvisie 2050

Bovenstaand aspect van de omgevingsvisie Amsterdam 2050 staat haaks op een petitie die op 15 maart 2021 al door **14.858** Amsterdammers is ondertekend. Er is in Amsterdam – buiten het Havengebied – volgens de ondertekenaars **geen ruimte voor industriële windturbines.** De petitietekst en daarmee de zienswijze op de omgevingsvisie luidt als volgt:

Petitie: Windturbines van land naar zee

Windalarm bepleit versnelde uitbreiding van windturbines op zee en het stoppen met windmolens op land. Dit beleid is gezien de schaalvergroting van turbines en potentie van wind op zee achterhaald, duur en nadelig voor mens en natuur. Het rijksbeleid om turbines met subsidie als confetti over het land te verspreiden leidt tot weerstand onder de bevolking en wordt door de rijksadviseurs afgewezen.

Wij Amsterdammers, inwoners van buurtgemeenten en gebruikers van de stad,

constateren dat:

het College nabij woningen en natuur windturbines wil plaatsen die een aanslag zijn op de gezondheid, natuurbeleving en woongenot;

de toekomst van rendabele windturbines gezocht moet worden in plaatsing op zee;

en verzoeken het College van B&W:

de planvorming inzake de windturbines -met uitzondering van het Havengebied- te stoppen;

in plaats daarvan de uitbreiding van zonne-energie op daken te versnellen;

en te werken aan een Amsterdams turbinepark op zee;

Zie ook: https://windalarm.amsterdam/petitie. De petitietekst wordt namens de 14.858 ondertekenaars als zienwijze op de omgevingsvisie Amsterdam 2050 ingediend. De begrippen gezondheid, natuurbeleving en woongenot worden hieronder uitgewerkt. Deze uitwerking vormt integraal onderdeel van deze zienswijze. Indien gewenst kunnen de petities aan u worden overhandigd

Windenergie in de zoekgebieden is een aanslag op gezondheid

Het voornemen om windturbines binnen afstanden van 1500 meter tot bewoning te plaatsen is schadelijk voor de gezondheid, zo blijkt uit wetenschappelijke literatuur. Dat betekent dat alle zoekgebieden moeten worden geschrapt om gezondheidsredenen. Mogelijk is het Havengebied hierop een uitzondering vanwege de grotere afstand delen van het zoekgebied tot gevoelige bebouwing:

1. Er wordt door de gemeente veel waarde gehecht aan de uitkomsten van het RIVM rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update" uit 2020. Om de navolgende redenen is dit rapport echter niet toepasbaar op de Amsterdamse zoekgebieden:

   A. In het RIVM rapport wordt verwezen naar 102 wetenschappelijke studies over gezondheidsrisico's door windturbines, welke vrijwel allemaal een maximale tiphoogte van 100 meter hebben. Daarnaast woont het merendeel van de omwonenden in de studies op meer dan 500 meter afstand van de windturbines en is de geluidsbelasting lager dan 42 dB.

   B. In de veel besproken Deense studies (The Danish Wind turbine Study) is onderzoek gedaan naar de gezondheidsrisico's bij 711.000 inwoners die binnen een straal van 10 km van windturbines wonen. Slechts 1100 inwoners wonen binnen 500 meter van windturbines met een hoogte van 100 meter en een geluidsbelasting van 42 dB en hoger. In deze kleine groep (minder dan 1% van het totaal aantal onderzochte bewoners) is wel degelijk een verhoogd risico op hart- en vaatziekten aangetoond.

   C. In dezelfde Deense studies is een verhoogd risico op hypertensie aangetoond bij mensen ouder dan 65 jaar die in de nabijheid van windturbines wonen met een geluidsbelasting buitenshuis van 42 dB en meer; binnenshuis 15 dB en meer.

   D. Er zijn geen wetenschappelijke studies beschikbaar over de gezondheidseffecten van windturbines met een tiphoogte hoger dan 100 meter, die binnen 500 meter van omwonenden staan met 42dB geluidsbelasting of hoger. De hoofonderzoeker van de Deense studies ([redacted]) en ook de auteur van het RIVM rapport [redacted]) bevestigen dit. De conclusies van het RIVM rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update" uit 2020 zijn daarom niet van toepassing op de situatie zoals in en rondom Amsterdam gepland is.

2. Er is vooralsnog geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar negatieve gezondheidseffecten bij kinderen die opgroeien in de buurt van windturbines. Het eerder aangehaalde RIVM rapport vermeldt niet welke betekenis er toegekend moet worden aan het gegeven dat hierover geen kennis beschikbaar is. Helaas zijn in de Deense Studies bewoners van jonger dan 18 jaar uitgesloten van deelname. Wel is bekend dat geluid van weg- en vliegverkeer significant negatieve gevolgen heeft op de leerprestaties van kinderen. Er is veel onderzoek gedaan naar de effecten van slaapstoornissen op de hersenontwikkeling van kinderen. Het is aannemelijk dat

deze slaapstoornissen bij kinderen ten gevolge van windturbinegeluid kunnen ontstaan. Slaapstoornissen bij kinderen kunnen leiden tot neuronen-verlies, verlies van geheugenfunctie, stagnerende cognitieve vermogens, toename van gedragsproblemen en verminderd welbevinden.

3. Er is veel wetenschappelijk bewijs dat geluidsoverlast door verkeer en vliegvelden geassocieerd is met een verhoogd risico op hart- en vaatziekten. Geluidsoverlast veroorzaakt door windturbines wordt ongeveer even hinderlijk ervaren dan geluidsoverlast door vliegverkeer en 3 maal hinderlijker ervaren als weg- en railverkeer bij een vergelijkbaar geluidsniveau.

4. In verschillende wetenschappelijke studies is aangetoond dat omwonenden vanaf 35dB(A) hinder tot ernstige hinder ervaren. Dat is ook af te lezen in onderstaande schematische weergave van de resultaten van de review van geluidsexperts [redacted] en [redacted] uit 2013. Ook valt uit deze weergave op te maken dat de huidige Nederlandse geluidsnormen voor windturbines leiden tot ernstige hinder bij een veel grotere groep omwonenden dan op basis van de berekeningen van TNO en RIVM wordt aangenomen.

Predicted Community Reaction For Wind Turbines in a Quiet Area

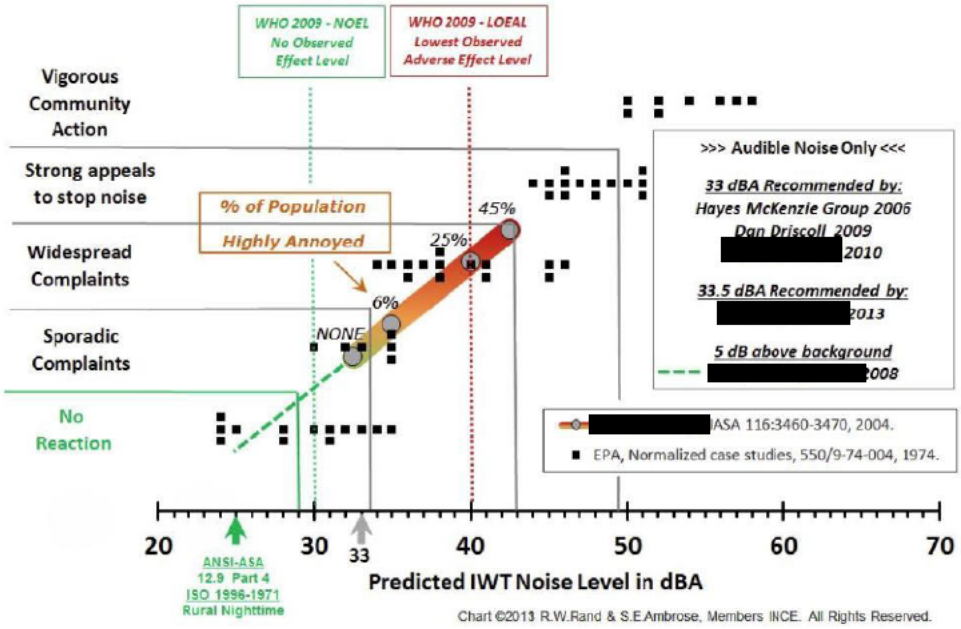

Tijdens de expertsessie op 2 februari 1 voor de Amsterdamse gemeenteraad presenteerde dr. ir. De Laat bovenstaande figuur, waarin de relatie tussen het geluidsniveau van windturbines en overlast ervan wordt weergegeven. Ook legde hij uit dat een geluidsniveau van 35dB(A) overeenkomt met een afstand van 10x de ashoogte van een moderne windturbine. Een windturbine met een tiphoogte van 200 meter heeft een ashoogte van ongeveer 150 meter. Dit type windturbine zal daarom op een afstand van minimaal 1500 meter tot woonhuizen, scholen, zorgcentra en andere gevoelige bebouwing moeten worden geplaatst om geluidshinder en secundaire gezondheidseffecten te minimaliseren.

Onderstaande figuur van de Amsterdamse zoekgebieden toont het bereik van de invloedsfeer van 1500 meter binnen en buiten de zoekgebieden. We schatten in dat tot tienduizenden Amsterdammers gezondheidseffecten kunnen ondervinden, afhankelijk van de locatie van plaatsing.

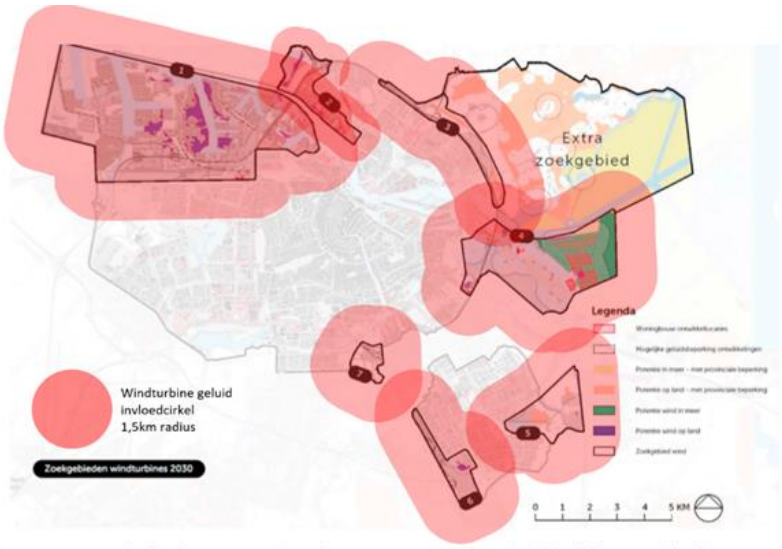

Figuur. De zeven zoekgebieden van Amsterdam, door auteurs aangevuld met de invloedssfeer van windturbines van 1500 meter in en rondom elk zoekgebied.

5. De WHO stelt vast dat bronnen van geluidsoverlast, waaronder windturbines, een belangrijke bedreiging voor de volksgezondheid zijn en adviseert een striktere geluidsnorm dan de Nederlandse wettelijke geluidsnorm voor windturbines. (45dB versus 47dB Lden).

6. Het RIVM adviseerde in 2009 een lagere geluidsnorm met een voorkeurswaarde van 40dB Lden en een maximale waarde van 45dB Lden om de ernstige hinder van windturbines tot een minimum te beperken. Dit advies is destijds niet opgevolgd door de landelijke politiek.

7. Het RIVM geeft helder aan op haar website dat de huidige geluidsnormen in Nederland te laag zijn. Het RIVM concludeert dat de Nederlandse geluidsnormen achterhaald zijn. Een miljoen Nederlanders hebben geluidsoverlast door auto's, treinen, vliegtuigen en windmolens, en dat leidt tot ernstige gezondheidsklachten zoals slaapverstoring en hartklachten. Het wettelijk toegestane geluidsniveau moet omlaag, vindt het RIVM[1].

8. Door het wegvallen van de omgevingshinder van verkeer leidt geluidsoverlast door windturbines in de nacht tot een toename van slapeloosheid. Het is al langer bekend dat chronische slapeloosheid leidt tot hypertensie, depressie, overgewicht en diabetes. Deze ziektebeelden hebben reeds een hoge incidentie in de zoekgebieden in dichtbevolkte volkswijken. Deze ziektebeelden zullen naar verwachting door plaatsing van windturbines nog verder toenemen.

9. Bovendien zijn er aanwijzingen dat laagfrequent en infrasoon geluid (zowel hoorbaar als niet hoorbaar) door windturbines voor een aanzienlijke groep omwonenden hinderlijk is en een negatieve invloed kan hebben op de gezondheid. Tijdens de expertsessie in de gemeenteraad heeft [redacted] u hierover uitleg gegeven. Hij baseert zijn conclusies op een studie van meer dan 300 wetenschappelijke artikelen over dit onderwerp, welke binnenkort gepubliceerd zal worden.

[1] www.rivm.nl/nieuwsbrief?id=101500-813-54268&

Op basis van het voorgaande zijn wij ernstig bezorgd over de nadelige gezondheidseffecten van windturbines in de directe nabijheid van woningen. Deze zorgen worden niet weggenomen door het RIVM rapport “Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update”, aangezien dit rapport onvolledig is en niet op alle relevante aspecten van dit probleem is toegesneden. Bovendien zijn de conclusies ervan niet op de Amsterdamse situatie van toepassing. Er zijn in de wetenschappelijke literatuur voldoende aanwijzingen dat windmolens op nabije afstand wel degelijk tot ernstige hinder, slaapverstoring en aanverwante gezondheidseffecten kan leiden. Vanaf een geluidsniveau van 35dB(A) ontstaan deze gezondheidseffecten. Dit geluidsniveau komt overeen met een afstand van ongeveer 10 x de ashoogte van de windturbine. **Gezien de beperkte ruimte in de zoekgebieden – m.u.v. Havengebied - zal plaatsing van windturbines in Amsterdam leiden tot schade aan de volksgezondheid!**

Windenergie in de zoekgebieden is een aanslag op natuurbeleving

Natuur in en rond de zoekgebieden

Een groot deel van de zoekgebieden voor windturbines zijn gepland in of aangrenzend aan de Hoofdgroenstructuur[2] van Amsterdam. Windturbines ondermijnen deze structuur en dienen daar niet te worden geplaatst. Voor het belang van de hoofdgroenstructuur verwijzen wij naar de website van gemeente Amsterdam[3]

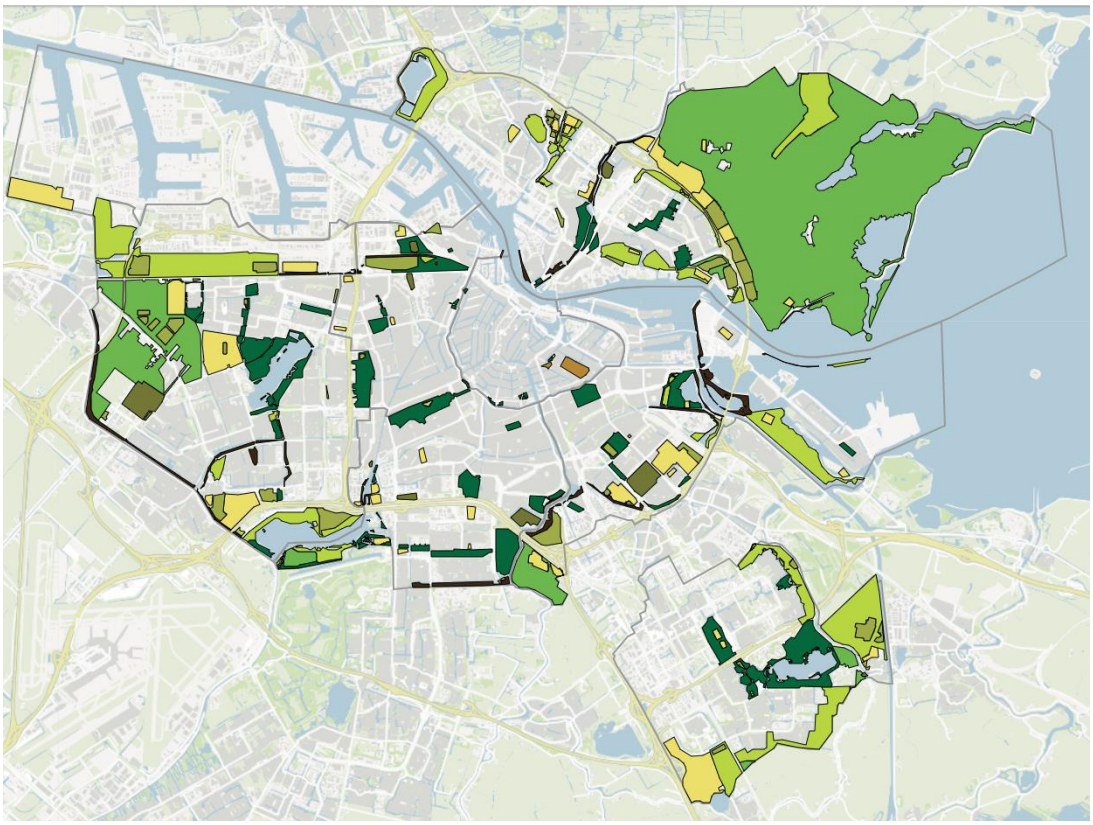

Windturbines zijn industriële installaties, die niet in de hoofdgroenstructuur passen

[2] https://maps.amsterdam.nl/hoofdgroenstructuur/

[3] https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/ruimte-economie/ruimte-duurzaamheid/hoofdgroenstructuur/

Natuur in en rond het IJmeer

Het IJmeer is een internationaal beschermd natuurgebied omdat er belangrijke aantallen beschermde watervogels voorkomen. Voor vogels zijn windturbines levensgevaarlijk. Hun snel draaiende wieken zijn dodelijk, ook voor vleermuizen.

Het IJmeer, een paradijs voor watervogels.

Het IJmeer is sinds 2004een speciale beschermingszone[4] onder de EU Habitat-richtlijn. Het is deel van het IJsselmeergebied dat belangrijk is voor heel Europa, samen met het Markermeer en tot aan de kustzone Muiden. Het is het leefgebied van vele duizenden beschermde vogels die er het hele jaar door te zien zijn. Het IJmeer ligt op een trekvogelroute en is een overwinteringsgebieden een rustplaats voor trekvogels. In de ondiepe delen van het IJmeer groeien kranswieren die in de zomer en de herfst een belangrijke voedselbron voor vogels zijn. Het is de grootste oppervlakte van deze wieren in ons land.

Het Markermeer/IJmeer is onder meer van belang voor:

- Visetende watervogels: de fuut, de aalscholver, het nonnetje, de visdief, de grote zaagbek, de dwergmeeuw, en de zwarte stern.
- Mosseletende watervogels: kuifeend, tafeleend, topper.
- Waterplantenetende watervogels: krooneend, meerkoet, tafeleend.

Aalscholvers komen vanuit hun broedkolonies in het Naardermeer en de Lepelaarplassen naar het IJmeer om voedsel te zoeken. Ook de Zwarte Stern is hierin de nazomer te zien, verspreid over hetopen water. In het winterseizoen foerageren Tafeleend, Kuifeend en Toppereend 's nachts op driehoeksmossels, die verspreid in het gebied voorkomen; overdag worden beschutte rustplaatsen opgezocht zoals Pampushaven, tussen Marken en Durgerdam, in de zuidoosthoek of in het Markermeer. Ook de Brilduiker foerageert op de mosselbanken in het gebied.

Bij westenwind komen er duizenden vogels beschutting zoeken en fourageren in het ondiepe water bij IJburg. Nu nog IJburg 1, maar straks ook IJburg 2. Dit is enkele honderden meters buiten het officieel beschermde gebied, en precies op de plek waar de gemeente Amsterdam overweegt windturbines te plaatsen. De plannen van de gemeente Amsterdam gaan uit van plaatsing van hoge windturbines bij IJburg, middenin het voedselrijke ondiepe water dat het leefgebied van al deze watervogels is, en middenin de vogeltrekroute. De website van de gemeente meldt -om kritiek voor te zijn? -dat de turbines tijdens de vogeltrek kunnen worden stilgezet. De gemeente ziet daarbij over het hoofd dat duizenden trekvogels in dit gebied neerstrijken voor hun overwinteringen hier dus maandenlang verblijven. De turbines zouden zo vaak stil moeten staan dat ze niet langer rendabel zouden zijn.

Onderzoek laat zien dat vogels niet of nauwelijks kunnen wennen aan windturbines. De schade zou daaromelk jaar opnieuw even ernstig worden. Daar komt nog bij dat hoe hoger de windturbines zijn, hoe ernstiger[5] de verstoring van het leefgebied van vogels.

Vleermuizen

Het IJmeer is samen met de groene zones eromheen een belangrijk leefgebied voor de meervleermuis[6], een soort waarvan de aantallen al jaren afnemen. In Nederland leeft 5 à 10% van de wereldpopulatie van de meervleermuis. Ons land heeft daarom een bijzondere verantwoordelijkheid voor de instandhouding. Met name de vrouwtjes meervleermuizen migreren. Ze volgen dan de

---

[4] https://www.natura2000.nl/gebieden/flevoland/markermeer-ijmeer

[5] https://www.vlaanderen.be/publicaties/effecten-van-windturbines-op-vogels-en-vleermuizen-in-vlaanderen

[6] http://www.batweter.nl/attachments/article/4/2012_Haarsma_De%20meervleermuis%20in%20Nederland.pdf

waterwegen en de kust van het IJsselmeer, de Noordzee en de Waddenzee. Botsingen met windenergieturbines horen tot de belangrijkste oorzaken van vleermuissterfte. Ook zijn vleermuizen erg gevoelig voor de grillige luchtdrukwisselingen die aan de uiteinden en achterzijde van de wieken van windturbines optreden. Die richten gemakkelijk fatale schade aan in hun longen. Windturbines horen daarom niet thuis in hun leefgebieden.

Het risico van windturbines voor vogels

Hoeveel vogels door windturbines gedood worden is moeilijk te meten. Dode vogels worden vaak al snel door andere dieren meegenomen. De gemeente Amsterdam stelt ons graag gerust: *"Het aantal botsingen tussen vogels en windturbines valt mee, als je dit vergelijkt met bijvoorbeeld de gevolgen van het verkeer."*[7] Zo'n vergelijking is misleidend en onzinnig. In 2019 waren er bijna 13 miljoen geregistreerde voertuigen[8] in ons land, een veelvoud van de tweeduizendwindturbines[9] in datzelfde jaar. Er is wel degelijk reden voor grote bezorgdheid over de snelle groei van het aantal windturbines. In Nederland gaat de overheid op dit moment uit van 1 procent extra sterfte per jaar door windturbines, bovenop de natuurlijke sterfte. Dat lijkt weinig, maar volgens nieuw onderzoek (2020) van de Universiteit Wageningen kan daardoor het aantal vogels in 10 jaar tijd al met bijna een kwart teruglopen, afhankelijk van de soort[10]. Volgens dit onderzoek is deze schatting van de extra sterfte nog veel te laag. Als er in hoog tempo meer windturbines komen zullen er ook meer vogels sterven. Bij een groei van de extra sterfte van 1 naar 5% per jaar betekent dit een dramatische aanslag op de vogelpopulaties. Dat kan per soort variëren van 9% tot zelfs 77% minder na 10 jaar.

Belangrijke leef-, trek-en fourageer-gebieden van vogels zijn daarom niet geschikt voor windturbines.

Geen windturbines in en rond het IJmeer

Windmolens horen uit voorzorg niet geplaatst te worden in of nabij de belangrijkste leefgebieden van diersoorten die erdoor bedreigd worden. Het gaat hier wat de vogels betreft om Natura 2000-gebiedenen de zones ertussen, migratieroutes, weidevogelgebieden en alle andere belangrijke vogelgebieden. De Vogelbescherming wijst daarom samen met alle natuurorganisaties het IJmeer en het grotere IIsselmeergebied als zoekgebieden voor windturbines af[11]. In hun reacties op de Regionale Energie Strategie noemen Landschap Noordholland, Natuurmonumenten en anderen specifiek het IJmeer en het nieuwe Buiteneiland als ongewenst zoekgebied, vanwege hun natuurcompensatiewaarde voor eerdere bebouwing en vanwege het grote belang van dit gebied voor duizenden vogels[12] [13]. Omdat de visie van natuurorganisaties niet of nauwelijks tot de gemeente lijkt door te dringen herhaalde Natuurmonumenten in december jl. nogmaals deze heldere boodschap: Amsterdam, plaats windmolens op de juiste plek, en niet in het IJmeer[14]. Een groen en progressief gemeentebestuur kan en mag dit niet naast zich neerleggen. De bouw van enkele grote windturbines in het gebied in en rond het IJmeer zou grote schade opleveren voor beschermde diersoorten. Om die reden is plaatsing van windturbines in dit gebied vanuit het oogpunt van natuurbescherming onaanvaardbaar.

---

[7] https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/weten-windenergie-amsterdam/effecten-windmolens-vogels-natuur/

[8] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/14/aantal-wegvoertuigen-blijft-stijgen

[9] https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/36/aantal-en-vermogen-van-windturbines-per-res-regio

[10] https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/ece3.6360?af=R

[11] https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/natuurorganisaties-geen-plaats-voor-zonnepanelen-en-meer-windmolens-in-ijsselmeergebied

[12] https://www.landschapnoordholland.nl/files/2020-10/Reactie%20natuurorganisaties%20zoekgebieden%20RES%20NHZ.pdf

[13] https://www.landschapnoordholland.nl/files/2020-10/Zienswijze%20conc%20RES%20NH%20Zuid%2029092020%20partners%20CBHN%20Ver%20Toerzeilers%20en%20IJV.pdf

[14] https://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/ijdoorn/nieuws/amsterdam-plaats-windmolens-op-de-juiste-plek

Windturbines leveren geen duurzame energie als ze de biodiversiteit aantasten.

Natuur in en rond Zuidoost

In Zuidoost is het zoekgebied Bedrijventerrein Amstel III vervangen door Knooppunt Holendrecht zowel in als direct naast NNN-gebied De Hoge Dijk, onderdeel van de EHS en de Natuurboog. Dit gebied kent zowel landelijk als voor de regio Amsterdam bijzondere en unieke natuurwaarden en een windproject op deze plek zal de kenmerkende en wezenlijke waarden van dit gebied ernstig aantasten. De cultuurhistorische waarden in dit oude veenweidegebied rond en tussen de oude waterlopen van het Gein, de Gaasp, de Holendrecht, de Angstel en de Amstel zijn onschatbaar en onvervangbaar.

Deze visie wordt onderschreven door de bevindingen van organisaties als SOVON , Ministerie van Landbouw en Visserij , Vogelwerkgroep Amsterdam, het IVN en Natuurbeleven B.V in opdracht van de Provincie Noord-Holland. In de Hoge Dijk en het ecologische beheerde Klarenbeek leven en broeden onder andere ijsvogels, spotvogels blauwborsten, goudvinken, goudhaantjes, foerageren verschillende soorten uilen en roofvogels en trekken vluchten lepelaars en aalscholvers over. In het weidevogelgebied nestelen en foerageren smienten, grutto's, lepelaars en baltsen vleermuizen op het aangrenzende AMC-terreinen zoemen miljoenen nuttige insecten en vlinders als onmisbare schakel in de belangrijke verbinding IJsselmeer, Gaasperplas, Ouderkerkerplas, Botshol. Het zoekgebied ligt pal onder de aanvliegroute naar het water en de oevers van de Ouderkerkerplas, waar dagelijks tienduizenden vogels meerdere malen per dag heen en weer vliegen.

Het gebied tussen het AMC en Abcoudemeer herbergt kolonies meervleermuizen. Meervleermuizen zijn betrekkelijk zeldzaam en worden zodanig bedreigd dat extra beschermingsmaatregelen hard nodig zijn[15]. Ze verplaatsen zich bij voorkeur langs lijnvormige landschapselementen zowel voor migratie als naar hun voedingsgebieden[16]. In dit gebied zijn de A2, het spoor en de Abcouderstraatweg dergelijke langgerekte elementen in het landschap en zijn het Golfterrein en de Hoge Dijk als moerasachtige voedingsgebieden geliefd bij de meervleermuis[17]. De meervleermuis wordt zo gelokt naar de gebieden ten zuiden van het AMC. Windturbines zijn bijzonder gevaarlijk en verderfelijk voor de meervleermuis[18].

En waar al wat vliegt wordt bedreigd, verdwijnen ook de dieren op de grond, zette Natuurmonumenten deze maand nog uiteen in een artikel. Haas (inmiddels rode lijstsoort), konijn en egel worden al bedreigd in dit gebied, nog een turbine op deze plek zal de nekslag vormen. De plannen voor vervanging van de huidige turbine bij de Ouderkerkerplas door een zwaardere doet het ergste vrezen, gezien wat de bewoners in de omgeving van de huidige turbine aan vogellijken of onderdelen daarvan zien. Meer turbines, aan welke zijde van de gemeentegrens ook, we voorzien een slagveld voor de vogel-, vleermuis- en insectenstand en uiteindelijk ook voor de biodiversiteit op de grond en in het water. Het gebied staat al onder behoorlijke druk door de recentelijke uitbreiding van de snelwegen, de geplande verbreding van de A9 en de Schiphol, die de laatste jaren een nieuwe en zeer drukke vliegroute boven het gebied exploiteert. Zowel snelweg, vierdubbele wegenknooppunt én het relatief laagvliegende vliegverkeer stoten veel fijnstof uit. Volgens het MER rapport Pondera hebben windturbines effect op de verspreiding van fijnstof doordat de wind in het zog achter de windturbine een hogere mate van turbulentie bevat, waardoor het verspreidingsgebied vergroot kan worden tot diep in natuur en woonomgeving.

---

[15] https://www.zoogdiervereniging.nl/publicaties/2020/basisrapport-rode-lijst-zoogdieren-2020-volgens-nederlandse-en-iucn-criteria

[16] https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/meervleermuis

[17] https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/meervleermuis

[18] https://www.trouw.nl/nieuws/vleermuis-versus-windmolen~bdb2e943/

Windenergie in de zoekgebieden is een aanslag op het woongenot

Kwetsbare wijken

Zoekgebieden liggen naast kwetsbare woonwijken zoals bijvoorbeeld (maar zeker niet alleen) de buurten Reigersbos en Holendrecht in Zuidoost (voorheen Vogelaar- of achterstandswijken genoemd. De situatie in deze specifieke buurten wordt hieronder beschreven, maar de zienswijze is van toepassing op alle buurten met kwetsbare bewonersgroepen in zoekgebieden, zoals bijvoorbeeld ook de buurten langs de ring A10.

De bewoners bezitten volgens de gemeentelijke website de slechtste gezondheid, zowel fysiek als mentaal, de kinderen laten achterblijvende schoolresultaten zien en er is veel armoede. Voor de meeste bewoners is het omringende groen van De Hoge Dijk de enige mogelijkheid voor rust en recreatie. Er zijn zelden middelen voor een dagje uit, laat staan een zomerhuisje op Bakkum. In de slechtgeïsoleerde huurwoningen kunnen ze niet ontsnappen aan het lawaai van de drie drukste snelwegen van Nederland, loopt er, zelfs nu tijdens corona een dichtbevlogen Schipholroute boven ons hoofd en loopt de drukste spoorlijn van Nederland precies door de wijk. Meer herrie kunnen zij, direct belanghebbende omwonenden niet aan.

Waterrecreatie

Opvallend is dat de gemeente geen onderzoek heeft gedaan naar de gevolgen voor natuur en recreatie bij het plaatsen van turbines bij waterrecreatiegebieden zoals bijvoorbeeld IJburg en Zeeburgereiland, maar ook Noorder IJ-plassen en het Abcoudermeer). Alleen wettelijke beperkingen worden nu in ogenschouw genomen. Ook is geen enkel onderzoek gedaan naar de veiligheid op het water voor beroepsvaart, pleziervaart en watersport. Dit volgt volgens de gemeente pas in een volgende fase, daar waar lokale (commerciële) partijen een kans zien windmolens te plaatsen en eraan te verdienen. Een fase waar het juist minder gaat over gevolgen, maar meer over financiële haalbaarheid.

Voor zeilers van jachten, open boten en surfers wordt veiligheid op het water het meest zorgelijk. Het is al erg druk op het water met zeilschepen, vrachtschepen en vele recreatieve vaartuigen, zeiljachten en open zeilboten. Daarnaast zijn er surfers, catamarans, open boten, sloepjes e.d. Al deze vaartuigen dienen om de turbines heen te varen en worden dus als het ware getrechterd. In de trechter wordt het drukker en is ruimte tot ontwijken lastiger. De verwachting is dat de kans op aanvaringen gaat toenemen. Daarnaast is er vanaf windkracht 3 een hoop geluid. En bij windkracht 5 zal het geluid alles overstemmen op het water. Los van dat je moeilijker kan communiceren op een schip of tussen recreatievaart, heeft het geluid effect op je concentratie doordat het zintuig gehoor als het ware wordt uitgeschakeld. En kan nog wel met marifoon worden gecommuniceerd door de scheepvaart?

Door het plaatsen van windmolens zal de ruimte om te recreëren minder worden waardoor het waarschijnlijk is dat de vaargeul drukker wordt met veel diverse scheepvaart en recreatieve vaart.

Ook de veiligheid voor de ‘stille’ watersporters is zorgelijk. Zicht zal verminderen door de turbines en geluid zal het onmogelijk maken tussen watersporters te communiceren over bijvoorbeeld voorrang als je niet gezien wordt. De kans op aanvaringen wordt groter. Daarnaast zal bij een surfer of zeiler in nood, het roepen om hulp onmogelijk zijn. Het geluid van de turbines overstemmen alles. En als je achter een windturbine in nood zit, zal je niet gezien worden.

De veiligheid van suppers, kano-ers, zwemmers en roeiers zal naar verwachting minder hinder ondervinden omdat zij normaliter bij matige wind het water op gaan. Desondanks zullen ook zij bij windkracht 3 tot 4 op het water zijn. De turbines maken al aardig wat geluid. Voor zwemmers is de verwachting dat er ook onderwater storend geluid is. Ook voor hen zal sprake zijn van

trechterwerking doordat de turbines een obstakel vormen op het water en ook hier geld dat de kans dat je wordt overvaren groter wordt. Zwemmen rondom de eilanden is erg populair op IJburg en dat kan nu redelijk veilig doordat er overzicht is. Zwemmers hebben een zichtboei aan hun voeten.

De verwachting is dat speedboten slechter hoorbaar zullen zijn voor andere watersporters. Denk aan zwemmers en surfers. De kans op ongevallen is hierdoor groter.

Wat de gevolgen zullen zijn voor de watersportscholen is tevens niet onderzocht. Is de beleving van watersporten nog wel mogelijk tussen de turbines. Maar belangrijker nog, kunnen de scholen voldoende instaan voor de veiligheid van hun leerlingen? Of zullen deze ondernemers die met veel passie en hard werken hun scholen hebben opgericht, moeten verdwijnen omdat het onverantwoord is.

Aantasting Groene longen

Amsterdam heeft een lange traditie in ruimtelijke ordening. Stedelijke uitbreidingen zoals IJburg worden zorgvuldig met afweging van alle belangen tot stand gebracht. Op elk detail wordt gelet. Groene buitengebieden zoals het Buiten-IJ, Waterland en Amstelland zijn daardoor nog intact. Vanuit de drukte van de stad is de rust nooit ver weg. Dat maakt Amsterdam een aantrekkelijke vestigingsstad en draagt bij tot de huidige economische voorspoed. De zoekgebieden voor de windturbines zijn een abrupte trendbreuk. 100 jaar van zorgvuldige stedelijke planning wordt teniet gedaan. Dit zal leiden tot meer verplaatsingen, mensen zullen hun rust immers elders moeten zoeken.

Windturbines zijn industriële installaties

De windturbine technologie heeft zich de afgelopen decennia razendsnel ontwikkeld. Van kleinschalige molens bij boerderijen tot industriële installaties van meer dan 200 meter hoog. Ze maken lawaai, bewegen permanent, geven slagschaduw, zijn voorzien van rode knipperlichten bij nacht, en trekken alle verhoudingen uit het (stedelijk) landschap.

Horizon vervuiling

Met een tiphoogte van 200 meter zijn de mega-turbines zo'n 50% hoger dan de Rembrandttoren (135 meter) of de nieuwe hoogbouw in de Sluisbuurt (125 meter); en 4 keer hoger dan de hoogspanningsmasten in IJburg (48 meter). Tienduizenden mensen gaan uitkijken op een industriële skyline met permanent bewegende objecten.

Landschapspijn

Windturbines leiden volgens het College van Rijksadviseurs[19] (Rijksbouwmeester) voor steeds meer mensen tot 'landschapspijn'. "Het landschap is voor de mensen die erin wonen, werken en recreëren een belangrijke basis voor zelfherkenning en identiteit. Landschap is een zelfstandig fenomeen geworden dat recreatief 'geconsumeerd' kan worden". Volgens het College kunnen de windturbines daarom beter geclusterd worden in de daarvoor geschikte gebieden, zoals grootschalige rationele landschappen, industriegebieden en op zee. Zeker niet in of bij dicht bevolkte woonwijken. Zij raden het door Amsterdam voorgestelde "confetti model" sterk af. Het leidt tot maximalisatie van maatschappelijke schade.

[19] https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/binaries/college-van-rijksadviseurs/documenten/publicatie/2019/10/17/via-parijs/20191014_ViaParijs_Leesversie_lowres.pdf

Woningwaardedaling

Uit een recent wetenschappelijk onderzoek van de UvA en VU in opdracht van Minister Wiebes[20] blijkt dat woningen binnen een straal van 2000 meter van windturbines - met een hoogte van 150 meter en hoger - gemiddeld 5% in waarde dalen. Op 500 meter afstand loopt dat op tot 10 % of meer.

Alternatieven

Voor onderbouwing van de geboden alternatieven, zie de website www.windalarm.org . Op verzoek gaan wij graag in gesprek met de gemeente om e.e.a. nader toe te lichten.

Aanvullende vergunningseisen

Bij plaatsing van windturbines wordt in veel gevallen schade toegebracht aan de omgeving en omwonenden. Indien de gemeente toch overgaat tot het toestaan van windturbines buiten het havengebied, dienen er aanvullende eisen gesteld te worden aan initiatiefnemer, op basis van het principe: de vervuiler betaald:

1. Initiatiefnemer is verplicht op een derdenrekening een bedrag te storten voldoende om de afbraak en verwijdering van de gebouwde turbines te bekostigen incl. fundering en recycling van de gebruikte materialen. Dit alles berekend gebruikmakend van nu bewezen technologie en op basis van huidige prijzen. Dit bedrag wordt periodiek aangepast aan de ontwikkeling van technologie en inflatie. Zolang dit bedrag niet toereikend is, mogen geen winsten worden uitgekeerd.
2. Initiatiefnemer is volledig aansprakelijk voor alle zaakschade aan derden.
3. Initiatiefnemer is volledig aansprakelijk voor alle gezondheidsschade aan derden.
4. Bij 2 en 3 geldt een omgekeerde bewijslast. Initiatiefnemer is alleen niet aansprakelijk voor schade waarvan bewezen wordt dat die niet aan zijn turbines kan worden toegeschreven.
5. Bij overdracht van eigendom van de turbines door initiatiefnemer gaan bovengenoemde verplichtingen over op de nieuwe eigenaar. Initiatiefnemer is verplicht dit vast te leggen in de overdrachtsovereenkomst.
6. Terzake van de aansprakelijkheid onder 2. en 3. en 5. gelden als onderpand de turbines en het bedrag op derdenrekening onder 1.

Vragen en contact

Mochten er nog vragen zijn naar aanleiding van deze zienswijze, dan kunt u contact opnemen met:

[redacted]

[redacted]

[redacted]@windalarm.org

[20] https://www.uva.nl/shared-content/faculteiten/nl/faculteit-economie-en-bedrijfskunde/nieuws/2019/12/hoge-windmolen-verlaagt-waarde-huis.html?cb&cb

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 21 april 2021 13:49
Aan: Mauer, Ronald Jan; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Input tbv reflectiefase - wordt verder uitgewerkt
Bijlagen: 20210419 gesprek invulling reflectiefase.pdf

Beste [redacted] en [redacted]
De tussenfase is tijdens de voorbereiding op de avonden ter sprake gekomen. Bij deze een pdf van een document dat we afgelopen week met de wethouder Marieke van Doorninck hebben besproken en dat in die richting ook verder uitgewerkt wordt.
Hiervoor is volgende week een bijeenkomst, waarvoor ik [redacted] ook uitgenodigd heb.

Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator Regionale Energiestrategie Amsterdam

Programma Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Ruimte en Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma t/m do, niet op vrijdag
afspraken via [redacted]@amsterdam.nl

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES / wind

Invulling periode tussen vaststelling RES 1.0 en fase dat medewerking aan initiatiefnemers start.

Richtinggevend gesprek, staf wh Van Doorninck, dd. 19-4-2021

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

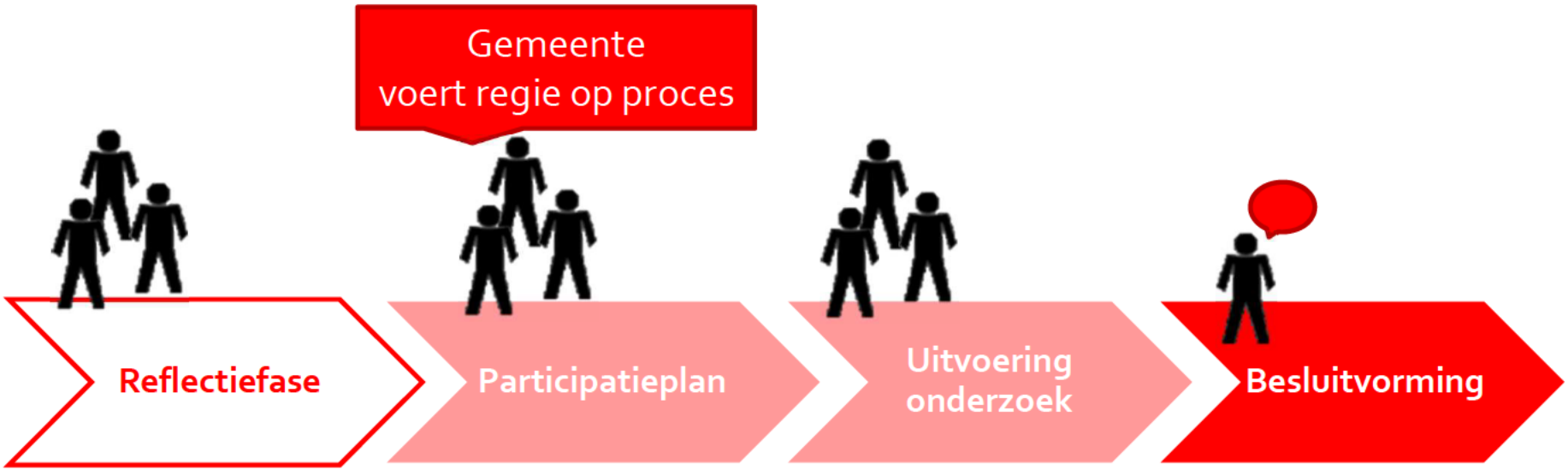

Doelen van de reflectiefase 1/2

- Rust en vertrouwen terug te brengen door:
  - In verbinding te komen met bewoners/ belanghebbenden, collega's en experts
  - Mensen een stem te geven en te luisteren naar zorgen en wensen
  - Responsief te zijn door nieuwe inzichten mee te nemen

- De ambities van de stad uit te dragen door:
  - De RES dilemma's bespreekbaar te maken met inwoners,
  - Dialogen te voeren over de invulling van de stedelijke ambities.
  - Aansluiten bij de ruimtelijke ontwikkelingen.

Doelen van de reflectiefase 2/2

- Een procesaanpak te ontwikkelen voor de projectvoorbereidingsfase door:
  - Het inventariseren van technische, wettelijke, maatschappelijke en ruimtelijke afwegingscriteria voor participatie en besluitvorming.

- Commitment te krijgen op samenwerking door:
  - Samenspel met omliggende gemeenten vorm te geven
  - Kader voor initiatiefnemers vorm te geven, inclusief duidelijkheid omtrent r
    gemeente

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Lerende (reflectieve) aanpak en houding,
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten),
- Inzet is de dialoog en niet de discussie of het debat,
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven,
- Het vertrekpunt is de wind-ambitie van de stad (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord).

Opbrengsten/ resultaten van de reflectiefase

- Afwegingskader voor het vervolgtraject van windenergie, met o.a.
  - Technische, maatschappelijke, juridische en ruimtelijke criteria voor besluitvorming en participatie
- Input voor een uitvoeringsprogramma windenergie/ RES in afstemming met de omgevingsvisie,
- Overeenstemming met RES partners, o.a. buurgemeentes en stadsdelen over vervolgfase,
- Vergroten gevoel van legitimiteit door procedurele rechtvaardigheid bij bewoners,
- Evaluatie participatie tot RES 1.0 (bijdragen aan uitvoering moties raad).

Mogelijke activiteiten in de reflectiefase

- Dialogen over zorgen en wensen in de wijken (mogelijke vorm burgerfora?), ook met kaarten.
- Stadsbrede ronde tafel gesprekken over afwegingscriteria met diverse stakeholders en stadsdelen, buurgemeentes,
- Waarde-raadplegingen van bewoners (laagdrempelig),
- Opbouwen betrouwbare kennisbasis in overleg met stakeholders (o.a. onderzoek gezondheidseffecten) (joint fact finding),
- Afstemming met buurgemeenten/stadsdelen/bewoners/ belanghebbenden.

Planning/Proces plan van aanpak RF

- Voorbereiden
- Sessie afstemming:

O.a. buurgemeentes, stadsdelen, RES partners, OVA.

- Sessie input/commitment:

O.a. windalarm, artsen, JongRES, Amsterdam-Wind, natuurorganisaties, experts RO.

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

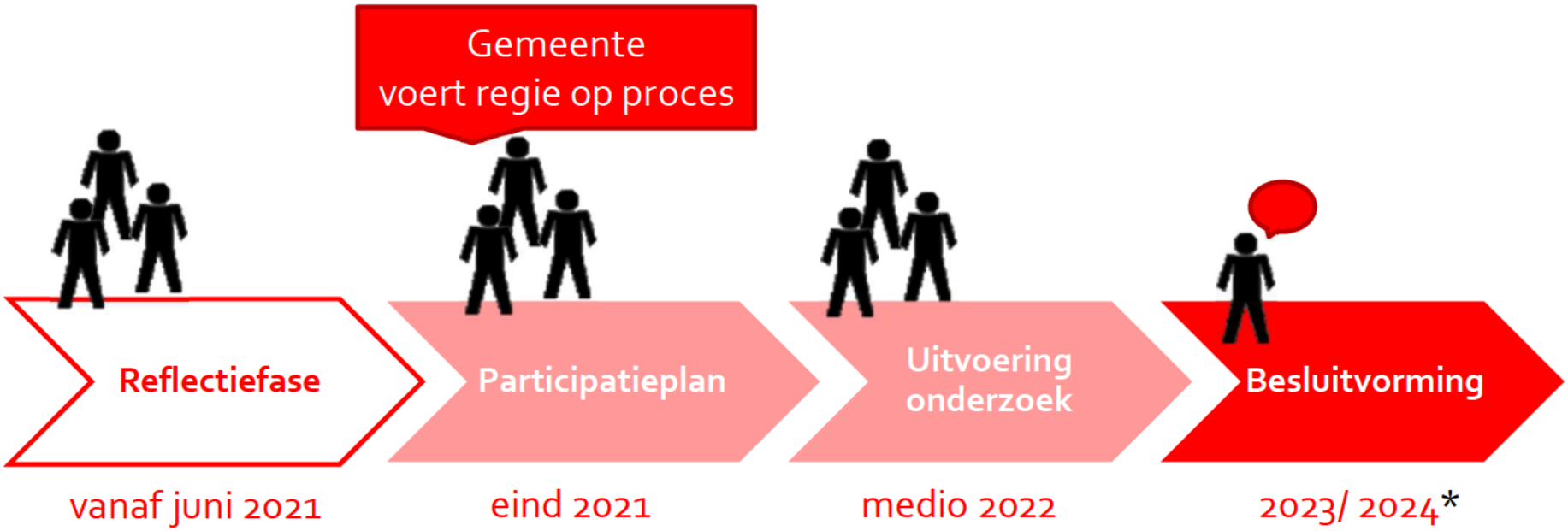

* tijdlijn = indicatief , o.a. afhankelijk van aanwezigheid initiatiefnen

Dilemma's

- Duur van de reflectiefase?
  - Zijn er deadlines waar we rekening mee moeten houden?

- Rol van de raad in deze reflectiefase?
  - Opdracht college en behoefte raad om meer bij de stadsgesprekken betrokken te zijn.

- Proces en samenwerking met buurgemeenten?

[redacted]

Van: [redacted]@Natuurmonumenten.nl>
Verzonden: woensdag 13 oktober 2021 12:24
Aan: [redacted]
Onderwerp: Interesse aan deelname natuurwerkgroep

Beste [redacted],

Ik begrijp dat dat de gemeente Amsterdam in het kader van de reflectie fase een natuurwerkgroep gaat opzetten die een afwegingskader gaat opstellen voor windmolens en natuur.

Hopelijk is het voor Natuurmonumenten mogelijk om een bijdrage te leveren aan dit afwegingskader. Ik kan me voorstellen dat Staatsbosbeheer als grondeigenaar rond Diemen ook interesse heeft.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Public affairs Noord-Holland & IJsselmeer

Zaanweg 70C, 1521 DM Wormerveer
Tel: [redacted]

Natuurmonumenten

[redacted]

Van: [redacted]@erbs.eur.nl>
Verzonden: woensdag 6 oktober 2021 12:12
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Interview Verzoek

Beste [redacted],

De afgelopen 2,5 jaar heeft de gemeente Amsterdam de ambitie en zoekgebieden bepaald voor windmolens. Daarbij zijn veel partijen en bewoners geïnformeerd en betrokken en ontstond ook de nodige kritiek. Naar aanleiding hiervan heeft de gemeenteraad verzocht om *"Het participatieproces tot dusver grondig te evalueren om hieruit lering te trekken voor het verder vervolg van de Regionale Energie Strategie"*. Wij zijn in september met de onafhankelijke evaluatie van het participatieproces gestart onder leiding van prof. Cuppen (Universiteit Leiden). Deze evaluatie staat overigens los van de huidige 'reflectiefase'.

Graag zouden we u interviewen over het participatieproces en hoe u dat ervaren heeft. We hebben inmiddels een eerste ronde interviews gehad en starten nu een tweede ronde interviews. In de tweede ronde houden wij acht interviews, waaronder hopelijk met u. Wij spreiden de interviews met [redacted] en met u wat in de tijd, omdat wij natuurlijk steeds ook nieuwe vragen en inzichten krijgen. Dus graag spreken wij u de tweede helft november richting het eind van de dataverzameling.

Zou u hieraan mee willen werken? We trekken voor een interview 1-1,5 uur uit (online). Als u een voorstel doet voor een tijd/dag, kijken wij of wij dan kunnen.

Met vriendelijke groet,

[redacted] en [redacted]

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 14:09
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: kenmerken wijken noord

Hi,

Zoals afgelopen dinsdag toegezegd.
Hiermee kunnen we rekening houden met plannen activiteiten reflectiefase Noord.

NB: niet alle namen van de wijken in deze mail zijn de officiele namen.

Type A. relatief slecht geïnformeerd, veel gelijke kenmerken

Waterlandpleinbuurtm heeft eigen winkelcentrum
Veel grote gezinnen in (sociale) huurwoningen, laag inkomen (gemiddeld 19.000 euro)
Leeftijdsopbouw :Grootste groep: 25-45, daarna 24-65, daarna 0.15 daarna 65plus
Relatief veel problemen achter de voordeur; relatief laag opgeleid
30% bewoners autochtoon, 60% niet westers migratie
Zijn relatief slecht geïnformeerd over plannen windmolens
Centrale punt: Winkelcentrum Waterlandplein , daar is ook wijk/buurtcentrum

Kleine wereld, Licht relatief dicht bij winkelcentrum Boven 't IJ
85% sociale huur, vnl. meergezinswoningen
Gemiddeld inkomen: 16.000 euro
Leeftijdsopbouw: 1. 45-65, 2. 25-45, 3. 0-15
Zijn relatief slecht geïnformeerd over plannen windmolens

Type B. divers, matig tot zeer goed geïnformeerd

Banne/Buiksloot en Banne N/O dicht bij elkaar maar divers opgebouwd

Buiksloot: 64% sociale huur, 51% inwoners niet wester, 37% autochtoon, 1/3 laag, 1/3 midden en ¼ hoog opgeleid
gem. Inkomen 21.000 euro
grootse leeftijdsgroep, 25-45, daarna 45-65, dan 0-15
gemiddeld geïnformeerd over plannen windmolens

Bannen N/O; eigen winkelcentrum: banne Centrum bezaanjachtplein
56% koop woningen, 39% sociale huur
Veel meergezins huishoudens
Leeftijd vooral tussen 25-85, daarna 0-15, daarna 15-25
Gem. Inkomen : 25.000 euro
Opleidingsniveau midden/hoog
63% autochtoon
Redelijk tot zeer goed geïnformeerd over plannen windmolens

Elzenhagen: relatief Nieuwe wijk, dicht bij winkelcentrum Boven 's IJ en metrostation
52 % koopwoningen
22% sociale huur
60% meergezinswoningen
Gemiddeld inkomen 30.000 euro
Leeftijdsopbouw; 1. 25-45, 2. 0-15, 3. 45-65
Relatief hoog opgeleid
50 % autochtoon
Zijn zeer goed geïnformeerd over plannen windmolens

Type C Zeer goed geïnformeerd

Landelijk Noord-, Schellingwoude
Minder bebouwd, veel bedrijven, ook nog boeren.
Actieve centrale dorpsraad Landelijk Noord
Relatief veel koopwoningen

Ook woonboten!
Midden tot goed opgeleid
Gem. Inkomen: Niet bekend (ik denk hoger dan gemiddeld Noord)
Vnl. autochtoon
Zijn zeer goed geïnformeerd over plannen windmolens.

Type D. andere situatie

NoorderIJplas buurt/ Cornelis Douwe/Molenwijk

Deze wijken/buurten zitten in een heel andere fase dan die van de andere zoekgebieden (A10) Noord. Speelt al sinds 2012!

kenmerken Molenwijk ; 80% sociale huur, gem. inkomen 17.500 euro, 37% autochtoon, 50% niet westers, leeftijd vooral 25065 dan 0-15
laag tot midden opgeleid

Cornelis Douwe: is bedrijventerrein
Bewoners zij kanaal
Veel woonboten en aantal duurzame wijkjes
Hoog opgeleid, veel autochtoon, ook wel Yuppen genoemd
Weet niet waar zij boodschappen doen

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Coordinator Duurzaamheid
Stadsdeel Noord
Gemeente Amsterdam
E-mail [redacted]@amsterdam.nl
Mobiel: [redacted]

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 6 oktober 2021 15:14
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Keuze Inkooptool of noodoplossing inkooporders

Urgentie: Hoog

Hallo [redacted] en [redacted]
Erik en ik hebben samen de inkooptool bekeken en proberen in te vullen; ik ga niet zeggen dat dat eenvoudig is maar het lijkt te overzien. Met de opening die [redacted] van Inkoop Fysiek biedt om het GVA formulier in eerste instantie te omzeilen, schatten wij dat deze 'nette' methode echt geen weken hoeft te duren.
Mogelijk hebben we in de loop van volgende week al een A-nummer. Alleen: geen enkele garantie.

We hebben wel een potentieel probleem ontdekt. De kostenramingen in de Afwijkingsbesluiten wijken fors af van de nu op tafel liggende offertes.
Public Mediation: raming A981: 33.450 terwijl de offertes 49.900 en 19.000,- bedragen.
Populistics: raming A892: 68.000-100.000 en offerte 136,347,50.
We weten niet of dit een echt probleem is; een raming is een raming, toch? We adviseren vooralsnog om dit wel gewoon te melden bij Inkoopfysiek.

Er is wel een andere optie, een echte noodoplossing. Daarin gaan we als Duurzaamheid voor nu voorbij aan het A-nummer (en de lead buyer) door [redacted] aan [redacted] te laten vragen gewoon inkooporders aan te maken.
Deze oplossing komt van [redacted] zelf.
Het risico is dat – als we uiteindelijk toch geen A-nummer zouden krijgen, we een probleem hebben met de financiële verantwoording (de accountant?) en wellicht de gepasseerde lead buyer. We hebben dit risico niet in het onderstaande concept mailtje verwoord; wellicht moet dat toch?
Het advies zou zijn om dit via [redacted] aan [redacted] voor te leggen? En dat [redacted] hierin meegenomen moet worden.
Ik vind dat [redacted] ook moet weten dat [redacted] de Afwijkingsbesluiten nog moet tegentekenen. Ik ben nog zoekende naar de juiste procedure daarvoor.

Deze noodoplossing is zeker de snellere route; als alle partijen vlot zijn, dan hebben we volgende week inkooporders, misschien al eerder.

Om deze reden adviseer ik om voor de noodoplossing te kiezen.

Hieronder vinden jullie een concept mail aan [redacted] en een concept mail van [redacted] aan [redacted]
Ik ga gewoon door met de inkooptool; die hebben we toch nodig voor het uiteindelijke A-nummer.

We horen graag snel van jullie.

Groet,

[redacted]
T [redacted]
[redacted] @amsterdam.nl

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Beste [redacted]
Voor twee opdrachten voor de Reflectiefase RES zijn twee afwijkingsbesluiten genomen. Dit liep via de leadbuyer Fysiek en het blijkt dat het vervolgtraject bij deze leadbuyer door extra processtappen meer tijd in beslag neemt dan de bij leadbuyer waar we als afdeling meestal mee te maken te hebben. Hierdoor dreigt de opdrachtverlening vertraging op te lopen. Dat kunnen we ons niet kunnen veroorloven. Het is van het grootste belang dat we opdrachten kunnen gaan verlenen en dat facturen betaald kunnen worden.

Het traject zal verder met de leadbuyer Fysiek worden doorlopen om zo registratienummers (A-nummer) te verkrijgen die normaliter nodig zijn voor de inkoopordes.
Vooruitlopend op het nog toe te kennen A-nummer willen we voorstellen om nu al de opdrachten te verlenen.

Zou jij hiervoor per mail een verzoek willen sturen aan [redacted], teamleider Kwaliteit & Organisatie om, vooruitlopend op de nog toe te kennen A-nummers, op basis van de offertes en de goedgekeurde afwijkingsbesluiten inkooporders aan te maken? Een concept mail aan [redacted] tref je hieronder aan.
De A-nummers kunnen dan later worden toegevoegd. Het betreft offertes van de volgende twee bureaus: Public Mediation en Populytics.
We willen voorstellen dat jij dit dan wel meldt bij [redacted] omdat zij eerder goedkeuring heeft gegeven voor het aanvragen van de Afwijkingsverzoeken.
Weet ook dat [redacted] de twee Afwijkingsverzoeken ook nog moet tegentekenen; de route daarvoor wordt opgestart.
Alvast bedankt,

Xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Concept mail van [redacted] aan [redacted]
Beste [redacted]
Voor twee opdrachten voor de Reflectiefase RES zijn twee afwijkingsbesluiten genomen. Dit liep via de leadbuyer Fysiek en het blijkt dat het vervolgtraject bij deze leadbuyer door extra processtappen meer tijd in beslag neemt dan de bij leadbuyer waar we als afdeling meestal mee te maken te hebben. Hierdoor dreigt de opdrachtverlening vertraging op te lopen. Dat kunnen we ons niet kunnen veroorloven. Het is van het grootste belang dat we opdrachten kunnen gaan verlenen en dat facturen betaald kunnen worden.

Het traject zal verder met de leadbuyer Fysiek worden doorlopen om zo registratienummers (A-nummer) te verkrijgen die normaliter nodig zijn voor de inkoopordes.
Vooruitlopend op het nog toe te kennen A-nummer willen we nu al de opdrachten te verlenen.

Wil jij, vooruitlopend op de nog toe te kennen A-nummers, op basis van de offertes en de goedgekeurde afwijkingsbesluiten zo snel mogelijk inkooporders aanmaken?
Ik zal het RES-team vragen om je alle relevante documenten toe te sturen. Het betreft offertes van de volgende twee bureaus: Public Mediation en Populytics.
De A-nummers kunnen dan later worden toegevoegd.
Ik hoor graag van je.

[redacted]

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 5 oktober 2021 21:33
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Noodoplossing inkooporders Afwijkingsbesluiten en tekening Afwijkingsbesluiten door Josja

Hoi [redacted]
Hierbij mijn voorstel voor een mail. Wat nog wel een punt is dat Inkoop Fysiek wel een oplossing heeft geboden waarbij GVA toch niet nodig is. Daarom heb ik de zin hierover weggehaald.
Misschien een idee om de mail via [redacted] maar [redacted] te sturen,
Groet,

[redacted]
Ruimte en Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
[redacted]@amsterdam.nl
Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
www.amsterdam.nl/duurzaam

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 5 oktober 2021 16:51
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Noodoplossing inkooporders Afwijkingsbesluiten en tekening Afwijkingsbesluiten door [redacted]

SPOED
Beste [redacted]
Voor twee opdrachten voor de Reflectiefase RES zijn twee afwijkingsbesluiten genomen. Dit liep via de leadbuyer Fysiek en het blijkt dat het vervolgtraject bij deze leadbuyer door extra eisen meer tijd in beslag neemt dan de leadbyer waar we als afdeling meestal mee te maken te hebben. Hierdoor dreigt de opdrachtverlening vertraging op te lopen die we ons niet kunnen veroorloven. Het is van het grootste belang dat we opdrachten kunnen gaan verlenen.
Het traject zal verder met de leadbuyer Fysiek worden doorlopen om zo een registratienummer (A-nummer) te verkrijgen die normaliter nodig is een inkooporder. Vooruitlopend op het nog toe te kennen A-nummer willen we voorstellen om nu al de opdracht te verlenen.

Zou jij hiervoor per mail een verzoek willen sturen aan Annemiek Stornebrink, teamleider Kwaliteit & Organisatie om, vooruitlopend op de nog toe te kennen A-nummers, op basis van de offertes en de goedgekeurde afwijkingsbesluiten inkooporders aan te maken? De A-nummers kunnen dan later worden toegevoegd. Het betreft offertes van de volgende twee bureaus .....
We willen voorstellen om dit dan te melden bij Josja, omdat zij eerder goedkeuring heeft gegeven voor het aanvragen van de Afwijkingsverzoeken.
Alvast bedankt,

[redacted]
Senior Beleidsadviseur
Team Dienstverlening, Verbinding & Organisatie
Afdeling Duurzaamheid
Dienst Ruimte en Duurzaamheid, Cluster Ruimte en Economie

Gemeente Amsterdam

T [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Werkdagen: ma, di, wo en do ochtend.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 15 maart 2021 10:58
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Korte update/cijfers nieuwsbrief en webpagina's

Hallo allen,

Zie hieronder de cijfers en snelle analyse m.b.t. nieuwsbrief Duurzame Energie, het nieuwsbericht op actueel en bezoeken nieuwe pagina met kaart door [redacted]

Ook van [redacted] doorgekregen over webcare/socials: "Het valt mij enorm mee. Relatief weinig reacties. Sentiment overwegend wel negatief. Maar dat is niet ongebruikelijk voor duurzaam op socials."

Leuk nog: link naar nieuwsbericht staat ook op de home van amsterdam.nl.

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 15 maart 2021 10:39
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: DONDERDAG Communicatie-activiteiten week 10

-Zo'n **41 nieuwe aanmeldingen** voor de nieuwsbrief, nieuwsbrief is van bijna 1000 naar **1039** gegaan.
-**Nieuwsbrief 827** keer bezocht, **veel aandacht voor de kaart en het nieuws**, minder belangstelling voor de bijeenkomsten maar de info staat in de brief zelf al dus dat vind ik niet raar. Nieuwsbrief is dus goed gelezen.

-Nieuwsbericht op Amsterdam **5772** visits
-**2036** keer werd er doorgeklikt naar de kaart
-Kaart zelf heeft **3091** bezoekers

Ken je de cockpit trouwens: https://intranet.amsterdam.nl/kennis-beleid/bedrijfsvoering/communicatie/pers-media/cockpit-corporate-communicatie/

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 15 maart 2021 10:15
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: DONDERDAG Communicatie-activiteiten week 10

Hey [redacted]

Heb je tzt cijfers voor me m.b.t.:

- De online bezoeken op de windenergie pagina's
- Klik en open gedrag op de nieuwsbrief?
- Nieuwe aanmeldingen nieuwsbrief

Het gaat dan om vanaf 10 maart tot en met vandaag (of gisteren als dat met cijfers beter uitkomt/volledig beeld geeft). Ik ben benieuwd!

Groeten,
[redacted]

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 28 april 2021 16:59
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: laaste update - RE: stand van zaken bijeenkomst vanmiddag

Urgentie: Hoog

Hoi allemaal,

Hierbij laatste update 15-16 deelnemers in totaal

deelname		wie / organisatie	
JA	7	Gooise Meren	[redacted]
JA	9	Noord	
JA	10	Oost	
JA	16	gemeente A'dam	
JA	17	gemeente A'dam	
JA	18	gemeente A'dam	communicatie (of [redacted]
Ja	19	begeleiding door PM	
JA	21	Omgevingsvisie	
JA	20	begeleiding door PM	
JA		gemeente A'dam	
JA / via outlook voorlopig	1	Ronde Venen	
JA / via outlook voorlopig		Oostzaan	
JA via outlook	4	zaandam	
JA: via app bericht	2	Diemen	@diemen.nl
JA: via app bericht	23	Natuur	
Misschien + doorgestuurd naar vervanger Ilan Cukier ILAN evt. Deels + evt. zoekt zij naar vervanging	12	Nieuw-West	

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 28 april 2021 13:57
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@public-mediation.nl>
Onderwerp: RE: stand van zaken bijeenkomst vanmiddag

Update aanwezigen :

deelname		wie / organisatie	
JA	1	Ronde Venen	[redacted]
JA		Oostzaan	[redacted]
JA	7	Gooise Meren	
JA	9	Noord	
JA	10	Oost	
JA	16	gemeente A'dam	
JA	17	gemeente A'dam	
JA	18	gemeente A'dam	communicatie [redacted]
Ja	19	begeleiding door PM	
JA	21	Omgevingsvisie	
JA	20	begeleiding door PM	
JA via outlook	4	zaandam	
Misschien + doorgestuurd naar vervanger [redacted]	12	Nieuw-West	
Nee heeft eigen bijeenkomst RES	14	RES-partners	
Nee heeft eigen bijeenkomst RES		RES-partners	
NEE: Kan niet (prive) ook geen vervaning iedereen is op vakantie	13	Prov. Noord-Holland	
NEE: kan niet / [redacted] ervanger kan ook niet (stel losse afspraak voor 1 op 1 met gem. Amsterdam helder krijgen wat nou het plan is	8	Watermet	
NEE: kan niet; zal evt. naar vervanging doorsturen	15	RES-partners	
NEE: vakantie; met [redacted] gechecked geen vervanging voorals nodig	22	Omgevingsvisie	
NEE: Vervanging [redacted]	3	Landsmeer	
NEE: Vervanging [redacted]	6	Oostzaan	
nog geen reactie	2	Diemen	[redacted] pdiemen.nl

Groeten
[redacted]

[redacted]
(project) secretaresse
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31[redacted]
E-mail:[redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 28 april 2021 13:12
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@public-mediation.nl>
Onderwerp: stand van zaken bijeenkomst vanmiddag

Hoi [redacted]
[redacted] en ik hebben vanochtend alle genodigde van de bijeenkomst van vanmiddag nagebeld en gemaild.
Het lukte niet om iedereen te spreken. We hebben dus veel voice mails ingesproken met verzoek om te laten weten of ze komen.
Er blijkt vanmiddag rond hetzelfde tijdstip ook een bijeenkomst van RES NHZ te zijn, waardoor die mensen niet bij ons kunnen aansluiten.
En we zitten in een vakantieperiode, waardoor sommige mensen vrij zijn.
De opkomst zal dus misschien niet zo groot zijn. Aan de andere kant: we zijn pas bij het Plan van aanpak voor de reflectiefase. Er is nog veel tijd om iedereen er in het vervolg bij te betrekken.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Team Regionale Energiestrategie (RES) Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid | **Gemeente Amsterdam**

M: [redacted]
E-mail: [redacted]@amsterdam.nl
Ik werk op ma, di, do en vr
Dus niet op woensdag

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 11 mei 2021 15:51
Aan: [redacted]'; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: laatste versie ppt van RenD en wh
Bijlagen: 20210511_2e gesprek invulling reflectiefase MT RenD.pptx

Excuus dat ik deze niet eerder had gedeeld. Bij deze ook voor jullie.
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam

Ruimte & Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E [redacted]@amsterdam.nl
T. [redacted]

afspraken via [redacted]@amsterdam.nl

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES / wind

Invulling periode na vaststelling RES 1.0 en fase dat medewerking aan initiatiefnemers start.

Tweede gesprek, na staf wh Van Doorninck, MT RenD dd. 11-5-2021

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

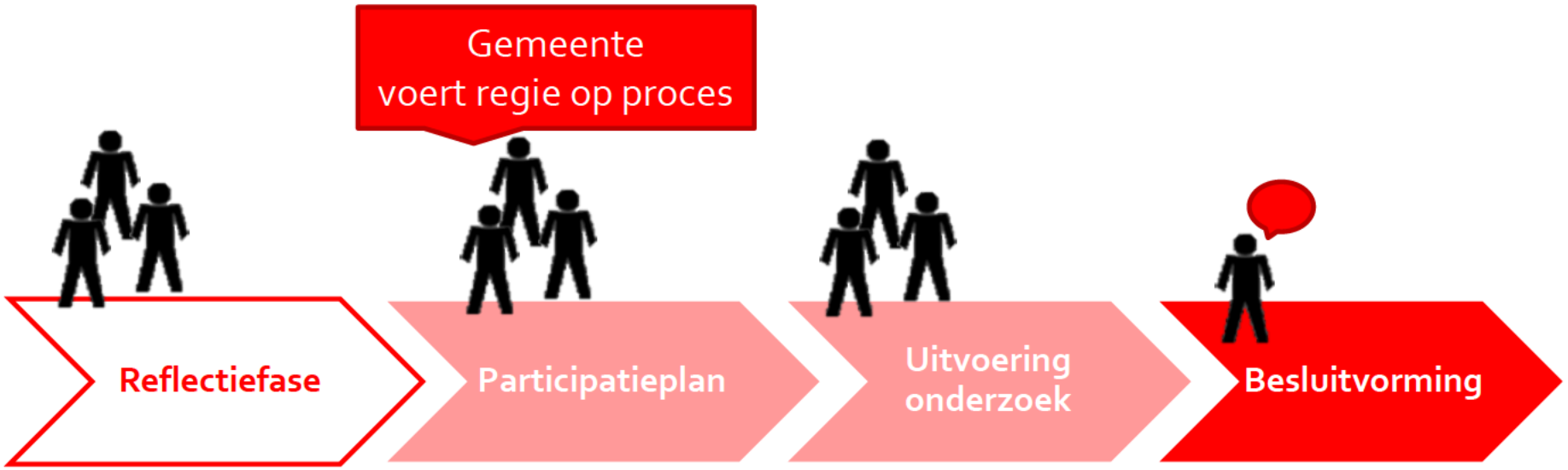

Doelen van de reflectiefase 1/2

- Rust en vertrouwen terug te brengen door:
  - In verbinding te komen met bewoners/ belanghebbenden, collega's en experts
  - Mensen een stem te geven en te luisteren naar zorgen en wensen
  - Responsief te zijn door nieuwe inzichten mee te nemen

- De ambities van de stad uit te dragen door:
  - De RES dilemma's bespreekbaar te maken met inwoners,
  - Dialogen te voeren over de invulling van de stedelijke ambities.
  - Aansluiten bij de ruimtelijke ontwikkelingen.

Doelen van de reflectiefase 2/2

- Een procesaanpak te ontwikkelen voor de projectvoorbereidingsfase door:
  - Het inventariseren van technische, wettelijke, maatschappelijke en ruimtelijke afwegingscriteria voor participatie en besluitvorming.

- Commitment te krijgen op samenwerking door:
  - Samenspel met omliggende gemeenten vorm te geven
  - Kader voor initiatiefnemers vorm te geven, inclusief duidelijkheid omtrent r gemeente

- *Afstemmen op politiek, bestuurlijk en operationeel niveau met o.a.:*
  - *RES NHZ*
  - *Provincie NH*
  - *Buurgemeentes en andere RES partners*

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Lerende (reflectieve) aanpak en houding,
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten),
- Inzet is de dialoog en niet de discussie of het debat,
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven,
- Het vertrekpunt is de wind-ambitie van de stad (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord).

Opbrengsten/ resultaten van de reflectiefase

- Afwegingskader voor het vervolgtraject van windenergie, met o.a.
  - Technische, maatschappelijke, juridische en ruimtelijke criteria voor besluitvorming en participatie
- Input voor een uitvoeringsprogramma windenergie/ RES in afstemming met de omgevingsvisie,
- Overeenstemming met RES partners, o.a. buurgemeentes en stadsdelen over vervolgfase,
- Vergroten gevoel van legitimiteit door procedurele rechtvaardigheid bij bewoners,
- Evaluatie participatie tot RES 1.0 (bijdragen aan uitvoering moties raad).

Mogelijke activiteiten in de reflectiefase

- Dialogen over zorgen en wensen in de wijken, ook met kaarten.
- Stadsbrede ronde tafel gesprekken over afwegingscriteria met diverse stakeholders en stadsdelen, buurgemeentes,
- Waarde-raadplegingen van bewoners (laagdrempelig),
- Opbouwen betrouwbare kennisbasis in overleg met stakeholders (o.a. onderzoek gezondheidseffecten) (joint fact finding),
- Afstemming met buurgemeenten/stadsdelen/bewoners/ belanghebbenden.

Brainstorm buurgemeenten, provincie, RES (28/4/'21 en 4/5/'21)

- Buurgemeenten o.a. Diemen, Zaanstad, De Ronde Venen,
- Stadsdelen Noord, Oost, Zuidoost, Nieuw West,
- Provincie Noord-Holland,
- RES partners (waternet, Liander)
- RES organisatie Noord-Holland Zuid.

Bevindingen buurgemeenten, provincie, RES

- Positief over reflectiefase,
- Gezamenlijk oppakken van opgaves, o.a.:
  - Pva reflectiefase,
  - Health Impact Assessment,
  - Evaluatie participatie tot RES 1.0

→ Noodzaak voor afstemming op bestuurlijk en operationeel niveau
→ Ruimte voor eigen invulling versus regionale aanpak?

Ingrediënten vanuit buurgemeenten, provincie, RES

1. Afstemmen besluitvorming:
   – volgordelijkheid van besluiten en andere inter-afhankelijkheden in kaart brengen
2. Beleidscoördinatie:
   – mogelijke beleidstegenstellingen in kaart brengen en mogelijk synchroniseren
3. Ervaringen delen / gedeeld narratief:
   – in participatie en
   – manier van werken zoveel mogelijk synchroniseren
4. Kennisbasis opbouwen:
   – bestaande kennis delen,
   – gezamenlijk experts betrekken

Brainstorm belangengroepen RES/ wind (6/5/'21)

Genodigd (tussen haakjes niet aanwezig, deels wel input):

- Windalarm,
- Spaar het Gein/ Stop windturbines Gein,
- Bezorgde artsen,
- Amsterdam Wind,
- Jong RES,
- Woonbootvereniging,
- Tuinpark Tuinwijck/ Alliantie Noordelijke Tuinparken
- bewonerscommissie Eigen Haard "Hoefijzer Plus"
- Noord Verstoord,
- 02025/ MA.AK,
- (Natuur en milieu federatie) ,
- (Ondernemersvereniging Westpoort),
- (Golfbaan Waterland).

Bevindingen belangengroepen RES / wind

- Intensieve eerste bijeenkomst,
- Positief over uitnodiging voor dialoog en gesprek door gemeente,
- Vertrouwen in dit proces niet vanzelfsprekend,
- Wel bereidheid om op regelmatige basis het gesprek te voeren.

→ Hoeveel ruimte voor gezamenlijk proces met begeleidingsgroep van bewoners/stakeholders?

Ingrediënten vanuit belangengroepen RES/ wind

- Acceptatie van proces creëren door:
  - Te werken aan gezamenlijk en gedragen kennis (joint fact finding),
  - Gezamenlijk onderzoek te doen naar effecten
- Vertrouwen in proces herstellen door:
  - Responsiviteit van gemeente
  - Betrekken van alle belanghebbenden (bewoners, volkstuinen, woonboten,…)
- Transparant over proces en afwegingen
- Bespreken van zo concreet mogelijke locaties, lokale opgaves, effecten die meespelen in de afweging
- Bewoners met actieve rol in het proces

Overal conclusies

- Brede steun voor reflectiefase!
- Reflectiefase = intensieve(re) aanpak, met veel interactie, dialoogtafels etc.
- Gedurende traject aanpak verder concretiseren.
- Noodzaak voor continuering regionaal traject.
- Parallel sporen: regionaal én stedelijk én lokaal.
- Communicatie ondersteunt proces reflectiefase.

→ In juni strategisch communicatie aanpak bespreken in staf.

Voorgestelde koers

- Duur reflectiefase: balans tussen gezamenlijk proces en gezamenlijk resultaat en overal planning!
- Ruimte voor gezamenlijk proces met begeleidingsgroep van stakeholders en gemeentelijke regie!
- Noodzaak van afstemming: Ruimte voor eigen aanpak in een regionaal proces!
- *Raad mee nemen in proces reflectiefase: meer betrokken tijdens proces, besluitvormend op afwegingskader.*

Voorbeelden van activiteiten

- Rond de zomer:
  - Begeleidingsgroep van belanghebbenden start met:
    - Joint Fact Finding
    - Input Plan van Aanpak
    - Brainstorm over communicatie
  - Dialoogsessies: kleinschalige ontmoetingen, ook op locatie
  - Gebiedsexpedities / excursies

- Najaar
  - 'Social Design' bijeenkomsten: in dialoog over afwegingscriteria
  - 'Mapping' activiteiten; in kaart brengen van gebied door ogen van de gebruiker
  - Thematafels
  - Waarde raadplegingen
  - Gezamenlijke ontwerp-workshops
  - Monitoring door stakeholders zelf
  - …

Intern traject

- Ruimtelijke studie (parallel aan reflectiefase),
- Ontwerpen (regionaal) uitvoeringsprogramma,
- Voorbereiden organisatie uitvoeringsfase wind Amsterdam, o.a. inrichten governance en besluitvorming.

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

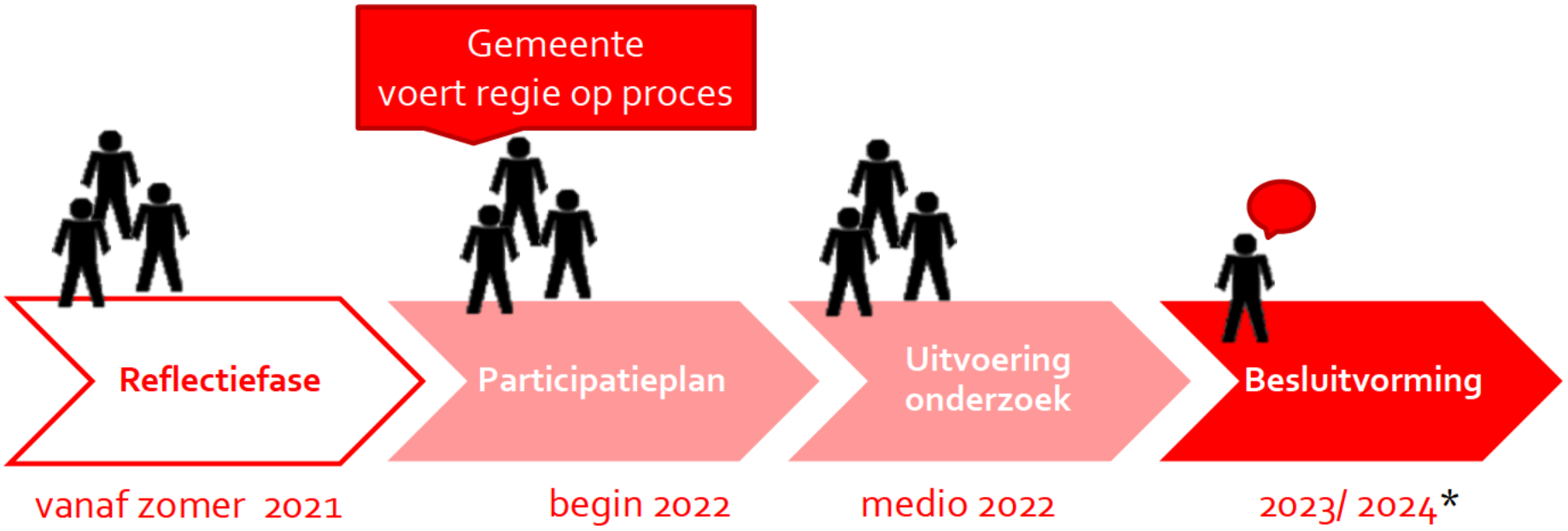

* tijdlijn = indicatief , o.a. afhankelijk van aanwezigheid initiatiefnem

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 22 april 2021 18:04
Aan: [redacted]
Onderwerp: lijst genodigden Plan van aanpak Reflectiefase voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden (6 mei 2021)

Hoi allen,

FYI hierbij de def. lijst genodigden voor 6 mei:

	Categorie/organisatie	naam	email
	Natuur en milieu		
1	Natuur en Milieufederatie Noord-Holland	[redacted]	[redacted]@mnh.nl
2	De Gezonde stad	[redacted]	[redacted]@degezondestad.org
	Anti windmolengroepen		
3	Spaar het Gein	[redacted]	[redacted]@gmail.com
4	Windalarm	[redacted]	[redacted]@eceat.nl
5	Bezorgde artsen	[redacted]	[redacted]@outlook.com
	Bewonersgroepen		
6	Bewonerscommissie Eigen Haard, 'HoefijzerPlus'	[redacted]	[redacted]@gmail.com
7	Noord Verstoord		info@noord-verstoord.nl
	Recreatie: Volkstuinders en woonbootbewoners, Golfbaan		
8	Tuinpark De Molen		tuinpark.de.molen@gmail.com
9	Woonbootverenging Amsterdam	[redacted]	[redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl
10	Golfbaan Waterland Amsterdam		info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl
	Windcorporaties		
11	Amsterdam Wind	[redacted]	[redacted]@gmail.com[redacted]amsterdamenergie.nl
	Bedrijven		
12	Aliander	[redacted]	[redacted]@alliander.com

13	Ondernemersvereniging Westpoort	[redacted]	[redacted]@westpoortondernemers.nl
	Windmolenvoorstanders		
14	MA.AK /02025	[redacted]	[redacted]@hotmail.com
15	Jong RES	[redacted]	[redacted]@arcadis.com
	Collega's		
16	[redacted] (stedenbouw)		[redacted]@amsterdam.nl
17	Art vd Giessen (energie)		[redacted]@amsterdam.nl
	RES-team		
18	[redacted]		[redacted]@amsterdam.nl
19	[redacted]		[redacted]@amsterdam.nl
20	[redacted] of [redacted]		[redacted]@amsterdam.nl [redacted]@amsterdam.nl
	Public Mediation		
21	[redacted]		[redacted]@public-mediation.nl
22	[redacted]		[redacted]@public-mediation.nl

Groeten
[redacted]

Van: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 22 april 2021 17:35
Aan: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Onderwerp: uitnodiging deelname online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden (6 mei 2021)

Beste geadresseerde,

Graag nodig ik u uit om op **donderdag 6 mei 2021 van 17:00 tot 19:00 uur** te brainstormen over de aanpak van de fase die volgt na de vaststelling van de RES 1.0: de reflectiefase.

Naar verwachting stelt de gemeenteraad van Amsterdam binnenkort de Regionale Energie Strategie 1.0 vast. Daarna start een nieuwe fase in het proces: de reflectiefase. Dit is een fase die vooraf gaat aan de fase waarin een initiatiefnemer voor de realisatie van windmolens in beeld komt.

Reflectiefase
De gemeente wil na vaststelling van de RES 1.0 in een reflectiefase bepalen aan welke criteria de plannen voor de plaatsing van een windmolen in het traject daarna moeten worden getoetst. Daar willen we de perspectieven van verschillende belanghebbenden in meenemen.

De inrichting van de reflectiefase willen we bij een aantal partijen toetsen. We organiseren daarvoor de online brainstorm op donderdag 6 mei. U kunt ons dan laten weten wat vindt u dat het doel moet zijn van de reflectiefase, wat moeten er voor activiteiten worden uitgevoerd en wie moeten er worden betrokken?

Om deze brainstorm hanteerbaar te houden en tegelijkertijd de opbrengst zo rijk mogelijk, nodigen we een beperkte, maar diverse groep van bewoners, bedrijven en belangengroepen uit. In de reflectiefase (die later volgt) zal ruimte zijn om veel meer mensen en groepen te betrekken en te horen.

De bijeenkomst vindt online plaats in MS Teams. Als u zich heeft opgegeven, ontvangt u de MS Teams link op de dag van de bijeenkomst.

Aanmelden kan via: Ja, deelname aanpak reflectiefase RES 1.0. (voor belanghebbenden) op 6 mei 2021

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam

Contact en vragen via : RESAmsterdam@amsterdam.nl
Volg ons via:
Website Amsterdam Windenergie
Nieuwsbrief Duurzame Energie
www.facebook.com/duurzaam020

www.twitter.com/duurzaam020

Van: [redacted] namens [redacted]
Aan: [redacted] @public-mediation.nl; [redacted] @tauw.com
Cc: [redacted] BSc."
Onderwerp: LIVE (+hybride link) sessie werkgroep Reflectiefase RES/Wind (A"dam)

RD 6/10: toevoeging MS teams link voor hybride vergaderen voor degene die niet (meer) live aanwezig kunnen zijn.

[Link naar de virtuele MS Teams ruimte] <https://teams.microsoft.com/l[redacted]

[redacted] 5-10: we beginnen wat eerder. Door afspraken met de wethouder en directie moeten [redacted] en ik tussendoor eruit.

[redacted] 29/9/21

Graag d m.v accepteren van deze afspraak aangeven of je beschikbaar, Reactie graag uiterlijk dinsdag 5 oktober ivm aanmelding gasten etc.

Zoals besproken vandaag in het overleg is er behoefte om fysiek te ontmoeten:

Ik heb daarvoor enkele zalen geboekt op de 4e etage van het pand Weesperplein 8, 1018 XA, Amsterdam

Een volledige agenda volgt zsm.

Voorlopige onderwerpen:

I - afwegingskader (2 uur)

II – invulling Klankborgroepen (hoe, wat, waar, wie, wanneer etc.)

III – themagroepen?

IV storyboard van de animatie van de PWE

Voor sommige genodigden staat ook in de agenda om 13:30 uur: storyboard van de animatie van de PWE. Wellicht kunnen we de storyboard animatie binnen dit overleg bespreken. Anders gewoon om 13:30-14:00 uur

Gereserveerde zalen

Ochtend:

WPP8 4 Florence 4P HYB;

WPP8 4 Lyon 4P HYB;

WPP8 4 Valencia 4P HYB

WPP8 4 Rome 3P

Middag:

WPP8 4 Madrid 4P HYB

WPP8 4 Valencia 4P HYB

WPP8 4 Rome 3P

WPP8 4 Lyon 4P HYB

[redacted]

(project) secretaresse team RES/Wind

Team Advies, Dienstverlening & Ondersteuning

Afdeling Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

M +[redacted]

E-mail: [redacted]@amsterdam.nl <mailto[redacted]@amsterdam nl>

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam

Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 25 oktober 2021 19:30
Aan: [redacted]@diemen.nl'; [redacted]@diemen.nl'; [redacted]@public-mediation.nl'; [redacted]
Onderwerp: [locaties Oost] RE: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Oost (26 okt+ verslag 12 okt.)
Bijlagen: 211025_overzicht workshops Oost.xls

Beste collega's,

Ik heb jullie per ongeluk in mijn email (van **maandag 25 oktober 2021 15:51**) het overzicht van de locaties voor de workshops context mapping voor Zuidoost i.p.v. **"Oost"** toegestuurd.
Hierbij het overzicht voor windrichting OOST.
Excuses voor het ongemak.

omschrijving	locatie	adres	datum	sessie + tijdstip	GEBIEDSMAKELAAR ?	Buurgemeenten ?
OOST LOCATION 2	Strandlokaal IJburg	Pampuslaan 505, Amsterdam	6 november 14:00 - 18:00	Sessie 1: 15:00-16:00, Sessie 2: 16:15-17:15		
OOST LOCATION 1	Sportcentrum Universum	Science Park 306, 1098 XH Amsterdam	8 november 18:00 - 22:00	Sessie 1: 19:30-20:30, Sessie 2: 20:45-21:45		
OOST LOCATION 3	Cafe Restaurant de Polder	Science Park 201, 1098 XH	13 november 14:00 - 18:00	Sessie 1: 15:00-16:00, Sessie 2: 16:15-17:15		

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 25 oktober 2021 15:51
Onderwerp: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Oost (26 okt+ verslag 12 okt.)

Beste collega's,

Dinsdag 12 oktober (11:00-12:00 uur) was er weer een lokale procesgroep overleg RES/Wind voor windrichting **Oost**. Hier hebben wij aandacht besteed aan planning van de activiteiten in de Reflectiefase, locaties en het werkboek voor workshops context mapping en de communicatie in de stadsdelen over de lokale workshops. In de bijlage vinden jullie een kort verslag.

Ook in deze mail:
1. een update van de planning;
2. vragen wij jullie jullie aandacht voor **twee acties**: (1:contextmapping + 2: communicatie);
3. de agenda voor de volgende lokale procesgroep: dinsdag 26 oktober (11:00-12:00 uur).

Ad 1. - Update planning
Deze week gebeurt er weer veel! Namelijk:
- Vertegenwoordigers van bewonersgroepen, organisaties en belanghebbenden kunnen zich nu aanmelden voor de klankbordgroepen – dit kan tot en met 26 oktober. https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/
- Deze week ontvangen de communicatie flyers over de workshops voor context mapping die verspreid moeten worden in de stadsdelen – dit verloopt via de communicatieadviseurs in het stadsdeel

Ad. 2 - **Twee acties gewenst**

Graag jullie aandacht voor volgende twee acties:

1) CONTEXT MAPPING - De locaties en tijdstippen voor de workshops Context mapping in jullie stadsdeel zijn bekend. Wij willen jullie vragen dat er bij de workshops een gebiedsmakelaar aanwezig is, zodat er iemand vanuit de gemeente aanwezig is die het gebied goed kent. Daarnaast zal ook iemand bekend met de inhoud aanwezig zijn. **ACTIE**: graag voor volgend overleg horen wij graag welke gebiedsmakelaar aanwezig is bij de workshops – zie schema

omschrijving	locatie	adres	datum	sessie + tijdstip	GEBIEDSMAKELAAR?
ZUIDOOST LOCATION 1	Buurthuis Holendrecht	Ho endrechtse'n 58, 1108 LP Amsterdam	6 november 18:00-17:00 In optie	Sessie 1: 14:00-15:00, Sessie 2: 15:15-16:15	
ZUIDOOST LOCATION 2	La Place Riverside	Prov'nc'e eweg 58, 1108 AB Amsterdam	9 november 17:00 - 22:00 In optie	Sessie 1: 17:30-18:30, Sessie 2: 19:00-20:00	
ZUIDOOST LOCATION 3	Metchzo Sport & Activiteiten	Stammer endweg 10, 1108 BR Amsterdam	8 november 18:00-22:00 In optie	Sessie 1: 19:30-20:30, Sessie 2: 20:45-21:45	
ZUIDOOST LOCATION 4	Buurthuis Gein	W'sse oord 85, 1107 NB Amsterdam	18 november 18:00-17:00 In optie	Sessie 1: 14:00-15:00, Sessie 2: 15:15-16:15	
ZUIDOOST LOCATION 5	Sportcomplex Papelaan	Pape aan, 1382 RL Weesp	15 november 18:00 - 22:00	Sessie 1: 19:30-20:30, Sessie 2: 20:45-21:45	

2) COMMUNICATIE – bijgevoegd vinden jullie een overzicht van communicatiemiddelen en planning rond context mapping en daarna voor participatie waarde evaluatie (PWE). Wij willen jullie vragen hier kennis van te nemen en wanneer er vragen zijn deze te stellen aan [redacted] – [redacted] @amsterdam.nl

Ad. 3- Agenda eerstvolgende Lokale Procesgroep

dinsdag 26 oktober 2021 (11:00-12:00 uur) is de volgende lokale procesgroep voor windrichting Oost.

De agenda voor het overleg is als volgt:

1. Mededelingen
2. Update planning
3. Verspreiding flyers workshops Context mapping
4. Gebiedsmakelaars bij workshops Context mapping
5. Laatste versie werkboek Context mapping
6. Starten Lokale Klankbordgroepen – graag welkomswoord door stadsdeelbestuurder
7. Communicatie

Graag tot ziens.
Namens [redacted]
M: [redacted]
E: [redacted] @amsterdam.nl

[redacted]
(project) secretaresse team RES/Wind
Team Advies, Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M [redacted]
E-mail: [redacted] @amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

	ZUIDOOST LOCATIES	DATUM	TIJD	GEBIEDSMAKELAAR?
1	**Buurthuis Holendrecht**	**06-nov**	14-16u	
2	**La Place**	09-nov	19-21u	
3	**Matchzo Sport & Activiteiten**	**08-nov**	19-21u	
4	**Buurthuis Gein**	**13-nov**	14-16u	
5	**Sportcomplex Papelaan**	**15-nov**	19-21u	

	NOORD LOCATIES	DATUM	TIJD	GEBIEDSMAKELAAR?
1	Hogelent School	03-nov	19-21u - optie	
2	Dorpshuis ransdorp	03-nov	19-21u	
3	Sportpark Friendship	08-nov	19-21 - optie	
4	NL Training boven 't IJ	10-nov	19-21 - optie	
5	Zeilvereniging het Y	15-nov	19-21u	
6	ASV de Dijk	12-nov	19-21 - optie	

	OOST locaties	DATUM	TIJD	GEBIEDSMAKELAAR?
1	Sportcentrum Universum	08-nov	19-21u	
2	Strandlokaal Ijburg	06-nov	15-17u	
3	Café restaurant Polder	13-nov	14-16u	

	NIEUW WEST locaties	DATUM	TIJD	GEBIEDSMAKELAAR?
1	Restaurant Hermes Sloterdijk	17-nov	19-21u	
2	Sportpark Spieringhoorn	20-nov	14.30-17.30u	

omschrijving	locatie	adres	datum	sessie + tijdstip	GEBIEDSMAKELAAR?	Buurgemeenten ?	Extra info
OOST LOCATION 2	Strandlokaal IJburg	Pampuslaan 505, Amsterdam	6 november 14 00 - 18 00	Sessie 1 15 00-16 00, Sessie 2 16 15-17 15			Openbaar toegankelijk dus ook toeloop en deelname van bezoekers Ijlokaal; Geen QR Code nodig
OOST LOCATION 1	Sportcentrum Universum	Science Park 306, 1098 XH Amsterdam	8 november 18 00 - 22 00	Sessie 1 19 30-20 30, Sessie 2 20 45-21 45			Afsluitbare geluidsdichte ruimte in het café Werken met QR Codes Geen 1 5 meter Capaciteit 40 zitplekken
OOST LOCATION 3	Cafe Restaurant de Polder	Science Park 201, 1098 XH	13 november 14 00 - 18 00	Sessie 1 15 00-16 00, Sessie 2 16 15-17 15			

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 6 april 2021 9:37
Aan: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: lood en windmolen
Bijlagen: Commissie ZJS Voordracht gezondheidsrisico's windmolens vlakbij woningen.pdf

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Hallo [redacted] en [redacted]
Donderdag is er commissie. Lood staat er natuurlijk op. Daar maak ik straks een annotatie voor, fijn als jullie dan even mee kunnen lezen.
[redacted] ook windmolens is op verzoek van VVD geagendeerd, zie bijlage. Wil jij daar ook vandaag vast input voor aanleveren? Als het kan zoveel mogelijk informatie voor de wethouder en antwoord op alle vragen die de VVD stelt, voor zover dat lukt natuurlijk. Dan maak ik daar ook een annotatie voor.
Meestal app ik [redacted] de politiek assistent, tijdens de vergadering als er vragen zijn. Hij zet dat door naar de wethouder. Vinden jullie het oke als ik voor donderdag een groepje met ons 4-en aan maak voor de agendapunten lood en windmolens? Dan kunnen jullie, vooral [redacted] ook ter plekke donderdagochtend reageren.
Groet, [redacted]

[redacted]
strategisch beleidsadviseur
Directie

GGD Amsterdam

T [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

Nieuwe Achtergracht 100, 1018 WT Amsterdam
ggd.amsterdam.nl

Voordracht voor de Commissie ZJS van 08 april 2021
Ter bespreking en ter kennisneming

Portefeuille	Zorg
Agendapunt	8
Datum besluit	n.v.t.

Onderwerp

De gezondheidsrisico's van windmolens vlakbij woningen

De commissie wordt gevraagd

Kennis te nemen van de bezwaren m.b.t. gezondheidsrisico's van bewoners bij de mogelijke plaatsing van windturbines zoals geuit tijdens de extra inspraakavond op 23 maart jl.[1]

[1] https://amsterdam.raadsinformatie.nl/vergadering/843562/Inspreekavond%20Gewijzigde%20Amsterdamse%20windzoekgebieden%20ten%20behoeve%20van%20de%20Regionale%20Energie%20Strategie%20Noord-%20Holland%20Zuid%201.0%2023-03-2021

Wettelijke grondslag

Artikel 26 lid 3 regelementv an orde gemeenteraad en raadscommissies Amsterdam:

- Elk lid van de commissie kan voorstellen doen tot behandeling van onderwerpen die niet op de agenda staan met uitzondering van initiatiefvoorstellen. Het lid van de commissie dient het voorstel daartoe minstens vijf werkdagen voor de vergadering schriftelijk bij de commissiegriffier in.

Bestuurlijke achtergrond

In het kader van de Regionale Energie Strategie zoekt de gemeente Amsterdam naar locaties voor windturbines. Het college wil 17 windturbines te plaatsen binnen de gemeentegrenzen. De voorkeurszoekgebieden die onlangs nader zijn afgebakend liggen vaak vlakbij woningen van Amsterdammers en woningen van buurgemeenten. Bewoners in Amsterdam en onze buurgemeenten maken zich ernstige zorgen over de effecten die windmolens (kunnen) hebben op hun gezondheid.

Reden bespreking

Omwonenden en ook medici zijn van mening dat wetenschappelijk onderzoek naar de gezondheidseffecten van windmolens dat op dit moment is verricht onvoldoende toereikend is, mede omdat reeds uitgevoerde onderzoeken veelal betrekking hebben op minder hoge windmolens dan de windmolens die mogelijk in Amsterdam geplaatst zouden worden. De zorgen die zij hierover hebben zijn onder andere geuit bij de inspraakavond op 23 maart jl. Daar komt bij dat er op dit moment nog een literatuuronderzoek van professor klinisch fysicus Jan De Laat van het Leids Universitair Medisch Centrum, die als een van de experts aanwezig was bij de sessie op 2 februari jl., wordt verwacht naar de (geluids)effecten van windmolens.

De Amsterdamse VVD wil met de wethouder Zorg in gesprek over de gezondheidseffecten van winmolens in de buurt bij woningen en wil tevens van de wethouder vernemen of het college vindt of er momenteel voldoende kennis en inzichten zijn op dit vlak. Bovendien zou de VVD willen weten

Voordracht voor de Commissie ZJS van 08 april 2021
Ter bespreking en ter kennisneming

of het college bereid is de publicatie van het hierboven genoemde onderzoek af te wachten, zodat deze inzichten kunnen worden meegenomen in de afweging van het college en de raad.

Tot slot wil de VVD dat Amsterdam het zogeheten voorzorgsbeginsel, waarbij beschermende maatregelen genomen dienen te worden ook als mogelijke schadelijke gezondheidseffecten nog niet (geheel) zijn bewezen, in acht moet nemen bij de eventuele plaatsing van windturbines. Onze fractie verneemt graag of het college dezelfde mening is toegedaan

Uitkomsten extern advies

n.v.t.

Geheimhouding

n.v.t.

Uitgenodigde andere raadscommissies

n.v.t.

Welke stukken treft u aan?

Meegestuurd

Registratienr.	Naam
AD2021-033881	Commissie ZJS Voordracht (pdf)

Ter Inzage

Registratienr.	Naam

Behandelend ambtenaar of indienend raadslid (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

meer informatie bij indiener, het lid De Grave-Verkerk

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 7 juli 2021 18:00
Aan: [redacted].nl'
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: LSA bewoners en reflectiefase RES Amsterdam

Beste [redacted]
In Amsterdam is afgelopen maand de RES 1.0 NHZ vastgesteld, en daarmee ook het beleid voor windenergie. Het bestuur van Amsterdam heeft aangegeven na deze vaststelling een zog. 'reflectiefase' in te lassen om goed te kunnen luisteren naar de zorgen en wensen van bewoners en deze te borgen in het vervolg van de besluitvorming rond windenergie.

Samen met [redacted] en [redacted] van bureau Public Mediation geven we deze reflectiefase vorm. Zeer waarschijnlijk zullen we daarbij ook werken met een of meerdere klankbordgroepen.

Ik wil graag met je bespreken of en zo ja, hoe, jij en LSA bewoners interesse hebt om deel te nemen in deze reflectiefase.

Graag plan ik hiervoor een afspraak in begin augustus met mij (of al eerder met mijn collega [redacted], procesmanager RES).
[redacted] van ons secretariaat zal contact opnemen met je!

Mocht je vragen hebben, kan je mij tot 12 juli nog benaderen, anders mijn collega [redacted] (zie cc) of [redacted].
Vriendelijke groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam

Ruimte & Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E [redacted]@amsterdam.nl
T. +[redacted]

afspraken via [redacted]@amsterdam.nl

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 12 oktober 2021 16:25
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: [mail [redacted]] + [redacted] ?? RE: Telnrs voor vz RES cie

Hoi,
Morgen afspreken was voor [redacted] geen optie (volle agenda).
En wilde ook eerst graag meer info voordat de afspraak is ingepland.
Ze is net begonnen aan een nieuwe werkklus en wil ook graag weten kunnen inschatten of het gaat lukken qua werkdruk.
Dus graag zsm haar info toesturen at: [redacted] @glastuinbouwnederland.nl
Tel: is [redacted]
Mijn andere vraag is :
Ook nog bellen met: [redacted] ? (zie mails hieronder)??
Ik hoor graag.
Groeten
[redacted]

Van: [redacted] @amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 12 oktober 2021 13:39
Aan: [redacted] @amsterdam.nl>
CC: [redacted] @amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Telnrs voor vz RES cie

Hi [redacted]
Zou je met [redacted] (zie hieronder) willen bellen voor
a) een email adres (kunnen we haar meer info sturen) en
b) een gesprek inplannen met mij en [redacted] morgen, indien mogelijk? Want mocht dat gesprek met [redacted] niet tot succes leiden, hebben we een back up nodig.
Plus dat we nog een voorzitter voor de natuur groep nodig hebben.
Groet, [redacted]
PS je kan aangeven dat je via [redacted] en [redacted] het nummer hebt ontvangen.

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 12 oktober 2021 8:58
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Telnrs voor vz RES cie
Zie hieronder

---------- Original Message ----------
From: [redacted]@gmail.com>
To: [redacted]@ziggo.nl>
Date: October 11, 2021 at 9:44 PM
Subject: Re: FW: Hulpvraag - onafhankelijke voorzitter uit je netwerk voor RES reflectiefase

[redacted]
Ik heb [redacted] beknopt in kennis gesteld van jouw vraag. Ze is belangstellend. Haar nummer is [redacted].
[redacted] is bereikbaar op [redacted].
Succes met de procedure.
Groet
[redacted]
Op ma 11 okt. 2021 om 12:20 schreef [redacted]@ziggo.nl>

Dag [redacted]

Er is bij ons interesse om met beide personen in contact te treden. Het zou inderdaad goed zijn als jij [redacted] even kan benaderen of wij contact kunnen opnemen voor verdere toelichting. Bij [redacted] is dat lees ik niet meer nodig.

Laatste vraag: heb jij ook van beide personen contactgegevens?

Nogmaals dank voor je support!

Groeten

[redacted]

On October 9, 2021 at 7:22 PM [redacted]@gmail.com> wrote:

[redacted]
Ik denk aan 2 namen:

- [redacted], voorzitter Glastuinbouw Nederland en oud gedeputeerde ZH met oa RO in de portefeuille. Vanuit die rol de nodige ervaring met windlocaties en de dilemma's daarvan. Verbindend type. CDA
- [redacted]. Ik ken haar zelf niet maar kreeg haar naam van mijn neef, oud burgemeester Beverwijk, door. [redacted] is oud wethouder Stichtse Vecht en oud journalist bij oa Avro/Tros en ervaren in voorzitten. Groen Links.
Mocht je belangstelling hebben dan moeten we even zien hoe je ze wil benaderen. Adrie heb ik nog niet benaderd maar [redacted] is via mijn contact wel op de hoogte en concreet gevraagd of ze belangstelling had.
Groeyt
Han
Op za 2 okt. 2021 om 20:46 schreef [redacted]@ziggo.nl>

> Beste [redacted]
>
> Hieronder en in de bijlage wat meer achtergrond over de vraag mbt de onafhankelijk voorzitter.
>
> Groeten
>
> [redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 29 september 2021 14:15
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Hulpvraag - onafhankelijke voorzitter uit je netwerk voor RES reflectiefase

Beste [redacted]

Vanuit de RES reflectiefase willen we een beroep doen op jullie uitgebreid netwerk. We zoeken een onafhankelijke voorzitter voor een expertcommissie over gezondheidseffecten van windturbines die nog dit najaar moet starten. Hiervoor hebben we eerder het Overlegorgaan fysieke leefomgeving (OFL) benaderd. Zij geven aan op deze korte termijn geen voorzitter te kunnen leveren.

Zouden jullie vanuit jullie eigen netwerk een geschikte voorzitter kunnen voorstellen en benaderen?

Achtergrond: In de reflectiefase RES windenergie zal een groep van experts nader uitwerken hoe een gezondheidseffectanalyse (GEA) ten behoeve van windturbines uitgevoerd kan worden. Deze

GEA is toegezegd onder leiding van een onafhankelijke voorzitter aan de gemeenteraad tijdens het vaststellen van de RES 1.0. Voor de leden van de commissie/ expertgroep voor de GEA zullen we als gemeente een voorstel doen. Een nadere uitleg over de gezondheidscommissie vindt je in de bijlage. Deze schets wordt met de voorzitter besproken en in de eerste bijeenkomst met de leden van de expertgroep.

Eerder heeft mevr. [redacted], manager OFL, MT lid directie Participatie Ministerie Infrastructuur & Waterstaat dit voorstel bij OFL besproken. Zij vinden het een interessante uitdaging en een belangrijk onderwerp, maar ze zitten te krap in de tijd om dit erbij te doen. [redacted] heeft ook verschillende oud - voorzitters benaderd, die helaas negatief gereageerd hebben in verband met de korte termijn ([redacted], [redacted] of [redacted]).

Ik hoor graag snel van jullie terug of jullie denken dat er binnen jullie netwerk een voorzitter te vinden is!

Voor meer informatie zijn [redacted] ([redacted]@amsterdam.nl procesmanager RES/wind) en ik altijd te bereiken.

Alvast bedankt voor jullie moeite!

Hartelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Coördinator RES Amsterdam

Ruimte & Duurzaamheid

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)

Gemeente Amsterdam

E. [redacted]@amsterdam.nl

T. +[redacted]

afspraken via [redacted]@amsterdam.nl

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Wildegagel 60

2498EP Den Haag

M +31 [redacted]

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 12 april 2021 15:04
Aan: [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted] - Public Mediation ([redacted]@public-mediation.nl)
Onderwerp: memo ter voorbereiding op vraaggesprek di 12 april
Bijlagen: 20210412 Memo ter voorbereiding op het vraaggesprek over de windmolens.docx

Hoi [redacted]
Hierbij samengevat de adviezen van Public Mediation van vanmiddag voor het gesprek van vanavond.
Geef jij dit ook door aan [redacted]
NB; er schuift nog iemand van Wind Wint aan. Ik krijg binnenkort zijn naam doorgestuurd
Succes!

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Adviseur

Gemeente Amsterdam

M: [redacted]
E-mail: [redacted]@amsterdam.nl
Ik werk op ma, di, do en vr
Dus niet op woensdag

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Memo ter voorbereiding op het vraaggesprek over de windmolens
(op basis van gesprek met [redacted] van PM en [redacted])

- Alle mensen aan tafel hebben een gemeenschappelijk doel: duurzame energie opwekken op een veilige manier.
- Vermijd polarisatie. Praat dus niet over voor- en tegenstanders. Ga op zoek naar de zorgen die men heeft. Dan leren we welke vragen gesteld moeten worden in de vervolgfase.
- Je kan de opgave toelichten, maar je hoeft de oplossing niet te verdedigen.
- We zijn hier om te leren. Dus niet om mensen te overlaten met (onze) informatie of de mond te snoeren met overdadig informatie zenden.
- Het gaat om luisteren. Het gaat om onderzoeksvragen identificeren, niet om stellingnames.
- Benoem de olifant(en) in de kamer:
  - De gemeente wil nu al over locaties besluiten, terwijl er onvoldoende onderzoek is gedaan. Dat veroorzaakt argwaan. Het lijkt alsof de overheid ons iets door de strot wil duwen. Maar we hebben de locaties nodig om gericht goed onderzoek te kunnen doen.
  - Die ander (de andere partij) misbruikt zijn macht/verspreid onjuiste informatie. Het gesprek is nu al zo gepolariseerd, dat het onmogelijk lijkt om onafhankelijke partijen te vinden en om rustig naar elkaar te luisteren. Het wederzijds wantrouwen is groot. Dat maakt het moeilijk om te luisteren (of om gehoord te worden).
- Doel van deze gesprekken is om vragen op te halen en om te luisteren:
    - welke onderzoeksvragen moeten er in de volgende fase worden gesteld
    - wie er betrokken moeten worden
    - hoe kunnen we de vervolgfase zo goed mogelijk inrichten

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 1 juni 2021 12:35
Aan: [redacted]; [redacted]@gmail.com
Onderwerp: Meneer [redacted]

Hoi [redacted]
Raadslid Dehlia Timman vroeg mij contact op te nemen met [redacted], die woont in het zoekgebied bij de waterleiding bij Gein. Hij had niet eerder over de plannen gehoord en wordt graag betrokken in de reflectiefase. Zetten jullie hem op relevante maillijst?

Voor de volledigheid ook nog zijn nummer: [redacted]

[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 7 juli 2021 17:48
Aan: [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: motie 499 VJN

Urgentie: Hoog

Ha Collega,s

Zie motie 499, in de lead door Van Doorninck uiteraard, maar graag ook TKN voor WH Kukenheim
Was er al een preadvies?

499 (Van Doorninck - kukenheim)
Onderwerp
Motie van het lid De Grave-Verkerk inzake de Voorjaarsnota 2021 (wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ)
Aan de gemeenteraad
Ondergetekende heeft de eer voor te stellen:
De Raad,
Gehoord de discussie over de Voorjaarsnota 2021.
Constaterende dat:
– de Tweede Kamer op 22 juni jl. een motie van de leden Erkens (VVD) en Leijten (SP) heeft aangenomen waarin de regering wordt opgedragen op snel een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden (motie 32813-731).
Overwegende dat:
– de resultaten van dit onderzoek bepalend zouden moeten zijn voor de concretisering van Regionale Energiestrategieën.
Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:
Het resultaat van het onderzoek naar afstandsnormen voor windmolens af te wachten en

voor die tijd geen onomkeerbare en definitieve stappen te zetten bij de concretisering van de Regionale Energiestrategie voor Noord-Holland Zuid.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
PA Wethouder Kukenheim &
PA Wethouder Everhardt (tot 1 september)

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 26 mei 2021 14:13
Aan: [redacted]
Onderwerp: motie boomsma - graag je check.
Bijlagen: 345_21_Motie Boomsma c_s_ RES 1_0 minimaal een commissielid uit het Raadsadres Gezondheid bij Health Impact Assessment.pdf

Hi [redacted] graag nog een keer je check op onderstaande tekst. Groet, [redacted]

345_21_Boomsma/ Kreuger

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

- In deze commissie minimaal een expert te laten plaatsnemen die is aangedragen door de indieners van het Raadsadres Gezondheid.

College ontraadt de aanneming van deze motie:

- Commissie moet uit bewezen experts bestaan, die hun expertise bewezen hebben door publicaties, al dan niet door peer review,
- Onafhankelijkheid van de experts moet zijn gewaarborgd.
- RIVM denkt na over oprichting van een kennis- en informatiepunt op verzoek van ministerie EZK,
- Wellicht kan dit kennis- en informatiepunt een rol spelen, net zoals het geval bij de inrichting van de experts van de cie m.e.r. en de landelijke cie mer.
- Nadere inrichting van commissie moeten we dus nader beschouwen,
- het lijkt me een mogelijkheid dat ook stakeholders mede voorstellen doen voor experts.

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam

Ruimte & Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E. [redacted]@amsterdam.nl
T. [redacted]

afspraken via [redacted]@amsterdam.nl

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Gemeente Amsterdam

Motie

Datum raadsvergadering	27 mei 2021
Ingekomen onder nummer	345
Status	Status
Onderwerp	Motie van de leden Boomsma en Kreuger inzake het vaststellen van de Regionale Energiestrategie (minimaal een commissielid uit het Raadsadres Gezondheid bij Health Impact Assessment)

Onderwerp

Motie van de leden Boomsma en Kreuger inzake het vaststellen van de Regionale Energiestrategie (minimaal een commissielid uit het Raadsadres Gezondheid bij Health Impact Assessment)

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden hebben de eer voor te stellen:

De Raad,

Gehoord de beraadslaging over het vaststellen van de Regionale Energiestrategie

Constaterende dat:
– een onafhankelijke commissie gaat bekijken aan welke eisen een Health Impact Assessment (HIA) moet voldoen om de mogelijke gezondheidseffecten voor de Amsterdamse situatie zo goed mogelijk in beeld te brengen.

Overwegende dat:
– deze commissie zal worden samengesteld uit (onafhankelijke) experts.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders

In deze commissie minimaal een expert te laten plaatsnemen die is aangedragen door de indieners van het Raadsadres Gezondheid.

Indieners

D.T. Boomsma
K.M. Kreuger

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 31 mei 2021 15:10
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: MT RenD reflectiefase RES

Dag [redacted] ik sprak net Irene: op 15-6 kan reflectiefase in het MT RenD.

@[redacted] Wat is handig qua aanleveren van stukken: vrijdag 11 juni 12:00 uur of maandag 12:00? Dan kunnen we maandag 's ochtends nog samen de puntjes op de i zetten met [redacted] en [redacted]
Dan kijk ik of dat nog haalbaar is met [redacted]
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam

Ruimte & Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E. [redacted]@amsterdam.nl
T. +[redacted]

afspraken via [redacted]@amsterdam.nl

[redacted]

Van: RESAmsterdam
Verzonden: vrijdag 15 oktober 2021 16:51
Aan: RESAmsterdam
Onderwerp: Nieuwe fase windmolens: start inschrijving klankbordgroepen

Beste Amsterdammer of belangstellende,

U bent bij team RES Amsterdam bekend als belangstellende, daarom informeer ik u dat de reflectiefase gestart is met de inschrijving voor klankbordgroepen.

Inwoners, deskundigen en belanghebbenden kunnen de komende maanden nog een keer hun mening geven. Onder andere via klankbordgroepen. **De inschrijving daarvoor is nu open en loopt tot en met 26 oktober.**

Klankbordgroepen

In mei 2021 hebben we de zoekgebieden voor de nieuwe windmolens aangewezen. Nu, in de reflectiefase, organiseren we verschillende activiteiten om ervoor te zorgen dat Amsterdammers en belanghebbenden nog een keer hun wensen en zorgen kunnen aangeven. Door mee te doen, draagt u bij aan informatie voor de gemeenteraad. Hiermee kan de raad later een goede keuze maken over de mogelijke locaties voor windmolens in Amsterdam doordat de verschillende belangen gehoord zijn.

Verschillende klankbordgroepen geven feedback in de reflectiefase. Zij geven ook aan wat zij belangrijk vinden in het proces om windmolens te plaatsen. We gaan in de reflectiefase in gesprek met één stedelijke klankbordgroep, 4 lokale klankbordgroepen en 2 thematische klankbordgroepen over natuur en gezondheid.

U kunt zich voor een klankbordgroep inschrijven, als u als bewoner een belangengroep vertegenwoordigt. De inschrijving is ook open voor bewoners van buurgemeenten.

› **Lees meer over de klankbordgroepen en aanmelden**

Andere activiteiten in november

We organiseren in de reflectiefase ook nog een online vragenlijst en workshops over de woonomgeving van windzoekgebieden. Daaraan kan elke inwoner meedoen om wensen en zorgen over de komst van windmolens in de buurt mee te geven. U kunt zich hiervoor eind oktober aanmelden via onze website. We houden u via onze Nieuwsbrief Duurzame Energie op de hoogte over deze activiteiten.

› **Meer informatie over de reflectiefase en activiteiten**

Wij kijken uit naar uw betrokkenheid! Mocht u in de tussentijd nog vragen hebben, kunt u via resamsterdam@amsterdam.nl nadere informatie vragen.

Met vriendelijke groet,
[redacted]
Coördinator team RES/Wind Amsterdam

Team Regionale Energiestrategie (RES) Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid | Gemeente Amsterdam
Contact en vragen via : online contactformulier
Wilt u op de hoogte blijven over de RES en windenergie? Meld u aan
Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam
Volg ons via:
Website Amsterdam Windenergie
Nieuwsbrief Duurzame Energie

[redacted]

Van: [redacted]@overmorgen.nl>
Verzonden: dinsdag 12 oktober 2021 10:43
Aan: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: nieuwe versie!
Bijlagen: 20211011 Opbouw en criteria afwegingskader - overleg WH.pptx

Tot vanmiddag!

Groet [redacted]

Kleine Koppel 26
3812 PH Amersfoort
Ik werk ma-di-do-vr

Bel mij mobiel: +[redacted]
Kantoor: +[redacted]
www.overmorgen.nl

Blijf op de hoogte over morgen.

| nieuwsbrief

Over Morgen begint nu.

"Ik mail soms op tijdstippen buiten kantoortijden omdat mij dit goed uitkomt. Voel je vrij om pas te reageren in jouw eigen werktijd"

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 8 oktober 2021 9:08
Aan: [redacted]
CC: [redacted]

Urgentie: Hoog

Hallo [redacted]

Zoals je weet zijn voor twee opdrachten in het kader van de Reflectiefase RES twee afwijkingsbesluiten goedgekeurd. Voor het verkrijgen van de A-nummers zijn we voor deze opdrachten aangewezen op de voor ons
onbekende lead-buyer Inkoopfysiek. De procedures van deze leadbuyer zorgen voor vertraging die we ons niet kunnen veroorloven.
De details daarvan wil ik je nu even besparen. Als je wilt, zet ik dat in een apart mailtje.

We hebben een noodoplossing.
We stellen voor dat jij aan [redacted] vraagt om per mail aan [redacted] te vragen, gewoon inkooporders aan te maken. Dwz, voorbijgaand aan de A-nummers, die later eenvoudig toegevoegd kunnen worden.
Deze oplossing komt van [redacted] zelf.
En [redacted] zou [redacted] hier wel over moeten informeren. [redacted] kent de Afwijkingsbesluiten.
Het risico is (we krijgen uiteindelijk geen A-nummer) ligt wel bij R&D, maar dat is beperkt.

Het een en ander is hieronder in een concept mail aan [redacted] en een concept mail van [redacted] aan [redacted] neergelegd.

Weet ook even dat de twee Afwijkingsbesluiten nog (tegen)getekend moeten worden door [redacted] dat is al in gang gezet (via [redacted]
Dat is ook de reden dat ik nu nog geen documenten mee stuur; ik wacht even op deze volledig getekende A-formulieren.

Deze noodoplossing is zeker de snellere route; als alle partijen vlot zijn, dan hebben we begin volgende week inkooporders. Bij het alternatief, via de procedures van Inkoopfysiek, is dat niet mogelijk.

Groet,

[redacted]
T [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, wo en do ochtend.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Beste [redacted]

Voor twee opdrachten voor de Reflectiefase RES zijn twee afwijkingsbesluiten genomen. Dit liep via de leadbuyer Fysiek en het blijkt dat het vervolgtraject bij deze leadbuyer door extra processtappen meer tijd in beslag neemt dan de bij leadbuyer waar we als afdeling meestal mee te maken te hebben. Hierdoor dreigt de opdrachtverlening vertraging op te lopen. Vanwege de bestuurlijk urgentie en opdracht is het van groot belang dat we opdrachten kunnen gaan verlenen en duidelijkheid kunnen verschaffen aan de opdrachtnemers.

Het traject zal parallel verder met de leadbuyer Fysiek worden doorlopen om zo registratienummers (A-nummer) alsnog te verkrijgen die normaliter nodig zijn voor de inkooporders.
Vooruitlopend op het nog toe te kennen A-nummer willen we voorstellen om nu al de opdrachten te verlenen.
Het risico van het eventueel niet verkrijgen van een A nummer ligt daarmee dus bij R&D, maar schatten wij gezien de omvang en aard van de partijen in als zeer gering.

Zou jij hiervoor per mail een verzoek willen sturen aan [redacted], teamleider Kwaliteit & Organisatie om, vooruitlopend op de nog toe te kennen A-nummers, op basis van de offertes en de goedgekeurde afwijkingsbesluiten inkooporders aan te maken? Een concept mail aan [redacted] tref je hieronder aan.
De A-nummers kunnen dan later worden toegevoegd. Het betreft offertes van de volgende twee bureaus: Public Mediation en Populytics.
We willen voorstellen dat jij dit dan wel meldt bij [redacted] omdat zij eerder goedkeuring heeft gegeven voor het aanvragen van de Afwijkingsverzoeken.

Alvast bedankt,

Xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Concept mail van [redacted] aan [redacted]

Beste [redacted]
Voor twee opdrachten voor de Reflectiefase RES zijn twee afwijkingsbesluiten genomen. Zoals door [redacted] al aan je is toegelicht, liep dit via de leadbuyer Fysiek en het blijkt dat het vervolgtraject bij deze leadbuyer door extra processtappen meer tijd in beslag neemt dan de bij leadbuyer waar we als afdeling meestal mee te maken te hebben. Hierdoor dreigt de opdrachtverlening vertraging op te lopen. Gezien de bestuurlijk urgentie en opdracht voor het RES/wind dossier kunnen we ons dat niet veroorloven.

Het traject zal verder met de leadbuyer Fysiek worden doorlopen om zo registratienummers (A-nummer) te verkrijgen die normaliter nodig zijn voor de inkoopordes.
Vooruitlopend op het nog toe te kennen A-nummer willen we nu al de opdrachten verlenen, ook om de opdrachtnemers duidelijkheid te kunnen verschaffen.

Wil jij, vooruitlopend op de nog toe te kennen A-nummers, op basis van de offertes en de goedgekeurde afwijkingsbesluiten zo snel mogelijk inkooporders aanmaken?
Ik zal het RES-team vragen om je alle relevante documenten toe te sturen. Het betreft offertes van de volgende twee bureaus: Public Mediation en Populytics.
De A-nummers kunnen dan later worden toegevoegd.

Ik hoor graag van je.

[redacted]

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 1 maart 2021 12:03
Aan: [redacted]
Onderwerp: Notulen: werkoverleg RES+Wind

Notulen 1 maart – Kernteam RES
Aanwezig: [redacted] (notulist)
Afwezig: [redacted]
Mededelingen

- [redacted] is 5 maart voor het laatst.
- [redacted] zoekt vervanging binnen de afdeling die snel kan instappen.
- [redacted] heeft gesprek met [redacted] (?), komt team versterken op omgevingsmanagement. 2 dagen per week. Strategisch en opzetten van ronde tafels.
- [redacted] verhuist over 3 weken, en is een week dan afwezig. Dus goede afstemming over hoe dit op te pakken.

Inhoudelijke mededelingen:

- Diemen heeft besluit genomen om zoekgebieden te verkleinen.
- Voor Diemen is IJmeer geen zoekgebied meer, maar in Amsterdam wel.
- Er is een brief vanuit gemeente Weesp ontvangen.
- Zaandam vraagt of hun raadsbrief al is beantwoord.

Bestuurlijke zaken:

- Raadsadressen lopen achter op schema. We halen de termijnen niet.
- WOB verzoek neemt alle tijd in beslag.
- [redacted] levert lijstje met zaken neer bij [redacted] denkt mee in een goede werkverdeling.
- Collegevoordracht voor dinsdag.
- Moties worden opgepakt door [redacted] doet dubbele check of afhandelen moties goed gaat op de manier als voorgesteld in collegevoordracht.

Stadsdelen:

- [redacted] heeft [redacted] gesproken over hoe kunnen we advies van stadsdeelcommissies voor RES 1.0 ontvangen?
- Collegebesluit op 9 maart – afhandelen moties, advies stadsdelen en nieuwe kaart
- Wie is contactpersoon voor stadsdelen? [redacted] vragen? Of anders bij [redacted] / [redacted] neemt het mee in puzzel 'capaciteit'
- Informeren stadsdelen via technische sessies in de twee weken na 9 maart.
- 22 maart technische sessie om stadsdelen bij te praten met een nieuwe kaart.

Communicatie:

- Ronde tafel overleg met belangrijke stakeholders
- Ronde tafel gesprekken met zoekgebieden/stadsdelen. ([redacted] geeft aan graag mee te denken)
- Webinar sessies
- Technische sessie met stadsdelen (22 maart)
- Website aanpassen
- Nieuwsbrief (gemeente, maar ook stadsdeelniveau)
- Taalgebruik in Q&A soms te moeilijk verwoord, dus mogelijk herschrijven. [redacted] (GGD) wil meekijken. Ook afstemming tussen [redacted] en [redacted]
- Rekening houden met drukte die komt met publiek maken van de kaart! RES inbox kan overlopen.

RES inbox:

- Ongeveer 20 mails ontvangen als reactie op de brief.
- Ongeveer 15 reacties gehad op de nieuwsbrief.
- [redacted] werkt zoveel mogelijk mails weg voor eind deze week.

Verdere mededelingen:

- Laatste setje schriftelijke vragen: gaat van [redacted] naar [redacted] deze week.
- 6 maart demonstreert Windalarm IJburg op het museumplein
- RES 1.0 heeft prioriteit deze week
- OVA – [redacted] en [redacted] stemmen af. [redacted] vraagt om ook [redacted] hier op aan te haken.
- [redacted] stuurt nog een overzicht van bezoeken website en aanmeldingen nieuwsbrieven.

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 15 december 2020 19:44
Aan: [redacted]
Onderwerp: werkoverleg RES+Wind (wekelijks)
Tijd: maandag 1 maart 2021 11:00-12:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: via MS teams
RD 15-12-2020 – tijden kunnen per week worden aangepast

[Link naar de virtuele MS Teams ruimte]

Wekelijks overleg inzake RES+WIND
Deelnemers: [redacted] / [redacted] / (+miv sept 2020) [redacted] + (miv 15-12-20) [redacted]
[redacted]
Secretaresse Programma Amsterdam Klimaatneutraal
Project-assistent RES
Ruimte en Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +[redacted]

E-mail: [redacted]@amsterdam.nl
Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam
werkdagen: ma, di, woe, do

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Van: [redacted]@eceat-projects.org>
Verzonden: donderdag 10 juni 2021 10:02
Aan: [redacted]'; RESAmsterdam; [redacted]@costerabcoude.nl; [redacted]@gmail.com; [redacted]@eceat.nl; [redacted]@gmail.com; [redacted]@planet.nl; [redacted]@gmail.com; info@noord-verstoord.nl; [redacted]@xs4all.nl; [redacted]@gmail.com; [redacted]@hetnet.nl; [redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl; [redacted]@gmail.com; [redacted]@amsterdamenergie.nl; [redacted]@westpoortondernemers.nl; [redacted]@live.com; [redacted]@arcadis.com; [redacted]; [redacted]; [redacted]'; [redacted]@mnh.nl; [redacted]@degezondestad.org; [redacted]@gmail.com; [redacted]@outlook.com; tuinpark.de.molen@gmail.com; [redacted]@orion.nl; info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl; [redacted]; [redacted]'; [redacted]
Onderwerp: Nut en noodzaak
Bijlagen: Windalarm - Tijd voor een wind-op-land moratorium 30-05-2021.pdf; Windalarm - Alle wind kan naar zee 28-05-2021.pdf

RES Amsterdam

Beste [redacted]

Mooi dat jullie het initiatief hebben genomen om het nationale RES secretariaat naar nut en noodzaak (verantwoording beleid) te vragen. We hebben dat in het najaar gedaan. Ze verwezen naar de website van het klimaatakkoord waar staat dat er op zee geen plek is. We hebben toen naar een rapport gevraagd waar dat dan uit zou blijken. Die hadden ze niet. Ze hebben de vraag doorgestuurd naar EZK. Die kwam met een verhelderende brief van 5 kantjes (zie bijlage van ons rapport "tijd voor een moratorium voor wind-op-land"). Conclusie: in 2018 dachten we dat meer wind op zee niet kon vanwege de EU habitat richtlijnen maar vanaf april 2019 waren er geen belemmeringen meer (op basis van nader wetenschappelijk onderzoek). Er is ook ruim genoeg ruimte voor onze behoefte tot 2050 (zie ook www.wind-op-zee.nl). Waarom er dan toch nog wind-op-land in het klimaatakkoord (juni 2019) is afgesproken? "*Omdat de regionale overheden ook hun bijdrage wilde leveren*". Niet omdat het nodig was om de doelstellingen te halen of omdat het goedkoper is (!).

Wind-op-zee is inmiddels de goedkoopste vorm van duurzame energie, zeker als je een integrale maatschappelijke kosten-bate analyse toepast. Helemaal voor Amsterdam waar we uitgerekend hebben dat het de overheid 35 miljoen extra kost (de 17 windturbines), het waait hier niet hard en de molens kunnen niet de maximale hoogte hebben vanwege Schiphol (ze hebben daardoor extra subsidie nodig om toch nog rendabel te worden). Zie ook ons rapport "alle wind kan naar zee".

Al het overheidsbeleid inclusief het klimaatakkoord zelf stelt: nadat de 35 TWh doelstelling gehaald is doen we de extra opgave wind alleen nog op zee. Pagina 182 van het Klimaatakkoord "*Partijen zijn bereid om het gesprek aan te gaan over een eventuele verhoging van de ambities voor Hernieuwbaar op Land, onder de voorwaarden dat allereerst wordt gekeken naar de mogelijkheden voor Wind op Zee en kleinschalig zon*". Nu is sinds gisteren de 35 TWh doelstelling op land officieel (ruim) gehaald met de publicatie van de uitslag SDE ronde 2020. De methodiek om dit te bepalen staat ook in het klimaatakkoord. "*voor het regio-doel van 35 TWh tellen de installaties mee die elektriciteit produceren uit wind- en zonne-energie die in 2030 operationeel zijn. Het gaat om wind en zon-op-land. Een installatie* ***telt in ieder geval mee*** *als er SDE+ subsidie voor beschikbaar is.* Zie bijgaand rapport voor de exacte berekeningen, met dank ook aan [redacted], lector energietransitie. Dit heeft nog niemand op detail weersproken, ook het ministerie van EZK niet.

De studiegroep Green Deal o.l.v. [redacted] stelt (januari 2021): "*Hoewel extra (bovenop doelstelling 35 TWh) hernieuwbare elektriciteit via wind en zon op land technisch mogelijk is, kleven er* ***grote onzekerheden en bezwaren aan,*** beperkte ruimte op land; **gebrek aan draagkracht**, problemen met **de netaansluiting** en ingewikkelde afstemmingstrajecten.

Op 28 april heeft Minister B. van 't Wout in een kamerbrief (zie bijlage in ons rapport) aangegeven dat op basis van het advies **Stuurgroep Extra Opgave** er nog een additionele doelstelling duurzame opwek van 15-45 TWh nodig zal zijn in 2030. Hij stelt hierbij "De stuurgroep voorziet hierbij een extra opgave wind-op zee (10 GW)". Een extra opgave wind-op-land is niet aan de orde. Ook bijna alle politieke partijen hebben in hun verkiezingsprogramma staan om na halen 35 TWh doelstelling wind alleen nog maar op zee te zetten (zie in ons rapport verwijzing naar PBL doorrekening). Het is inmiddels in alle opzichten een betere oplossing. Dat stelt ook TNO: www.windalarm.org/tno

Ik begrijp dat er onlangs, vlak voor het raadsbesluit, een technische sessie is geweest voor raadsleden. Daarin werd al het bovenstaande keihard ontkent: "*geen ruimte op zee, niet goedkoper op zee, doelstelling nog lang niet gehaald, we hebben een opdracht van de nationale overheid*".

Raadsleden beroepen zich naar ons toe op die technische sessie. Dat is de **basis voor het aanwijzen van de zoekgebieden** en het doorzetten van de plannen ondanks nieuwe ontwikkelingen.

Wij horen graag wie dan die deskundigen zijn die deze sessie hebben gegeven en ontvangen graag de onderliggende berekeningen en rapporten.

Het is allereerst van belang dat we vertrouwen krijgen in de basis van het besluit / invulling ambitie, anders ontstaat toch de indruk dat bepaalde partijen hier hun eigen (financieel) belang of stokpaardjes aan het doordrukken zijn ten kosten van de inwoners, het algemeen belang en de belastingbetaler.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Windalarm Amsterdam
[redacted]
[redacted]@windalarm.org
www.windalarm.amsterdam

Van [redacted]@public-mediation.nl]
Verzonden: woensdag 9 juni 2021 18:23
Aan: RESAmsterdam@amsterdam.nl; [redacted]@costerabcoude.nl'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@eceat.nl'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@planet.nl';

[redacted]@gmail.com'; 'info@noord-verstoord.nl'; [redacted]@xs4all.nl'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@hetnet.nl'; [redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@amsterdamenergie.nl'; [redacted]@westpoortondernemers.nl'; [redacted]@live.com'; '[redacted]@arcadis.com'; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]@mnh.nl'; [redacted]@degezondestad.org'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@outlook.com'; 'tuinpark.de.molen@gmail.com'; [redacted]@orion.nl'; 'info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl'; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]

Onderwerp: Re: 2e online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase voor belanghebbenden (bewoners, bedrijven, organisaties, etc.)- woe 9 juni 2021 (17:00-19:00)

In de bijlage de mural met de vragen: die kunnen ook per mail verstuurd worden aan mij

[redacted]
Public Mediation
Unravelling public controversies
Cabralstraat 1, Amsterdam
[redacted]
www.public-mediation.nl

Van: RESAmsterdam@amsterdam.nl
Wanneer: 17:00 - 19:00 9 juni 2021
Onderwerp: 2e online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase voor belanghebbenden (bewoners, bedrijven, organisaties, etc.)- woe 9 juni 2021 (17:00-19:00)
Locatie: via MS Teams (zie link in notitie)

Geachte genodigde,

We verzoeken u vriendelijk om z.s.m. door te geven of u aanwezig kan zijn of wilt dat wij een evt. vervanger uitnodigen.
Graag deze uitnodiging accepteren en/of klikken op deze link: Ja, deelname aanpak reflectiefase RES 1.0. (voor belanghebbenden) op 9 juni 2021

Link naar de digitaal vergaderruimte: [Link naar de virtuele MS Teams ruimte]

Tips goede interactieve online sessie:

De link naar de virtuele ruimte werkt niet als u werkt binnen een afgeschermde omgeving (Citrix / ADW). Open de link daarom in een browser buiten de afgeschermde werkomgeving .

Tijdens de bespreking maken we ook gebruik van de programma Mural (*interactief online whiteboard*). MS Teams en Mural worden dus naast elkaar gebruikt.

U kunt het beste deelnemen via een desktop computer of laptop.

Het is handig, maar niet noodzakelijk, om met twee toestellen (2 schermen) te werken. Op het ene schermt neemt u deel aan het overleg via MS teams en op het andere (*grootste*) scherm neemt u interactief deel via het programma Mural.

Wij kijken uit naar uw komst en deelname aan het gesprek.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam

==========

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 28 mei 2021 15:30
Aan: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Onderwerp: uitnodiging 9 juni bespreking ideeën reflectiefase RES

Beste geadresseerde,

Graag nodig ik u uit om **woensdag 9 juni 2021 van 17.00 tot 19.00 uur** met ons opnieuw van gedachte te wisselen over de aanpak van de reflectiefase die volgt op de vaststelling van de RES 1.0.

Op 27 mei heeft de gemeenteraad van Amsterdam de Regionale Energie Strategie 1.0 vastgesteld. Wethouder Van Doorninck heeft toen aangekondigd dat hierna een reflectiefase van start gaat.

Op 6 mei heeft een gesprek plaatsgevonden waarin we wensen en ideeën van u en vele anderen voor deze fase hebben opgehaald. U heeft de opbrengst van die bijeenkomst eerder ontvangen, in de vorm van de Mural die de deelnemers maakten en enkele mails die wij later nog als input kregen. Op die Mural zijn ook de sheets opgenomen die toen werden gedeeld en is de chat van die bijeenkomst toegevoegd. Deze informatie (en de informatie de we uit een gelijksoortig gesprek met andere betrokkenen hebben gehad) is de basis voor een plan van aanpak voor de reflectiefase. Graag bespreken we onze ideeën voor dit plan van aanpak op 9 juni met u.

Reflectiefase

Samen bespreken we onder meer de richtlijnen die we per zoekgebied willen gaan toepassen op de onderdelen gezondheid, natuur en inpassen in de ruimte. Deze richtlijnen geven een kader voor hoe straks de beslissing over de locatie van een windmolen kan worden genomen, een zogenaamd "afwegingskader".

Klankbordgroep
Tijdens de bespreking op 6 mei is het verzoek gedaan om de stad goed te betrekken bij de reflectiefase. We willen dat op verschillende manieren doen en nodigen u graag weer uit om mee te denken over het plan van aanpak, zoals op 6 mei besproken.
Tijdens de bijeenkomst van 9 juni zullen we u nader informeren over de (toekomstige) rol van de klankbordgroep en de mogelijke samenstelling.

De bijeenkomst vindt online plaats in MS Teams. U ontvangt t.z.t. de MS Teams link.
Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Tijd voor een wind-op-land moratorium

Wind-op-land Klimaatakkoorddoelstelling al gehaald

Additionele EU doelstelling kan naar zee in lijn met advies
studiegroep Green Deal en Stuurgroep Extra Opgave

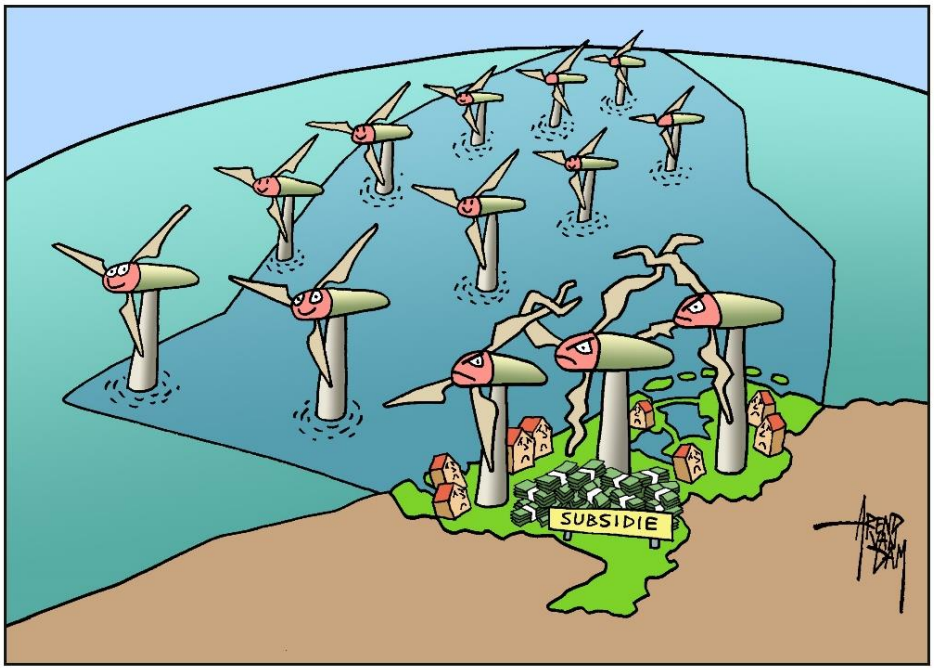

Windalarm
&
Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines

21 mei 2021

Laatste versie: www.windalarm.org/wind-op-land-moratorium

Samenvatting

- Binnen het klimaatakkoord is een **doelstelling voor grootschalige zon en wind-op-land** van 35 TWh in 2030 afgesproken.
- Deze **doelstelling is al gehaald** indien, conform de **PBL-methodiek,** bestaande opwek wordt opgeteld bij de reeds vergunde én gesubsidieerde projecten.
- De huidige wildgroei van zon en wind op land leidt in toenemende mate tot **congestie in het elektriciteitsnet** en daaraan gekoppelde hoge investeringen.
- Wind-op-land leidt binnen een dichtbevolkt land als Nederland tot **ernstige geluidsoverlast** en gerelateerde gezondheidsschade voor tienduizenden mensen. Daarnaast heeft het een impact op **natuurgebieden** en ons **landschap**.
- Wij pleiten voor een **directe stop op de verdere uitrol van wind-op-land** gezien de nadelen voor mens, natuur en landschap.
- De nog te plannen **verhoging van de doelstelling** voor duurzame elektriciteit kan veel beter worden ingevuld door meer wind-op-zee en desgewenst zon-op-dak.
- **Wind-op-zee** is inmiddels de goedkoopste vorm van duurzame energie, heeft een minimale impact op de visserij en gaat goed samen met de ecologische versterking van de Noordzee.
- Wind op Zee heeft een belangrijke rol in de verduurzaming van de industrie. Er is reeds **planologisch voldoende ruimte** geschapen binnen het Noordzee akkoord. Het opwek potentieel op zee is dermate groot dat het toevoegen van een relatief kleine additionele wind op land doelstelling maar een marginaal effect (+ 5%) heeft op de totale wind-op-zee ambitie.
- Het advies tot moratorium verdere groei wind en zon op land wordt ondersteund door het recente (januari 2021) rapport van de studiegroep Klimaatopgave Green Deal "***Bestemming Parijs*** *Wegwijzer voor klimaatkeuzes* 2030, 2050", dat stelt *"Hoewel extra hernieuwbare elektriciteit via wind en zon op land technisch mogelijk is, kleven er grote onzekerheden en bezwaren aan*." Ook de **Stuurgroep Extra Opgave** adviseert om de extra doelstelling volledig op zee te realiseren (april 2021).
- Bijna alle **politieke partijen** (waaronder VVD, D66, CDA, PvdA en SP) hebben in hun verkiezingsprogramma geen verdere verhoging van de doelstellingen voor wind-op-land voorzien. Alle focus is op wind-op-zee.
- Wij roepen de **politiek** op de voorkeurskeuze van Bestemming Parijs, de Nationale Omgevingsvisie, die van de politiek zelf en die **van de bevolking** op te volgen en de verdere planning van wind-op-land per direct stop te zetten.
- **Lokale overheden** kunnen, nu de doelen gehaald zijn, zonder juridische consequenties hun plannen voor wind-op-land eenzijdig **stop zetten** (zie annex 7).

Zie ook onze video met persoonlijke getuigenissen: www.windalarm.org/video

Inhoud

1. Doelstelling Klimaatakkoord

2. Realisatie 2019 volgens PBL

3. Realisatie 2020 conform PBL systematiek

4. Extra ambitie vanwege ophoging doelstelling naar 55% CO2 reductie

5. Verhoging wind-op-zee ambitie

6. Analyse klimaatakkoord proces

7. Doelstelling 2030 en 2050

8. Wind-op-land in Nederland vs EU

9. Naar een moratorium voor wind-op-land

Annex

1. Toelichtingsbrief Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
2. Artikel Financieel Dagblad
3. *Bestemming Parijs* beleidsopties voor ophoging doelstellingen
4. Samenvatting podcast Studio Energie met [redacted]
5. Brief minister EZK B. van ’t wout aangaande extra opgave 2030 duurzame opwek
6. TNO visie: wind doelstelling kan beter naar zee
7. Lokale overheden en inpassingsmaatregelen vanuit hogere overheden

[redacted]

1. Doelstelling Klimaatakkoord

- De onderstaande tabel betreft de uitgesplitste doelstellingen voor 2030. Men gaat beleidsmatig uit van 91 TWh zon- en windenergie per jaar (1 Terawatt uur = 1 miljard KWh). Dit is uitgesplitst in 49 TWh wind-op-zee, 35 TWh wind en grootschalige zon op land samen en 7 TWh kleinschalige zon (op daken van huizen). Overigens valt onder 'Wind op Land' ook Wind opgewekt op water zoals bijvoorbeeld in het IJsselmeer.

Tabel 3.1 De 2030-doelen uit het Klimaatakkoord voor hernieuwbare elektriciteits-productie op zee en op land en de geschatte bijdrage uit kleinschalig zon-PV en overig in TWh[8].

Bron	TWh	
Wind op zee	49	opgave nationaal
Hernieuwbaar op land (wind, zon > 15 kW)	35	opgave regio's
Kleinschalig zon-PV (≤ 15 kW)	7	Obv verwachte autonome ontwikkeling
Overige[9] hernieuwbare elektriciteitsproductie	~ 7	Obv verwachte ontwikkeling

https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2020-systematiek-monitor-res-hoofdlijnen-van-de-monitoringssystematiek-voor-de-regionale-energie-strategieen_3178.pdf

- Binnen de **Regionale Energiestrategieën** (RES) moeten de klimaatakkoord doelstellingen voor **wind en zon op land** ingevuld worden. De 35 TWh doelstelling is niet uitgesplitst naar wind en zon.

2. Realisatie 2019 volgens PBL

- In februari 2021 heeft het PBL de stand van zaken per eind 2019 m.b.t. de RES doelstelling gepresenteerd. Het PBL baseert zich op data van het CBS (gerealiseerd) en van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) die de SDE subsidieregeling uitvoert (vergund). www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-monitor-concept-res-een-analyse-van-de-concept-regionale-energie-strategieen_4297.pdf

- Volgens het PBL was in 2019 al 26,8 TWh gehaald (realisatie + pijplijn). Er was dus nog 8,2 TWh in te vullen met Wind of Zon vanaf 2020 om aan de 35 TWh doelstelling in 2030 te komen.

Tabel 1. PBL – Nationaal Programma RES 2019 (persoonlijke email communicatie)

Doelstelling realisatie overzicht 2019	**TWh per jaar**
Grootschalig Zon op land 2019 gerealiseerd (CBS)	2,5
Grootschalig Zon op land pijplijn (vergund, 60% van SDE)	5,9
Wind op Land 2019 gerealiseerd (CBS)	7,4
Wind op Land pijplijn (vergund, 99% van SDE)	11,0

Nog te plannen tot 2030 aan wind op land én grootschalige zon op land om de nationale opgave klimaatakkoord (35 TWh op land) te realiseren	8,2
TOTAAL doelstelling klimaatakkoord	**35**

- Volgens PBL was er in 2019 **18,4 TWh wind-op-land** (realisatie + pijplijn) en **8,4 TWh** zon-op-land. In totaal dus **26,8 TWh**.

Figuur 1
Productie hernieuwbare elektriciteit op basis van concept-Regionale Energie Strategieën

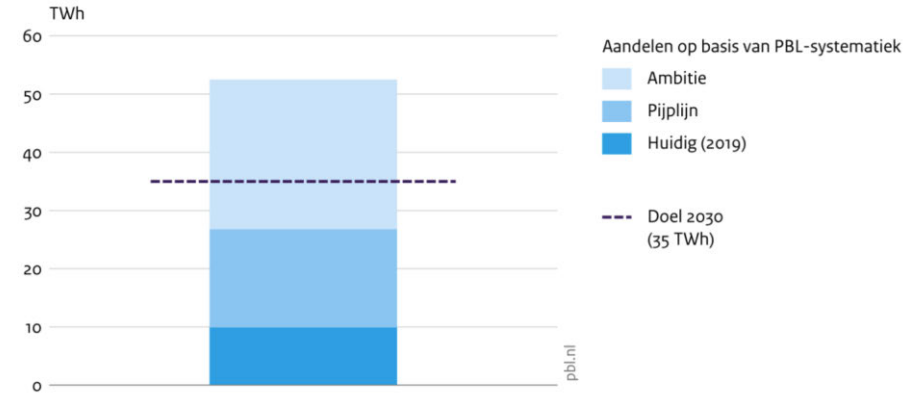

Bron: CBS, RVO.nl, concept-RES'en; bewerking PBL

www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-monitor-concept-res-een-analyse-van-de-concept-regionale-energie-strategieen_4297.pdf (pagina 5)

- Projecten in de **pijplijn** hebben reeds een vergunning en een toegekende SDE Subsidie.
  De **ambitie** staat voor de ingediende plannen van de Nederlandse RES regio's. Daar zit zowel wind als zon bij.

- https://www.regionale-energiestrategie.nl/ondersteuning/handreiking/opgave+res/opgave+hernieuwbare+opwek+elektriciteit/wat+telt+mee+voor+de+regionale+opgave+elektricitei/default.aspx

  Wat telt mee voor de regionale opgave elektriciteit. Voor het **regio-aandeel aan 35 TWh tellen** alle installaties mee die elektriciteit produceren uit wind- en zonne-energie. Ook de installaties die er op dit moment al staan en de installaties die eerder zijn geplaatst als gevolg van eerder gemaakte afspraken uit het Energieakkoord, tellen mee. Uit de analyse die het PBL heeft gedaan ten behoeve van het Klimaatakkoord blijkt dat de verwachte productie van Zon-PV (>15 kW) en wind op land in het basispad reeds **circa 26 TWh in 2030 bedraagt**. Ook zonder het Klimaatakkoord zou deze productie naar verwachting oplopen als gevolg van de inspanningen die worden geleverd om te voldoen aan afspraken voor 2020 en 2023 uit het Energieakkoord. Maar het vraagt dus een extra inspanning van de regio's om te komen tot 35 TWh.

- Doordat het PBL zich baseert zich op de cijfers van het CBS die lopen tot en met **2019**, lopen deze cijfers meer dan 1 jaar **achter op de actuele situatie**.

3. Realisatie 2020 conform PBL systematiek

- **Lector duurzame energietransitie** Hanze hogeschool Martien Visser maakt gebruik van exact dezelfde bronnen als het PBL (CBS en RVO/SDE) maar heeft ook 2020 meegenomen.

- Hij komt tot de conclusie dat we de gezamenlijke 2030 doelstelling van het klimaatakkoord voor wind-op-land en ZonPV van 35 TWh bijna gehaald hebben. We zaten per 31 januari 2021 al op **33,2 TWh**. Er is dus nog maar **1,8 TWh** te gaan om de **2030** doelstellingen te halen. Zie ook onderstaand plaatje en gerelateerd artikel in het FD en podcast van studio energie (via onderstaande link en annex 2 en 4)

https://fd.nl/ondernemen/1373198/nieuwe-locaties-voor-zon-en-windparken-zijn-overbodig-om-klimaatdoel-te-halen?fbclid=IwAR13gAhneyTheTHajEE0LX83gyL_vZ2Df6RFmrweI5wW56s7PAit0HtNW7A (Artikel in annex 2)

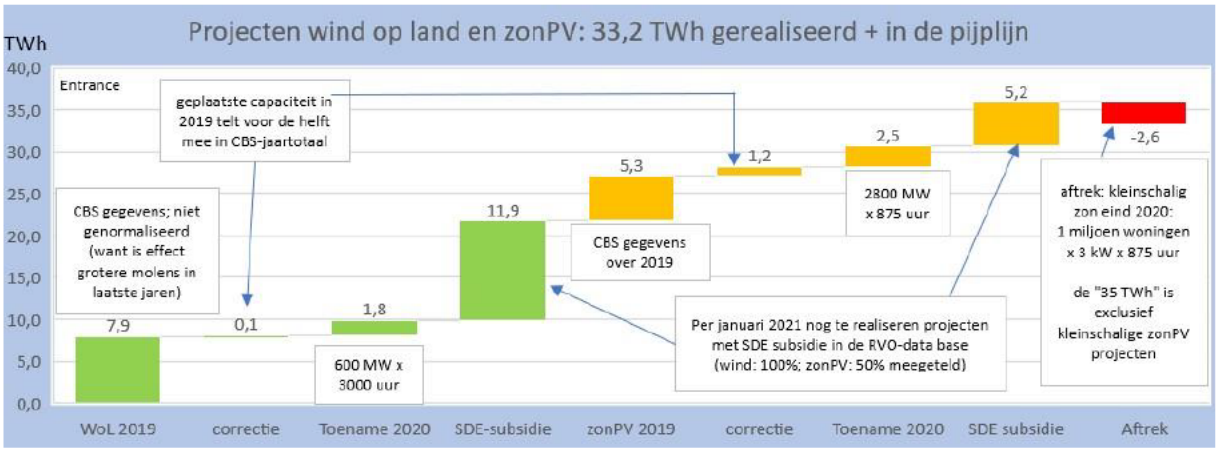

- Als **Windalarm** hebben we ook de cijfers van [redacted] voor wat betreft wind-op-land bij de bron gecheckt. We gebruiken daarbij de methodologie van het PBL conform de "Systematiek monitor RES". De **gerealiseerde doelstelling** bestaat volgens het PBL uit de optelling van het volgende:

  1. Elektriciteitsproductie uit **huidige opgesteld vermogen** van installaties uit wind en grootschalig zon-PV op basis van de **CBS statistieken**.

  2. Elektriciteitsproductie uit vermogen van installaties wind en grootschalig zon dat nog niet produceert maar **waar wel een SDE beschikking** voor is afgegeven (pijplijn).

  www.pbl.nl/publicaties/systematiek-monitor-res (pagina 20)

Huidig opgesteld vermogen

- Voor de productie van **opgesteld vermogen** kijkt men naar de **CBS database (stateline hernieuwbare elektriciteit).** Het opgesteld vermogen in 2020 is 4,1 GW en de gerelateerde productie capaciteit is **9,785 TWh**. Dit komt overeen met de cijfers van Martien Visser (7,9 + 0,1 + 1,8 = **9,8 TWh**.

Hernieuwbare elektriciteit; productie en vermogen

: Gewijzigd op: 24 februari 2021

		Onderwerp				
Bron/Techniek Perioden		Elektriciteitsproductie Genormaliseerde bruto productie	Niet-genormaliseerde productie Bruto elektriciteitsproductie	Netto elektriciteitsproductie	Installaties Opgestelde installaties einde van jaar	Opgesteld elektrisch vermogen einde jaar
		mln kWh			aantal	MW-elektrisch
Windenergie op land	2019**	7 429	7 935	7 935	2 031	3 527
	2020*	8 905	9 785	9 785	.	4 100

Bron: CBS

https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/82610NED/table

- Het PBL stelt dat door het saneren van oudere molen de opwek in 2030 lager kan uitvallen omdat deze dan van de bestaande opwek worden afgetrokken. Feitelijk leidt sanering echter tot vervanging met grotere molens en juist tot meer capaciteit. Oudere molens staan met name in Flevoland.

www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-monitor-concept-res-een-analyse-van-de-concept-regionale-energie-strategieen_4297.pdf (pagina 17)

www.windplangroen.nl/wp-content/uploads/2020/03/Regioplan-Windenergie-dv.pdf

Pijplijn projecten

- Met betrekking tot de **systematiek** om nog niet realiseerde projecten voor het doel mee te tellen stelt het PBL: *"voor het regio-doel van 35 TWh tellen de installaties mee die elektriciteit produceren uit wind- en zonne-energie die in 2030 operationeel zijn. Het gaat om wind en zon-op-land. Een installatie **telt in ieder geval mee** als er SDE+ subsidie voor beschikbaar is".* (pagina 14). *www.pbl.nl/publicaties/systematiek-monitor-res*

- Voor de **pijplijn projecten** gebruikt het PBL de RVO **SDE database** van het Ministerie van EZK. Dit is een Excel tabel met alle gesubsidieerde projecten vanaf 2008 uitgesplitst per opwek vorm (bijvoorbeeld wind-op-land), provincie en of het project al gerealiseerd is of nog in de pijplijn zit. Volgens deze gegevens is er **11,86 TWh in de pijplijn.** Dat komt overeen met de 11.9 TWh van de heer [redacted]. Van de windprojecten in de pijplijn wordt meer dan 99 % uiteindelijk gerealiseerd. De termijn voor realisatie is 4 jaar vanaf toekenning. Dus uiterlijk in 2023 zal de doelstelling ook in de praktijk gerealiseerd zijn. 7 jaar voor de deadline.
  www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/sde/feiten-en-cijfers-sde-algemeen
  Zie ook directe link naar tabel met optelling: www.windalarm.org/sde

www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/82610NE

Tabel 2. SDE wind-op-land projecten in de pipeline (nog niet gerealiseerd)

SDE Ronde	Vermogen MW	Beschikte productie per jaar MWh
2015 Wind op land overgangsregeling	118	217.672
2016 Wind op land	173	659.773
2017 Wind in meer	356	1.440.761
2017 Wind op land	1.081	3.508.945
2017 Wind op primaire waterkeringen	8	28.480
2018 Wind in meer	103	430.223
2018 Wind op land	701	2.421.453
2018 Wind op primaire waterkeringen	3	13.172
2019 Wind op land	668	2.472.418
2019 Wind op waterkeringen	79	298.361
2020 Wind op land	116	368.369
Totaal	**3.406**	**11.859.626**

- Hieronder ook een uitsplitsing per provincie waarbij de grote verschillen per provincie opvallen. Logischer wijs zijn er meer wind-op-land projecten in de pijplijn voor provincies waar het harder waait of waar meer grootschalige dunbevolkte gebieden bestaan.

Tabel 2. SDE wind-op-land projecten (nog niet gerealiseerd) per provincie

Provincie	Vermogen in MW	Beschikte productie per jaar in MWh
Drenthe	241	860.723
Flevoland	1.135	4.111.229
Friesland	397	1.612.215
Gelderland	115	321.452
Groningen	442	1.610.796
Limburg	97	305.781
Noord-Brabant	298	997.621
Noord-Holland	186	462.654
Overijssel	22	78.496

Utrecht	22	87.300
Zeeland	122	403.941
Zuid-Holland	328	1.007.418
Totaal	**3.406**	**11.859.626**

- De gerealiseerde en vergunde hoeveelheid wind-op-land is: 9,8 TWh (CBS realisatie) + 11,9 (SDE pijplijn) = **21,7 TWh**. De gehaalde doelstelling voor grootschalige zon-op-land is **11,6 TWh.**

- Het **PBL** rekent overigens met een verwachte **realisatie van reeds gesubsidieerde zon projecten** (zie tabel 1) tussen de 60% (laag) en 75% (hoog) in plaats van de 50% waarmee de heer [redacted] rekent (een deel van de projecten vallen alsnog af vanwege netwerk inpassingsproblemen). Indien we de conservatieve (60%) PBL schatting nemen komt de pijplijn aan zonprojecten 1,04 TWh hoger uit (totaal 6,24 TWh) dan bij de schatting van de [redacted]. De totaal gehaalde doelstelling zon-op-land is daarmee 11,6 + 1,04 = 12,64 TWh.

  https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-monitor-concept-res-een-analyse-van-de-concept-regionale-energie-strategieen_4297.pdf (pagina 17)

- Kijkt men naar de **totale doelstelling** zon en wind samen dan ontbreekt er nog 35 TWh – 21,7 TWh (wind) - 12,64 TWh (zon) = 0,66 TWh.

Tabel 3. Klimaatakkoord doelstelling en realisatie overzicht 2020

Behaalde doelstelling	**TWh per jaar 2019**	**TWh per jaar 2020**
Grootschalig Zon op land gerealiseerd (CBS)	2,5	6,4
Grootschalig Zon op land pijplijn (vergund, 60% van SDE)	5,9	6,24
Wind op Land gerealiseerd (CBS)	7,4	9,8
Wind op Land pijplijn (vergund, 99% van SDE)	11,0	11,9
Nog te plannen tot aan wind op land én grootschalige zon op land om de nationale opgave klimaatakkoord (35 TWh op land) te realiseren	8,2	0,66
TOTAAL doelstelling klimaatakkoord	**35**	**35**

- Overigens is er in de herfst 2020 een **nieuwe SDE** ronde geweest. In het voorjaar van 2021 komt de uitslag en de verwachting is dat een extra 2 TWh (met name zon) kan worden toegevoegd aan de pijplijn. Daarmee zal de 35 TWh **volledig gerealiseerd** zijn. Wij zullen deze gegevens verwerken in dit document zo gauw deze beschikbaar komen. Na het publiceren van de uitslag van de SDE 2020 najaarsronde zullen de klimaatakkoord doelstellingen wind-op-land en grootschalige zon-op-land formeel zijn gehaald. Overigens staat in het klimaatakkoord zelf op pagina 163: "*Om de ambitie te realiseren is het uitgangspunt dat in 2025 de projecten die optellen tot minimaal 35 TWh een SDE+-subsidie aangevraagd hebben.*". De subsidie moet zijn aangevraagd, niet zijn toegekend! Op basis van dit uitgangspunt zijn we dus al ruim over de doelstelling van 35 TWh.

- Als reactie op de bovenstaande feiten stelde het **Ministerie van EZK** in het FD artikel en in de gerelateerde EenVandaag uitzending (link hieronder) dat het nodig is om toch te blijven zoeken naar nieuwe windturbine locaties:

  'Gaat iets toch niet door, dan komt de klimaatdoelstelling in gevaar. Bovendien geeft het aanwijzen van meer zoekgebieden dan nodig, op termijn nog de ruimte om keuzes te maken'.

  Hierbij gaat zij volledig **voorbij aan het democratisch proces**. Er is nog helemaal geen keuze gemaakt tot een verhoogde doelstelling wind-op-land. Het eventueel onnodig zoeken leidt tot veel onrust en **weerstand onder de bevolking** en schept (onterechte) verwachtingen bij investeerders.
  Zoals eerder aangegeven rekent EZK / NPRES zelf met een realisatie van 99% van de wind projecten in de pijplijn. Deze hebben immers al een formele omgevingsvergunningen en een subsidietoekenning. De zoekgebieden zijn er puur voor een eventuele additionele doelstelling wind-op-land. Daar is nog geen **maatschappelijk debat** over gevoerd, laat staan een democratisch besluit over genomen (….). Ophogen van de doelstelling wind-op-land gaat ook lijnrecht in tegen het beleid van de nationale overheid, advies van derden en partijprogramma's van politieke partijen. Hier wordt wederom dezelfde fout gemaakt als bij het Klimaatakkoord proces (zie hieronder).

  https://eenvandaag.avrotros.nl/item/besluiten-over-nieuwe-windmolens-kunnen-best-wat-minder-gehaast-vindt-energiedeskundige/

4. Extra ambitie vanwege ophoging doelstelling naar 55% CO2 reductie

- Wij pleiten er dan ook voor om per direct **geen nieuwe wind-op-land vergunningen** meer af te geven. Hoe verhoudt zich dit tot de huidige doelstellingen van het klimaatakkoord en de verhoogde doelstelling van de EU Green Deal?

Huidige doelstelling klimaatakkoord

- De klimaatakkoord ambitie voor wind-op-land wordt reeds gehaald. De politiek kan **zonder de bestaande afspraken te schenden** per direct stoppen met een verdere uitrol van wind-op-land. De doelstelling van 21 TWh is zelfs reeds overschreden met 0,7 TWh. Dit staat ongeveer gelijk aan 60 wind turbines van 4 MW op land.

Verhoogde doelstelling EU

- Nederland heeft binnen Europa afspraken gemaakt om de CO2 reductie doelstellingen verder te verhogen van 49 % naar **55 % in 2030**. Voor elektriciteit impliceert dit een verhoging van de huidige 84 TWh (49 TWh wind op zee en 35 TWh zon en wind op land) met 43 % naar 120 TWh (zie brief EZK, annex 1).

- Over hoe deze **extra 36 TWh** te verdelen over wind-op-zee, zon-op-land en wind-op-land heeft de **studiegroep klimaatopgave Green Deal**, onder leiding van **AFM-voorzitter** Laura van Geest, in januari 2021 een rapport uitgebracht met **beleidsopties** voor CO2 reductie (*Bestemming Parijs: Wegwijzer voor Klimaatkeuzes 2030, 2050*). De beleidsopties voor opwek elektriciteit zijn tot stand gekomen in samenspraak met het **Ministerie van EZK**. Zij spreekt haar twijfels uit over het verder ophogen van de huidige doelstelling wind-op-land.

  "*Hoewel extra hernieuwbare elektriciteit via wind en zon op land technisch mogelijk is, kleven er **grote onzekerheden en bezwaren aan**".*

Zij noemt onder andere de volgende argumenten: **geen of weinig extra C02 reductie** (door overaanbod duurzame stroom); beperkte ruimte op land; **gebrek aan draagkracht** onder de bevolking; problemen met **de netaansluiting** en ingewikkelde afstemmingstrajecten (zie ook annex 3 met relevante passages uit het rapport). Daarnaast vermeld zij de **zeer hoge kosten** per vermeden ton CO2 (**€ 495 - € 535**). De huidige marktprijs om een ton C02 te vermijden is € 20.
www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/01/29/aanbieding-eindrapport-studiegroep-klimaatopgave-green-deal

Uitrol hernieuwbare energie op land

Departement: EZK
Omschrijving van de maatregel
• Extra realisatie van hernieuwbaar op land (wind en zon) / Verhogen van de huidige doelstelling van 35 TWh voor hernieuwbaar op land voor 2030
Doelgroep en doelstelling
Extra CO_2 reductie door meer hernieuwbare elektriciteit op land via wind en zon op te wekken, waarbij het aan de decentrale overheden is om te zorgen voor de benodigde locaties en bijbehorende planologische stappen.
Achtergrond/rationale
• Hoewel extra hernieuwbare elektriciteit via wind en zon op land technisch mogelijk is, kleven er grote onzekerheden en bezwaren aan. • Overeenkomen om extra hernieuwbare elektriciteit te gaan opwekken op land in de periode tot 2030 is zeer beperkt mogelijk en levert (net als bij wind op zee) naar verwachting zeer beperkt extra CO_2-reductie in. In 2030 komt immers 70% van alle opgewekte elektriciteit in Nederland al uit hernieuwbare bronnen. In het Klimaatakkoord is afgesproken de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare bronnen op te schalen naar 84 TWh in 2030.

Maatschappelijk draagvlak	Het draagvlak voor hernieuwbaar op land is lager dan het draagvlak voor wind op zee. In de RES'en worden momenteel – samen met burgers en maatschappelijke organisaties gekeken waar draagvlak is voor zon en windenergie. Een verhoging van de doelstelling kan een negatief effect hebben op draagvlak voor de energietransitie en zal alleen op draagvlak kunnen rekenen indien de maatregelen zijn ingebed in een bredere investeringsagenda in regio's waarbij mensen direct een betere balans tussen lusten en lasten van wind- en zonne-parken ervaren. En in combinatie met een breder pakket aan maatregelen op andere sectoren/onderwerpen waarbij duidelijk wordt dat daar de prioriteit ligt.
Gelijkheid speelveld	Niet van toepassing
Overig	Realisatie van wind- en zonprojecten vindt plaats in een dichtbevolkte en complexe ruimtelijke omgeving, waarbinnen energieopwekking de beschikbare ruimte moet delen met andere maatschappelijke functies zoals (civiele en militaire) luchtvaart, stedelijke ontwikkeling (woningbouw en bedrijventerreinen) en natuur. Daardoor is vooral bij wind de feitelijk beschikbare ruimte op land, beperkt.

Verhoging doelstelling	CO_2-reductie (Mton)	€/vermeden tCO_2
10%	0.260	495
15%	0.390	510
20%	0.500	535

- Naast het scenario "geen verdere ophoging" (moratorium) geeft de studiegroep aan om de doelstelling voor wind en zon op land met maximaal 10% - 20% op te hogen. 20% verhoging ten opzichte van de huidige 35 TWh doelstelling is 7 TWH. Deze verhoging wordt gelijkmatig verdeeld over zon en wind op land. De volgende tabel laat de verschillende scenario's zien.

Tabel 4. Totale doelstelling 2030 bij verschillende opties

Energievorm	Klimaatakkoord 49% reductie	EU 55% reductie 0 % verhoging land doelstelling	EU 55% reductie 10 % verhoging land doelstelling	EU 55% reductie 20 % verhoging land doelstelling
Wind op zee	49 TWh	85 TWh	81,5 TWh	78 TWh
Wind op land	21 TWh	21,7 TWh	22,8 TWh	**24,5 TWh**
Zon op land	14 TWh	13,3 TWh	15,7 TWh	17,5 TWh
Totaal	**84 TWh**	**120 TWh**	**120 TWh**	**120 TWh**

- Het maximale scenario betekent dus een verhoging van de wind-op-land doelstelling tot 24,5 TWh. Er is reeds 21,7 TWh gerealiseerd of in de pijplijn wat betekent dat er nog **2,84 TWh extra wind-op-land** moet worden ingevuld.

Tabel 5. Extra te realiseren zon en wind op land bij verhogen doelstelling

Energievorm	TWh / jaar Moratorium	TWh / jaar + 10 %	TWh / jaar + 20 %
Zon op Land realisatie + pijplijn	12,6	12,6	12,6
Zon op Land nog in te vullen	0,7	3,1	4,9
Wind op land realisatie + pijplijn	21,7	21,7	21,7
Wind op land nog in te vullen	**0**	**1,1**	**2,8**
Totaal	**35**	**38,5**	**42**

- Met betrekking tot het handhaven (moratorium) of verhogen van de huidige doelstelling **is nog geen democratisch besluit genomen**. Dat is bewust aan het nieuwe kabinet overgelaten zodat ook de kiezer nog aan zet kon komen. In de woorden van de Minister.

"*Het kabinet heeft deze Studiegroep, onder onafhankelijk voorzitterschap van AFM-voorzitter* [redacted]*, ingesteld om – zonder last of ruggespraak - een analyse uit te voeren naar de gevolgen van het hogere Europese reductiedoel voor het nationale klimaatbeleid en om bouwstenen uit te werken voor de invulling van de aanvullende reductieopgave. Dit met het oog op* ***besluitvorming door het nieuwe kabinet***". (B. van 't Wout, Minister van Economische Zaken en Klimaat, 29 januari 2021).

- Op 28 april heeft Minister B. van ’t Wout in een kamerbrief aangegeven dat op basis van het advies **Stuurgroep Extra Opgave** er nog een additionele doelstelling duurzame opwek van 15-45 TWh nodig zal zijn. Hij stelt hierbij “De stuurgroep voorziet hierbij een extra opgave wind-op zee (10 GW)”. Een extra opgave wind-op-land is niet aan de orde. Zie annex 5.

- Op 9 mei 2021 stelde de heer [redacted], Director Market bij **TNO Energie Transitie**, op een expert meeting van de gemeente Doetinchem, dat je de wind-op-land ambitie net zo goed op zee kunt doen. Dat is zelfs beter voor de effectiviteit van het energiesysteem. Hij pleit vanuit energiesysteemefficiëntie voor wind-op-zee en zon-op-dak. Zie annex 6 voor complete uitspraak en link naar de video.

- De huidige acties die in het kader van de RES plaatsvinden lijken dan ook **geen democratisch legitimatie** te hebben (Nationaal Programma RES, de provincies, gemeenten spreken de hele tijd over *“doelstellingen”* en *“opgaves”* terwijl het nieuwe kabinet hier nog een besluit over moet nemen). Het idee is dat het eventueel verhogen van de doelstelling en de wijze waarop deel zou worden van een **debat in het kader van de verkiezingen** waarna de het nieuwe kabinet de legitimatie heeft tot het nemen van besluiten. Geen enkele politieke partij heeft het wel of niet verhogen van de wind-op-land doelstelling als zodanig ter discussie gesteld in haar campagne. Men wilde blijkbaar het **lokale RES proces niet in verwarring brengen.** Tegelijkertijd was de weerstand van kiezers met wind-op-land en zonneparken wel een belangrijk thema, waarna de discussie werd afgeleid naar kernenergie. Dit terwijl er nu een heldere keuze voorlicht.

- Het rapport “Bestemming Parijs” geeft ook duidelijk aan dat een verhoging van de Klimaatakkoord doelstelling voor duurzame opwel van elektriciteit alleen een positief effect op de C02 uitstoot heeft indien de **vraag naar elektriciteit sterk toeneemt** door elektrificatie van transport, verwarming en industrie en door omzetting in waterstof. Men maakt zich zorgen of de vraag de productiegroei zal bijbenen. Het **vergroten van de vraag vergt enorme investeringen** waarvan het onduidelijk is of deze voor 2030 gerealiseerd worden. Deze zullen parallel moeten plaatsvinden. Klimaatdoelstellingen halen wordt in de toekomst dus geen kwestie meer van meer duurzame opwek van stroom (die gaat er voldoende komen want duurzame stroom is inmiddels goedkoop en op zee is voldoende ruimte) maar een kwestie van het (tijdig) kunnen vergroten van vraag. **Meer produceren dan de vraag is contraproductief** omdat de businesscase van duurzame stroom daarmee wordt ondermijnt.

5. Verhoging wind-op-zee ambitie

- Wij pleiten ervoor om een eventueel (maximaal) verhoogde wind-op-land doelstelling **naar zee te verplaatsen**. Dit heeft een marginaal effect op de totale wind-op-zee ambitie. In de onderstaande tabel een calculatie hoe de 2,8 TWh uitpakt op land en op zee. De huidige standaard zijn 10 MW turbines. Na 2024 verwacht men dat de 15 MW turbine standaard zal zijn, deze heeft meer vollasturen. Daardoor zijn er minder turbines nodig.

Tabel 6. Benodigde aantal turbines voor realiseren maximale extra doelstelling

Energievorm	TWh	MW per turbine	Voltijdsuren	MW	Turbines
Wind op land	2,8	4	3066	910	227
Wind op zee	2,8	10	4300	650	65
Wind op zee (na 2024)	2,8	15	5333*	525	35

* https://www.offshorewind.biz/2021/02/10/vestas-launches-15-mw-offshore-wind-turbine/

- 65 turbines van 10 MW hebben 65 vierkante kilometer zee nodig, een oppervlakte vergelijkbaar met die van minder dan 1/3 van de gemeente Amsterdam. Dat is 0,11 % van de Noordzee. De opbrengst van 65 windturbines op zee is >**100 miljoen euro** per jaar en voorziet in de stroombehoefte van **660.000 huishoudens**. De website van het klimaatakkoord (SER) noemt als reden dat wind-op-land noodzakelijk is vanwege andere belangen op de Noordzee waaronder visserij. Ook milieuorganisaties noemen dit argument om verdere uitrol van wind-op-land te verdedigen. **Dit is een absolute drogreden.** De economische schade van deze 65 turbines voor de visserijsector door minder visgronden is slechts **85.000 euro** per jaar. Binnen windparken kan tevens kleinschalige visvangst plaatsvinden, kunnen vissen zich voortplanten en stijgt de biodiversiteit. De werkelijke economische schade voor de visserij sector zal dan ook minder zijn. Bovendien voorkomt dit 227 (!) extra 4MW windturbines op land, 10-duizenden mensen die geluidsoverlast gaan krijgen, verrommeling van het Nederlandse landschap en honderden miljoenen subsidie voor wind-op-land.

  www.klimaatakkoord.nl/elektriciteit/vraag-en-antwoord/waarom-is-windenergie-op-land-nodig-kunnen-we-niet-alles-op-zee-doen
  Zie voor verdere onderbouwing en aanvullende onderzoeken de rijksoverheidswebsite:
  https://windopzee.nl/onderwerpen-0/effect-op/activiteiten/visserij/

- De wind-op-zee ambitie in het Klimaatakkoord is 49 TWH Deze zou zonder een moratorium op wind-op-land verhoogt worden met **29 TWh** naar 78 TWh. Met een moratorium zou deze verhoogt worden met een extra 2,8 TWh naar 80,8 TWh. We gaan er vanuit dat de zon ambitie op land wel verhoogd wordt. Er is nog een enorm onbenut potentieel van zon-op-dak en ook voor de energie balans dient een verhoging van wind samen te gaan met een verhoging van zon.

Tabel 7. Aantal benodigde extra windturbines op zee ten opzichte van klimaatakkoord doelstelling bij maximale verhoging doelstelling op land met en zonder wind-op-land moratorium.

Energievorm	TWh	MW per turbine	Voltijdsuren	MW	Turbines
Wind op zee	29	10	4300	6740	674
Wind op zee (na 2024)	29	15	5333	5430	362
Wind op zee	31,8	10	4300	7400	740
Wind op zee (na 2024)	31,8	15	5333	5960	398

- Het verschil tussen de moratorium optie en de maximale verhoging wind-op-land doelstelling zijn 36 wind turbines op zee van 15 MW. Deze zullen een oppervlakte van slechts **50 km2 zee beslaan**.

- In 2030 staat er dan 11,5 GW (huidige doelstelling) + 6 GW (maximale extra doelstelling) = 17,5 GW wind-op-zee. Dit produceert dan 80,8 TWh elektriciteit per jaar. Dit opgesteld vermogen produceert dan **67 % van het hele huidige (120 TWh) Nederlandse elektriciteitsgebruik**, dus inclusief stroom voor huishoudens en industrie. De omzet schade voor de visserijsector voor alle turbines op zee in 2030 samen is 2,3 miljoen euro per jaar (www.windopzee.nl). Dit is de omzet van nog geen **3 kotter vissers**. Er is binnen het Noordzeeakkoord 120 miljoen Euro vrijgemaakt om de visserijsector te compenseren voor verlies aan visgronden.

- Een argument genoemd door de SER, het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie en de milieuorganisaties om de keuze voor wind-op-land te verantwoorden zijn **negatieve effecten op de natuur** van wind-op-zee. Onderzoek van de Wageningen Universiteit laat zien dat de impact juist zeer positief is op de onderwaternatuur. Ook voor vogels is de impact naar schatting 2 keer minder slachtoffers dan als diezelfde molen op land zou staan www.universiteitvannederland.nl/college/waarom-zijn-kabeljauwen-zo-dol-op-windmolens Ook het Ministerie van EZK noemt in haar brief dat er **geen fundamentele beperkingen meer zijn m.b.t ecologie** voor wind-op-zee op basis van een integraal onderzoek en spreekt daarmee de klimaatakkoord partijen tegen.

  www.noordzeeloket.nl/test/oude-opzet-windenergie-zee/windenergie-zee-oud/ecologie/cumulatie/kader-ecologie/

  In het kader van ons punt gaat het ook om een vergelijking tussen de molens op land met de molens op zee. Het zijn 4-5 molens op land voor 1 molen op zee om dezelfde opbrengst te halen. Molens op land lijken onder de streep dan ook zeker niet beter voor de natuur dan molens op zee.

  'Alle wind-op-land projecten bij elkaar kunnen weleens grote gevolgen hebben', zegt Van der Winden. Denk aan het afnemen of zelfs verdwijnen van hele vogelpopulaties uit Nederland. Voor het Noordzeegebied is een integrale studie gedaan naar de opgetelde effecten, zegt hij. 'Dat zouden we ook voor de rest van het land moeten doen. Je kunt niet oneindig blijven bouwen.'. Voor wind-op-zee weten we dus dat cumulatieve ecologische effecten aanvaardvaar zijn indien we juiste maatregelen nemen, voor wind-op-land niet.

  www.platform-investico.nl/artikel/hoe-de-windmolen-de-natuur-in-trok-geannoteerd-verhaal/#annotation-32880-50

- De vraag laat zich dan ook stellen **welke afwegingen** er waren bij het klimaatakkoord (2019) om toch te kiezen voor verdere uitrol wind-op-land. Men had immers ook in 2019 voor een moratorium kunnen kiezen. Toch heeft men wind-op-land doorgezet.

6. Analyse klimaatakkoord proces

- Binnen het **klimaatakkoord** (2019) is er, ondanks dat **wind-op-zee reeds een betaalbare en betere optie** was, afgesproken dat er **toch additionele wind-op-land** ten opzichte van het energieakkoord (2013) gaat komen. In eerste instantie werd vanuit de overheid aangegeven dat er ecologische grenzen waren op zee (2018). In april 2019 gaf toenmalig Minister Wiebes echter aan dat deze harde grenzen er niet meer waren (zie annex 1). Er had dus ook toen al besloten kunnen worden tot een wind-op-land moratorium. Die optie lag vreemd genoeg niet op tafel.

- **Burgerorganisaties** die wind-op-zee wilde promoten als alternatief voor wind-op-land **zijn niet gehoord** in het kader van de onderhandelingen rondom het klimaatakkoord. Bijvoorbeeld Nederwind, dat 65 burgerinitiatieven vertegenwoordigd en die een paper hebben ingediend (zie *"Wind op zee in relatie tot Wind op land", Nederwind, februari 2018).* Ook andere belangen waren niet vertegenwoordigd aan de elektriciteit tafel waaronder volkshuisvesting, landschapsbehoud, de medische sector (geluidsnormen), natuurbehoud en recreatie. De politiek die het algemeen belang had moeten dienen hield zich afzijdig. De discussies en overwegingen waren **geen onderdeel van een nationaal debat**.

- Dat er toch voor wind-op-land gekozen is kan verklaard worden door dat de partijen die aan tafel zaten financiële belangen en ideologische posities hadden rondom wind-op-land. Zo zaten er dezelfde energiebedrijven en energiecoöperaties aan tafel die vanaf 2013 (het sluiten van het energieakkoord) sterk hebben ingezet op wind-op-land en daarin geïnvesteerd hadden. Dat was in 2013 verklaarbaar vanwege het toen nog bestaande kostenvoordeel. Door de sterke daling van kosten voor wind-op-zee waren deze trajecten echter maatschappelijk niet meer noodzakelijk. Toch heeft men wind-op-land doorgezet. Wind-op-land levert een hogere winstmarge op dan wind-op-zee en niet alle wind-op-land partijen kunnen ook wind-op-zee ontwikkelen. Wind-op-land past ook beter binnen de ideologisch gedachte van lokale zelfvoorziening en lokaal eigenaarschap van de energieproductie (*aan dit laatste refereerde Jesse Klaver nog tijdens de uitzending van Buitenhof als reden waarom er meer wind-op-land moet komen, 28-02-2020*). Dit is een agenda van een groot deel van de milieubeweging en de energie coöperaties, die beide prominent aan tafel zaten. Lokale zelfvoorziening en lokaal eigenaarschap mag echter geen doel op zichzelf worden ten koste van overheidsfinanciën, inwoners en landschap. Bovendien heeft de Tweede Kamer onlangs een motie aangenomen welke ook energie coöperaties van burgers bij wind-op-zee mogelijk maakt. Ook bij lokaal eigenaarschap gaat het overgrote deel van de 'winst' naar de commerciële bedrijven die de Windturbines bouwen, plaatsen en onderhouden.
  Lokale zelfvoorziening is een vrij extreem politiek concept dat ook niet op andere producten wordt toegepast (graan, melk, computers, auto's, financiële sector, onderwijs, datacenters). Er lijkt geen maatschappelijke meerwaarde aan vast te zitten buiten een symbool functie.

- In de toelichtingsbrief van EZK op de klimaatakkoorddoelstellingen (annex 1) wordt ook nog de volgende redenen genoemd voor wind-op-land: "*Daarnaast hebben veel **gemeenten en provincies** beleid vastgelegd om bij te dragen aan het oplossen van de klimaatopgave*" en wind-op-land is "*een uiting van de ambitie van de gemeenten en provincies om gezamenlijk te werken aan de klimaatopgave. Daarbij past dat er ook hernieuwbare opwek op land plaatsvindt*". De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) zat ook aan de elektriciteit tafel en veel gemeenten hebben zich klimaat of energieneutraal verklaard. Klimaat- of energieneutraliteit is lokale zelfvoorziening. Dat is als zodanig geen nationale overheidsdoelstelling. Dit is verklaarbaar uit het feit dat wind-op-land tot 2018 veel goedkoper was dan wind-op-zee dat tot de tijd geen reële optie was. Er moest plek gevonden worden voor windturbines. Door wind-op-land toe te laten binnen hun gemeentegrenzen gaven de gemeente daadwerkelijk een bijdrage aan het oplossen van de klimaatproblemen. Deze gedachte was echter al achterhaald bij het tekenen van het klimaatakkoord. Gemeenten mogen uiteraard zelfvoorziening nastreven maar het is niet eerlijk dat dit naar de eigen bevolking wordt verkocht als zijnde een essentiële bijdrage aan de energietransitie. Het hoeft niet en werkt vaak contraproductief, want het is duurder en verstorend ten opzichte van het elektriciteitssysteem als zodanig omdat de elektriciteit vanuit de haarvaten van het net moet worden afgevoerd en congestie kan optreden (zie Windalarm paper Wind-op-zee). Het lijkt hier meer een rijdende (beleids)trein die niet meer te stoppen is en waar een logische onderbouwing voor ontbreekt. Waar opwek plaats kan en moet vinden kan het beste vanuit een centrale regie worden benaderd zodat een geoptimaliseerd systeem ontstaat.

- In 2019 was er geen essentiële energiesysteem-technische, financiële of klimaatdoelstellingsgerichte reden meer om vast te houden aan wind-op-land. Tekenend is dat er binnen het klimaatakkoord dan ook geen harde doelstelling is gemaakt voor wind-op-land. Er is alleen een harde doelstelling voor zon en wind op land gezamenlijk. Hiermee wordt in feite al erkent dat additionele wind-op-land vanuit de landelijk overheid en hieraan gekoppeld het halen van de klimaatdoelstellingen niet essentieel is. Dit komt ook naar voren

uit de toelichtingsbrief van het Ministerie van EZK waarbinnen geen harde redenen genoemd worden voor wind-op-land buiten het feit dat "*gemeenten en provincies graag hun bijdrage leveren*" (annex 1).

- Gezien deze en andere onnavolgbare maatregelen die in het kader van het klimaatakkoord worden gepromoot is er dan ook **maatschappelijke kritiek** op de wijze waarop het klimaatakkoord tot stand is gekomen en de afwegingen die hier gemaakt zijn. Het gebrek aan het **betrekken van de belangen van inwoners** (= integrale maatschappelijke afweging) is een belangrijk kritiekpunt. De inwoners werden vertegenwoordigd door de milieuorganisaties en de energiecoöperaties. Deze hadden echter naast een algehele hoge einddoelstelling (prima) hun focus met name op **lokaal eigenaarschap en lokale zelfvoorziening**. Ook bij de evaluatie in een Tweede Kamer commissie van het Regionale Energiestrategie (RES) beleid op 27 januari vertegenwoordigden deze partijen wederom de "inwoners". *www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2020A06470*

- Een ander belangrijk kritiekpunt is het feit dat de instrumenten om de doelstellingen te halen voor een **langere termijn vastliggen**. Een discussie hierover op basis van nieuwe inzichten is maatschappelijke taboe verklaard onder het mom *"we hebben dit nu eenmaal met elkaar afgesproken"*. Het systeem mist de flexibiliteit die nodig is. We hebben immers niet alleen een energietransitie maar ook een **energierevolutie** waarbij de financiële en technische context van oplossingen zeer snel veranderd. De flexibiliteit die nodig is om hiermee om te gaan staat haaks op de poldercultuur waarbij afspraken voor langere tijd vastliggen en **partijen gehouden zijn om deze afspraken extern te verdedigen**. Dat leidt tot suboptimale oplossingen, (veel)hogere financiële kosten, gebrek aan publiek debat en onbegrip bij inwoners. Beleid dat immers niet meer logisch is wordt met onnavolgbare argumenten verdedigd. De discussie rondom biomassa bijstook is hier een tekenend voorbeeld van, maar ook de wind-op-land discussie. In Amsterdam worden windturbines vanaf 350 meter van dichtbevolkte woonwijken verantwoord met het feit dat "*Amsterdam haar verantwoordelijkheid moet nemen*" en *"we doen het voor onze kinderen"*. Het overgrote deel van de burgers staat echter achter het doel, maar stellen de gekozen oplossing ter discussie. Daar mag dan weer niet over gesproken worden.

- Bovenstaande samengevat in de woorden van **Pieter Omtzigt** (Volkskrant, 9 november 2020): "*Naast regeerakkoorden zijn er 'maatschappelijke akkoorden' gekomen, zoals het klimaatakkoord. Nieuwe regelingen worden achter een onderhandeltafel bedacht. Daar zijn per definitie maar een aantal partijen aanwezig, om de onderhandelingen overzichtelijk te houden. Vervolgens worden de uitkomst van deze onderhandelingen in politiek beton gegoten.*

7. Doelstelling 2050

- Er is een **noodzaak tot een hogere doelstelling duurzame stroom** in 2030 vanwege de ophoging van de het einddoel (van 49% naar 55% CO2 reductie). Ook zal er na 2030 sprake zijn van een verdere groei van de benodigde hernieuwbare elektriciteit. In de brief van het ministerie van EZK staat hierover het volgende "*Hoe hoog dit moet zijn en wat dat eventueel betekent voor een verdere groei van wind en zon op zee en op land, is* ***nog geen besluit genomen****."*

- In de brief van EZK staat het volgende met betrekking tot de aanwezig (beleids)ruimte:

"***Meer windenergie om klimaatdoelen voor 2050 te halen***. *In het Programma Noordzee 2022-2027 zal het kabinet, conform de afspraken in het Noordzeeakkoord, 20 tot 40 GW aan* ***nieuwe gebieden*** *voor windenergie op zee aanwijzen. Hierbij wordt uitgegaan van 27 GW, hetgeen is gebaseerd op de scenario's en toekomstpaden uit de Noordzee Energie Outlook. 27 GW is immers het minimum dat - aanvullend op de* circa 11,5 GW *uit de huidige routekaart windenergie op zee 2030 - nodig is om tot 38 GW te komen, wat volgens deze scenario's in 2050 minimaal nodig is.*"

- Binnen het **Noordzeeakkoord** is dus ruimte gemaakt voor een totale ambitie van 40 GW + 11.5 GW = **51,5 GW** wind-op-zee. Er staat ook dat binnen de huidige scenario's naar schatting in 2050 ruimte voor 38 GW nodig is. Dat betekent een **additionele beleidsruimte van 13,5 GW** voor wind-op-zee. Hier is dus **maximaal 2,4 GW** van nodig om de hele (maximale) toekomstige wind-op-land ambitie naar zee te verplaatsen. Vanuit het **perspectief van het energiesysteem van 2050** is dit slechts een marginale (5% extra) beleidsaanpassing (van 38 naar 38,7 GW). Het is ook een teken van rationeel overheidsbeleid om bij het nemen van maatregelen in een onzekere situatie te beginnen aan de kant waar het het minst pijn doet en waar het draagvlak het hoogst is. Zie ook onze **"Naar zee ermee!"** paper welke laat zien dat wind-op-zee ook nog de goedkoopste optie is. (windalarm.org/wind-op-zee)

- Binnen de discussie over de **energiehoofdstructuur** liggen een aantal scenario's voor aangaande de einddoelstelling wind op land. Binnen het scenario dat Nederland zelfvoorzienend in elektriciteit (en energie via waterstof) wordt is 20 GW wind-op-land voorzien. Bij een Europees scenario of een globaal scenario (met import en export van stroom en waterstof) is 10 GW voorzien in 2050. Dat is een realistisch scenario. Duurzame energie neemt veel ruimte in beslag en dat is nu net iets wat schaars is in Nederland. Ook nu komt meer dan helft van de Nederlandse energievoorziening uit het buitenland en komen er alleen maar meer kabel verbindingen met het buitenland. Uitgaande van het internationaal scenario betekent dat er na 2030 niets meer bij hoeft op land. Van de 10 GW einddoelstelling 2030/2050 is 7,3 GW is al gerealiseerd of in de pijplijn en 2,7 GW wordt momenteel binnen de RES ingevuld (tegen advies overheidsbeleid en programma's politieke partijen) en kan dus vervangen worden door slechts 2 GW op zee, een verhoging van de einddoelstelling op zee met 5% van 38 naar 40 GW (*Klimaatneutrale energiescenario's 2050, Bureau Berenschot (2020).* Inmiddels heeft de studiegroep klimaatopgave Green Deal in haar rapport "bestemming Parijs" een aanbeveling gedaan tot een einddoelstelling te komen van maximaal 7,3 GW (moratorium) tot 8 GW (20 % verhoging).

8. Wind-op-land in Nederland vs EU

- Nederland is het **dichtstbevolkte land** van de Europa. De ruimte is beperkt. Zeker gezien het feit dat er tot 2030 1 miljoen nieuwe huizen bij moeten komen, de bevolking blijft groeien en er steeds meer behoefte is aan ruimte voor natuur en recreatie.

- Tegelijkertijd staat Nederland inmiddels op de **3e plaats in Europa** voor wat betreft de concentratie van **wind-op-land per km2.** Dit op basis van cijfers uit 2019. (bron: https://twitter.com/BM_Visser/status/1348946068394946560?s=20)

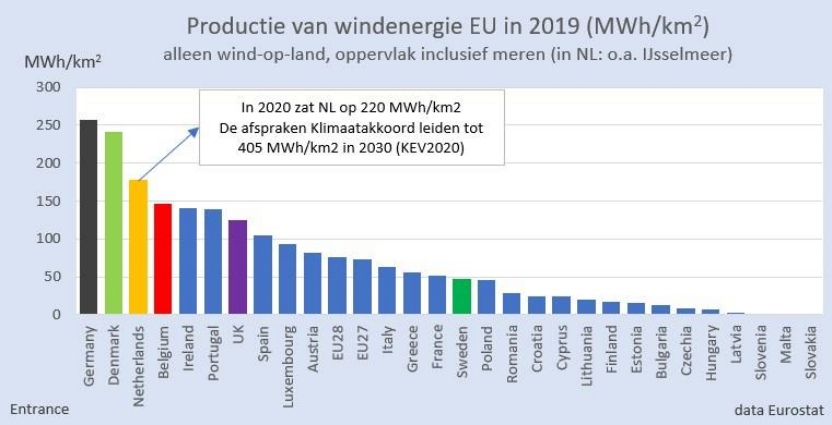

- Volgens de **Klimaatplannen van de Europese landen** voor 2030 gaat Nederland (+ 90%) de komende jaren Denemarken (+0%) en Duitsland (+30%) ruimschoots voorbij voor wat betreft wind-op-land concentratie, en blijft ook België (+60%) ruimschoots voor.
  Denemarken heeft recent een **moratorium** voor wind-op-land ingesteld. Dit land heeft slechts 1/3 van de bevolkingsdichtheid van Nederland, maar heeft de keuze gemaakt om verdere uitrol van wind alleen op zee te doen.

- Kijken we naar de cijfers voor **Nederland** per 1 februari 2021 dan komt Nederland op basis van alle vergunde en gesubsidieerde wind-op-land projecten nu al uit op 416 MWh/km2 en zal daarmee Duitsland binnen een aantal jaren ruim voorbij streven. Zelfs indien er vanaf nu geen enkele extra vergunning komt voor wind-op-land (en dus de doelstelling niet verhoogd wordt) zal **Nederland in 2030 28 % meer wind op land** concentratie hebben dan Duitsland dat dan op 325 MWh/km2 uitkomt.

- Gezien het feit dat een **dichtbevolkt land** als Nederland de hoogste dichtheid aan wind-op-land per oppervlakte gaat krijgen (binnen de huidige al te realiseren plannen) is het te verantwoorden om, naar voorbeeld van Denemarken en de UK, tot een **moratorium van wind-op-land** te komen en een verdere verhoging van de ambitie naar zee te verplaatsen. Ook deze landen hebben per inwoner een groot zeeoppervlak.

9. Naar een moratorium voor wind-op-land

- De binnen het klimaatakkoord genomen **doelstelling voor wind-op-land zijn reeds gehaald** op basis van gerealiseerde projecten en deze die reeds vergund zijn.

- Het RIVM geeft helder aan op haar website dat de huidige geluidsnormen in Nederland te laag zijn.
  Het RIVM concludeert dat de Nederlandse geluidsnormen achterhaald zijn. Een miljoen Nederlanders hebben geluidsoverlast door auto's, treinen, vliegtuigen en windmolens, en dat leidt tot ernstige gezondheidsklachten zoals slaapverstoring en hartklachten. Het wettelijk toegestane geluidsniveau moet omlaag, vindt het RIVM.
  www.rivm.nl/nieuwsbrief?id=101500-813-54268&

- Door hogere geluidsnormen wordt verdere inpassing van wind-op-land binnen Nederland een moeilijke zaak. In andere landen wordt bijvoorbeeld een norm van 1000-1500 meter gehanteerd als minimale afstand tot een woning of een relatieve norm van 10x de hoogte van een turbine. Zie ook het Windalarm position paper "*Twaalf argumenten om de Nederlandse geluidsnorm voor industriële windturbines aan te scherpen*" windalarm.org/geluid-en-gezondheid

- Wij pleiten er dan ook voor dat bij de verdere invulling van een verhoging van de doelstelling voor wat betreft wind-op-land een **pas op de plaats** gemaakt wordt. Daarbij dient de **Tweede Kamer een bredere maatschappelijk afweging te maken** en dit niet over te laten aan de huidige klimaatakkoord partijen.

- Een vorm van burgerparticipatie zoals nu besproken wordt kan relevant zijn maar zal pas aan het einde van 2021 tot een eventueel advies leiden. De kamer hoeft hier niet op te wachten. Er zijn reeds voldoende signalen uit de samenleving dat **wind-op-land onvoldoende draagvlak heeft**. Een zeer sterk signaal was bijvoorbeeld de grote winst van FVD tijdens de provinciale verkiezingen in 2019. Een van de speerpunten van deze partij was "*geen verdere uitrol van*

wind-op-land" (zie ook Nieuwsuur, 27-02-2021). Maar ook in een **politiek groene omgeving** als Amsterdam is het verzet sterk. **Mensen willen geen bron van overlast in hun omgeving.** De politiek moet met zwaarwegende argumenten komen om dit toch door te drukken. Die zijn er gewoon niet, want alternatieven zijn aanwezig. Dat heeft ook de Europese rechter aangeven welke windturbines als zware industrie kenschetste die niet bij bewoners mogen worden geplaatst.

- Wij pleiten daarom op basis van het **ontbreken van maatschappelijk draagvlak** en het aanwezig zijn van betere alternatieven dat de nationale politiek per direct openlijk uitspreekt dat mee **wind-op-land niet noodzakelijk is** (en dus niet hoeft te worden doorgedrukt tegen de wil van inwoners in) en vervangen kan worden door wind-op-zee. Daarnaast pleiten wij voor een **moratorium voor wind-op-land** om inwoners te beschermen die niet voor zichzelf kunnen opkomen en ons landschap te beschermen tegen verdere verrommeling en industrialisering. Het **landschap is immers van ons allemaal** en niet alleen van haar directe inwoners.

- Elke windturbine die nu nog in de planning komt heeft **geen democratische legitimatie**. Deze gaat immers uit boven de Klimaatakkoorddoelstelling en zoals in de brief van EZK gecommuniceerd "***een besluit daarover is aan het volgende kabinet***".

- Op pagina 182 van het **Klimaatakkoord** staat het volgende aangaande verhoging doelstelling wind-op-land na halen huidige doelstelling: "*Partijen zijn bereid om het gesprek aan te gaan over een eventuele verhoging van de ambities voor Hernieuwbaar op Land, onder de voorwaarden dat* ***allereerst wordt gekeken naar de mogelijkheden voor Wind op Zee*** *en kleinschalig zon. Inspanningen van decentrale overheden die leiden tot meer dan 7 TWh kleinschalig zon (zoals lokale stimuleringsregelingen) tellen daarbij mee voor deze opgave."*

- **Gemeenten** stellen dat, indien ze niet met een serieus en gebalanceerd (zon en wind) RES aanbod komen, dat dan de **hogere overheid kan ingrijpen** en tot een inpassingsmaatregelen kan komen. Op zich klopt dat (zie RES factsheet, annex 7). Maar dat gaat de overheid alleen doen indien de **35 TWh nog niet gehaald is**. Nu de doelstelling gehaald is kunnen gemeenten zonder problemen hun RES bod aan het lokale draagvlak aanpassen.

- Het PBL stelt bij de analyse van de RES bijdragen van de gemeenten dat er teveel zon en te weinig wind aangeboden wordt. Nu dient er op nationaal niveau een **optimale verhouding tussen wind en zon** te zijn in de verhouding 3:1 in termen van jaarlijkse opbrengst. Door het recente voornemen van de minister van EZK om de hoeveelheid wind-op-zee met 15-45 TWh in 2030 te verhogen dient ook de hoeveelheid zon op land verhoogd te worden. In de onderstaande tabel hebben we de huidige plannen tot 2030 weergegeven:

Huidige doelstelling wind en zon 2030

	Wind (TWh)	Zon (TWh)
Bestaand en pijplijn (op land), (PBL 2019)	18,4	8,4
Extra doelstelling land (PBL 2019)	4,1	4,1
Zon kleinschalig	-	7
Wind op zee (klimaatakkoord)	49	-
Extra opgave wind-op-zee	15-45	-
Totaal 2030	**85 – 125**	**19,5**
Extra zon nodig voor balans (1/3 van hoeveelheid wind)	0	**28 - 41**

De bovenstaande tabel maakt duidelijk dat er met de recente verhoogde wind-op-zee opgave juist veel meer zon-op-land nodig is. 28 - 41 TWh meer zon staat voor 31 - 45 GW extra vermogen zon bovenop de huidige doelstelling. Dit zijn 124 - 182 miljoen panelen van 250 piekwatt.

- Alle politieke partijen met uitzondering van GroenLinks en de Christen Unie geven in hun verkiezingsprogramma aan de klimaatakkoord doelstelling voor wind-op-land niet te willen verhogen. Zie pleiten daarvoor de facto voor **een moratorium** voor wind op land. Zie onderstaande tabel uit de PBL doorrekening van de verkiezingsprogramma's (basispad is klimaatakkoorddoelstelling). De VVD heeft haar programma niet laten doorrekenen maar geeft in haar verkiezingsprogramma niet aan de wind-op-land doelstelling te willen verhogen. De klimaatakkoord doelstelling is al gehaald zoals we eerder zagen. Dat zou betekenen dat het hele **RES proces per direct kan worden stopgezet** voor wat betreft de wind-op-land doelstelling.
  www.pbl.nl/publicaties/analyse-leefomgevingseffecten-verkiezingsprogrammas-2021-2025

Tabel 4.10 Effect maatregelen op CO_2 emissies in Nederland en Europa (incl. Nederland), op verandering van de elektriciteitsvraag en op de netto-import van elektriciteit in Nederland (ten opzichte van het basispad)

	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU
CO_2-emissies [Mton]						
Nederland	-3	-4	-8	-4	-3	-3
Europa (incl. NL)	0	-2	0	-5	-2	-1
Vraagverandering elektriciteit (TWh)						
Nederland	9	22	23	-9	5	24
Extra opgesteld vermogen (GW)						
Windenergie op zee	2	4	4	0	1	4
Windenergie op land	0	0	2	0	0	2
Zon-PV	0	8	8	8	0	6
Netto-import [TWh]						
Nederland	2	-2	11	-10	1	0

Bronnen

- Toelichting besluiten klimaatakkoord Ministerie van EZK (annex 1 hieronder)
- Bestemming Parijs (zie annex 3)
- www.windopzee.nl (overheidswebsite door RVO, Ministerie van EZK)
- [redacted] (Lector Energietransitie Hanzehogeschool / Entrance), https://twitter.com/[redacted]
- Centraal Bureau voor de Statistiek ('Statline Hernieuwbare Elektriciteit)
- SDE subsidie toekenningen (www.windalarm.org/sde-plus)
- Eurostat
- Klimaatneutrale energiescenario's 2050, Bureau Berenschot

Zie ook Windalarm **position paper Wind op Zee** voor een analyse van wind-op-zee als alternatieve optie voor wind-op-land en de Windalarm **position paper geluid** en gezondheid. Alle Windalarm position papers krijgen een regelmatige update.

windalarm.org/wind-op-land-moratorium

windalarm.org/wind-op-zee

windalarm.org/geluid-en-gezondheid

Annex 1. Toelichtingsbrief Ministerie van EZK

De volgende toelichtingsbrief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (markeringen in geel door Windalarm) is gepubliceerd op de website van het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NPRES).

www.regionale-energiestrategie.nl/vragen/vragen+-+klimaatakkoord/1879584.aspx

Onderbouwing gemaakte keuzes in het Klimaatakkoord rond wind en zon

Ministerie van EZK, januari 2021

1. Klimaatakkoord en 84 TWh grootschalige hernieuwbare elektriciteit in 2030

- In het Klimaatakkoord is een doelstelling opgenomen voor hernieuwbare elektriciteit van 84 TWh. Die valt uiteen in 49 TWh wind op zee en tenminste 35 TWh hernieuwbaar op land. Het merendeel van de groene elektriciteit in 2030 komt dus van windmolens op zee;
- De doelstelling van tenminste 35 TWh is niet verder uitgesplitst in wind of zon. Die keuze is aan de provincies en gemeenten uit de 30 RES regio's.;
- Het totaal van 84 TWh is gebaseerd op de benodigde reductiedoelstelling van CO_2. Het kabinet heeft in het regeerakkoord bepaald dat Nederland in 2030 49% CO_2[1] dient te reduceren ten opzichte van 1990.
- In 1990 was de totale uitstoot aan broeikasgassen in Nederland ongeveer 228 miljoen ton CO_2 equivalenten[2] (228 megaton, afgekort Mton). In 2030 moet die uitstoot 49% lager zijn, dus 116 Mton. Zonder het Klimaatakkoord zou de uitstoot in 2030 op 165 Mton uitkomen. Het Klimaatakkoord moet dus zorgen voor nog eens 49 Mton minder broeikasgassen in het jaar 2030.
- In het Klimaatakkoord is een verdeling opgenomen over de sectoren. Voor de sector elektriciteit is de opgave 20,2 Mton CO_2. Deze verdeling is gebaseerd op een rapport van PBL uit 2018, waarbij is uitgegaan van een kosteneffectieve invulling van de opgave die tevens passend is bij de lange termijn opgave (Link naar Kamerbrief).
- Uitgangspunt voor het Klimaatakkoord was dat met het nemen van maatregelen in Nederland , dit niet tot een extra CO2-uitstoot zou leiden in de rest van de Europese Unie zou leiden. Dit betekende onder andere dat de elektriciteitsproductie die mogelijk weg zou vallen door het verbod op het gebruik van kolen, moest worden vervangen door hernieuwbare opwek. Daarnaast moest er rekening worden gehouden met de extra elektriciteitsvraag vanuit de andere sectoren. Dit resulteerde in een opgave van grofweg 90 TWh hernieuwbare elektriciteit. Daarbij was de verwachting dat circa 7 TWh zou worden ingevuld met kleinschalig zon-PV[3], waarmee 84 TWh aan meer grootschalige hernieuwbare elektriciteitsproductie resteerde.

---

[1] De doelstelling van 49% is opgenomen in het regeerakkoord en in de Klimaatwet. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) concludeert dat het Nederlandse doel van 49% reductie in 2030 passen bij het beperken van de mondiale opwarming tot 2°C in 2050 (Analyse Regeerakkoord Rutte-III: Effecten op klimaat en energie, 30 oktober 2017).

[2] Niet alleen CO_2 draagt bij aan het broeikaseffect. De uitstoot van het totaal aan broeikasgassen waaronder bijvoorbeeld ook Methaan is daarom teruggebracht tot "CO_2-equivalenten".

[3] Kleinschalig zon-pv zijn installaties met een piekvermogen van minder dan 15 kW die op daken van huizen liggen en onder de salderingsregeling vallen (bij een vermogen van 300Wp van 1 paneel betekent dit dat de grens momenteel ligt bij 50 panelen). Bewoners mogen hun opgewekte elektriciteit aftrekken van hun huishoudelijk gebruik. Hieruit volgt automatisch dat grootschalige opwek via zon-pv een minimaal piekvermogen heeft van 15kW. Dit is ook een eis vanuit de Subsidieregeling Duurzame Energie++ (SDE++).

- Met 84 TWh hernieuwbare elektriciteit in 2030 voldoen we nog niet aan de doelen uit de Klimaatwet. Daarin is immers een doel van 95% CO2 reductie in 2050 opgenomen. Met 84 TWh hernieuwbare elektriciteit in 2030 zal onze elektriciteitsvoorziening voor ongeveer 70% bestaan uit hernieuwbare bronnen. Maar we gebruiken meer energie dan elektriciteit en de verwachting is ook dat het gebruik van elektriciteit in de gebouwde omgeving, industrie en mobiliteit zal groeien. Dit betekent ook dat na 2030 er sprake zal zijn van groei van de benodigde hernieuwbare elektriciteit. Hoe hoog dit moet zijn en wat dat eventueel betekent voor een verdere groei van wind en zon op zee en op land, is nog geen besluit genomen.

2. Toelichting op aandeel windenergie op zee

- Windenergie op zee: in de routekaart 2030 voor wind op zee staat beschreven dat er in 2030 in totaal 11,5 GW wind op zee moet zijn gerealiseerd:

  - Het regeerakkoord vormt de basis voor deze routekaart. Hierin staat dat met windenergie op zee een extra reductie van de CO_2-uitstoot gerealiseerd dient te worden van 4 megaton (dit is ten opzichte van het basis-pad uit de Nationale Energieverkenning 2016).
  - Deze 4 Mton vertaalt zich in een totale omvang van de windparken op zee van circa 11,5 gigawatt (GW) in 2030. Voor windenergie op zee gaat het Planbureau voor de Leefomgeving uit van 9,4 GW in 2030 (NEV 2016-scenario vastgesteld en voorgenomen beleid). Een uitstootreductie van 4,0 megaton CO_2 is equivalent aan 2,1 GW extra windenergie op zee daar bovenop. Zie “Nationale kosten Energietransitie in 2030”, Planbureau voor de Leefomgeving, 3 april 2017. Totaal dus 2,1GW + 9,4GW = 11,5GW.
  - Rekening houdend met de ten tijde van de routekaart windenergie op zee 2030 al bestaande windparken (circa 1 GW) en de te realiseren windparken uit de toe bestaande routekaart windenergie op zee tot en met 2023 (circa 3,5 GW), betekent dit dat er tussen 2024 en 2030 windparken bij moeten komen met een gezamenlijk vermogen van circa 7 GW.
  - De locaties van deze windparken op zee zijn reeds gereserveerd in het nationaal waterplan.
  - Belangrijk is dat de routekaart concreet tenders en windparken benoemt met een totaal vermogen van 10,6 GW. De benodigde 7 GW bovenop bestaande routekaarten en windparken kon niet gerealiseerd worden vanwege ecologische beperkingen (zie pagina 7 van de routekaart).
  - Om verdere doorgroei van windenergie op zee mogelijk te maken bovenop de 11,5 GW, werd nader ecologisch onderzoek aangekondigd. Op basis van dit onderzoek bleek in 2019 (p.11 bovenaan) dat de genoemde 11,5 GW toch past binnen de instandhoudingsdoelen van natuur en ecologie.

- In het Klimaatakkoord is de bovenbeschreven 11,5 GW opgenomen als doel. Dat komt overeen met de 49% CO_2 reductiedoelstelling. Gegeven de door PBL destijds gehanteerde aanname van 4.300 vollasturen[4] correspondeert 11,5 GW met 49 TWh aan opgewekte elektriciteit.
- Ook is in het Klimaatakkoord overeengekomen om extra windenergie op zee te onderzoeken en te realiseren, als de vraag naar hernieuwbaar geproduceerde elektriciteit aantoonbaar

[4] De term vollasturen behoeft enige toelichting. Dit is een eenheid voor de effectieve (jaar)opbrengst van een energiebron met een wisselend vermogen (zoals zonnepanelen en windmolens). Het aantal vollasturen kan worden gezien als de tijdsduur waarin de energiebron effectief op vol vermogen energie heeft geproduceerd. Het aantal vollasturen wordt berekend door het aantal jaaruren (24*365) te vermenigvuldigen met de productiefactor/rendement van de energie installatie. Voorbeeld: een windmolen met een productiefactor van 35% (wat op land momenteel normaal is), leidt tot 0,35*8.760= 3.066 vollasturen. Het vermenigvuldigen van het vermogen van de turbine met het aantal vollasturen levert vervolgens de jaarproductie. Indien de genoemde windmolen een vermogen heeft van 4 MW, levert deze windmolen op jaarbasis 4*3.066=12.264 MWh. Oftewel 0,012 TWh.

toeneemt. Er is een Noordzee-overleg onder leiding van een onafhankelijk voorzitter gestart, om afspraken te maken over deze verdere groei

- Momenteel worden er plannen ontwikkeld voor meer windenergie op zee, zowel tot 2030 als daarna:
  - Meer windenergie op zee om 49 TWh te halen. Op basis van een meer voorspelling van de daadwerkelijke productie van de geplande windparken tot 2030 is duidelijk geworden dat de geplande uitrol van de routekaart windenergie op zee 2030 onvoldoende is om de beoogde 49 TWh in 2030 te realiseren. Er zou 700MW aan extra windcapaciteit nodig zijn om zeker te zijn dat de doelstelling uit het Klimaatakkoord gehaald wordt. Dit is per brief gemeld aan de Tweede Kamer (p.10 bovenaan).
  - Meer windenergie op zee om 55% CO_2 reductie in 2030 te halen. De Europese Commissie en het Europese Parlement hebben zich uitgesproken voor een ambitieuzere CO_2-reductiedoelstelling in 2030. Als gevolg hiervan kunnen ook nog extra windparken voor of in 2030 nodig zijn. In het Klimaatakkoord is hierover afgesproken dat bij het realiseren van extra windparken voor 2030 recht wordt gedaan aan de juiste balans van belangen en er voldoende ecologische ruimte moet zijn. Het daadwerkelijke besluit over waar en wanneer extra windparken komen, zal - na overleg met belanghebbenden (waaronder het Noordzeeoverleg) - worden genomen als duidelijker is hoe groot de extra opgave in 2030 is en een integrale afweging kan worden gemaakt. Dit zal niet meer in deze kabinetsperiode plaatsvinden. Een Studiegroep Klimaatopgave Green Deal brengt hierover dit voorjaar een advies uit. In het Klimaatakkoord is in beeld gebracht dat voor een 55% scenario ca. 120 TWh aan hernieuwbare elektriciteit dient te worden gerealiseerd.
  - Meer windenergie om klimaatdoelen voor 2050 te halen. In het Programma Noordzee 2022-2027 zal het kabinet, conform de afspraken in het Noordzeeakkoord, 20 tot 40 GW aan nieuwe gebieden voor windenergie op zee aanwijzen. Hierbij wordt uitgegaan van 27 GW, hetgeen is gebaseerd op de scenario's en toekomstpaden uit de Noordzee Energie Outlook. 27 GW is immers het minimum dat - aanvullend op de circa 11,5 GW uit de huidige routekaart windenergie op zee 2030 - nodig is om tot 38 GW te komen, wat volgens deze scenario's in 2050 minimaal nodig is.

3. Toelichting op aandeel hernieuwbaar op land

In het Klimaatakkoord is overeen gekomen om in 2030 35 TWh aan grootschalige elektriciteit op te wekken. De onderbouwing van de 35 TWh is als volgt:

- Met de invulling van een groot deel van de opgave met extra wind op zee en de hiervoor geschetste beperkingen t.a.v. ecologie op de Noordzee, resteerde nog een aanvullende opgave om in 2030 49% minder uit te stoten. Daarnaast hebben veel gemeenten en provincies beleid vastgelegd om bij te dragen aan het oplossen van de klimaatopgave. Een manier om dat te doen is via wind en zon op land, zowel met kleinschalige opwek als de meer grootschalige opwek.
- Grootschalig wil zeggen wind en zon met een piekvermogen van tenminste 15 kW. Hieronder vallen dus niet de panelen die op daken van burgers liggen. Door het PBL werd ten tijde van het Klimaatakkoord uitgegaan van een productie uit deze kleinschalige zon op dak van 7 TWh in 2030. Dit is een raming die mede afhankelijk is van de mate waarin burgers investeren in zonnepanelen. Indien de groei harder gaat dan PBL heeft verondersteld, mogen regio's het surplus meetellen bij de RES'en, indien besloten wordt tot een extra opgave bovenop de 35 TWh. De onderbouwing hiervan is gelegen in de constatering dat opwek via salderen duurder is dan via grootschalige wind/zon dat bekostigd wordt via de SDE++ regeling.
- De 35 TWh hoeven niet gerealiseerd te worden met allemaal nieuwe windturbines en zonneparken. Ook voor het Klimaatakkoord waren er doelen voor wind op land (6.000MW in

2020) en werd de realisatie van zon-pv financieel ondersteund met de SDE+. Door het NPRES is recent de huidige realisatie en pijplijn in kaart gebracht. Per 01-01-2020 is inmiddels voor ca. 9,9 TWh aan productie van hernieuwbare elektriciteit gerealiseerd. Het grootste deel hiervan is productie uit wind op land, nl. ca. 7,4 TWh en de rest is productie uit grootschalige zon-pv, nl. ca. 2,5 TWh. Daarnaast is - kijkend naar alle in voorbereiding zijnde projecten met subsidiebeschikking voor SDE+ - de verwachting dat er in de komende jaren nog voor ca. 16,9 TWh bij gaat komen (pijplijn). Hiervan is naar schatting ca. 11,0 TWh uit wind op land en ca. 5,9 TWh uit grootschalige zon-pv. Huidig en pijplijn samen komen dan uit op ca. 26,8 TWh, waarvan 8,4 TWh zon-pv en 18,4 TWh wind op land. Dit betekent dat de resterende opgave circa 8 TWh bedraagt (bron: factsheet).

- 8 TWh komt overeen met (uitgaande van 950 vollasturen voor zon en een gemiddelde van 3350 voor wind (PBL advies basisbedragen SDE++ 2020):
  - Bij 100% wind: 597 turbines van 4 MW
  - Bij 100% zon: 8,4 GW (6.300 hectare zonneparken of 5.300 hectare zonnedaken)
  - Bij 50/50% wind en zon: 299 turbines van 4 MW 4,2 GW zon.

4. Conclusie

Concluderend kan worden gesteld dat er twee hoofdredenen zijn voor de verdeling zoals overeen gekomen in het Klimaatakkoord. Om te beginnen is het aandeel windenergie op zee begrensd door de destijds beschikbare gegevens over de ecologie. Anderzijds is de verdeling een uiting van de ambitie van de gemeenten en provincies om gezamenlijk te werken aan de klimaatopgave. Daarbij past dat er ook hernieuwbare opwek op land plaatsvindt. Verder kan worden geconcludeerd dat er voor 2030 nog meer hernieuwbare elektriciteit gerealiseerd dient te worden , om de door de Europese Commissie voorgestelde 55% CO_2 reductie in 2030 te behalen. Op grond van het Klimaatakkoord gaat het om 120 TWh – 84 TWh = 36 TWh. Een studiegroep heeft hiervoor de mogelijkheden in beeld gebracht. Een besluit daarover is aan het volgende kabinet.

ANNEX 2 ARTIKEL FD 9 FD

'Nieuwe locaties voor zon- en windparken zijn overbodig om klimaatdoel te halen'

Originele link van het artikel: https://fd.nl/ondernemen/1373198/nieuwe-locaties-voor-zon-en-windparken-zijn-overbodig-om-klimaatdoel-te-halen

[redacted] 9 feb

In het kort

- Regio's zijn druk met het vinden van nieuwe locaties om zon- en windparken te bouwen.
- Dat is nodig om het Nederlandse klimaatdoel te halen.
- Maar nu lijkt dit doel binnen handbereik en zijn de regionale klimaatplannen, die miljarden kosten, daardoor goeddeels overbodig.

Gemeenten en provincies zijn naarstig op zoek naar nieuwe locaties voor zon- en windparken, terwijl dat helemaal niet nodig is. Het klimaatdoel voor duurzame elektriciteit is namelijk allang binnen handbereik. De nieuw aangewezen bouwlocaties leiden tot grote onrust bij burgers en in gemeenteraden, terwijl de kans groot is dat daar nooit een zon- of windpark hoeft te komen, zegt Martien Visser, lector Energietransitie aan de Hanzehogeschool Groningen.

Branchеverenigingen voor zon en wind, Holland Solar en NWEA, waarschuwden bij de onderhandelingen voor het Klimaatakkoord ook al voor dit scenario. [redacted], onafhankelijk energie-adviseur, zegt dat de duurzame energieplannen van de regio's weinig toevoegen aan het halen van dit klimaatdoel. Kaat pleit voor een hogere klimaatambitie, zodat de regio's zich daarop kunnen richten.

In een nieuwe berekening laat [redacted] zien dat het Nederlandse klimaatdoel van 35 Terawattuur (TWh) duurzame elektriciteitsproductie op land in 2030 al bijna gehaald wordt. Dat maakt de Regionale Energiestrategieën (RES), die gemeenten en provincies nu opstellen, goeddeels overbodig. Het opstellen van die plannen kost miljarden, concludeerde de Raad voor het Openbaar Bestuur eind januari nog.

Protest

De zoektocht naar nieuwe locaties om zon- en windparken te bouwen zorgt de laatste maanden voor veel ophef. Zo vielen bij inwoners van Amsterdam-Noord protestfolders door de brievenbus, met daarop de afbeelding van een windmolen die ver uitsteekt boven de daarnaast afgebeelde Westertoren. De folders zijn bedoeld om te waarschuwen voor hoe hoog de windturbines kunnen worden, die het gemeentebestuur misschien wil plaatsen in dit deel van de stad. In Deventer werd een plaatje van een windturbine die neerkijkt op de Lebuinustoren massaal gedeeld.

Maar het klimaatdoel is al bijna binnen en zoveel nieuwe locaties zijn niet nodig, zegt [redacted] tegen het FD. Visser is onder energie-experts bekend vanwege zijn berekeningen op sociale media over hoeveel duurzame energie er in Nederland al is opgewekt.

Doel is 35 TWh

In het Klimaatakkoord is afgesproken om in 2030 35 TWh aan zon- en windenergieproductie op land te hebben. Dit is nodig om broeikasgasuitstoot in Nederland te reduceren om opwarming van de aarde tegen te gaan. 'Als je alle subsidies bekijkt die tot nu zijn beschikt voor het plaatsen van zon- en windparken en naar dat wat al is gebouwd, dan kom ik al op ruim 33 TWh', zegt [redacted] 1 TWh staat volgens hem ongeveer gelijk aan tachtig grote windturbines of duizend hectare aan zonneweides.

Visser baseert zich op gegevens van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De helft van de elektriciteitsproductie die nodig is voor dit klimaatdoel, is al gebouwd en voor de andere helft is subsidie toegezegd, aldus [redacted] Die parken worden de komende tien jaar nog gebouwd, maar hun locatie staat al vast.

Het PBL publiceerde twee weken geleden een analyse van de concept-regioklimaatplannen en kwam toen nog tot een lagere raming voor de duurzame elektriciteitsopwekking in 2030. PBL-onderzoeker [redacted] gaat uit van 25 tot 30 TWh. Het grote verschil is dat het PBL de ontwikkelingen tot en met 2019 meeneemt, terwijl [redacted] ook kijkt naar wat er in 2020 nog is bijgebouwd en gesubsidieerd. 'En juist vorig jaar is er heel veel subsidie gegaan naar zonneparken', aldus [redacted]

'Niet stoppen met zoeken'

Kunnen gemeenten en provincies stoppen met zoeken? 'Nee, want tussen plan, vergunning en realiseren van een zon- of windpark liggen grote stappen', zegt [redacted] directeur van het Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën. [redacted], bestuurder energie bij het Interprovinciaal Overleg vindt in de PBL-analyse meer zekerheid. 'Het kan om allerlei redenen nog stagneren, bijvoorbeeld omdat er geen capaciteit is op het elektriciteitsnet of vanwege te veel protest'. In veel provincies is het elektriciteitsnetwerk niet berekend op zoveel extra zon- en windenergie. [redacted] zegt dat hij er rekening mee heeft gehouden dat niet alle subsidies leiden tot de bouw van een energiepark, vooral bij zonneparken. Hij rekent die beschikte subsidies voor 50% mee. 'Beter focussen gemeenten zich op locaties waar draagvlak is, zo driftig zoeken als nu is onnodig', meent hij.

Een andere reden dat er toch nieuwe locaties nodig zijn, is dat het klimaatdoel omhoog kan gaan. Zo heeft de EU onlangs alvast het CO_2-reductiedoel voor 2030 verhoogd.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zegt bij monde van een woordvoerder dat gemeenten en provincies niet moeten stoppen met zoeken naar locaties. 'Gaat iets toch niet door, dan komt de klimaatdoelstelling in gevaar. Bovendien geeft het aanwijzen van meer zoekgebieden dan nodig, op termijn nog de ruimte om keuzes te maken'.

Annex 3 Bestemming Parijs

Elektriciteitssector (ETS)

1. Uitrol hernieuwbare energie op land

Departement: EZK
Omschrijving van de maatregel
• Extra realisatie van hernieuwbaar op land (wind en zon) / Verhogen van de huidige doelstelling van 35 TWh voor hernieuwbaar op land voor 2030
Doelgroep en doelstelling
Extra CO_2 reductie door meer hernieuwbare elektriciteit op land via wind en zon op te wekken, waarbij het aan de decentrale overheden is om te zorgen voor de benodigde locaties en bijbehorende planologische stappen.
Achtergrond/rationale
• Hoewel extra hernieuwbare elektriciteit via wind en zon op land technisch mogelijk is, kleven er grote onzekerheden en bezwaren aan. • Overeenkomen om extra hernieuwbare elektriciteit te gaan opwekken op land in de periode tot 2030 is zeer beperkt mogelijk en levert (net als bij wind op zee) naar verwachting zeer beperkt extra CO_2-reductie in. In 2030 komt immers 70% van alle opgewekte elektriciteit in Nederland al uit hernieuwbare bronnen. In het Klimaatakkoord is afgesproken de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare bronnen op te schalen naar 84 TWh in 2030. • Er is in het Regeerakkoord prioriteit gegeven aan wind op zee (49 TWh), vanwege de beperkte ruimte op land en omdat het draagvlak voor windenergie op zee hoger is. • Desalniettemin is er in het Klimaatakkoord ook een stevige doelstelling voor hernieuwbaar op land (zon en wind, > 15 kW) afgesproken van 35 TWh, aangezien we zee én land nodig hebben voor het halen van de Klimaatdoelstellingen. • In tegenstelling tot het eerdere Energieakkoord is er bewust voor gekozen (t.b.v. het verkrijgen van meer draagvlak) om de concrete invulling van deze doelstelling over te laten aan de decentrale overheden. Wel kan het Rijk een voorbeeldrol op zich nemen door meer Rijksgronden beschikbaar te stellen voor hernieuwbare energie. • Regio's kiezen daarom zelf op welke manier zij hun doelstelling invullen (wind of zon of beide) en waar er ruimte is voor nieuwe wind- of zonneparken. Regio's doen dit door het opstellen van Regionale Energiestrategieën (RES). In 2021 zullen de regio's een definitieve RES opleveren. • Deze afspraak is een resultaat van een langdurig afstemmingsproces met de decentrale overheden. Daarnaast bevinden regio's zich momenteel midden in het proces om een RES op te stellen. Vanuit dit oogpunt is een verhoging van de doelstelling gedurende dit proces ongewenst. • De concept RES'en laten zien dat de doelstelling van 35 TWh op papier ruimschoots wordt gehaald. Echter is de verwachting dat er in het proces tot de definitieve RES en in de uitvoeringsfase nog zoekgebieden zullen afvallen of kleiner zullen worden. Ook leert de ervaring met de wind op land doelstelling uit het Energieakkoord dat realisatie in veel gevallen langer duurt dan verwacht. Overprogrammering is dus gewenst. • Voor de het vraagstuk van de netcapaciteit vormt sec meer zon-pv (zeker in het Noorden van het land) een probleem (en veel extra investeringen in de netten). • Per saldo zal een eventuele wens tot ophoging van de doelstelling van 35 TWh hernieuwbare energieopwekking op land, onderhandeling/aanpassing van de afspraak met de mede-overheden vergen. Verwachting is dat die hier heel terughoudend in zullen staan (en dan bv zullen 'eisen' dat er eerst oplossing is voor de netcapaciteit en /of meer SDE-middelen) • Uitgifte van Rijksgronden voor wind- en zonprojecten verloopt traag o.a. door beperkte capaciteit om tenders uit te zetten. • Realiseren van een zonnepark op bestaande netaansluiting van een windpark biedt kansen voor cable pooling. Op Rijksgronden dient echter een openbare tender plaats te vinden. Twee verschillende exploitanten op 1 aansluiting leidt tot complexe juridische situatie.

Departement: EZK					
Effecten					
Klimaat	**Maatregel (eventueel uitgesplitst naar varianten)**			**Verwachte emissiereductie en/ of hernieuwbare productie / energiebesparing in 2030** ***In Mton CO_2/jaar of MWh/jaar***	
	Verhogen van doelstelling met 10%			3,5 TWh (circa 125 windturbines en 1500 ha zonnepanelen op basis van 50% zon/50% wind verdeling)	
	Verhogen van doelstelling met 15%			5,25 TWh (circa 188 windturbines en 2250 ha zonnepanelen op basis van 50% zon/50% wind verdeling)	
	Verhogen van doelstelling met 20%			7 TWh (circa 250 windturbines en 3000 ha zonnepanelen op basis van 50% zon/50% wind verdeling)	
	Verhoging doelstelling			CO_2-reductie (Mton)	€/vermeden tCO_2
	10%			0.260	495
	15%			0.390	510
	20%			0.500	535
Energievraag	Geen effect op de energievraag				
Budgettair + uitvoeringskosten	**Budgettair effect in mln. euro**				
	Maatregel (eventueel uitgesplitst naar varianten)	**2021**	**2022**	**2023**	**Struc.**
	Extra uitrol hernieuwbaar op land				*Nader te bepalen (waarschijnlijk relatief beperkt)*
	Aan de wind- en zonprojecten wordt momenteel nog SDE-subsidie gegeven die wordt gevoed vanuit de opslag op de energierekening (ODE). Ook de kosten voor het net komen tot uitdrukking in de energierekening. Daarbij speelt dat in het kader van het Klimaatakkoord afgesproken is dat er subsidie via de SDE++ tot en met 2025 beschikbaar is voor wind en zon (omdat daarna bij de huidige inzichten de businesscase dekkend is). De budgettaire effecten zijn naar verwachting daarom klein. Met de kanttekening dat dit vergt dat extra locaties gevonden zullen moeten worden zoals bv zon op dak, of qua hoogte beperkte windturbines, die op zich wel extra SDE+-middelen vergen. Onzekerheid hierin is de businesscase voor hernieuwbaar. Door extra vermogen wind/zon zal de elektriciteitsprijs dalen, waardoor de onrendabele top stijgt indien kostendaling lager is dan daling e-prijs. Dat kan leiden tot de situatie dat ook na 2025 SDE++ ander instrumentarium nodig is op het moment dat het wenselijk wordt geacht om extra hernieuwbare energieprojecten te realiseren.				
Administratieve lasten	Geen extra administratieve lasten.				
Uitvoerings-aspecten	De doorlooptijd van een windproject tot en met realisatie is circa 7 jaar. Een verhoging van de doelstelling voor hernieuwbaar op land kan daarom tegen problemen oplopen in de uitvoeringsfase wanneer dit met wind wordt ingevuld.				

Departement: EZK	
Maatschappelijk draagvlak	Het draagvlak voor hernieuwbaar op land is lager dan het draagvlak voor wind op zee. In de RES'en worden momenteel – samen met burgers en maatschappelijke organisaties gekeken waar draagvlak is voor zon en windenergie. Een verhoging van de doelstelling kan een negatief effect hebben op draagvlak voor de energietransitie en zal alleen op draagvlak kunnen rekenen indien de maatregelen zijn ingebed in een bredere investeringsagenda in regio's waarbij mensen direct een betere balans tussen lusten en lasten van wind- en zonne-parken ervaren. En in combinatie met een breder pakket aan maatregelen op andere sectoren/onderwerpen waarbij duidelijk wordt dat daar de prioriteit ligt.
Gelijkheid speelveld	Niet van toepassing
Overig	Realisatie van wind- en zonprojecten vindt plaats in een dichtbevolkte en complexe ruimtelijke omgeving, waarbinnen energieopwekking de beschikbare ruimte moet delen met andere maatschappelijke functies zoals (civiele en militaire) luchtvaart, stedelijke ontwikkeling (woningbouw en bedrijventerreinen) en natuur. Daardoor is vooral bij wind de feitelijk beschikbare ruimte op land, beperkt.

3. Wind op zee

Departement: EZK
Omschrijving van de maatregel
• Extra windparken op zee in combinatie met verdringing fossiel bij industrie en zwaar verkeer
Doelgroep en doelstelling

• Naast de aangekondigde ca. 11 GW in 2030 is er in ieder geval 2 GW extra mogelijk. Het kan oplopen tot 6 GW mogelijk onder de volgende randvoorwaarden:
  • Windparken op zee worden op industriële clusters en elektrolysers aangesloten (ivm knelpunten op het onshore hoogspanningsnet);
  • De industrie krijgt voldoende prikkel om te elektrificeren, dan wel groene waterstof te gaan gebruiken (anders zoveel overaanbod hernieuwbaar dat e-prijs zo vaak en zoveel daalt dat windpark onvoldoende rendement oplevert om interessant te zijn voor ontwikkelaars en financiers);
  • TenneT mag meer aansluitingen tegelijk ontwikkelen en een hechte bestuurlijke samenwerking gericht op het zorgvuldig en snel doorlopen van ruimtelijke procedures (inpassingsplan. Anders redden we het sowieso niet vóór 2030).
  • Ander alternatief is we laten de ontwikkelaars zelf voor de aansluiting op de industriële clusters zorgen (mogelijk vergt dit aanpassen Wet windenergie op zee en Energiewet).
  • Voor kostenefficiënte aansluiting, vergt dit wel nader onderzoek/besluiten ten aanzien van meest efficiënte aansluiting (redeneren we vanuit project of vanuit hele hoogspanningsnet.

Achtergrond/rationale
• Extra wind op zee is mogelijk, maar levert alleen substantieel extra CO_2-reductie op wanneer het fossiele energie verdringt. In 2030 komt immers 70% van alle opgewekte elektriciteit in Nederland al uit hernieuwbare bronnen. • Bij de ontwikkelaars bestaan zorgen om de rendabiliteit van de windparken omdat het aanbod van hernieuwbare energie veel sneller lijkt toe te nemen dan de vraag ernaar. Bovendien is wind- en zonne- energie op tijdstippen dat het hard waait en/of de zon schijnt in overvloed aanwezig waardoor de prijs ervan daalt. • Tegelijkertijd is de industrie gebaat (en gewend) aan lage kosten voor het gebruik van gas. Omschakeling naar hernieuwbaar (elektrificatie, groene waterstof) zal pas plaatsvinden wanneer hernieuwbaar goedkoper is dan fossiel (of wanneer daar zicht op is). Het goedkoper maken van elektriciteitsgebruik ten opzichte van gasgebruik voor de industrie kan hierbij helpen. • Om ontwikkelaars meer vertrouwen te geven in de businesscase en ervoor te zorgen dat extra windparken op zee tot extra CO_2-reductie zal leiden, is beleid gericht op vraagontwikkeling bij de industrie van groot belang. Deels is dit al het geval: er komt een – voorlopig beperkte – CO_2-heffing en in de SDE++ wordt elektrificatie enigszins gestimuleerd. • Er is echter een meer directe koppeling tussen vraag en aanbod noodzakelijk. Op tijd extra windparken gereed krijgen lijkt technisch wel haalbaar. Qua ruimtelijke inpassing is dit complex. Om opties voor versnelling open te houden zijn voorbereidingen voor extra windparken inmiddels in gang gezet (met programma Verkenning Aanlanding Windenergie op Zee, zie ook kamerbrief Noordzee Energie Outlook van begin november). Maatregelen gericht op vraagontwikkeling bij de industrie moeten nog worden uitgewerkt. • Om de doelstelling van 49 TWh in 2030 uit het klimaatakkoord te halen is bovenop de reeds geplande 11GW nog circa 700MW extra nodig. Daarnaast zal in de definitieve RES'sen nog moeten blijken of de beoogde 35 TWh op land kan worden gehaald. Het ligt voor de hand om een extra opgave voor wind op zee in samenhang te bezien met een eventuele extra opgave als gevolg van de 55%-doelstelling. • Zowel bij het aanwijzen van deze gebieden als het daadwerkelijk realiseren van windparken in deze gebieden (het nemen van kavelbesluiten) wordt gewerkt volgens de afspraken in het Noordzeeakkoord en vindt dus een integrale afweging plaats met andere belangen op de Noordzee zoals natuur, visserij en scheepvaart. In het Programma Noordzee 2022-2027 worden volgens de afspraken in het Noordzeeakkoord 20-40 nieuwe windenergiegebieden aangewezen. Gelet op de mogelijke extra opgave en ook op de uitkomsten van de Noordzee Energie Outlook is de inzet nu om ten minste 27GW aan nieuwe gebieden voor windenergie op zee aan te wijzen.

<table>
<tr><th colspan="6">Departement: EZK</th></tr>
<tr><td colspan="6">Effecten</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Klimaat</td><td colspan="2">Maatregel (eventueel uitgesplitst naar varianten)</td><td colspan="3">Verwachte emissiereductie en/of hernieuwbare productie / energiebesparing in 2030

In Mton CO_2/jaar of MWh/jaar</td></tr>
<tr><td colspan="2">2 GW

6 GW</td><td colspan="3">9 TWh

27 TWh</td></tr>
<tr><td colspan="5">CO_2-reductie zoals gezegd afhankelijk van mate van verdringen fossiele vraag. Extra wind op zee kan vanwege beperkingen op het elektriciteitsnet voor 2030 met name voor CO_2-reductie zorgen bij het vervangen van fossiele energie in de industriële clusters, zowel door elektrificatie als het vervangen van waterstof als feedstock. In hoeverre elektrificatie en groene waterstof voor de industrie aantrekkelijker is dan fossiel energiegebruik bepaald dus in hoge mate of met windenergie op zee reductie kan worden gehaald.</td></tr>
<tr><td>Energievraag</td><td colspan="5">Voor zover de elektriciteit wordt benut voor elektrificatie leidt extra wind op zee niet tot extra energievraag, maar verschuiving van fossiel naar hernieuwbaar elektrisch. Indien de elektriciteit wordt omgezet naar waterstof is er een rendementsverlies van 25 – 35% en is het verdringingseffect kleiner.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Budgettair + uitvoeringskosten</td><td colspan="5">Budgettair effect in mln. Euro</td></tr>
<tr><td>Maatregel (eventueel uitgesplitst naar varianten)</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>Struc.</td></tr>
<tr><td>Extra WOZ</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td></tr>
<tr><td colspan="5">Aan de windparken zelf wordt geen subsidie gegeven. Productie stimuleren zonder dat er vraag tegenover staat vergroot het eventuele overschot (vergelijk de vroegere boterbergen en melkplassen) en zal via alsnog herintroductie van subsidies tot extra lasten bij de burger leiden. De kosten voor het net op zee worden nu gesubsidieerd, in de nabije toekomst mogelijk gesocialiseerd (net als de kosten voor het net op land). Omvang van de extra netkosten is afhankelijk van de hoeveelheid extra windparken.</td></tr>
<tr><td>Administratieve lasten</td><td colspan="5">Nader te bepalen.</td></tr>
</table>

Departement: EZK	
Uitvoerings-aspecten	In 2030 is een significante reductie mogelijk onder de eerder genoemde voorwaarden. Ruimtelijk ligt hier een grote uitdaging. De ruimte op zee is schaars, belangen zijn divers (scheepvaart, visserij, boorplatforms). Extra windparken nemen relatief weinig ruimte in, echter kiezen van locaties voor extra windparken zal zorgvuldig moeten verlopen. Ook op land ligt een uitdaging: de aanlandingspunten van de hoogspanningskabels en transformatorstations zijn schaars. Met de huidige pijplijn voor windenergie op zee wordt in 2030 een realisatie van 11 GW geïnstalleerde capaciteit verwacht. Uitbreiding hiervan tot een totaal van 17 GW geïnstalleerde capaciteit in 2030 is mogelijk. Dit vergt wel een politiek besluit om de randvoorwaarden uiterlijk in 2022 op orde te brengen: zekerheid dat voldoende en tijdig vraag naar elektriciteit (voor direct gebruik of conversie naar H2) ontwikkelt met name binnen de industriële clusters, aanwijzen van nieuwe windenergiegebieden zodat zorgvuldige inpassing kan plaats vinden en zekerheid van realisatie van de benodigde infrastructuur op zee en op land (waaronder het versneld of ten minste zo spoedig als mogelijk doorlopen van de ruimtelijke procedures). Tussen vergunningsverlening en bouw zit nu 5 jaar.
Maatschappelijk draagvlak	Windenergie van zee heeft een groot draagvlak bij burgers en bedrijven. Bij stakeholders op de Noordzee ligt het draagvlak complexer. Gelet op het NZA is er draagvlak voor windenergie op zee mits het zorgvuldig wordt ingepast en de juiste balans wordt bewaakt met andere gebruiksfuncties. Recent is gebleken dat de visserij, niet mee kon in de afspraken van het NZA.
Gelijkheid speelveld	De aanpak rondom windenergie op zee is gericht op competitie en creëren van een level playing field, dus er is geen risico op het bevoordelen van specifieke ondernemingen. Nederlandse bedrijven in algemene zin hebben wel een zeer sterke positie in de supply chain voor offshore wind. Een grotere thuismarkt voor deze sector zal dus ook economisch voordelen bieden.
Overig	Vervanging van fossiel door hernieuwbaar uit windparken levert een grote NOx reductie op. Lastig punt hierbij is dat een relatief zeer kleine kost (klein tijdelijk effect door aanleg van de windparken en het net op zee) voor een enorme baat (structureel grote vermijding van NOx uitstoot) uitgaat, maar dat de regelgeving hier geen rekening mee houdt. Ook de aanleg van de al geplande windparken loopt hier tegenaan.

Departement: EZK	
Uitvoerings-aspecten	In 2030 is een significante reductie mogelijk onder de eerder genoemde voorwaarden. Ruimtelijk ligt hier een grote uitdaging. De ruimte op zee is schaars, belangen zijn divers (scheepvaart, visserij, boorplatforms). Extra windparken nemen relatief weinig ruimte in, echter kiezen van locaties voor extra windparken zal zorgvuldig moeten verlopen. Ook op land ligt een uitdaging: de aanlandingspunten van de hoogspanningskabels en transformatorstations zijn schaars. Met de huidige pijplijn voor windenergie op zee wordt in 2030 een realisatie van 11 GW geïnstalleerde capaciteit verwacht. Uitbreiding hiervan tot een totaal van 17 GW geïnstalleerde capaciteit in 2030 is mogelijk. Dit vergt wel een politiek besluit om de randvoorwaarden uiterlijk in 2022 op orde te brengen: zekerheid dat voldoende en tijdig vraag naar elektriciteit (voor direct gebruik of conversie naar H2) ontwikkelt met name binnen de industriële clusters, aanwijzen van nieuwe windenergiegebieden zodat zorgvuldige inpassing kan plaats vinden en zekerheid van realisatie van de benodigde infrastructuur op zee en op land (waaronder het versneld of ten minste zo spoedig als mogelijk doorlopen van de ruimtelijke procedures). Tussen vergunningsverlening en bouw zit nu 5 jaar.
Maatschappelijk draagvlak	Windenergie van zee heeft een groot draagvlak bij burgers en bedrijven. Bij stakeholders op de Noordzee ligt het draagvlak complexer. Gelet op het NZA is er draagvlak voor windenergie op zee mits het zorgvuldig wordt ingepast en de juiste balans wordt bewaakt met andere gebruiksfuncties. Recent is gebleken dat de visserij, niet mee kon in de afspraken van het NZA.
Gelijkheid speelveld	De aanpak rondom windenergie op zee is gericht op competitie en creëren van een level playing field, dus er is geen risico op het bevoordelen van specifieke ondernemingen. Nederlandse bedrijven in algemene zin hebben wel een zeer sterke positie in de supply chain voor offshore wind. Een grotere thuismarkt voor deze sector zal dus ook economisch voordelen bieden.
Overig	Vervanging van fossiel door hernieuwbaar uit windparken levert een grote NOx reductie op. Lastig punt hierbij is dat een relatief zeer kleine kost (klein tijdelijk effect door aanleg van de windparken en het net op zee) voor een enorme baat (structureel grote vermijding van NOx uitstoot) uitgaat, maar dat de regelgeving hier geen rekening mee houdt. Ook de aanleg van de al geplande windparken loopt hier tegenaan.

Annex 4. Studio Energie Uitzending, 6 februari 2021

https://podcastluisteren.nl/ep/Studio-Energie-S28[redacted]-over-doorrekening-RESsen-Doel-2030-nu-al-bijna-gehaald

Vraaggesprek tussen [redacted] ([redacted] en [redacted] ([redacted] , lector Energietransitie aan de Hanzehogeschool en de ongekroonde cijferkoning van de Nederlandse energietransitie.

Samenvatting

[redacted] houdt de nederlandse electriciteitsopwek bij. Niet alleen wat er nu daadwerkelijk geproduceerd wordt maar ook wat er in de officiële pijplijn zit. Hij heeft berekend dat dat nu samen optelt tot 33,2 TWu. Daar komt nog bij 8 GW aan zon die al wel is aangemeld en die zich altijd voor ca 50% realiseert. 50% zou al voldoende zijn om de 35TWu van het klimaatakkoord te halen. Extra TWu zijn nog te verwachten omdat afgeschreven windturbines op korte termijn vervangen gaan worden door veel effectievere exemplaren. Voor 2030 moeten we niet meer elektriciteit met zon en wind gaan opwekken. Meer dan 70% leveringsonzekere productie is bij de huidige gelijkblijvende vraag economisch onverantwoord. Gemeenten, Ressen en provincies hebben tezamen al voldaan aan de opgave van het kabinet. Ze kunnen nu beter afwachten hoe de plannen van het kabinet voor de periode na 2030 er uit gaan zien. Hieronder de fragmenten uit het vraaggesprek die bovenstaande samenvatting nader illustreren.

Fragmenten

Z **en** W **voor Zon en Wind .** WoL **en** WoZ **voor wind op land en wind op zee. Hieronder met tijdstip (min:sec) enige interessante passages: (te vinden op link)**

- 2:00 Uitleg Energieakkoord en uitwerking tot Res Opgave van 35TWu grootschalig op land.
- 2:30 doelstelling 2030: 70% duurzame elektriciteit. Tot 2030 stijgt E-verbruik nauwelijks daarna snelle groei.
- 3:25 PBL (Planburo Leefomgeving): Nu 28 TWu bereikt, nog 7 te gaan. Er zijn plannen die dit verhogen tot 31,2 tot 45,7, maar die zijn nog onvoldoende uitgewerkt om meegenomen te worden
- 4:20 wat mag worden meegenomen: alles waar SDE subsidie voor is toegekend, dan is er al vergunning door gemeente en sinds kort toestemming van energienet. Dit heet de pijplijn.
- 6:58[redacted] ik kom op 33,2 TWu met nog 9 jaar om de 35 te halen.
- 7:15 Daar komt nog bij 4GW aangemelde zon die tot nu toe voor 50% realiseert. Dit is al genoeg voor de 35TWh. Maar omdat van nu af alleen met toestemming energienet wordt meegerekend verwacht men meer realisatie dan 50%.
- 7:45 Verschil wordt verklaard omdat MV 2020 meeneemt, toen kwam na eerdere stagnatie veel Z&W in productie of in de pijplijn. PBL baseert zich op 2019.
- 9:10[redacted] ontwikkeling nu razend snel, peildatum beter zo actueel mogelijk
- 10:00[redacted] PBL neemt pijplijn onvoldoende mee.
- 10:20 Grafiek van MV moet veel verhelderen, te vinden op twitter.
- 11:40[redacted] paniek om 35 TWu te halen niet nodig
- 12:30[redacted] meer optimisme dan 50% gerechtvaardigd over doorgaan Zonprojecten.
- 13:00 Laatste zoekgebied Wind Weesp afgeschoten, wethouder afgetreden
- 13:30[redacted] paniek onnodig bij focus op de 35TWu.
- 13:40[redacted] paniek ontstaat bij gemeenten met te hoge eigen ambitie
- 14:15[redacted] Hogere productie nu kunnen we niet kwijt. Meer dan 70% Zon en Wind levert teveel problemen door onvermijdbare fluctuatie. Capaciteit moet dan te vaak uitgezet.
- 14:25 Pas na 2030 als de vraag enorm gaat toenemen wordt de vraag acuut naar extra duurzame productie. Die vraag kunnen we later beantwoorden. Nu eerst klimaatakkoord.
- 15:00 Olongren: rest naar zee
- 15:20[redacted] directeur PBL: 35 TWu maken we af, daarna Zee/import/kernenergie
- 15:50[redacted] Draagvlak WoZ steeds groter
- 16:00[redacted] aanzienlijk goedkoper geworden, concurreert met WoL. Trend zet door.
- 16:20 Denemarken bouwt WoL af.
- 17:30 Niet met stoom en kokend water nu nog WoL doordrukken: holt draagvlak uit en creëert steeds meer weerstand tegen de hele transitie. Maakt meer kapot dan u lief is.
- 18:15 Nog niet meegerekend: oude turbines worden vervangen door modernere. Die leveren veel meer op.
- 19:30 PBL erkent: update zou cijfers in de buurt van[redacted] brengen.

Annex 5. Brief Minister EZK aangaande additionele opgave (28 april 2021)

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Ons kenmerk
DGKE-E / 21101804

Bijlage(n)
1

Datum 28 april 2021
Betreft Aanbieding advies Stuurgroep Extra Opgave

Geachte Voorzitter,

De Stuurgroep Extra Opgave heeft op mijn verzoek een inschatting gemaakt van de elektriciteitsbehoefte vanuit de industrie (inclusief datacenters) richting 2030. Dit is afgesproken in het Klimaatakkoord.

De Stuurgroep schat in dat er ten opzichte van het Klimaatakkoord een extra vraag kan ontstaan van tussen de 15 en 45 TWh elektriciteit voor de elektrificatie in de industrie en voor datacenters in 2030. De Stuurgroep voorziet de hiervoor benodigde opwek op zee (10 GW). Om dit mogelijk te maken moeten de windgebieden uiterlijk oktober 2021 aangewezen worden in een aanvullend ontwerp en het programma Noordzee in maart 2022 definitief worden vastgesteld. Daarnaast doet de Stuurgroep een aantal aanbevelingen om tot deze elektrificatie te komen. Het gaat hierbij o.a. om het complementair ontwikkelen van vraag en aanbod van elektriciteit, het stimuleren van elektrificatie en flexibel vraagvermogen maar ook het onderkennen en accepteren dat er in de ontwikkelingen een kleine mismatch in de tijd kan ontstaan tussen vraag en aanbod.

Dit advies bied ik uw Kamer met genoegen aan. Vanwege de demissionaire status van het kabinet stuur ik u dit advies zonder appreciatie.

B. van 't Wout
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Annex 6

TNO visie: wind doelstelling kan beter naar zee

De heer [redacted], Director Market bij TNO Energie Transitie

9 mei 2021 op een expert meeting in Doetinchem, www.windalarm.org/tno (voor video)

(tekst tussen haakjes en cursief van Windalarm / NLOW)

Het is van belang dat je een balans hebt tussen zon en wind en ook andere vormen van energie. Dan is het veel makkelijker om het energie systeem te balanceren. Voor wind maakt het in de basis niet zo ontzettend veel uit je dit nu op land of op zee zet. Ik zou het me best wel voor kunnen stellen dat op het moment dat we met zijn allen besluiten dat we een versnellingsslag op zee doen, dat we dan minder wind-op-land neer kunnen zetten. De ruimte voor het plaatsen van wind-op-zee is buitengewoon veel groter. Je kunt er grote windturbines kwijt, de windcondities zijn ook gunstiger. Je hebt ook nog kans dat de vergunningstrajecten sneller lopen. Maar nogmaals, dan zou je wel het plaatsen van minder windturbines op land moet compenseren door een versnellingslag op zee

Het is van belang dat je de energievraag en productie heel dicht bij elkaar brengt, en het zodanig in elkaar past dat je het goed met elkaar af kunt stemmen. Een hele belangrijke (*toekomstige*) energievraag in de bebouwde omgeving is toch je elektrische auto en je verwarming. Dat kan je lokaal combineren met Zon-pv (*zon op dak, bebouwde omgeving*), en dat heb je een systeem wat heel goed uitgebalanceerd is. Dat kun je koppelen met een heel groot stuk wind-op-zee waardoor je hopelijk toch de hele energievoorziening in Nederland samen meteen stuk flexibiliteit in de industrie (*door afschakelen van bijvoorbeeld de aluminium smelterijen tijdens windstilte en gebrek aan zon*) goed op elkaar aan laat sluiten. Dus het feit dat je juist in de bebouwde omgeving veel samenbrengt op wijkniveau geef je ook de sturingsmogelijkheden om te voorkomen dat je congestie problemen krijgt (*die nu overal ontstaan vanwege windturbines en zonneweides in de haarvaten van het net, kleinere dorpen. Dit leidt tot 2 miljard aan netverzwaringskosten die je dus kunt voorkomen, door juist wind-op-zee en zon-op-dak te doen*)

[redacted], Linkedin profiel
Als Director Market verantwoordelijk voor de onderzoeksprogrammering, programmamonitoring en -evaluatie en acquisitie.
Onderhouden van de contacten met de belangrijkste accounts waaronder Topsector Energie (TKI-directies) en Ministerie van Economische Zaken.
Bestuurs- en adviesfuncties:

- Klimaatakkoord: lid elektriciteitstafel, 2018 – heden
- TKI (Top sector Energie) Wind op Zee, bestuurslid, 2017 – heden
- Lid Strategische Programma Advies Commissie (SPAC) van de TKI EBI, 2017 – heden
- Bestuurslid Advanced Dutch Energy Materials Innovation (ADEM), 2016 – heden
- Far and Large Offshore Wind (FLOW), bestuurslid, 2016 – 2017
- European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI), nationale vertegenwoordiger Energie, 2015 – heden

Annex 7

‘wat als’-situaties

Mogelijkheden voor bestuurlijke en juridische interventie in de Regionale Energiestrategieën

In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over het realiseren van klimaatmaatregelen. Belangrijk onderdeel hiervan is 35 TWh aan hernieuwbare energieopwekking op land. In het klimaatakkoord is afgesproken dat dit wordt uitgewerkt in 30 Regionale Energiestrategieën (RES). *"In de RES werken overheden met maatschappelijke partners, netbeheerders (voor gas, elektriciteit en warmte), het bedrijfsleven en waar mogelijk bewoners regionaal gedragen keuzes uit. Dit doen zij voor de opwekking van duurzame elektriciteit (35 TWh), de warmtetransitie in de gebouwde omgeving (van fossiele naar duurzame bronnen) en de daarvoor benodigde opslag en energie-infrastructuur."* De realisatie van 35 TWh aan duurzame opwekking op land is een belangrijk onderdeel van het maatregelenpakket om de klimaatdoelen voor 2030 te halen. Bij de decentrale overheden maar ook bij de rijksoverheid ligt er dus een groot belang om deze duurzame opwekking ook daadwerkelijk (en op tijd) te realiseren. Om de doelstellingen voor elektriciteit op tijd (in 2030) te kunnen realiseren, hebben overheden afgesproken dat ze uiterlijk op 1 januari 2025 alle benodigde aangevraagde vergunningen hebben afgegeven (zie voor meer relevante data de Handreiking RES). Dit betekent dat niet alleen op de totstandkoming, maar ook op de uitvoering van de RES een stevige tijdsdruk ligt.

Werken op basis van vertrouwen, interventie alleen als het écht nodig is

Het uitgangspunt voor de RES'en is wederzijds vertrouwen: *"Partijen hebben er vertrouwen in dat (bestuurlijke) samenwerking ervoor zorgt dat de doelstellingen in de RES bijtijds gehaald worden."* Toch zijn er situaties denkbaar waarin alleen samenwerking niet of onvoldoende werkt. Het klimaatakkoord noemt er vijf:

- *De situatie dat de RES'en niet optellen tot de landelijke doelstelling: voor Elektriciteit is dit tenminste 35 TWh grootschalig hernieuwbaar op land in 2030.*
- *De situatie dat de RES regio-overstijgende infrastructuurproblemen oplevert.*
- *De situatie dat een overheid in de regio niet meer wil deelnemen aan de RES-vorming, dan wel de RES niet wil verankeren in omgevingsbeleid.*
- *De situatie dat een RES niet tot uitvoering komt.*
- *Planningsafspraken die voortkomen uit de tafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving waarvan blijkt dat die niet gehaald (kunnen) worden.*

Als een van deze situaties optreedt, dan is in het Klimaatakkoord afgesproken dat partijen eerst binnen de regio proberen het probleem op te lossen. Ook kunnen partijen problemen agenderen bij het Nationaal Programma RES. Als dat niet voldoende blijkt zullen overheden op een verstandige manier interveniëren om ervoor te zorgen dat de opgave alsnog gerealiseerd wordt. Hierbij is steeds het uitgangspunt: 'Eerst zacht, dan pas hard'. Oftewel: we proberen er altijd eerst onderling in goed overleg uit te komen (bestuurlijke interventie). En pas als het via de bestuurlijke route écht niet lukt, dan gaan we over op de inzet van meer dwingende juridische instrumenten (juridische interventie). We volgen hierbij de bestaande wettelijke bevoegdheidsverdelingen: eerst gemeenten, dan provincies, dan het rijk. Onder juridische instrumenten verstaan we hier de instrumenten uit de Omgevingswet, zoals instructieregels, de omgevingsverordening en het projectbesluit.[1] Deze instrumenten kunnen overheden overigens niet 'zo maar' inzetten. Hier gaat doorgaans een intensief traject aan vooraf, waarbij overheden – zeker voor de meer dwingende instrumenten – goed inzichtelijk moeten maken waarom de inzet van het desbetreffende instrument noodzakelijk is en past bij de opgave en de situatie.

Route35

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de RES'en gezamenlijk 35 TWh aan grootschalige duurzame energieopwekking op land realiseren. Mochten regio's onverhoopt niet gezamenlijk de 35 TWh bereiken dan wordt een bestuurlijke oplossing gezocht: gemeenten, waterschappen, provincies en het rijk overleggen over een aanpassing van het aanbod van een of meerdere regio's. Dit traject heet Route35. Route35 is het proces dat ervoor zorgt dat de afspraak die we als decentrale overheden samen hebben gemaakt in het Klimaatakkoord, gehaald wordt. In 2030 wekken we tenminste 35 TWh duurzame elektriciteit op land op. Daarvoor maken we plannen in de RES'en. Daarbij is in het Klimaatakkoord afgesproken dat we een verdeelsystematiek inrichten mocht zich onverhoopt de situatie voordoen dat de RES'en onvoldoende opleveren en de doelstelling niet gehaald wordt.

De besturen van de koepels hebben hoe ze willen omgaan met de verdeelsystematiek in het eigen bestuur besproken op grond van een gezamenlijk voorstel. Dit was: Ledenvergadering UvW (9/10) | VNG-bestuur (29/10) | IPO-bestuur (19/11).

Het ziet er naar uit dat we de verdeelsystematiek op dit moment niet nodig hebben. De eerste kwalitatieve analyse van PBL laat zien dat de ambities van regio's optellen tot meer dan 50 TWh. Dit schept vertrouwen dat de 35 TWh binnen bereik ligt, waarbij de verwachting is dat niet alle ambities gerealiseerd kunnen worden. Het is goed om de verdeelsystematiek achter de hand te hebben, voor het geval dat het doelbereik van de RES'en in de uitvoering alsnog onder druk komt te staan.
Op 1 februari 2021 komt PBL met de analyse van de Concept RES'en. In het najaar van 2021 komt PBL met de analyse van de RES 1.0. Dit zijn belangrijke ijkmomenten voor het beoordelen of het doelbereik van de ambitie 35 TWh passend in de ruimte, op het net en met draagvlak ook te realiseren is voor 2030.

[1] De Omgevingswet treedt in 2022 in werking. Tot 2022 hebben overheden het instrumentarium uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro) tot hun beschikking.

1

Hoe werkt het interventieproces op basis van de bestaande regels en afspraken?

Op basis van de voorgaande uitgangspunten en bestaande regels en afspraken zou het interventieproces binnen de RES'en er normaal gesproken als volgt uit zien:

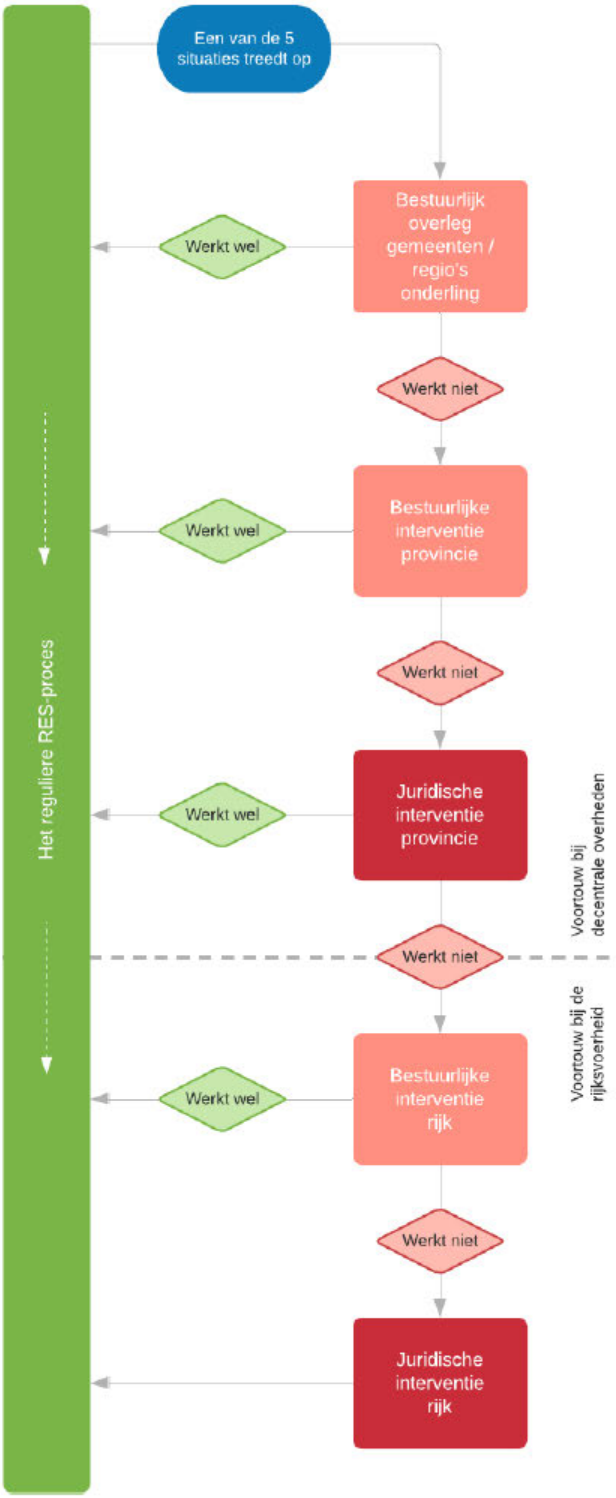

Stel: er gaat iets mis
Een van de 5 situaties uit het Klimaatakkoord treedt op.

Eerst: Gemeenten/regio's proberen er onderling bestuurlijk uit te komen
De overheden in een regio (gemeenten, provincies en waterschappen) proberen onderling tot een bestuurlijke oplossing te komen. Er vindt bestuurlijk overleg binnen of tussen regio's plaats.

Dan: Provincie neemt het voortouw om tot een bestuurlijke oplossing te komen
Provincie initieert bestuurlijk overleg tussen provincie(s), gemeenten en – indien de situatie hierom vraagt – waterschap(pen). De provincie kan andere provincies en/of het Rijk hierbij vragen.

Vervolgens: Provincie zet juridisch instrumentarium in
Provincie stelt bijvoorbeeld programma vast, geeft instructie, stelt instructieregels en/of neemt projectbesluit

**** Is er geen decentrale oplossing mogelijk? Of is de provincie partij in het conflict? Dan gaat het voortouw over naar het rijk ****

Bestuurlijke interventie door het Rijk
Het rijk initieert bestuurlijk overleg gemeenten, provincie(s), het rijk, en – indien de situatie hierom vraagt – waterschap(pen).

Als het echt niet anders kan: Het rijk zet haar juridisch instrumentarium in
Rijk stelt bijvoorbeeld programma vast, geeft instructie, stelt instructieregel en/of neemt projectbesluit.

Alle wind kan naar zee!

Van wind-op-land naar wind-op-zee

Goedkoper, rechtvaardiger en duurzamer

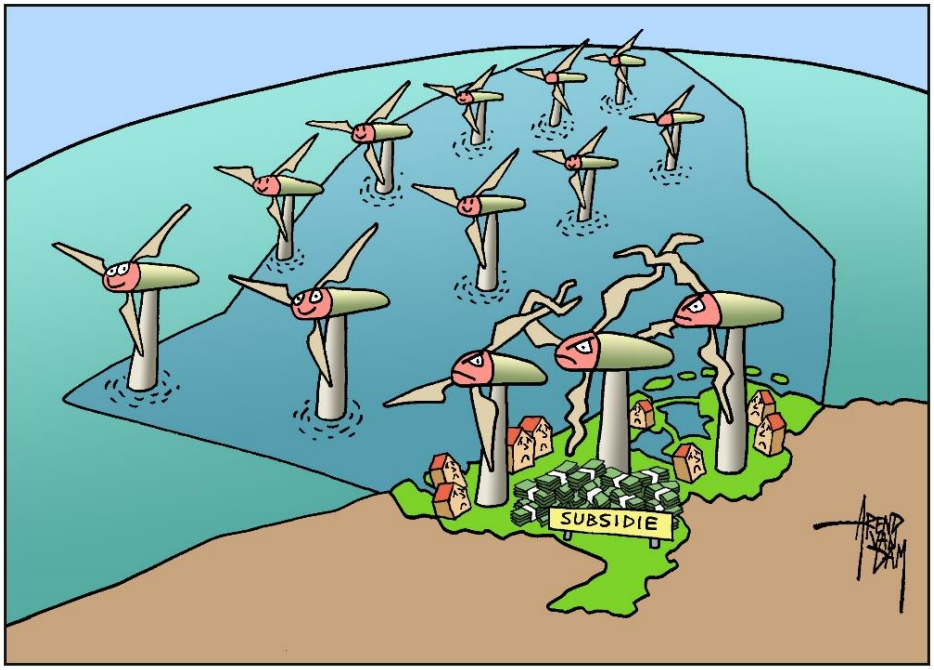

Windalarm, 28 mei 2021

Inhoud

1. Windalarm
2. Wind-op-land
3. Ruimte voor wind-op-zee
4. Kosten wind-op-zee
    - 4.1. Productiekosten van wind-op-zee
    - 4.2. Netwerk kosten wind-op-land versus wind-op-zee
    - 4.3. Kosten transportverlies
    - 4.4. Kosten wind-op-zee versus wind-op-land
5. Impact op natuur en visserij
8. Inpassing additionele wind-op-zee ambitie
9. Van wind-op-land naar wind-op-zee

Annexes

1. Toelichtingsbrief Ministerie van EZK
2. TNO visie: wind doelstelling kan beter naar zee

1. Windalarm

Windalarm is een maatschappelijke beweging die in november 2020 ontstaan is naar aanleiding van het bekend worden (onder de inwoners) van de plannen van de gemeente Amsterdam om **17 windturbines** te plaatsen binnen de gemeentegrenzen. Deze windturbines komen deels op 350 – 500 meter van zeer dichtbevolkte woonwijken te staan. Er wordt breed erkend dat windturbines ernstige **geluidshinder veroorzaken** voor een substantieel deel van de inwoners binnen een zone van 1500 meter. Dit leidt tot stress, slapeloosheid en gerelateerde **gezondheidsschade**. Ook de **woningwaarde daalt** volgens een recent rapport van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Windalarm is tegen het plaatsen van windturbines binnen 10 x tiphoogte van woningen (zie ons paper geluidshinder), in waardevolle landschappen en in natuurgebieden. Inmiddels heeft Windalarm Amsterdam 15 afdelingen in en rond Amsterdam en 200 actieve mensen van zeer diverse achtergrond. Verdere uitbouw van Windalarm als **nationale organisatie** is in voorbereiding.

Wij verbazen ons erover dat overheid windturbines zo dicht op **bevolkingscentra** denkt te kunnen plaatsen. Het zijn immers massieve industriële installaties. Is dit nou echt essentieel om de energietransitie te laten slagen? Zijn er geen betere opties denkbaar? De autoriteiten beantwoorden onze vraag niet waarom men kiest voor juist deze oplossing. Men verwijst alleen naar het doel (de energietransitie om het klimaat te redden). Wij onderschrijven echter de noodzaak van de energietransitie voluit. Wij willen vooral antwoord op “Waarom zo?”

Vanuit de gedachte dat **windenergie** een goedkope en **noodzakelijke bron** van duurzame energie is zou het logisch zijn de wind-op-land ambitie naar **wind-op-zee** te verplaatsen. Om deze stelling te onderzoeken hebben we de afgelopen maanden overheidsbronnen geraadpleegd en met veel experts binnen en buiten de overheid gesproken. Op basis daarvan komen we tot de conclusie dat dit een haalbare en zelfs betere oplossing kan zijn. Alle nog niet gerealiseerde wind-op-land kan naar zee **zonder enige consequentie op het eindresultaat** van de (toekomstige) klimaatambitie**.** Dit sluit ook direct aan op de recent uitgebrachte Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de verkiezingsprogramma’s van de politieke partijen (die allemaal wind-op-zee propageren boven wind-op-land).

Hieronder lichten we onze bevindingen en positie toe. Onze positie wordt ondersteund door het **Nederwind Netwerk**,[1] een samenwerking van 65 burgerinitiatieven die zich weren tegen huidige en toekomstige wind-op-land projecten.

Als vervolg op deze studie hebben we ook een **manifest** geschreven waarin we op basis van de conclusies van deze studie ook stellen dat het politiek gezien opportuun is om vanaf nu te komen tot een **Moratorium voor Wind op Land** welke we samen met de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (NLVOW) hebben uitgebracht. Deze studie is te downloaden via de volgende link: www.windalarm.org/wind-op-land-moratorium

[1] http://nederwind.nl/

2. Wind-op-land

- In het kader van het **klimaatakkoord** en de hieraan gekoppelde Regionale Energiestrategie (RES) is de overheid voornemens om bovenop al gerealiseerde (7,4 TWh) en al vergunde (11 TWh) wind-op-land projecten nog eens naar verwachting 4,1 TWh aan wind-op-land te ontwikkelen. Deze 4,1 TWh is 50 % van de nog in te vullen RES doelstelling, de andere helft is zon. Dit staat bij 3066 voltijdsuren per windmolen op land gelijk aan **1,34 GW** vermogen oftewel **300 windturbines** van 4 MW (bijlage *1, brief ministerie van EZK, niet geheel correcte calculatie)*.

- Deze turbines worden momenteel als gevolg van een **decentrale aanpak** als confetti over tientallen gemeenten in Nederland uitgestrooid. Deze confetti van windmolens is in de verkenning 'Via Parijs'[2] van het college van Rijksadviseurs [3] al als meest ongewenste scenario genoemd. De komende maanden vindt verdere besluitvorming hierover plaats.

- Wind-op-land leidt tot toenemende **weerstand vanuit de bevolking** in verband met geluidsoverlast, gezondheidseffecten, visuele (landschaps-)verstoring en impact op fauna (vooral op vogels en vleermuizen). De geplande financiële participatie zal **inwoners tegen elkaar opzetten** en kan alleen werken in dunbevolkte gebieden.

- Door deze gecreëerde weerstand neemt **het draagvlak** voor de energietransitie snel af. Men kan niet volgen waarom men ervoor kiest turbines als confetti over het land te strooien terwijl die efficiënter en goedkoper op zee kunnen met veel minder hinder.

- Daarom verwacht de samenleving van de politiek om te kijken naar alternatieven waaronder **wind-op-zee** en **kernenergie**. Kernenergie staat inmiddels midden in het publieke debat. De alternatieve oplossing *"alle nieuwe wind-op-zee"* wordt echter onvoldoende naar voren gebracht door de mainstream politieke partijen en maat-schappelijke organisaties. Er zijn immers "afspraken" gemaakt. Men beseft niet dat die "afspraken" al zijn nagekomen. Hierover verderop meer.

- Met betrekking tot wind-op-zee beweren het RES-secretariaat, de gemeente Amsterdam en natuur- en milieuorganisaties dat er op zee onvoldoende **plek** is. Wind-op-zee en wind-op-land zijn allebei nodig, zeggen ze, om onze klimaatdoelstellingen te halen. Deze uitspraken zijn echter niet hard te maken zoals hieronder blijkt.

  In de onderbouwing door de RES van de gemaakte keuzes in het klimaatakkoord staat:

[2] www.itarch.nl/megaturbinesGein/Rijksrapport_Via_Parijs_volledig.pdf
[3] www.collegevanrijksadviseurs.nl/

"Maar vanwege de beperkte ecologische ruimte op de Noordzee is ook extra duurzame energieopwekking op land nodig"[4]

Hierop volgt een brief[5] van het ministerie waarin staat dat de ecologische (ruimte-) problemen in 2019 zijn opgelost. Dit toont aan dat de overheid zichzelf tegenspreekt.

- Binnen dit **position paper** onderzoeken wij deze stelling en **weerleggen wij de argumenten** die tegen het idee van meer wind op zee in plaats van op land zouden pleiten. Uiteraard staan we open voor aanvullende informatie welke onze positie nader kan nuanceren waar nodig.

3. Ruimte voor wind-op-zee

- Bij veel partijen inclusief het RES-secretariaat, milieuorganisaties en gemeenten (zowel raadsleden als wethouders) heerst het beeld dat er **geen ruimte voor extra wind-op-zee is**. Organisaties en partijen achter het klimaatakkoord zoals de S.E.R. verspreiden deze informatie nog steeds. Die klopt echter niet meer.

- Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving is er **voldoende ruimte** op zee voor minimaal **6.000 windturbines** van 10 MW. Dat is 60 GW. De nodige ruimte is 6000 vierkante kilometer (1 km^2 per molen). Dat is 10 % van de Noordzee.

- De toekomstige (2024) standaard[6] turbine is 15 MW en bezet een oppervlak van 1,4 km^2. Op 6000 km^2 passen dan 4285 molens met een productie van 4285 x 15 MW = 64 GW. Bij 5333 voltijdsuren is dat per jaar 5333*64 GW = 341 TWh. Dat is bijna drie keer de huidige jaarlijkse Nederlandse elektriciteitsbehoefte van120 TWh.

- Tussen de molens is ruimte voor **natuur en kleinschalige visvangst**. Pas bij grootschalige opwekking met wind-op-zee is er behoefte aan deze extra ruimte. Dus pas als de elektrificatie van de Nederlandse industrie en waterstofproductie op gang komen zonder concurrerende import van elektriciteit. T.z.t kan waterstof, zoals olie nu, geïmporteerd[7] worden met name uit landen met veel zonne-energie (die is in 2030 bij de huidige prijsontwikkeling veel goedkoper dan wind).

- Ook een duurzaam **energiesysteem zal internationaal zijn** en worden gedreven door kosten efficiëntie (dus import als dat goedkoper is). In dat geval verwacht men volgens het *internationale energie systeemscenario* van het Centrum voor Energiebesparing (CE) een eindbehoefte van **35 tot 40 GW.** Dat staat gelijk aan 6,25 % van de Noordzee

[4] www.regionale-energiestrategie.nl/vragen/vragen+-+klimaatakkoord/1879584.aspx
[5] www.regionale-energiestrategie.nl/documenten/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=1879583
[6] https://www.offshorewind.biz/2021/02/10/vestas-launches-15-mw-offshore-wind-turbine/
[7] https://hetnieuweproduceren.nu/saoedie-arabie-bouwt-groene-ammoniakfabriek/

bij de huidige technologie. Molens van 23 MW worden nog dit decennium verwacht en reduceren het benodigde oppervlak.

- Binnen de huidige ambitie van het klimaatakkoord en de routekaart wind-op-zee is afgesproken om in 2030 in totaal **11.5 GW** wind-op-zee te realiseren. De gebieden zijn hiervoor reeds aangewezen binnen het **nationaal waterplan**. Binnen deze gebieden is nog ruimte[8] voor een **additionele opwekkingscapaciteit** van naar schatting **5-6 GW**.

- In de kamerbrief [9] van 2018 over de "voortgang route kaart wind op zee 2030" scheef de minister: "*Op basis van de huidige beschikbare gegevens en omgang met de instandhoudingsdoelstellingen voor vogel- en zoogdiersoorten, die voortvloeien uit de* ***Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn*** *, vormt de instandhoudingsdoelstelling voor zeevogels de beperkende factor. Een voorwaarde om het aantal slachtoffers onder zeevogels te beperken is de toepassing van windturbines met een vermogen van* ***ten minste 10 MW****".* Deze 10 MW windturbines zijn zo hoog dat zeevogels hier onderdoor vliegen.

- In de kamerbrief[10] van april 2019 over de "voortgang route kaart wind-op-zee 2030" schreef de minister: "*Actualisatie van het Kader Ecologie en Cumulatie (KEC) laat zien dat de te verwachten effecten van windparken op de natuur na mitigatie geringer zijn dan voorheen werd gedacht. Nieuwe resultaten uit door mij gefinancierd ecologisch onderzoek hebben hieraan bijgedragen. Daarmee is de routekaart eenvoudiger binnen de grenzen van de Wet natuurbescherming te realiseren en is er* ***tevens ruimte voor eventuele verdere doorgroei*** *van windenergie op zee.*" De inmiddels gewenste 10 MW molens zijn nu de standaard. Vanaf 2024 zal de standaard turbine 15 MW zijn en tegen het eind van het decennium verwacht men turbines van 23 MW.

- In **juni 2019** is het **klimaatakkoord** ondertekend. Dit akkoord is nog gebaseerd op het idee dat er geen verdere ruimte is voor wind-op-zee en dat wind-op-land noodzakelijk is. Dat idee wordt nog steeds sterk uitgedragen door het RES secretariaat en de partijen die bij het klimaatakkoord betrokken waren (natuur- en milieuorganisaties en lokale overheden).

- De minister heeft in 2020 het **Programma Energiehoofdstructuur** gestart dat onder meer tot doel heeft te onderzoeken of een **versnelling van de wind-op-zee ambitie** voor 2030 mogelijk is. Op basis van een eerste inventarisatie[11] komt men tot een extra potentie voor **10 GW** die **binnen de huidige zoekgebieden** op zee ontwikkeld kan worden. Daarmee komt er een totaal in zicht van 11,5 GW + 10 GW = **21,5 GW.** De

[8]https://windopzee.nl/
[9]https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33561-42.html
[10]https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2019/04/05/kamerbrief-over-de-voortgang-uitvoering-routekaart-windenergie-op-zee-2030/kamerbrief-over-de-voortgang-uitvoering-routekaart-windenergie-op-zee-2030.pdf
[11]https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/overige-projecten/programma-energiehoofdstructuur

minister heeft in een kamerbrief op 26 april 2021 aangegeven dat er in 2030 een extra vraag naar duurzame energie van tussen de 15 – 45 TWh verwacht wordt (maximum 10 GW capaciteit). Hij stelt voor dat hij die ruimte gaat inplannen.

- In 2027/28 worden ook, na 20 jaar levensduur, de eerste 4 windparken gemoderniseerd (kleine turbines vervangen door grote). Dit leidt tot een additionele capaciteit van **4 GW.** Deze staan dicht op de kust, dus de energietransportkosten zijn relatief laag (*Urgenda* rapport *2019 "het kan als je het wilt").* Daarmee komt de **totale ruimte** voor 2030 op **25,5 GW** wind-op-zee. Dit staat gelijk aan het totale Nederlandse elektriciteitsgebruik. Dit past dus allemaal al binnen de huidige windzoekgebieden.

Van overheidswebsite www.windopzee.nll

- Het bovenstaand plaatje laat zien dat er voldoende ruimte aanwezig is voor wind-op-zee. Die neemt in 2050 maximaal 10 % van de Noordzee in beslag. Het huidige ruimte-gebruik voor andere functies dan visserij is: natuur (20%), defensie (7%), telecom (6%), scheepvaart (6%) en leidingen (8%). Totaal is dit 47 %. Maar ook hier is sprake van meervoudig ruimtegebruik. In gebieden voor defensie, natuur en scheepvaart liggen ook leidingen en kabels bijvoorbeeld. Defensie en scheepvaart kunnen ook met natuur gecombineerd worden.

- Windparken zijn in eerste instantie bedoeld om energie op te wekken. Maar er kunnen – onder bepaalde voorwaarden – ook andere activiteiten plaatsvinden ('doorvaart en medegebruik'[12]). Hiervoor is meestal een vergunning nodig. Voor activiteiten die binnen windparken mogen plaatsvinden, is het relevant te weten welke delen van deze windparken daarvoor geschikt zijn. Dat zijn alle plekken buiten de ruimte die de windturbines en de net-op-zee-platforms innemen. Daarbij geldt volgens de Gedragscode voor veilig varen door windparken een aan te houden afstand van 50 meter rondom windturbines en 500 meter rondom het platform op zee. De ruimte in windparken, waar geen andere activiteiten mogen plaatsvinden, omvat in totaal 12 vierkante kilometer voor alle geplande windparken tot en met 2030. Dat is ongeveer 0,02 procent van de Nederlandse Noordzee. Bij 60 GW is dit dus ongeveer 0,1 procent.
- Ruimte tussen windturbines. Het beleid voor meervoudig gebruik[13] van windparken op zee is nog in ontwikkeling. Windturbines staan ongeveer één kilometer van elkaar af; in de ruimte tussen die turbines zijn andere activiteiten mogelijk mits die verenigbaar zijn met het windpark. Naar de te stellen voorwaarden wordt onderzoek gedaan. Binnen 50 meter van de windturbine en 500 meter vanaf het platform op zee van het net op zee mogen geen vaartuigen of voorwerpen (zoals boeien) komen, om zo schade aan de windturbine, het platform of fundering te voorkomen. De rest van de ruimte is bruikbaar voor andere activiteiten. Bekijk hier een kort filmpje[14] over meervoudig gebruik van de Noordzee.

[12]https://windopzee.nl/onderwerpen-0/effect-op/activiteiten/
[13]https://windopzee.nl/onderwerpen-0/wind-zee/landingspagina-0/meervoudig-gebruik/
[14]https://www.youtube.com/watch?v=BCJ2JEn-8DU

4. Kosten wind op zee

Voor het beoordelen van kosten voor wind-op-zee in vergelijking met de kosten voor wind-op-land zijn de volgende kostenposten van belang:

A. De energie **productie kosten** (bouwen windturbines en onderhoud)

B. De kosten van het **net op zee** en aansluiting op het elektriciteitsnetwerk in Nederland.

C. De kosten van **transport verlies** door de langere afstand waarover de stroom vervoerd moet worden naar de gebruiker.

4.1. Productiekosten van wind-op-zee

- Wind-op-zee is inmiddels de **goedkoopste bron** van energie, goedkoper dan (nieuwe) kolen en gas en goedkoper dan wind-op-land.

  Frans Timmermans "*Opwekking van windenergie op zee is inmiddels goedkoper dan opwekking van fossiele energie uit kolen, olie en gas*" (Volkskrant, 19 november 2020).

  Volgens een rapport van de Nederlandse Vereniging voor Duurzame Energie (NVDE) is het huidige prijsverschil tussen wind-op-land en wind-op-zee gemiddeld **0,5 cent** per KWh in het voordeel van wind-op-zee. Dit verschil zal verder toenemen richting 2030 naar **1.5 cent** per KWh. De kostprijs van Wind-op-zee is dan naar schatting 3,5 cent, terwijl wind-op-land gemiddeld 5 cent zal kosten. Een verschil[15] van maar liefst 40 %.

- 1.5 cent **kostprijsverschil** per KWh betekent bijvoorbeeld alleen al voor de nog in te vullen wind-op-land ambitie binnen de RES (naar schatting 4,1 TWh) een kosten-besparing van 1,5 cent x 4.1 TWh x 20 jaar = **1,23 miljard Euro**. Dit is uiteraard een schatting die nader dient te worden onderzocht. Maar wind-op-zee lijkt zeker niet duurder dan wind-op-land. Een groot deel van het kostprijsverschil wordt door de overheid bijgelegd in het kader van de **SDE regeling**. Bij wind-op-zee zijn er wel de kosten van de kabels (netwerk) naar land, die hoger zijn dan voor wind-op-land (zie verder).

- Door volledig in te zetten op wind-op-zee en de ambitie zelfs nog te verhogen kan **verder schaalvoordeel** gehaald worden (turbines bouwen in serie) en kan de Nederlandse positie binnen deze opkomende **topsector** bovendien worden versterkt.

[15] https://windopzee.nl/

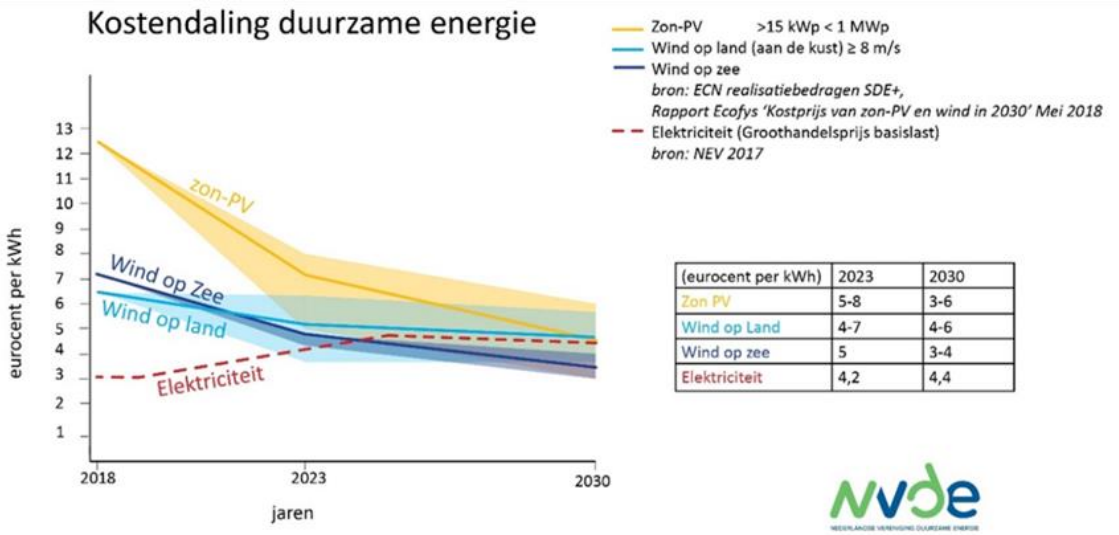

(eurocent per kWh)	2023	2030
Zon PV	5-8	3-6
Wind op Land	4-7	4-6
Wind op zee	5	3-4
Elektriciteit	4,2	4,4

Kosten wind-op-land

- De kosten voor wind-op-land zijn in 2030 tussen de 4 en 6 cent per KWh. Dit grote verschil (2 cent) heeft te maken met de locatie van de windturbines. De productiekosten in het diepe binnenland (zie kaartje hieronder, de donker blauwe gebieden) zijn 1,8 cent hoger dan die aan de kust. Dit gaat uit van windturbines van 230 meter hoog met een vermogen van 5,5 MW. Bij toepassing van lagere windturbines in het geval van wettelijke "hoogtebeperking" worden de kosten 2,4 cent hoger. Dit verschil wordt afgedekt door extra "SDE subsidie" betaald via een opslag op de energierekening voor consumenten en bedrijven. De onderstaande tabel geeft prijsgarantiebedragen. Daalt de marktprijs van stroom onder dit bedrag dan past de overheid het verschil bij.

Tabel 3-2: Basisbedragen voor Wind op land SDE++ 2020.

Categorie	Eenheid	Basisbedrag Hoogtebeperkt SDE++ 2020	Basisbedrag Regulier SDE++ 2020	Benodigde opslag voor hoogtebeperkt in SDE++ 2020
Wind op land, ≥ 8,50 m/s	[€/kWh]	0,048	0,042	0,006
Wind op land, ≥ 8,00 en < 8,50 m/s	[€/kWh]	0,051	0,045	0,006
Wind op land, ≥ 7,50 en < 8,00 m/s	[€/kWh]	0,055	0,048	0,007
Wind op land, ≥ 7,00 en < 7,50 m/s	[€/kWh]	0,058	0,052	0,006
Wind op land, ≥ 6,75 en < 7,00 m/s	[€/kWh]	0,062	0,056	0,006
Wind op land, < 6,75 m/s	[€/kWh]	0,066	0,060	0,006

Windsnelheid per gemeente SDE++ juli 2020

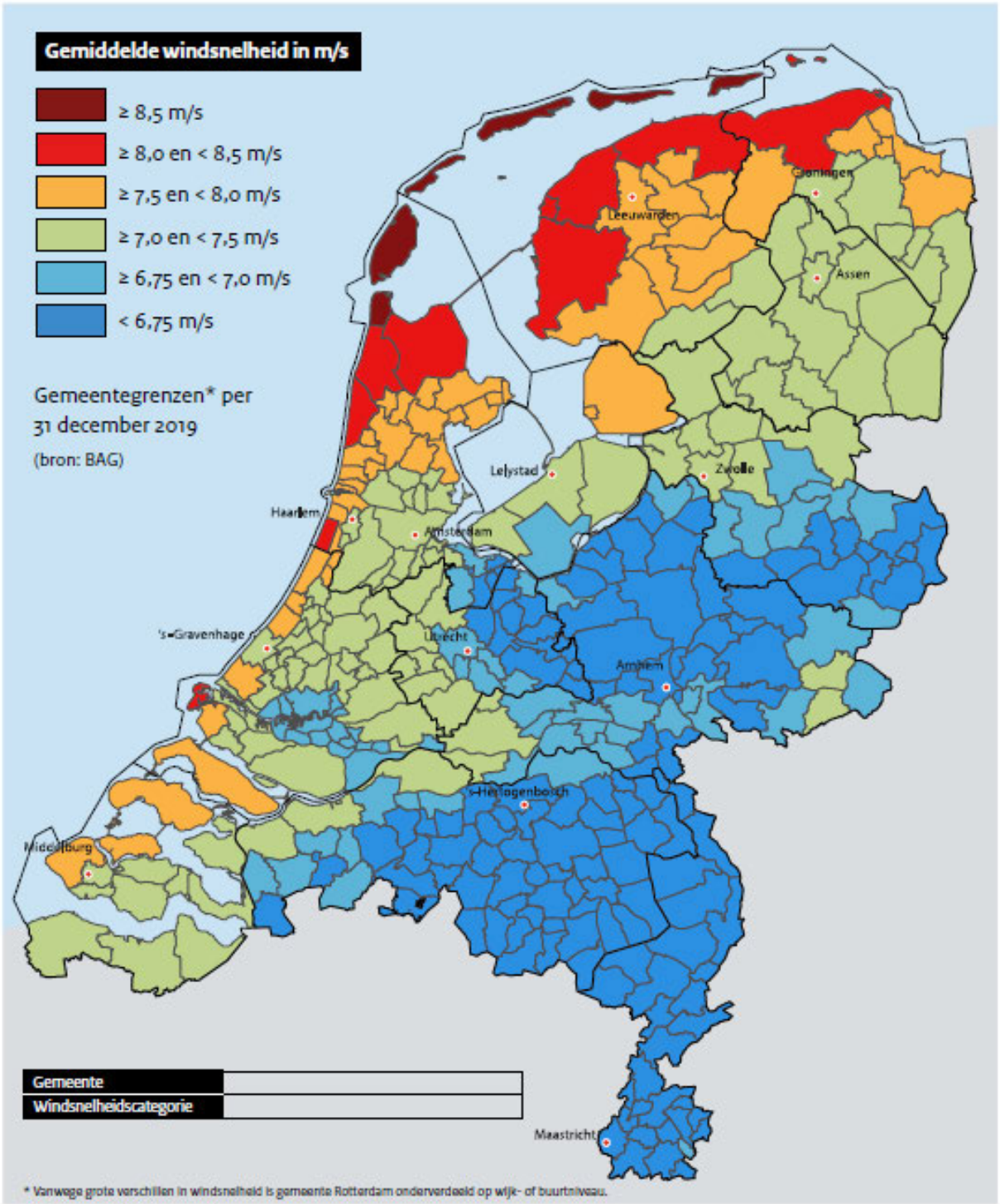

Onderwerp : SDE Windcategorie per gemeente
De gemiddelde windsnelheid (m/s) op 100 meter hoogte over de periode 2004 - 2013 per gemeente.

Datum: Juli 2020

Bron: KNMI, CBS en RVO.nl

4.2. Netwerk kosten wind-op-land versus wind-op-zee

- De kosten van uitbreidingen en aanpassing van het netwerk zijn zowel bij wind-op-land als bij wind-op-zee van toepassing.

Kosten net wind-op-zee

- Wind-op-zee zal het leeuwendeel van onze toekomstige elektriciteit opwekken. Elektrische warmtepompen zullen ons van warmte gaan voorzien. Ook de industrie en het vervoer(auto's) zullen op elektriciteit gaan draaien. Daartoe zal het hoofdkabelnet aanzienlijk moeten worden versterkt. De kosten van deze versterking zijn echter onafhankelijk van de feitelijke capaciteit van deze kabels omdat de kosten ervan voor het overgrote deel in de graafwerkzaamheden zitten. Dus zelfs al zou meer wind-op-zee tot zwaardere aanvoer kabels op land moeten leiden, dan zijn deze kosten marginaal omdat deze hoofdleidingen sowieso moeten worden aangepast.

- De kosten voor het aanleggen van een netwerk op zee zijn 1,4 cent per KWh voor de windparken tot en met 2023. Dit is voor een 4,5 GW capaciteit en een opbrengst van 18 TWh per jaar. Dit kost de Rijksoverheid 4 miljard euro.

- In de energieprijs van wind op zee wordt een additioneel tarief opgenomen voor de realisatie van de infrastructuur voor de aanlanding. Voor de routekaart Wind op Zee 2023 representeren de realisatie van de elektriciteitsinfrastructuur door TenneT 0,014 euro/kWh geproduceerde stroom. Deze parken zijn al vergund en worden nu gebouwd of zijn al opgeleverd.
- Voor de realisatie van de routekaart Wind op Zee (WOZ) 2030 verwacht TenneT een investering van 6 miljard euro, dit is inclusief een transformator op zee van naar schatting 2 miljard euro om tot gelijkstroom transport te komen. TenneT verwacht een daling in investeringen per GW ten opzichte van de Routekaart 2023 naar 0,010 euro/kWh. Ook TNO voorziet gebaseerd op haar interne 'TNO Transport Offshore Energy Tool' ook een daling naar 0,010 euro/kWh (CE Delft, 2020b). Alle nog te plannen wind parken gaan onder dit tarief vallen.

  https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/20210226_RAP_CE_Delft_200379_Windenergie_voor_elektrificatie_DEF_202103.pdf

- Redenen waarom de kosten gedaald zijn ten opzichte van de routekaart 2023, terwijl tegelijkertijd de afstanden tot de kust vergroot zijn, is doordat de afschrijvingstermijn van het netwerk op zee van 20 jaar (de looptijd van een windpark vergunning) naar 40 jaar is gegaan. Ook het park zelf krijgt tegenwoordig een vergunning voor 25 jaar in plaats van 20 jaar. Daarnaast worden er kosten reducties in de aanleg en schaalvoordelen verwacht.

- De Autoriteit Consument en Markt, die de wettelijke afschrijftermijn bepaalt schreef[16] in 2016 op haar website: *Als er in de toekomst concrete plannen zijn om het net op zee langer dan 20 jaar te gebruiken, kan ACM de afschrijvingstermijn zo nodig verlengen bij een volgende reguleringsperiode.* Dat moment is nu dus aangebroken. De netwerkkabel infrastructuur op land wordt overigens over 50 jaar afgeschreven.

Kosten net wind-op-land

- Lokaal energie produceren kan leiden tot lokale congestie met name in de haarvaten van het net. Het net kan de elektriciteit niet afvoeren als de zon hard schijnt of de wind hard waait. Problemen ontstaan vooral in die gebieden die niet aan het Nederlandse hoofdnet liggen (grootste deel van Nederland, zie kaartje volgende pagina) Het te grote aanbod wordt snel problematisch.

  In Trouw zegt[17] netbeheerder Enexis: "Delen van het elektriciteitsnet Brabant en Limburg raken overbelast door wind- en zonnestroom."
  "Even wachten" zegt[18] netbeheerder Liander (Gelderland) "met elektriciteit opwekken". "We zitten vol."

[16]https://www.acm.nl/nl/publicaties/publicatie/15842/ACM-ondersteunt-duurzame-windenergie-op-zee
[17]https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/netbeheerder-delen-elektriciteitsnet-brabant-en-limburg-raken-vol-door-wind-en-zonnestroom~b72f5b47/
[18]https://www.omroepgelderland.nl/nieuws/6821961/Even-wachten-zegt-stroombedrijf-over-zonneparken-en-windmolens

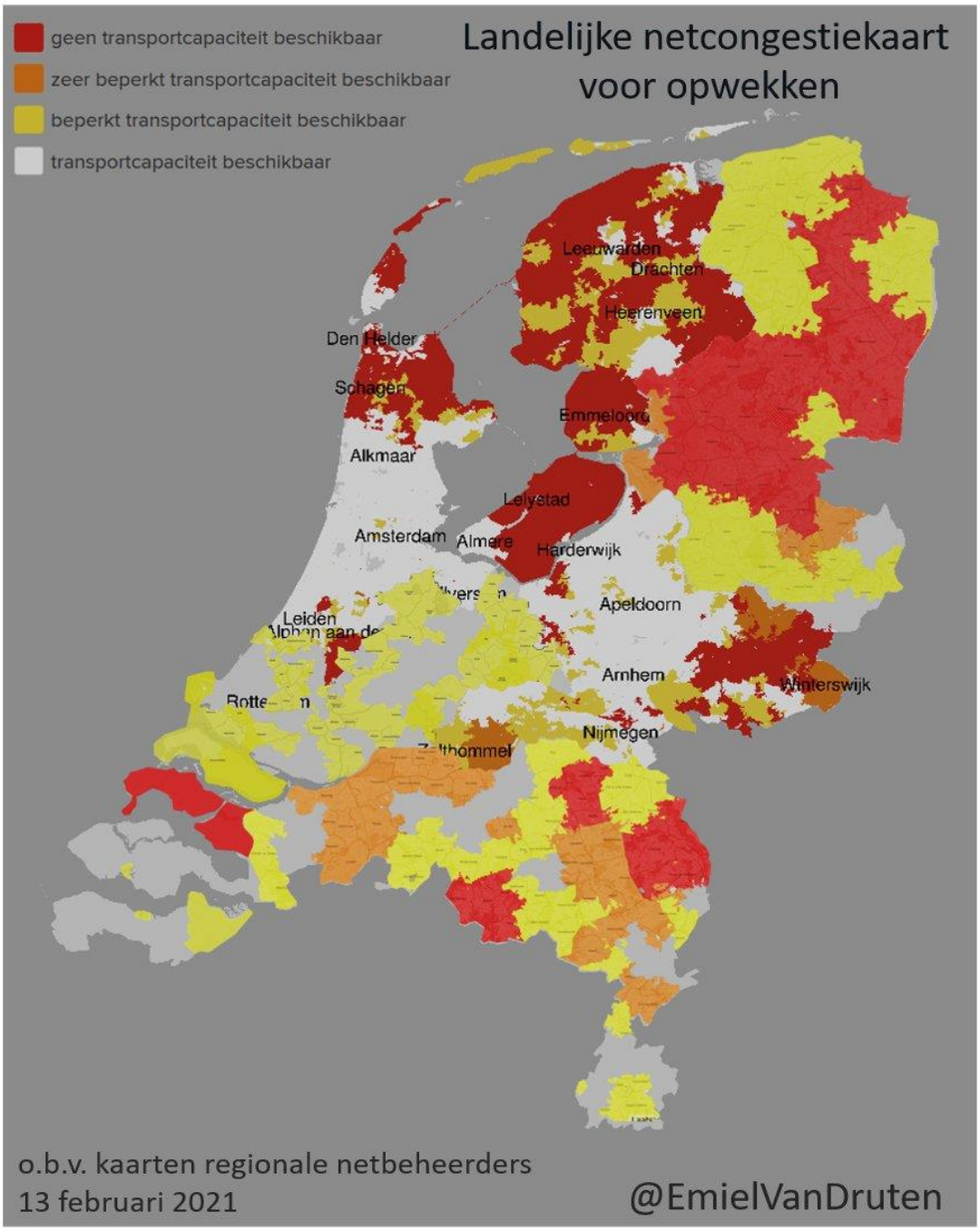

Voor de actuele kaart zie:
https://capaciteitskaart.netbeheernederland.nl/

- Het inpassen van de **opgave in het klimaatakkoord op land** , ofwel de RES, vraagt volgens de plannen van juni 2020 een investering van tenminste **2.4 miljard Euro** en een ruimte van 600 voetbalvelden. Dit zijn de toekomstige kosten voor een nog te realiseren ambitie van slechts **8 TWh**. Door het net efficiënter te benutten kan hierop, in het ideale plaatje, door alle stakeholders samen tot 60% worden bespaard (factsheet netwerkbedrijven). De kosten zijn dan nog steeds **1 miljard Euro**. De werkelijkheid zal in het midden liggen want er zal ook rekening gehouden moeten worden met andere ruimtelijke belangen, lokaal draagvlak en efficiëntieverlies voor producenten. Om de kosten van het net te beperken is een van de maatregelen bijvoorbeeld **aftopping van productie** zodat het net niet overbelast wordt. Dus als het

te hard waait bijvoorbeeld de windturbines deels stilzetten. Dit verlaagt de businesscase van de energieproducent en maakt wind-op-land relatief duurder.

- Er wordt gesteld dat **elektriciteit die lokaal wordt geproduceerd** niet hoeft te worden aangevoerd en dat de aanvoerkabels dus minder dik mogen zijn. De capaciteit van kabels is echter gebaseerd op de maximale stroomvraag op het moment dat er geen lokale productie is (geen zon en windstil). De landelijke transportcapaciteit om aan alle lokale vraag in Nederland te voldoen, ook zonder zon of wind, moet er dus sowieso zijn. Daar is ons huidige netwerk ook op ingericht. Opwek op centrale plekken en distributie tot in de haarvaten. Wind-op-zee past prima in dit concept.
- Een windmolen op land wordt voor een periode van 15 jaar (subsidie) gepland. Indien de turbine niet op het hoofdnet kan worden aangesloten dan dient vaak het net versterkt te worden. Deze kosten worden normaal over een periode van 50 jaar afgeschreven, dit terwijl het onzeker is of die verzwaring nog nodig is na 15 jaar. De private windmolen ondernemer zou de molen immers weer kunnen afbreken omdat er geen businesscase meer is na vervallen subsidie. De kosten van netverzwaring zijn echter met de lokale netwerkbeheerder, dat een overheidsbedrijf is.
- Bovenstaande laat zien dat de stelling dat wind-op-zee weliswaar goedkoper is in productie maar duurder in netwerkkosten **niet aangetoond is**. Zowel voor wind-op-land als wind-op-zee moeten inpassings- en aansluitkosten voor het elektriciteitsnetwerk worden gemaakt. Bij wind-op-land hangt het dus af van de locatie hoe hoog die kosten per KWh uitvallen. Om deze maatschappelijke kosten binnen de perken te houden zou het niet meer dan logisch zijn dat de overheid bepaalde gebieden uitstuit voor nieuw windturbines. Toch lijkt dit vreemd genoeg niet te gebeuren en draait de energieconsument op voor de kosten.

Gebruik beschikbare opwekcapaciteit vooral voor zon

- Binnen een optimaal **duurzaam energie systeem** dient er een balans te zijn tussen zon en wind. Gezien de enorme ambitie voor wind-op-zee dient de beschikbare netcapaciteit voor opwerk bij voorkeur gebruikt te worden voor zon. Zon dient met name opgewekt te worden daar waar overtallige opwek kan worden opgeslagen in (auto) batterijen en warmte voor huizen. Dus in bewoonde gebieden (= dak).

	Bestaand en pijplijn (op land), PBL 2019	*Nog in vullen op land PBL 2019*	*Zee Klimaat-akkoord*	*Extra opwek ambitie 2021*	*Kleinschalig Zon op dak*	*Totaal*	*Totaal Ideaal*
Wind	*21*	*4*	*49*	*45*	*0*		
Zon	*9*	*4*	*0*	*0*	*7*		

4.3. Kosten transport verlies

- Een punt van aandacht is nog het **stroomverlies door kabel weerstand.** Die wordt vaak als argument in de discussie aangehaald. Het zou goedkoper zijn om stroom vooral lokaal te produceren en gebruiken. Dan zou je weerstandsverliezen maximaal beperken.
- Het verlies is gemiddeld **12.5 % per 1000 km** voor wisselstroom en **4 % per 1000 km** voor gelijkstroom[19]. Vandaar dat men voor gelijkstroom kiest voor de windparken die verder van de kust komen te staan zoals "IJmuiden Ver".
- Van "IJmuiden Ver" is het 120 km naar land (Beverwijk). De transport verliezen zijn dan 0,48 % tot aanlanding. Verder transport binnen Nederland is dan per wisselstroom. De verliezen naar Amsterdam (30 km) zijn dan 0,38 %. In totaal is dit **0,86 % verlies**. Op een windstroom productieprijs van gemiddeld 3,5 cent (2030) is dit 0,03 cent. De prijs van wind-op-zee in Amsterdam zou dan 4,03 cent worden. Deze additionele kosten zijn dan ook geen reden als zodanig om energie lokaal te produceren.

- Kijkt men naar de kosten voor transport naar het binnenland (bijvoorbeeld de Achterhoek waar vele windmolens gepland staan). Dan komt men op een verlies van 2,5 % voor het deel Beverwijk – Winterswijk (200 km). Het zou de wind-op-zee stroomprijs voor Winterswijk verhogen van 3,5 cent per KWh naar 3,62 cent per KWH. Een voor de discussie niet relevant bedrag gezien de 40% goedkopere productiekosten van wind-op-zee. Bovendien ook wind-op-land stroom wordt niet altijd lokaal gebruikt.

4.4. Kosten wind-op-zee versus wind-op-land

Hierbij een samenvatting van de kosten voor productie, netwerk en transport voor wind-op-zee en wind-op-land (diverse locaties).

Kosten windenergie (2030) per KWh in euro cent

#		Productie	Netwerk	Transport	Totaal
1	Wind-op-zee (laag)	3	1	0,04	**4,14**
2	Wind-op-zee (medium)	3,5	1	0,08	**4,58**
2	Wind-op-zee (hoog)	4	1	0,12	**5,12**
3	Wind-op-land kust (tussen hoek van Holland en Bergen aan Zee)	4	0	0,08	**4,08**
3	Wind-op-land Noordkust	4	0,5*	0,08	**4,58**

[19]https://www.joostdevree.nl/shtmls/gelijkstroom.shtml

4	Wind-op-land Drenthe	5	1*	0	6,0
5	Wind-op-land Amsterdam	5,6	0	0	5,6
5	Wind-op-land Amersfoort / Leusden	5,8	0,5*	0	6,3
6	Wind-op-land Twente	5,8	0,5*	0	6,2
7	Wind-op-land Achterhoek	5,4	1*	0	6,4

*Schatting, afhankelijk van specifieke locatie

- Voor de productie kosten in 2030 is gebruik gemaakt van het NVDE rapport (zie 4A). De kosten van wind-op-land hangen nauw samen met de windsnelheid die aan kust aanmerkelijk hoger is dan in het binnenland. Op basis van de SDE subsidie tabel kan met stellen dat deze kosten in de Achterhoek 1,8 cent hoger zijn dan aan de kust (zie 4A).
- Wind-op-land aan de kust is het meest competitief. De locaties zijn echter alleen competitief indien ook de netwerk (aansluit)kosten binnen de perken blijven. Dit is het geval indien directe aansluiting op het hoofdnet kan plaatsvinden zoals bij de (voormalige) kolencentrales bij Geertruidenberg, Delfzijl, en de Maasvlakte of bij stedelijke gebieden zoals Den Helder (met grote vraag). Maar hier staan al veel windturbines en ook hier loopt het net daardoor tegen zijn maximale capaciteit aan (zie congestiekaartje onder 4B).
- In Amsterdam waait het matig. De productie kosten zijn daardoor 1 cent hoger dan aan de kust. Daarnaast kunnen In Amsterdam turbines vanwege Schiphol niet hoger worden dan 150 meter en daardoor vallen de kosten nog eens 0,6 cent hoger uit. In het IJmeer in Amsterdam geld geen hoogtebeperking maar daar zijn de kosten ook 0,6 cent hoger vanwege complicaties met het bouwen van turbines in water. Al de hier genoemde extra productie kosten worden overigens gedekt door de overheid (via de Opslag Duurzame Energie belasting en SDE subsidie regeling). Omdat Amsterdam aan het hoofdnet ligt en zelf een hoge vraag naar stroom heeft zijn de netwerk / aansluitkosten en de transport kosten op 0 cent gesteld.
- In de Achterhoek waar turbines in de kleinere dorpen voorzien zijn en nu al congestie optreedt, zijn hoge investeringen nodig om de stroom af te voeren. Een windturbines produceert daar veel meer stroom dan lokaal nodig. Daarnaast waait het ook nog zeer matig in de Achterhoek. Dit is ook van toepassing voor de andere rurale randgebieden van Nederland.
- Conclusie: in alle blauwe en groene gebieden (kaartje links) is wind-op-land duurder dan wind-op-zee omdat het er niet hard waait. Dat betekent dat er alleen een business case is binnen de rode en oranje gebieden. Daarbinnen vallen dan weer de rode, oranje en gele congestie gebieden (rechts) af omdat ook daar wind-op-land zeer waarschijnlijk duurder is vanwege kosten van de netinpassing. Ook rondom Schiphol is wind-op-land duurder dan wind-op-zee vanwege hoogtebeperking. De enige gebieden waar wind-op-land op dit moment een kostenvoordeel heeft zijn dan ook beperkt tot de volgende: delen van Walcheren. Delen van Goeree-Overflakkee. De kustlijn tussen hoek van Holland en Bergen aan Zee. Ten zuiden van Alkmaar en rondom Hoorn.

Windsnelheid per gemeente SDE++ juli 2020

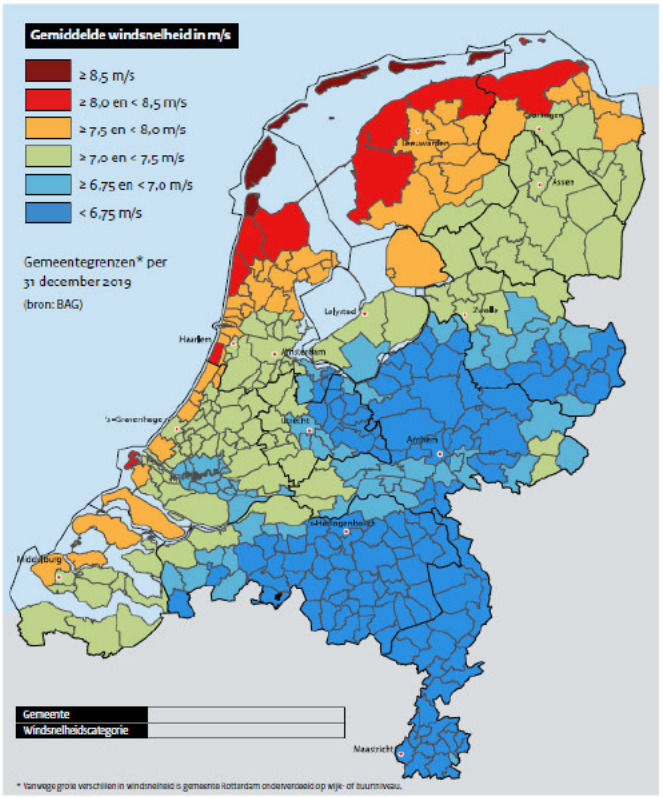

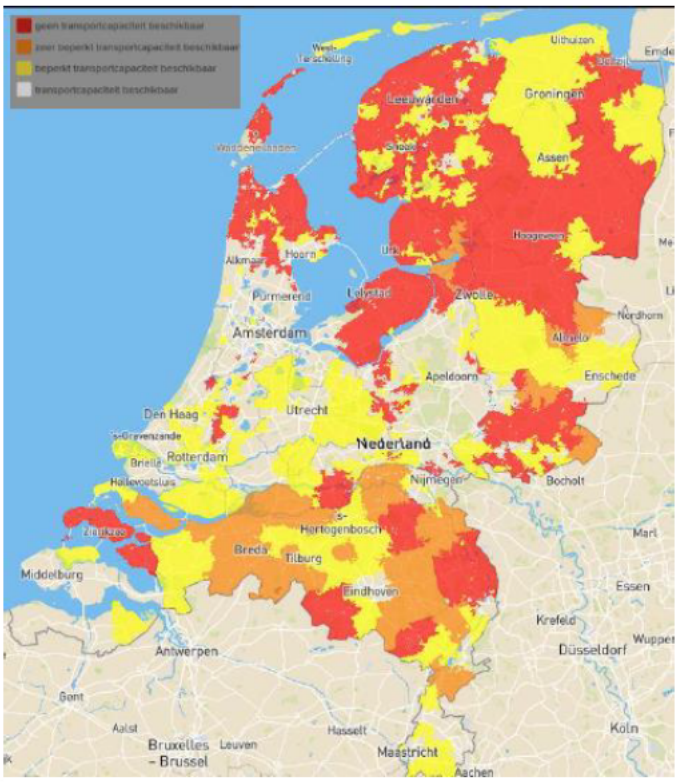

5. Impact op natuur en visserij

- Zowel **natuurorganisaties als vissers** (met hun politieke achterban) beweren dat er niet meer ruimte op zee is voor wind. Als alternatief pleiten vissers pleit daarom vaak voor kernenergie en natuur- en milieuorganisaties voor wind-op-land. Op zee blijkt echter dat **natuur** en **visserij** vooral elkaar in de weg zitten.
- De impact van windturbines op zee op **de natuur** is onderzocht door de Wageningen UR (Prof. dr. Han Lindeboom). De resultaten worden helder gepresenteerd in deze uitzending[20] van de Universiteit van Nederland.

  De resultaten zijn netto zeer positief op de natuur onder water, waaronder **een toename van de biomassa** (aantal dieren) met een factor 300. Daarnaast neemt het aantal soorten met 33 toe na de bouw van de windturbines. Tongen en schollen voeden zich in de windparken en zwemmen er vervolgens uit. Ze kunnen dan gevangen worden door vissers buiten die parken. Kabeljauwen blijven in de windparken. Bruinvissen worden aangetrokken door de grote hoeveelheden voedsel in de windparken en door de relatieve rust in het park (geen scheepsverkeer). Ook de **Noordzeekrab** gedijt goed en kan in de toekomst wellicht geoogst worden. Gedurende de bouwactiviteiten vermijden de zeehonden en bruinvissen de parken. Zij komen

[20] https://www.youtube.com/watch?v=5fODLiOEQ14

echter weer terug nadat de molens geplaatst zijn. Door nieuwe technieken kan deze overlast verminderd worden. Conclusie: windmolens-op-zee zijn goed voor de onderwaternatuur. In de toekomst kunnen er in de windparken mosselen en krab geteeld worden en kan er wellicht op kabeljauw worden gevist.

- Greenpeace schrijft op haar website[21]: "V*aak wordt beweerd dat het bouwen van windmolens in zee schadelijk zou zijn voor vissen en vogels. In Nederland staan al twee windparken in zee, voor de kust van Egmond. Vanaf de bouw is er uitvoerig onderzoek[22] gedaan naar hoe vissen en vogels reageren op de bouw van de parken en het draaien van de molens daarna. Uit dat onderzoek blijkt [23] eerder een postief dan een negatief effect. Kabeljauw voelt zich thuis tussen de windmolens, andere vissen hebben er geen interesse in. Ze zwemmen er gewoon doorheen. Dat geldt ook voor zeehonden en bruinvissen. Bij de bouw van windmolens moeten er palen in de grond worden geheid wat in theorie schadelijk kan zijn voor bruinvissen die daar gevoelig voor zijn. In de praktijk blijkt echter niet dat bruinvissen hier last van hebben. Voor aanvang van het heien zijn bruinvissen al op grote afstand vanwege de bouwactiviteiten. Trekvogels hebben vrijwel geen last van windparken. Ze vliegen er omheen of overheen. Het komt nauwelijks voor dat vogels worden geraakt door wieken. Aalscholvers hebben baat bij windparken want voor hen is dit een ideale plek om hun verenpak te drogen."*

- Bij de Universiteit van Nederland meldt de Prof. dr. Han Lindeboom in een video[24] verder nog het volgende. Meeuwen en sterns hebben geen last van windparken. Duikers en zee-eenden wennen aan parken. Op zee valt het aantal vogels dat door windmolens geraakt wordt mee. Relatief vliegen er op land naar schatting twee keer zoveel vogels tegen de wieken als op zee. De enige vogel die niet van de windmolenparken houdt zijn de jan-van-genten. Die mijden de parken omdat hun jachttechnieken worden verstoord door de draaiende wieken. Jan-van-genten zijn geen bedreigde diersoort. Ze komen over de hele wereld voor. Ze komen niet verder dan 200 km van de kust. Windmolen parken kunnen dan ook het beste geplaatst worden op locaties waar relatief weinig jan-van-genten voorkomen zoals in het noordelijke deel van de Nederlandse Noordzee.

- Voor het Noordzeeakkoord (2020) was slechts 0.3 % van de Noordzee beschermd natuurgebied[25]. In het kader van het Noordzee Akkoord is dit 12,5 % in 2030 geworden. De natuurorganisaties hadden een groter deel gewild. Ook is afgesproken dat natuurversterkend bouwen het uitgangspunt wordt bij de aanleg van de windmolenparken en alle infrastructuur op de Noordzee. Negatieve gevolgen bijvoorbeeld voor zeevogels worden zoveel mogelijk beperkt. De groei van duurzame energie vindt plaats met respect voor natuur en binnen de ecologische draagkracht

[21]https://www.greenpeace.org/nl/klimaatverandering/479/als-je-dit-leest-twijfel-je-nooit-meer-aan-windmolens/
[22]https://www.buwa.nl/fileadmin/buwa_upload/Bureau_Waardenburg_rapporten/06-466_BW_research_OWEZ_cumulative_effects-web.pdf
[23]https://www.nemokennislink.nl/publicaties/windpark-hindert-natuur-niet/
[24]https://www.youtube.com/watch?v=5fODLiOEQ14
[25]https://www.noordzee.nl/beschermde-gebieden/

van de Noordzee (persbericht[26] natuur- en milieuorganisaties na tekenen Noordzeeakkoord).

- Dat niet de hele **visserij sector** het akkoord ondersteunt lijkt dan ook met name te maken te hebben met de sterk vergrote rol van natuur t.o.v. visserij op de Noordzee. De natuurorganisaties en de vissers lijken hun instemming met meer **windmolens als onderhandelingsruimte** in te zetten om hun eigen doel te maximaliseren. Zij onderhandelen immers niet met elkaar maar met de overheid en die staat primair voor de energietransitie. Die moet je dan ook op dat punt onder druk zetten om je doel te bereiken: *"wij stemmen alleen in met meer wind indien we meer ruimte voor natuur / visserij krijgen"*. Het werkelijke belangen- en ruimteconflict zit echter niet bij wind (dat juist goed samen kan gaan met zowel natuur als visserij) maar tussen natuur en visserij.

- Het jaarlijkse **verlies aan inkomsten voor de Nederlandse visserij** in 2030 door het verlies aan visgronden voor alle dan geplande windparken (11,5 GW = 2,4 % van de Noordzee) is 1,5 miljoen euro per jaar. Dat is net zoveel als de opbrengst van 1 windmolen van 9 MW. Dus windparken leveren 11.500 MW / 9 MW = **1277 keer zoveel** per vierkante kilometer op voor de Nederlandse economie als visserij. Daarnaast zijn ze gunstiger voor de onderwaternatuur, dienen ze als kraamkamers voor vis en kan er in de toekomst ook kleinschalige visserij plaatsvinden met aangepaste vistechnieken. Bovendien zijn de vissers in het kader van het Noordzee akkoord met 120 miljoen euro gecompenseerd[27] voor het (toekomstig) verlies aan visgronden.

- Op de vraag waarom er niet gekozen is binnen het klimaatakkoord om alle nieuwe wind op zee te zetten antwoorden de **SER en de RES op hun** website [28] dat dat niet kan vanwege andere belangen in de Noordzee waaronder visserij. Ook wordt nog genoemd dat er ook **ruimte moet zijn voor natuur**. Maar niet dat de ruimte voor windparken ten kosten gaat van de vissers (en ook niet van de natuur) en ook niet dat windparken beter zijn voor de natuur dan visserijgronden. Met elke nieuwe windmolen gaat de natuur er op vooruit! Daarnaast staat er als reden dat er wind-op-land moet komen (en niet op zee) omdat het een van de goedkoopste vormen van duurzame energie is. Er staat helaas niet bij dat wind-op-zee nog goedkoper is (…).

- De bewering van de SER (op haar website onder klimaatakkoord), van de RES (op haar website), van de Volkskrant (7 januari 2021) en van andere media dat er **geen voldoende ruimte op zee** zou zijn is dan ook onjuist en onbegrijpelijk. Vooral gezien het belang van het zoeken naar een **maatschappelijk draagvlak** voor de energietransitie en een eerlijke discussie (belangenafweging) hierover.

[26]https://www.noordzee.nl/natuur-en-milieuorganisaties-steunen-noordzeeakkoord/
[27]https://windopzee.nl/onderwerpen-0/effect-op/activiteiten/visserij/
[28]https://www.klimaatakkoord.nl/elektriciteit/vraag-en-antwoord/waarom-is-windenergie-op-land-nodig-kunnen-we-niet-alles-op-zee-doen

- Een verzoek om verheldering van Windalarm bij het RES-secretariaat heeft geleid tot een factsheet van het ministerie van EZK die bovenstaande punten bevestigt (er waren ecologische beperkingen maar nu niet meer (…). Zie hiervoor ons position paper *"Klimaatakkoord wind-op-land doelstelling al gehaald".*

6. Inpassing additionele wind-op-zee ambitie

- We hebben momenteel een **internationaal elektriciteitsysteem**. Elektriciteit wordt uitgewisseld met bijvoorbeeld Duitsland, Frankrijk, Denemarken en Noorwegen. Ons systeem gaat daarnaast uit van **centrale opwek** op bepaalde punten. De drie nog in bedrijf zijnde kolencentrales staan alle aan de kust (Eemshaven, Maasvlakte, Raamsdonkveer). Het elektriciteitsnetwerk is daarom onder andere gericht op het **transporteren van grote hoeveelheden elektriciteit** vanuit de kust en vanuit Duitsland en België naar de rest van het land. Onlangs zijn extra stroomkabels gerealiseerd met Denemarken en Duitsland. Met het Groot Brittannië zijn daarover gesprekken gaande.
- Op haar website noemt **TenneT**, op basis van een eerste quick scan (2017), dat **3 GW** extra wind-op-zee kan worden ingepast in het bestaande net. Dit is dus bovenop de al geplande **11.5 GW** (2030). In totaal dus 11.5 GW + 3 GW = **14,5 GW**. Het lijkt dat het bij deze quickscan gebleven is terwijl (kosten van) aanlanding en inpassing van wind-op-zee essentiële informatie zou zijn geweest voor het maken van een keuze voor wind-op-land of wind-op-zee in het kader van het Klimaatakkoord (2019).
- Het subprogramma **Verkenning Aanlanding Wind op Zee (VAWOZ)** in het kader van het Programma Energiehoofdstructuur[29] heeft recent (december 2020) geconstateerd dat, op basis van een eerste snelle analyse, in totaal **21,5 GW wind-op-zee zonder substantiële investeringen** in het elektriciteitsnet kan worden opgenomen. Dat is dus substantieel meer dan de quickscan van TenneT in 2017. Dit wordt momenteel nader uitgewerkt.
- VAWOZ doet een interessante constatering. Het probleem met wind-op-zee is niet beperkte opwekcapaciteit, noch beperkte aanlandcapaciteit, maar onvoldoende **vraag naar deze duurzame elektriciteit** . Maximaal **4-6 GW extra** duurzame wind-op-zee (elektriciteit) kan aan het net worden toegevoegd vanuit een vraagperspectief bovenop de geplande doelstellingen (land en zee, zon en wind) voor duurzame energie binnen het klimaatakkoord (84 TWh). Dit punt werd onlangs nog duidelijk bij de wet op het opschalen van de wind-op-zee ambitie door de uitspraak[30] van Groen-Links kamerlid van der Lee (2 februari 2021).

  "*Op zich staan wij daar positief tegenover. We hadden wel aarzelingen bij de vraag of je al zo snel moet gaan veilen. Er zijn namelijk best wel wat zorgen of er wel voldoende vraag zal zijn naar de elektriciteit die door wind op zee geproduceerd gaat worden.*"
- Ontwikkeling van meer Wind-op-Zee dan de 11,5 GW + 4 tot 6 GW is daarom alleen zinnig indien de **vraag naar elektriciteit stijgt** (datacentra en elektrificatie van verkeer, industrie en verwarming). Of indien de extra elektriciteit wordt **omgezet in waterstof** (wat pas een grootschalige optie is op de middellange termijn vanwege nu nog hoge

[29] https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/overige-projecten/programma-energiehoofdstructuur
[30] https://www.itarch.nl/megaturbinesGein/uittreksel_kamercommissie.pdf

kosten) of indien een deel van de huidige duurzame elektriciteitsdoelstellingen voor wind-op-land naar zee wordt verplaatst.

- Dit betekent dat niet het aanbod van duurzame stroom een probleem is (die kan onbeperkt worden opgewekt tegen dalende kosten) maar de vraag naar stroom als zodanig. Dus door de **wind-op-land ambitie te vervangen** door een extra wind-op-zee ambitie is er **niet minder duurzame stoom beschikbaar** en loopt de energietransitie als geheel geen vertraging op. Het is niet "en wind-op-land en wind-op-zee" maar "of wind-op-land of wind-op-zee". Het zijn communicerende vaten! **De politiek kan hier dus kiezen**. Alle nog niet gerealiseerde wind-op-land kan daarom naar zee zonder enige consequentie voor de toekomstige duurzame energieopwek als eindresultaat.

7. Van wind-op-land naar wind-op-zee

- Gezien het bovenstaande dient de nog te vergunnen wind-op-land ambitie te worden **overgeheveld** naar wind-op-zee. Deze naar schatting **1,2 GW** (300 landwindturbines van 4 MW) wind-op-land kan vervangen worden door een extra wind-op-zee ambitie van **1 GW** (100 zeewindturbines van 10 MW). Een turbine met een zelfde vermogen levert op zee meer op omdat hij meer uren kan draaien. Bovendien worden de turbines hoger. Dit vergt een additionele ruimte op zee van slechts **100 km²** (10km x 10km), minder dan helft van de oppervlakte van Amsterdam (220 km^2). Het Nederlandse deel van de Noordzee is 1,5 keer zo groot als het Nederlandse vasteland. Voor de Amsterdamse ambitie van 50 MW zijn dit **5 windturbines op zee** waarvoor een oppervlakte van 3 vierkante kilometer nodig is. In 2024 produceren moderne windturbines 15 MW (en naar verwachting 23 MW tegen het eind van het decennium) en hebben relatief een hogere opbrengst waardoor de benodigde ruimte op zee nog minder is en slechts **3 turbines** nodig zijn voor de hele Amsterdamse ambitie.
- Om ook binnen **wind-op-zee burgerparticipatie** te faciliteren is er op 2 februari een Tweede Kamer motie[31] van PvdA en CDA aangenomen dat projecten waar inwoners (coöperaties) bij betrokken zijn een hogere prioriteit krijgen binnen het tender proces. Dit biedt potentie voor de huidige Amsterdamse energiecoöperaties zoals Amsterdam Energie, Zuiderwind en de Windvogel te investeren in een Amsterdams windturbine-park op zee. Uiteraard zal Windalarm dit van harte ondersteunen en haar achterban oproepen deel te nemen. Een eerste (algemeen) kennismakingsgesprek met de Amsterdamse windcoöperaties heeft al plaatsgevonden.
- Recente beleidskaders, waaronder de **Nationale Omgevingsvisie (NOVI)**, ondersteunen een **beleidswijziging** van wind-op-land naar wind-op-zee.
- Gezien de weerstand rondom windenergie op land, de overlast die deze veroorzaakt en de moeilijke ruimtelijke inpassing in Nederland dient onderzocht te worden of ook (een deel van) de **windturbines in de pijplijn** kunnen worden overgeheveld naar zee. Er dient hier een integrale maatschappelijke afweging gemaakt te worden.

[31] https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=705e8858-0f2f-474a-b712-c59c40536c23&title=Motie%20van%20de%20leden%20Agnes%20Mulder%20en%20Moorlag%20over%20burgerparticipatie%20bij%20windparken%20op%20zee.pdf

- Wij verzoeken de Tweede Kamer om de taakstelling van het Programma Energiehoofdstructuur te verbreden en bovenstaande opties op korte termijn te verkennen zodat deze informatie ingebracht kan worden binnen de onderhandelingen voor het komend coalitieakkoord.
- Op 9 mei 2021 stelde de heer Harm Jeeninga, Director Market bij TNO Energie Transitie, op een expert meeting van de gemeente Doetinchem, dat je de wind-op-land ambitie net zo goed op zee kunt doen. Dat is zelfs beter voor de effectiviteit van het energiesysteem. Hij pleit vanuit energiesysteemefficiëntie voor wind-op-zee en zon-op-dak. Zie annex 2 voor complete uitspraak en link naar de video.
- De verkiezingsprogramma's[32] van bijna alle politieke partijen pleiten voor (meer) wind-op-zee en geen verdere groei voor wind-op-land na halen van de huidige klimaatakkoorddoelstellingen. GroenLinks pleit zelfs voor een verhoging tot 23 GW in 2030. Geen enkele partij noemt nog expliciet wind-op-land in haar verkiezingsprogramma.
    - Wij hopen op een politieke herbezinning en willen afsluiten met de woorden van Pieter Omtzigt (Volkskrant, 9 november 2020): "*Naast regeerakkoorden zijn er 'maatschappelijke akkoorden' gekomen, zoals het klimaatakkoord. Nieuwe regelingen worden achter een onderhandeltafel bedacht. Daar zijn per definitie maar een aantal partijen aanwezig, om de onderhandelingen overzichtelijk te houden. Vervolgens wordt de uitkomst van deze onderhandelingen in politiek beton gegoten.*"

Voor vragen of suggesties

Naut Kusters, n.kusters@windalarm.org

[32] https://netvouz.com/koks/folder/4971429858541720776/pers+en+wetenschap+VERKIEZINGSPROGRAMMAS

Annex 1. Toelichtingsbrief Ministerie van EZK

De volgende toelichtingsbrief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (markeringen in geel door Windalarm) is gepubliceerd op de website van het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NPRES).

Onderbouwing gemaakte keuzes in het Klimaatakkoord rond wind en zon
Ministerie van EZK, januari 2021

1. Klimaatakkoord en 84 TWh grootschalige hernieuwbare elektriciteit in 2030

- In het Klimaatakkoord is een doelstelling opgenomen voor hernieuwbare elektriciteit van 84 TWh. Die valt uiteen in 49 TWh wind op zee en tenminste 35 TWh hernieuwbaar op land. Het merendeel van de groene elektriciteit in 2030 komt dus van windmolens op zee;
- De doelstelling van tenminste 35 TWh is niet verder uitgesplitst in wind of zon. Die keuze is aan de provincies en gemeenten uit de 30 RES regio's.;
- Het totaal van 84 TWh is gebaseerd op de benodigde reductiedoelstelling van CO_2. Het kabinet heeft in het regeerakkoord bepaald dat Nederland in 2030 49% CO_2[33] dient te reduceren ten opzichte van 1990.
- In 1990 was de totale uitstoot aan broeikasgassen in Nederland ongeveer 228 miljoen ton CO_2 equivalenten[34] (228 megaton, afgekort Mton). In 2030 moet die uitstoot 49% lager zijn, dus 116 Mton. Zonder het Klimaatakkoord zou de uitstoot in 2030 op 165 Mton uitkomen. Het Klimaatakkoord moet dus zorgen voor nog eens 49 Mton minder broeikasgassen in het jaar 2030.
- In het Klimaatakkoord is een verdeling opgenomen over de sectoren. Voor de sector elektriciteit is de opgave 20,2 Mton CO_2. Deze verdeling is gebaseerd op een rapport van PBL uit 2018, waarbij is uitgegaan van een kosteneffectieve invulling van de opgave die tevens passend is bij de lange termijn opgave (Link naar Kamerbrief).
- Uitgangspunt voor het Klimaatakkoord was dat met het nemen van maatregelen in Nederland, dit niet tot een extra CO2-uitstoot zou leiden in de rest van de Europese Unie zou leiden. Dit betekende onder andere dat de elektriciteitsproductie die mogelijk weg zou vallen door het verbod op het gebruik van kolen, moest worden vervangen door hernieuwbare opwek. Daarnaast moest er rekening worden gehouden met de extra elektriciteitsvraag vanuit de andere sectoren. Dit resulteerde in een opgave van grofweg 90 TWh hernieuwbare elektriciteit. Daarbij was de verwachting dat circa 7 TWh zou worden ingevuld met kleinschalig zon-PV[35], waarmee 84 TWh aan meer grootschalige hernieuwbare elektriciteitsproductie resteerde.

---

[33] De doelstelling van 49% is opgenomen in het regeerakkoord en in de Klimaatwet. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) concludeert dat het Nederlandse doel van 49% reductie in 2030 passen bij het beperken van de mondiale opwarming tot 2°C in 2050 (Analyse Regeerakkoord Rutte-III: Effecten op klimaat en energie, 30 oktober 2017).

[34] Niet alleen CO_2 draagt bij aan het broeikaseffect. De uitstoot van het totaal aan broeikasgassen waaronder bijvoorbeeld ook Methaan is daarom teruggebracht tot "CO_2-equivalenten".

[35] Kleinschalig zon-pv zijn installaties met een piekvermogen van minder dan 15 kW die op daken van huizen liggen en onder de salderingsregeling vallen (bij een vermogen van 300Wp van 1 paneel betekent dit dat de grens momenteel ligt bij 50 panelen). Bewoners mogen hun opgewekte elektriciteit aftrekken van hun huishoudelijk gebruik. Hieruit volgt

- Met 84 TWh hernieuwbare elektriciteit in 2030 voldoen we nog niet aan de doelen uit de Klimaatwet. Daarin is immers een doel van 95% CO2 reductie in 2050 opgenomen. Met 84 TWh hernieuwbare elektriciteit in 2030 zal onze elektriciteitsvoorziening voor ongeveer 70% bestaan uit hernieuwbare bronnen. Maar we gebruiken meer energie dan elektriciteit en de verwachting is ook dat het gebruik van elektriciteit in de gebouwde omgeving, industrie en mobiliteit zal groeien. Dit betekent ook dat na 2030 er sprake zal zijn van groei van de benodigde hernieuwbare elektriciteit. Hoe hoog dit moet zijn en wat dat eventueel betekent voor een verdere groei van wind en zon op zee en op land, is nog geen besluit genomen.

2. Toelichting op aandeel windenergie op zee

- Windenergie op zee: in de routekaart 2030 voor wind op zee staat beschreven dat er in 2030 in totaal 11,5 GW wind op zee moet zijn gerealiseerd:

  - Het regeerakkoord vormt de basis voor deze routekaart. Hierin staat dat met windenergie op zee een extra reductie van de CO_2-uitstoot gerealiseerd dient te worden van 4 megaton (dit is ten opzichte van het basis-pad uit de Nationale Energieverkenning 2016).
  - Deze 4 Mton vertaalt zich in een totale omvang van de windparken op zee van circa 11,5 gigawatt (GW) in 2030. Voor windenergie op zee gaat het Planbureau voor de Leefomgeving uit van 9,4 GW in 2030 (NEV 2016-scenario vastgesteld en voorgenomen beleid). Een uitstootreductie van 4,0 megaton CO_2 is equivalent aan 2,1 GW extra windenergie op zee daar bovenop. Zie “Nationale kosten Energietransitie in 2030”, Planbureau voor de Leefomgeving, 3 april 2017. Totaal dus 2,1GW + 9,4GW = 11,5GW.
  - Rekening houdend met de ten tijde van de routekaart windenergie op zee 2030 al bestaande windparken (circa 1 GW) en de te realiseren windparken uit de toe bestaande routekaart windenergie op zee tot en met 2023 (circa 3,5 GW), betekent dit dat er tussen 2024 en 2030 windparken bij moeten komen met een gezamenlijk vermogen van circa 7 GW.
  - De locaties van deze windparken op zee zijn reeds gereserveerd in het nationaal waterplan.
  - Belangrijk is dat de routekaart concreet tenders en windparken benoemt met een totaal vermogen van 10,6 GW. De benodigde 7 GW bovenop bestaande routekaarten en windparken kon niet gerealiseerd worden vanwege ecologische beperkingen (zie pagina 7 van de routekaart).
  - Om verdere doorgroei van windenergie op zee mogelijk te maken bovenop de 11,5 GW, werd nader ecologisch onderzoek aangekondigd. Op basis van dit onderzoek bleek in 2019 (p.11 bovenaan) dat de genoemde 11,5 GW toch past binnen de instandhoudingsdoelen van natuur en ecologie.

- In het Klimaatakkoord is de bovenbeschreven 11,5 GW opgenomen als doel. Dat komt overeen met de 49% CO_2 reductiedoelstelling. Gegeven de door PBL destijds gehanteerde

---

automatisch dat grootschalige opwek via zon-pv een minimaal piekvermogen heeft van 15kW. Dit is ook een eis vanuit de Subsidieregeling Duurzame Energie++ (SDE++).

aanname van 4.300 vollasturen[36] correspondeert 11,5 GW met 49 TWh aan opgewekte elektriciteit.

- Ook is in het Klimaatakkoord overeengekomen om extra windenergie op zee te onderzoeken en te realiseren, als de vraag naar hernieuwbaar geproduceerde elektriciteit aantoonbaar toeneemt. Er is een Noordzee-overleg onder leiding van een onafhankelijk voorzitter gestart, om afspraken te maken over deze verdere groei.

- Momenteel worden er plannen ontwikkeld voor meer windenergie op zee, zowel tot 2030 als daarna.

  - Meer windenergie op zee om 49 TWh te halen. Op basis van een meer voorspelling van de daadwerkelijke productie van de geplande windparken tot 2030 is duidelijk geworden dat de geplande uitrol van de routekaart windenergie op zee 2030 onvoldoende is om de beoogde 49 TWh in 2030 te realiseren. Er zou 700MW aan extra windcapaciteit nodig zijn om zeker te zijn dat de doelstelling uit het Klimaatakkoord gehaald wordt. Dit is per brief gemeld aan de Tweede Kamer (p.10 bovenaan).

  - Meer windenergie op zee om 55% CO_2 reductie in 2030 te halen. De Europese Commissie en het Europese Parlement hebben zich uitgesproken voor een ambitieuzere CO_2-reductiedoelstelling in 2030. Als gevolg hiervan kunnen ook nog extra windparken voor of in 2030 nodig zijn. In het Klimaatakkoord is hierover afgesproken dat bij het realiseren van extra windparken voor 2030 recht wordt gedaan aan de juiste balans van belangen en er voldoende ecologische ruimte moet zijn. Het daadwerkelijke besluit over waar en wanneer extra windparken komen, zal- na overleg met belanghebbenden (waaronder het Noordzeeoverleg)- worden genomen als duidelijker is hoe groot de extra opgave in 2030 is en een integrale afweging kan worden gemaakt. Dit zal niet meer in deze kabinetsperiode plaatsvinden. Een Studiegroep Klimaatopgave Green Deal brengt hierover dit voorjaar een advies uit. In het Klimaatakkoord is in beeld gebracht dat voor een 55% scenario ca. 120 TWh aan hernieuwbare elektriciteit dient te worden gerealiseerd.

  - Meer windenergie om klimaatdoelen voor 2050 te halen. In het Programma Noordzee 2022-2027 zal het kabinet, conform de afspraken in het Noordzeeakkoord, 20 tot 40 GW aan nieuwe gebieden voor windenergie op zee aanwijzen. Hierbij wordt uitgegaan van 27 GW, hetgeen is gebaseerd op de scenario's en toekomstpaden uit de Noordzee Energie Outlook. 27 GW is immers het minimum dat- aanvullend op de circa 11,5 GW uit de huidige routekaart windenergie op zee 2030- nodig is om tot 38 GW te komen, wat volgens deze scenario's in 2050 minimaal nodig is.

[36] De term vollasturen behoeft enige toelichting. Dit is een eenheid voor de effectieve (jaar)opbrengst van een energiebron met een wisselend vermogen (zoals zonnepanelen en windmolens). Het aantal vollasturen kan worden gezien als de tijdsduur waarin de energiebron effectief op vol vermogen energie heeft geproduceerd. Het aantal vollasturen wordt berekend door het aantal jaaruren (24*365) te vermenigvuldigen met de productiefactor/rendement van de energie installatie. Voorbeeld: een windmolen met een productiefactor van 35% (wat op land momenteel normaal is), leidt tot 0,35*8.760= 3.066 vollasturen. Het vermenigvuldigen van het vermogen van de turbine met het aantal vollasturen levert vervolgens de jaarproductie. Indien de genoemde windmolen een vermogen heeft van 4 MW, levert deze windmolen op jaarbasis 4*3.066=12.264 MWh. Oftewel 0,012 TWh.

3. Toelichting op aandeel hernieuwbaar op land

In het Klimaatakkoord is overeen gekomen om in 2030 35 TWh aan grootschalige elektriciteit op te wekken. De onderbouwing van de 35 TWh is als volgt:

- Met de invulling van een groot deel van de opgave met extra wind op zee en de hiervoor geschetste beperkingen t.a.v. ecologie op de Noordzee, resteerde nog een aanvullende opgave om in 2030 49% minder uit te stoten. Daarnaast hebben veel gemeenten en provincies beleid vastgelegd om bij te dragen aan het oplossen van de klimaatopgave. Een manier om dat te doen is via wind en zon op land, zowel met kleinschalige opwek als de meer grootschalige opwek.
- Grootschalig wil zeggen wind en zon met een piekvermogen van tenminste 15 kW. Hieronder vallen dus niet de panelen die op daken van burgers liggen. Door het PBL werd ten tijde van het Klimaatakkoord uitgegaan van een productie uit deze kleinschalige zon op dak van 7 TWh in 2030. Dit is een raming die mede afhankelijk is van de mate waarin burgers investeren in zonnepanelen. Indien de groei harder gaat dan PBL heeft verondersteld, mogen regio's het surplus meetellen bij de RES'en, indien besloten wordt tot een extra opgave bovenop de 35 TWh. De onderbouwing hiervan is gelegen in de constatering dat opwek via salderen duurder is dan via grootschalige wind/zon dat bekostigd wordt via de SDE++ regeling.
- De 35 TWh hoeven niet gerealiseerd te worden met allemaal nieuwe windturbines en zonneparken. Ook voor het Klimaatakkoord waren er doelen voor wind op land (6.000MW in 2020) en werd de realisatie van zon-pv financieel ondersteund met de SDE+. Door het NPRES is recent de huidige realisatie en pijplijn in kaart gebracht. Per 01-01-2020 is inmiddels voor ca. 9,9 TWh aan productie van hernieuwbare elektriciteit gerealiseerd. Het grootste deel hiervan is productie uit wind op land, nl. ca. 7,4 TWh en de rest is productie uit grootschalige zon-pv, nl. ca. 2,5 TWh. Daarnaast is- kijkend naar alle in voorbereiding zijnde projecten met subsidiebeschikking voor SDE+- de verwachting dat er in de komende jaren nog voor ca. 16,9 TWh bij gaat komen (pijplijn). Hiervan is naar schatting ca. 11,0 TWh uit wind op land en ca. 5,9 TWh uit grootschalige zon-pv. Huidig en pijplijn samen komen dan uit op ca. 26,8 TWh, waarvan 8,4 TWh zon-pv en 18,4 TWh wind op land. Dit betekent dat de resterende opgave circa 8 TWh bedraagt (bron: factsheet).
- 8 TWh komt overeen met (uitgaande van 950 vollasturen voor zon en een gemiddelde van 3350 voor wind (PBL advies basisbedragen SDE++ 2020):
  - Bij 100% wind: 597 turbines van 4 MW
  - Bij 100% zon: 8,4 GW (6.300 hectare zonneparken of 5.300 hectare zonnedaken)
  - Bij 50/50% wind en zon: 299 turbines van 4 MW 4,2 GW zon.

4. Conclusie

Concluderend kan worden gesteld dat er twee hoofdredenen zijn voor de verdeling zoals overeen gekomen in het Klimaatakkoord. Om te beginnen is het aandeel windenergie op zee begrensd door de destijds beschikbare gegevens over de ecologie. Anderzijds is de verdeling een uiting van de ambitie van de gemeenten en provincies om gezamenlijk te werken aan de klimaatopgave. Daarbij past dat er ook hernieuwbare opwek op land plaatsvindt. Verder kan worden geconcludeerd dat er voor 2030 nog meer hernieuwbare elektriciteit gerealiseerd dient te worden , om de door de Europese Commissie voorgestelde 55% CO_2 reductie in 2030 te behalen. Op grond van het Klimaatakkoord gaat het om 120 TWh – 84 TWh = 36 TWh. Een studiegroep heeft hiervoor de mogelijkheden in beeld gebracht.
Een besluit daarover is aan het volgende kabinet.

Annex 2

TNO visie: wind doelstelling kan beter naar zee

De heer Harm Jeeninga, Director Market bij TNO Energie Transitie

9 mei 2021 op een expert meeting in Doetinchem, www.windalarm.org/tno (voor video)

(tekst tussen haakjes en cursief van Windalarm / NLOW)

Het is van belang dat je een balans hebt tussen zon en wind en ook andere vormen van energie. Dan is het veel makkelijker om het energie systeem te balanceren. Voor wind maakt het in de basis niet zo ontzettend veel uit je dit nu op land of op zee zet. Ik zou het me best wel voor kunnen stellen dat op het moment dat we met zijn allen besluiten dat we een versnellingsslag op zee doen, dat we dan minder wind-op-land neer kunnen zetten. De ruimte voor het plaatsen van wind-op-zee is buitengewoon veel groter. Je kunt er grote windturbines kwijt, de windcondities zijn ook gunstiger. Je hebt ook nog kans dat de vergunningstrajecten sneller lopen. Maar nogmaals, dan zou je wel het plaatsen van minder windturbines op land moet compenseren door een versnellingslag op zee

Het is van belang dat je de energievraag en productie heel dicht bij elkaar brengt, en het zodanig in elkaar past dat je het goed met elkaar af kunt stemmen. Een hele belangrijke (*toekomstige*) energievraag in de bebouwde omgeving is toch je elektrische auto en je verwarming. Dat kan je lokaal combineren met Zon-pv (*zon op dak, bebouwde omgeving*), en dat heb je een systeem wat heel goed uitgebalanceerd is. Dat kun je koppelen met een heel groot stuk wind-op-zee waardoor je hopelijk toch de hele energievoorziening in Nederland samen meteen stuk flexibiliteit in de industrie (*door afschakelen van bijvoorbeeld de aluminium smelterijen tijdens windstilte en gebrek aan zon*) goed op elkaar aan laat sluiten. Dus het feit dat je juist in de bebouwde omgeving veel samenbrengt op wijkniveau geef je ook de sturingsmogelijkheden om te voorkomen dat je congestie problemen krijgt (*die nu overal ontstaan vanwege windturbines en zonneweides in de haarvaten van het net, kleinere dorpen. Dit leidt tot 2 miljard aan netverzwaringskosten die je dus kunt voorkomen, door juist wind-op-zee en zon-op-dak te doen*)

Harm Jeninga, Linkedin profiel
Als Director Market verantwoordelijk voor de onderzoeksprogrammering, programmamonitoring en -evaluatie en acquisitie.
Onderhouden van de contacten met de belangrijkste accounts waaronder Topsector Energie (TKI-directies) en Ministerie van Economische Zaken.
Bestuurs- en adviesfuncties:

- Klimaatakkoord: lid elektriciteitstafel, 2018 – heden
- TKI (Top sector Energie) Wind op Zee, bestuurslid, 2017 – heden
- Lid Strategische Programma Advies Commissie (SPAC) van de TKI EBI, 2017 – heden
- Bestuurslid Advanced Dutch Energy Materials Innovation (ADEM), 2016 – heden
- Far and Large Offshore Wind (FLOW), bestuurslid, 2016 – 2017
- European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI), nationale vertegenwoordiger Energie, 2015 - heden

[redacted]

Van: [redacted]@overmorgen.nl>
Verzonden: woensdag 3 november 2021 11:40
Aan: [redacted]; [redacted]
CC: Demis Iossifidis
Onderwerp: offerte Afwegingkader A'dam
Bijlagen: 261021 Aanvullende offerte Afwegingskader Amsterdam.docx

Beste [redacted] en [redacted]

Zoals besproken nog even de offerte t.b.v. extra werkzaamheden voor het afwegingskader RES Amsterdam.
We hebben de uren voor de vormgeving verdisconteerd in de uren van Anouk. We zijn uitgegaan dat we tot het eind van het jaar werk hebben aan het kader.
Uren voor januari niet meegenomen, evt. kunnen we hier nog een optie oid aan toevoegen? Met aantekening dat we die uren alleen inzetten indien noodzakelijk.

Graag horen we of jullie akkoord zijn en of de opbouw zo duidelijk is. Uiteraard zijn we beschikbaar om een toelichting te geven.

Als jullie akkoord zijn, dan kan ik hem daarna definitief maken en toesturen.

Groet,
[redacted]

OVER MORGEN

Kleine Koppel 26
3812 PH Amersfoort
Ik werk ma-di-do-vr

Bel mij mobiel: +[redacted]

Blijf op de hoogte over morgen.

| nieuwsbrief

Over Morgen begint nu.

"Ik mail soms op tijdstippen buiten kantoortijden omdat mij dit goed uitkomt. Voel je vrij om pas te reageren in jouw eigen werktijd"

Kleine Koppel 26
3812 PH Amersfoort

+[redacted]

info@overmorgen.nl
overmorgen.nl

IBAN NL48RABO0145534111
BIC RABONL2U
BTW 8145.82.035.B01
KVK 27243218

Gemeente Amsterdam
T.a.v. [redacted]
Per e-mail: [redacted]@amsterdam.nl

DATUM 3 november 2021

CONTACTPERSOON [redacted]
[redacted]vermorgen.nl

ONS KENMERK

ONDERWERP Aanvullende offerte Amsterdam afwegingskader

Geachte mevrouw [redacted] beste [redacted]

Vanuit het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) van de Provincie Noord-Holland is Over Morgen betrokken bij het uitwerken en opstellen van het afwegingskader als onderdeel van de reflectiefase na de RES 1.0.

Om in korte tijd te komen tot een afwegingskader dat alle zorgen, wensen en behoeften die in de stad leven goed in beeld brengt, is het belangrijk dat alle input die rondom het proces van de RES 1.0 is meegegeven, goed meegenomen wordt. Het gaat onder andere om het volledig doornemen van raadsadressen, vragen en chatsessies uit inspraakavonden en reacties op de Omgevingsvisie 2050. Deze exercitie vraagt om extra capaciteit die niet is voorzien in de oorspronkelijke opdracht vanuit het SPDE.

Hieronder kun je onze offerte vinden voor het maken van een afwegingskader. In de offerte beschrijven we welke werkzaamheden we extra uitvoeren en de benodigde investering voor die werkzaamheden.

Als je vragen of opmerkingen hebt, kun je bellen of mailen.
We kijken uit naar een succesvolle samenwerking de komende periode.

Met vriendelijke groet,
Over Morgen B.V.

[redacted]
Adviseur Energie & Klimaat

DE VRAAG VAN AMSTERDAM EN ONZE OPLOSSING

Over Morgen ondersteunt de gemeente Amsterdam bij de volgende opgave:

Het uitwerken en opstellen van het afwegingskader, zowel in schrijven als denken en product maken.

De planning is om eind van het jaar een afwegingskader gereed te hebben. De ondersteuning vindt plaats als aanvulling op het RES-team, in nauwe afstemming met andere betrokken partijen en stakeholders in de politieke context van Amsterdam.

Uitwerken en opstellen van het afwegingskader

In afstemming met de projectleider en het kernteam RES van de gemeente Amsterdam zijn we volop bezig met het proces om toe te komen tot een afwegingskader als onderdeel van de reflectiefase die Amsterdam heeft ingericht na de RES 1.0. Het afwegingskader zal helpen om een zorgvuldige afweging te maken, binnen de aangewezen zoekgebieden, over de inzet van duurzame opwek in de verschillende gebieden. Met dit afwegingskader bereidt Amsterdam zich voor op een open en constructief gesprek in de volgende fase van het RES-proces.

Onze adviseurs [redacted] en [redacted] zijn namens SPDE aan de slag om het afwegingskader in nauwe samenwerking met het projectteam RES vorm te geven. Om te voldoen aan de extra inzet en benodigde capaciteit zullen zij de komende maanden hun werkzaamheden voor het afwegingskader intensiveren. Daarnaast voegen we een junior adviseur toe aan het team: [redacted] Zij zal zorgen voor de extra inzet die we de komende nodig hebben om te komen tot een afwegingskader dat volledig, overzichtelijk en visueel aantrekkelijk is.

In de verdeling van het werk is [redacted] de projectleider. Zij is het eerste aanspreekpunt en maakt de strategische keuzes die nodig zijn, sluit aan bij overleggen en zorgt ervoor dat tussentijdse producten op tijd getoetst worden. [redacted] ondersteunt [redacted] en is plaatsvervangend projectleider. Zijn rol is primair het vullen van de inhoud van het afwegingskader, hij ziet erop toe dat het kader volledig is en waarborgt de kwaliteit. Daarnaast waarborgt hij dat het kader visueel aantrekkelijk is. Tot slot is [redacted] aangesloten om nader uitzoekwerk te doen: het uitgebreid doornemen van de input uit de stad (o.a. raadsadressen) die rondom het RES - winddossier is meegegeven aan de gemeente.

Benodigde investering

Het doel is om begin december het afwegingskader in definitieve vorm op te leveren. Dit vraagt om een intensivering van de inzet zoals die tot nu toe is ingeschat. Niet alleen omdat de inhoud van het kader in korte tijd gevuld moet worden, maar ook omdat er flexibiliteit vereist is om aan te sluiten bij overleggen van het RES team, overleggen met de wethouder, het aansluiten bij de klankbordgroepen etc.

De gemiddelde verdeling in uren zal als volgt zijn:

- Anderhalve dag per week (12 uur per week) tot december voor [redacted]
- Twee dagen per week (16 uur per week) tot december voor [redacted]
- Anderhalve dag dagen per week (12 uur per week) tot december voor aanvullende ondersteuning door [redacted]

In de initiële begroting vanuit het SPDE[1] is begroot dat er per week in totaal 11 uur wordt gespendeerd aan het opstellen en uitwerken van het afwegingskader, en aan alle afstemmingsmomenten. In deze offerte maken we de aanvulling inzichtelijk die nodig is bovenop deze initieel begrote 11 uur per week.

[1] Offerte verzonden aan [redacted] d.d.23 september, ref. DI/210923, 'Offerte Amsterdam na RES 1.0'

DE BENODIGDE INVESTERING

De werkzaamheden lopen van medio oktober tot medio december 2021 (8 weken). Voor het uitvoeren van de werkzaamheden gaan we uit van een tarief van [redacted],- per uur voor [redacted],- voor [redacted] en [redacted],- voor [redacted] De 11 uur per week die in de offerte van het SPDE stonden zijn afgehaald van het overzicht hieronder, zodat enkel het meerwerk overblijft.

ONDERDEEL	**AANTAL UUR PER WEEK** (gemiddeld) t/m week 51	**INVESTERING**
▪ Doornemen en verwerken van input gegeven door bewoners en organisaties gerelateerd aan windmolens als onderdeel van het afwegingskader ▪ Overlegmomenten en afstemming ▪ Afwegingskader opstellen en vormgeven	▪ [redacted] 8 uur per week tot **medio** december met een uurtarief van €[redacted]- ▪ [redacted] Iossifidis 13 uur per week tot **medio** december met een uurtarief van €[redacted] ▪ [redacted] 8 uur per week tot **medio** december met een uurtarief van €[redacted]	€[redacted] €[redacted]0 €[redacted]
TOTAAL		€[redacted]

De tarieven zijn inclusief reis- en onkostenvergoeding en exclusief BTW. Als we op verzoek extra werkzaamheden uitvoeren of als de opdracht verandert, maken we direct nieuwe afspraken. Op de opdracht zijn Algemene inkoopwaarden Amsterdam van toepassing.

Gaan jullie akkoord met deze offerte? Stuur dan een ondertekend exemplaar (met het opdrachtnummer) naar ons terug – en we beginnen!

Met vriendelijke groet,
Over Morgen B.V.

[redacted]

Voor akkoord opdrachtgever d.d.: _____
Gemeente Amsterdam

[redacted]
Senior Policy Advisor Urban Planning and Sustainability

Bijlage: curriculum vitae van [redacted] en [redacted]

[redacted]

Van: [redacted]@rivm.nl>
Verzonden: woensdag 30 juni 2021 12:03
Aan: [redacted]@ziggo.nl'
CC: [redacted]
Onderwerp: onderzoek windturbines en gezondheid

Geachte mevrouw [redacted],

We hebben begrepen dat u met het Ministerie van EZK heeft gesproken over onderzoek naar windturbines en gezondheid. Daarbij heeft de DG toegezegd dat u, samen met andere Amsterdamse artsen, uw inzichten kunt delen met het RIVM.

Binnen het nieuwe Expertisepunt Windenergie en Gezondheid start het RIVM na de zomer met een verkenning van opties voor gezondheidsonderzoek rond windturbines in Nederland. Om te bepalen welk onderzoek zinvol en haalbaar is, dient eerst duidelijk te worden welk doel dat onderzoek moet dienen. In dit proces is het belangrijk om te horen van omwonenden, betrokken artsen en andere belanghebbenden welke doelen zij zien en daarmee wat eventueel onderzoek op zou moeten leveren.

Op dit moment wordt een plan van aanpak uitgewerkt en daarin zullen we ook opnemen hoe we u, net als betrokken burgers en andere (vertegenwoordigers van) belanghebbenden, daarin betrekken. Het delen van uw inzichten zal voor ons waardevol zijn en bijdragen aan een overzicht van zinvolle opties voor onderzoek.

Wij zullen u op de hoogte houden van de voortgang. Natuurlijk ben ik graag bereid een en ander telefonisch toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)
Centrum Duurzaamheid, Milieu en Gezondheid (DMG)

National Institute for Public Health and the Environment
Centre for Sustainability, Environment and Health

+[redacted]
[redacted]@rivm.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl *De zorg voor morgen* begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 30 maart 2021 12:51
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Onderzoeken artsen en wind

Urgentie: Hoog

Dag [redacted] en [redacted]
Vraag van [redacted] gezien de brief van artsen in Noord en de algehele brief over het RIVM onderzoek verwacht Joris vragen in de raad morgen.

Willen jullie aub zorgen voor een annotatie met alle feiten over gezondheid op een rij, aan te leveren **voor 12:30 bij** [redacted] **morgen?**
In de ochtend wordt duidelijk welke vragen er precies komen.
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator Regionale Energiestrategie Amsterdam

Programma Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Ruimte en Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M + [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma t/m do, niet op vrijdag
afspraken via [redacted]@amsterdam.nl

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 12 maart 2021 11:11
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Op naar maandag.....
Bijlagen: 2103112 RES Communicatie week 10.docx

Collega's,

Zie het voorlopig laatste overzicht van de communicatie-activiteiten, bijna alles in het 'groen'.
Op naar de volgende mijlpaal…. digitale informatiebijeenkomsten!
Daarvoor maak ik een opzet, maandag ter bespreking in ons reguliere RES-maandagoverleg.

Voor overzicht van reacties op social media, zie
https://in.coosto.com/reporting/public/d/603f5c19d44c17001272b1ca

Met ondernemende groet van [redacted]

Gemeente Amsterdam
Sr. Communicatiestrateeg a.i. duurzaamheid
M [redacted]

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

RES Communicatie-planning week 10
Vrijdag 12/3.

TO DO

Activiteit	Taak	Af	Bijzonderheden	Inhoudelijke check
Persbericht	[redacted]	Maandag		[redacted]
Media-distributielijst		Vrijdag	Vakmedia	
QandA's wethouder tbv interviews	Bas	Maandag	[redacted]	[redacted]
QandA's website obv FAQ.	[redacted]	Donderdag	[redacted]	[redacted]
Tekst website	[redacted]	Woensdag	[redacted]	[redacted]
Kaartje	[redacted]	Woensdag, einde dag. 17:00	Een kaart algemeen met legenda, Een kaart per zoekgebied.	[redacted]
Nieuwsbrief Duurzame Energie	[redacted]	Donderdag	[redacted]	[redacted]
Nieuwsbrief gemeente + stadsdelen	[redacted]	Donderdag	Redactie [redacted]	[redacted]
Mail-beantwoording vanaf donderdag Kleine aanpassing	[redacted]	Donderdag	Tekst standaard mailbericht	[redacted]
Mail aan relaties (stadsdelen, buurgemeentes, Werkgroep NHZ En andere zie stakeholder lijst)	[redacted]	Donderdagmiddag	Brieftekst (mail) uit + Pb + kaart-pdf	[redacted] Of met Nieuwsbrief
Distributielijst	[redacted]	Dinsdag/donderdag		[redacted]
Plan info-bijeenkomsten	[redacted]	**Vrijdag**		**MAANDAG 15/3 IN OVERLEG**
Telefoonlijst WH Stakeholders	[redacted]	Maandag	Di-mi belt WH relaties	Weesp en waterland erbij.

				Álle buurgemeentes erbij.
Telefoonnummers buurgemeentes	[redacted]	Dinsdag/donderdag		
Intranetbericht	[redacted]	Donderdag	Redactie via [redacted] Tijdig inseinen	[redacted]
Afstemming Communicatie met buurgemeenten	[redacted]	Donderdagmorgen	Loopt al…	
Afstemming Comm. stadsdelen	[redacted]	Woensdag Donderdag	Loopt al.	
Afstemming RES	[redacted]	Maandag-woensdag	Is gebeurd!	
Afstemming RES-Comm	[redacted]	Woensdag-donderdag	Nathalie/ gebeurd.	
Interview RES-WH	[redacted]	Dinsdag Woensdag	[redacted]	
Dagelijkse monitor	[redacted]	Dagelijks	[redacted] a	**Zie mail met link naar dagelijkse Coosto-dashboard**

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: zondag 14 maart 2021 20:02
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Opzet digitale informatiebijeenkomst
Bijlagen: Digitale Informatiebijeenkomsten.docx

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Collega's,

Ten behoeve van ons RES-overleg maandag 15 maart stuur ik jullie hierbij een opzet van de beoogde informatiebijeenkomsten - onze volgende uitdaging!

Tot maandagmorgen!

Groet, [redacted]

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Informatiebijeenkomsten windzoekgebieden
Opzet en organisatie
14 maart

1. Ten geleide

Tot de vaststelling van RES 1.0 door de raad in mei willen we met digitale bijeenkomsten ('webinars') Amsterdammers (i.h.b. in 4 stadsdelen) informeren over verschillende aspecten van windenergie. In samenhang met diverse anderen vormen van communicatie via verschillende kanalen.[1]
N.B. Het accent ligt op informeren en toelichten, niet op debat of participatie.

2. Naam bijeenkomsten

Van belang is hoe we de beoogde bijeenkomsten noemen, voor de verwachting en beleving vooraf. Vooral moet duidelijk zijn dat het géén inspraakavond is, maar dat er informatie wordt gedeeld over de actuele en toekomstige ontwikkelingen in de beoogde zoekgebieden (stadsdeel-specifiek) en rondom windenergie in Amsterdam (de algemene editie).
Suggesties:

- Informatiebijeenkomst
- Bijpraatbijeenkomst
- Inzichtbijeenkomst
- Webinar
- Digitale bijeenkomst

3. Doelgroepen

We onderscheiden in dit verband twee doelgroepen:

- Primair*: bewoners en betrokkenen in en rondom de **groene** windzoekgebieden (vier stadsdelen); we kunnen ook onderscheiden:
    - Bezorgde burgers
    - Enthousiaste burgers
    - Informatiezoekende burgers
- Secundair**: Amsterdammers algemeen

Primair: vier stadsdelen en groene zoekgebieden
Het gaat om de volgende stadsdelen en betreffende zoekgebieden:

1. Noord: 1. Noorder-IJplas, 2. Cornelis Douwesterrein, 3. Ring A10 Noord
2. Oost: 1. IJmeer bij Strandeiland/Buiteneiland, 2. Sciencepark
3. Zuidoost: 1. Diemerscheg, 2. Waternet locatie Weesperkarspel/Gein, 3. Knooppunt Holendrecht
4. Nieuw-West: Havengebied

Secundair: Amsterdammers algemeen
Ook buiten de directe zoekgebieden hebben bewoners en ondernemers van de stad met verduurzaming te maken en ook, wellicht iets meer indirect, met de opwek van duurzame energie met behulp van windenergie.

4. Doel primaire doelgroepen (stadsdelen)

Informeren over verschillende aspecten van windenergie, toegesneden op de gekozen doelgroepen i.c. stadsdelen/zoekgebieden:

1. Stand van zaken: feiten over de groene zoekgebieden in het betreffende stadsdeel

[1] Raadsbrief 9 maart 2021: "Ook de komende tijd blijven we in gesprek. Naar aanleiding van de aangepaste zoekgebieden organiseren we in april voor Nieuw-West, Zuidoost, Oost en Noord (de stadsdelen waar zoekgebieden zijn) bewonersbijeenkomsten en komt er één stadsbrede bijeenkomst met algemene informatie over windenergie. Hiervoor worden ook bewoners van buurgemeenten uitgenodigd. Dit is conform motie #67 van de leden Heinhuis, Groen, Timman en N.T. Bakker."

2. Welke afwegingen zijn er geweest voor deze specifieke zoekgebieden in dit stadsdeel: criteria, feiten, politiek-maatschappelijke wensen (ook: Klimaatakkoord)
3. Zorgen en vragen van bewoners: gezondheids- en natuuraspecten in dit stadsdeelgebied
4. Het proces tot besluitvorming RES 1.0 en het proces daarna (initiatiefnemers, participatieproces)

N.B. Zie Bijlage 1 voor een nadere uitwerking.

5. Doel secundaire doelgroepen

Informeren over verschillende aspecten van windenergie meer in het algemeen:

1. Stand van zaken over windzoekgebieden in Amsterdam
2. De afwegingen die daarbij zijn/worden gemaakt
3. De kenmerken en werking van een windmolen
4. Gezondheids- en natuuraspecten in het algemeen
5. Initiatiefnemers, waaronder windcoöperaties

6. Opzet

We kiezen voor vier afleveringen die in opzet en organisatie identiek zijn, waarbij elke aflevering is toegesneden op het betreffende stadsdeel vanwege de betreffende groene zoekgebieden.
Een vijfde aflevering richt zich op een algemener Amsterdams publiek en belicht meer algemene aspecten van windenergie en kenmerken van windmolens.

Data
April

Duur, lengte
Maximaal 75 minuten

Aandachtspunten
Taal en toegankelijkheid
Inschrijving, selectie

7. Organisatie

Kerngroep uitvoering

- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted] (moderator)

- [redacted] (Communicatiebureau) ?
- [redacted]
- [redacted]

Werkgroep per stadsdeel:

- [redacted] (Communicatie Nieuw-West)
- Xx (gebiedsmanager Nieuw-West)
- [redacted] (Communicatie Zuidoost)
- Xx (Gebiedsmanager Zuidoost)
- [redacted] (Comm. Oost)
- [redacted] (Comm. Oost)
- Xx (gebiedsmanager Oost)
- Xx (Comm. Noord)
- Xx (Gebiedsmanager Noord)

Studio
Desmet?

Script, scenario
?

Moderator
[redacted]

Video
JKTV

Animaties
Xx???

Begroting, Budget
Per aflevering: 7.500 euro (inschatting)
RES

Publiciteit
Xx

Aanmelding, registratie
Aangezien ieder betrokken stadsdeel een eigen bijeenkomst krijgt, met daaraan toegevoegd een algemene avond, lijkt het billijk om de bijeenkomsten qua bezoekers te beperken tot mensen die in dat stadsdeel wonen, werken of ondernemen. Zo kan voorkomen worden dat een actieve groep alle avonden afgaat om steeds opnieuw hetzelfde punt te maken en komt er ruimte om op de lokale situatie in te gaan.
Bekijken of dit:

- inderdaad wenselijk is
- juridisch kan
- technisch uitvoerbaar is.

Bijlage 1. Uitwerking Informatiebijeenkomst stadsdelen CONCEPT

Format 1 (specifiek voor stadsdelen)

1. Blok 1 Intro 5'
    a. Welkom door gespreksleider/moderator (1')
    b. Toelichting op programma; wijzen op chatmogelijkheid (2')
    c. Introductievideo 'Wat denkt de Amsterdammer in [stadsdeel xx]"? (2'
2. Blok 2 Waarom windenergie, en hoe zijn zoekgebieden tot stand gekomen 15'
    a. Vraag en antwoord (expert) (10')
    b. Chatvragen beantwoorden (5')
3. Blok 3 Waarom dit specifieke zoekgebied in dit stadsdeel? (10')
    a. Vraag en antwoord (expert):
    b. Chatvragen beantwoorden (5')
4. Blok 4 Gezondheids- en natuuraspecten (15')
    a. Introductievideo over gezondheids- en natuuraspecten (2')
    b. Vraag en antwoorden (experts): Wat zijn de feiten, wat zijn de ervaringen? 10'
5. Blok 5 Hoe verder: proces tot en vanaf RES 1.0 (10')
6. Waar nog meer informatie en afsluiting (5')

Mogelijke vragen die in onze informatie beantwoord moeten worden:

- Hoe ziet een kleine molen er uit, gezien vanaf 350 meter? En hoe klinkt dat?
- En hoe is dat als er 5 bij elkaar of achter elkaar staan? Kunnen we daar voorbeelden van geven? Van elders in het land en/of met animatie?
- Kunnen we interviews vinden van mensen die in de buurt van windmolens wonen en van hen horen hoe zij dat ervaren?
- Hoeveel mensen gaan die molens horen: aantal omwonenden rond de molens…
- Hoeveel vogels en vleermuizen worden er straks het slachtoffer? (Hoe) Kan dat worden geminimaliseerd?
- Zijn er gegevens van waardevermindering van woningen als gevolg van windmolens?
- Als we niet meer mogen meepraten over de vraag of die molens er komen: waar mogen we dan nog wel over meepraten? Wat zijn onze keuzes?
- Er wordt gezegd dat de gemeenteraad draagvlak belangrijk vindt; wat betekent dat? Als er 1000 omwonenden tegen zijn, komen die molens er dan toch? Zo ja: wat bedoel je dan met draagvlak… (zoethoudertje?)
- Als we meedoen in zo'n windcorporatie? Wat levert mij dat op? (indicatieve bedragen, en /of ervaringen van elders in beeld brengen)

Bijlage 2. Uitwerking algemene bijeenkomst CONCEPT

Format 2 (algemeen gemeentebreed) zelfde opzet als boven

1. Welkom
2. Toelichting
3. Introductievideo: wat willen Amsterdammers weten van windenergie?
4. Item A. Vraag en antwoord (expert): Waarom windenergie, en hoe zijn zoekgebieden tot stand gekomen (4 criteria + proces) (10')
5. Chatvragen beantwoorden
6. Item B. Vraag en antwoord (expert): Hoe werken windmolens?
7. Chatvragen beantwoorden
8. Item C. Vraag en antwoord (experts): gezondheids- en natuuraspecten
9. Video: ervaringen met windmolens op andere locaties in Nederland
10. Item D. Hoe verder: proces tot en vanaf RES 1.0
11. Waar nog meer informatie?
12. Afsluiting

Van: [redacted] namens [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: opzet draaiboek werksessie Context Mapping (Live+digitaal?)

Click here to join the meeting <https://teams microsoft com/l/meetup-join/19%3ameeting_ZDY4NjZiMjItZWNiNi00YzBmLTk3MDUtZjZlYWZkMTk1MzUy%40thread v2/0?[redacted]

Locatie + ruimten reservering voor maandag 18 oktober ivm Live + Hybride overleggen

Voormalige Stadstimmertuin 4 – 6, 1018 ET Amsterdam

09:00-13:00 uur – geboekte (hybride) ruimte(n): Loodsmelterij + Gieterij (begane grond)

13:00-17:00 uur – geboekte (hybride) ruimte(n): Stereotypie (1e verdieping)

Dag allen,

Vandaag in reflectiefase overleg besproken dat we maandag 18/10 nog een overleg hebben over hoe een sessie voor context mapping verloopt We werken aan een draaiboek (format sessie, wie wanneer aanwezig, methode voor de-escalatie, welke informatie geven we de Rietveld-studenten mee)

[redacted] werkt alvast een eerste concept draaiboek uit en daar werken we dan maandag aan verder Dit concept wordt nog nagestuurd

@[redacted] kan 1 van jullie live of digitaal aanwezig zijn?

@[redacted] heb ik uitgenodigd, zijn [redacted] en/of [redacted] ook nog gewenst?

Join on your computer or mobile app

Click here to join the meeting <https://teams microsoft com/l/meetup-join/19%3ameeting_ZDY4NjZiMjItZWNiNi00YzBmLTk3MDUtZjZlYWZkMTk1MzUy%40thread v2/0?[redacted]

Learn More <https://aka ms/JoinTeamsMeeting> | Meeting options <https://teams microsoft com/meetingOptions/?organizerId=07d81fad-656b-4afd-88ae-10f3eb9eb5b2&tenantId=e8066575-08c8-448e-ae40-[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur

Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

M: [redacted]

E: [redacted] @amsterdam nl <mailto [redacted] @amsterdam nl>

Volg ons via

www facebook com/duurzaam020 <http://www facebook com/duurzaam020>

www twitter com/duurzaam020 <http://www twitter com/duurzaam020>

Nieuwsbrief duurzaam020 <https://www amsterdam nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/nieuwsbrief-duurzaam/>

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 19 oktober 2021 22:42
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: opzet mail terugkoppeling Lokale Procesgroepen

Beste [redacted] (en in cc [redacted]

Ik bedacht mij dat ik nog geen terugkoppeling over de lokale procesgroepen van vorige week heb verstuurd. En na de appjes die ik vandaag over Noord zag is dat misschien goed. Dan kunnen we met iets meer aandacht een mail sturen en mogelijk eventuele feedback uit Noord meteen meenemen in de terugkoppeling. Hieronder doe ik een voorzet, maar graag jullie input en aanvullingen.

Ik kan na jullie input de mail nog deze week versturen of we kiezen er voor om dit maandag te doen. Ook hier graag jullie input op.

--- CONCEPT MAIL LOKALE PROCESGROEPEN ---

Beste collega's,

Vorige week is er een lokale procesgroep (STADSDEEL) geweest. Hier hebben wij aandacht besteed aan planning van de activiteiten in de Reflectiefase, locaties en het werkboek voor workshops context mapping en de communicatie in de stadsdelen over de lokale workshops. In de bijlage vinden jullie een kort verslag. (STAAN NU OP G-SCHIJF)

Ook in deze mail: 1) een update van de planning, 2) vragen wij jullie jullie aandacht voor twee acties en 3) de agenda voor de volgende lokale procesgroep.

1. Update planning

Deze week gebeurt er weer veel! Namelijk:

- Vertegenwoordigers van bewonersgroepen, organisaties en belanghebbenden kunnen zich nu aanmelden voor de klankbordgroepen – dit kan tot en met 26 oktober.
- Deze week ontvangen de communicatie flyers over de workshops voor context mapping die verspreid moeten worden in de stadsdelen – dit verloopt via de communicatieadviseurs in het stadsdeel (KLOPT DIT?)

2. Twee acties gewenst

Ik wil jullie aandacht vragen voor twee acties.

1) CONTEXT MAPPING - De locaties en tijdstippen voor de workshops Context mapping in jullie stadsdeel zijn bekend. Wij willen jullie vragen dat er bij de workshops een gebiedsmakelaar aanwezig is, zodat er iemand vanuit de gemeente aanwezig is die het gebied goed kent. Daarnaast zal ook iemand bekend met de inhoud aanwezig zijn. ACTIE voor volgend overleg horen wij graag welke gebiedsmakelaar aanwezig is bij de workshops – zie schema (NU NOG VOORBEELD):

	ZUIDOOST LOCATIES	DATUM	TIJD	GEBIEDSMAKELAAR?
1	Buurthuis Holendrecht	06/Nov	14-16u	
2	La Place	09/Nov	19-21u	
3	Matchzo Sport & Activiteiten	08/Nov	19-21u	
4	Buurthuis Gein	13/Nov	14-16u	
5	Sportcomplex Papelaan	15/Nov	19-21u	

2) COMMUNICATIE – bijgevoegd vinden jullie een overzicht van communicatiemiddelen en planning rond context mapping en daarna voor participatie waarde evaluatie (PWE). Wij willen jullie vragen hier kennis van te nemen en wanneer er vragen zijn deze te stellen aan [redacted] – [redacted] @amsterdam.nl (OF [redacted] (HET ZOU MOOI ZIJN ALS WE EEN POWERPOINT met aantal slides over communicatiekanalen, producten en planning KUNNEN BIJVOEGEN!)

3. Agenda eerstvolgende Lokale Procesgroep

Op XX oktober 2021 is de volgende lokale procesgroep.

De agenda voor het overleg is als volgt:

1. Mededelingen
2. Update planning
3. Verspreiding flyers workshops Context mapping
4. Gebiedsmakelaars bij workshops Context mapping
5. Laatste versie werkboek Context mapping
6. Communicatie

--- EINDE CONCEPT MAIL ---

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur

Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam

M: [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 6 oktober 2021 16:31
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Overleg reflectiefase morgen

Dag [redacted] en [redacted]

Ik heb kort [redacted] gesproken over ons overleg morgen. Ze wil graag dat [redacted] ook aansluit. Is dat mogelijk?

Ik kan alvast wat van de inhoud toelichten, maar dat is het handigste om even telefonisch te doen. Ik krijg Juliane nu niet te pakken, maar wellicht kan één van jullie mij vanmiddag nog even bellen.

Mocht [redacted] zich ok voelen, dan is hij ook welkom om morgen aan te sluiten. [redacted] wil naast het inhoudelijke overleg jullie ook graag een hart onder de riem steken.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Bestuursadviseur

Directie Bestuursadvisering & Strategie
Bestuur en Organisatie
Bezoekadres Amstel 1, 1011 PN
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam
Telefoon: [redacted]
Fax: [redacted]
Email: [redacted]**@amsterdam.nl**
Internet: **www.amsterdam.nl**

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 27 oktober 2021 9:31
Aan: [redacted]
Onderwerp: Overzicht aanmeldingen klankbordgroepen
Bijlagen: 211027_ WH_ Uitgebreid_Overzicht_aanmeldform_KBG_windmolens (2).xlsx

Hallo allemaal,

Hier het overzicht van de aanmeldingen voor de klankbordgroepen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Medewerker backoffice en publieksvragen
[redacted]
Aanwezig: ma-do van 9.00- 14.00 uur

Verzonden	Referentie	Aanhef	Voornaam	Tussenvoe	Achternaam	Postcode	E-mail	Leeftijdscl	Geef h eronder aan vla wel	Wat is de voornaamste doelstelling van deze belanghebbende?	In welke activiteit heeft u interesse?	Motivatie	Wilt u ook na de b leenkomsten oo de hoorte blijven vla onze nieuwsbr ef?
18-okt-2021	6304-5777	Ande s	Do ps aa d		D emond	1109BR	do ps aad@d e mond. nfo	50 - 64 aa	St cht ng do ps aad D emond	Als Do ps aad ve tegenwoo d gen w j om en nab j de 1600 D emonde s, en bewaken w j de le mensa den d e n samensp aak met de mwone s z jn opgesteld.	Stedel ke klankbo dg oep	Het vaststellen van de RES afgelopen me heeft ook n D emond weel los gemaakt. De zoekgeb eden SA en SB g enzen d ect aan het do p, en e s dae mee een eille kans dat e n het leefgeb ed van de mwone s, aan be de z jden e van, en op ko te afstand van de woon ngen w ndtu b nes geplaatst zullen wo den. In het do p leven veel v agen ove de plannen en z jn e zo gen ove de consequent es e ven. (z e ook onze b ef d.d. 23 augustus 2021)	Ja
15-okt-2021	9080-9212	Mwwe	[redacted]	van de	[redacted]	1086 VE	[redacted] ma t.com	35 - 49 aa	Als buu tbewone van ste pe e land Noo d	De buu t leefbaa houden	Lokale klankbo dg oep - Oost	In het w ndmolenp ocas z n naa m n mwn ng tot zove veel te we n g buu tbewone s van zoekgeb eden bet okken. Ik w l g aag het pe spect ef van bewone s d e gesonf ontwe d wo den met w ndmolens bel chten, op een neut ele fe tel jke man e .	Ja
15-okt-2021	6436-8374	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1103AV	amste dam@g [redacted] nl	50 - 64 aa	Buu tbewone Zu doost en ec aant Gaaspe plas	Act ef meedenken om mee duu zame ene g e ge eal see d te k jgen op een zo goed mogel jke man e .	Stedel ke klankbo dg oep	Ik ben heel ben euwd wat e stedel jk gebeu t en k woon n Zu doost. Das naast w l k de balans met de natuu volgen en ove gezondhe d sche p volgen dat e halde bl jft wwe het we kel jk ove gezondhe d gaet, en wwe ove beeldvo m ng en/of aanwes.	Ja
15-okt-2021	9863-8078	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1095 MP	yv [redacted] @g mail.com	35 - 49 aa	Ik ben voo r tte van VvE Blok 26 met 270 bewone s en heb ntens ef contact met alle VvE s op Z8E.	Beha t gen van de belangen van de bewone s en zo gd agen voo een p ett g leefki maat op Zeebu ge e land n nte act e met ande e VvE s en nstant es op het e land.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	De w ndmolens l k en z ch b j voo kau te concent e en langs de A10 noo d, vandaa deze keuze. Voo alsnog l jken de voo keu sgeb eden n et u t te gaan van plaats ng ondom het Zeebu ge e land.	Ja
15-okt-2021	8265-7848	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1106WT	[redacted] @gma l c om	65 aa en oude	Inwone van Ge n, ve en g ng Ge n3Do p	Gezonde en ve l ge leefomgev ng voo bewone s van de w jk Ge n, waa onde w k n t st at even n het l cht van kl maatve ande ng (waa onde zonnepanelen, kl maatadapt e, geb u k egenwate).	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Kl mastt ans t e, conc ete stappen op w jkn veau, v eagt voo al een ande e m ndzet ('g oene ogen') op w jkn veau. Samen (bewone s, gemeente, o gan sat es, ene g ebed jven, wate net e.d.) oploss ngen bedenken leve t bet okkenhe d en d eagvlag op en maak je tempo.	Ja
15-okt-2021	6955-4609	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1087EB	[redacted] @tua. nl	50 - 64 aa	Ik ve tegenwoo d g een VvE en ben mwone van Amste dam Ubu g	Het maken van ve stand ge en zo gvuld ge keuzes	Stedel ke klankbo dg oep	W j w lleng aag een zo gvuld g p ocas m.b.t. de ene g e t ans t e wwa b j de a gumenten van de bewolk ng wo dt mee genomen n de u te ndel jke beslu tvo m ng doo het gemeente bestuu . Dea b j moet aandacht z jn voo de mpact op de gezondhe d, natuu , en nog te eal se en won ngbouw. Het s ook van belang dat e wo dt gekeken naa de lange te m n effecten.	Ja
15-okt-2021	4845-2191	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1105 AC	[redacted] @g ma .com	50 - 64 aa	Bewone Hogend jk 6,	Dat het welz jn van de bewone s en besche m ng van de natuu wo dt meegewogen b j het bestuu wwa tu b nes te plaatsen.	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Bewone s z jn de ee sten d e de effecten van geplaatst tu b nes zullen e ve en, dat s een ande e nsteek dan de belangenbeha t ge s van de d ve se thema s.	Ja
15-okt-2021	3497-7590	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1026CG	[redacted] @vuu to en n.nl nl	35 - 49 aa	Onde neme /e gense Unesco we elde fgoed Vuu to ene land n het Bu ten U	Behee en openste l ng van Vuu to ene land	Lokale klankbo dg oep - Oost	Vuu to ene land l gt n SD Noo d maa g enst op een steenwo p afstand aan de zoekgeb eden n het Bu ten U n SD Oost, dea om deze g oep. (Mogel kal w ndmolens n d t geb ed zu len een g ote nvloed hebben op Unesco we elde fgoed Vuu to ene land, spec f eke unesco ke nkwel te ten en de almwe u mtel jke kwal te t van het geb ed. Onze onde nem ng s t/m 2046 ve antwoo del k voo behee , duu zame ontw kkel ng en openste l ng van d t b jzonde e e fgoed en das om d ect belanghebbende.	Ja
15-okt-2021	3486-7521	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1121 pd	[redacted] @hot mai l.com	35 jaa	Buu gemeente Landsmwe	Omwonenden en pol t ek pa t j	Stedel ke klankbo dg oep	W j n Landsmwe z n omgeven doo p acht ge natu a 2000 geb eden w j maken ons das zo gen om.	Ja
15-okt-2021	8823-8309	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1033WG	[redacted] @ z ggo nl	50 - 64 aa	Bestuu s l d van VvE Oostzane l nge n bet eft een appa tementencomplex aan de Ma sk amw st aat).	Belangenbeha t g ng voo de bewone s van ons appa tementencomplex m.b. t. het complex ze f (o.a. onde houd, ve n euw ng en ve duu zam ng) mee ook de (d ecta) leefomgev ng.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik ben bestuu s l d van VvE Oostzane l nge en beha t g de belangen van de bewone s van ons appa tementencomplex aan de Ma sk amw st aat. Ons complex bev ndt z ch n de d ecte omgev ng van de voo keu sgeb eden b j het Coenple n en het havengeb ed n Amste dam-Noo d (omgev ng T.T. Vasumweg).	Ja
15-okt-2021	1379-8132	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1106wt	[redacted] @xs 4al .nl	65 aa en oude	Ve en g ng Ge n3Do p	De ve en g ng heeft ten doel het funge en als ve en g ng van bewone s n Ge n3 en het d ect dan wel nd ect beha t gen van de belangen van deze bewone s op maatschappel jke, soc ale, etc geb ed	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	De plannen van de Gemeente z n een d ecte aantast ng van m jn leefkl maat Deze mogstu b nes ve oo zaken b nnen een st sal van 1,5 km b j veel bewone s gezondhe dschade, (slaapp oblemen). Ik w l dus b d agen aan het afblazen van de bouw van deze Megstu b nes. En op zoek gaan naa mens v endel jke alte nat even zoels zonnewwe des	Ja
15-okt-2021	8134-3344	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1019NB	[redacted] @w nda m.o g	50 - 64 aa	Ik meld m j aan als ve tegenwoo d ge van W ndsle m.	W ndsle m s k t sch ove w ndmolens b j w jken en p omoot e te nat eve opt es om b nnen en bu ten Amste dam aan de doelstell ngen te voldoen. W ndsle m ve tegenwoo d gd 25000 Amste damme s.	Stedel ke klankbo dg oep	Vanu t W ndsle m ben k semen met Cam el Ve be ne aangewezen als ve tegenwoo d ge b nnen de stedel jke klankbo dg oep. Ik heb m j pe soonl jk s nds een jaa n het theme ve d ept en nm ddels een goede kenn s van zaken. Het hebben van een d aloog op bas s van nhoud s belang jk. Ik sta, net als W ndsle m, achte een snelle ene g et ans t e. Ban afgestudee d als m l eulund ge (Wagen ngen en Le den), kl mastact vist. We kzaam n de duu zaamhe dsecto . Woonachtig n Oost.	Ja
15-okt-2021	2206-0520	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1086WE	[redacted] @mac.co m	65 aa en oude	St cht ng Natuu l jk Ubu g	Ubu g g ze ne , duu zame en socale te maken alsmede om Ubu g ta ve b nden met de Reg o G oot Amste dam doo bewone s te bet ekken b j p ojecten en n t at even	Stedel ke klankbo dg oep	Ik v nd het belang jk dat Amste dam n bepaalde mate ze fvoo z enend s n Ene g eopwekk ng. Molens spelen h e b j een belang jke ol. Het s even belang dat de bewone s doo pa t c pat e d ect kunnen p of te en van de opb engsten mee ook bewust wo den van de voo delen b j een goede npass ng n de omgev ng.	Ja
15-okt-2021	2819-9641	Mwwe	[redacted]	De	[redacted]	1087NJ	[redacted] @ca b d.nl	35 - 49 aa	W ndsle m	Ene g et ans t e t ans t e eal se en met plannen d e op eff c ente man e b jd agen en n l jn z n met het kl maatakkoo d	Stedel ke klankbo dg oep	Ik ben act ef b j W ndsle m en vond dat e onvoldoende een nut en noodzaak d scuss e s gevoe d, d e moet een plek k gen. Dat kon name l jk n et b j de RES en de omgev ngsv s een gaat n et gebeu en n een volgende fase.	Ja
15-okt-2021	3763-0634	Mwwe	[redacted]	De	[redacted]	1087DC	[redacted] @hotm a l.com	35 - 49 aa	Inwone Ubu g op pe soonl ke t tel	Meedoen en b d agen aan gezonde leefomgev ng en onde zoek nwa nvloed w ndtu b nes op bewone s zoekgeb eden en d t mweenemen n beslu tvo m ng	Klankbo dg oep met theme Gezondhe d	Zo g voo omwonenden w ndtu b nes en zo g voo gezonde wetgev ng omt ent g ote e mode ne w ndtu b nes en effect op gezondhe d	Ja
15-okt-2021	6113-4204	Mwwe	[redacted]	van	[redacted]	1027GE	[redacted] 85@gma l.com	35 jaa	Een n t at efg oep d ecte omwonenden u t Amste dam-Noo d.	U tst uld ng gewen aan wat e speelt n het zoekgeb ed, om zo d ect feedback te geven op de esultaten van het onde zoek ove de leefomgev ng.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	W j v nden het wwa dwol om te delen wat e n de omgev ng ond de zoekgeb eden n Noo d spee t. W j maken ons zo gen dat n et alle elewante nfo met e d e bet ekk ng heeft op de d ect omwonenden de Gemeente be e kt, en w l en g aag feedback geven op de esultaten van het onde zoek ove de leefomgev ng, zodat we zeke weten dat de w j, als elewante g oep, gehoo d wo den.	Ja
15-okt-2021	6580-5017	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1087DP	[redacted] @g ma l.com	65 aa en oude	VvE en We ele fgoedbehoud	Ve tegenwoo d g ng e genas s en wwa bo gen van Unesco-we elde fgoed	Lokale klankbo dg oep - Oost	Zo gen om behoud van we elde fgoed en gezondhe d bewone s	Ja
15-okt-2021	8940-9059	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1106GR	voo z tte @deLaa gbouw nl	65 aa en oude	Www.deLaagbouw.nl Bewone s ve en g ng Holend acht Oost,	Ve en g ng bewone s Holend acht Oost, hoven, Maldenhof, Me jlehof en M jndenhof	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Commun cat e met gemeente s zee slecht, je moet ove el zelf schte aan, dt t jkt ons de ju ste plek om ets mee te weten te komen en mee te denken.	Ja
15-okt-2021	5451-3264	Mwwe	[redacted]	[redacted]	[redacted]	1541 RJ	[redacted] n@vo mail on.nl	50 - 64 aa	Ind ene z enww jze ve voo mee w ndmolenpa ken	Eff c ente w ndmolenpa ken eal se en zonde comme c eel w ntoogme k	Stedel ke klankbo dg oep	Ik heb een z enww jze nged end b j de Gemeente Amste dam en de p oc nc e Noo d-Ho land voo het eal se en van eff c ente w ndpa ken n de eg o. Ik woon zelf n de Gemeente Zaanstad en ben gebo en Amste damme .	Ja
15-okt-2021	9292-4984	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1034KL	[redacted] gma l.com	35 - 49 aa	W ndsle m Noo d-Wate land, coö d nato W ndsle m Amste dam contactpe soon effect efasa	voo een ee l jke ene g et ans t e, geen w ndmolens tan koste van gezondhe d en leefbaa he d Amste damme s	Stedel ke klankbo dg oep	Ik v nd het e g belang jk dat Amste dam Noo d t jdens de effect e n de STEDELIJKE klankbo dg oep wo dt ve tegenwoo d gd doo ons! Ve tegenwoo d gd doo ade n!) d e z ch afgeklopen jaa heeft ngezet voo bewone s en dat op alle mogel jke man e en hee t laten z en. Iemand met een g oot netwe k, en u te aa d goede contacten b nnen en bu ten W ndsle m. Dea voo komen k en [redacted] n aanme k ng. Je kunt egenl jk n et om ons heen. Ook [redacted] (NIJP) mag n et ontb eken.	Ja
15-okt-2021	8198-3050	Mwwe	[redacted]	[redacted]	[redacted]	1022LN	[redacted] @xs4all.nl	35 - 49 aa	Mede auteu van het eadsad es aan de gemeente aad mbt gezondhe dseffecten van w ndmolens.	Bu ge s besche men tegen de mogel jk nadel ge gezondhe dseffecten van w ndtu b ne gelu d. De hu d ge gelu dano men besche men n et. W ndtu b nes moeten ve de ef van bebouw ng dan 350m vm gezondhe d.	Klankbo dg oep met thema Gezondhe d	Ik ben een van de mede hoofdauteu s van het eadsad es aan de gemeente aad mbt gezondhe ds z co s en w ndtu b nes, van mea t 2021. W j w llen dat e gedegen wetenschappel k onde zoek wo dt gedaan voo dat w ndtu b nes d cht b j won ngen wo den geplaatst. Tot d et jd moet het voo zo gzo nc pe gelden b j be jfel ove de effecten moet e aa n et plaatsen. D t hebben we ook pe b ef aan nfo mateu [redacted] de beede kame en staatssec eta s Yes igoz aangegeven (gemeente aad heeft kop e b ef).	Ja
15-okt-2021	8945-1162	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1384eh	[redacted] @gma .com	35 - 49 aa	Nab e bezo gde bewone	Ik ben n et bet okken b j een belangeng oep	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Ik woon n weeap en ve moed dat zu d Oost de beste keuze s	Ja
15-okt-2021	8198-4613	Mwwe	[redacted]	[redacted]	[redacted]	1121HJ	med ad@gwenw n dmolens nlandsm ee .nl	50 - 64 aa	Ik ve tegenwoo d g de Landsmwe de s s d e tekanden tegen mega w ndtu b nes op of langs Landsmwe	De belangeng oep w l opkomen voo de gezondhe d, het woongenot en de won ngwaa de voo de Landsmwe se bu ge s	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Vanu t de g oep Geww ndmolens nLandsmwe heb k m j n de ee ste he ft van 2021 fl nk ve d ept n het doss e , samengewe kt met de gemeente Landsmwe en b j vele nap eelkomenten aanwez g gewwest. Ik ben begaan met de bu ge naa ook met het kl maat. Met d e kenn s en d e nuance w l k g aag meehelpen n de klankbo dg oep.	Ja
16-okt-2021	2588-4306	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1022kk	[redacted] @ hotma l.com	35 - 49 aa	Noo dve stoo d	Besche m ng gezondhe d k nde en doo n ede gewel bouw van w ndtu b nes d chtb j woonw jken te voo komen.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Z e vo ge pag na	Nee
16-okt-2021	6571-7105	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1058GA	[redacted] @gma l .com	50 - 64 aa	Enkel belangstell ng n d t onde we n.	Info mat e ve zamelen voo p vé geb u k.	Lokale klankbo dg oep - N euw West	Duu zame ene g e heeft m jn belangste l ng en ben k t sch ove het plaatsen van w ndmolens. Met name n stedel jke geb eden vanwege de nagat eve gezondhe dseffecten voo mens en d e .	Ja
16-okt-2021	0217-2744	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1106 zt	[redacted] @yah oo.com	35 - 49 aa	Pa t cul e /buu tbewone	Mede nemens m jn d ecte bu en kom k op voo onze buu tbelangen, een ve antwoo de en b eed ged agen t ans t e naa g oene ene g e.	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Als buu tbewone en hu se genas heb k d ect belang b j en te maken met de ewt komst van w ndmolens. Ik w l g aag meedenken vanu t de buu t ove een ve antwoo de en b eed ged agen ene g et ans t e. Dea naast ben k we kzaam n het VO n d t stadsdeel en heb k voel ng met de onde w s- en a moedep oblemat ek n ons stadsdeel. Ik w l g aag opkomen voo en p aten met alle bewone s voo w e d t thema elevant s. Ik heb m jn e gen won ng ve duu zaamd, en v nd ede een d e kans ve d ent.	Ja
16-okt-2021	2027-6303	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1106 ZD	[redacted] @upcm a l.nl	50 - 64 aa	Bewone Ge n-3	Ik ben een van de we n ge bewone s d e voo stande s van de w ndmolens nab j onze woonw jk. Ik v nd het belang jk dat de d scuss e vanu t de w jk n et gedom nee d wo dt enkel doo tegenstande s.	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Bewone s van de wa n ge bewone s d e voo stande s van de w ndmolens nab j onze woonw jk. Met ongenoegen kenn s genomen van al het nep n euws det ondgaat n ZO. Ik hoop e aan b j te d agen dat de d scuss e te ug gaat nas de at onele fe ten en k m n mede w jkbewone s weet te ove tu gen ove de pos t sve aspecten van w ndmolens.	Ja
16-okt-2021	5802-8196	Mwwe	[redacted]	[redacted]	[redacted]	1026 CR	[redacted] @che lo.n l	50 - 64 aa	bewone	gezonde leefomgev ng	Lokale klankbo dg oep - Noo d	st jden voo een gezonde en leefba e woonomgev ng	Ja
16-okt-2021	6005-4851	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1391ha	[redacted] @gma l.com	50 - 64 aa	Ve en g ng Spaa het Ge n	Het ge n geb ed te spa en en het landschappel jke ka akte behouden.	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Het ge n geb ed te spa en en het landschappel jke ka akte behouden. Meedenken n de RES ve antwoo d ng n de w jk c ell en mee ook zo gen det beslu ten n et ten koste gaan van bewone s d chtb j de tu b nes	Twee zoekgeb eden g enzen d ect aan het Ge n. Indust ële tu b nes z n beeldbepalend voo de w jk omgev ng. Gemeente Ronde Venen heeft beslotengeen tu b nes te plaatsen en we ve zoeken Adam om de g enzen te especte en, net zoals De Ronde Venen det doet.	Lokale klankbo dg oep - Noo d
16-okt-2021	0566-4427	Mwwe	[redacted]	[redacted]	[redacted]	1027GE	[redacted] @ha ydag oot.net	50 - 64 aa	Woon-a ken ve tegenwoo d g ng Bu lokate mee d jk	G aag denken w j mee om d e g ote ene g e-t ans t e te eal se en.. .....een goed voo beeld s dat e nu al een aantal woone ken met zonnepanelen z jn .....Maa ook k jken of Ene g e voo de stad n et ten koste gaat van de gezondhe d en leefkwal te t van een kle n aantal stadsbewone s d e elat ef d cht (en met de aangepaste chtl jnen) een beetje tk d cht op de zoek-geb eden wonen en dus voo de hele stad de lasten en gezondhe dseffecten van deze bu b nes zu len moeten d agen.....	Ja
16-okt-2021	3694-2777	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1105AE	[redacted] @gma l.com	65 aa en oude	P wé. Bewone van natuu en ec aat egeb ed De Hoge D jk. Namens mededebewone s	Het natuu en ec aat egeb ed De Hoge D k en Amste dam ZO besche men tegen het plaatsen van w ndtu b nes.	Stedel ke klankbo dg oep	Het plaatsen van w ndtu b nes d cht b j bewon ng en n de schas se natuu n en ond Amste dam s slecht voo de stad en has bewone s. E z n voldoende e te net eve mogel jkheden voo het plaatsen van tu b nes.	Ja
16-okt-2021	6608-8086	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1035 KK	[redacted] @xs4all. nl	65 aa en oude	Bezo gde, bet okken bu ge . U d ent IEDEREEN te ho en. W j z jn met mee den ul	We kel jke men ng ove plaatsen van w ndtu b nes op bes s van ee l jke c te s. W lt u w ndtu b nes vanaf 350 m van Amste damse bewon ng? Inte nat onsel hantee t men 10 x de as-hoogte, dus 1500 m.	Stedel ke klankbo dg oep	Lokale klankbo dg oep Noo d, omdat k bewone ben u t Noo d en de gezondhe d en welbev nden w l bewaken van bewone s u t Noo d. Met name m nde mond ge, vaak mee kwetsbe e mensen, d e doo de gemeente NIET op de hoogte z jn geb acht van het gewaa dat voo hun d e gt. Stedel jke klankbo dg oep, omdat bewaakt moet wo den dat dezelfde set no men en c te a gelden voo beoo del ng vd plaats ng van alle w ndtu b nes ond Amste dam, zonde dat stadsdelen tegen elkaa kunnen wo den u tgespeeld.	Ja
16-okt-2021	6296-3955	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1035JN	[redacted] @ho tma .com	35 - 49 aa	Inwone van Oostzane we f	Zo plez e g mogel k wonen	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik w l m jn b d age als bu ge en mwone can Amste dam Noo d geven om een goede balans te v nden tussen onze b jd age aan kl maatdoelen en woongenot van de omwonenden.	Ja
16-okt-2021	1403-5793	Mwwe	[redacted]		[redacted]	1037 s	[redacted] @c loud.com	65 aa en oude	ene g acoope at e noo de - jolies	Opwekken van duu zame ene g e met d jvende zonnepanelen.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Amste dam als g ote stad heeft een eno m dakoppe vlak dat ngezet kan wo den voo de opwek van zonne-ene g e. D t moet veel act eve wo den u tged agen.	Ja

16-okt-2021	0420-8864	Menee	[redacted]	[redacted]	1033 EZ	[redacted]hotma l.com	50 - 64 aa	Buu tve en g ng Zonneple n	Aangename woonomgev ng	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Buu t l gt n Noo d en we w len een p ett g woonkl maat voo alle bewone s tot stand b engen en behouden.	Ja
17-okt-2021	9997-6351	Menee	[redacted]	[redacted]	1087HJ	[redacted]@gma l .com	35 jaa	Bewone Ubu g	Voo plaats ng w ndmolens	Lokale klankbo dg oep - Oost	Ik w l g aag meep aten vanu t een pos t ef standpunt, n e kenn ng van het fe t dat w ndene g e b oodnod g s voo de stad en elke buu t z n steentje moet b jd agen. U te aa d moet leefbaa he d wo den meegewogen, maa wel vanu t fe ten en n et vanu t ge uchten en onde bu kgevoelens.	Ja
17-okt-2021	0415-6484	Menee	[redacted]	[redacted]	1086VH	[redacted]@xs 4all.nl	50 - 64 aa	Bewone	Ik w l dat Amste dam voldoende mogel jkheden houd voo ust en u mte. De stad s d uk en het s belang k dat e u mte met ust omheen s. Daa naast besche m ng van de d e en d e b j ons leven!	Klankbo dg oep met thema Natuu	Ik w l dat Amste dam voldoende mogel jkheden houd voo ust en u mte. De stad s d uk en het s belang jk dat e u mte met ust omheen s. Daa naast besche m ng van de d e en d e b j ons leven!	Ja
18-okt-2021	2455-4194	Menee	[redacted]	[redacted]	1106 ZM	[redacted]@gm a l.com	50 - 64 aa	Bewone sg oep Ge n	Het s een n t at ef van bewone s van de woonw jk Ge n3 - gelegen n de d ecte omgev ng van het zoekgeb ed de Gaaspe zoom naast de Gaaspe plas	Stedel ke klankbo dg oep	De stem van de w jkbewone s n het zoekgeb ed laten ho en. Als bu ge meep aten ove moe l jke besl ss ngen d e genomen moeten wo den. Z cht k gen op alle voo - en tegena gumenten.	Ja
18-okt-2021	0364-8033	Menee	[redacted]	[redacted]	1095EZ	nh-zu dé[redacted].nl	35 jaa	Ve tegenwoo d ge ongRES NHZ	Ve tegenwoo d gen stem van jonge en (18-35)	Stedel ke klankbo dg oep	Ve tegenwoo d gen belang van onge en n de RES	Ja
18-okt-2021	0759-1868	Menee	[redacted]	[redacted]	1037 RR	[redacted]@ cloud.com	50 - 64 aa	Bewone Z jkanaal H-weg	Geen w ndmolens plaatsen aan of ondom de Noo de IJ-plas!	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik w l geen w ndmolens d e geplaatst wo den n een van de laatste stukjes natuu d e Amste dam nog jk s.	Ja
18-okt-2021	6500-1468	Menee	[redacted]	[redacted]	1037RP	[redacted]@nl.k w .nz	65 aa en oude	Bewone sve en g ng NIJP	Gezonde leefomgev ng en behoud van g oen stadspa k	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Twee ove weg ngen tegen w ndtu b nes b j de NIJP. 1. Gezondhe d. Steeds mee wetenschappel ke onde zoeks esultaten w jzen op schadel jke gevolgen van w ndtu b nes op ko te afstand van won ngen. 2. Natuu . De gemeente heeft het st u ngeb ed tussen N JP en Coentunnel t acé aangeven als stadspa k voo de g oe ende Amste damse bevolk ng.	Ja
18-okt-2021	7368-4381	Menee	[redacted]	[redacted]	1023CA	[redacted]@gm a l.com	65 aa en oude	buu tve en g ngen N euwendamme d k/Twell egea/Scheepmake s en Noo d ust	nabuu schap samen p oblemen aan de o de stellen en oplossen (evt. .s.m. Stadsdeel)	Stedel ke klankbo dg oep Lokale klankbo dg oep - Noo d	om edenen van bet okkenhe d en (bu ge Jpa t c pat e	Ja
18-okt-2021	7830-7863	Menee	[redacted]	[redacted]	1107DL	[redacted]@ oni ne.nl	65 aa en oude	st cht ng Stop W ndtu b nes Ge ngeb ed	Geen ve sto ng van het un eke landschappel jke ka akte , de ust en de natuu van het geb ed ondom de v e 't Ge n. Geen ext a belast ng voo de bewone s van Zu doost d e het al moe l jk hebben.	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Ik ben nwone van Amste dam Zu doost en als zodan g bet okken b j het behoud van het Ge ngeb ed en het voo komen van ext a belast ng (gelu d, slagschaduw) voo de bewone s van Zu doost. In de aangewezen zoekgeb eden n Zu doost komen de w ndtu b nes te d cht b j de bewon ng te staan.	Ja
18-okt-2021	1919-4533	Menee	[redacted]	[redacted]	1382 LP	[redacted].n l	50 - 64 aa	GEM Bloemendale polde / Weespe slu s	Het ontw kkelen / eal se en van de n euwbouww jk Weespe slu s en daa mee een p ett ge woonomgev ng c eë en voo bewone s.	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	We gaan e van u t dat Zu doost' het zoekgeb ed D eme scheg bet efft. W j w llen g aag meedoen omdat belang hebben b j een p ett ge leefomgev ng voo de hu d ge en toekomst ge bewone s van Weespe slu s.	Ja
18-okt-2021	2348-8228	Menee	[redacted]	[redacted]	1037RR	[redacted]@gma l.com	35 - 49 aa	Bewone noo de j plas	Ik maak me e nst g zo gen om w ndtu b nes d ect naast woonhu zen. Ik ben bang dat een cont nue b omtoon je tot wanhoop zal d jven en k met m jn gez n u t m n woonplek zal wo den ve d ewen.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Het s totaal n et du del jk wat nu de plannen z jn en hoe e gebo gd gaat wo den dat e geen gezondhe dsschade opt eed.	Ja
18-okt-2021	2227-3454	Menee	[redacted]	[redacted]	1014Zb	[redacted]@ndsmen e e.n.nl	35 - 49 aa	Voo z tte NDSM Ene g e	Duu zame opwekk ng van ene g e n Amste dam	Stedel ke klankbo dg oep	Ik we k al 9 aa met veel pass e voo mee duu zame ene g e n Amste dam. W j z jn met NDSM Ene g e een voo t ekke n het doss e w ndene g e.	Ja
18-okt-2021	2091-2044	Menee	[redacted]	[redacted]	1087EB	[redacted]@tue. nl	50 - 64 aa	Un ve s te t	Zo gen voo een ve stand ge ene g e t ans t e met b eed ged agen pa t c pat e van lokale belanghebbende. Daa b j k jken naa lange te m jn effecten en geen ove haaste besl ss ngen nemen	Stedel ke klankbo dg oep	Om te zo gen voo een zo gvuld ge afweg ng met b eed d aagvlak	Ja
18-okt-2021	3699-7347	Menee	[redacted]	[redacted]	1087EC	[redacted]@me com	65 aa en oude	VvE C eate IJbu g	bewone sg oep	Stedel ke klankbo dg oep Lokale klankbo dg oep - Oost Klankbo dg oep met thema Gezondhe d	gezondhe d k eeg tot nu toe te we n g aandacht oost ons woongeb ed stedel jk het stedel jk gesp ekskl maat ove ene g e t ans t e moet bete !	Ja
19-okt-2021	4099-0651	Menee	[redacted]	[redacted]	1086VC	[redacted]@g ma l.com	35 - 49 aa	W ndala m IJbu g	Een beweg ng d e z ch ve zet tegen het plaatsen van w ndtu b nes vlakb j woonw jken en kwetsba e natuu . W j steunen de t ans t e naa een econom e d e geen kl maatve ande ng ve oo zaakt.	Lokale klankbo dg oep - Oost	Ik geloof dat de ene g et ans t e bete , soc ale , snelle en goedkope kan dan het doo d ukken van plannen voo pol t ek of pe soonl jk gew n. De ene g et ans t e s noodzakel k, dat staat bu ten k jf, maa geef bu ge s dan echt een stem n plaats van de pa t c pat e fa ce d e tot nu toe s toegepast. De hu d ge we kw jze zal slechts tot we stand tegen de ene g et ans t e zal le den en k w l e voo waken dat we ove enkele ja en constate en dat e veel gezegd s, maa n ets gedaan.	Ja
19-okt-2021	1764-8101	Menee	[redacted]	De [redacted]	1025 w	[redacted]@gma l.com	35 - 49 aa	G oenL nks bestuu Amste dam Noo d	Belangenbeha t g ng alle bewone s van Amste dam Noo d	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik w l g aag deelnemen om een p o gelu d te laten ho en. E z jn veel mensen voo w ndmolens, maa de lu de tegenstem laat hen z ch te ugt ekken. Ik w l een lu d voo gelu d laten ho en.	Nee
19-okt-2021	0947-2293	Menee	[redacted]	De [redacted]	1087HJ	[redacted]@x s4all.nl	35 - 49 aa	W ndala m, thema gelu d en gezondhe d	Een ve antwoo de snelle en at onele ene g et ans t e. Samen met Amste dam bete e en gezonde e oploss ngen u twe ken voo he n euwba e ene g e.	Klankbo dg oep met thema Gezondhe d	Ik heb meegesch even aan het pos t on pape van W ndala m ove de gelu dsno men voo w ndtu b nes en de nvloed daa van op gezondhe d en ben voo een n et-med cus elat ef goed op de hoogte daa van. Ve antwoo de plaats ng van w ndtu b nes voo komt n et alleen veel toekomst g leed b j onwonenden, maa ve kle nt ook het s co op toekomst ge ju d sche p ocedu es en schadecla ms.	Ja
19-okt-2021	9353-0259	Menee	[redacted]	[redacted]	1027AV	[redacted]@telf o t nl .com	50 - 64 aa	Bewone Zunde do p	Een goede en toekomstbestend ge leefomgev ng	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Als bewone van Landel jk Noo d ben k zee begaan met de leefomgev ng en de natuu . Ook de toekomst en ene g et ans t e moeten n d t geb ed gebo gd wo den.	Ja
20-okt-2021	8419-1018	Menee	[redacted]	[redacted]	1023EA	[redacted]@hotma l. com	65 aa en oude	Spo tpa k Melkweg - bestuu C.K V. Vlug & Vaa d g	Meedenken ove het plaatsen van w ndmolens n de buu t van het spo tpa k en de evt nvloed op en b j het spo tpa k	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Meedenken ove de plaats ng en de nvloed op de omgev ng van het spo tpa k	Ja
20-okt-2021	5073-1971	Menee	[redacted]	[redacted]	1087HJ	sec eta s@wv b u g.nl	50 - 64 aa	Ik ve tegenwoo d g de belangen van Wate spo t Ve en g ng IJbu g	het bevo de en van wate spo t n de b eedste z n des woo ds	Stedel ke klankbo dg oep	B j de mogel jke plaats ng van w ndmolens n het IJmee w llen w j g aag z en dat de belangen van de wate spo te s en de ve l ghe d op het wate wo den meegewogen.	Ja
20-okt-2021	0854-9889	Menee	[redacted]	[redacted]	1023NZ	[redacted]@gma l.com	35 - 49 aa	St cht ng .o. Behoud Landel jk Noo d	Behoud leefbaa he d en ka akte st ek landel jk noo d	Lokale klankbo dg oep - Noo d	W ndmolens kunnen een ng jpende nvloed hebben op het un eke ka akte van Landel jk Noo d. Vanu t de do pen Schell nwoude, Randsdo p, Zunde do p en Du ge dam, als u t de w jken gelegen b nnen de ng langs de A10 Noo d Oost bestaat e een g ote behoefte om ee t te denken met de wensel khe d van w ndmolens op deze locat e. Ook heeft de W ndv s e 2012 en de Comm ss e MER een aantal chtl jnen aangegeven voo d t geb ed. Het s vam belang dat deze meteen n deze efelct efase wo den meegenomen.	Ja
20-okt-2021	5349-8268	Menee	[redacted]	[redacted]	1106ZR	[redacted]@ho tma l.com	50 - 64 aa	Hu se genaa Amste dam Zu doost, Gaaspe dam / Ge n	Ove last voo mens en d e n een een natuu omgev ng voo komen	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Ik heb n mee een Raadsb ef ve stuu d met v agen en opme k ngen ove de mogel jke plaats ng n de Gaaspe zoom e o. Daa moet k nog steeds een antwoo d / eact e op ontvangen. Hopel jk v nd k m ddels deze man e wel een klankbo d	Ja
21-okt-2021	4882-8633	Menee	[redacted]	[redacted]	1106ZM	[redacted]@g ma l.com	65 aa en oude	Ve en g ng Ge n3do p	Belangen beha t gen van bewone s Ge n3do p Amste dam Zu doost, waa onde eal se en ene g et ans t e	Stedel ke klankbo dg oep	Ik ben ste ke voo stande van het doo ontw kkelen van w nedene g e. Het s zelfs noodzaak! Wel moet met a le mogel jkheden en mogel jke geva en van w ndtu b nes eken ng wo den gehouden n de afweg ng waa tu b nes geplaatst wo den. Ik w l b jd agen aan zo gvuld ge en t anspa ante beslu tvo m ng.	Ja
21-okt-2021	4457-2250	Menee	[redacted]	[redacted]	1108 GX	[redacted]@zu doo stg oen nl	65 aa en oude	Voo z tte st cht ng ZoG oen/Stemmen voo st le . Bewone s Ne leste n eo, Gaaspe plas, Gaaspe dam.	Besche men van gezondhe d, leefbaa he d en ecosystemen tbv mens en d e .	Klankbo dg oep met thema Natuu	Z e statuten en ee de opgegeven doel. Als voo z tte van st cht ng ZoG oen / Stemmen voo St lle heb k me ve d ept n met name alle le (bestuu l jke) aspecten bet effende NNN-geb eden. De kwal te t van de b od ve s te t n NNNgeb eden baa t m j e nst g zo gen. In m jn w k wonen pe centueel heel veel oude en d e de weg n et weten n p ocedu es en nsp aak ondes als deze, maa wel een kwetsba e gezondhe d hebben (gelu d!). Ik ben n et mo d cus tegen alles, maa zoek wel bepaalde waa bo gen.	Ja
21-okt-2021	3513-8376	Menee	[redacted]	[redacted]	1032 LP	[redacted]@gma l.com	50 - 64 aa	namens woonp o ect Schoonsch p (Amste dam noo d)	Als woonp o ect doen we ons u te ste best zo duu zaam mogel jk te bouwen en te leven. We z n act ef n aantal ene g ep ojecten en we w len g aag dat Amste dam zelf mee g oene st oom gaat opwekken	Stedel ke klankbo dg oep	Ik woon (Schoonsch p) natuu l jk n noo d maa het s wat ons bet eft nad ukkel k een opgave voo de hele stad.	Ja
21-okt-2021	7608-9134	Menee	[redacted]	[redacted]	1113GZ	[redacted]honcoop@u ptcma l.nl	50 - 64 aa	Bu ge s D emen	Doelstell ng van Bu ge s D emen s dat e zo gvuld g met de belangen van de nwone s van D emen omgesp ongen wo dt. Dat e t d g en co ect nfo mat e gedeeld wo dt en gepa t c pee d kan wo den	Klankbo dg oep met thema Gezondhe d	De noodzaak voo de ene g et ans t e s helde , maa n deze ontw kkel ng s de gezondhe d van mens en d e en behoud van natuu van g oot belang. Ik w l g aag een ol spelen en n gesp ek gaan met expe ts, u sten om de belangen van nwone s van Amste dam en buu gemeenten, zoals bv D emen te d enen.	Ja
21-okt-2021	7251-2102	Menee	[redacted]	[redacted]	1111ca	nfo@[redacted].nl	50 - 64 aa	Duu zaam Do p D emen	Ve duu zamen van de gemeente D emen en omgev ng. Z e https ://www.duu zaamdo pd emen.nl	Lokale klankbo dg oep - Oost	Ik ben ste k voo stande van duu zame ene g e u t de eg o. Ik w l tegenw cht geven aan de velen d e oepen dat duu zame ene g e maa e gens ande s moet omdat het n onze eg o n et zou passen. Ik z e kansen en w l d e g aag benut z en omdat k van men ng ben dat we alle ze len b j moeten zetten.	Ja
23-okt-2021	3401-8603	Menee	[redacted]	[redacted]	1391 JL	[redacted]@ kpnplanet.nl	65 aa en oude	St cht ng E f Abcoude mee namens 6 VvE's	Behee van Abcoude mee , een e f van ca. 1,1 hecta e waa op 6 pav l oens staan met 45 appa tementen.	Stedel ke klankbo dg oep	Abcoude mee g enst aan Zu doost. Aff n te t met natuu .	Ja
23-okt-2021	8359-4032	Menee	[redacted]	[redacted]	1391 JL	[redacted]@gma l.com	65 aa en oude	Bestuu sl d VvE en bestuu sl d E f Abcoude mee	Het beha t gen van de belangen van ca. 100 bewone s	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Het ve tegenwoo d gen van ca 100 bewone s waa b j k het thema gezondhe d en algemeen welz n van onze bu ge s cent aal stel	Ja
24-okt-2021	6419-0002	Menee	[redacted]	[redacted]	1023NN	[redacted]@gma l .com	35 - 49 aa	St cht ng Behoud Landel k Noo d (n op cht ng)	Behoud leefbaa he d en ka akte st ek Landel k Noo d	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik w l g aag meedenken ove de plann ng ove de mogel ke w ndtu b nes vanu t behoud leefbaa he d en ka akte st ek landel jk noo d.	Ja
25-okt-2021	3708-8264	Menee	[redacted]	[redacted]	1107WT	[redacted]@upcm a l.nl	65 aa en oude	Bewone Zu d-Oost.	Pe soonl jke belangstell ng n alle te ve wachten ve ande ngen n de woon-leefomgev ng.	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	W ndzoekgeb ed ZO s van d ecte nvloed op toekomst ge leefomstand gheden. Daa om belangste l ng voo alle te ve wachten ve ande ngen aan woon-leefomgev ng. Daa naast de behoefte om goed en t jd g ge nfo mee d te wo den. Ve de de wens om mee te denken b j de d ve se scena o's en nfo te k jgen ove de achte g onden van te nemen besl ss ngen.	Ja
25-okt-2021	9762-6817	Menee	[redacted]	[redacted]	1019 LX	[redacted]@ o esea ch.nl	50 - 64 aa	e genl jk meld k me aan als p vépe soon. Maa k kan ook namens de VvE B uno Albe t sp eken.	Duu zaam en p ett g wonen	Lokale klankbo dg oep - Oost	Ik voel me bet okken b j d stad, b j de buu t en k doe veel onde zoek naa duu zaamhe d en bu ge pa t c pat e. Ik w l het g aag van d chtb j meemaken. En denk ook wat toe te kunnen voegen.	Ja
25-okt-2021	4792-0984	Menee	[redacted]	[redacted]	1023NV	[redacted]@n khef.nl	65 aa en oude	Als ve tegenwoo d ge van Voo de W nd , een g oepje voo stande s van w ndmolens n Landel k-Noo d	W j hebben al een aadsad es nged end, om w ndmolens te gedogen, m ts op edel jke afstand tot bewone s en volkstu nde s, en omwonenden mogen meedelen n de opb engsten. G aag const uct ef ove leg!	Lokale klankbo dg oep - Noo d	W j onde steunen het plan van het Gemeentebestuu , om 70%, of l efst mee , van de elect c te t b nnen de gemeenteg enzen te gaan opwekken. Zulks n het belang van onze (kle n-)k nde en, en ook om het goede voo beeld te geven aan de est van de p ov nc e/Nede land/Eu opa/de planeet Aa de. W j z n daa om be e d een offe te b engen, en n ons p acht ge landel jke geb ed een aantal W ndmolens toe te staan, m ts met m n male ove last en m ts omwonenden mogen meedelen n de opb engsten.	Ja

25-okt-2021	0885-3847	Menee	[redacted]	[redacted]	1742KG	[redacted]@xs4a l.nl	65 aa en oude	Nat onaal K t sch Platfo m W ndene g e	Waa he dsget ouwe nfo mat e ve schaffen ove w ndene g e. Om tot een duu zame ene g evoo z en ng te komen z jn nuchte e fe ten onm sbaa , maat egelen moeten op kwant tat eve beschouw ngen be usten.	Stedel ke klankbo dg oep	Als oud-Amste damme w l k g aag m jn b d age leve en om alle elevante fe tel jke nfo mat e voo het voetl cht te k gen.	Ja
25-okt-2021	3224-9228	Menee	[redacted]	[redacted]	3930EA	[redacted]@schouten hu sbv.nl	50 - 64 aa	St cht ng de Wate landse We de	Behee en explo tat e van natuu geb eden n Wate land met als doel het n stand houden en ve bete en van de b otoop voo we devogels.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Noo d omdat daa het we devogelgeb ed s gelegen en Amste dam Noo d het g ootste a eaal we devogelgeb ed heeft. Natuu omdat we devogelbehee en natuu hand n hand gaan. Be de g oepen vallen b nnen de doelste l gn van de St cht ng.	Ja
26-okt-2021	1262-9063	Menee	[redacted]	[redacted]	1047AW	[redacted]@ho tmai l.com	65 aa en oude	Belangenve en g ng Huu de s Woonwagen-Locat e Wethoude van Essenweg	gez en en gehoo d wo den.	Stedel ke klankbo dg oep Lokale klankbo dg oep - N euw West Klankbo dg oep met thema Gezondhe d Klankbo dg oep met thema Natuu	Te bevo de ng van t anspa ant e nzake bestemm ngsplannen.	Ja
26-okt-2021	8457-7217	Menee	[redacted]	[redacted]	1391 HW	[redacted]@[redacted] nl	50 - 64 aa	Ge nbewone s De Ronde Venen- St cht ng Stop w ndtu b nes Ge nGeb ed	de besche m ng en bevo de ng van het woon- en leefkl maat wo flo a, fauna en b jbeho ende hab tats, de cu tuu h sto e, landschappel jke waa den (h sto e en schoonhe d) alsmede de geolog sche waa de	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	b d age leve en aan de d scuss e omt ent het al dan n et plaatsen van w ndtu b nes en de locat e daa van waa b j eken ng wo dt gehouden met bewone s van buu gemeenten en de nvloed van het un eke landschap ondom het v e tje 't Ge n	Ja
26-okt-2021	4584-2595	Menee	[redacted]	[redacted]	1507CB	[redacted]@ mnh.nl	35 - 49 aa	D ecteu , Natuu & M l eufede at e Noo d-Holland	We we ken samen met nwone s, bed jven en ove heden aan een gezonde en duu zame p ov nc e.	Stedel ke klankbo dg oep	B jd agen aan de nfo mat evoo z en ng voo de gemeente aad. En n contact bl jven met bet okkenen om te kunnen helpen waa nod g.	Ja
26-okt-2021	0498-5773	Menee	[redacted]	[redacted]	1032 HP	[redacted]@hot ma l.com	35 - 49 aa	Noo de l ngen voo de W nd	Een g oep nwone s van Amste dam-Noo d d e w ndmolens wel een goed dee v ndt.	Stedel ke klankbo dg oep	De d scuss e ove w ndmolens n Amste dam s stev g gepola see d. E wo dt veel des nfo mat e ve sp e d ove w ndmolens, waa mee nwone s onnod g angst aan wo dt ge aagd. Te w l w ndmolens onm sbaa z n n de st jd tegen kl maatve ande ng. Natuu l k moeten w ndmolens n et tot massale ove last le den, dat v nden w j ook. Maa dat betekent n et dat e geen u mte s voo w ndene g e n Amste dam. Dat standpunt w l k g aag nb engen, namens een aantal nwone s van Amste dam Noo d.	Ja
26-okt-2021	3785-6740	Menee	[redacted]	[redacted]	1014 BA	[redacted]@westpoo tonde neme s.nl	65 aa en oude	Westpoo t Onde neme sve en g ng	Belangenbeha t g ng bed fsleven	Lokale klankbo dg oep - N euw West	Belang bed fsleven b j schone ene g e en b j u mte voo onde nemen afwegen	Ja
26-okt-2021	3918-8433	Menee	[redacted]	[redacted]	1032 LP	[redacted]@gma l.c om	50 - 64 aa	In t at efneme en ve tegenwoo d ge Amste damw lw nd.nl, bu ge n t at ef d aagvlak voo w nd	Laten z en dat e ook veel voo stande s z jn van mee w nd-ene g e n en om Amste dam.	Stedel ke klankbo dg oep	Woon zelf n noo d maa v ndt het nad ukkel jk een stedel jke kwest e	Ja
26-okt-2021	7645-4317	Menee	[redacted]	[redacted]	1022LN	[redacted]@xs4all.nl	35 - 49 aa	1 v.d. hoofdauteu s aadsad essen Gezondhe dseffecten w ndtu b nes Ve tegenwoo d ge Noo d Ve stoo d	Tegen plaats ng van w ndtu b nes te d cht b j won ngen vm gezondhe ds s co's. De hu d ge wetenschappel jke nz chten geven genoeg aanle d ng tot voo z cht ghe d / voo zo gsp nc pe n acht nemen.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik ben een van de mede-hoofdauteu s van het aadsad es mbt Gezondhe dseffecten W ndtu b nes d.d. 29-3-21, addendum aadsad es d.d. 18-5-21. Ik ben ook een van de mede-auteu s van b even van soo tgel jke st ekk ng als de aadsad essen maa dan aan de p ov nc e Noo d Holland, de Tweede Kame en nfo mateu Hame . Ik woon n Amste dam Noo d en zat ook aan tafel b j de gesp eksavond ove w ndtu b nes voo Noo d.	Ja
26-okt-2021	3884-3104	Menee	[redacted]	[redacted]	1046BD	[redacted]@[redacted] .nl	35 - 49 aa	onde neme sve en g ng en VvE	Het hebben van een bed jfspanden n Westpoo t	Lokale klankbo dg oep - N euw West	k v nd het belang jk om een nsp aak te hebben op de v s e en toekomst van de buu t waa k onde neem en daa naast m jn e va ngen te delen met ande en	Ja
27-okt-2021	3800-4346	Menee	[redacted]	[redacted]	1051 JH	[redacted]@[redacted] gma l.com	35 - 49 aa	Ik ben act ef voo stande van w ndene g e op land v jw l ge b j ene g ecoope at e Amste dam W nd	Duu zame ene g e by and fo the people. Conc eet p oject Noo de llplas	Stedel ke klankbo dg oep	Ik w nd -) me al s nds 2007 op dat 'we' veel te we n g doen om een kl maat amp te ve m jden, en k w l daa ove g aag n gesp ek met ande en n de hoop hen te ove tu gen dat n ets doen geen opt e s, en dat alles doen ons n et a les kost. We moeten ve ande en, mensen en maatschappi j, en k w l helpen d e ve ande ng vo m te geven. W ndene g e op land s h e b j laaghangend f u t, dacht k tot voo ko t. Nu bezo gd dat als we d t n et eens kunnen, we de echte u tdag ngen n et zullen aangaan.	Ja
15-okt-2021	9051-8334	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1043nt	[redacted]@ clou d.com	35 - 49 aa	Bewone Slote d jk	Gezondhe d van (toekomst ge) bewone s waa bo gen	Stedel ke klankbo dg oep	Ik maak m j zo gen om de leefbaa he d doo de komst van w ndmolens, omdat deze negat eve effecten kunnen hebben op mens en natuu . Ik w l voo komen dat e een ove lasts tuat e voo hu d ge en toekomst ge bewone s omdat e nog veel gebouwd wo dt en gaat wo den n Slote d k. Gelu dsove last kan le den tot gezondhe dsschade. Ik v nd het belang jk dat alle le gelu den wo den gehoo d n d t t aject en e goed en volled g wo dt ge nfo mee d en dat e u mte s voo k t sche v agen.	Ja
15-okt-2021	5730-1479	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1059ee	[redacted]gma l.com	65 aa en oude	Ik w l g aag voo de gemeente D emond meep aten . Woon daa n een volkstu n gedu ende de zome	Rust n g oene geb eden behouden	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Zo u st al gemeld. Besche m ng vh g oen aan de and van Amste dam	Ja
15-okt-2021	5110-3703	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1022KG	[redacted]@hotma l. com	35 - 49 aa	Bewone s	Co ecte beslu tvo m ng waa b j alle belangen op een ju ste w jze wo den meegewogen.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Als bewone van Amste dam Noo d w l k g aag onde deel z jn van de klankbo dg oep u t m jn stadsdeel.	Ja
15-okt-2021	1398-2614	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1107vd	[redacted]@gma l.co m	35 - 49 aa	Ik ben een bewone .	Ik z t n et n een belangeng oep	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Ik ben een bewone d e z ch g aag nzet voo het leefbaa houden van de buu t voo de toekomst.	Ja
15-okt-2021	9175-9213	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	2106zt	[redacted]yahoo.com	50 - 64 aa	Geen off c ele belangeng oep. Namwns buu t Ge n	Geen gelu dsove last	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Omdat k g aag mee w l helpen zu d oost leefbaa te houden, waa b j g oen en ust behouden bl jven. Tevens f jn om buu tgenoten te le en kennen.	Ja
15-okt-2021	9603-6648	Mev ouw	[redacted]	[redacted] out	1018MW	[redacted]@g ma .com	65 aa en oude	tu nde op Volkstu npa k N euwe Levensk acht n Sc ence Pa k (voo keu sgeb ed 4A)	Volkstu npa k N euwe Levensk acht ca 150 tu nen met ove nacht ng tussen 1 maa t en 1 dec. Open voo bezoeke s. G ote b od ve s te t. Ecolog sch tu n e en. Tu nt a l. Geen elekt a maa zonnepanelen.	Stedel ke klankbo dg oep	Van de geplande 17 w ndtu b nes komen e 8 n de haven en de ove ge 9 allemaal n of zee d chtb j volkstu npa ken. De tu npa ken wo den qua natuu en gezondhe d vol ge aakt. De tu npa ken z n, ook voo n et-tu nde s, onm sbaa voo het b oodnod ge openba e g een en ust n de stad. Ove nachten 1 m t-1 dec. Zee g ote b od ve s te t met veel b jzonde e en besche mde flo a en fauna. U t ecent onde zoek van de Rekenkame bl jkt dat met name n cent um en oost te we n g g oen aanwez g s.	Ja
15-okt-2021	3341-5174	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1106zt	[redacted]@gma l.com	50 - 64 aa	Leesclub ge nd edo p n Amste dam zu doost Ik ve tegenwoo d g deze leesclub	Doelstell ng s ontspann ng en ust en delen van l te atuu	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Ik w l g aag deelnemen aan de g oep zu doost, omdat k daa woon	Ja
15-okt-2021	2537-0351	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1067AL	[redacted]@gma l.com	50 - 64 aa	Bewone stadsdeel N euw West, d chtb j de B ettenzone	Bezo gdhe d ove ve n el ng flo a en fauna en gezondhe d bewone s d ecte omgev ng.	Lokale klankbo dg oep - N euw West Klankbo dg oep met thema Gezondhe d Klankbo dg oep met thema Natuu	Ik hoef n et aan a le d e g oepen deel te nemen maa alle d e de thema's gaan m j aan het ha t. De g oene st ook de B etten moet nleve en qua fauna en flo a als daa w ndtu b nes wo den geplaatst. Ve de s e het m nst gep otestee d n m n stadsdeel, waa sch jnl jk doo te we n g of n et goed ve sp e de nfo mat e. In d t stadsdeel woont een g ote populat e on- of laaggelette den met lage zelfzo g/ zelfmanagementsvaa d gheden. Gezondhe ds s co doo laagf equent gelu d.	Ja
15-okt-2021	6426-9901	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1087CM	[redacted]@ n te nl net	65 aa en oude	koepelcoöpe at e Ene g e Samen	Onde steunen lokale ene g ecoöpe at es	Lokale klankbo dg oep - Oost	Ik heb de d scuss es h e n oost/ jbu g gez en en w l g aag b d agen aan een b ede ged agen benade ng van duu zame ene g e n oost, b nnen Amste dam, samenwe kend met ande e gemeenten n de RES.	Ja
15-okt-2021	1776-8396	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1107VR	[redacted]@gma l.com	65 aa en oude	E d bewone scomm ss e E gen Haa d Re ge sbos 4 Hoef jze Plus	Een p ett g woonkl maat n stand houden voo onze soc ale huu de s en goede commun cat e met de co po at e en nstant es als pol t e, buu tbehee , geb edsmakelaa	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Soc ale duu zaamhe d en co-c eat e duu zame ene g e z jn thema's waa we ons als bewone scomm ss e ha d voo maken. Onze bewone sg oep heeft een lage SES e s h e a moede op vele le geb ed. Ene g e eken ngen kunnen vaak n et wo den betaald.Onze won ngen z jn van mat ge kwal te t, veelal ove bevolkt en zee slecht ge solee d. Gasp js st jgt. Wegen de voo delen van w ndene g e h e op tegen de nadelen? Z jn de zo gen van veel bewone s te echt?	Ja
15-okt-2021	8167-8132	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1076CW	[redacted]@zu de l ch t.nu	50 - 64 aa	een ene g ecoöpe at e	samen zo snel en zo veel mogel jk duu zame ene g e opwekken, om onze k nde en een zo ve l g mogel ke toekomst te geven. Om de we eld en Amste dam leefbaa achte te laten.	Klankbo dg oep met thema Gezondhe d	E z n veel Amste damme s d e bang z n dat de natuu en onze gezondhe d op het spel staan mét w ndmolens. Ik beg jp dat, maa deel g aag m jn e gen angst voo een we eld waa n we te veel kansen - d e wel alleen nú nog hebben - laten l ggen. Met g ote gevolgen voo de natuu en onze gezondhe d.	Ja
15-okt-2021	9890-8163	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1087 DM	[redacted]@y a oo.com	50 - 64 aa	W ndala m, bewone Oost	Besche m ng gezondhe d en welz jn omwonenden en de natuu nzake w ndtu b nes (n Amste dam eo)	Lokale klankbo dg oep - Oost	Ik ben voo be de g oepen al eens gepolst en doe g aag mee vanu t m jn achte g ond om andvoo waa den te fo mule en voo natuu /b od ve s te t/landschap	Ja
15-okt-2021	5041-6827	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1094 AH	[redacted]@kpnmail.nl	50 - 64 aa	Ik w k b j coöpe at e Amste dam Ene g e. (en ben l d van de huu de skoepel HBO A gus v E gen Haa d)	W j p obe en schone duu zame ene g e te leve en aan onze leden, en deze ene g e zelf lokaal op te wekken. In d t kade z jn w j bez g met een w ndene g e-p oject n Noo d.	Stedel ke klankbo dg oep	Ik w l g aag het gelu d laten ho en van de voo stande s van de ene g et ans t e en de voo stande s van w ndene g e op land, n Amste dam.	Ja
16-okt-2021	7753-9246	Mev ouw	[redacted]	[redacted]	1022XX	[redacted]@hotm a l.com	50 - 64 aa	g oene leefbaa he d Amste dam	Behoud en besche m ng g oene leefbaa he d en besche m ng b od ve s te t.	Klankbo dg oep met thema Gezondhe d	In g ote snelhe d wo den e naast het bouwen van ove load aan won ngen ook nog eens w ndtu b nes geplaatst d e ten koste gaan van bestaande stadsnatuu en natuu landschap. G oene leefbaa he d gaat ste k achte u t n en om Amste dam. Naast gezondhe d van vele bewone s staat ook het gehele ecosysteem met z jn b od ve s te t op het spel. G aag zet k m j n voo d t bewustwo d ngsp oces en hoop k mee te kunnen deelnemen/meewe ken/meedenken aan mee de e of ande e oploss ngen.	Ja
16-okt-2021	0276-3583	[redacted]	[redacted]	[redacted]	1109BR	[redacted]@gma .com	50 - 64 aa	Volkstu n ve en g ng L nnaeus	Het voo tbestaan van ons tu npa k op zodan ge w ze dat w j e gezond kunnen bl jven ve bl jven, nclus ef de n et mensel jke bewone s.	Stedel ke klankbo dg oep	De toekomst van de volkstu nen s zowel een lokale (Zu doost) als een stedel jke zaak. Daa vtv L nnaeus een van de onafhankel jke volkstu npa ken s, s het belang jk dat we n be de klankbo dg oepen ve tegenwoo d gd z jn. De natuu staat n NL n het algemeen en n Amste dam n het b jzonde zee onde d uk, en nu doo de mogel jke komst van w ndtu b nes nog mee . Ze kan n et genoeg mensen stemmen hebben d e voo haa sp eken. Vandaa dat k m j ook voo d e g oep opgeef.	Ja
16-okt-2021	5116-8453	[redacted]	[redacted]	[redacted]	1382mh	[redacted]@outl ook.com	50 - 64 aa	Bewone s weespe slu s	Zo gen voo belangen van hu d ge en toekomst ge bewone s van deze n euwe w k. O gan se en van act v te ten om soc ale coh es te ve ste ken. Duu zaamhe d, leefbaa he d, plez e van samen wonen.	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	E genl jk zou het goed z jn om well cht een apa te klankbo dg oep te hebben voo het stadsbestuu deel weesp/d emond. Aangez en daa een g oot zoekgeb ed l gt. Zu doost komt dan het d chtste b . Voo de acceptat e en bet okkenhe d b j de plannen s het belang jk om bewone s n deze (deels n euwe) woongeb eden te bet ekken. De plannen aken soms mee de bewone s aan de and van amste dam. De bewone s van weesp gaan b nnen een aantal maanden onde deel vo men van Amste dam.	Ja
16-okt-2021	5766-1765	[redacted]	[redacted]	[redacted]	1025lg	[redacted]@g ma l.com	50 - 64 aa	Ik ben de behee de van de OM g oep Ik ga voo ons natuu n noo d	Geen f etspad doo het vl egenbos D e l n moet u t het mob l te tsplan	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Omdat k het natuu heel belang jk v nd k noo d en e ve dw jnt heel veel	Ja
16-okt-2021	1978-4258	[redacted]	[redacted]	[redacted]	1027EA	[redacted]@kpnplanet.nl	50 - 64 aa	Ik ben tu nde op een volkstu npa k en volgens de hu d ge plann ng komt e een w ndtu b ne b nnen 10	De gezondhe d van de tu nde s waa bo gen	Klankbo dg oep met thema Gezondhe d	Een w ndtu b ne staat gepland b nnen 100 mete van onze volkstu n	Ja

16-okt-2021	2094-5931	[redacted]	[redacted]	1033 mn	nfo@[redacted].nl	50 - 64 aa	Onde neme s u t Co nel s Douwesgeb ed	Een ve l g en gezonde we komgev ng voo pe soneel en onde neme s ve l gstellen, geen waa deve m nde ng voo e gena en. Het voo komen van slagschaduw en gelu dsove last. Het p omoten van zonnepanelen.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	W j w llen als onde neme s gehoo d en se eus genomen wo den. Ook w llen we ons laten ho en als het gaat om de toekomst van het Co nel s Douwesgeb ed. We hebben de nd uk dat e 2 st om ngen b nnen de gemeente lopen, d e n et st oken. Namel k ene z jds wonen/we ken/ ec eë en en ande z jds ndust ële w ndtu b nes n een geb ed dat n ontw kkel ng s! Pe soneel w l ook n de pauze n een pa k kunnen lopen of aan het IJ kunnen z tten. Het en ge pa k (Kee k ngpa k) wo dt nu bed e gd.	Ja
16-okt-2021	5442-5826	[redacted]	[redacted]	1019LW	[redacted]@kpnma l.nl	50 - 64 aa	Bestuu sl d tu npa k Bu kslote mee	Natuu l k en duu zaam tu n e en.	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Tu npa k Bu kslote mee heeft een d ect belang om deel te nemen het zoekgeb ed op de g ens van Wate land l gt deels op ons te e n.	Ja
17-okt-2021	9679-5834	[redacted]	[redacted]	1021 EW	[redacted]@gma l.com	35 - 49 aa	VvE huu de s en ve huu de s Amste dam Noo d	E op toez en dat des nfo mat e de ove hand n et neemt, opkomen voo de belangen van kwetsba e g oepen (nad uk op f nanc éle pa t c pat e van d ve se g oepen) dus een ee l jke lusten en lasten ve del n	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Voo al de lusten en lasten d scuss e speelt eno m n Noo d. Veel mensen kunnen ju st pos t ef kenn smaken met he n euwba e ene g e, maa dan moeten ze wel het gevoel k jgen dat het ook voo hen s. Ik w l d e kant (f nanc éle pa t c pat e) onde de aandacht b engen en des nfo ove w nd op land tegengaan. Een ee l jk debat dus.	Ja
18-okt-2021	3672-4250	[redacted]	[redacted]	1037RR	[redacted]@hotmail.com	65 aa en oude	Belangenve en g ng Indust egeb ed Achte slu spolde BIA	Ontw kkel ng achte slu spolde	Lokale klankbo dg oep - N euw West	Ve d ep ng van de gevolgen voo MENS en d e b j een afstand van ets mee dan 350 mete .	Ja
18-okt-2021	1615-8899	[redacted]	[redacted]	1037RR	[redacted]@me.com	50 - 64 aa	Bewone sve en g ng Noo de IJPlas	Het beha t gen van de belangen van de bewone s	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Het s van belang dat bewone s van Amste dam mee mogen p aten ove hun leefgeb ed.	Ja
18-okt-2021	1205-6547	[redacted]	[redacted]	1037	[redacted]@gmail.com	65 aa en oude	Spo tle de v. A dam, opge cht 2 A dam spo tve en g ng nu plas ec eat e. Kano. Spo t aad a dam.	Spo t p omoten en bewone s n beweg ng te k jgen met een flow op het wate . Doo cu sus, tocht, ve huu , een u tdag ng d e voo ede un ek s en b j hun ontw kkel ng op dat moment past. FLOW WATER	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Reden, spo tle de en wate spo te . Vaa t op zee en psycholoog. Bu n-out expe t se. Belang jk dat bewone s gezond bl jven ook als e w ndmolens n a dam moeten komen. Gevolgen z jn te g oot voo een ve d chte samenlev ng	Ja
18-okt-2021	0936-5956	[redacted]	[redacted]	1037RR	[redacted]@xs4all.nl	65 aa en oude	L d bewone sve en g ng Noo de IJplas	Het leefbaa houden van het wonen aan de Noo de IJplas	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik w l dmv m n nput nvloed hebben op de plannen d e e z jn ove m jn leefomgev ng.	Ja
19-okt-2021	0264-1862	[redacted]	[redacted]	1027AT	[redacted]gma l.com	35 jaa	Bewoonste van Zunde do p	Een ee l jk en t anspa ant p oces waa b j de gemeente n et afv nkt dat ze een klankbo dg oep hebben, maa ook echt ets met de nput doet.	Stedel ke klankbo dg oep Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik woon n het w ndzoekgeb ed dus weet wat e n m jn do p leeft aan angst, maa hoop voo al op een open nhoudel jke d aloog. Een waa men be e d s de ve sch llen opz j te zetten en naa elkaa te lu ste en. Daa b j me kte k t jdens nsp eken dat de gemeente volled g voo b jgaat aan de bu ge s en zou k g aag d e b ug slaan.	Ja
19-okt-2021	9869-8019	[redacted]	[redacted]	1027AS	[redacted]eu	50 - 64 aa	Inwone Zunde do p. Landel jk Noo d.	Het besche men van gezondhe d , ust en g oene leefomgev ng voo mens en d e .	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik v nd het n de waagschaal stellen van de gezondhe d en de leefomgev ng van bewone s onacceptabel en e geni jk m sdad g. Ove heden zouden e moeten z jn voo mensen en n et tegen.	Ja
19-okt-2021	1345-9311	[redacted]	[redacted]	1062 GZ	[redacted]@s g a.nl	35 - 49 aa	S g a het samenwe k ngsve band van z ekenhu zen en zo go gan sat es n Amste dam	Samen gaan we voo v tale, gezonde nwone s en p ofess onals n onze eg o's.	Stedel ke klankbo dg oep	Welz jn en gezondhe d ve wante zaken aken onze secto d ect. We d enen de belangen van de gehele secto zo g & welz jn n opd acht van pakweg 120 z ekenhu zen en zo go gan sat es met samen ongevee 130.000 zo gmedewe ke s.	Ja
19-okt-2021	0202-9686	[redacted]	[redacted]	1018 LL	[redacted]@cl enten belangamste da m.nl	35 - 49 aa	Cl entenbelang Amste dam voo zo g, eugdhulp, toegankel jkhe d, ve voe , we k, geldzaken en wonen.	De kwal te t van leven ve bete en van mensen met een psych sche, l chamel jke of ve standel ke bepe k ng, ch on sch z eken, kwetsba e oude en en mantelzo ge s.	Stedel ke klankbo dg oep	De cl ent staat alt jd cent aal en z jn kwal te t van leven maa cent aal staat ook te voo komen dat mensen cl ent wo den. De zoekgeb eden voo de w ndmolens aken de nwone s en ook de al daa wonende cl enten. W j z jn e om de belangen van hen te d enen.	Ja
19-okt-2021	7133-3992	[redacted]	[redacted]	1025ML	[redacted]outlook.com	35 - 49 aa	W ndw k	Gezondhe dsaspecten van w ndtu b nes	Klankbo dg oep met thema Gezondhe d	Z e aadsad es gezondhe d en w ndtu b nes	Ja
20-okt-2021	5837-4292	[redacted]	[redacted]	1026BW	[redacted]@hetnet.nl	50 - 64 aa	voo z tte van volkstu n pa k Tu nw ck, en z t n het eg o ove leg noo del jkepa ken van A-Dam en	Zo g voo b od ve s te t en het leefbaa en duu zaam houden van de pa ken	Stedel ke klankbo dg oep	Heb gee en als oud aadsl d dat bepaalde thema's n et wo den meegenomen, en k het p oces e naa toe netjes w l laten ve lopen zodat een ede gehoo d kan wo den. Daa we moeten ve duu zamen de v aag s e aan alles gedacht.	Ja
20-okt-2021	0040-3327	[redacted]	[redacted]	1107DL	[redacted]@onln e.nl	65 aa en oude	Bewoonste act ef bet okken b/d w jk Ge n/Ge ngeb ed en belangeng oepen m.b.t. natuu , d ve s te t	O.a. bewone s n contact b engen met de natuu n Zu doost en het Ge ngeb ed, natuu educat e, aandacht voo het g oen, flo a en fauna, mensen met ve sch. achte g onden met elkaa n contact b engen	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Omdat Gezondhe d voo mensen ve sch llende beteken ssen kan hebben, d e soms tegengesteld kunnen z jn doo o.a. levensfase, gezondhe d en leeft jd Ook etn sche achte g onden en soc ale pos t e hebben nvloed op ons welzb eing. Ook als wij als bewuste bez g z n met onze (h e Zu doost) woon- en leefomgev ng nu en n de toekomst. Invalshoek s het kl maat en het m l eu en wonen n Zu doost en u tgangspunt h e b j z n plannen van de Gemeente.	Ja
21-okt-2021	1655-5536	[redacted]	[redacted]	1106ZP	[redacted]@xs4all.nl	65 aa en oude	Ge n3do p	Het leefkl maat n Ge n3Do p beha t gen.	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Zowel het kl maat als het leefkl maat n Amste dam ZO v nd k zee belang k en k denk g aag mee hoe Amste dam be de goed kan beha t gen.	Ja
21-okt-2021	5228-5012	[redacted]	[redacted]	1023NV	[redacted]@gma l.com	35 - 49 aa	St cht ng behoud landel jk noo d (n op cht ng)	Behoud leefbaa he d en ka akte st ek landel jk noo d	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik woon n een van de zoekgeb eden en v nd het belang jk een open debat te voe en waa b j ook aandacht s voo de leefbaa he d van omwonende en de spec f eke kenme ken en kwal te ten van landel jk noo d (waa onde de - voo stadse beg ppen - un eke b od ve s te t)	Ja
21-okt-2021	1073-4299	[redacted]	[redacted]	1026 BW	[redacted]@o on.nl	50 - 64 aa	B j deze meld k m j aan als bestuu sl d van Tu npa k Tu nw jck en All ant e Noo del jke Tu npa ken.	Behee volkstu npa ken n Amste dam Noo d, met het oog op ve bl jf, ec eat e en b od ve s te t	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Vanu t de Noo del ke tu npa ken expe t se op natuu , ec eat e en ve bl jf nb engen.	Ja
21-okt-2021	4108-0270	[redacted]	[redacted]	1106 ZP	[redacted]@gmail.com	50 - 64 aa	Ge n3do p	Opkomen voo de belangen van bewone s van Ge n 3 - waa op 350 mete van de hu zen 2 w ndtu b nes staan ngetekend, n zoekgeb ed Wate net Weespe kaspel , en voo de belangen van de t ekvogels daa .	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Ik woon vlak b j een zoekgeb ed. Heb n me 2021 een f lm gemaakt ove Zu doost voo de gemeente aad ove d t thema Noo t mee St l , met f lmmake Rodo fo Veja . Waa k veel mensen n Zu doost voo gesp oken en gef lmd heb. Ik woon s nds 1996 n ZO ee st n Holend echt, nu n Ge n. Ik w l ook stem geven aan de m nde d aadk acht ge mensen d e st aks n et mee kunnen ec eëe en b j de Hoge d jk, als daa een tu b ne komt. Deze mensen laten z ch n et ho en op d t soo t ove leggen.	Ja
22-okt-2021	5542-5278	[redacted]	[redacted]	1091 SJ	[redacted]amst w nd.nl	50 - 64 aa	Samenwe kende ene g ecoöpe at es n Amste dam W nd	Lokale Duu zame Ene g e opwekken en Coöpe at eve w ndmolens ontw kkelen,	Stedel ke klankbo dg oep	Met Amste dam W nd z jn we begonnen met de p ojectontw kkel ng van coope at eve w ndtu b nes n Noo d (Noo de IJplas/CDT), g aag bl jven we ge nfo mee d ove wat e speelt n de ande e geb eden, en leve en we een b d age vanu t de e va ng d e we nu op doen en met de kenn s en e va ng d e e s b nnen onze achte ban van coope at es.	Ja
22-okt-2021	9496-5134	[redacted]	[redacted]	1109bn	[redacted]@hotma l.com	35 - 49 aa	Bewone sg oep Stamme d jk	Belangenbeha t g ng bewone s (Lange) Stamme d jk	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	Als bewone s van de D eme scheg hebben w j d ect n onze leef en woonomgev ng te maken met de eventuele plaats ng en daa mee de ove last van w ndmolens.	Ja
22-okt-2021	4844-0587	[redacted]	[redacted]	1093TR	[redacted]@kpnma .nl	50 - 64 aa	volkstu npa k Bu kslote mee / ANT	ec eat e, b od ve s te t, g oen	Stedel ke klankbo dg oep	Ik w l g aag b jd agen aan het stedel ke afweg ngskade , en aan een g oen/blauwe stad, ecolog sche ve b nd ngen, hoofdg oenst uctuu n een ve d chte en mee ke n ge stad (als geschetst n de omgev ngsv s e Amste dam)	Ja
23-okt-2021	2080-0807	[redacted]	[redacted]	1087sm	[redacted]@[redacted]o g	50 - 64 aa	Buu tbewone s o gan sat e de D em	Ve en g ng van buu tbewone s /geb u ke s/bed jven , houden toez cht op de Ve l ghe d en ,besche m ng van , natuu leefomgev ng n op en ond de D em . (dus ook op het wate) voo mens en d e	Klankbo dg oep met thema Natuu	Het g ens geb ed tussen Amste dam en D emen s een soo t st d te en. E komen h e n d t geb ed vele belangen samen maa tevens s d t geb ed een soo t stu te bal gewo den van lokale pol t ek van zowel Amste dam en D emen. Het geb ed maakt onde deel van de O zo belang jke g oene scheg. . E wonen ook mensen en d e en. D e z ch ove het algemeen zee besche den opstellen en een g oot ha t hebben voo deomgev ng. W j hebben een stem en kunnen een belang jke schakel z n n alle d scuss es	Ja
23-okt-2021	9299-9168	[redacted]	[redacted]	1023 NV	[redacted]@gmail.com	35 - 49 aa	St cht ng Behoud Landel k Noo d (n op cht ng)	Behoud leefbaa he d en ka akte Landel k Noo d	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Ik v nd het belang jk dat e n et ove bewone s heen gewalst wo dt, maa dat e gelu ste d wo dt naa hun bezwa en en a gumenten. Bete ten halve gekee d dan ten hele gedwaald!	Ja
24-okt-2021	1128-7400	[redacted]	[redacted]	1035RT	[redacted]@gma l.com	50 - 64 aa	L d van ke ng oep W ndala m Amste dam en coo d nato W ndala m d v s e Amstetdam Noo d Wate land	De gemeente ove tu gen dat plaats ng van w ndtu b nes nab j bewon ng en n schaa se g oene natuu n et kan. De bete e a te nat even moeten ook voo gelegd wo den aan de bu ge s. Alle w nd kan naa zee!	Stedel ke klankbo dg oep	Ik v nd dat e doo de gemeente te ooskleu ge nfo mat e ve st ekt wo dt ove de gevolgen van w ndene g e b nnen de gemeente. Het zou democ at sche z jn als de gemeente ook ande e nz chten zou laten ho en n klankbo dg oepen b nnen de effect efase. Plaats ng van w ndtu b nes op ko ste afstand van bewon ng s een h sto sche nschatt ngsfout van de wethoude . Z j hoo t de bu ge te besche men n plaats van de hab tat van mens, d e en g oen te ve n et gen. E z jn genoeg alte nat even!	Ja
25-okt-2021	8945-5090	[redacted]	[redacted]	1109 BR	[redacted]@gma l.com	50 - 64 aa	Volkstu nve en g ng F ankendael	Volkstu n e en en bevo de en ecolog sche d ve s te t van flo a en fauna	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	D emond l gt tussen mee de e zoekgeb eden van Amste dam, D emen en Ronde Venen. We maken ons e nst g zo gen om 1. de natuu van het D eme bos en op onze volkstu nen, b j plaats ng van w ndtu b nes. Onze volkstu nen maken onde deel u t dlvan e D eme scheg. 2. De gezondhe d van onze tu nde s. Als voo z tte ve tegenwoo d g k een 91 hu s es en een (veelvoud aan tu nde s en bezoeke s) waa veelvuld g ve bleven wo dt n het zome se zoen en waa ook n de w nte mag wo den geslapen.	Ja
25-okt-2021	0686-5936	[redacted]	[redacted]	1094ZB	[redacted]@gmail.com	50 - 64 aa	Natuu l jk F ankendael	Behoud en ve mee de ng natuu l jk behee	Klankbo dg oep met thema Natuu	Momenteel staan w ndtu b nes ngetekend op volkstu n te e nen, natuu geb eden, NNN, ecolog sche hoofdst uctu en etc. D t baa t zo gen omdat w nd ndust e g ote nadelen voo de natuu heeft. Leve p aten ove bete e alte nat even. Reflect e fase s ontstaan u t g ote on ust bu ge s d e v je t jd opoffe den om n te sp eken. Nu d empels gemeente k est w e mag p aten, e moet ets ve tegenwoo d gen, n st jd met opzet.	Ja
25-okt-2021	2019-3861	[redacted]	[redacted]	1076SW	[redacted]@gma l.com	50 - 64 aa	volkstu nve en g ng F ankendael	volkstu nde s u t de hele stad.	Klankbo dg oep met thema Gezondhe d	volkstu nde s ve bl ven een g oot deel van het aa op de tu n. Velen bl jven ook de hele zome ove nachten. De keuze om een volkstu n te nemen wo dt vaak gemot vee d doo de behoefte aan een ust ge plek om b j te komen van de d ukte n de stad. Mensen onde v nden vaak al ove last. Daa om z en we de w ndtu b nes als een mogel jke aanslag op d e ust, en onze gezondhe d. D t le dt tot veel onge usthe d. Ik w l g aag zeke weten hoe d t z t, hebben we eden om onge ust te z jn?	Ja
25-okt-2021	1328-4785	[redacted]	[redacted]n	1076SW	[redacted]@gma l.com	50 - 64 aa	Natuu (atlas)g oep volkstu nve en g ng F ankendael	Het n kaa t b engen van de natuu waa des, de natuu belev ng, de kenn s ove de natuu op ons complex, b j onze tu nde s, en b j omwonenden. De w ndmolens l jken daa voo een bed e g ng te gaan wo den. Hoe moet het met vogels? Maa ook met de algemene landschappel ke waa de van onze moo e polde . We w llen daa g aag mee ove nadenken.	Klankbo dg oep met thema Natuu	W j z jn d ok bez g met het bevo de en van de natuu waa des, de natuu belev ng, de kenn s ove de natuu op ons complex, b j onze tu nde s, en b j omwonenden. De w ndmolens l jken daa voo een bed e g ng te gaan wo den. Hoe moet het met vogels? Maa ook met de algemene landschappel ke waa de van onze moo e polde . We w llen daa g aag mee ove nadenken.	Ja
25-okt-2021	3179-9434	[redacted]	[redacted]	1151 CX	[redacted]oek@xs4all.nl	50 - 64 aa	voo z tte St cht ng Behoud Wate land	o gan sat e van l efthebbe s, d e het landschap, de natuu en het leefkl maat van de eg o Wate land (ncl. landel jk Noo d) beoogt te besche men en te ve ste ken	Lokale klankbo dg oep - Noo d	De SBW v ndt het lokale schaaln veau geen goed ve t ekpunt. Op landel jk n veau moet wo den gekeken waa w ndmolens het beste passen. Landel jk noo d s ongesch kt vanwege de hoge natuu , landschappel jke en cu tuu waa den. In de d ukke met opool wo dt d t geb ed alleen maa belang jke als u tloopgeb ed voo de stedel ng, d e behoefte heeft aan ust en u mte zonde bewegende en lawaa ge ndust ële nstallat es, maa wel met d e engelu den. Flo a en fauna moeten ook de u mte k gen!	Ja
25-okt-2021	9240-9977	[redacted]	[redacted]	1113 LR	[redacted]ma .com	50 - 64 aa	Bu ge s D emen	Op welke w jze kunnen de bu ge s van D emen hun nvloed u toefenen op de kl maatdoelstell ngen.	Klankbo dg oep met thema Gezondhe d	De kl maatve ande ng heeft nvloed op de gezondhe d van de bu ge s en hoe kunnen w j om gaan met de kl maatve ande ng.	Ja
25-okt-2021	1271-1789	[redacted]	[redacted]	1094ZB	[redacted]@gmail.com	50 - 64 aa	Bewone Ind sche Buu t, dus onde laag f equent gelu dsafstand van d ve se zoekgeb eden oa sc ence	Doelg oep e s s onee l ke, one geni ke d empel. Reflect e fase s gekomen vm honde den bezo gde bu ge s. Z ekte doo laagf equent gelu d EN ne gens p kke loos voo komen. Nu zowel won ng als pa k!	Lokale klankbo dg oep - Oost	G oepse s s onwett g. Nadat van honde den bezo gde bu ge s mee dan 90% tegen was, kwam eflect e fase. Nu ee st voo al voo stande s! Na p otest nu dat je emand moet ve tegenwoo d gen! D t naast dat de gemeente bepaald w e dat dan wo dt EN deze een t a n g geeft, s onafhankel jkhe d weg. Daa naast kunnen mensen met on egelmat g be oep n et meedoen. Zelf, zee g oen, l nks voel me bed e gd n gezondhe d en ust w ndtu b nes b j won ng, pa k, volkstu n geen ontsnappen aan. Toekomst? Weg!	Ja

25-okt-2021	3669-3638	[redacted]	[redacted]	3981ja	[redacted]@w ndvogel.nl	35 - 49 aa	ene g ecoope at e De W ndvogel	duu zame st oom opwekken voo en doo de leden, de omgev ng h e b j bet ekken om lusten en lasten te delen	Lokale klankbo dg oep - Zu doost	In zu doost s een zoekgebed voo w ndmolens b j Oude Amstel waa de W ndvogel al een w nd,molen heeft, d t slu t aan b j het zoekgeb ed n Amste dam Zu doost De d scuss e ove gezondhe d wo dt momenteel eenz jd g gevoe d op de h nde aspecten van w ndmolens, te w l de gezondhe dsw nst eno m s doo educt e CO2 u tstoot en schadel jke stoffen van de foss ele ndust e	Ja
26-okt-2021	6345-1404	[redacted]	[redacted]	1013AW	[redacted]@g ma l.com	50 - 64 aa	Bestuu sl d VvE De S lodam	De VvE beha t gt de belangen van de e genaa s en bewone s van het appa tementencomplex de S lodam (155 app) n het Havengeb ed g enzend aan het zoek en ese vegeb ed voo w ndmolens.	Stedel ke klankbo dg oep	Ik w l g aag meedoen en meep aten ove de plannen omdat de geselectee de zones g enzen aan het Havengeb ed waa veel mensen woonacht g z jn waa onde de bewone s van de S lodam. Het zou goed z n ook een lokale klankbo dg oep West te hebben waa bewone s u t de d ect aang enzende geb eden ove de voo nemens en plannen kunnen meedenken.	Ja
26-okt-2021	1625-8068	[redacted]	[redacted]	1165 MZ	sec eta s@z jkan aalf.nl	65 aa en oude	Bewone sve en g ng Z jkanaal F Ha fweg	Belangenbeha t g ng van de kwal te t van het woon- en leefkl maat van de woonomgev ng waa onde de waa den van het landschap en de natuu en ove last van a le denkba e aa d	Lokale klankbo dg oep - N euw West	W j w llen deelnemen aan het gesp ek mocht het plan wo den om w ndmolens te plaatsen n de B etten en het g ensgeb ed b j onze gemeente.	Ja
26-okt-2021	9829-1891	[redacted]	[redacted]	1507CB	[redacted]@mnh.nl	35 - 49 aa	Natuu & M l eufede at e Noo d-Holland	Samenwe ken aan een gezonde en duu zame p ov nc e.	Stedel ke klankbo dg oep	B jd agen aan de nfo mat evoo z en ng voo de gemeente aad. En n contact bl jven met bet okkenen om te kunnen helpen waa nod g.	Ja
26-okt-2021	4089-4889	[redacted]	[redacted]	1027EA	[redacted]@ggzd enthe.nl	50 - 64 aa	Namens we kg oepw ndala m volkstu npa ken	De w ndtu b nes komen b nnen 100 m afstand te staan	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Z t op volkstu npa k en w ndtu b ne komt b nnen 100 mete	Ja
26-okt-2021	7188-4715	[redacted]	[redacted]	1023NN	[redacted] ema l.com	35 - 49 aa	Behoud landel jke noo d l.O.	Het ka akte van landel jk noo d behouden.	Klankbo dg oep met thema Natuu	Heb een aadsad es gesch even ove wate land en het effect van w ndtu b nes. Hanneke van Andel en kzelf w llen elkaa afw sselen n de klankbo dg oep.	Nee
26-okt-2021	2863-7055	[redacted]	[redacted]	1023 ND	[redacted]@gm a l.com	35 - 49 aa	Bewone s Schell ngwoude	Pa t c pe en als d ect belanghebbende n d scuss es ove locale mpl cat es	Lokale klankbo dg oep - Noo d	Thema gezondhe d als a ts zou k g aag meep aten ove de man e waa op gezondhe ds s co's meespelen n de keuze van de locat es. Hoe wo dt de besch kba e l te atuu meegenomen, hoe wo d de nput van de expe ts u t de expe tsess es meegenomen en hoe kunnen s co's voo k nde en geob ect vee d wo den. D t zoals besch even n de b ef van de wethoude aan de aad.	Ja

Lokale klankbo dg oep - N euw West
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Zu doost
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Oost
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Lokale klankbo dg oep - Oost
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Noo d
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Oost
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Oost
Lokale klankbo dg oep - Noo d
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Zu doost
Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Zu doost
Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Noo d
Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Lokale klankbo dg oep - Oost
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - N euw West
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Lokale klankbo dg oep - Oost
Lokale klankbo dg oep - Noo d
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Lokale klankbo dg oep - Zu doost
Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Noo d
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Noo d
Lokale klankbo dg oep - Zu doost
Lokale klankbo dg oep - Zu doost
Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Noo d
Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - N euw West
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu

Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu
Lokale klankbo dg oep - Noo d
Lokale klankbo dg oep - Noo d
Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Gezondhe d

Klankbo dg oep met thema Natuu

[redacted]

Van: [redacted]@public-mediation.nl>
Verzonden: vrijdag 8 oktober 2021 17:51
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Overzicht planning RES wind Reflectiefase
Bijlagen: Overzicht planning RES wind Amsterdam.pdf

Beste [redacted] en [redacted]

Bijgaand de uitgewerkte flipover met de planning van het overleg gisteren (PDF en Mural link). Ik hoor het graag als ik er nog iets in aan kan passen.

[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]

public mediation
[redacted]
Adviseur PM
[redacted]
www.public-mediation.nl

Overzicht Planning Reflectiefase RES wind Amsterdam

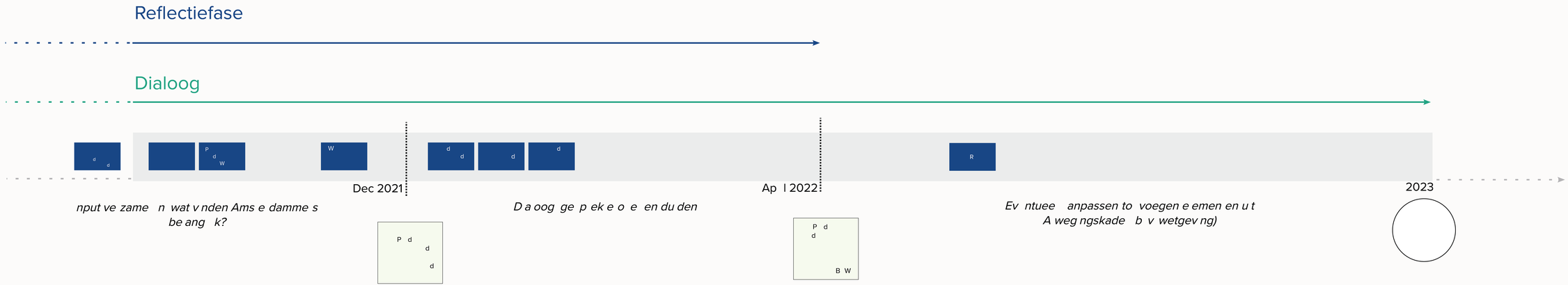

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 25 februari 2021 9:21
Aan: [redacted]

Onderwerp: Petitie voor windmolens in Amsterdam?

Vandaag in mijn Facebook ☺

08:56 Do 25 feb.
Zoeken in Facebook
Vind ik leuk
Opmerking plaatsen
Delen
[redacted] ▶ De Nederlandse Klimaatbeweging
Gisteren om 18:25 ·
Hey, is er al een petitie vóór windmolens in Amsterdam?
27
12 opmerkingen
Vind ik leuk
Opmerking plaatsen

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 25 oktober 2021 18:57
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: PH 211021 70% versie Uitvoeringsprogramma RES Noord-Holland Noord en Zuid.docx
Bijlagen: PH 211021 70% versie Uitvoeringsprogramma RES Noord-Holland Noord en Zuid.docx

Categorieën: belangrijk

Ha beiden,
In aanvulling op de opmerkingen van [redacted] graag aandacht voor het volgende.
In het Uitvoeringsprogramma heb ik een aantal opmerkingen gemaakt, de meeste zijn aandachtspunten en zullen niet noodzakelijk leiden tot een inhoudelijke wijziging, op één punt na en dat is het volgende.
In de Uitvoeringsstrategie is het bestemmingsplan/omgevingsplan en daarna het verlenen van een omgevingsvergunning, aangemerkt als voorkeursroute, het zou de meeste mogelijkheden geven als participatie. Amsterdam heeft ervoor gekozen de benodigde vergunningen te verlenen met een buitenplanse omgevingsvergunning (of een omgevingsvergunning in afwijking van een bestemmingsplan). Het inspraak- en participatietraject is zorgvuldig en uitgebreid in vroegtijdig stadium ingezet. Het lijkt mij ongewenst om in de uitvoeringsstrategie op te merken dat het wel kan op deze manier, maar liever niet. Enige nuancering lijkt mij nodig.
Verder was mij in de planningen onduidelijk om welke vergunningen het nou precies gaat. Meer een interne kwestie die om uitleg vraagt omdat anders wij anders mogelijk bij de rapportage van voortgang voor (onaangename) verassingen komen te staan.
Ik heb nog niet alles gelezen maar het laatste deel ging vooral om andere hernieuwbare bronnen dan wind. Ik verwacht dat je hier voor nu voldoende aan hebt. ZO niet dan hoor ik het graag en probeer ik morgen het laatste stuk te lezen.
Groet en fijne avond,
[redacted]

Inhoudsopgave

Contents

Inhoudsopgave 1

1. Over het uitvoeringsprogramma 3
   1.1. Leeswijzer 4
2. Samenwerking 5
   2.1. Sturingsfilosofie 5
   2.2. Samenwerking 5
   2.3. Volksvertegenwoordigers 5
3. Elektriciteit 7
   3.1. Opgave 7
   3.2. Operationele doelen 7
   3.3. Activiteiten: Verankering in het omgevingsbeleid 8
   3.4. Lokaal eigendom en participatie 10
   3.5. De rol van de programma-organisatie 13
   Rol van de programma-organisatie 18
4. Regionale Structuur Warmte 19
   4.1. Opgave 19
   4.2. Operationele doelen 20
   4.3. Activiteiten 21
   4.4. De rol van de programmaorganisatie 23
5. Participatie en communicatie 25
   5.1. Opgave 25
   5.2. Participatie 25
   5.3. Communicatie 26
   5.4. Evaluatie participatie en communicatie 27
   5.5. Activiteiten 27
6. Kennisdeling 30
   6.1. Opgave 30
   6.2. Activiteiten 32
7. Overige onderwerpen 34
   7.1. Innovatie 34

CONCEPT

7.1.1. Opgave 34
7.1.2. Activiteiten 34
7.2. Arbeidsmarkt en scholing 35
7.2.1. Opgave 35
7.2.2. Activiteiten 36
7.3. Gezonde leefomgeving 37
8. Monitoring 38
8.1. Voortgang realisatie RES-ambitie 38
8.2. In te zetten instrumenten 41
8.3. Rolverdeling 41
Uitvoeringsorganisatie 44
Deel II: Plan van aanpak (suggestie: Programma) per deelregio 48

CONCEPT

1. Over het uitvoeringsprogramma

De Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 van Noord-Holland Zuid (NHZ) is vastgesteld door gemeenten (met uitzondering van de gemeente Landsmeer), provincie Noord-Holland en waterschappen. In hoofdstuk 4 van de RES 1.0 staat vermeld dat er een regionaal uitvoeringsprogramma wordt opgesteld om de afspraken, kaders en een aanpak vast te leggen voor het proces naar de RES 2.0. Het onderhavig uitvoeringsprogramma voorziet hierin. Daarmee maakt de Energieregio de volgende stap richting de uitwerking van zoekgebieden in concrete projecten en het aanjagen van regionale samenwerking rondom kansrijke warmtebronnen.

De Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 van Noord-Holland Noord (NHN) is vastgesteld door gemeenten, provincie Noord-Holland en waterschappen. In hoofdstuk 4 van de RES 1.0 staat vermeld dat er een regionaal uitvoeringsprogramma wordt opgesteld om de afspraken, kaders, en een aanpak vast te leggen voor het proces naar de RES 2.0. Het onderhavig uitvoeringsprogramma voorziet hierin. Daarmee maakt de Energieregio de volgende stap richting de uitwerking van zoekgebieden in concrete projecten en het aanjagen van regionale samenwerking rondom kansrijke warmtebronnen.

Dit vraagt om het verder versterken van de regionale samenwerking tussen gemeenten, provincies, waterschappen en het rijk met netbeheerders, ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners. Via een serie uitvoeringstafels is besproken welke samenwerking nodig is en hoe we die het beste kunnen vormgeven.

In dit uitvoeringsprogramma hebben we de benodigde activiteiten voor samenwerking en benodigde ondersteuning uitgewerkt. We benoemen actiehouders en tijdslijnen. Daarmee maken we de concretiseringsslag van de ambitie van de RES 1.0 naar de benodigde acties voor uitvoering.

Het uitvoeringsprogramma loopt van 2021 tot en met 2025. De vaststelling van de RES 2.0 (juli 2023) is een natuurlijk moment om het uitvoeringsprogramma te evalueren en waar nodig aan te passen. In figuur 1 is de globale tijdslijn voor de route op weg naar de RES 2.0 weergegeven.

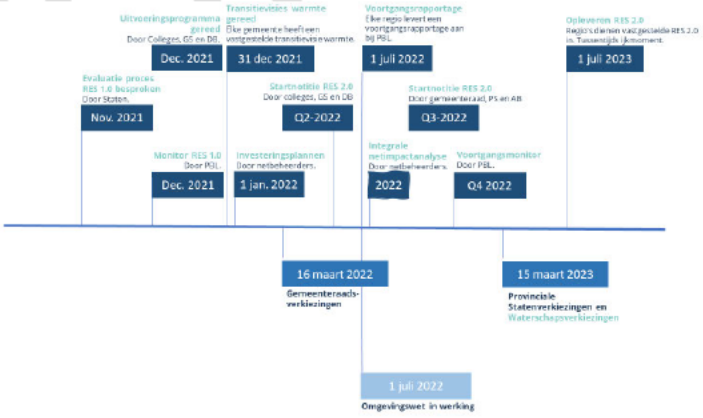

Figuur 1: Tijdslijn met belangrijke bouwstenen en mijlpalen van RES 1.0 naar RES 2.0

1.1. Leeswijzer

De Regionale Energiestrategie is tot stand gekomen door een samenwerking tussen gemeenten, provincie en waterschappen, die vanuit hun eigen verantwoordelijkheden gelijkwaardig met elkaar samenwerken. Netbeheerders, bewoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers zijn bij deze samenwerking betrokken. Het uitvoeringsprogramma start daarom met het hoofdstuk samenwerking, waarin we ingaan op de samenwerking gedurende de uitvoeringsfase.

Het uitvoeringsprogramma gaat vervolgens in op het opwekken van hernieuwbare energie, oftewel de realisatie van de ambitie van de RES. Dat gaat voor elektriciteit om de verankering van zoekgebieden, het aanpakken van knelpunten en de samenwerking met stakeholders in de realisatie van projecten. Bij warmte staan de bovenlokale bronnen centraal, het inventariseren van kansen en risico's en de wijze waarop de gemeenten ondersteund worden.

Daarna worden de overkoepelende onderwerpen participatie en communicatie, kennisdeling en monitoring beschreven. Ook gezonde leefomgeving, arbeidsmarkt en innovatie hebben een plek in het uitvoeringsprogramma. Tot slot is een beschrijving van de activiteiten voor de RES-programma organisatie en de gevraagde capaciteit en financiële middelen opgenomen.

Per hoofdstuk geven we weer wat de opgave is, zoals vastgesteld in de RES 1.0. Die vertalen we door naar tussendoelen, waarmee richting wordt gegeven aan de periode tot en met 2025. Vervolgens vertalen we de RES 1.0, mede op basis van de uitkomsten van de uitvoeringstafels, door naar concrete activiteiten en rollen. Dat doen we in de vorm van een tabel. Per hoofdstuk beschrijven we kort wat de rol van de programma-organisatie op RES-niveau is en wat de rol van gemeenten, provincie en andere partijen is. In de bijlagen gaan we ook in op de ondersteuning die de provincie hierbij biedt.

CONCEPT

2. Samenwerking

2.1. Sturingsfilosofie

Het krachtenveld van de energietransitie is complex. Lokale besluitvorming over energieprojecten heeft regionale impact, bijvoorbeeld op het energienet en de omgeving. Daarom is het belangrijk om als overheden regionaal samen te werken, meer nog dan voorheen. Daarnaast willen betrokken inwoners meebeslissen over hun omgeving. Via dit uitvoeringsprogramma willen we deze complexiteit terugbrengen naar de kern; wie doet wat en hoe verhoudt dit zich tot elkaar?

2.2. Samenwerking

De huidige governance van de RES wordt voortgezet: deze bevalt goed als we kijken naar de stevige samenwerking die ontstaan is en de gezamenlijke ambities. Dat houdt in dat de samenwerking tussen decentrale overheden, netbeheerders, ondernemers en maatschappelijke organisaties wordt voortgezet. Bij planvorming kunnen inwoners en belanghebbenden meedenken en faciliteert de gemeente inwonersinitiatieven waardoor lusten en lasten verdeeld worden.

Voor NHZ versterken we bij warmte de samenhang tussen de Regionale Structuur Warmte (RSW), de Transitievisies Warmte (TvW's) en de Wijk Uitvoerings Plannen (WUP's). Er wordt een nieuwe governance structuur ingericht die ontstaat door het samenvoegen van de RSW, het Warmte Koude Programma MRA en de provinciale warmtetransitie instrumenten. Op deze wijze wordt de beschikbare kennis gebundeld en de beschikbare capaciteit effic ënt ingezet. Bovengemeentelijke warmtebronnen en de daarbij behorende infrastructuur staan hierbij centraal.

In de uitvoeringsfase krijgen overheden meer rollen dan tot nog toe in de RES: naast beleidsmaker zijn zij dan vergunningverlener of handhaver. In de samenwerking is het goed om de stappen in het proces en die rolwisseling te benoemen. Het dient helder te zijn wie welk mandaat heeft.

Verder werken we nauw samen met onze omliggende Energieregio's, bijvoorbeeld rondom het IJsselmeergebied en het Groene Hart. De RES-programmaorganisaties Noord-Holland Noord (NHN) en Noord-Holland Zuid (NHZ) verbreden de samenwerking, waardoor de capaciteit efficiënt wordt ingezet.

In Q2-2022 start de regio het proces op weg naar de RES 2.0. De RES 2.0 wordt in juli 2023 opgeleverd, conform de afspraken in het Klimaatakkoord. De RES 2.0 is een voortzetting en verdieping van de RES 1.0. De RES 1.0 is dus het vertrekpunt voor de RES 2.0. Ook daarvoor wordt de samenwerkingsstructuur uit de RES 1.0 voortgezet.

2.3. Volksvertegenwoordigers

Het is belangrijk dat de democratische legitimiteit goed wordt geborgd. Dat betekent een goede betrokkenheid van volksvertegenwoordigers. Zij hebben een formele rol in het besluitvormingsproces:

- Bij het borgen van de RES in het omgevingsbeleid en omgevingsinstrumenten zoals een bestemmingsplan (gemeenten) en omgevingsverordening (provincie).
- Bij het vastleggen van zoekgebieden in het omgevingsbeleid, inclusief het vaststellen van de inrichting van procesparticipatie.
- Het zich uitspreken als bevoegd gezag.
- Bij het borgen van beleid voor proces- en financiële participatie.

CONCEPT

- Bij het vaststellen van de startnotitie RES 2.0.
- Bij het vaststellen van de RES 2.0, inclusief het meegeven van wensen en bedenkingen.

Belangrijk is dat volksvertegenwoordigers goede toegang hebben tot de benodigde informatie voor besluitvorming.

In het licht van de gemeenteraadsverkiezingen (maart 2022), PS-verkiezingen en waterschapsverkiezingen (maart 2023) stelt de energieregio een introductietraject voor de RES op, zodat volksvertegenwoordigers goed beslagen ten ijs komen. De RES-programmaorganisatie initieert dit. Gemeenten, provincies en waterschappen voegen daar elk hun eigen ambities en (lokale) vraagstukken aan toe. Dit programma wordt aangeboden via de griffies. Met de ondersteuning beogen we dat de volksvertegenwoordigers het grote verhaal kunnen uitleggen aan hun bewoners, van landelijke noodzaak naar lokale vertaling.

De volksvertegenwoordigers hebben een belangrijke rol bij de start van het proces naar de RES 2.0. In het tweede kwartaal van 2022 geven volksvertegenwoordigers de eerste kaders mee voor het proces naar de RES 2.0, dit mede op basis van de ingediende moties. De bestuurders stellen de startnotitie RES 2.0 vast ook in hetzelfde kwartaal. In het derde kwartaal van 2022 wordt de startnotitie voorgelegd voor vaststelling aan volksvertegenwoordigers.

Tussentijds worden volksvertegenwoordigers geïnformeerd, onder andere via de monitor van de RES, waarin de voortgang van de realisatie van de ambitie wordt gevolgd. De monitor verschijnt twee keer per jaar. Zo kunnen volksvertegenwoordigers de voortgang van de RES volgen.

Tijdens regionale raadsbijeenkomsten (per deelregio) worden raadsleden, statenleden en leden van het AB geïnformeerd over de stand van zaken binnen de RES. Ook worden de volksvertegenwoordigers uitgenodigd voor kennissessies.

CONCEPT

3. Elektriciteit

3.1. Opgave

Tekst NHN:

NHN zet zich in voor de realisatie van 3,6 TWh zonne- en windenergie op land in 2030. Dit is een optelsom van de ambities voor nieuwe opwek (totaal 1,50 TWh), de bestaande opwekking en de pijplijnprojecten (projecten waarvoor de vergunning al verleend is, maar die nog niet gerealiseerd zijn) (totaal 2,08 TWh) in 2020. Daarnaast nog 1,1 TWh kansen op IJsselmeer (Wieringerhoek).

Per deelregio komt dit neer op de volgende opgave:

Deelregio	Totaal	Bestaand	Nieuw te realiseren
Kop van Noord-Holland	2,27 TWh	1,75 TWh	0,52 TWh
Westfriesland	0,7 TWh	0,23 TWh	0,47 TWh
Regio Alkmaar	0,62 TWh	0,1 TWh	0,52 TWh

Daarnaast is er een potentie van 1,1 TWh met het Buitendijks Plan Duurzaam Leefbaar (Wieringerhoek). Deze telt niet mee in het bod.

Tekst NHZ:

De ambitie van NHZ staat op 2,7 TWh opwek van hernieuwbare energie op land met een bestaande opwek van 0,7 TWh.

Per deelregio komt dit neer op de volgende opgave:

Deelregio	Theoretische potentie	Bestaand	Nieuw
Amstelland	0,4 TWh	60 GWh	344 GWh
Amsterdam	0,7 TWh aanbod 127 MW wind (296 GWh), (huidig 75 MW) 400 MW (380 GWh) zon op grote daken 150 MW (140 GWh) zon op kleine daken		
Gooi- en Vechtstreek	0,23 TWh	30 GWh	199 GWh
Haarlemmermeer	0,7 TWh	120 GWh	577 GWh
Ijmond en Zuid-Kennemerland	0,56 TWh	160 GWh	400 GWh
Zaanstreek/Waterland	0,41 TWh	90 GWh	320 GWh

Met opmerkingen [redacted] Wat wordt hier bedoeld? Onder hernieuwbare energie wordt meer verstaan dan alleen zon en wind, ook geothermie/aardwarmte, chemische energie, biomassa vallen hieronder. Worden hier alle bronnen/soorten hernieuwbare energie bedoeld of alleen zon en wind?

Met opmerkingen [redacted] Ik zie bij de verschillende gemeenten een groot verschil tussen theoretische potentie en de som van bestaand en nieuw. Voor Amsterdam is

3.2. Operationele doelen

Om goed te kunnen bepalen of de energieregio op koers ligt voor de doelen van 2030 en om te bepalen welke activiteiten nodig zijn in de periode 2022-2025, stelt de energieregio in dit uitvoeringsprogramma operationele doelen vast.

CONCEPT

Deze operationele doelen zijn:

- In 2025 zijn alle benodigde vergunningen om de ambitie te kunnen realiseren afgegeven. Dit is conform de afspraken uit het Klimaatakkoord en noodzakelijk om de ambitie voor 2030 te kunnen halen. Dat betekent dat de benodigde vergunningen voor wind en wind en zon in 2023 zijn aangevraagd.
- Voor zon op land dienen de benodigde vergunningen in 2024 te zijn aangevraagd.
- In 2025 is het streven om minimaal de helft van de opgave gerealiseerd te hebben in de regio.
- In 2023 is minimaal 20% van de ambitie gerealiseerd. Het betreft hierbij het theoretisch potentieel, de bestaande en pijplijn-projecten tellen hierin niet mee.
- In 2022 hebben alle RES-partijen de zoekgebieden verankerd in de omgevingsvisie, tenzij bewust een andere route gekozen wordt, waarbij vergunningen nog steeds tijdig afgegeven worden.
- In 2022 hebben alle RES-partijen vastgelegd welke kaders voor participatie zij wensen te hanteren, inclusief de kaders voor financiële participatie. Dit is onderling afgestemd voor de grensoverschrijdende zoekgebieden of voor zoekgebieden nabij gemeentegrenzen. Dit is o.a. gebaseerd op de aanbevelingen van de evaluatie communicatie & participatie en bestaande, goed werkende participatiemethoden die NP RES heeft geïnventariseerd. Deze timing is noodzakelijk in het licht van het verankeren van zoekgebieden en de vergunningverlening.
- In 2022 is er zicht op de infrastructuur en op waar de regio als eerste aan de slag kan.
- In 2023 zijn de zoekgebieden verankerd in het Omgevingsplan, tenzij gekozen wordt voor het huidig ruimtelijk instrumentarium of een andere route waarbij vergunningen tijdig afgegeven worden.

Met opmerkingen [redacted] Wat betekent dit voor de ambitie van Amsterdam. Het theoretisch potentieel is in de tabel hierboven voor Amsterdam niet genoemd. Kent Amsterdam alleen bestaande en pijplijn-projecten (wat zijn dat eigenlijk?) en hoe geeft Amsterdam dan aan dat 20% van de ambitie gerealiseerd is?

Met opmerkingen [redacted] Beetje vaag? Welke infrastructuur? Wat gaat de regio doen? Volgens mij liggen de acties bij gemeenten

De monitoring van de operationele doelen vindt plaats in het monitoringsprogramma (zie hoofdstuk 8).

3.3. Activiteiten: Verankering in het omgevingsbeleid

De in de RES 1.0 gemaakte afspraken krijgen juridische status als deze worden uitgewerkt en vastgesteld in omgevingsrechtelijke instrumenten. Dit geldt voor opwek op land, zon op parkeerplaatsen en op/bij infrastructuur. Zon op dak is niet vergunningplichtig en hoeft daarom niet te worden geborgd in omgevingsbeleid.

Met opmerkingen [redacted] Hoeft niet maar een recente wijziging van het bouwwerken leefomgeving maakt het mogelijk zon op dak, maatwerkvoorschriften mogelijk (inwerking 1 juli 2022), pv panelen en groen daken op industriele daken en overige bedrijfsfuncties (bv parkeergarages)

Het Klimaatakkoord wijst in dit verband op de gemeentelijke omgevingsvisies, programma's en omgevingsplannen. Ook de provinciale omgevingsvisie, omgevingsverordening en projectbesluiten zijn instrumenten om de RES juridisch te borgen. In de partiële herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 (OV NH 2020) zijn de RES'en 1.0 leidend voor wind op land.

Het bevoegd gezag – veelal de gemeente – bepaalt hoe de RES vertaald wordt naar het omgevingsbeleid. Het gaat daarbij zowel om de inpassing van grootschalige energieopwek, als om benodigde ruimte voor de aanpassing van energie-infrastructuur.

Bevoegd gezag	Huidige Elektriciteitswet	Nieuwe Energiewet
Rijk	Wind: vanaf 100 MW Zon: vanaf 50 MW	Wind: vanaf 100 MW Zon: vanaf 100 MW
Provincie	Wind: 5-100 MW	Wind: 15-100 MW Zon: 50-100 MW
Gemeente	Wind: minder dan 5 MW Zon: tot 50 MW	Wind: tot 15 MW Zon: tot 50 MW

Tabel: Wie is wanneer bevoegd gezag?

Met opmerkingen [redacted] Energiewet, artikel 6.2, tweede lid, onder b, De provincie kan besluiten geen projectbesluit te nemen als er sprake is van een gemeentelijke project van publiek belang (zeg maar: soort van overdragen bevoegdheid)

CONCEPT

In het Klimaatakkoord is vastgelegd dat op 1 januari 2025 alle benodigde vergunningen dienen te zijn afgegeven, zodat in 2030 de 35 TWh zon en wind ook operationeel zijn. Decentrale overheden spannen zich tevens in om zo snel als mogelijk planologische zekerheid te bieden aan initiatiefnemers, door de RES te vertalen naar omgevingsbeleid ~~en~~ of omgevings- c.q. bestemmingsplannen. Door de part ële herziening OV NH 2020 zijn de RES'en 1.0 al leidend voor wind op land. Daarmee ontstaat ruimte voor gemeenten om plannen voor windenergie mogelijk te maken binnen de vastgestelde zoekgebieden voor wind en wind en zon uit de RES 1.0. Daarnaast is in de RES 1.0 afgesproken dat er voorlopig ruimte blijft voor zonne-energie-initiatieven buiten de vastgestelde zoekgebieden voor zonne-energie uit de RES 1.0. Uiteindelijk worden deze zoekgebieden meegenomen in de RES 2.0, de RES 3.0 en verder. Ook voor inwoners is het belangrijk om duidelijkheid te hebben over het beoogde proces en de tijdslijnen van verankering in het Omgevingsbeleid.

Met opmerkingen [redacted] Bij de doelen in het begin is genoemd dat ook dit ook anders kan. Amsterdam is voornemens de windparken mogelijk te maken met buitenplanse omgevingsvergunningen. Hier zou dus niet 'en' maar 'of' moeten staan

Terugrekenend betekent het dat:

- In 2025 alle benodigde vergunningen zijn afgegeven
- In 2023 alle benodigde vergunningaanvragen voor wind en wind + zon moeten zijn ingediend
- In 2024 alle benodigde vergunningaanvragen voor zon moeten zijn ingediend
- Zoekgebieden in 2022 verankerd dienen te worden in de Omgevingsvisie (onder de Omgevingswet die naar verwachting per 1 juli 2022 in werking treedt) dan wel in de structuurvisie (onder de nu geldende Wet ruimtelijke ordening)
- Op basis van de Omgevingsvisie/structuurvisie stelt de gemeente een Omgevingsplan (onder de Omgevingswet) of bestemmingsplan (onder de Wet ruimtelijke ordening) op. Dit zal eind 2022, begin 2023 gereed moeten zijn.
- Omdat de Omgevingsvisie volgens de Omgevingswet formeel pas in 2024 gereed hoeft te zijn, geldt in die gemeenten waar het voornemen is de Omgevingsvisie in 2024 vast te stellen, dat de zoekgebieden dan dienen te worden vastgelegd in het huidig ruimtelijk instrumentarium, oftewel het bestemmingsplan. Dit zal begin 2023 gereed dienen te zijn.

Met opmerkingen [redacted] Lopende projecten? Pijplijn projecten? 20% ambitie?
Wat wordt bedoeld? Kan dit specifieker worden?
Hierboven staat ook een tijdlijn, zijn deze met elkaar in overeenstemming?

Hoe kan dat: in 2023 alle vergunningaanvragen voor wind en zon ingediend, in 2024 alle vergunningaanvragen voor zon? Gaat het hier om 'vrijstaande zonneparken' ? zon op dak is vaak vergunningvrij en zal mogelijk ook deel uitmaken van het potentieel (of is dat niet meegerekend en gaat het alleen op het vergunningsplichtige potentieel?)

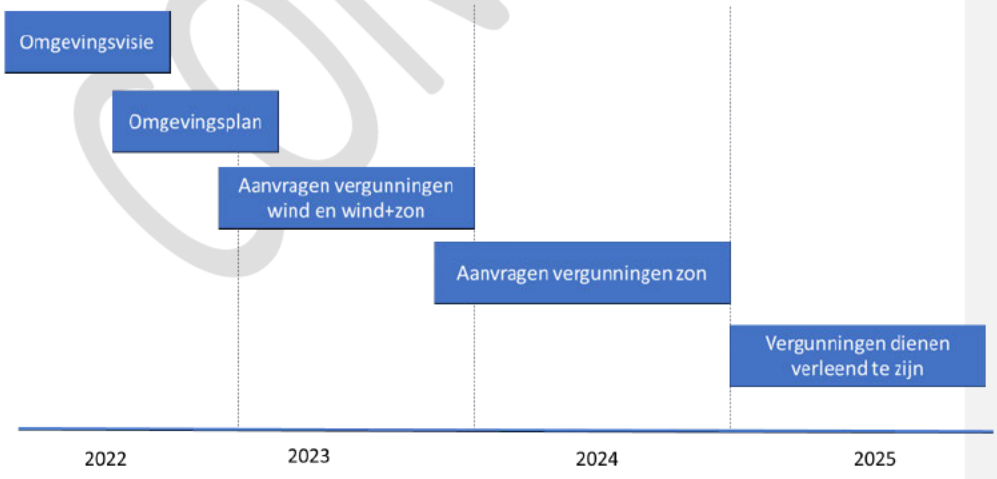

Figuur xx: Overzicht stappen naar vergunningverlening

CONCEPT

De hierboven omschreven stappen beschrijven de “koninklijke route”. Als deze niet haalbaar blijkt te zijn, dan kan ook meteen een omgevingsplan/bestemmingsplan worden opgesteld, zonder voorafgaande visie. Er kunnen zelfs omgevingsvergunningen worden verleend zonder dat er een bestemmingsplan/omgevingsplan is waarin de RES ruimtelijk mogelijk wordt gemaakt. De voorkeur verdient echter om zo veel als mogelijk de hiervoor omschreven stappen te volgen, ook omdat dit de meeste participatiemomenten oplevert.

Met opmerkingen [redacted] Kan dit wat genuanceerd worden? Amsterdam voert een uitgebreid en zorgvuldig participatieproces en hier staat dat dit eigenlijk niet de zorgvuldige weg is. Ik denk niet dat de beschreven ‘koninklijke weg’ voor Amsterdam een meerwaarde oplevert.

Reeds vergunde projecten, buiten de vastgestelde zoekgebieden uit de RES 1.0, blijven doorgang vinden. Deze trajecten zijn vaak al eerder gestart, voor het vaststellen van de RES 1.0.

De verder uitwerking van de zoekgebieden wordt zoveel mogelijk gekoppeld aan andere omgevingsprocessen en gebiedsopgaven (zoals bodemdaling, stikstof, klimaatadaptatie, ecologie/natuur). De RES programma-organisatie biedt hierin ondersteuning.

3.4. Lokaal eigendom en participatie

In de Omgevingswet, het Omgevingsbesluit en de Omgevingsregeling staan regels over participatie. Als overheden instrumenten van de Omgevingswet vaststellen, zoals het Omgevingsplan, de Omgevingsverordening of een projectbesluit, moeten ze aangeven hoe belanghebbenden betrokken zijn bij de totstandkoming van deze instrumenten en welke resultaten dat heeft opgeleverd. Gemeenten, provincies en waterschappen moeten ook aangeven hoe ze hun eigen participatiebeleid hebben ingevuld.

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning is de initiatiefnemer verantwoordelijk voor participatie. Die geeft in zijn vergunningaanvraag aan of en hoe belanghebbenden betrokken zijn. Gemeenten kunnen in hun beleid een inspanningsverplichting opnemen voor een zorgvuldig participatieproces. Van belang is dat gemeenten en provincie hierover in 2022 een besluit nemen.

Daarnaast is in het Klimaatakkoord een streven naar 50% lokaal eigendom afgesproken. Gemeenten kunnen dit niet afdwingen. Het streven kan wel worden opgenomen in lokale beleidskaders. Van belang is dat elke gemeente dit opneemt in haar beleidskaders in 2022, een inspanningsverplichting, zoals geadviseerd in de Leidraad Financiële Participatie, het uitgangspunt is.

In de RES 1.0 is afgesproken dat ook na vaststelling van de RES 1.0 de (boven)regionale samenwerking en afstemming wordt voorgezet. Binnen de RES onderscheiden we drie fasen. 1) Van ambitie naar verankerde zoekgebieden en locaties in samenhang met netinfrastructuur; 2) Van zoekgebieden en locaties naar vergund projecten aan te sluiten op netinfrastructuur; en 3) van vergunde projecten naar gerealiseerd project aangesloten op netinfrastructuur.

De regio kent de volgende typen zoekgebieden:

- Zoekgebieden die geheel binnen het grondgebied van de gemeente vallen -> gemeente is in de lead
- Zoekgebieden die gemeentegrensoverschrijdend zijn -> gemeenten maken afspraken
- Zoekgebieden die aan een andere gemeente grenzen -> gemeenten maken afspraken
- Zoekgebieden of clusters van zoekgebieden die in één landschappelijk gebied liggen -> gemeenten en provincie maken afspraken, regierol provincie
- Energieregio-overstijgende gebieden

CONCEPT

Voor alle zoekgebieden zullen de tijdslijnen worden afgestemd met de netbeheerder, om elkaar optimaal wederzijds inzicht te kunnen geven. Daarmee kan de planning van opwek en van energie-infrastructuur op elkaar worden afgestemd. Ook de veiligheidsregio wordt vanaf het begin betrokken.

We spreken daarover het volgende af met elkaar:

Fase 1: van ambitie naar verankerde zoekgebieden en locaties in samenhang met netinfrastructuur

- Voor **zoekgebieden die geheel binnen het grondgebied van een gemeente** vallen, zonder effect voor een naburige gemeente, is de gemeente zelf in de lead.
  - Uitgangspunt is zorgvuldige participatie. Gemeenten communiceren via hun eigen middelen met inwoners over het beoogde proces, de wijze van participatie en de beoogde tijdslijnen.
  - In Omgevingsvisies is een afweging gemaakt tussen verschillende functies in een gebied. Met de RES is een sectorale afweging gemaakt. De integrale afweging met andere functies moet nog plaats vinden en landen in de Omgevingsvisie en uiteindelijk in de bestemmingsplannen of Omgevingsverordening.
  - Ook zal bekeken worden of een plan-MER noodzakelijk is voor de verdere uitwerking van een zoekgebied naar een projectlocatie.
  - Conform de Omgevingswet dienen gemeenten uiterlijk in 2024 hun Omgevingsvisie gereed te hebben. Sommigen hebben dit traject voor de RES reeds afgerond on der de Wet ruimtelijke ordening in een structuurvisie, de meeste gemeenten nog niet. Belangrijk voor de realisatie van Opwek op land is dat initiatiefnemers tijdig planologische zekerheid hebben. Wachten op de Omgevingsvisie in 2024 is dan te laat. Dat betekent dat in die gevallen, waarin het voornemen is om de Omgevingsvisie in 2024 af te ronden, het zoekgebied dient te worden vastgelegd in het huidig ruimtelijk instrumentarium (bestemmingsplannen). Deze dienen uiterlijk 2023 gereed te zijn.
  - Streven is om de vastlegging in de Omgevingsvisie in 2022 afgerond te hebben.
- **Gemeenten met gemeentegrensoverschrijdende zoekgebieden** of zoekgebieden liggend aan of nabij gemeentegrenzen maken uiterlijk Q2-2022 afspraken met elkaar op de volgende onderdelen:
  - Afstemming van het participatieproces, inclusief financiële participatie. Doel hierbij is dat aanliggende gemeenten van het zoekgebied vroegtijdig hun inwoners kunnen informeren over het participatieproces dat de voor het zoekgebied verantwoordelijke gemeente gaat uitvoeren. Tevens is het belangrijk om duidelijkheid te scheppen, bijvoorbeeld over de mogelijkheid van inwoners van buurgemeenten om financieel deel te nemen in het project. De rol van de provincie verschilt, afhankelijk van het zoekgebied. Zo heeft zij een faciliterende rol bij Holendrecht, bij de A7-A9 juist een regisserende rol.
  - Onderlinge afstemming van de tijdslijnen in het proces van concretisering. Doel daarbij is elkaar vroegtijdig te informeren over welke stappen de gemeente zet bij het verder concretiseren van het zoekgebied.
  - Onderlinge afstemming over de aanpak om te komen tot een plan/project-MER, indien nodig.
  - Samen werken aan het te gebruiken afwegingskader, inclusief aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en –samenhang van het gebied (gebiedsgericht werken) en voor mogelijke andere toekomstige (opvolg-)functies in het betreffende zoekgebied.
  - Afstemming instrument vastleggen zoekgebied, oftewel wordt het vastgelegd in het Omgevingsplan (meest logisch) of via een andere route?

CONCEPT

- **Gemeenten met zoekgebieden die aan een andere gemeente grenzen**, zullen de betreffende gemeenten ten minste informeren over de tijdslijnen, het participatieproces, het afwegingskader dat zij hanteren en de wijze waarop zij het zoekgebied wensen vast te leggen. Zij bieden gelegenheid aan belanghebbenden uit de aangrenzende gemeente om in te spreken en maken afspraken met de betreffende gemeente over de communicatie naar deze belanghebbende. Deze afspraken liggen uiterlijk Q2-2022 – en zoveel eerder als mogelijk – vast en maken onderdeel uit van het vast te stellen participatiebeleid. Tevens maken gemeenten afspraken, indien de energie-infrastructuur in omliggende gemeenten aangepast dient te worden. Zij stemmen dan tijdslijnen en proces af.
- **Zoekgebieden die in één landschappelijk gebied liggen** (bovenregionale clusters), worden samen uitgewerkt door gemeenten en provincie. Provincie en gemeenten maken onderlinge afspraken over de aanpak om deze (clusters van) zoekgebieden uit te werken, de doorvertaling van de uitgangspunten naar concrete criteria in de uitwerking, de tijdslijnen en de communicatiemiddelen. Een aantal van deze clusters zijn reeds opgenomen in de RES 1.0 (zie kader). Deze afspraken zijn Q2-2022 gereed. Vanuit haar rol als bewaker van de landschappelijke samenhang heeft de provincie een regierol.
- De provincie ondersteunt gemeenten waar nodig bij zoekgebieden liggend in beschermingsregimes. Gemeenten staan hier in eerste instantie zelf voor aan de lat.
- Voor **Energieregio-overstijgende gebieden** geldt dat samen met relevante overheidspartijen wordt gewerkt aan gedeelde uitgangspunten voor hernieuwbare energieopwekking. De timing hiervan verschilt per gebied, maar allen zijn voor gereedkoming van de RES 2.0 (juli 2023) afgerond.

Fase 2: van zoekgebieden naar vergunde projecten aan te sluiten op netinfrastructuur

- In de vergunningsfase maken initiatiefnemer en bevoegd gezag afspraken met elkaar over het te doorlopen proces, de beoogde tijdslijnen, de inrichting van de participatie en lokaal eigendom. Zij leggen dit vast in een overeenkomst. Indien passend, zijn de grondeigenaar en indien niet de initiatiefnemer, maar wel betrokken, de energiecoöperatie ook ondertekenaar van deze overeenkomst.
- Gemeenten leggen het streven naar 50% lokaal eigendom (NHN: per project) vast in een beleidskader en verschaffen vroegtijdig duidelijkheid aan initiatiefnemers over de gewenste inrichting van het lokaal participatieproces en lokaal eigendom, te weten in 2022. Zodoende kan hier bij de vergunningverlening aan worden getoetst en worden wensen/eisen t.a.v. (financiële) participatie gehandhaafd. In het beleidskader wordt ook rekening gehouden met het geval dat 50% lokaal eigendom niet wordt gehaald. Basis voor het beleidskader is de leidraad financiële participatie van de provincie Noord-Holland.
- In sommige gevallen dient het waterschap ook een vergunning af te geven. In dergelijke gevallen maken waterschap en bevoegd gezag afspraken over de vergunningverlening.

CONCEPT

Programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER)

Via het programma OER (Opwek van Energie op Rijksvastgoed) stelt de rijksoverheid haar gronden ter beschikking voor het opwekken van hernieuwbare energie. Decentrale overheden kunnen middels een aanvraag bij de minister een beroep doen op dit aanbod.

Het OER-programma werkt concreet aan het voorbereiden en aan de markt aanbieden van locaties voor de opwekking van hernieuwbare energie. Bij de voorbereiding en uitvoering van de projecten maakt het programma gebruik van een gefaseerde aanpak. Deze bestaat uit een voorverkennings-, verkennings-, planvormings-, realisatie- en exploitatiefase.

De eerste drie fasen hebben betrekking op de mate van voorbereiding van het project. In de realisatiefase vindt de openbare inschrijvingsprocedure plaats en wordt de overeenkomst voor de realisatie van het energiepark gegund. In de exploitatiefase realiseert en exploiteert de winnende marktpartij het energiepark. Bij de voorbereiding wordt rekening gehouden met de specifieke kenmerken van de locatie en de omgeving. Binnen de verschillende fases is ruimte om maatwerk te leveren om op de project specifieke behoeften in te spelen.

In de RES Noord-Holland Noord is de A9-A22 opgenomen in de voorverkenningsfase.

In de RES Noord-Holland Zuid is de A9-A5 opgenomen in de voorverkenningsfase.

Fase 3: van vergunde projecten naar gerealiseerd projecten aangesloten op netinfrastructuur

- In deze fase maken initiatiefnemer, netbeheerder en omgeving vooral afspraken met elkaar, over het voorkomen van overlast, timing van werkzaamheden en dergelijke. Maar ook de gemeente heeft een rol, bijvoorbeeld het handhaven van de gestelde vergunningseisen of de monitoring van klachten. De gemeente monitort de voortgang in de realisatie.
- Ook brandweer en omgevingsdienst zijn hierbij betrokken, tijdens de melding van de start van een project en voer een controle uit bij de oplevering van een project.

3.5. De rol van de programma-organisatie

In dit geheel heeft de programma-organisatie een ondersteunende rol: het vastleggen van zoekgebieden ligt immers bij de decentrale overheden. De programma-organisatie verzorgt in samenwerking met de Provincie Noord-Holland kennisdeling, zodat gemeenten met projecten in dezelfde fase van elkaar kunnen leren, koppelt partijen aan elkaar en faciliteert zo het komen tot onderlinge afspraken. Verder heeft de programma-organisatie een monitorende rol.

CONCEPT

	Wat	Wanneer	Wie
	Helderheid provinciale beschermingsregimes	Afhankelijk van zoekgebied	Provincie
	Afspraken gemeente-aangrenzende zoekgebieden	Q2-2022	Provincie, gemeenten
	Afspraken gemeentegrensoverschrijdende zoekgebieden	Q2-2022	Gemeenten, provincie, evt. waterschap
	Afspraken uitwerking bovenregionale clusters	Q2-2022	Provincie, gemeenten
	Vastleggen zoekgebieden binnen gemeentegrenzen in Omgevingsvisie	Q4-2022	Gemeenten
	Vastleggen participatiebeleid en lokaal eigendom	Q4-2022, of zoveel eerder als mogelijk.	Gemeenten
	Vastleggen zoekgebieden in Omgevingsplan	Q4-2023	Gemeenten
	Energieregio-overstijgende gebieden, zoals Groene Hart en IJsselmeer – gezamenlijke afspraken	Voor 1 juli 2023	Betrokken RES-partijen
	Overeenkomst initiatiefnemer en bevoegd gezag	Fase vergunningverlening	Initiatiefnemer, bevoegd gezag, evt. netbeheerder
	Evt. afspraken waterschap-gemeente, indien waterschap ook vergunningverlener	Fase vergunningverlening	Waterschap, gemeente
	Monitoring voortgang	Fase realisatie	Bevoegd gezag

In de bijlage geven we aan welke ondersteuning de provincie biedt in het verankeren van duurzame energieprojecten in het omgevingsbeleid.

CONCEPT

Grondgebonden hernieuwbare elektriciteit

Windenergie en zonne-energie op land kennen hun eigen traject, waarbij het met name draait om zorgvuldige ruimtelijke inpassing, waarbij geluid en natuur een grote rol spelen, de participatie en het beschikbaar hebben van voldoende netinfrastructuur. Dat laatste is cruciaal voor de realisatie. In de verschillende fasen van verankering en vergunningverlening wordt overlegd met de netbeheerder.

Taskforce Energie-infrastructuur

Het elektriciteitsnetwerk heeft in grote delen van Noord-Holland de maximale capaciteit bereikt.

Liander werkt samen met TenneT op veel plaatsen in Noord-Holland aan uitbreidingen van het elektriciteitsnet, zodat de knelpunten opgelost kunnen worden. Dat kunnen zij niet alleen, de provincie en gemeenten zijn daarbij nodig. Zij kunnen ervoor zorgen dat ruimte voor energie-infrastructuur integraal opgenomen wordt in omgevingsbeleid, waardoor ruimtelijke procedures uiteindelijk sneller kunnen verlopen.

Eind 2020 is de Taskforce Energie-infrastructuur opgericht. Hierin werken Liander, TenneT en de provincie Noord-Holland samen. Als eerste pakt de Taskforce de meest urgente knelpunten in het elektriciteitsnet aan. De Taskforce zet zich ervoor in dat deze netuitbreidingen tijdig worden gerealiseerd en onderzoekt, indien nodig, waar deze versneld uitgevoerd kunnen voeren. Daarnaast biedt de Taskforce in de tussentijd waar mogelijk hulp bij innovatieve, slimme netoplossingen die geen extra transportcapaciteit vragen.

De derde activiteit van de Taskforce is prioriteit aanbrengen in de verschillende grote opgaven die impact hebben op de energie-infrastructuur. Door deze grote opgaven te programmeren, kan beter ingeschat worden wat nodig is voor het bouwen van een toekomstig en integraal energiesysteem (2050), waarbij energieopslag, uitwisseling tussen energiedragers, distributie, vraag en productie op elkaar is afgestemd.

Het programmeren en toewerken naar een toekomstbestendig energiesysteem vraagt om het maken van gezamenlijke keuzes in de regio. Gemeenten hebben daarin ook een rol. Vanuit de Taskforce is een plan van aanpak 'programmering energie-infrastructuur' opgesteld, de eerste stap is om deze aanpak in een pilot (in een deelregio) te toetsen en verrijken.

Daarnaast heeft de provincie een eigen Taskforce Energie-infrastructuur opgericht.

Acties voor energie-infrastructuur

Wat	Wie	Wanneer
Totaaloverzicht maken van projecten verzwaring elektriciteitsnet (incl status, planning en bevoegd gezag)	Taskforce energieinfra	Q4 - 2021
Ruimte voor energie-infrastructuur opnemen in omgevingsbeleid	Gemeenten, provincie	2022
Afspraken maken over de inzet planologisch juridische instrumenten door provincie (wat, wanneer en waarvoor)	Netbeheerders, provincie, gemeenten	Q1 - 2022
Opstellen plan van aanpak programmeren	Taskforce energieinfra	Q4 - 2021
Uitvoeren en evalueren pilot programmeren	Taskforce energieinfra	Q1/Q2-2022

Tevens speelt het zogeheten Nevele-arrest en de Delfzijl-uitspraak een rol bij wind. Gemeenten dienen eigen normen vast te stellen voor geluid. NPRES vervult hierbij een ondersteunende rol. Het betekent wel dat een project-MER bij een windproject voldoende duidelijkheid dient te geven over de invulling van de leefbaarheidsnormen.

Er is groeiende aandacht voor en onrust over de mogelijke gezondheidseffecten van windturbines (geluid en slagschaduw). EZK heeft het RIVM verzocht om een Expertisepunt Windenergie en Gezondheid op te richten en om de mogelijkheden voor aanvullend gezondheidsonderzoek te verkennen. Het RIVM gaat samen met de GGD'en invulling aan geven aan het Expertisepunt. De GGD'en hebben namelijk een belangrijke rol in de kennisduiding, keuze voor, verspreiding en toepassing van de kennisproducten in regionale en lokale praktijk.

De snel gegroeide aandacht voor de gezondheidseffecten van windturbines raakt veel partijen. Gemeentes, Provincies, GGD'en en NP RES krijgen vragen uit de regio's over gezondheid en windenergie, zeker nu de RES'en 1.0 met daarin zoekgebieden voor windenergie zijn vastgesteld. Gemeenten, provincies en ministeries krijgen vragen vanuit de politiek. Deze partijen hebben behoefte aan een samenwerkingsvorm om elkaar te informeren over ervaringen en nieuwe ontwikkelingen en om gezamenlijk acties te formuleren en op te zetten. Hiertoe wordt het 'Procesteam Windenergie en Gezondheid' opgericht.

<u>Zon op dak parkeerplaatsen en langs infrastructuur: de doelgroepenaanpak</u>

Zon op dak, op parkeerplaatsen en/of langs infrastructuur kent verschillende doelgroepen, elk met eigen knelpunten in de realisatie. Algemeen bezien, vallen de volgende knelpunten te destilleren:

- Onvoldoende financiële prikkels of beperkt budget
- Beperkte kennis en capaciteit
- Beperkte verzekerbaarheid van zonnepanelen
- (Benodigde) dakconstructies en/of versterkingen
- Beperkte financieringsmogelijkheden
- Onvoldoende netcapaciteit

Zaken als kennisdeling over welke aanpak wel en niet werkt, over technologische ontwikkeling (zoals lichtgewicht zonnepanelen), ondersteuning met projectleiders die projecten weten te realiseren en een gezamenlijke lobbyagenda vanuit de regio om de ambities voor zon op dak waar te maken, voor die knelpunten die bovenregionaal spelen, worden vanuit de regio ontwikkeld. Daarbij speelt de programma-organisatie een initiërende en faciliterende rol.

Er zijn per doelgroep ook specifieke knelpunten en kansen. Daarom ontwikkelt de regio een doelgroepenaanpak, gericht op de volgende doelgroepen:

1. Bedrijven
2. Agrarische daken
3. Maatschappelijk vastgoed (inclusief parkeerplaatsen en infrastructuur in beheer van de overheid)
4. Woningcorporaties

CONCEPT

Per doelgroep worden publiek-private afspraken gemaakt tussen decentrale overheden, netbeheerders en marktpartijen, waarin wordt afgesproken hoe samen op te trekken om zon op deze elementen en daarmee het dubbel ruimte gebruik te stimuleren.

Ad 1. Bedrijven

Bij bedrijven kan gebruik worden gemaakt van lokale ondernemersverenigingen en bedrijvenorganisaties, indien aanwezig. Daarmee wordt het mogelijk om voor het gehele bedrijventerrein zon op dak of aanliggende parkeerplaatsen te regelen, of ten minste voor meerdere geïnteresseerde partijen. Door het samen te doen kan een inkoopvoordeel worden behaald. Door per gemeente of per deelregio een vast loket of een vaste accountmanager voor zon op dak te benoemen, is duidelijk voor de bedrijven waar zij terecht kunnen. Veelal wordt dit gecombineerd met een inzet op energiebesparing.

Het betekent inzet op ontzorging: het in kaart brengen van knelpunten en een duidelijke aanpak daarvoor ontwikkelen. Ontzorging kan verschillende vormen aannemen, via de keuze van goede installateurs, evt. extra financieringsbehoefte, hulp bij subsidie-aanvraag, een kwaliteitstoets en jaarlijkse controle en verzekeringstips. Daarbij is tevens aandacht voor overleg met de netbeheerder over de beschikbare netcapaciteit en mogelijke oplossingen. Het ontwikkelbedrijf Noord-Holland-Noord stimuleert en ondersteunt initiatieven op bedrijventerreinen.

De kennis die wordt opgedaan, wordt gedeeld binnen de (deel)regio. Daarmee hoeft niet eenieder het wiel opnieuw uit te vinden.

Gemeenten krijgen tot slot vanaf juli 2022, met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, de wettelijke mogelijkheid om zon op industriegebouwen te verplichten. De regio pakt dit volgordelijk aan: eerst inzetten op ontzorging en ondersteuning, daarna een verplichting. Een verplichting zal in overleg in de deelregio's ingevoerd worden. Ook hierin kan van elkaar geleerd worden. Noord-Holland-Zuid: Zo voert Amsterdam hier binnenkort een pilot op uit.

Ad 2: Agrarische daken

Het grootste knelpunt bij agrarische daken is de netcapaciteit. Via de Taskforce Energieinfrastructuur werken de netbeheerders en de provincie samen om de geplande netuitbreidingen tijdig te realiseren. Deze netuitbreidingen lossen huidige knelpunten in de capaciteit van het elektriciteitsnet op.

De eerste focus ligt daarom op de netcapaciteitsproblematiek. Er is aandacht voor het project Erf van de Toekomst en matching van vraag en aanbod op het erf, o.a. door elektrificatie van processen. Bij de ontwikkeling van zon op agrarische daken is de netwerkbeheerder vroegtijdig betrokken om teleurstelling van het niet aan kunnen sluiten op het elektriciteitsnetwerk te voorkomen en om inzicht te geven in de mogelijkheden wat wel kan.

Voor agrarische daken zijn verder verschillende subsidies beschikbaar, die helpen om de business case rond te maken.

Ad 3: Maatschappelijk vastgoed

Maatschappelijk vastgoed dat in handen van gemeenten, provincie of waterschappen is, biedt kansen om te verduurzamen: de overheden gaan hier immers zelf over. Dit geldt in belangrijke mate ook voor

CONCEPT

parkeerplaatsen en infrastructuur in beheer van gemeenten, provincie of rijk. Tegelijkertijd is een belangrijke kwestie duidelijkheid over de toekomst van deze ruimte, denk aan bijvoorbeeld nieuwbouw bij scholen of toekomstig gebruik van parkeerplaatsen. Ook zijn er nog onbeantwoorde vragen, zoals 'hoe om te gaan met gesplitst juridisch en economisch eigendom'. Daarnaast zijn ook hier zaken als dakconstructie, verzekerbaarheid en onderhoudsprogramma's van belang.

Gemeenten, provincie en waterschappen ontwikkelen elk eigen beleid voor hun maatschappelijk vastgoed en openbare ruimte. Binnen de regio wordt kennis uitgewisseld over de aanpak. Daarnaast maken we gebruik van de expertise van organisaties als Schooldakrevolutie. Tot slot zorgt de regio ervoor dat kennis wordt ontsloten vanuit andere regio's en/of sectoren. Voor zon langs infrastructuur van het rijk werken we samen met Rijkswaterstaat binnen het OER programma.

Ad 4: Woningcorporaties

Woningcorporaties hebben te maken met de verhuurdersheffing en het aardgasvrij maken van hun woningen. Dat beperkt de investeringsgelden, zeker omdat niet alles terugverdiend kan worden via de huur. Het afschaffen van de salderingsregeling werkt daar extra knellend op. Per gemeente zal met woningcorporaties in overleg getreden worden over hun verduurzamingsplannen en de mogelijkheden elkaar te ondersteunen. Samen zullen gemeenten kennis uitwisselen over wat wel en niet werkt.

Rol van de programma-organisatie

De programma-organisatie faciliteert de gesprekken met de verschillende doelgroepen en hun branche-organisaties, om tot een gezamenlijke aanpak te komen. De programma-organisatie ontwikkelt deze samenwerkingsafspraken. Daarnaast ontsluit de programma-organisatie kennis uit de deelregio's, netbeheerders, RES-partijen en de Taskforce Energieinfrastructuur. Tot slot kan de programma-organisatie, maar ook de RES-partijen uit de regio, lobbyen om knelpunten aan te pakken. Programma-organisatie en gemeenten werken hier nauw op samen.

	Wat	Wie	Wanneer
	Ontwikkelen doelgroepenaanpak: bedrijven(terreinen)	Deelregio in samenwerking met gemeenten en ondernemersorganisaties	Q2-2022
	Ontwikkelen doelgroepenaanpak: agrarische daken	Regio, in samenwerking met gemeenten en LTO Noord	Q2-2022
	Ontwikkelen doelgroepenaanpak: maatschappelijk vastgoed	Regio, in samenwerking met gemeenten, provincie, sectororganisaties	Q2-2022
	Aanpak maatschappelijk vastgoed	Gemeenten	
	Ontwikkelen doelgroepenaanpak: woningcorporaties	Deelregio	Q2-2022
	Besluit beleid verplichting zon op bedrijvendaken	Gemeenten	Q4-2022
	Uitvoering per doelgroepenaanpak		2022-2025

CONCEPT

4. Regionale Structuur Warmte

Het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving voor 2050 is één van de opgaves uit het Klimaatakkoord. Dit betreft een omslag van aardgas naar duurzame warmtebronnen. De gemeenten zijn de regisseurs van de warmtetransitie. In dit uitvoeringsprogramma gaan we in op hoe we met de Regionale Structuur Warmte de gemeenten kunnen ondersteunen. Centraal staat dan waar en welke meerwaarde er is voor bovengemeentelijke samenwerking, dit geldt in het bijzonder voor warmtebronnen en de bijbehorende infrastructuur.

De gemeenten hebben, of doen dat binnenkort, Transitievisies Warmte opgesteld. Tijdens het RES-traject is een Regionale Structuur Warmte 1.0 (RSW 1.0) opgesteld in de energieregio's Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid. De RSW 1.0 biedt alleen zicht op theoretische potentie van de warmtebronnen, warmtevraag en bestaande warmte-infrastructuur. Er is nog niet gekeken naar de technische potentie en de koppeling met de warmtevraag.

Bij de uitvoering van de RSW maken we in de eerste plaats een actualisatie van de bovengemeentelijke aspecten van de warmtetransitie. Dit op basis van een analyse van de Transitievisies Warmte. In de tweede plaats maken we een analyse van wat de kansen en risico's zijn voor de inzet van bovengemeentelijke warmtebronnen en de daarbij behorende infrastructuur. Hierbij gaan we ook in op de relatie met het energiesysteem, leefomgeving en maatschappelijke betrokkenheid. In de derde plaats werken we routes uit om tot de inzet van bovengemeentelijke warmtebronnen en de daarbij behorende infrastructuur te komen.[1] Ten behoeve van deze activiteiten richten we ook de governance van warmte in relatie tot de RES anders in.

4.1. Opgave

In het grootste deel van de energieregio Noord-Holland Noord wordt er ingezet op kleinere, lokale warmtebronnen. Een uitzondering hierop is de regio Alkmaar. In Heerhugowaard, Alkmaar, Langedijk en Heiloo wordt namelijk actief gekeken naar de mogelijkheden van het uitbreiden van het bestaande warmtenet van HVC. Daarnaast wordt er in Hoorn gewerkt aan een nieuw warmtenet in de wijk Kersenboogerd, waarbij onderzocht wordt of het net in de toekomst uitgebreid kan worden naar omliggende wijken. Zo wordt op termijn voldoende schaal bereikt om geothermie als bron mogelijk te maken. Tot die tijd zet Hoorn in op kleinschaliger lokale warmtebronnen, zoals aquathermie. Verder wordt onderzocht of het warmtenet van Agriport A7 uitgebreid kan worden richting een aantal wijken in de kern Medemblik.

In de regio Noord-Holland Zuid zijn al enkele (bovengemeentelijke) warmtenetten aanwezig, bijvoorbeeld in de regio Amsterdam dat door loopt naar Almere. Daarnaast zijn er lokale warmtenetten in onder meer Purmerend, Zaanstad en Amstelveen. Ook zijn er projecten in ontwikkeling, zoals in Haarlem Bovengemeentelijke warmtebronnen zijn bronnen die voor een aantal gemeenten of deelregio's relevant kunnen zijn. In de RSW 1.0 zijn vastgesteld: geothermie, aquathermie, verbranding

[1] Meer toelichting op deze stappen in het Werkblad Handreiking RES 2.0 (publicatie volgt in november dit jaar).

CONCEPT

van vaste biogrondstoffen, restwarmte uit de industrie, afvalverbrandingsinstallaties en datacenters en hernieuwbaar gas (groen gas en waterstofgas als energiedrager). De potentie van deze warmtebronnen voor de energieregio moet nog verder verkend worden.

4.2. Operationele doelen

Warmtevraag
Met warmtevraag wordt bedoeld: de vraag naar warmte voor ruimteverwarming en warm tapwater. Deze vraag komt vanuit woningen en gebouwen, landbouw (met name glastuinbouw) en de industrie. De RSW richt zich qua vraag primair op de gebouwde omgeving.

Noord-Holland (regio's noord en zuid)	
Doel	**Tussendoel**
Duurzame invulling van de warmtevraag in de gebouwde omgeving voor Noord-Holland Noord in 2050	260.000 aardgasvrij in 2030 (20% woningvoorraad)
In de figuren 2 en 3 wordt de warmtevraag in NHN resp. NHZ weer gegeven.	

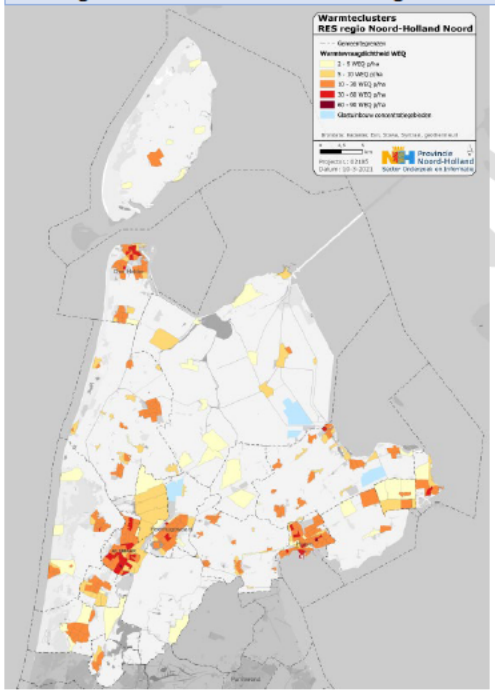

Figuur 2: Warmtevraag Noord Holland Noord gebouwde omgeving

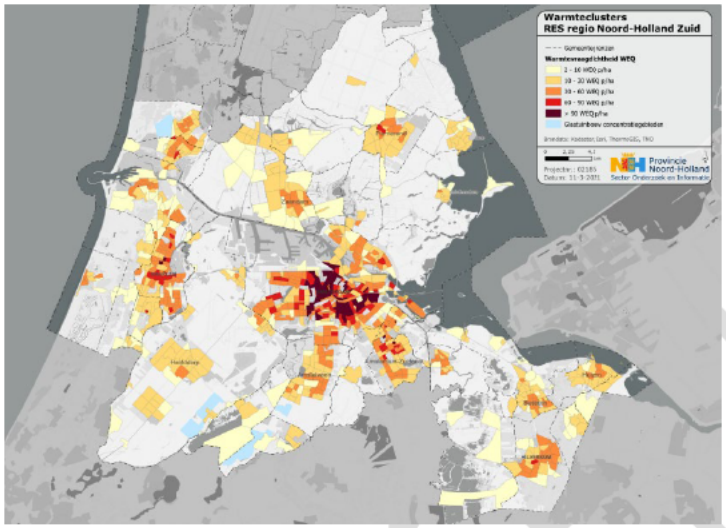

Figuur 3. Warmtevraag Noord-Holland Zuid gebouwde omgeving

4.3. Activiteiten

Concreet laten de doelstellingen zich vertalen naar de volgende acties:

	Wat	Wanneer	Wie
	Actualisatie van vraag en aanbod warmte op basis van Transitievisies Warmte	2021	Gemeenten, hierbij ondersteund door SpDE.
	Inventarisatie kansen en risico's bovengemeentelijke warmtebronnen en daarbij behorende infrastructuur (korte en lange termijn).	2022	MRA en warmteteam provincie in samenwerking met RES-programma-organisatie
	Voor NHZ de inrichting van een nieuwe governance structuur	2022	MRA en warmteteam provincie in samenwerking met RES-programma
	Per deelregio wordt verkend of een warmteregisseur aangesteld dient te worden.	2022– 2022	Deelregio's, indien gewenst met ondersteuning vanuit warmteteam provincie.
	In kaart brengen of samenwerkingsafspraken wenselijk zijn omtrent regionale warmtenetten. Een intentieverklaring kan hiervoor ingezet worden.	2022 - 2030	Warmteregio's: Warmtebedrijven, netbeheerders, woningbouwcorporaties en lokale overheden.

	Onderzoek naar de aanwezigheid van geschikte aardlagen Noord-Holland Zuid	Q1 2022	Warmteteam provincie in samenwerking met MRA.
	Aanvullend onderzoek naar kostbare proefboringen. Aan de hand van die onderzoeken is definitief vast te stellen welke bovengrondse locaties ook ondergronds geschikt zijn voor aardwarmte.	2022	Warmteteam provincie in samenwerking met MRA.
	Afstemming omgevingspartijen t.a.v. geothermie boringen	2022- 2030	Gemeenten, provincies, warmtebedrijven, natuur- en milieuorganisaties en drinkwaterbedrijven
	Randvoorwaarden voor het gebruik van de Waterleiding Rijn-Kennemerland (WRK) als warmtebron vaststellen.	2022	WRK-directie in samenwerking met gemeenten
	Gesprek en evt. afspraken tussen warmtenet Amsterdam West Noord en Haarlemmermeer en Zaanstad t.a.v. potentie in de TvW	2022	Warmteregio: Warmtenet Amsterdam West Noord, Haarlemmermeer en Zaanstad
	Afstemming met buurprovincies Zuid-Holland en Flevoland over de RSW, over warmtebronnen- en/of infrastructuur die provincie-overschrijdend zijn.	2022– 2030	Provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland
	Afstemming met provincie Flevoland over verduurzaming van warmtenet Vattenfall in regio Amsterdam.	2022 – 2030	Provincie Noord-Holland, Flevoland en MRA.
	Uitvoering Samenwerkingsovereenkomst provincies, gemeenten en warmtebedrijven voor geothermie	2022 - 2025	MRA, provincies, gemeenten en warmtebedrijven
	Bod en de voorwaarden voor het benutten van restwarmte op te nemen in de CES en de relatie met de RSW en de Transitievisies Warmte	2022	Bestuursplatform NZKG en gemeenten
	Uitwerking gezamenlijk beleid voor gebruik van restwarmte van datacenters.	2022	Provincie Noord-Holland , de gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Aalsmeer, Almere, Haarlem en Haarlemmermeer, evt. aansluiting andere gemeenten
	Standpuntbepaling warmtenet	Q1 2022	Provincie Noord-Holland in samenwerking met gemeenten, VNG en IPO.

	Vanuit de provincie Noord-Holland ondersteunt het Servicepunt Duurzame Energie gemeenten en andere organisaties in Noord-Holland bij de energietransitie in de gebouwde omgeving.	2021 – 2024	Servicepunt Duurzame Energie

4.4. De rol van de programmaorganisatie

NHZ: Nieuwe governance structuur

Voor de warmtetransitie in NHZ wordt een nieuwe governance structuur ingericht die ontstaat door het samenvoegen van de RSW, het Warmte Koude Programma MRA en de provinciale warmtetransitie instrumenten. De kern hiervan is:

- Voor iedere 'logische warmteregio' (dat is een regio waarbij de gemeenten iets met elkaar hebben qua warmte, bijv. omdat ze op een gezamenlijk warmtenet zitten, of rond een grote warmtebron) wordt een werkgroep ingericht. De werkgroepen zijn gericht op de uitvoering van de warmtetransitie in een warmteregio. In die werkgroep nemen uitsluitend partijen deel die relevant zijn voor uitvoeringsfase van de warmtetransitie. Hierbij kan worden gedacht aan ambtelijke vertegenwoordigers vanuit de gemeenten binnen de warmteregio , de provincie, warmtebedrijven, waterschappen, woningcorporaties, eigenaren van warmtebronnen etc.
- Iedere deelregio wijst zelf een trekker/warmteregisseur aan die optreedt vanuit of namens een MRA-overheid. Deze bereidt de werkgroep in de regio voor en stuurt deze aan.
- De warmteregisseurs uit de verschillende deelregio's stemmen periodiek met elkaar af waarbij het zowel gaat om het zoeken van aansluiting waar dat nodig en wenselijk is, als om het bespreken van bijv. gezamenlijke acties richting het rijk of het voorbereiden van stuurgroepen op provinciaal niveau. Eén van de warmteregisseurs heeft daarbij een speciale rol en combineert zijn/haar taak in de eigen deelregio, met taken op het niveau van de regio als geheel.
- Op regionaal niveau (provincie NH) komt er een 'kleine stuurgroep' met daarin van iedere deelregio een vertegenwoordigend portefeuillehouder vanuit de gemeenten, provincie en waterschappen. Deze 'kleine stuurgroep' gaat over het proces, niet over de inhoud en wordt met een zekere regelmaat georganiseerd. Advies is om voor de kleine stuurgroep gebruik te maken van de bestaande RES stuurgroep (uit te breiden met mogelijk de woningbouwcoöperaties). Belangrijk hierbij is wel dat de vertegenwoordigend portefeuillehouder ook daadwerkelijk vooruitgeschoven kan zijn om op dit onderwerp op proces te sturen.
- Er komt daarnaast een 'grote stuurgroep' met publieke en private partijen. De stuurgroep wordt geïnformeerd over de voortgang van de warmtetransitie in de warmteregio's en stelt op basis van de voortgang vast of we met elkaar nog op de goede weg zitten. Het gaat in de stuurgroep vooral om de inhoudelijke afstemming tussen partijen. De private partijen hebben in deze stuurgroep de rol van inhoudelijk adviseur en doen niet mee met de besluitvorming. De publieke partijen in de stuurgroep nemen de besluiten. Ook hierbij wordt geadviseerd om aan te sluiten bij de bestaande RES-organisatie.
- Het voorzitterschap van de grote stuurgroep wordt ingevuld door één van de bestuurlijke deelnemers op voordracht van de stuurgroep. Hij/zij is technisch voorzitter en bereidt de

CONCEPT

stuurgroep voor in samenspraak met de warmteregisseur met een speciale rol. De voorzitter van de kleine stuurgroep is bij voorkeur ook de voorzitter van de grote stuurgroep.

Voor NHN volstaat voor warmte de al bestaande governance structuur.

CONCEPT

5. Participatie en communicatie

5.1. Opgave

In de RES Noord-Holland Noord en Zuid zijn de zoekgebieden vastgesteld. In het hierop volgende proces, van zoekgebied naar omgevingsbeleid en vergunning is de gemeente, samen met de initiatiefnemers, aan zet om inwoners en belanghebbenden te betrekken bij de verdere uitwerking van de plannen en realisatie van zon- en windprojecten. Iedere gemeente geeft hier op zijn eigen manier invulling aan. De gemeente borgt de samenhang tussen initiatieven door kaders vast te stellen op gebied van ruimtelijke kwaliteit, participatie en lokaal eigenaarschap.

Participatie en communicatie zijn onlosmakelijk verbonden, daarom worden in dit hoofdstuk aanbevelingen geformuleerd zowel over participatie en communicatie voor energieprojecten, voor het opstellen van de RES 2.0 als voor de publiekscommunicatie over de energietransitie.

5.2. Participatie

Participatie is een belangrijke pijler onder de nieuwe Omgevingswet. Hierin bepalen overheden zelf hoe ze hun participatiebeleid vormgeven. De participatieladder helpt bij de invulling van de participatie op projectniveau. De participatieladder onderscheidt van laag naar hoog de volgende treden: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en zelf laten organiseren. Bij de hoogste trede nemen inwoners (of ondernemers) zelf het initiatief, de gemeente haakt aan en faciliteert het inwonersinitiatief. Concreet betekent dit dat gemeenten bij het ingaan van het traject van verankering in Omgevingsbeleid kaders voor procesparticipatie vastleggen. Zij doen datzelfde voor projectparticipatie, bij de vergunningverlening. De provincie kan financieel ondersteunen bij realisatie van de procesparticipatie. De gemeente of provincie zullen de initiatiefnemer controleren op het naleven van de kaders. Het NP RES heeft een Werkblad Participatie[2] opgesteld met handvatten voor het organiseren van participatie op weg naar RES 2.0 om hierbij te helpen. In een zorgvuldig participatieproces staan de volgende gedeelde waarden centraal:

- **Inclusieve toegang**: eenieder moet kunnen deelnemen en op elk moment kunnen instappen. Dat betekent dat er voldoende tijd en budget moet zijn om vroegtijdig, met herhaling en diverse middelen te informeren en te betrekken.
- Daarbij is **transparantie** het sleutelwoord: duidelijkheid over het doel van de participatie, de rolverdeling, de participatieruimte en het te volgen proces.
- **Doel** en intensiteit van de participatie goed bepalen met elkaar, per doelgroep. De participatieladder kan daarbij helpen.
- Een belangrijk element is **wederkerigheid**: het moet voor inwoners iets opleveren om mee te doen aan een participatietraject
- Bereiken van een **gelijk speelveld**
- **Compleet beeld** van de diverse groepen: in navolging van het principe dat 'eenieder' toegang moet hebben tot informatie en tot het 'deelnemen' aan het proces, doet de opsteller/uitvoerder van het participatieproces moeite om die toegang gelijk te maken en van alle diverse groepen input op te halen.

[2] Voor een meer uitgebreide toelichting heeft NP RES de website Energieparticipatie ingericht.

Financiële participatie en lokaal eigendom

Lokaal eigendom in energieprojecten draagt bij aan een eerlijke verdeling van de lusten en de lasten van de energietransitie. In Noord-Holland zetten overheden en partijen zich in om per project te streven naar minimaal 50 procent lokaal eigendom per project. Een beleidskader kan hierbij zowel initiatiefnemers als de omgeving helpen. Daarnaast streven overheden ernaar hun grond en (de daken van hun) vastgoed die niet (volledig) ingezet hoeven te worden voor de opwekking van energie voor de eigen bedrijfsprocessen of andere opgaven, beschikbaar te stellen voor lokale initiatieven. Locaties waar geen aantrekkelijke businesscase is blijft de overheid in de lead.

Om gemeenten te ondersteunen bij het inrichten van lokaal eigendom en financiële participatie is een leidraad opgesteld. Op basis van de fases van initiatief tot vergunning worden de mogelijkheden om te sturen geschetst. De provincie kan de gemeenten hierin (financieel) ondersteunen.

Financiële participatie
Financiële participatie is een breed begrip, en bestaat uit de investering van de omgeving in het project en/of het ervaren van de voordelen van de opbrengsten van het duurzame opwekproject door de omgeving. Momenteel wordt een Handreiking financiële participatie opgesteld (Is nog niet gereed, dus link volgt nog) Hieronder worden de verschillende vormen uiteengezet.

Lokaal eigendom
Bij lokaal eigendom investeert de omgeving, en draagt de omgeving risico. Omwonenden krijgen de kans om financieel te participeren. Ben je eigenaar, dan heb je ook zeggenschap, anders gaat het om een andere vorm van financiële participatie. Door de Participatiecoalitie Noord-Holland is een Handreiking Lokaal eigendom in de praktijk opgesteld met tips en voorbeelden voor gemeenten.

Financiële deelneming
Bij financiële deelneming wordt geparticipeerd in een project zonder zeggenschap.

Omgevingsregeling
Bij een omgevingsregeling ontvangt de omgeving (individueel of collectief) een afdracht uit het project. De omgeving heeft dan geen zeggenschap, wel is er sprake van financiële participatie. Er is wel zeggenschap over de besteding vanuit de omgevingsregeling.

5.3. Communicatie

Procescommunicatie

In de communicatie naar inwoners en belanghebbenden zullen we veel aandacht besteden aan inzicht in het besluitvormingsproces. Het is bijvoorbeeld van belang om aan bewoners uit te leggen dat de uit te werken zoekgebieden uit RES en al eerdere vergunde projecten in realisatie parallel kunnen oplopen, ook als die projecten buiten de zoekgebieden vallen. Immers, ze voldoen aan het bestaande bestemmingsplan.

Naast de communicatie over de uitvoering van de RES 1.0, zullen we ook mede-overheden, netbeheerders, maatschappelijke organisaties, ondernemers, inwoners en energiecoöperaties actief en

CONCEPT

inhoudelijk meenemen in het proces naar RES 2.0. We organiseren regionale en lokale bijeenkomsten, waarin ook eventuele reflecties, alternatieve plannen en visies van de deelnemers worden meegenomen in de uitwerking, 'route', naar de RES 2.0. We zullen hierbij ook actief jongeren betrekken.

Publiekscommunicatie

Het verhaal dat we tot nu toe over de RES vertellen gaat over de energietransitie en de opgave uit het Klimaatakkoord om de CO2-uitstoot te reduceren. Dit verhaal komt niet altijd aan bij uiteenlopende doelgroepen. Zeker niet bij mensen die zich zorgen maken over onder meer de schade en hinder van windturbines en zonneweides met betrekking tot onze leefomgeving en gezondheid. Wat biedt de energietransitie nog meer aan mogelijkheden en kansen, ook op lokaal niveau? Hoe kan de energietransitie ontwikkelingen in gang zetten, die steden, dorpen, wijken, bedrijven, verenigingen sterker en leuker maakt? Dit verhaal hebben we samen met gemeenten, bedrijven, belangenorganisaties en deskundigen en creatieven uit de provincie gemaakt. We zijn op zoek gegaan naar een nieuw narratief voor de RES en de energietransitie. Een verhaallijn zonder loze woorden of vergezichten, eerlijk, met aansprekende projecten uit onze omgeving en een duidelijke handelingsperspectief.

Na gesprekken met 15 onafhankelijke deskundigen, consultatie van de werkgroepen XXL, communicatieadviseurs en de uitvoeringstafel publiekscommunicatie, zijn de volgende voorlopige thema's geïnventariseerd. Deze thema's worden in een tweetal 'labs' verwerkt in een nieuw narratief.

- Vertel het verhaal vanuit het collectief: Samen krijgen we het voor elkaar. Samen zijn we in staat om grote uitdagingen tot een goed einde te brengen.
- Redeneer vanuit de onvermijdbaarheid van de verandering van het energiesysteem en energievoorziening.
- Stel consequenties voor gemeenten en bewoners centraal. Breng het dichtbij. Maak duidelijk wat de lokale voor- en nadelen zijn, help bestuurders en volksvertegenwoordigers om moeilijke keuzes die nu gemaakt moeten worden te verantwoorden.
- Focus op de sociale aspecten van de energietransitie.

Eind 2021 is het nieuwe narratief uitgebracht, samen met een toolkit over de energietransitie die hiervoor ingezet kan worden door de programmaorganisatie, samen met gemeenten, provincies, waterschappen en stakeholders.

5.4. Evaluatie participatie en communicatie

Per energieregio is een evaluatie uitgevoerd naar de participatie en communicatie tijdens het proces voor de totstandkoming van de RES 1.0. Op basis van de uitkomsten worden aanbevelingen geformuleerd. In acitiviteiten meer link naar uitvoeringstafels en moet veel concreter.

5.5. Activiteiten

	Wat	Wanneer	Wie
Fase: van zoekgebied naar vergunning			
	Streven naar een continue, open dialoog tussen overheden, netbeheerders, maatschappelijke	Q1 2022 - 2030	Programmaorganisatie RES samen met gemeenten/provincie/waterschappen

CONCEPT

	organisaties, ondernemers, inwoners en energiecoöperaties, en verkennen hoe dit vormgegeven kan worden.		
	Gemeenten borgen de RES in het omgevingsinstrumentarium. Dit is wederom een moment voor participatie (bij beleidsvorming) en inspraak (bij besluitvorming). Op de website energieparticipatie van het NP RES worden diverse vormen, randvoorwaarden en uitgangspunten en een introductie op alle beschikbare participatietools uiteengezet.	2022-2025	Gemeente
	Gemeenten kunnen een participatiebeleid opstellen[3]		Gemeente
	Gemeenten communiceren via hun eigen middelen met inwoners over het beoogde proces, de wijze van participatie en de beoogde tijdslijnen.	2022	Gemeenten
	Gemeenten bieden gelegenheid aan belanghebbenden uit de aangrenzende gemeente om in te spreken en maken afspraken met de betreffende gemeente over de communicatie naar deze belanghebbende.	2022	Gemeenten
	Bij grotere projecten waar de provincie bevoegd gezag is, werkt de provincie samen met de gemeente in het participatieproces	2022 - 2030	Provincie en gemeente
	Initiatiefnemer stelt participatieplan op.	2022-2030	Initiatiefnemer
	Gemeente beoordeelt participatieplan.	2022-2030	Gemeente

[3] Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet, naar waarschijnlijkheid juli 2022, is het opstellen van participatiebeleid door de gemeente verplicht

	In de vergunningsfase maken initiatiefnemer en bevoegd gezag – veelal de gemeente – afspraken met elkaar over het te doorlopen proces, de beoogde tijdslijnen, de inrichting van de participatie en lokaal eigendom. Een samenwerkingsovereenkomst kan opgesteld nemen om dit vast te leggen. Indien passend, zijn de grondeigenaar en de energiecoöperatie ook ondertekenaar van deze overeenkomst.	2023 - 2030	Initiatiefnemer en bevoegd gezag – veelal de gemeente
	Om inwoners te informeren en te betrekken wordt aan gemeenten een aantal communicatiemiddelen- en instrumenten aangereikt die bijdragen aan transparantie en inhoudelijke consistentie. Het gaat hier om de RES-viewer, feiten en cijfers (zie werkblad participatie, handreiking NPRES).	2022-2030	Programmaorganisatie RES samen met gemeenten/provincie/waterschappen
	De provincie houdt de samenhang tussen aanpak participatie deelregio's, energieregio's en aangrenzende provincies in de gaten	2022 - 2030	Provincie Noord-Holland
	Opstellen van een leidraad financiële participatie.	Q4- 2021	Programmaorganisastie samen met provincie
	Afstemming/samenwerking met de netwerkbedrijven, energiecoöperaties, natuurorganisaties, het bedrijfsleven, agrariërs en onderwijsinstellingen over de uitvoering van de RES.	2022 – 2030	Programmaorganisatie RES initieert
	De Participatiecoalitie Noord-Holland en de energiecoöperaties in de regio helpen bij participatietrajecten.	2022- 2030	Participatiecoalitie Noord-Holland en de energiecoöperaties

CONCEPT

6. Kennisdeling

De energietransitie is groot en complex en kennis hierover is volop in ontwikkeling. Nu we in de uitvoeringsfase zitten wordt de RES concreet. Ook al is veel onduidelijk, we moeten wel stappen zetten. In zoekgebieden worden lokaal projecten ontwikkeld en gerealiseerd en wordt in samenspraak met de omgeving gekeken hoe dit het beste vormgegeven kan worden. Kortom: veel nieuwe onderwerpen waarbij het van belang is kennis te delen

Kennis over de energietransitie speelt breed; de verduurzaming van het bedrijfsleven en de industrie, de agrarische sector en de mobiliteit zijn verbonden aan de RES. Het vraagt een brede blik op onder meer de infrastructuur en om verbinding met het onderwijs, de arbeidsmarkt en het stimuleren van veelbelovende innovaties.

6.1. Opgave

Ten behoeve van een inventarisatie van relevante onderwerpen is gesproken met professionele betrokkenen van het RES-proces: ambtenaren, bedrijven, ontwikkelaars, agrar ërs, energiecoöperaties, maatschappelijke organisaties etc. Daarnaast is tijdens de uitvoeringstafel kennisdeling deze inventarisatie aangevuld. Ook is in deze tafel opgehaald wat geschikte vormen voor kennisdeling zijn.

Met kennispartners RVO, Nationaal Programma RES, SPDE, Participatiecoalitie, Ontwikkelingsbedrijf NHN wordt gewerkt aan een gezamenlijke RES Kennisagenda waar niet alleen RES partners maar ook (georganiseerde)bewoners kennis kunnen halen en brengen. In de Kennisagenda wordt ingegaan op de verschillende doelgroepen waar de kennis voor bedoeld is, denk hierbij aan gemeenten, inwoners, energiecorporaties- en de afzenders van de informatie zoals kennisinstellingen, veiligheidsregio's, provincie, Programmaorganisatie RES en Servicepunt Duurzame Energie. Daarnaast wordt de vorm van kennisdeling ook toegelicht, variërend van lezingenseries tot excursies. Hieronder een eerste inventarisatie aan onderwerpen:

Onderwerp	toelichting
Zon	
Technische aspecten realisatie zone-energie	Op het gebied van 'hoe ga je om met de ondergrond', 'wat stimuleert biodiversiteit', 'hoe regel je de verzekering' etc.
Modellen/stappenplannen voor 'nieuwe' ontwikkelingen	Bijvoorbeeld ten aanzien van zon op parkeerplaatsen. Dit kan gaan over waar financieel op gelet moet worden.
Natuurinclusieve zonneparken	incl. risico onkruid e.d. Bijvoorbeeld via een enquête
Goede ruimtelijke inrichting zon	Bijvoorbeeld schittering voor de buren
Opwek op land	
Eisen en kwaliteitswensen die aan projecten gesteld worden	Gedeeld inzicht creeëren in de randvoorwaarden die aan projecten gesteld moeten worden en worden (t.a.v. bijv biodiversiteit, vogelbescherming)
Energiebesparingsmogelijkheden	Het lijkt laaghangend fruit maar toch lukt het niet altijd.
Instrumentenkoffer duurzame opwerk projecten	'Stok en wortel': Hoe faciliteer je als overheid dat initiatieven ontstaan maar ook eventuele beleidskaders waar initiatieven aan moeten voldoen.
Decentrale opwek	
Warmte	
Innovaties	Bijvoorbeeld warmteopslag

CONCEPT

Warmte	Financiering, financiële risico's in de energietransitie, vollooprisico, houdbaarheid op de lange termijn/ontwerpvragen
Participatie en financiele participatie	
Burgerinitiatieven	Hoe (burger)initiatieven te organiseren en te begeleiden?
Energiecorporaties	Financiële mogelijkheden
Burgerberaad	Zorg dat deelname voor ieder mogelijk is, dat het overal (binnen RES) over mag gaan, maak duidelijke afspraken over bevoegdheid bb/wat ga je met input doen.
Financiële participatie (waaronder enquête)	
Algemeen	
Implicaties Omgevingswet & energietransitie	.
Inzicht in uitvoering van de energietransitie	Welke stappen zijn er te zetten, welk toekomstbeeld gehanteerd?
RES proces	Transparant proces; welke mijlpalen komende twee jaar; welke overheidslaag daar rol/bevoegd gezag in. Wanneer bewoners en belanghebbenden een rol. Wie bepaalt wat in the end
Inrichting effectieve subsidieregelingen	(ook voor hoog risico)
Energiecoaches blijvend opleiden op nieuwe ontwikkelingen	
Bouwstenen: energieomgeving van de toekomst	
Veiligheid	Gaat niet alleen om e.v. maar ook veiligheid irt energie-infra en innovatieve technieken als waterstof.
Energienetwerk	We gaan toe naar decentrale opwek. De wens is om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Op piekmomenten is er te veel stroom en die brengt dan vervolgens weinig rendement. Er zijn slimme combinaties mogelijk van zon en wind. Opslag wordt steeds meer een noodzaak. Kortom: veel nieuwe onderwerpen waarvan de kennis bij initiatiefnemers of dat nu inwoners, bedrijven, energie coöperaties etc. zijn nog niet voldoende aanwezig is en bovendien is er nog veel innovatie en ontwikkeling.

Nationale kennis(producten), bijvoorbeeld vanuit het NP RES, Expertise Centrum Warmte (ECW), het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW), Netwerk Aquathermie (NAT) gebruikt worden en hoeven dus niet in de energieregio zelf gecreëerd te worden. Ook moet gekeken worden naar de Topsector Energie. TKI Urban Energy zet in op innovaties voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem

in de gebouwde omgeving en deelt kennis via haar Kennisbank. Het wiel hoeft dus niet opnieuw uitgevonden te worden. Daarom is het van belang dat de kennisagenda goed afgestemd wordt met de kennis die vanuit deze kanalen gedeeld wordt. Daarnaast wordt de energieregio ondersteund door het NP RES, die een expertpool beschikbaar stelt.

6.2. Operationele doelen

Doelstelling	Operationele doelen
Een up-to-date kennisbasis tussen RES partijen en met inwoners	In Q1 2022 kennisprogramma voor de vastgestelde onderwerpen. De lijst met onderwerpen wordt jaarlijks herijkt.

6.3. Activiteiten

	Wat	Wanneer	Wie
	RES-kennispartners stellen samen een kennisprogramma RES op	Q1 2022	RES; NP RES, RVO, Ontwikkelingsbedrijf NHN, Participatiecoalitie en Servicepunt duurzame energie
	Verkenning goede mix communicatiemiddelen - Digitaal, bijv via webinars. De websites RES'en als bibliotheek/platform en links naar sites als hieropgewekt.nl moeten beschikbaar blijven. Zorg ook dat informatie goed gevonden kan worden op de website - Ook 'offline' via een dagblad, de wijk in en op excursie/op locatie in gesprek - Hou voor inwoners rekening met mensen die geen tools daarvoor hebben en/of anderstalig zijn. - Liefst in de vorm van stappenplannen/ aanpakken/ praktische tips.	Q1 2022	Programma-organisatie RES initieert en levert t.a.v. kennisprogramma RES
	Verkenning kennisdeling vanuit private partijen (garantiefondsen, Invest-NL, banken)	2022	Programma-organisatie RES initieert.
	Inventariseren en delen van voorbeelden waar het goed loopt.	2022	Programma-organisatie RES en provincie in

			samenwerking met warmtebedrijven, netbeheerders, woningbouwcorporaties, grote afnemers van warmte, en lokale overheden.
	Inventariseren en up to date zijn van kennis(producten) vanuit TKI Urban Energy, het NP RES, het Expertise Centrum Warmte (ECW), het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) en het Netwerk Aquathermie (NAT).	2022-2025	Programma-organisatie RES initieert.

CONCEPT

7. Overige onderwerpen

7.1. Innovatie

7.1.1. Opgave

NHZ:

Overheden jagen initiatieven en innovaties aan. Daarbij gaat het niet alleen om technische, maar ook om sociale en ruimtelijke innovaties. Design challenges zijn geïdentificeerd als een krachtig instrument om innovaties aan te jagen. In het werkprogramma Warmte geven we speciale aandacht aan innovaties en het verspreiden van kennis hierover. Kortom, innovaties komen op vele fronten terug in de RES. In afstemming met de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij werkt de regio aan een innovatieagenda. Een voorstel hiertoe zal in Q1-2022 worden gepresenteerd.

NHN:

Het innovatieprogramma Noord-Holland-Noord wordt ontwikkeld door het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord in nauwe samenwerking met de New Energy Coalition.

In het innovatieprogramma NHN wordt ingezet op:

- waterstofprogramma met Den Helder, Wieringermeer en Alkmaar als concentratiegebieden;
- groengasprogramma rondom het InVesta-cluster in Alkmaar;
- verduurzaming van bedrijventerreinen, gericht op de ontwikkeling van slimme netten;
- verduurzaming in de agrarische sector;
- warmte.

De programma-organisatie onderhoudt nauw contact met het Innovatieprogramma. Samen zorgen zij dat relevante uitkomsten worden gedeeld met de betrokken RES-partijen.

7.1.2. Activiteiten

Op deze actielijnen worden in Noord-Holland de geleerde lessen uitgewisseld en van elkaar geleerd. Afgesproken is immers om op basis van de nieuwste inzichten te werken. Dat gebeurt op een structurele basis. Belangrijk is dat stakeholders, die andere inzichten en perspectieven bieden, hierbij betrokken worden. Denk bijvoorbeeld aan het inzicht dat een netbeheerder kan bieden in slimme oplossingen om de netcapaciteitsproblematiek te verzwachten.

De kennisagenda biedt hiervoor een belangrijke basis. Middels de kennisagenda worden ontwikkelingen gedeeld in de regio, zowel technologisch als sociaal. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de kennis van externe partijen.

Veel van de andere ontwikkelingen uit het innovatieprogramma (NHN) lopen al. De geleerde lessen hieruit worden meegenomen naar de Ergieregio.

CONCEPT

	Wat	Wanneer	Wie
	Ontwikkelen innovatie-agenda	Q1-2022	Programma-organisatie RES, ROM
	Delen uitkomsten Innovatieprogramma/Innovatieagenda	Continu	Programmaorganisatie i.o.m. uitvoerders innovatie-agenda/innovatieprogramma

7.2. Arbeidsmarkt en scholing

7.2.1. Opgave

Doelstelling: Inzetten voor voldoende arbeidskrachten die over de juiste kennis en vaardigheden beschikken

NHZ:

De energietransitie kan alleen gerealiseerd worden met voldoende arbeidskrachten die over de juiste vaardigheden beschikken. Dit betreft het opleiden en trainen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, maar ook begeleiding van werk naar werk.

Onderwijs- en arbeidsmarktissues overstijgen het niveau van de individuele gemeente en vragen ook op regionaal niveau om samenwerking met werknemers- en werkgeversorganisaties. Het gaat om een landelijke opgave die vraagt om een regionale vertaling. De noodzaak om op regionaal niveau te komen tot samenwerking tussen werkgevers- en werknemersorganisaties en lokale en regionale overheden, vraagt om middelen die vormgeven aan die samenwerking. In Noord-Holland gebeurt dit onder andere via de Human Capital Agenda Klimaatopgave (HCAK).

NHN:

De energietransitie kan alleen gerealiseerd worden als er voldoende gekwalifceerde arbeidskrachten beschikbaar zijn. Ingeschat wordt dat dit in Nederland rond de 100.000 banen betreft, nieuwe en bestaande. Dit is een opgave voor het onderwijs op het gebied van scholing, maar ook voor bij- en omscholing. De energietransitie per saldo zal leiden tot:

• een toenemende vraag naar technisch geschoold personeel;

• verschuivingen van arbeidskrachten tussen en binnen sectoren;

• verschuivingen in de gevraagde kennis en vaardigheden.

Het grootste deel betreft banen in de installatietechniek (elektrisch) en bouw. Dat gaat niet vanzelf. De energietransitie wordt alleen mogelijk als er een interventie komt op de arbeidsmarkt. Samenwerking is nodig om slagkracht te krijgen.

CONCEPT

Vooruitlopend op afspraken op het niveau van de provincies Noord-Holland en Flevoland in het kader van de HCA, is in de arbeidsmarktregio Noord-Holland Noord al een convenant Arbeidsmarkt Noord-Holland Noord gesloten. Dit convenant moet leiden tot de benodigde andere benadering van arbeidsmarktvraagstukken en herdefniëring van de rol van overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Met het ondertekenen van het convenant Voor een werkende arbeidsmarkt 2019-2025, hebben 34 partijen (gemeenten, provincie, onderwijsorganisaties en werknemers- en werkgeversorganisaties) aangegeven gezamenlijk actie te ondernemen voor een werkende arbeidsmarkt in Noord-Holland Noord.

Om voldoende arbeidskrachten te hebben die over de juiste kennis en vaardigheden beschikken om de energietransitie te realiseren is er actie nodig. Wie gaat het 'doen'? Er is aandacht nodig voor de transfer van kennis en kennisontwikkeling naar het onderwijs zodat onderwijsontwikkelingen gelijke tred kunnen houden met de ontwikkeling van de energietransitie. Dit zodat studenten afstuderen met kennis die op het moment van afstuderen zo recent mogelijk is.

Daarnaast is focus nodig op beroepsgericht onderwijs: welke richting, met welke middelen en met welk resultaat. De markt moet dit in eerste aanleg definiëren.

7.2.2. Activiteiten

Via deze activiteiten wordt in Noord-Holland ingezet op voldoende arbeidskrachten die over de juiste kennis en vaardigheden beschikken.

	Wat	Wanneer	Wie
	Op basis van de Human Capital agenda werken stakeholders samen aan de uitvoering van het Klimaatakkoord op het gebied van arbeidsmarkt en scholing.	2022-2030	De MRA, House of Skills, de provincies Flevoland en Noord-Holland
	Een gezamenlijke aanpak wordt ontwikkeld aan de hand van een governancemodel vanuit de provinciale visie Arbeidsmarkt & Onderwijs[4].	Q1-2022	Provincie, gemeenten, UWV, netbeheerder, Techniek NL, Bouwens NL, FNV en onderwijsinstellingen (mbo, hbo, wo)
	Afspraken worden gemaakt over de samenwerking en de ontwikkeling van instrumenten waarin de arbeidsmarktopgaven die voortvloeien uit de RES'en worden meegenomen.	Q1- 2022	Provincie, gemeenten, UWV, netbeheerder, Techniek NL, Bouwens NL, FNV en onderwijsinstellingen (mbo, hbo, wo)

[4] Dit model wordt momenteel getoetst, onder andere vanuit het samenwerkingsverband MRA en stakeholders vanuit de provincie

7.3. Gezonde leefomgeving

Bij het opstellen van de RES 1.0 is rekening gehouden met het streven naar een schonere en duurzamere leefomgeving en het in acht nemen van gezondheidsrisico's. Dit is ook aan de orde gekomen in de thematafels die zijn georganiseerd. Onder andere de minimale afstand van windturbines tot woningen kwam terug als een zorgpunt.

De provincie heeft hiertoe een aantal handreikingen en leidraden ontwikkeld. Momenteel speelt het zogeheten Nevele-arrest en de Delfzijluitspraak een rol bij wind. Gemeenten dienen eigen normen vast te stellen voor geluid. NPRES vervult hierbij een ondersteunende rol. Het betekent wel dat een project-MER bij een windproject voldoende duidelijkheid dient te geven over de invulling van de leefbaarheidsnormen.

Er is groeiende aandacht voor en onrust over de mogelijke gezondheidseffecten van windturbines (geluid en slagschaduw). EZK heeft het RIVM verzocht om een Expertisepunt Windenergie en Gezondheid op te richten en om de mogelijkheden voor aanvullend gezondheidsonderzoek te verkennen.

Gemeentes, Provincies, GGD'en en NP RES krijgen vragen uit de regio's over gezondheid en windenergie, zeker nu de RES'en 1.0 met daarin zoekgebieden voor windenergie zijn vastgesteld. Gemeenten, provincies en ministeries krijgen vragen vanuit de politiek. Deze partijen hebben behoefte aan een samenwerkingsvorm om elkaar te informeren over ervaringen en nieuwe ontwikkelingen en om gezamenlijk acties te formuleren en op te zetten. Hiertoe wordt het 'Procesteam Windenergie en Gezondheid' opgericht.

CONCEPT

8. Monitoring

Het belangrijkste doel van monitoren is om gezamenlijk zicht te houden op de voortgang in de realisatie van de RES-ambities en de daaraan gerelateerde afspraken.

De verkregen inzichten dienen:

1. Als startpunt voor het bestuurlijk gesprek: om knelpunten te agenderen, het lopende proces te evalueren en waar nodig bij te sturen
2. Om in te zetten als communicatiemiddel over de voortgang
3. Als input voor andere trajecten, die gerelateerd zijn aan doelstellingen van de RES, zoals kennisdeling, participatie en de Taskforce Energie-infrastructuur.

In dit uitvoeringsprogramma maken de RES-partijen afspraken om tot deze gezamenlijke monitoringssystematiek te komen. Cijfers, data en informatie komen van verschillende bronnen. Cijfers dienen eenduidig, vergelijkbaar en optelbaar te zijn en elke partij dient tijdig de benodigde informatie aan te leveren of te actualiseren, om tot een compleet overzicht te komen. Daarbij is het van belang dat ook de kaarten kloppend zijn met de laatste stand van zaken. De uitkomsten van monitoringsrapportages worden geagendeerd in de bestuurlijke regionale samenwerking.

De RES-partijen spreken af dat de monitoring start op basis van de informatie en instrumenten die momenteel beschikbaar zijn. Het komend jaar doet de Ergieregio ervaring op met de monitoringssystematiek. Dat betekent a) dat niet alle beoogde onderdelen in het eerste jaar gemonitord kunnen worden en b) dat de monitor zich de komende jaren zal ontwikkelen in termen van inzichtelijkheid en toegankelijkheid. In Q4-2022 evalueren we en maken we afspraken over de volgende punten om op te pakken in de monitor van 2023. Datzelfde herhalen we in 2023, 2024 en 2025, zodat er een proces van continue verbetering ontstaat.

Een belangrijk uitgangspunt is dat we zo goed mogelijk aangehaakt blijven op de landelijke monitoringssystematiek zoals ontwikkeld door NPRES. Op die manier kan ook de door NPRES/PBL gevraagde informatie op gezette momenten eenvoudig geleverd worden.

8.1. Voortgang realisatie RES-ambitie

Om te kunnen monitoren, moeten we weten wanneer we op koers zijn. De periode tot 2030 is daarvoor erg lang. Dat betekent dat de RES-partijen afspraken maken over tussendoelen voor 2023 en 2025, zodat het mogelijk is voor bestuurders om tijdig bij te sturen. De regio monitort tussendoelen en activiteiten. In Q4-2022 beziet de regio de mogelijkheid om te monitoren op de effecten van de activiteiten (bereiken deze het gewenste doel?), als onderdeel van de evaluatie.

In Q1-2022 organiseert de regio het bestuurlijk gesprek over de vraag: wanneer is de regio tevreden? Is dat bij het behalen van de doelstelling of betreft het meer, zoals realisatie van koppelkansen? Dat biedt verdere sturing aan het inrichten van de monitor.

De monitoring in 2022 richt zich daarmee op de volgende punten:

Cijfers

CONCEPT

Wat?	Door wie informatie aanleveren?	Databron	Frequentie
Zon/wind (*uitgesplitst in zon op land, zon op dak en wind (> 15 KWp)* a. te onderzoeken nieuwe opwek in de zoekgebieden [GWh] b. planning voor realisatie [fase aangeven* en planning in jaartal] c. geplande opbrengst projecten 'pijplijn' (vergund en SDE) [GWh] d. opbrengst gerealiseerde projecten (operationeel) [GWh]	a. Gemeenten (via RES-viewer) b. Gemeenten (via RES-viewer) c. Provincie d. Provincie	a. Gebiedspaspoorten (RES-viewer) b. Gebiedspaspoorten (RES-viewer) c. SDE en WOL-monitor (RVO) d. Liander, RVO, Windstatt	2x per jaar 2x per jaar 1x per jaar 1x per jaar
Duiding bij de cijfers: a. 'geplande nieuwe opwek, pijplijn en gerealiseerd' vs ambitie RES 1.0 b. trend / autonome ontwikkelingen (opwekcijfers (kleinschalig) zon op dak en efficiëntie slag van techniek) c. te saneren d. andere vormen van duurzame elektriciteits-opwek in de regio	Provincie	a. Analyse info gebiedspaspoorten (RES-viewer) b. Zonnedakje en Liander, later via PBL/NP RES c. RVO/RWS (WOL-monitor) d. Klimaatmonitor	1x per jaar
Elektriciteitsvraag a. gebouwde omgeving (huidig en ontwikkeling) b. totaal (huidig en ontwikkeling)	Provincie	Dashboard ET PNH (Klimaatmonitor), Liander	1x per jaar

Voortgang zoekgebieden (proces)

Wat?	Door wie informatie aanleveren?	Databron	Frequentie
Maatschappelijk draagvlak a. Participatie (trede op de participatieladder, planning) b. Mate van draagvlak (obv bezwaren/zienswijzen) c. Lokaal eigendom (borging in beleid/contracten? % per project)	Gemeenten (via RES-viewer)	a. Gebiedspaspoorten (RES-viewer) b. Gebiedspaspoorten (RES-viewer) c. Gebiedspaspoorten icm RVO Landelijke monitor Participatie Hernieuwbare energie op land en/of 'dynamische LEM' van Energiesamen	2x per jaar
Ruimtelijke inpassing a. Koppeling met andere opgaven? (o.a. biodiversiteit, waterberging, landschap, natuur, recreatie) b. Wordt voldaan aan landelijke gedragscodes zon en wind op land, of aan evt maatschappelijke eisen SDE++? c. Ruimtelijke beperkingen voor nadere uitwerking (o.a. hinder, veiligheid, vliegverkeer, natuur)	Gemeenten (via RES-viewer)	Gebiedspaspoorten (RES-viewer)	2x per jaar

CONCEPT

d. Wordt er op projectniveau onderzoek gedaan naar / gemonitord op omgevingseffecten? (biodiversiteit, hinder, gezondheid, etc.)			
Energie-infrastructuur a. Per zoekgebied: mogelijkheden (wat past op dit moment), knelpunten (wat past nog niet, reden), oplossingsrichtingen (o.a. systeem efficiëntie) en planning realisatie. b. Per deelregio: Relevante ontwikkelingen totale energiesysteem	Liander Taskforce Energie-infra NH (PNH, Liander, Tennet)	a. Analyse Liander (evt invoeren in gebiedspaspoorten) b. Programma 'programmeren irt de energie-infrastructuur'	**2x per jaar** **2x per jaar**
Borging in omgevingsbeleid a. Borging in beleid? (Omgevingsvisie/plan, MER nodig?) b. Initiatieven in vergunningsprocedure (bij vergunning wordt het meegenomen in 'pijplijn' bij cijfers)	Gemeenten (via RES-viewer)	Gebiedspaspoorten (RES-viewer)	
Ontwikkeling van de zoekgebieden tov RES 1.0 a. Geografische veranderingen / ontwikkeling van zoekgebieden (+ waarom) b. Nieuwe zoekgebieden (+ besluit) c. Afgevallen zoekgebieden (+ waarom) d. Overzicht (nieuwe) initiatieven buiten zoekgebieden	Gemeenten vullen waar nodig rapportage aan	RES-kaarten en gebiedspaspoorten (RES-viewer)	

Warmte

Wat?	Door wie informatie aanleveren?	Databron	Frequentie
Warmtevraag gebouwde omgeving a. huidig b. ontwikkeling	Provincie	Dashboard ET PNH en onderliggende databronnen	1x per jaar
Warmte-aanbod voor gebouwde omgeving a. Bovenlokaal en lokaal b. Huidig c. ontwikkeling	Provincie	Warmtedataregister	

CONCEPT

Warmtenetten a. aantal wooneenheden aangesloten b. uitbreiding netten	Provincie	a. Klimaatmonitor, warmtebedrijven b. Warmtedataregister PNH	1x per jaar
Wijkaanpak TVW a. aantal woningen van gas af b. Gebruikt duurzaam warmte-alternatief c. Volgorde wijken van het gas af	Provincie	Liander, TVW (Warmte) Viewer	1x per jaar
Uiteindelijk ook (onderdeel evaluatie Q4-2022): a. relatie elektrificatie warmtevraag en opwek duurzame stroom		RES-viewer en warmtedata-viewer	

Een aantal zaken wordt landelijk gemonitord. Deze vormen input voor onze monitor, maar worden niet door de RES-partijen zelf gemonitord. Het betreft onderzoek naar biodiversiteit bij zonneparken (WUR), Lokaal eigendom (RVO, EnergieSamen).

Niet elk onderwerp zal in het eerste jaar even diepgaand worden gemonitord: 2022 geldt vooral als een ervaringsjaar. Voor het onderdeel participatie spreken de RES-partijen af om in 2022 te onderzoeken hoe dit kwalitatief gemonitord kan worden. De regio-organisatie initieert dit gesprek; te betrekken stakeholders zijn in elk geval gemeenten, de Participatiecoalitie en de energiecoöperaties.

8.2. In te zetten instrumenten

De RES-partijen spreken af twee keer per jaar te monitoren.

Volledige rapportage, 1x per jaar (voorjaar)
Voor deelregio en Ergieregio

- ✓ Voortgang zoekgebieden
- ✓ Cijfers zon en wind
- ✓ Energie-infrastructuur
- ✓ Uitvoering warmte
- ✓ Voortgang activiteiten Uitvoeringsprogramma

Light versie, 1x per jaar (najaar)
Voor deelregio

- ✓ Voortgang zoekgebieden

De monitoring richt zich met name op het in beeld brengen van de mutaties, teneinde de workload behapbaar te houden.

8.3. Rolverdeling

Voor de monitoring worden de volgende activiteiten afgesproken:

Partij	Actie
Gemeenten	Actueel houden (min 2x per jaar) van de informatie in de RES-viewer (zoekgebieden en gebiedspaspoorten) en RSW-viewer

CONCEPT

Provincie	Beheer en ontsluiten van data via de RES-viewer Ondersteuning gemeenten bij RES-viewer (werksessies, GIS-capaciteit, ...); uitvraag gemeenten update RES-viewer en gebiedspaspoorten Doorontwikkelen RES-viewer: het vereenvoudigen van kaartlagen, downloadfunctie, rapportagetool en inlogfunctie Ontwikkelen RSW-viewer Afstemming met landelijke ontwikkelingen m.b.t. data en monitoring Uitvraag bij gemeenten en Liander
Programma-organisatie RES	Trekker monitoringscyclus Koppeling met landelijke RES-monitoring Communicatie over voortgang uitvoering RES Onafhankelijke blik op aangeleverde cijfers door gemeenten
Liander	Cijfers, voortgang zoekgebieden in relatie tot netcapaciteit
VEINH	Lokaal eigendom (o.a. via lokale energiemonitor)
Taskforce Energie-infrastructuur	Programmeren energiesysteem

De programma-organisatie RES richt een ambtelijke werkgroep monitoring in, bestaande uit een afvaardiging van de verschillende RES-partijen, teneinde de jaarlijkse cyclus op te starten, de voortgangsrapportage op te stellen, te signaleren wat wel en niet goed loopt en gezamenlijk te werken aan verbeterpunten voor de monitoringssystematiek.
De werkgroep monitoring maakt in elk geval afspraken over:

- Welke informatie uit de gebiedspaspoorten gepresenteerd wordt in de monitoringsrapportages. Zie hiervoor tevens het voorstel voor 2022.
- Inrichting van de benodigde werkprocessen

De monitoringsrapportage verschijnt twee keer per jaar. Deze wordt opgedeeld in een eenvoudig toegankelijke versie (de management samenvatting) en de uitgebreide monitoringsrapportage (PDF), zodat de monitor voor eenieder vlot te doorgronden is en inzicht verschaft aan stakeholders van de Ergieregio. De programma-organisatie RES draagt er zorg voor dat de monitor wordt aangekondigd via de eigen communicatiemiddelen. De werkgroep Communicatie maakt nadere afspraken over de communicatie rondom de monitoring.

Voor de monitoring leidt dit tot de volgende planning:

CONCEPT

Maand	Jan	Feb	Mrt	April	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Uitgebreide rapportage (mei opleveren)												
Uitvraag update gebiedspaspoorten			Medio maart									
Updaten informatie gebiedspaspoorten (4 weken) –*Gemeenten en Liander*			Maart / April									
Overige data verzamelen (zie 'wat' monitoren)			Maart / April									
Opstellen concept rapportage				2e helft April								
Feedbackronde ambtelijk					1e week Mei							
Opleveren rapportage					Medio Mei							
Bestuurlijk bespreken					Eind Mei							
Light rapportage (nov opleveren)												
Uitvraag update gebiedspaspoorten									Medio sept			
Updaten informatie gebiedspaspoorten (4 weken) - *Gemeenten en Liander*									Sept/okt			
Opstellen concept rapportage										2e helft Okt		
Feedbackronde ambtelijk											1e week Nov	
Opleveren rapportage											Medio Nov	
Bestuurlijk bespreken											Eind Nov	

Figuur xx: Planning monitoring

Daarnaast spreken de RES-partijen de volgende activiteiten af:

	Wat	Wanneer	Wie
	Bestuurlijk gesprek: wanneer is de regio tevreden?	Q1-2022	Programma-organisatie RES initieert
	Vervolg werkgroep monitoring. Afspraken over bevoegdheden, werkprocessen, te presenteren informatie.	Q1-2022	Programma-organisatie RES initieert.
	Afspraken communicatie & verspreiding monitoringsinformatie	Q1-2022	Programma-organisatie RES initieert.
	Onderzoek kwalitatief monitoren Participatie	Q2-2022	Programma-organisatie RES initieert. Tevens minimaal betrokken: werkgroep monitoring, participatiecoalitie, energiecoöperaties
	Evaluatie monitor & verbeterpunten. Incl. monitoring effecten activiteiten en relatie elektrificatie warmtevraag en opwek duurzame elektriciteit	Q4-2022	Werkgroep monitoring, Programma-organisatie RES initieert
	Evaluatie monitor & verbeterpunten	Q4-2023	Werkgroep monitoring, Programma-organisatie RES initieert
	Evaluatie monitor & verbeterpunten	Q4-2024	Werkgroep monitoring, Programma-organisatie RES initieert
	Evaluatie monitor & verbeterpunten	Q4-2025	Werkgroep monitoring, Programma-organisatie RES initieert

Uitvoeringsorganisatie

Met het afronden van de RES 1.0 is een stap gezet in een transitieproces naar hernieuwbare energie en duurzame warmte voor de bebouwde omgeving. Een stap in een proces dat nog zeker de komende 30 jaar in beslag zal gaan nemen.

Om dit proces te kunnen vervolgen continueren we de samenwerkingsrelaties en –activiteiten. Ook continueren we van de gelijkwaardige samenwerking tussen de partijen. Hiervoor richten we een vergelijkbare samenwerkingsstructuur in als die gehanteerd is bij het opstellen van de RES 1.0 en die erop gericht is om dit uitvoeringsprogramma ter hand te nemen.

De onafhankelijke RES-programma-organisatie wordt in stand gehouden. De organisaties RES NHN en RES NHZ blijven samenwerken i.v.m. efficiëntie, maar hebben elk een eigen werkgroep, ambtelijke opdrachtgevers en stuurgroep.

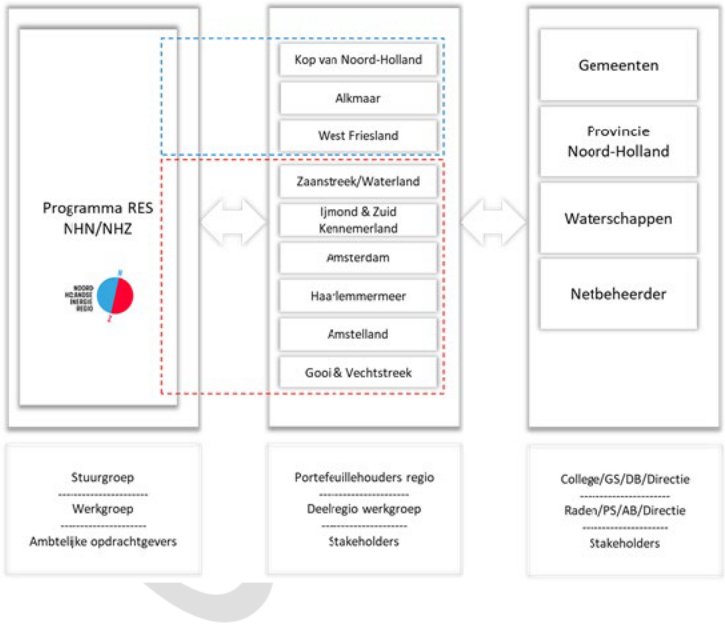

Figuur: Structuur van de RES-organisatie na RES 1.0

Benodigde middelen

- Benodigde capaciteit:
    - 1 Programmamanager NHN (schaal 14-15) -> € 140.000,-
    - 1 Programmamanager NHZ (schaal 14-15)-> € 140.000,-
    - 1 Communicatieadviseur (schaal 12) -> € 125.000,-
    - 0,5 Programmasecretaris (schaal 11) -> € 55.000,-
    - 0,5 Programma-ondersteuner (schaal 8) -> € 45.000,-

Tijdelijk opschalen bij pieken in proces

- Benodigde middelen voor communicatie, ICT (website), materiele kosten voor onder meer onderzoek (technisch en beleidsmatig), ondersteuning participatie en communicatiematerialen -> € 350.000,-
- Begeleiding RES 2.0 en ondersteunen ondersteuning bij uitwerking zoekgebieden -> € 300.000,-
- Benodigd budget: € 1.150.000,-- per jaar

Ondersteuning vanuit het Nationaal Programma RES

Bovenstaand benodigd benodigd budget wordt gefinancierd vanuit de middelen die beschikbaar komen vanuit het rijk voor het continueren van het RES proces. Hiervoor zijn in de rijksbegroting middelen opgenomen welke via de provincie worden uitgekeerd.

Aanvullende ondersteuning voor het participatieproces

Naast middelen voor de programmaorganisatie is het voorstel om gemeenten te ondersteunen bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden. Een nog nader te onderzoeken mogelijkheid hiervoor is om te komen tot een provinciale bijdrage gericht op het ondersteunen van het participatieproces door de gemeenten.

Looptijd programma-organisatie

Het bereiken van de doelstelling in 2030 vanuit de RES vraagt om doorpakken. In de tijd zijn een aantal momenten daarbij van belang. De besluitvorming over de RES 2.0, RES 3.0 etc, maar ook de datum waarop de ondersteuning van de SDE-subsidie vervalt. Deze laatste is van belang om de businesscase van de te nemen initiatieven betaalbaar te maken, wat een direct effect heeft op de haalbaarheid.

Daarom houden we de programma organisatie tot halverwege 2025 (vaststelling RES 3.0) in stand. Daarbij gebruiken we het moment van vaststelling RES 2.0 halverwege 2023 als evaluatie moment.

Randvoorwaarden voor de voortzetting van het RES-programma

- regiocoördinator per deelregio
- ambtelijk en bestuurlijk trekker per gemeente, provincie en waterschap (RES én RO)

CONCEPT

- ondersteuning vanuit provincie voor databeheer, onderzoek, communicatie, participatie, kennisdeling
- capaciteit en budget bij gemeenten (omdat nog onduidelijk is of er middelen vanuit het rijk zullen worden gedecentraliseerd conform het uitgevoerde artikel 2 onderzoek wordt op de uitvoering van de gemeentelijke en provinciale taken gekoppeld aan de uitvoering van het klimaatakkoord, waaronder de RES, een voorbehoud gemaakt)

Waar de taken belegd worden (landelijk, programma organisatie, deelregio, gemeente/provincie/waterschap) wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Werkzaamheden / rol / Trekker (bij meerdere rolhouders)	**Landelijk**	**Provincie**	**Op schaal van Ergieregio**	**Op schaal van deelregio**	**Lokaal**
Activiteiten na RES 1.0 (proces)					
Strategie - ontwikkeling en uitvoering van het proces - Proces en planning RES 2.0 opzetten + uitvoeren - Afstemming opdrachtgever (stuurgroep) – opdrachtnemer - Budget (afhankelijk van rijksbijdrage)	X	X	X X	X	(X)
Regionale besluitvorming RES 2.0 - Planning en proces opzetten + uitvoeren - (Regionaal) informeren volksvertegenwoordigers - Bestuurlijke afstemming NHZ (+ stakeholders)		X (rol PS?) X	X X	X	
Regionale samenwerking - Deelregio: coördineren samenwerking binnen en tussen deelregio's (regio coördinator) - Energieregio: samenwerking tussen overheden (gemeente, provincie, andere Energieregio's, Rijk) - Samenwerking met regionale stakeholders - Integrale benadering van het energiesysteem		X	X X	X X X	
Communicatie en participatie - Centrale, open en transparante informatievoorziening (website, nieuwsbrieven) - Ondersteuning gemeenten bij lokale participatie - Participatie zoekgebieden		X X	X X		X
Kennisdeling - Inhoudelijke kennissessies tbv uitvoering RES		X[1]	X		

CONCEPT

- Collegiaal kennisnetwerk (oa. communicatie, data, m.e.r., omgevingswet)		X	X		
Activiteiten na RES 1.0 (inhoud)					
Regionale samenwerking tbv uitvoering - Afstemming, verder uitwerken zoekgebieden zon/wind - Regionale Structuur Warmte - Ondersteunende tools, zoals RES-viewer, park-the-sun, ed - Borging in omgevingsbeleid / vergunningen		 X X X		X X X	X[2] X X
Monitoren - Beheer en ontsluiten van data (RES-viewer) - Data invoeren en actueel houden (gebiedspaspoorten) - Doelgerichtheid monitoren		X X	 X		 X
Opstellen RES 2.0 - Inhoud - Afwegingskaders	 X	X X	X[3]	X X	X X

[1] Kan ook door opdracht aan uitvoerende organisaties, zoals SPDE, ODNH, ONHN, HVC.

[2] Participatie vraagt capaciteit en budget van gemeenten. Evt participatie coalitie opdracht geven.

[3] Betreft het inhoudelijk samenbrengen van de inbreng van gemeenten, provincie en waterschappen in samenwerking met stakeholders, inwoners, etc..

CONCEPT

Deel II: Plan van aanpak (suggestie: Programma) per deelregio

CONCEPT

Bijlagen

1. **Ondersteuningsaanbod provincie bij verankering in omgevingsbeleid**

De provincie Noord-Holland biedt gemeenten ondersteuning in het verankeren in Omgevingsbeleid van duurzame energieprojecten. Onderstaand een aantal bestaande middelen.

Ruimtelijke handreiking wind op land
Deze handreiking helpt gemeenten en initiatiefnemers op weg met de gevraagde zorgvuldige ruimtelijke inpassing. De handreiking biedt een aantal ontwikkelprincipes voor het plaatsen van windturbines, zowel voor grote als kleine windturbines.

Kwaliteitsimpuls zon op land
We streven naar zonneparken met een zo hoog mogelijke bijdrage aan de fysieke leefomgeving. Het provinciaal beleid kent een aantal spelregels voor het inpassen van zonneparken in het landschap. Deze brochure laat zien hoe deze spelregels in de praktijk kunnen worden toegepast.

Leidraad landschap en cultuurhistorie
De Leidraad geeft gebiedsgerichte én ontwikkelingsgerichte beschrijvingen en biedt zo toepasbare informatie over de manier waarop ruimtelijke ontwikkelingen kunnen bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Adviescommissie Ruimtelijke Ordening (ARO)
De Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling is een onafhankelijke adviescommissie die vroeg in het planproces om advies kan worden gevraagd over de ruimtelijke kwaliteit van plannen.

Taskforce Ruimtewinst (TFR)
Noord-Hollandse gemeenten die professionele hulp nodig hebben bij ruimtelijke ontwikkelingen die moeilijk van de grond komen, kunnen de Taskforce Ruimtewinst (TFR) inschakelen. Op verzoek van een gemeente kan de taskforce een 'assist' organiseren om een nieuwe impuls te geven.

Boven(deel)regionale afstemming en samenhang
Indien gewenst ondersteunt de provincie bij het uitwerken van bovenlokale zoekgebieden. Voorbeelden hiervan zijn de trajecten rondom de A7 en A9. Ook bij gebieden waar afstemming over gemeente- of provinciegrenzen belangrijk is en/of niet voldoende plaatsvindt, kan de provincie gemeenten ondersteunen (voorbeeld hiervan is de Omgevingstafel A2/A9).

2. **Ondersteuningsaanbod provincie voor ontwikkeling duurzame opwek**

Vanuit de provincie zijn verschillende instrumenten beschikbaar, ter ondersteuning van de ontwikkeling van duurzame elektriciteit.

Park the sun

De openbare tool Park the Sun genereert voor alle parkeerplaatsen in Noord-Holland gratis en eenvoudig quickscans inclusief businesscase voor Solar Carports. De tool analyseert luchtfoto's en aanvullende data, om te duiden waar het plaatsen van zonnepanelen boven parkeerplaatsen kansrijk is.

CONCEPT

Daarbij wordt niet alleen het beschikbare oppervlak beschouwd, maar bijvoorbeeld ook de schaduwwerking van bomen en gebouwen. Instructievideo's zijn ook openbaar beschikbaar.

Zonatlas en Atlas grote daken
Voor nu zijn dit nog de tools waarmee iedereen in NH inzicht krijgt in de zonpotentie van daken in Noord-Holland. Waarschijnlijk worden deze tools Q1 2022 vervangen door 'Zonnedakje', een tool ontwikkeld door Sobolt die nauwkeurig overzicht verschaft in het gerealiseerd en potentieel zonvermogen op alle daken in Noord-Holland.

Subsidie verduurzamingsinitiatieven woningcorporaties

Deze subsidie stimuleert woningcorporaties om samen te werken bij het innovatief verduurzamen van de woningvoorraad.

Subsidie verduurzaming sportaccommodaties

Deze subsidie helpt verenigingen die een accommodatie in eigendom of beheer hebben bij het verduurzamen. Denk hierbij aan LED-verlichting, isolatie en zonnepanelen.

HIRB+ ondersteuning
subsidieregeling, b.v. voor het organiseren en begeleiden van verduurzamingsmaatregelen op bedrijventerreinen

HIRB+ Duurzaamheid

Deze subsidie helpt bij de verduurzaming van bedrijven(terreinen) en is gericht op energiebesparing en opwek van duurzame energie.

Verduurzaming culturele instellingen

Deze subsidie helpt culturele instellingen te investeren energiebesparing en de opwek van duurzame energie.

Verduurzaming maatschappelijk vastgoed
Culturele instellingen te stimuleren te investeren in energiebesparings-maatregelen en/of het opwekken van energie uit hernieuwbare energiebronnen.

Subsidie Duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven

Een subsidie voor verenigingen, coöperaties en stichtingen met als doel duurzaamheidsinitiatieven te realiseren.

De Schooldakrevolutie
De provincie subsidieert Stichting Schooldakrevolutie, een non-profit organisatie die gemeenten en

CONCEPT

schoolbesturen namens de provincie ondersteunt in het realiseren van zonnepanelen op schooldaken. Door subsidies en opdrachten van overheden kan de stichting belangeloos adviseren vanuit het belang van het schoolbestuur.

3. Subsidies en regelingen provincie

Subsidie verduurzamingsinitiatieven woningcorporaties
Deze subsidie stimuleert woningcorporaties om samen te werken bij het innovatief verduurzamen van de woningvoorraad.

Subsidie verduurzaming sportaccommodaties
Deze subsidie helpt verenigingen die een accommodatie in eigendom of beheer hebben bij het verduurzamen. Denk hierbij aan LED-verlichting, isolatie en zonnepanelen.

HIRB+ Duurzaamheid
Deze subsidie helpt bij de verduurzaming van bedrijven(terreinen) en is gericht op energiebesparing en opwek van duurzame energie.

Verduurzaming culturele instellingen
Deze subsidie helpt culturele instellingen te investeren energiebesparing en de opwek van duurzame energie.

Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed
Er wordt gewerkt aan een regeling voor kleine maatschappelijke vastgoedeigenaren.

Subsidie Duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven
Een subsidie voor verenigingen, coöperaties en stichtingen met als doel duurzaamheidsinitiatieven te realiseren.

De Schooldakrevolutie
De provincie subsidieert Stichting Schooldakrevolutie, een non-profit organisatie die gemeenten en schoolbesturen namens de provincie ondersteunt in het realiseren van zonnepanelen op schooldaken. Door subsidies en opdrachten van overheden kan de stichting belangeloos adviseren vanuit het belang van het schoolbestuur.

4. Relevante documenten

- Adviesrapport Betrokken bij Klimaat (maart 2021)
- (2021) Thematafel RES in uitvoering -> met als eindproduct: Leidraad Lokaal eigendom
- (2020) Handreiking praktijk: lokale initiatieven en eigendom
- (2019) Expertsessie participatie
- (2019) Handreiking en keuzemenu voor lokale participatie RES https://energieregionhn.nl/app/uploads/2019/10/20191022-Handreiking-lokale-participatie-RES-NH.pdf. Op pagina 15 staan veel links en bronnen.

CONCEPT

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 25 oktober 2021 11:46
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: planning communicatie
Bijlagen: PLanning reflectiefase PWE CM_2.docx; PLanning reflectiefase PWE CM_2.pdf

Bij deze de bijgewerkte planning communicatie en een PDF planning om te delen met anderen.

25-1-2021

Inzet media en middelen Context Mapping/workshops
Doel: werving van deelnemers

Product	Omschrijving	Doelgroep	Start	Status	wie
Flyers/posters	Verspreiding op publieks locaties in de betrokken buurt van wervende folder	Bezoekers van sociale voorzieningen in de wijk.	Week 42	Afgerond, behalve Noord	[redacted] en [redacted]
Tekst website	Achtergrond informatie over de workshops. Doel: helder communiceren wat het doel van de workshops is	Iedereen met interesse in de workshops vanuit de eigen wijk/buurt	Week 42	Afgerond	[redacted] en [redacted]
Aanmeldformulier	Aanmelden voor de workshops. Reply mail.	Iedereen met interesse in de workshops vanuit de eigen wijk/buurt	Week 42	Afgerond	[redacted]
Aanvulling workshops en coronacheck	Let op, dit maandag week 43 doorgeven aan redactie.				[redacted]
lokale nieuwsbrieven	Kort, wervend intro met link naar infopagina en aanmeldformulier	Bewoners en ondernemers in en rond zoekgebieden, gaat naar iedereen die is geabonneerd op de stadsnieuwsbrief	Week 43	Zijn ingepland door stadsdelen	[redacted] stuurt voorstel intro en link naar comm stadsdelen, zij pakken dat verder op
Mail naar buurgemeenten	Tekstje met link naar pagina context mapping en formulier en verzoek dit te delen	Bewoners van buurgemeenten die dicht bij de zoekgebieden amsterdam wonen	Week 43		[redacted]
Gebiedsgerichte inzet van sociale media-kanalen via geo-targeting	Vanuit redactie sociale media van de gemeente worden specifieke sociale media ingezet naar gebied en doelgroep (FB, App groepen, Instagram etc)	Bewoners en bezoekers in en rond de zoekgebieden, op postcodes	Week 43 en 44		[redacted]
communicatie naar specifieke netwerken in de buurt	Mails naar stakeholders, Posts op platforms in de buurten/ wijken, appgroepen. Met link naar infopagina	Wijkbewoners zoekgebieden	Week 43		[redacted] Communicatie stadsdelen

Mail met nadere informatie over doel, tijdstip en locatie	Nadere info aan iedereen die zich heeft aangemeld. Doel: helder communiceren over de aard van de bijeenkomst.	Degene die zich hebben aangemeld	Week 44, 45 enz		
Ondersteunend materiaal bij de workshops	• Animatiefilm over Nut en Noodzaak • Infographic van de tijdlijn van het besluitvormingsproces • Kaart met windzoekgebieden. Uit RES 1.0 incl. zoekgebieden van buurgemeenten. • Mogelijk: luchtfoto van zoekgebied op Ao met straatnamen?	Deelnemers tijdens de workshop	Week 45	Offerte fase Evt kan dit ook met collega's van ruimte via printers van RenD. Wie is hier eigenaar?	[redacted]
Inzet nieuwsbrief duurzame energie?	Item in de nieuwsbrief duurzame energie om aandacht te geven aan workshops, mocht dit nog nodig zijn.	Stakeholders.	Week 44		[redacted]

Media en middelen PWE
Doel: deelname Amsterdammers aan de PWE

Product	Omschrijving	Doelgroep	Start	Status
Bewonersbrief	Toezenden van een bewonersbrief aan inwoners rond de zoekgebieden	Inwoners en belanghebbenden in en de omgeving van de zoekgebieden	Week 43	Klaar, moet naar de drukker
artikel actueel Amsterdam.nl		Heel amsterdam	Week 43	Maartje, Britte
nieuwsbrief duurzame energie		Subscribers: bewoners die geinteresseerd zijn in duurzaamheid	Week 44	Britte
nieuwsbrief amsterdam.nl		Heel Amsterdam	Week 44	Britte
Social media amsterdam.nl	Zo stadsbreed als mogelijk aandacht voor deelname aan de PWE.		Week 42/43/44	Britte

25-1-2021

Inzet media en middelen Context Mapping/workshops
Doel: werving van deelnemers

Product	Omschrijving	Doelgroep	Start	Status
Flyers/posters	Verspreiding op publieks locaties in de betrokken buurt van wervende folder	Bezoekers van sociale voorzieningen in de wijk.	Week 42	Afgerond, behalve Noord
Tekst website	Achtergrond informatie over de workshops. Doel: helder communiceren wat het doel van de workshops is	Iedereen met interesse in de workshops vanuit de eigen wijk/buurt	Week 42	Afgerond
Aanmeldformulier	Aanmelden voor de workshops. Reply mail.	Iedereen met interesse in de workshops vanuit de eigen wijk/buurt	Week 42	Afgerond
Aanvulling workshops en coronacheck	Let op, dit maandag week 43 doorgeven aan redactie.			
lokale nieuwsbrieven	Kort, wervend intro met link naar infopagina en aanmeldformulier	Bewoners en ondernemers in en rond zoekgebieden, gaat naar iedereen die is geabonneerd op de stadsnieuwsbrief	Week 43	
Mail naar buurgemeenten	Tekstje met link naar pagina context mapping en formulier en verzoek dit te delen	Bewoners van buurgemeenten die dicht bij de zoekgebieden amsterdam wonen	Week 43	
Gebiedsgerichte inzet van sociale media-kanalen via geo-targeting	Vanuit redactie sociale media van de gemeente worden specifieke sociale media ingezet naar gebied en doelgroep (FB, App groepen, Instagram etc)	Bewoners en bezoekers in en rond de zoekgebieden, op postcodes	Week 43 en 44	
communicatie naar specifieke netwerken in de buurt	Mails naar stakeholders, Posts op platforms in de buurten/ wijken, appgroepen. Met link naar infopagina	Wijkbewoners zoekgebieden	Week 43	
Mail met nadere informatie over	Nadere info aan iedereen die zich heeft aangemeld. Doel: helder	Degene die zich hebben aangemeld	Week 44, 45 enz	

doel, tijdstip en locatie	communiceren over de aard van de bijeenkomst.			
Ondersteunend materiaal bij de workshops	• Animatiefilm over Nut en Noodzaak • Infographic van de tijdlijn van het besluitvormingsproces • Kaart met windzoekgebieden. Uit RES 1.0 incl. zoekgebieden van buurgemeenten. • Mogelijk: luchtfoto van zoekgebied op Ao met straatnamen?	Deelnemers tijdens de workshop	Week 45	Offerte fase Evt kan dit ook met collega's van ruimte via printers van RenD. Wie is hier eigenaar?
Inzet nieuwsbrief duurzame energie?	Item in de nieuwsbrief duurzame energie om aandacht te geven aan workshops, mocht dit nog nodig zijn.	Stakeholders.	Week 44	

Media en middelen PWE
Doel: deelname Amsterdammers aan de PWE

Product	**Omschrijving**	**Doelgroep**	**Start**	**Status**
Bewonersbrief	Toezenden van een bewonersbrief aan inwoners rond de zoekgebieden	Inwoners en belanghebbenden in en de omgeving van de zoekgebieden	Week 43	Klaar, moet naar de drukker
artikel actueel Amsterdam.nl		Heel amsterdam	Week 43	
nieuwsbrief duurzame energie		Subscribers: bewoners die geinteresseerd zijn in duurzaamheid	Week 44	
nieuwsbrief amsterdam.nl		Heel Amsterdam	Week 44	
Social media amsterdam.nl	Zo stadsbreed als mogelijk aandacht voor deelname aan de PWE.		Week 42/43/44	

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 14 oktober 2021 17:55
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Planning en Experts
Bijlagen: 2021-10-13 Planning Reflectiefase & Thema Ruimte.xlsx; Contactgegevens expertsessies SV JV.xlsx

Dag allen,

Bij deze heb ik wat aanvullingen op de planning en de expertsessies op een rijtje gezet. [redacted] zal komende week nog een laatste check doen of iedereen aan boord is.
Voorzitter [redacted] zou dan ook benaderd kunnen worden indien akkoord, tenzij er betere suggesties komen.

Na gesprek met directie richten wij ons op de reflectiefase zelf, het in kaart en in beeld brengen van de liggende documenten.
Nieuwe productie (zoals visualisaties bij externen) is momenteel *on-hold* tot we een doel hebben om deze goed voor in te zetten, zoals de periode na december.

Ik ben een weekje ertussenuit, de anderen (behalve [redacted] zijn komende week te benaderen voor vragen.

Bijlagen:

- Planning excel
- Expertssessie excel

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Stedenbouwkundige MSc
Team Nieuwe Opgaven
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam

06-10659187
j.voets@amsterdam.nl

Werkdagen: ma, di, wo, do

Week	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	11-15 okt.	18-22 okt. Herfstreces	25-29 okt.	1-5 nov.	8-12 nov.	15-19 nov.	22-26 nov.	29 n.-3 dec.	6-10 dec.	13-17 dec.	20-24 dec.	27-31 dec Kerstreces	3-7 jan	10-14 jan	17-21 jan	24-28 jan	31-4 feb	7-11 feb	14-18 feb	21-25 feb	28feb-4mrt	7-11 mrt	14-18 mrt	21-25 mrt	28mrt-1apr	4-8 apr	11-15 apr	18-22 apr	25-29 apr
Bestuurlijk																													
Traject raad januari							Aanleveren				Aanleveren spoed			College 11/01??		CIE 26/1??	Raad 3/4 feb??												
Portefeuillehoudersoverleg	12 okt																												
Prio-staf	12 okt afw. kader oozet		29 okt		10 nov		22 nov		6 dec		20 dec																		
Afwegingkader																													
Oozet maken	1e oozet/scope		2e oozet		Conceot 50%			def. Conceot																					
Definitieve invulling									resultaten in afweginaskader																				
Bestuurlijke besluitvorming							concept flap			def flap																			
Klankbordgroep																													
Stedelijke klankbordgroep (indicatief - nog geen data)	Uitn. Inschrijving		selectie		1e KBG (of wk later) PWE afw.kader			KBG resultaten PWE?		KBG afw. kader					KBG														
Lokale klankbordgroepen (indicatief - nog geen data)					1e lokale KBG'en			(Context map resultaten)	Context map resultaten						lokale KBG													
Procesgroep																													
Startbijeenkomst																													
Oost																													
Noord																													
Zuidoost																													
NieuwWest/Haven																													
Communicatie																													
Kernboodschap																													
Website op orde																													
Woordvoeringslijn																													
Communicatieplan																													
Communicatiebasis																													
PWE																													
Lokale KBGs (indicatief - nog geen data)																													
Stedelijke KBG								Presentatie 1e resultaten?																					
Formulering/verdieping vraagstelling																													
Ontwerpen/inrichting PWE op maat in Wevaluate platform																													
Testen PWE met interne stakeholders																													
Webtool aanpassen obv feedback																													
Werven deelnemers via panel (en campagne)																													
Uitvoering				Online																									
PWE analyse data							Analyse																						
Presentatie tussenresultaten Ambtelijk									Presentatie resultaten																				
Eindrapportage schrijven en oplevering										Oplevering																			
Evaluatie																													
Onderzoek/interviews																													
Oplevering					oplevering																								
Context mapping																													
Lokale KBGs (indicatief - nog geen data)					Toelichting		Terug-koppeling																						
			werven voor workshops																										
				Workshops N/ZO		Workshops NW/O *Contextmaps per zoekgebied*	reserveweek																						
								presentatie resultaten																					
Gezondheid																													
Stedelijke KBG	Opzet gezondheid							Input uit PWE																					
Expertgroep gezondheid				expertgroep gezondheid			expertgroep gezondheid			expertgroep gezondheid				expertgroep gezondheid			expertgroep gezondheid											
KBG gezondheid						KBG gezondheid			KBG gezondheid					KBG gezondheid			KBG gezondheid											
Resultaten gezondheid									eerste inventarisatie thv afwegingsk						Eerste versie advies			Publieksvers ie										
Natuur																													
Lokale KBGs (indicatief - nog geen data)																													
Bestuurliik oezoek provincie/N&S Amsterdam																													
Drie dialoogsessies betrokkenen werkgroep natuur																													
Context mapping	Input																												
Eindadvies									eerste inventarisatie thv afwegingsk																				
Ruimte/leefomgeving																													
Opleveren product								Opleve en RF stuk #1	Ee ste nvent. AWK																	Opleveren R- Afwegingsk ader #3		
Lokale KBGs (indicatief - nog geen data)					#1											#2				#3								
Begeleidingsgroepen					#1											#2				#3								
Samenstellen Expertcommissie	Comm ss e			#1																									
Werkgroepensessies experts			voorzitter												#2				#3									
Context mapping									Result. context mapp ng																				
PWE									esu t PWE																				
Visualiseren Smartland - architectenbureau	pas op de plaats		bijpraten opgave	sta t fase 2 k ezen- lokat es				test beelden	opleve en 360- mp ess es										architecten bureau									
Lokale proces groep																													
beschikbaarheid en planning werkzaamheden																													
[redacted]																													
[redacted]																													
[redacted]	[redacted]																												
Werkgroep RES NHZ																													
Werkgroep RES NHZ XL																													
Stuurgroep			29 okt																										
Stuurgroep XXL							26 nov.																						
Week	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4													
	11-15 okt.	18-22 okt.	25-29 okt.	1-5 nov.	8-12 nov.	15-19 nov.	22-26 nov.	29 n.-3 dec.	6-10 dec.	13-17 dec.	20-24 dec.	27-31 dec	3-7 jan	10-14 jan	17-21 jan	24-28 jan	31-4 feb												

Contactgegevens

Expertsessies

Expertise/Organisatie	Naam	Email	Telefoonnummer	Bevestigd	Onmisbaar als expert vanwege:
Scheggen + Landschap MRA					
	[redacted]	[redacted]@amsterdam.nl	[redacted]		*Metropolitaan landschap en kennis scheggen rond Amsterdam*
	[redacted]	[redacted]@amsterdam.nl	[redacted]		*Expert van geheel aanlopende proces binnen RES 1.0 voor Gemeente Amsterdam*
Unesco	[redacted]	[redacted]@noord-holland nl	[redacted]		*Advisering van Unesco op monumentaliteit tussenliggend landschap*
Monumenten & Archeologie	[redacted]	[redacted]@amsterdam nl	[redacted]		*Kenner van het monumentale erfgoed van Amsterdam*
Provincie Noord Holland	[redacted]	[redacted]@noord-holland.nl	[redacted]		*RES Noordholland, meervuldig ruimtegebruik*
	ARO				*Onafhankelijke Adviescommissie Ruimtelijke Ordening*
Palmbout Urban Landscapes	[redacted]	bureau@palmbout.nl			*Senior Ontwerper en betrokken bij visie windenergie rondom IJsselmeer*
Energy Landscapes Qualifications and Scales	[redacted]	[redacted]@wur.nl			*Associate Professor Landscape Architecture at Wageningen University*
Posad-Maxwan, Generation Energy	[redacted]	mail@vpxdg.nl	[redacted]		*In samenhang met een visie op de grotere schaal.'*
H+N+S	[redacted]	[redacted]@hnsland.nl			*Benoemd tot Rijksadviseur voor het Landschap(2007), het boek 'Landschap en energie (kWh/m2)' uit: postfossiel landschap. (2014)*
Inbo (partner adviseur)	[redacted]	[redacted]@inbo.com			*Onafhankelijke en professionele competentie in mediation*

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 27 mei 2021 18:16
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Planning PVA Reflectiefase

Allen,
Voor het overzicht nog kort de stappen waar we vandaag op uitkwamen, uitgaande van PVA in B&W vóór het zomerreces:

- 28 mei aankondiging/uitnodiging aan beide klankbordgroepen om vervolg PVA te bespreken
- 2 juni: interne brainstorm: wat is een afwegingskader
- 7 juni: eerste versie van het PVA en communicatieplan zoals we dat met de WH willen bespreken
- (parallel werken we ook aan een versie met meer gedetailleerde activiteiten, planning en benodigde capaciteit en communicatie)
- Vóór 21 juni PVA overleggen met
    - Mede-overheden, stadsdelen Waternet, Liander, GGD, R&D etc
    - Belanghebbenden
    - Provincie
    - PH stadsdelen
- 16 juni: bespreken PVA én communicatieplan met de wethouder (geen staf, presentatie meenemen)
- **21 juni: PVA vaststellen in staf duurzaamheid**
- 25 juni: aanleveren PVA voor B&W (waarschijnlijk via spoedprocedure)
- **6 juli PVA vaststellen in B&W**
- **7 juli PVA ter info naar Raadsleden** (via dagmail?)

Groet,
[redacted]

[redacted]

Van: [redacted]@public-mediation.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 21:56
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Planning RF
Bijlagen: planningRF.xlsx

Beste mensen,

Morgen (woensdag) hebben we een extra overleg over de RF. Ik heb een start gemaakt met een planningsdocument. Nog niet klaar, maar ben benieuwd of dit aansluit bij de behoefte aan meer overzicht. Het heeft twee tabbladen (stedelijk en lokaal) die we verder kunnen invullen. Als we het eens zijn over de activiteiten dan kunnen we ook de uren/budgetten beter inschatten. Dit betreft nu fase 1 van de RF.

Groeten, [redacted]

[redacted]
Public Mediation
Unravelling public controversies
Cabralstraat 1, Amsterdam
06-[redacted]
www.public-mediation.nl

WAT Zoekgebieden fase 1	WIE of Lead	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
		jul				aug				sept					okt				nov				dec					
Lokale KBG 4 gebieden																												
brede werving	Stadsdelen																											
selectie 15 bewoners + stadsdelen + stakeholders	PM																											
Bijeenkomsten																												
Cultural Probes (etnografisch onderzoek) alle zoekgebieden																												
Definieren thema's	KBG																											
Selecteren deelnemersgroep (100 per zoekgebied)																												
Pakket met "cultural probes" samenstellen																												
Verzamel de cultural probes pakketten																												
Categoriseer voorwerpen																												
verwerk gegevens thematisch																												
Dialoog over resultaten																												

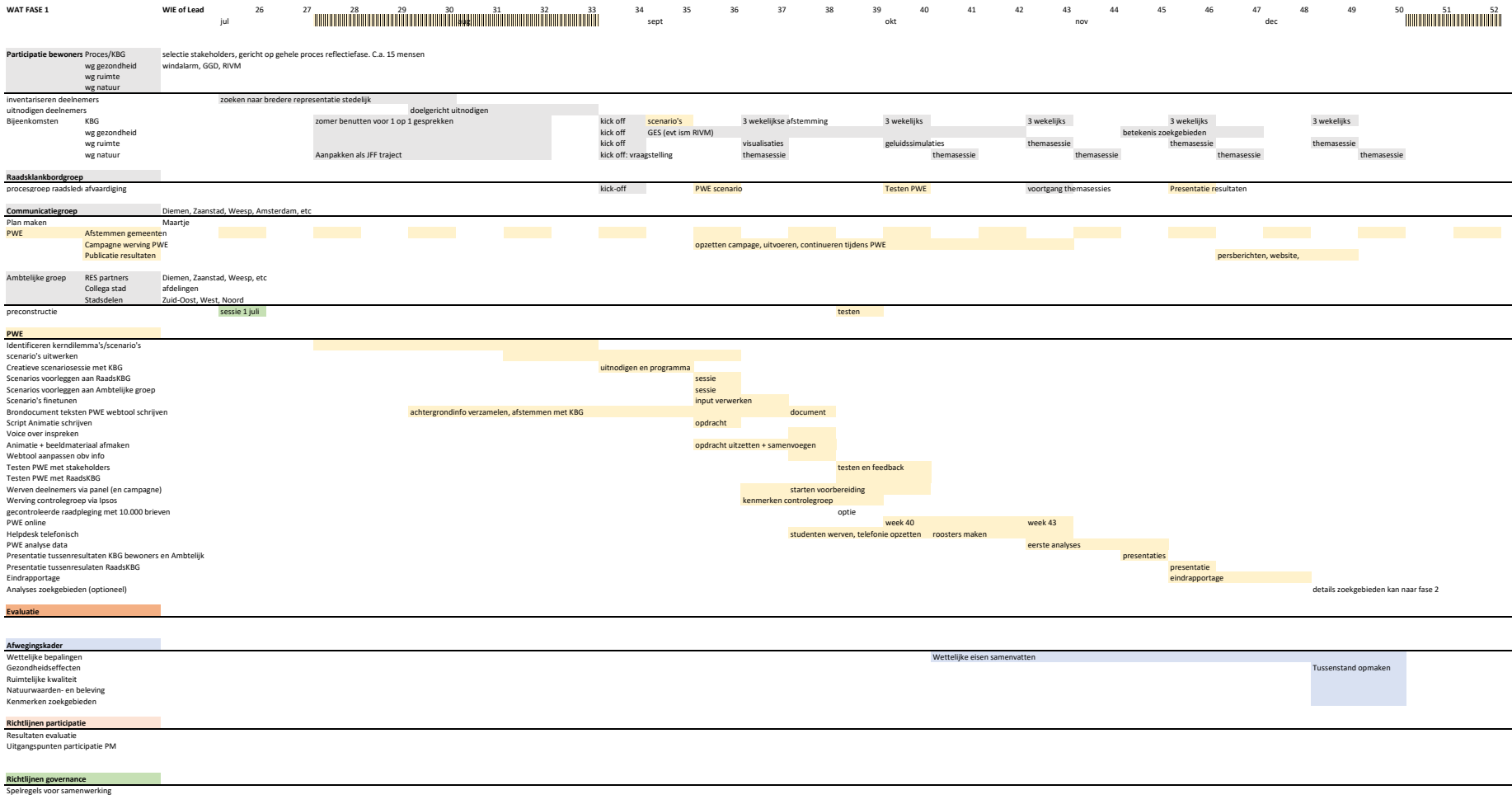
WAT FASE 1
WIE of Lead
26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52
jul
sept
okt
nov
dec
Participatie bewoners
Proces/KBG
wg gezondheid
wg ruimte
wg natuur
selectie stakeholders, gericht op gehele proces reflectiefase. C.a. 15 mensen
windalarm, GGD, RIVM
inventariseren deelnemers
uitnodigen deelnemers
Bijeenkomsten
KBG
wg gezondheid
wg ruimte
wg natuur
zoeken naar bredere representatie stedelijk
doelgericht uitnodigen
zomer benutten voor 1 op 1 gesprekken
Aanpakken als JFF traject
kick off
scenario's
GES (evt ism RIVM)
kick off: vraagstelling
3 wekelijkse afstemming
visualisaties
themasessie
3 wekelijks
geluidssimulaties
themasessie
3 wekelijks
themasessie
betekenis zoekgebieden
3 wekelijks
themasessie
themasessie
themasessie
themasessie
themasessie
Raadsklankbordgroep
procesgroep raadsleden
afvaardiging
kick-off
PWE scenario
Testen PWE
voortgang themasessies
Presentatie resultaten
Communicatiegroep
Diemen, Zaanstad, Weesp, Amsterdam, etc
Plan maken
Maartje
PWE
Afstemmen gemeenten
Campagne werving PWE
Publicatie resultaten
opzetten campage, uitvoeren, continueren tijdens PWE
persberichten, website,
Ambtelijke groep
RES partners
Collega stad
Stadsdelen
Diemen, Zaanstad, Weesp, etc
afdelingen
Zuid-Oost, West, Noord
preconstructie
sessie 1 juli
testen
PWE
Identificeren kerndilemma's/scenario's
scenario's uitwerken
Creatieve scenariosessie met KBG
Scenarios voorleggen aan RaadsKBG
Scenarios voorleggen aan Ambtelijke groep
Scenario's finetunen
Brondocument teksten PWE webtool schrijven
Script Animatie schrijven
Voice over inspreken
Animatie + beeldmateriaal afmaken
Webtool aanpassen obv info
Testen PWE met stakeholders
Testen PWE met RaadsKBG
Werven deelnemers via panel (en campagne)
Werving controlegroep via Ipsos
gecontroleerde raadpleging met 10.000 brieven
PWE online
Helpdesk telefonisch
PWE analyse data
Presentatie tussenresultaten KBG bewoners en Ambtelijk
Presentatie tussenresulaten RaadsKBG
Eindrapportage
Analyses zoekgebieden (optioneel)
uitnodigen en programma
sessie
sessie
input verwerken
achtergrondinfo verzamelen, afstemmen met KBG
document
opdracht
opdracht uitzetten + samenvoegen
testen en feedback
starten voorbereiding
kenmerken controlegroep
optie
week 40
studenten werven, telefonie opzetten
roosters maken
week 43
eerste analyses
presentaties
presentatie
eindrapportage
details zoekgebieden kan naar fase 2
Evaluatie
Afwegingskader
Wettelijke bepalingen
Gezondheidseffecten
Ruimtelijke kwaliteit
Natuurwaarden- en beleving
Kenmerken zoekgebieden
Wettelijke eisen samenvatten
Tussenstand opmaken
Richtlijnen participatie
Resultaten evaluatie
Uitgangspunten participatie PM
Richtlijnen governance
Spelregels voor samenwerking

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: zondag 17 oktober 2021 19:40
Aan: [redacted]
CC:
Onderwerp: planning werving reflectiefase activiteiten
Bijlagen: Planning communicatie activiteiten reflectiefase.docx

Hai,

Bij deze de planning. Ik ga deze morgen met [redacted] nog verder concretiseren, met name welk stadsdeel wanneer wat in hun nieuwsbrief en op social media zet.

groet

communicatie stadsdelen activiteiten reflectiefase

Context mapping

week 41

Flyer is klaar
brief PWE is klaar incl QR code
nieuwsbrief is er uit incl aanmelden klankbordgroepen

acties week 42

- flyer in printstudio laten printen en bezorgen bij de stadsdelen en buurgemeenten bij afgesproken contactpersoon
- back up informatie over context mapping op de website
- aanmeldformulier context mapping op de website
- digitale flyer, app bericht, social media post en nieuwsbriefbericht maken om naar de stadsdelen te sturen

week 43

eerste ring

- flyers op tactische locaties waar ze terecht komen bij moeilijk te bereiken groepen
- appgroepen lokale organisaties
- nieuwsbrieven stadsdelen

week 44

maandag 1 november
tweede ring

- geotargetting op postcodes
- social media stadsdelen

eind week 44 donderdag 4 november, als er niet genoeg aanmeldingen zijn
derde ring:

- nieuwsbrief stedelijk: "PWE is online en workshops zijn begonnen", geef je hier op/doe mee
- stedelijke social media

week 45

- social media boodschappen herhalen in stadsdelen waar de workshops nog niet zijn geweest en nog niet vol zijn, zowel met geotargetting als via social media stadsdeel

Nieuw West

- oplage flyer 400
- **afspraak:** naar stadsdeelkantoor tav [redacted], wordt verspreid door gebiedsmakelaars/omgevingsmanagers
- Locatie en datum
  9 november ondernemers westpoort
  sportpark spieringhorn
- contactpersonen communicatie
  [redacted]

Zuidoost

- Oplage 600 flyers (afhankelijk van hoeveel locaties ze doorgeven)
- **afspraak:** Liesbeth Preng geeft locaties door waar we flyers heen kunnen sturen
- Contactpersoon communicatie: [redacted]
- **locatie en datum:**
  8 nov Matchzo sport en activiteiten
  6 november buurthuis holendrecht
  9 nov La place
  13 nov buurthuis Gein
  15 november sportcomplex papelaan

Oost

- oplage flyer 300
- **afspraak:** naar stadsdeelkantoor tav [redacted], wordt verspreid door gebiedsmakelaars/omgevingsmanagers

- Contactpersonen communicatie:
  [redacted]

- locaties:
  6 november strandlokaal ijburg
  8 november sportcentrum universum

Noord

- oplage 600

- **afspraak:** sturen naar stadsdeelkantoor tav [redacted], zij zorgt dat het bij de gebiedsmakelaars etc terechtkomt.

- [redacted] (meer NIJP en CD)

- locaties

  3 nov dorpshuis Ransdorp
  3 nov Hogelent school Noord
  8 nov sportpark Friendship
  10 nov NL training boven t Ij
  12 nov ASV de Dijk
  15 nov zeilvereniging het Y

Buurgemeenten

Weesp:
Ouder amstel
Ronde venen/Abcaude
Landsmeer
Oostzaan
Zaanstad

- afspraak: Alleen Diemen krijgt flyers, oplage 200
- De rest gaat mee in social media geotargetting en nieuwsbrieven van hun eigen gemeente

PWE

acties week 42:

- brief in bestand bewonersbrief opmaken
- handtekening wethouder (of toch namens Juliane? Gaat sneller)
- naar de drukker
- artikel/tekst met uitleg, filmpje en link voor op de site
- social media post met link naar PWE maken voor stadsdelen

week 43:

- brief naar doorverspreiding

week 44:

- online: 1 november
- bewonersbrief op de mat
- artikel actueel Amsterdam.nl
- nieuwsbrief duurzame energie
- nieuwsbrief amsterdam.nl
- Social media amsterdam.nl

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 11 oktober 2021 16:11
Aan: [redacted]
Onderwerp: planning
Bijlagen: 211011 Reflectiefase.xlsx

Een aangepaste versie met de laatste inzichten.
@[redacted] kijken jullie nog naar het communicatie deel
@[redacted] kunnen we al meer opnemen voor natuur
@[redacted] klopt ruimtelijk zo nog?
Groet,
[redacted]

Week	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	
	11-15 okt.	18-22 okt. Herfstreces	25-29 okt.	1-5 nov.	8-12 nov.	15-19 nov.	22-26 nov.	29 n.-3 dec.	6-10 dec.	13-17 dec.	20-24 dec.	27-31 dec Kerstreces	3-7 jan	10-14 jan	17-21 jan	24-28 jan	31-4 feb
Bestuurlijk																	
Traject raad januari							Aanleveren				Aanleveren spoed			College 11/01??		CIE 26/1??	Raad 3/4 feb??
Portefeuillehoudersoverleg	12 okt																
Prio-staf	12 okt afw. kader oozet		29 okt		10 nov		22 nov		6 dec		20 dec						
Afwegingkader																	
Oozet maken	1e oozet/scooe		2e oozet		Conceot 50%			def. Conceot									
Definitieve invulling									resultaten in afweeineskader								
Bestuurlijke besluitvorming							concept flap			def flap							
Klankbordgroep																	
Stedelijke klankbordgroep (indicatief - nog geen data)	Uitn. Inschrijving		selectie		1e KBG (of wk later) PWE, afw.kader, gezondheid			KBG resultaten PWE?		KBG afw. kader					KBG		
Lokale klankbordgroepen (indicatief - nog geen data)					1e lokale KBG'en			(Context map resultaten)	Context map resultaten						lokale KBG		
Procesgroep																	
Startbijeenkomst																	
Oost																	
Noord																	
Zuidoost																	
NieuwWest/Haven																	
Communicatie																	
Kernboodschap																	
Website op orde																	
Woordvoeringslijn																	
Communicatieplan																	
Communicatiebasis																	
PWE																	
Lokale KBGs (indicatief - nog geen data)																	
Stedelijke KBG								Presentatie 1e resultaten?									
Formulering/verdieping vraagstelling																	
Ontwerpen/inrichting PWE op maat in Wevaluate platform																	
Testen PWE met interne stakeholders																	
Webtool aanpassen obv feedback																	
Werven deelnemers via panel (en campagne)				Online													
Uitvoering							Analyse										
PWE analyse data																	
Presentatie tussenresultaten Ambtelijk									Presentatie resultaten								
Eindrapportage schrijven en oplevering										Oplevering							
Evaluatie																	
Onderzoek/interviews																	
Oplevering					oplevering												
Context mapping																	
Lokale KBGs (indicatief - nog geen data)					Toelichting		Terug-koppeling										
			werven voor workshops														
				Workshops N/ZO		Workshops NW/O *Contextmaps per zoekgebied*	reserveweek										
								presentatie resultaten									
Gezondheid																	
								Input uit PWE									
Stedelijke KBG	Opzet gezondheid																
Expertgroep gezondheid				expertgroep gezondheid			expertgroep gezondheid			expertgroep gezondheid				expertgroep gezondheid		expertgroep gezondheid	
KBG gezondheid						KBG gezondheid			KBG gezondheid					KBG gezondheid		KBG gezondheid	
Resultaten gezondheid									eerste inventarisatie thv afweginask						Eerste versie advies		Publieksvers le
Natuur																	
Lokale KBGs (indicatief - nog geen data)																	
Bestuurlijk gesprek provincie/N&S, Amsterdam																	
Drie dialoogsessies betrokkenen werkgroep natuur																	
Context mapping	Input																
Eindadvies									eerste inventarisatie thv afweginask								
Ruimte/leefomgeving																	
Lokale KBGs (indicatief - nog geen data)																	
Samenstellen commissie																	
Werkgroepensessies experts																	
Context mapping	Input																
PWE			Input														
Akoustisch en visueel beeld				Opleveren beelden				Advies en beeld									
									eerste inventarisatie thv afweginask								
Uitvoeringsprogramma NHZ																	
Werkgroep RES NHZ																	
Werkgroep RES NHZ XL																	
Stuurgroep			29 okt														
Stuurgroep XXL							26 nov.										

Week	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	
	11-15 okt.	18-22 okt.	25-29 okt.	1-5 nov.	8-12 nov.	15-19 nov.	22-26 nov.	29 n.-3 dec.	6-10 dec.	13-17 dec.	20-24 dec.	27-31 dec	3-7 jan	10-14 jan	17-21 jan	24-28 jan	31-4 feb

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 30 april 2021 14:20
Aan: [redacted]
Onderwerp: gesprekken rondom RES/ reflectiefase
Bijlagen: 20210430 Evaluatie gesprekken Wind SD bestuurders.docx

Hi [redacted]
Bijgevoegd een korte samenvatting van het gesprek vanochtend met de bestuurders, ging over terugkijken, en vooruit kijken. Wethouder geeft duidelijk aan ook in de reflectiefase nog flexibiiteit te willen, ook graag gesprek met SD bestuurders nog voor cie behandeling, indien mogelijk.

Kan jij dat oppakken qua afstemming en inplannen?
En directie RenD staat in proces pva reflectiefase op 11 mei.
Maandag verder!
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam

Ruimte & Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E. [redacted]@amsterdam.nl
T. +[redacted]

afspraken via [redacted]@amsterdam.nl

JK/ 20210430

Evaluatie online gesprekken Wind en vooruitblik reflectiefase
Wethouder, Stadsdeelbestuurders Oost, Noord en Nieuw West, PA en coörd. RES.

Noord: veel overleg van te voren, spijtig dat [redacted] niet op de hoogte van de andere opzet op de dag zelf. Waarom niet eerder doorgegeven aan [redacted] Had nog beter uit de verf kunnen komen, had nog sterker per wijk gekund. [redacted] zat er op dat punt niet scherp genoeg in.

Insteek voor Noord: geen jargon gebruiken, academische discussie vermijden. Dat mensen anders niet vrij zijn om vragen te stellen. Werkte wel goed. Geen discussie over Megawatt, maar over de windmolens. Werkte goed.

Vooraf aan uitzending en tijdens de uitzending: vragen en e-mails: juist uit de wijken die moeilijk bereikbaar zijn, kwamen veel vragen. Ter plekke vragen ingebracht. Men herkende zich goed. Mooie aanvulling op de bewoners aan tafel. Daardoor ruim aanvullend vragen aan tafel.

[redacted] kritische geluiden, maar wel feedback dat er ruimte was voor de discussie. Al met al tevreden.

Wh: Dirk : was tevreden, vindt email zoals bij Noord goede aanvulling op de opzet . (verder niet aanwezig bij gesprek)

Oost: aanloop wat stroef, toch slapeloze nachten, graag volgende keer beter organiseren.
Tussen stadsdeel en stedelijk team lijnen strakker. Ook dat onrust.
Gesprek zelf was redelijk goed.
Tevreden, goede reacties ontvangen.
Geen storm op social media, duidt op een goed gesprek.
Goede stap in 'beetje rust brengen' .

Ronald/ NW:
Gesprekken in nieuw west minder scherp. Elk gesprek anders gevoerd, was iets losser, goed gesprek, jammer dat twee groepen nog onderbelicht in uitnodiging (nieuw sloten is minder relevant,)
Wel: Ondernemers in Westpoort en volkstuin in vervolg beter betrekken.
Nieuwe discussie: windmolens en fijnstof. Aub uitzoeken, als dat relevant is.
Weinig discussie op social media. Wel over Bretten.
Dank voor voorbereiding en draaiboek, was voortreffelijk.

Wh
Complimenten dat we dit überhaupt doen, EZK heeft nu ook door dat Amsterdam showcase is, dat Amsterdam durft, en dat we ook het gesprek aangaan.
Het gesprek aangaan, gezicht laten zien, doet goed bij de mensen.

Je hoort ook zorgen van mensen die anders zijn dan verwacht.
7500 mensen hebben gekeken,
Is veel groter bereik als wat we in fysieke bijeenkomsten hadden kunnen bereiken.

En met blik op de reflectiefase

Wethouder: zo veel mogelijk met kleine groepen. Bijna een op een.
Ronald: het is ook lastig om de juiste mensen aan tafel zetten.

Marieke: reflectiefase: inhoudelijk en proces, afwegingskader.
Ophalen: waar wil iedereen het over hebben? Op thema, en op wijk.
Hoe kan je het ook met elkaar een verdieping laten zijn? Bijvoorbeeld: denk ook aan een ecologische wandeling. Of anders.

[redacted] ik heb de zorg, dat dit een extra moment is waar je nog meer polarisatie creëert, nog een keer [redacted] tegenover GGD.

We nemen tijd om te informeren, en welke zorgen geadresseerd moeten worden in het afwegingskader.

[redacted] zorg, hoe voorstanders erbij te betrekken, moeilijk om evenwicht te krijgen. Milieuclubs doen niet snel mee. Wellicht inzetten op lokale groepen, voorbeeld Zeeburger Eiland?

Marieke: reflectiefase niet helemaal vasttimmeren, maar ook ruimte voor flexibiliteit houden, maar toch duidelijk aangeven wat we doen. Zoeken hoe duidelijkheid geven en toch ruimte laten. Bijv. ook hoe lang reflectiefase?

[redacted]

Van: Microsoft Outlook
Aan: ottovandenberg@amsterdam.nl
Verzonden: donderdag 4 november 2021 14:08
Onderwerp: Onbestelbaar: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Oost

Uw bericht kan niet worden bezorgd bij de volgende geadresseerden of groepen:

[redacted]@amsterdam.nl [redacted]@amsterdam.nl)
Het door u ingevoerde e-mailadres is niet gevonden. Controleer het e-mailadres van de geadresseerde en verzend het bericht opnieuw. Als het probleem zich blijft voordoen, neemt u contact op met de e-mailbeheerder.

Diagnostische gegevens voor beheerders:

Bronserver: swmxeams0415.basis.lan

[redacted]@amsterdam.nl
Remote Server returned '550 5.1.10 RESOLVER.ADR.RecipientNotFound; Recipient not found by SMTP address lookup'

Oorspronkelijke berichtkoppen:

```
Received: from swmxeams0304.basis.lan (10.16.131.151) by
 swmxeams0415.basis.lan (10.176.141.34) with Microsoft SMTP Server
 (version=TLS1_2, cipher=TLS_ECDHE_RSA_WITH_AES_256_CBC_SHA384_P256) id
 15.1.2308.15; Thu, 4 Nov 2021 14:07:29 +0100
Received: from swmxeams0304.basis.lan ([fe80::a11f:3d49:d761:d7e7]) by
 swmxeams0304.basis.lan ([fe80::a11f:3d49:d761:d7e7%12]) with mapi id
 15.01.2308.015; Thu, 4 Nov 2021 14:07:29 +0100
Content-Type: application/ms-tnef; name="winmail.dat"
Content-Transfer-Encoding: binary
```

From: [redacted]@amsterdam.nl>
To: [redacted]@amsterdam.nl"[redacted]@amsterdam.nl>,
[redacted]@procap.nl"[redacted]@procap.nl>, "[redacted]@diemen.nl'"
[redacted]@diemen.nl>, [redacted]@diemen.nl'"
[redacted]@diemen.nl>,
[redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>,
[redacted]@amsterdam.nl>,
[redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>,
[redacted]@amsterdam.nl>,
[redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>,
[redacted]@amsterdam.nl>,
[redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>,
[redacted]@amsterdam.nl>,
[redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]
[redacted]@dzp.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>,
[redacted]@gmail.com>, [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@public-mediation.nl'"
[redacted]@public-mediation.nl>, [redacted]@public-mediation.nl>,
[redacted]@amsterdam.nl>
CC: "[redacted]@Balance.nl'"[redacted]@Balance.nl>
Subject: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Oost
Thread-Topic: (LPG) Reflectiefase RES windrichting Oost
Thread-Index: Ade2xPoDEMWsPY9yf0SobCdky6GvRAAFuvHF
X-MS-Exchange-MeetingForward-Message: Forward
X-MS-Exchange-Calendar-Originator-Id: 6e513b31-57d8-48f4-9350-d28afa644502;/o=MAILORG/ou=Exchange Administrative
 Group (FYDIBOHF23SPDLT)/cn=Recipients/cn[redacted]bf
X-MS-Exchange-Calendar-Series-Instance-Id: BAAAAIIA4AB0xbcQGoLgCAAAAADgHBwc1rbXAQAAAAAAAAAAEAAAAMolqv9GbVFIre9VstTdEio=
Date: Thu, 4 Nov 2021 14:07:29 +0100
Message-ID: <AM0PR10MB227414011FC0AF012D7783D18B8D9@AM0PR10MB2274.EURPRD10.PROD.OUTLOOK.COM>
References: <d945a2fb669945139239b1ffeb7116ee@amsterdam.nl>
In-Reply-To: <d945a2fb669945139239b1ffeb7116ee@amsterdam.nl>
Accept-Language: nl-NL, en-US
Content-Language: nl-NL
X-MS-Has-Attach:
X-MS-TNEF-Correlator: <AM0PR10MB227414011FC0AF012D7783D18B8D9@AM0PR10MB2274.EURPRD10.PROD.OUTLOOK.COM>
MIME-Version: 1.0
Return-Path: [redacted]@amsterdam.nl